ISSN **1857-1549**

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

CALENDAR NAȚIONAL
2011

CHIŞINĂU, 2010

CZU 050.9
C 13

Director general: Alexe Rău, doctor în filosofie

Colegiul de redacţie: acad. Petru Soltan (preşedinte), acad. Andrei Eşanu, prof. univ. Aurel Marinciuc, dr. Iurie Colesnic, Valeria Matvei, Elena Sănduţă

Autori: Valeria Matvei (V.M.), Maria Şveţ (M.Ş.), Madlena Puşcaşu (M.P.), Tatiana Nastas (T.N.), Xenia Netida (X.N.), Vlad Pohilă

Redactor: Vlad Pohilă
Copertă şi prezentare artistică: Dragoş Popa Miu
Procesare computerizată şi prezentare grafică: Rita Creangă
Consilier editorial: Elena Turuta

Descrierea CIP a Camerei Naţionale a Cărţii
Calendar Naţional ... / Bibl. Naţ. a Rep. Moldova ; dir. gen. Alexe Rău ; aut. : Valeria Matvei, Maria Şveţ, Madlena Puşcaşu [et al.] ; col. red. : Petru Soltan (preş.), Andrei Eşanu, Aurel Marinciuc [et al.]. – Ch. : S. n., 2010 (Imprimeria BNRM). – ISSN 1857-1549.
... 2011. – 2010. – 204 p. – Bibliogr. la sfârşitul art. – Ind. alf. al datelor memorabile doc. : p. 199-200. – 150 ex. – ISBN 978-9975-4177-0-9.
- - 1. Calendare – Date memoriale – Aniversări.

050.9
C 13

© Biblioteca Naţională, 2010
ISBN 978-9975-4177-0-9
ISSN 1857-1549

Decenii, Ani, Aniversări, Luni, Săptămâni, sărbători tradiţionale, naţionale, zile internaţionale (mondiale), comemorative şi profesionale

Declaraţiile ONU de lungă durată:

2003-2012 Deceniul pentru alfabetizare: Educaţie pentru toţi (United Nations Literacy Decade: Education for All)

2005-2014 Deceniul pentru educaţie în scopul dezvoltării durabile (United Nations Decade of Education for Sustainable Development)

2005-2014 Al doilea Deceniu al popoarelor indigene (autohtone) (Second International Decade of the World's Indigenous People)

2005-2015 Deceniul internaţional al programului *Apă pentru Viaţă* (International Decade for Action, "Water for Life")

2006-2016 Deceniul de dezvoltare şi de redresare durabilă a regiunilor afectate după dezastrul din 1986 de la Cernobîl (Decade of Recovery and Sustainable Development for Communities Affected by 1986 Chernobyl Disaster)

2008-2017 Al doilea Deceniu pentru eradicarea sărăciei (A second Decade to Eradicate Poverty)

2010-2020 Deceniul pentru Deşerturi şi combaterea deşertificării (United Nations Decade for Deserts and the Fight against Desertification)

2011-2020 Deceniul de acţiune pentru siguranţă rutieră (Decade of Action for Road Safety)

Anul 2011 a fost declarat:

Anul Grigore Vieru

Anul European al Voluntariatului *(European Year of Volunteering).* (Creşterea popularităţii şi recunoaşterea activităţilor de voluntariat în Europa, încurajarea schimbului de bune practici între statele membre ale acesteia)

Anul Internaţional al Tineretului: dialog şi înţelegere reciprocă *(International Year of Youth)* (12 aug. 2010-11 aug. 2011). (Consolidarea eforturilor de a valorifica energia, imaginaţia şi iniţiativa tinerilor din întreaga lume în depăşirea provocărilor cu care se confruntă omenirea, promovând dialogul intercultural, cooperarea între generaţii, pacea, solidaritatea, drepturile şi libertăţile omului)

Anul Internaţional al Pădurilor: păduri pentru oameni *(International Year of Forests)* (Promovarea gestionării durabile şi conservarea resurselor forestiere, contribuind astfel la lupta globală împotriva schimbărilor climatice)

Anul Internaţional al Chimiei *(International Year of Chemistry)* (Consolidarea activităţilor de promovare a rolului chimiei în rezolvarea problemelor globale ale omenirii: îmbunătăţirea sănătăţii, alimentaţiei, siguranţa mediului şi a dezvoltării economice)

Anul Internaţional al persoanelor de origine africană *(International Year for People of African Descent)* (Consolidarea acţiunilor de cooperare internaţională pentru eradicarea rasismului, discriminării rasiale, xenofobiei şi intoleranţei asociate în beneficiul persoanelor de origine africană; participarea şi integrarea lor în toate domeniile de activitate ale societăţii; cunoaştere şi respect faţă de patrimoniul lor cultural divers).

Anul liliacului (*Year of the Bat*) (Organizarea acţiunilor de conştientizare şi de sensibilizare, la nivel mondial, în legătură cu acest mamifer zburător ce are un rol indispensabil în conservarea mediului)

Anul Omagial al Sfântului Botez şi al Sfintei Cununii în Patriarhia Română.

În 2011:

Capitale Europene ale Culturii *(European Capital of Culture),* sunt desemnate oraşele Turku (Finlanda) şi Tallinn (Estonia)

Capitala Verde a Uniunii Europene *(European Green Capital)* – oraşul Hamburg (Germania)

Capitala Tineretului European *(European Youth Capital)* – oraşul Antwerpen (Belgia)

Capitala Mondială a Cărţii (*UNESCO World Book Capital*) – oraşul Buenos Aires (Argentina)

Asocierea UNESCO la evenimentele importante ale anului din diferite ţări:

1250 de ani de la naşterea lui **Fârsî Beizavî**, cunoscut cu numele **Sîbüye (Sîbawaihi)**, lingvist de origine persană (761-796). Considerat unul dintre primii şi cei mai renumiţi gramaticieni arabi, autor al unui tratat de gramatică arabă, care a influenţat răspândirea limbii arabe în Orientul Mijlociu (Iran).

1000 de ani de la înălţarea **Catedralei Sfânta Sofia din Kiev,** unul dintre cele mai vechi lăcaşuri bisericeşti din spaţiul ex-sovietic (1011). A fost ridicată în onoarea prinţului Iaroslav cel Înţelept, după victoria sa asupra pecenegilor. Aici a fost înfiinţată şi prima bibliotecă rusă (Ucraina).

500 de ani de la publicarea lucrării **"Elogiul nebuniei"** de Erasmus (Franţa) (1511).

450 de ani de la naşterea lui **Francis Bacon,** om de ştiinţă şi de stat, eseist, istoric şi filozof englez (22 ian. 1561 – 9 apr. 1626) (Regatul Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord).

400 de ani de la naşterea lui **Evliya Çelebi** (cunoscut şi sub numele de **Derviş Mehmed Zilli**), istoric, geograf, scriitor, unul dintre cei mai cunoscuţi călători otomani, care a colindat timp de 40 de ani teritoriile Imperiului Otoman şi regiunile vecine (25 mart. 1611 -- 1682) (Turcia).

300 de ani de la naşterea lui **Mihail V. Lomonosov,** savant, poet, filolog, fizician, pictor, geograf şi istoric, om de stat rus, promotor al culturii (19 noiemb. 1711 -- 15 apr. 1765) (Federaţia Rusă).

300 de ani de la naşterea lui **Josip Ruđer Bošković**, fizician, astronom, matematician, inginer, filozof şi diplomat croat (18 mai 1711-13 febr. 1787). A fost unul dintre cei mai proeminenţi oameni de ştiinţă ai timpului său (Croaţia).

200 de ani de la naşterea lui **Heinrich von Kleist**, dramaturg, poet şi scriitor romantic german (18 oct. 1777 -- 21 noiemb. 1811). Considerat unul dintre cei care au influenţat evoluţia teatrului german.

200 de ani de la naşterea lui **Franz Liszt (**sau **Ferenc Liszt),** compozitor din Regatul Ungar, unul dintre cei mai renumiţi pianişti al tuturor timpurilor (22 oct. 1811 -- 31 iul. 1886) (Ungaria, Franţa).

150 de ani de la naşterea lui **Vaja Pşavela** (pseudonimul lui Luca), poet clasic al literaturii georgiene (1861-1915) (Georgia).

150 de ani de la naşterea lui **Rabindranath Tagore**, numele europeinizat al lui **Rabindranâth Thâkur,** scriitor şi filozof indian din provincia Bengal, supranumit „Sufletul Bengalului" şi „Profetul Indiei moderne" (6 mai 1861 -- 7 aug. 1941). Laureat al Premiului Nobel pentru literatură în anul 1913 (India).

150 de ani de la naşterea lui **Fridtjof Nansen,** explorator şi politician norvegian, laureat al Premiului Nobel pentru pace (10 oct. 1861 -- 13 mai 1930). A fost unul dintre cei mai prodigioşi exploratori şi oameni de ştiinţă ai timpului său (Norvegia).

150 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Taras Şevcenko,** poetul naţional al Ucrainei, opera căruia este considerată ca fiind fondatoare a limbii şi literaturii ucrainene moderne; a fost şi un cunoscut pictor şi ilustrator (9 mart. 1814 -- 10 mart. 1861) (Ucraina).

100 de ani de la naşterea pictorului chilian, reprezentant al suprarealismului, **Roberto Matta Echaurren** (11 noiemb. 1911 -- 23 noiemb. 2002) (Chile).

100 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Mikalojus Konstantinas Čiurlionis**, pictor şi compozitor lituanian (22 sept. 1875 – 10 apr. 1911). Artist reprezentativ al poporului său şi al epocii sale, a adus o mare contribuţie la afirmarea simbolismului şi *art nouveau*. Creaţia sa a avut o mare influenţă asupra culturii moderne lituaniene (Lituania). Asteroidului 2420, i s-a dat numele artistului lituanian Čiurlionis.

100 de ani de la naşterea lui **Czesław Miłosz**, poet şi romancier polonez, laureat al Premiului Nobel pentru literatură (30 iun. 1911 -- 14 aug. 2004) (Lituania, Polonia).

100 de ani de la naşterea lui **Kukrit Pramoj**, scriitor, jurnalist şi politician thailandez (20 apr. 1911 – 9 oct. 1995) (Thailanda).

100 de ani de la naşterea lui **Ján Cikker,** compozitor slovac, reprezentant de seamă al muzicii clasice slovace (29 iul. 1911 – 21 dec. 1989) (Republica Slovacă).

100 de ani de la naşterea lui **Mirzo Tursun-Zade,** academician, om de stat, poetul naţional al Tadjikistanului (2 mai 1911 – 24 sept. 1977) (Tadjikistan).

50 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Patrice Emery Lumumba,** jurnalist şi lider naţional congolez (2 iul. 1925 -- 17 ian. 1961) (Republica Congo).

50 de ani de la stingerea din viaţă a matematicianului român **Simion Stoilov** (14 sept. 1887 – 4 apr. 1961) (România).

50 de ani de la stingerea din viaţă a poetului român **Lucian Blaga** (9 mai 1895 – 6 mai 1961) (România).

50 de ani de la stingerea din viaţă a scriitorului român **Mihail Sadoveanu** (5 noiemb. 1880 – 19 oct. 1961) (România).

***

Cărţi/opere - aniversare în 2011:

450 de ani – *Tetraevanghelul* lui Coresi sau *Tetraevanghelul românesc* (1561) - o traducere în limba română, din *Noul Testament,* a celor patru evanghelii.
690 de ani – *Divina Comedie*, cea mai celebră operă a lui Dante Alighieri şi, totodată, una dintre cele mai importante capodopere ale literaturii universale (1321).
365 de ani – *Pravila lui Vasile Lupu* – primul cod de legi din Moldova feudală
345 de ani – *Mizantropul,* capodoperă a dramaturgiei lui Molière (1666).
285 de ani – *Călătoriile lui Gulliver*, roman al lui Jonathan Swift, cu titlul complet *Călătorii în mai multe ţări îndepărtate* (1726).
220 de ani – *Aventurile baronului Munchhausen* de Rudolf Erich Raspe (1791).
185 de ani – *Ultimul Mohican,* roman istoric, capodoperă a lui James Fenimore Cooper (1826).
180 de ani – *Notre-Dame din Paris*, roman de Victor Hugo (1831).
180 de ani – *Pielea de şagri* (Le peau de chagrin) de Honoré de Balzac (1831).
175 de ani – *Mica sirenă*, celebru basm de Hans Christian Andersen (1836).
170 de ani – *Vânătorul de cerbi,* roman de James Fenimore Cooper (1841).
170 de ani – *Crimele din Rue Morgue,* primul roman poliţist din lume, de Edgar Allan Poe (1841).
165 de ani – *Contele de Monte Cristo*, roman istoric de Alexandre Dumas, tatăl (1846).
160 de ani – *Moby Dick*, roman de Herman Melville, capodoperă a literaturii universale (1851).
155 de ani – *Mizerabilii,* roman de Victor Hugo (1856).
155 de ani – *Madame Bovary*, roman de Gustave Flaubert (1856).
155 de ani – *Marile speranţe*, roman de Charles Dickens (1856).
155 de ani – *Hora Unirii*, poezie de Vasile Alecsandri, publicată pentru prima dată în *Steaua Dunării*, revista lui Mihail Kogălniceanu, devenit cântec patriotic (1856).
145 de ani – *De-aş avea*, poezia de debut a lui Mihai Eminescu, publicată în revista *Familia* (director – Iosif Vulcan) din Pesta (1866); ulterior, revista apare la Oradea.

145 de ani – *Călăreţul fără cap*, roman de Mayne Reid (1866).
145 de ani – *Crimă şi pedeapsă*, roman de Feodor M. Dostoievski (1866).
140 de ani – *Peripeţiile Alisei în lumea oglinzii,* basm de Carroll Lewis (1871).
140 de ani – *Danilă Prepeleac*, *Povestea porcului,* basme de Ion Creangă (1871).
135 de ani – *Aventurile lui Tom Sawyer*, roman pentru copii scris de Mark Twain (1876).
130 de ani – *Amintiri din copilărie*, capodopera lui Ion Creangă (1881).
120 de ani – *Aventurile lui Sherlock Holmes,* roman cu detectivi de Arthur Conan Doyle (1891).
120 de ani – *Tess (*Tess of the d'Urbervilles), roman de Thomas Hardy (1891).
110 ani – *Casa Buddenbrook,* roman de Thomas Mann (1901).
75 de ani – *Pe aripile vântului*, roman de Margaret Mitchell (1936).
75 de ani – *Război cu salamandrele,* roman de Karel Čapek (1936).
45 de ani – *Maestrul şi Margareta,* roman de Mihail Bulgakov, considerat una din cele mai importante opere ale secolului XX (1966).

***

Anul Nou - 1 ianuarie
Ziua mondială a păcii (proclamată de Vatican în 1982) – 1 ianuarie
Naşterea lui Isus Hristos (Crăciunul, stil vechi) – 7 ianuarie
Ziua Comemorării lui Mihai Eminescu – 15 ianuarie
Ziua internaţională a îmbrăţişărilor – 21 ianuarie
Ziua Unirii Principatelor Dunărene Moldova şi Ţara Românească (1859) – 24 ianuarie
Ziua mondială a vămii– 26 ianuarie
Ziua internaţională de comemorare a victimelor Holocaustului – 27 ianuarie
Ziua internaţională de mobilizare împotriva războiului nuclear – 28 ianuarie
Ziua europeană a protecţiei datelor personale – 28 ianuarie
Ziua lucrătorului Procuraturii – 29 ianuarie
Ziua internaţională a nonviolenţei în şcoli – 30 ianuarie
Ziua mondială a tineretului ortodox – 2 februarie
Ziua siguranţei pe Internet – 8 februarie
Ziua mondială a stomatologului – 9 februarie
Ziua europeană 112 (numărul unic de urgenţă 112) – 11 februarie
Ziua internaţională a îndrăgostiţilor – 14 februarie
Ziua internaţională a demonstraţiilor pentru Pace – 15 februarie
Ziua bunătăţii spontane – 17 februarie
Ziua mondială a echităţii sociale – 20 februarie
Ziua mondială a limbii materne – 21 februarie
Ziua dragostei şi a bunăvoinţei - Dragobete – 24 februarie
Ziua Mărţişorului – 1 martie
Ziua mondială a matematicii – 1 martie
Ziua mondială a protecţiei civile – 1 martie
Ziua internaţională a salvatorului – 1 martie
Ziua Memoriei – Ziua de comemorare a celor căzuţi în conflictul armat din 1991-1992 pentru apărarea integrităţii şi independenţei Republicii Moldova şi a victimelor acestui conflict – 2 martie
Ziua mondială a păcii pentru scriitori – 3 martie
Ziua mondială al luptei împotriva exploatării sexuale – 4 martie
Ziua mondială a eficienţei energetice – 5 martie
Ziua mondiala a femeii – 8 martie
Ziua ONU pentru drepturile femeii şi pacea internaţională – 8 martie
Ziua europeană a victimelor terorismului – 11 martie
Ziua mondială împotriva cenzurii – 12 martie
Ziua mondială a rinichiului – 12 martie
Ziua internaţională de luptă împotriva barajelor şi pentru râuri, apă şi viaţă –
14 martie

Ziua internaţională împotriva violenţei poliţiei – 15 martie
Ziua mondială a consumatorului – 15 martie
Luna pădurii – 15 martie-15 aprilie
Ziua Primăverii Europene – 17 martie
Ziua internaţională a astrologiei – 19 martie
Ziua internaţională a Francofoniei – 20 martie
Ziua internaţionala a teatrului pentru copii şi tineret – 20 martie
Ziua mondială a teatrului de animaţie – 21 martie
Ziua mondială pentru eliminarea discriminării rasiale – 21 martie
Ziua internaţională de combatere a insomniei – 21 martie
Ziua internaţională a poeziei – 21 martie
Ziua mondială a apei – 22 martie
Ziua mondială a meteorologiei – 23 martie
Ziua internaţională de combatere a tuberculozei – 24 martie
Ziua mondială a teatrului – 27 martie
Ziua internationala pentru comemorarea victimelor accidentelor de munca – 28 martie
Ziua internaţională a păsărilor – 1 aprilie
Ziua internaţională a cărţii pentru copii – 2 aprilie
Ziua internaţională de conştientizare a autismului – 2 aprilie
Ziua Naţională "Un arbore pentru dăinuirea noastră" – aprilie, prima sâmbătă a lunii
Ziua mondială a sănătăţii – 7 aprilie
Ziua internaţională a rromilor – 8 aprilie
Ziua Mondială a păsărilor migratoare şi a patrimoniului mondial – 9 aprilie
Ziua internaţională a celor eliberaţi din lagărele de concentrare fasciste – 11 aprilie
Ziua mondială a aviaţiei şi a cosmonauticii – 12 aprilie
Ziua internaţională a culturii – 15 aprilie
Ziua contabilului – 4 aprilie
Ziua mondială a sănătăţii – 17 aprilie
Ziua internaţională a monumentelor şi locurilor istorice – 18 aprilie
Pesah (Paştele evreiesc) –18-26 aprilie
Ziua europeană a circului – 19 aprilie
Ziua mondială a Planetei Pământ – 22 aprilie
Ziua bibliotecarului – 23 aprilie
Ziua mondială a cărţii şi a dreptului de autor (copyright) – 23 aprilie
Sfintele Paşti – 24 aprilie
Sfintele Paşti la catolici şi protestanţi – 24 aprilie
Ziua mondială a protecţiei animalelor de laborator – 24 aprilie
Ziua lucrătorului din gospodăria de locuinţe şi deservirea comunală – aprilie, a patra duminică a lunii
Ziua mondială a informaţiei – 26 aprilie
Ziua mondială a proprietăţii intelectuale – 26 aprilie
Ziua internaţională de comemorare a muncitorilor traumatizaţi şi accidentaţi la locurile de muncă – 27 aprilie
Ziua Drapelului de Stat – 27 aprilie
Ziua mondială a siguranţei şi sănătăţii la locul de muncă – 28 aprilie
Ziua mondială a dansului – 29 aprilie
Ziua europeană a solidarităţii şi cooperării între generaţii – 29 aprilie
Ziua Televiziunii Naţionale – 30 aprilie
Ziua internaţională a solidarităţii oamenilor muncii – 1 mai
Paştile Blajinilor – 2 mai
Ziua internaţională a libertăţii presei – 3 mai
Ziua Soarelui – 3 mai
Ziua europeană a persoanelor cu handicap – 4 mai
Ziua mondială de luptă împotriva astmului – 5 mai

Ziua internaţională a Crucii Roşii şi a Semilunii Roşii – 8 mai
Zilele comemorării şi reconcilierii, în memoria celor ce şi-au pierdut viaţa în timpul celui de-al Doilea Război Mondial – 8-9 mai
Ziua Victoriei şi a comemorării eroilor căzuţi pentru Independenţa Patriei – 9 mai
Ziua Europei – 9 mai
Ziua europeană a operei – 9 mai
Ziua păsărilor şi a arborilor – 10 mai
Ziua internaţională a astronomiei – 10 mai
Ziua internaţională a modei – 11 mai
Ziua mondială a comunicaţiilor sociale – 11 mai
Ziua internaţională a asistenţei medicale – 11 mai
Ziua internaţională a Latinităţii – 15 mai
Ziua internaţională a medicului veterinar – 15 mai
Ziua internaţională de acţiune pentru climă – 15 mai
Ziua internaţională a familiei – 15 mai
Ziua lucrătorului culturii – mai, a treia zi de duminică a lunii
Ziua mondială a Societăţii Informaţionale – 17 mai
Ziua mondială a protecţiei mediului – 17 mai
Ziua mondială împotriva homofobiei – 17 mai
Ziua mondiala a Internetului – 18 mai
Ziua internaţională a muzeelor – 18 mai
Ziua internaţională a lumânărilor aprinse (comemorarea victimelor SIDA) – 18 mai
Ziua mondială de luptă împotriva hepatitei – 19 mai
Ziua internaţională a metrologiei – 20 mai
Ziua internaţională a arborelui – 20 mai
Ziua Eroilor – ziua pomenirii tuturor românilor care şi-au dat viaţa pentru făurirea istoriei naţionale – 20 mai
Ziua mondială pentru diversitate culturală, pentru dialog şi dezvoltare – 21 mai
Ziua internaţională a diversităţii biologice – 22 mai
Ziua acţiunii internaţionale pentru protecţia sănătăţii şi mediului – 23 mai
Ziua Sfinţilor întocmai ca Apostolii Chiril şi Metodiu - Sărbătoarea alfabetului chirilic şi a culturii slave – 24 mai
Ziua europeana a păsărilor – 24 mai
Ziua europeană a parcurilor – 24 mai
Ziua internaţională a copiilor dispăruţi – 25 mai
Începutul săptămânii de solidaritate cu popoarele din teritoriile aflate sub administrare străină – 25 mai
Ziua ştiinţei – 27 mai
Ziua Mondială a comunicaţiilor sociale – 27 mai
Ziua Provocării (*Challenge Day* – pentru manifestări sportive şi culturale) – mai, ultima zi de miercuri a lunii
Ziua internaţională pentru sănătatea femeii – 28 mai
Ziua internaţională a susţinătorilor păcii – 29 mai
Ziua ştiinţei – mai, ultima duminică a lunii
Ziua europeana a vecinilor (*European Neighbours' Day*) – ultima zi de marţi a lunii mai
Ziua mondială fără tutun – 31 mai
Ziua internaţională a ocrotirii copilului – 1 iunie
Ziua emigranţilor şi nomazilor – 2 iunie
Ziua internaţională a copiilor inocenţi – victime ale agresiunii – 4 iunie
Ziua mondială pentru diversitate în dialog şi dezvoltare – 4 iunie
Ziua lucrătorului bancar – 4 iunie
Ziua internaţională a mediului (ecologiei) – 5 iunie
Ziua amelioratorului – prima duminică a lunii iunie
Ziua Oceanului Planetar – 8 iunie

Ziua grănicerului – 10 iunie
Ziua internaţională împotriva exploatării copilului prin muncă – 12 iunie
Ziua asiguratorului – 12 iunie
Ziua lucrătorului din industria uşoară – a doua duminică a lunii iunie
Ziua mondială a donatorului de sânge – 14 iunie
Ziua mondială a clerului Bisericii Creştine Universale – 17 iunie
Ziua mondială de combatere a deşertificării şi a secetei – 17 iunie
Ziua lucrătorului medical şi a farmacistului – a treia duminică a lunii iunie
Ziua mondială a refugiatului – 20 iunie
Ziua Soarelui – 21 iunie
Ziua mondială pentru pace şi rugăciune – 21 iunie
Ziua europeană a muzicii – 21 iunie
Ziua comemorării victimelor fascismului – 22 iunie
Ziua internaţională olimpică – 23 iunie
Ziua Suveranităţii Republicii Moldova – 23 iunie
Ziua ONU pentru serviciul public – 23 iunie
Ziua europeană a siguranţei trecerilor la nivel cu calea ferată – 25 iunie
Ziua absolventului – ultima sâmbătă a lunii iunie
Ziua inventatorului şi raţionalizatorului – ultima sâmbătă a lunii iunie
Ziua internaţională antidrog – 26 iunie
Ziua internaţională de colaborare în favoarea păcii şi democraţiei – 26 iunie
Ziua internaţională împotriva torturii – 26 iunie
Ziua internaţională a pescarului – 27 iunie
Ziua Dunării – 29 iunie
Ziua mondială a arhitecturii – 1 iulie
Ziua comemorării lui Ştefan cel Mare şi Sfânt – 2 iulie
Ziua internaţională a cooperaţiei – prima zi de sâmbătă a lunii iulie
Ziua internaţională a ziaristului sportiv – 2 iulie
Ziua internaţională a sărutului – 6 iulie
Ziua pescarului – a doua duminică a lunii iulie
Ziua mondială a ştiinţei pentru pace şi dezvoltare – 11 iulie
Ziua mondială a populaţiei – 11 iulie
Ziua lucrătorului din comerţ – a treia duminică a lunii iulie
Ziua mondială a şahului – 20 iulie
Ziua geodezistului – ultima duminică a lunii iulie
Ziua Constituţiei – 29 iulie
Ziua scrisului şi a culturii găgăuze – 30 iulie
Ziua feroviarului – august, prima zi de duminică a lunii
Ziua Hiroshimei (Ziua Mondială a luptei pentru interzicerea armei nucleare) – 6 august
Ziua internationala a infinitului (infinităţii) – 8 august
Ziua internaţională a popoarelor indigene – 9 august
Ziua internaţională a grădinilor zoologice şi parcurilor – 9 august
Ziua internaţională a tinerilor – 12 august
Ziua internaţională a stângacilor – 13 august
Ziua lucrătorului din construcţii – a doua zi de duminică a lunii august
Ziua lucrătorului financiar – 15 august
Ziua europeană de comemorare a victimelor stalinismului şi nazismului – 23 august
Ziua internaţională de comemorare a comerţului cu sclavi şi abolirii acestuia – 23 august
Ziua independenţei – 27 august
Ziua internaţională împotriva testelor nucleare – 29 august
Sărbătoarea Naţională Limba Noastră cea Română – 31 august
Ziua cunoştinţelor – 1 septembrie
Ziua internaţională a nealinierii – 1 septembrie

Ziua internaţională a surdităţii – 1 septembrie
Ziua Armatei Naţionale – 3 septembrie
Ziua lucrătorului serviciului vamal – 4 septembrie
Ziua lucrătorului din sistemul gaze – prima zi de duminică a lunii septembrie
Ziua europeană a culturii evreilor – 7 septembrie
Ziua internaţională pentru alfabetizare – 8 septembrie
Ziua mondială a literaturii – 8 septembrie
Ziua lucrătorului din organele Securităţii Statului – 9 septembrie
Ziua mondială a frumuseţii – 9 septembrie
Ziua mondială pentru democraţie – 15 septembrie
Ziua internaţională pentru conservarea stratului de ozon – 16 septembrie
Ziua europeană de prim ajutor – 16 septembrie
Săptămâna mobilităţii europene – 16-22 septembrie
Ziua europeană a patrimoniului – 17 septembrie
Ziua lucrătorului din silvicultură – a treia sâmbătă a lunii septembrie
Ziua mondială a monitorizării calităţii apei – 18 septembrie
Ziua mondială a geologilor – 18 septembrie
Ziua lucrătorului aviaţiei civile – 19 septembrie
Anul Nou evreiesc *Roş Haşana* (după calendarul iudaic - anul 5770-5771) – 19 septembrie
Ziua Porţilor Deschise (iniţiativă a Consiliului Europei; zi când toate muzeele se pot vizita fără taxe) – 20 septembrie
Ziua internaţională a păcii – 21 septembrie
Ziua europeană fără maşini – 22 septembrie
Ziua mondială a curăţeniei – 23 septembrie
Ziua internaţională împotriva exploatării sexuale şi traficului de femei şi copii – 23 septembrie
Ziua mondială împotriva patentelor *software* – 24 septembrie
Ziua mondială a marinei – ultima saptămână a lunii septembrie
Ziua mondială a inimii – ultima duminică a lunii septembrie
Ziua economistului – ultima duminică a lunii septembrie
Ziua mondială a Mării – 26 septembrie
Ziua mondială a Inimii - 26 septembrie
Ziua europeană a limbilor şi mediul de afaceri – 26 septembrie
Ziua mondială a munţilor curaţi – 26 septembrie
Ziua mondială a munţilor Carpaţi – 26 septembrie
Ziua mondială a turismului – 27 septembrie
Ziua internationala a accesului la informaţii – 28 septembrie
Ziua internaţională a traducătorului – 30 septembrie
Ziua internaţională a muzicii – 1 octombrie
Ziua mondială a vârstnicilor – 1 octombrie
Ziua internaţională a medicului – 1 octombrie
Ziua mondială de rugăciune pentru pacea Ierusalimului – prima zi de duminică din luna octombrie
Ziua mondială a cocorilor – 3 octombrie
Ziua internaţională a mediului de viaţă (habitat) – prima zi de luni din luna octombrie
Ziua mondială a animalelor sălbatice – 4 octombrie
Săptămâna mondială a spaţiului cosmic – 4-10 octombrie
– 5 octombrie
Ziua mondială a învăţătorului - Ziua mondială a educaţiei – 5 octombrie
Ziua mondială a arhitecţilor – 7 octombrie
Ziua internaţională a muncii decente – 7 octombrie
Ziua mondială a *Smile* (zâmbetului) – prima zi de vineri din luna octombrie
Ziua Vinului – a doua sâmbătă şi duminică a lunii octombrie
Ziua internaţională a poştei – 9 octombrie

Ziua mondială a sănătăţii mentale – 10 octombrie
Ziua europeana împotriva pedepsei capitale – 10 octombrie
Ziua europeană a părinţilor – a doua zi de marţi din luna octombrie
Ziua internaţională pentru diminuarea dezastrelor naturale – a doua zi de miercuri din luna octombrie
Ziua mondială a calităţii – a doua zi de joi a lunii noiembrie
Ziua europeană a siguranţei rutiere – 13 octombrie
Hramul municipiului Chişinău – 14 octombrie
Ziua internaţională a standardizării – 14 octombrie
Ziua oamenilor nevăzători (Ziua bastonului alb) – 15 octombrie
Ziua mondială a femeilor din mediul rural – 15 octombrie
Ziua mondială a Pâinii (*World Bread Day*) – 16 octombrie
Ziua mondială a alimentaţiei – 16 octombrie
Ziua mondială pentru eradicarea sărăciei – 17 octombrie
Ziua europeană de luptă împotriva traficului de persoane – 18 octombrie
Ziua lucrătorului justiţiei – 19 octombrie
Ziua mondială a statisticii – 20 octombrie
Ziua mondială a misionarilor – 22 octombrie
Ziua lucrătorului din transportul auto – 22 octombrie
Ziua internaţională pentru dezvoltare informaţională – 24 octombrie
Ziua internaţională a ONU – 24 octombrie
Săptămâna dezarmării – 24-30 octombrie
Ziua europeană a justiţiei civile – la 25 octombire
Ziua mondială a audiovizualului – 27 octombrie
Ziua internaţională a Internetului – 29 octombrie
Ziua mondială a cărţii – 29 octombrie
Ziua Radiodifuziunii Naţionale – 30 octombrie
Ziua automobilistului – ultima zi de duminică a lunii octombrie
Ziua internaţională a bibliotecilor şcolare – ultima zi de luni din octombrie
Ziua internaţională a Mării Negre – 31 octombrie
Halloween – 31 octombrie - 2 noiembrie
Ziua mondială a vegetarienilor – 1 noiembrie
Ziua mondială pentru protecţia pădurii – 3 noiembrie
Ziua europeană a profesiilor liberale – 5 noiembrie
Ziua internaţională pentru prevenirea exploatării mediului în timp de război şi conflict armat – 6 noiembrie
Ziua europeană a gătitului şi alimentaţiei sănătoase – 8 noiembrie
Ziua mondială a urbanismului – 8 noiembrie
Ziua internaţională împotriva discriminării de orice fel – 9 noiembrie
Ziua internaţională a Poştei – 9 noiembrie
Ziua pompierului – 9 noiembrie
Ziua scrisului şi a limbii ucrainene – 9 noiembrie
Ziua internaţională a tineretului – 10 noiembrie
Ziua internaţională a ştiinţei pentru pace şi dezvoltare – 10 noiembrie
Ziua mondială a calităţii – a doua zi de joi din luna noiembrie
Ziua mondială a uzabilităţii (*World Usability*) – 12 noiembrie
Ziua internaţională de educaţie a copiilor nevăzători – 13 noiembrie
Ziua internaţională a mimului – 13 noiembrie
Ziua Naţională a tineretului – a doua zi de duminică a lunii noiembrie
Ziua mondială de combatere a diabetului – 14 noiembrie
Ziua internaţională a scriitorilor întemniţaţi – 15 noiembrie
Ziua mondială a sistemelor informaţionale geografice – 15 noiembrie
Ziua internaţională a toleranţei – 16 noiembrie
Ziua internaţională a studenţilor – 17 noiembrie

Ziua internaţională a filozofiei – a treia zi de joi a lunii noiembrie
Ziua europeană a informării despre antibiotice – 18 noiembrie
Ziua internaţională de prevenire a abuzului asupra copilului – 19 noiembrie
Ziua internaţională a bărbaţilor – 19 noiembrie
Ziua mondială de rugăciune şi acţiune pentru copii – 20 noiembrie
Ziua internaţională a drepturilor copilului – 20 noiembrie
Ziua lucrătorului din industrie – a treia zi de duminică a lunii noiembrie
Ziua mondială a televiziunii – 21 noiembrie
Ziua mondială a salutului – 21 noiembrie
Ziua internaţională pentru eliminarea violenţei asupra femeilor – 25 noiembrie
Ziua mondială a informaţiei – 26 noiembrie
Ziua lucrătorului din agricultură şi industria prelucrătoare – a patra zi de duminică a lunii noiembrie
Ziua internaţională de solidaritate cu poporul palestinian – 29 noiembrie
Ziua românilor de pretutindeni – 30 noiembrie
Ziua mondială împotriva pedepsei cu moartea – 30 noiembrie
Ziua internaţională pentru protecţia informaţiei – 30 noiembrie
Ziua Naţională a României şi a tuturor românilor - Desăvârşirea Unirii pământurilor româneşti (1918) – 1 decembrie
Ziua mondială anti-SIDA – 1 decembrie
Ziua internaţională pentru abolirea sclaviei – 2 decembrie
Ziua internaţională a persoanelor cu dizabilităţi – 3 decembrie
Ziua internaţională a voluntarilor în slujba dezvoltării economice şi sociale – 5 decembrie
Ziua internaţională a aviaţiei civile – 7 decembrie
Ziua internaţională a copiilor în mass-media – 9 decembrie
Ziua internaţională a anticorupţiei – 9 decembrie
Ziua internaţională a drepturilor omului – 10 decembrie
Ziua internaţională a fotbalului – 10 decembrie
Ziua Premiului Nobel (*Nobeldagen*) – 10 decembrie
Ziua internaţională a muntelui – 11 decembrie
Ziua mondială a televiuziunii şi radioului pentru copii – a doua duminică a lunii decembrie
Ziua internaţională a cântului coral – a doua duminică a lunii decembrie
Ziua carabinierului – 12 decembrie
Ziua internaţională de protest împotriva reactoarelor nucleare – 14 decembrie
Ziua poliţiei – 18 decembrie
Ziua internaţională a migranţilor – 18 decembrie
Ziua energeticianului – a treia zi de duminică a lunii decembrie
Ziua ONU pentru cooperare Sud-Sud – 19 decembrie
Ziua internaţională a solidarităţii umane – 20 decembrie
Ziua protecţiei civile – 24 decembrie
Naşterea lui Iisus Hristos (Crăciunul, stil nou) – 25 decembrie
Ziua internaţională pentru eliminarea violenţei împotriva femeilor – 25 decembrie
Ziua internaţională a cinematografiei – 28 decembrie
Ziua internaţională a libertăţii presei – 30 decembrie

CALENDAR NAȚIONAL

IANUARIE

2011

Sâmbătă	1
Duminică	2
Luni	3
Marți	4
Miercuri	5
Joi	6
Vineri	7
Sâmbătă	8
Duminică	9
Luni	10
Marți	11
Miercuri	12
Joi	13
Vineri	14
Sâmbătă	15
Duminică	16
Luni	17
Marți	18
Miercuri	19
Joi	20
Vineri	21
Sâmbătă	22
Duminică	23
Luni	24
Marți	25
Miercuri	26
Joi	27
Vineri	28
Sâmbătă	29
Duminică	30
Luni	31

150 de ani de la naşterea lui **Vasile Laşcu** (**Vasile Laşkov**), poet, dramaturg, filozof, teoretician al artei, prozator, critic teatral, publicist, traducător, satiric şi umorist basarabean de limba rusă (1 ian. 1861 - 1/2 iul. 1932). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 9.

120 de ani de la naşterea lui **Aurel T. Ştefanelli**, istoric literar, publicist şi avocat, originar din Bucovina de Nord (1 ian. 1891 - 30 ian. 1945). A fost primar al or. Soroca.

110 ani de la naşterea poetei **Liuba Dimitriu** (1 ian. 1901 - 22 mart.1930). A se vedea şi art. din CN 2000, p. 101-102; CN 2001, p. 10.

80 de ani de la naşterea lui **Semion M. Şoihet**, arhitect emerit din Moldova, laureat al Premiului de Stat al Moldovei (1 ian. 1931). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 11-12.

75 de ani de la apariţia la Chişinău, sub direcţia lui Leon T. Boga, a revistei literare şi de cultură generală **„Pagini Basarabene”** (1 ian. - dec. 1936). A impulsionat viaţa presei şi a contribuit la răspândirea cuvântului românesc în Basarabia.

75 de ani de la apariţia la Iaşi a revistei literare **„Însemnări ieşene”**, sub îngrijirea lui Mihail Sadoveanu, G. Topârceanu, Gr.T. Popa şi Mihai Codreanu (1 ian. 1936 - 1 oct. 1940). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 12.

100 de ani de la naşterea dirijorului şi compozitorului român **Vasile Ionescu-Paşcani** (2 ian. 1911 - 12 oct. 1983).

75 de ani de la naşterea lui **Silvestru Maximilian**, economist-matematician, doctor habilitat în economie şi profesor universitar (2 ian. 1936). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 14-17.

75 de ani de la naşterea actorului **Vasile Constantinov** (2 ian. 1936 - 16 oct. 2004). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 14.

75 de ani de la naşterea lui **Ilie Todorov**, regizor, actor de teatru şi de film, profesor (2 ian. 1936 - 13 ian. 2005). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 13.

60 de ani de la naşterea specialistei în domeniul biblioteconomiei, manager, **Svetlana Barbei** (2 ian. 1951).

120 de ani de la naşterea poetului român **Aron Cotruş** (2 ian. 1891 - 1 noiemb. 1961). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 10-11.

125 de ani de la naşterea lui **Aurel Morariu**, eminent jurist, om politic şi de cultură român (3 ian. 1886 - 1945).

75 de ani de la naşterea actriţei de teatru şi film **Eugenia Butnaru** (3 ian. 1936). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 17.

125 de ani de la naşterea lui **Ion Grămadă**, scriitor, istoric şi publicist român (3 ian. 1886 - 27 aug. 1917).

75 de ani de la naşterea lui **Sergiu Duca**, profesor universitar, specialist în chirurgie (3 ian. 1936 - 21 mart. 2004). Considerat părintele chirurgiei laparoscopice din România.

170 de ani de la naşterea lui **Petru Poni**, academician, profesor universitar, fizician, chimist, mineralog, om politic, pionier al învăţământului chimic în România (4 ian. 1841 - 2 apr. 1925).

60 de ani de la naşterea maestrului fotograf şi jurnalist **Mihai Potârniche** (4 ian. 1951). A se

vedea şi art. din CN 2001, p. 15-16.

50 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Erwin Schrödinger,** fizician austriac, laureat al Premiului Nobel pentru fizică (12 aug. 1887 - 4 ian. 1961). A fost unul dintre fondatorii fizicii cuantice.

65 de ani de la naşterea doctorului habilitat în ştiinţe fizico-matematice **Ion Holban** (5 ian. 1946). A se vedea şi art. CN din 2006, p. 18.

70 de ani de la naşterea lui **Hayao Miyazaki**, regizor, scenarist şi producator japonez, celebru pentru filmele sale de animaţie în special pentru copii (5 ian. 1941).

150 de ani de la naşterea lui **Victor Horta**, arhitect şi designer belgian (6 ian. 1861 -- 9 sept. 1947). A fost unul dintre cele mai importante nume în arhitectura "Art Nouveau".

100 de ani de la naşterea actorului rus **Nikolai Kriucikov** (6 ian. 1911 -- 13 apr. 1994).

120 de ani de la naşterea lui **Ion Minulescu**, poet şi prozator, reprezentant important al simbolismului românesc (6 ian. 1881 – 11 apr. 1944). A fost numit director general al artelor (1922). A se vedea şi art. din CB 1994, p. 68-71, CN 2001, p. 17-18.

80 de ani de la stingerea din viaţă a cântăreţului de operă (tenor), pedagog **Angelo Disconti** (14 dec. 1863 - 7 ian. 1931). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 18-19.

120 ani de la naşterea lui **Walther Wilhelm Georg Bothe,** fizician, matematician şi chimist german, laureat al Premiului Nobel pentru fizică (8 ian. 1891 – 8 febr. 1957).

85 de ani de la naşterea lui **Efim Tkaci**, muzicolog, publicist şi pedagog (8 ian. 1926 – 27 apr. 2002). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 18-19; CN 2006, p. 19.

55 de ani de la naşterea lui **Valentin Beniuc**, specialist în istoria politică şi teoria relaţiilor internaţionale, doctor habilitat în ştiinţe politice (8 ian. 1956).

70 de ani de la naşterea **Joan Chandos Baez**, cântăreaţă americană de origine mexicană (9 ian. 1941). Cunoscută datorită vocii sale foarte individuale, deseori numită "conştiinţa şi vocea anilor '60".

55 de ani de la naşterea pianistului, stabilit în SUA, **Alexandru Palei** (9 ian. 1956).

140 de ani de la naşterea **Elenei Luzghin** (Lazo), orator, publicist, filantrop (10 ian. 1871 - 13 mart. 1933).

60 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Sinclair Lewis**, romancier, primul scriitor american laureat al Premiului Nobel (7 febr. 1885 – 10 ian. 1951).

75 de ani de la naşterea lui **Robert Woodrow Wilson**, fizician american, laureat al Premiului Nobel pentru fizică (10 ian. 1936).

100 de ani de la naşterea lui **Grigore Obrejanu**, pedolog, agronom român, membru titular al Academiei Române (10 ian. 1911 - 27 ian. 1992).

80 de ani de la naşterea lui **Dumitru Ghiţu**, doctor habilitat, profesor universitar, specialist în fizica corpului solid şi în electronica solidului, membru corespondent al AŞM (13 ian. 1931). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 21-22; CN 2006, p. 25.

50 de ani de la naşterea poetului şi publicistului **Nicolae Spătaru** (13 ian. 1961).

70 de ani de la stingerea din viaţa a lui **James Joyce**, poet, nuvelist şi romancier englez (2 febr. 1882 – 13 ian. 1941). Considerat unul dintre cei mai importanţi scriitori ai sec. XX.

75 de ani de la naşerea lui **Ion Stoica**, bibliolog, profesor universitar, scriitor, doctor în filologie (14 ian. 1936).

75 de ani de la naşterea actriţei române **Ileana Stana-Ionescu** (14 ian. 1936).

161 de ani de la naşterea lui **Mihai Eminescu**, poet naţional, prozator, publicist, traducător, filozof; un patriot de seamă al neamului românesc (15 ian. 1850 – 15 iun. 1889). A se vedea şi art. din CN 2000, p. 27-31; CN 2001, p. 23-25; CN 2002, p. 33-35; CN 2004, p. 188-190; CN 2005, p. 14-16; CN 2006, p. 26-29; CN 2007, p. 29-32; CN 2008, p. 37-39; CN 2009, p. 35- 37; CN 2010, p. 28-30.

125 de ani de la naşterea lui **Leon T. Boga**, istoric de origine aromână, a fost director al arhivelor din Chişinău, profesor, publicist şi poet (15 ian. 1886 - 23 iun. 1974). A se vedea şi art. din CN 2005, p. 16-17.

80 de ani de la naşterea restauratorului **Vasile Negruţă** (15 ian. 1931).

60 de ani de la naşterea lui **Efim Bivol**, poet, umorist şi publicist, eminent al învăţământului public (16 ian. 1951).

60 de ani de la naşterea lui **Eugen Roşcovanu**, ziarist, filolog, fotoreporter, om de afaceri (16 ian. 1951).

140 de ani de la naşterea lui **Nicolae Iorga**, istoric, critic literar, documentarist, dramaturg, poet, enciclopedist, memorialist, profesor universitar, om politic şi academician român de origine aromână (macedoromână) (17 ian. 1871 – 27 noiemb. 1940). A se vedea şi art. din CB 1996, p. 84-94; CN 2000, p. 317-320; CN 2001, p. 129-131; CN 2006, p. 192-193.

170 de ani de la naşterea publicistului basarabean **Aristarh Mavrodiadi** (17 ian. 1841 – ?).

100 de ani de la naşterea lui **George Stigler**, economist american, laureat al Premiului Nobel în domeniul economiei (17 ian. 1911 – 1 dec. 1991). A inventat metoda de apreciere a standardului de viaţă „coş de consum", valabilă şi astăzi.

125 de ani de la naşterea lui **Şte-**

fan Dimitrescu, pictor şi desenator realist-critic, profesor român (18 ian. 1886 – 22 mai 1933). A fost unul dintre fondatorii Asociaţiei Arta Română (1918). Împreună cu Nicolae Tonitza, Francisc Şirato şi Oscar Han, a întemeiat „Grupul celor patru" (1936).

100 de ani de la naşterea lui **Nicu Caranica**, poet, eseist şi dramaturg român, stabilit la Paris (18 ian. 1911 – 2002).

125 de ani de la naşterea lui **Anton Pevsner**, sculptor şi pictor rus, considerat pionier al sculpturii sec. XX (18 ian.1886 – 12 apr. 1962).

60 de ani de la stingerea din viaţă a compozitorului român **Constantin C. Nottara** (1 oct. 1890 – 19 ian. 1951).

275 de ani de la naşterea lui **James Watt**, mecanician, inventator şi inginer englez de origine scoţiană (19 ian. 1736 – 5 aug. 1819). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 34.

100 de ani de la naşterea lui **Anatoli V. Sofronov**, poet, dramaturg şi publicist rus (19 ian. 1911 – 9 sept./10 oct. 1990).

80 de ani de la naşterea specialistului în biblioteconomie, bibliograf, **Vera Mirgorodschi** (19 ian. 1931).

85 de ani de la naşterea criticului şi istoricului literar **Ion Vasilenco** (20 ian. 1926 - 13 mart. 1977). A se vedea şi art. din CB 1996, p. 15-17; CN 2001, p. 27; CN 2006, p. 35.

70 de ani de la naşterea operatorului de film **Vlad Ciurea** (20 ian. 1941). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 27.

70 de ani de la naşterea lui **José Plácido Domingo Embil**, tenor şi dirijor spaniol (21 ian. 1941). A se vedea şi CN 2001, p. 29-30.

100 de ani de la naşterea pedagogului şi publicistului român, originar din Basarabia, **Grigore Filip-Lupu** (22 ian. 1911 – 28 mart. 1997).

75 de ani de la naşterea lui **George Motoi**, actor de teatru şi film (22 ian. 1936). Este unul dintre cei mai populari şi prestigioşi interpreţi ai scenei şi ecranului românesc.

90 de ani de la naşterea lui **Bruno Kreisky**, primul cancelar federal social-democrat al Austriei (1970-1983) (22 ian. 1921 – 29 iul. 1990). Prin angajamentul său în politica de promovare a păcii în Orientul Apropiat şi în relaţiile Est-Vest, a atras respectul comunităţii internaţionale asupra ţării sale, o apreciere care s-a materializat prin alegerea capitalei Austriei, Viena, ca unul dintre sediile oficiale ale ONU.

450 de ani de la naşterea lui **Francis Bacon**, filozof, cancelar al Angliei, întemeietorul materialismului englez şi al metodei experimentale în studierea ştiinţelor (22 ian. 1561 – 9 apr. 1626). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 30-31.

70 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Teodosie Cojocaru**, unul dintre liderii militari ai Sfatului Ţării, fost primar al Chişinăului, deputat în Parlamentul României (3 mai 1879 – 23 ian. 1941). A se vedea şi art. din CN 2009, p. 121-123.

90 de ani de la naşterea lui **Valeriu Gafencu**, deţinut politic, numit "Sfântul închisorilor" (Nicolae Steinhardt) (24 ian. 1921 – 18 febr. 1952). A fost fiul lui Vasile Gafencu, membru în Sfatul Ţării.

170 de ani de la naşterea lui **Nicolae Quintescu**, critic literar, filolog şi traducător român, membru titular al Academiei Române (24 ian. 1841 – 12 aug. 1913).

90 de ani de la naşterea **Soranei Coroană-Stanca**, regizoare, scenaristă şi scriitoare română, originară din Basarabia (24 ian. 1921 – 7 ian. 2007). A se vedea şi art. CN 2006, p.38.

175 de ani de la naşterea lui **Nikolai Dobroliubov**, critic literar, filozof materialist rus şi om politic (24 ian. 1836 – 29 noiemb. 1861).

70 de ani de la naşterea muzicologului **Margarita Belîh** (25 ian. 1941).

60 de ani de la naşterea scriitorului şi publicistului **Eugen Gheorghiţă** (25 ian. 1951).

100 de ani de la naşterea lui **Alexandru Bârlădeanu**, economist şi om politic, membru titular al Academiei Române, originar din Basarabia (25 ian. 1911 – 13 noiemb. 1997).

100 de ani de la naşterea lui **Pius Brânzeu**, renumit chirurg român, profesor universitar emerit, medic emerit, membru al Uniunii Medicale Balcanice (25 ian. 1911 – 1 iul. 2002).

75 de ani de la naşterea eseistului şi criticului literar român **Gabriel Dimisianu** (25 ian. 1936).

275 de ani de la naşterea lui **Joseph-Louis Lagrange**, matematician, astronom şi fizician francez (25 ian. 1736 – 10 apr. 1813). Considerat cel mai mare matematician al sec. XVIII-lea. A se vedea şi art. din CN 2006, p. 41.

90 de ani de la naşterea lui **Akio Morita**, antreprenor japonez, creator al corporaţiei mondiale "Sony" (Sony Corporation) (26 ian. 1921 – 3 oct. 1999). A fost unul dintre puţinii întreprinzători care au ajutat la refacerea economiei Japoniei după cel de-al Doilea Război Mondial. Cel mai celebru produs lansat de el este mini-casetofonul de uz individual, a cărui denumire („walkman") figurează astăzi în toate dicţionarele lumii.

90 de ani de la naşterea lui **Emil Lerescu,** muzicolog, compozitor şi pedagog român (26 ian. 1921 – ? 2005).

100 de ani de la naşterea lui **Polykarp Kusch,** fizician american de origine germană, laureat al Premiului Nobel pentru fizică (26 ian. 1911 – 20 mart. 1993).

75 de ani de la naşterea pictorului

german de origine română, **Friedrich Schreiber** (26 ian. 1936).

175 de ani de la naşterea filologului şi folcloristului român **Grigore Silaşi** (27 ian. 1836 – 17 ian. 1897).

150 de ani de la naşterea lui **Constantin Prezan**, unul dintre cei trei mareşali ai Armatei Române din toate timpurile, erou al Marelui Război de Reîntregire a României, membru de onoare al Academiei Române (27 ian. 1861 – 27 aug. 1943).

75 de ani de la naşterea faimosului actor român de teatru şi film **Florin Piersic** (27 ian. 1936). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 43-44.

255 de ani de la naşterea lui **Wolfgang Amadeus Mozart**, compozitor austriac, unul dintre cei mai prodigioşi şi talentaţi creatori în domeniul muzicii clasice (27 ian. 1756 – 5 dec. 1791). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 42.

150 de ani de la naşterea lui **Louis Joubin**, zoolog şi oceanograf francez, membru de onoare străin al Academiei Române (27 ian. 1861 – 24 apr. 1935).

75 de ani de la naşterea lui **Samuil Chao Chuna Ting**, fizician american, laureat al Premiului Nobel pentru fizică (27 ian. 1936).

75 de ani de la naşterea lui **Lev Panasiuk**, fizician, doctor habilitat în ştiinţe matematice şi profesor universitar (29 ian. 1936 – 21 febr. 2001).

55 de ani de la naşterea lui **Matei Vişniec**, poet, prozator şi dramaturg român (29 ian. 1956). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 45-46.

85 de ani de la naşterea lui **Abdus Salam**, fizician pakistanez, laureat al Premiului Nobel pentru fizică (29 ian. 1926 – 21 noiemb. 1996).

70 de ani de la naşterea compozitorului şi dirijorului de cor **Eugeniu Mamot** (30 ian. 1941). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 31-32.

60 de ani de la naşterea interpretei de muzică populară şi romanţe **Tamara Chiţaniuc** (30 ian. 1951 – febr./mart. 2006).

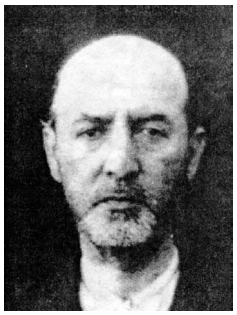

Aurel T. ŞTEFANELLI
1891 – 1945

Istoric literar, publicist şi avocat, originar din Bucovina de Nord.

S-a născut la 1 ian. 1891. Se stinge din viaţă la 30 ian. 1945, în Siberia, în lagărul Ivdellag.

A fost posesorul unei lăzi cu scrisori ale lui Mihai Eminescu, Ioan Slavici, Ciprian Porumbescu, ce o deţinea de la tatăl său, Teodor V. Ştefanelli, istoric şi scriitor bucovinean, coleg de şcoală şi de universitate cu Mihai Eminescu, însă din anumite motive această arhivă extrem de valoroasă nu se ştie unde ar mai putea fi. A dispus şi a salvat, în schimb, dând publicităţii epilogul romanului lui Constantin Stere *În preajma revoluţiei*, în revista *Viaţa Românească* (1937).

Îşi face studiile primare în oraşelul de baştină. Marile personalităţi literare erau bine cunoscute în familia lor, datorită relaţiilor de amiciţie ale tatălui său, pe care le avea cu mulţi dintre ei. A studiat la Facultatea de Drept, mai întâi la Cernăuţi apoi la Iaşi, după care în 1918 deţine funcţia de judecător inferior la Soroca, în provincia recent intrată în componenţa României. Timp de un an, a fost judecător de pace la sectorul nr. 1 din Soroca, iar din 1921 a început să practice şi avocatura. Din sept. 1939 şi până în iun. 1940 a fost primar al Sorocii.

A activat în Parlamentul Ţării (1932-1933); a făcut parte din două partide. Începând cu anul 1931 până la 1938 a fost membru al Partidului Renaşterii Naţionale. Fiind membru al Partidului Naţional-Ţărănesc, a ieşit în apărarea comuniştilor, ca ulterior să cadă răpus chiar de ei. A fost condamnat la privaţiune de libertate cu ispăşirea pedepsei într-un lagăr de corecţie prin muncă. Asfel în 1945, fostul primar şi potenţialul scriitor s-a pomenit în Siberia, unde a fost cusută în dosar ultima filă ce confirma decesul acestuia, la 54 de ani.

BIBLIOGRAFIE:

Colesnic, Iurie. Ştefanelli, Aurel / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Basarabia necunoscută. vol. 2. Chişinău, 1997. – P. 196-201.

Colesnic, Iurie. Aurel Ştefanelli: [Îmi dau seama însă că nu am dreptul să păstrez numai pentru mine această scrisoare...] / Iurie Colesnic // Lit. şi arta. – 1994. – 22 sept. – P. 4.

Colesnic, Iurie. Comoara lui Aurel Ştefanelli: [viaţa şi activitatea lui Aurel Ştefanelli] / Iurie Colesnic // Magazin istoric. – 2005. – Nr. 6. – P. 12-14.

M. P.

Silvestru MAXIMILIAN
1936

Economist-matematician, doctor habilitat în economie şi profesor universitar.

S-a născut la 2 ian. 1936, la Căzăneşti, jud. Orhei.

Urmează Facultatea de matematică a Institutului Pedagogic *Alecu Russo* din Bălţi (1954-1958). Îşi continuă studiile la Institutul central de economie şi de matematică al Academiei de Ştiinţe a URSS (1965-1969). A susţinut teza de doctor în economie cu tema *Optimizarea fluxurilor export-import ale Uniunii Sovietice* (1970). Susţine teza de doctor habilitat *Modelarea matematică a funcţiilor economiei naţionale a Republicii Moldova* (1989). Este director adjunct al Insitutului de cercetări ştiinţifice în domeniul planificării (1972-1986). Îşi continuă activitatea la Universitatea de Stat din Moldova, la catedra *Matematica în economie* (1986-1990). Deţine funcţia de director la Institutul Economiei Naţionale (1990-1993); şef de catedră; profesor universitar la Universitatea Liberă Internaţională din Moldova (1993-2001). Profesor universitar la Universitatea de Stat din Moldova, catedra *Optimizarea discretă* (2001 - prezent)

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2006*. – Chişinău, 2006. – P. 14-17.

***

Tobă, Alexandru. Teorie economică generală: man. / Alexandru Tobă; red. Silvestru Maximilian. – Chişinău: UASM, 2001. – 288 p.

M. Ş.

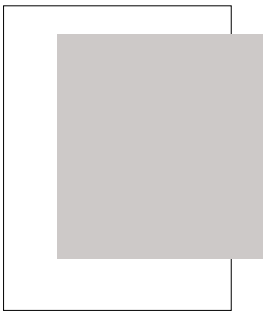

Vasile CONSTANTIN(OV)
1936 – 2004

Actor şi profesor (soţul Valentinei Izbeşciuc, ambii Artişti ai poporului; este nepotul lui Constantin Constantinov).

S-a născul la 2 ian. 1936, în s. Sucleia, r-nul Slobozia. Se stinge din viaţă la 16 oct. 2004, Chişinău. Îşi face studiile la Şcoala Teatrală Superioară *B. Şciukin* din Moscova (1960).

După absolvire, a debutat pe scena Teatrului pentru copii şi tineret *Luceafărul* în piesa *Nota zero la purtare* de Victor Ion Popa. Se numără şi printre fondatorii acestui teatru, împreună cu mari actori precum Dumitru Caraciobanu, Ecaterina Malcoci, Valentina Izbeşciuc, Nina Vodă, Vl. Zaiciuc, actorul şi regizorul Ion Ungureanu. În urma unui atac de cord, maestrul activează o perioadă bibliotecar la Biblioteca Uniunii Teatrale din Moldova (UNITEM), fiind angajat şi în trupa *Luceafărului*.

De-a lungul carierei sale de actor, a interpretat mai multe roluri ale căror nume au intrat în legendă: *Serghei Lazo* (*Zile de foc*, *de apă şi de pământ* de G. Malarciuk), *Anton* (*Tinereţea părinţilor noştri* de B. Gorbatov); în roluri din dramaturgia

*Carte sau articol apărute cu caractere ruse (chirilice).
**Carte (lucrare) lipsă în fondul Bibliotecii Naţionale.
Notă: Sursele bibliografice în rusă şi în alte limbi slave ce utilizează caracterele chirilice-ruse au fost reproduse conform standardelor bibliografice internaţionale de transcriere în grafie latină. La citirea cuvintelor transcrise, a se ţine cont de următoarele particularităţi: â-я; č-ч; è-э; j-й; š-ш; ŝ-щ; û-ю; y-ы; ž-ж; ’ -ь; ”-ъ.

clasică şi contemporană: *Zilov* (*O vânătoare de raţe*, de A.Vampilov), *Tezeu* (*Ipolit* de Euripide), *Kulâghin* (*Trei surori* de A.Cehov), *Ştefan* (*Această copilărie îndepărtată* de S. Saka), *Nicolai* (*De ziua nunţii* de B. Rozov), *Charles* (*Chiriţa în provincie* de V. Alecsandri), *Don Luis* (*Slugă la doi stăpâni* de P. Scarron), căpitanul *Sneghiriov* (*Fraţii Karamazov* de F. Dostoievski) etc.

„Odată cu plecarea sa la Domnul, în Teatrul „Luceafărul" s-a eliberat locul „ultimului mohican" din generaţia de aur a anilor '60, pe care nu-l va ocupa nimeni, niciodată. Precum n-a putut fi acoperit nici golul rămas după plecarea lui Dumitru Caraciobanu sau Ecaterina Malcoci" (Nicolae Roibu).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2006*. – Chişinău, 2006. – P. 14.

BIBLIOGRAFIE:

*Constantin, Vasile // Literatura şi arta Moldovei. vol.1. – Chişinău, 1985. – P. 319.

Roibu, Nicolae. Niciodată nu mă voi despărţi de teatru: [interviu cu „ultimul mohican" în Teatrul „Luceafărul", actorul, nepotul lui Constantin Constantinov] / Nicolae Roibu // Timpul. – 2002. – 1 febr. – P. 15; Roibu, Nicolae // Spovedanii de vineri. – Chişinău, 2002. – P. 118-194.

Roibu, Nicolae. In memoriam: Vasile Constantin s-a despărţit de scena vieţii / Nicolae Roibu // Timpul de dimineaţă. Ed. de vineri. – 2004. – 22 oct. – P. 18.

M. P.

Aron COTRUŞ
1891 – 1961

Poet român.

S-a născut la 2 ian. 1891, la Hăşag, jud. Sibiu, în familia preotului Aron Cotruş. A decedat la 1 noiemb. 1961, în California.

Şi-a făcut studiile la Liceul *Sfântul Vasile* din Blaj şi la Gimnaziul greco-ortodox român din Braşov. Urmează cursurile Facultăţii de Litere a Universităţii din Viena, întrerupte în 1913 din lipsă de mijloace materiale.

Debutează în revista *Luceafărul* (1908) şi editorial cu volumul *Poezii* (1911). A publicat un număr impunător de volume: *Neguri albe* (1920), *Eminescu* (1939), *Rapsodie dacă* (1942) etc. A publicat în periodice de orientări diferite. Se stabileşte în SUA (1957).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău, 2000. – P. 10-11.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Bălu, Ion. Aron Cotruş: [creaţia] / Ion Bălu // Viaţa Românească. – 2001. – Nr. 11. – P. 50-56.

Gibescu, George. Poetul energetismului românesc: Aron Cotruş / George Gibescu // Luceafărul. – 2001. – Nr. 41 (Noiemb.). – P. 17-18.

Munteanu, Doru. La dezvelirea bustului lui Aron Cotruş / Doru Munteanu // Cuvânt românesc. – 2002. – iul.-aug. – P. 1.

Rău, Aurel. Aron Cotruş, istorie şi legendă / Aurel Rău // Steaua. – 2003. – Nr. 4-5. – P. 19-22.

Rossignon-Menchinelli, Ivonne. Poet al surghiunului românesc: [Aron Cotruş] / Ivonne Rossignon-Menchinelli // Manuscriptum. – 1998. – Nr. 1-2. – P. 149-150.

Ruja, Alexandru. Este poate cel mai eficient ataşat de presă străin la Madrid: [Aron Cotruş] / Alexandru Ruja // Manuscriptum. – 1998. – Nr. 1-2. – P. 109-113.

Ştefănescu, Cornelia. Stăruinţe pe document: creaţia poetului Aron Cotruş / Cornelia Ştefănescu // România literară. – 2003. – Nr. 34. – P. 14.

M. Ş.

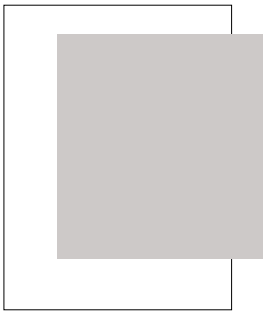

Vasile IONESCU-PAŞCANI
1911 – 1983

Dirijor, compozitor şi profesor român. Este considerat unul dintre muzicienii care au adus o preţioasă contribuţie la dezvăluirea valorilor muzicii populare româneşti.

S-a născut la 2 ian. 1911, în or. Paşcani, jud. Iaşi. Se stinge din viaţă la 12 oct. 1983, fiind înhumat la cimitirul *Eternitatea* din Paşcani.

A început şcoala primară în oraşul natal, face apoi studii secundare la Şcoala Normală *Vasile Lupu* din Iaşi. Studiază cursurile de violină la Conservatorul din Cernăuţi (1934-1939), studii la Conservatorul de Muzică şi Artă Dramatică din Iaşi (1939-1946), sub îndrumarea lui Constantin Georgescu (armonie, contrapunct, compoziţie) şi Anton Ciolan (dirijat cor, orchestraţie).

Activităţi profesionale: dirijor al orchestrei simfonice din Storojineţ (1936-1938), dirijor al corului liceului din Paşcani (1946-1952), profesor de muzică la liceele *Ştefan cel Mare* şi *Vasile Lupu* din Iaşi (1946-1960).

Domeniul de creaţie este alcătuit din prelucrări corale ale cântecelor populare, a compus cântece în stil popular şi cântece pentru copii. S-a afirmat ca un prolific culegător al folclorului muzical, adunând piese populare instrumentale de joc şi de nuntă. A cules folclor în satele limitrofe oraşului Paşcani, Boroaia şi Fundul Moldovei (Suceava), în judeţele Vaslui, Arad etc.

Printre lucrările corale se numără: *Nevasta mea-i moldoveancă*, *Hora cu strigături*, *Sârba din Cristeşti*, *Ilenuţo, fa!, Ca badea flăcău, mai rar*, *Frumoasă-i Dobrogea noastră*, *Liliac alb înflorit*, *Floare mândră-i ţara mea* ş.a.

Membru al Uniunii Compozitorilor din România (1949).

BIBLIOGRAFIE:

Buzilă, Serafim. Ionescu-Paşcani, Vasile / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: Museum, 1999. – P. 240-241.

Cosma, Viorel. Ionescu-Paşcani, Vasile / Viorel Cosma // Cosma, Viorel. Muzicieni din România. Lexicon bibliogr. vol. 4 (H-J). – Bucureşti, 2001. – P. 146-147.

Maftei, Ionel. Ionescu-Paşcani, Vasile / Ionel Maftei // Maftei, Ionel. Personalităţi ieşene. vol. 1. – Chişinău, 1992. – P. 367.

Sava, Iosif. Ionescu-Paşcani / Iosif Sava, Luminiţa Vartolomei. Muzica şi muzicieni. Dicţ. de muzică. - [S.l., s.a.]. – P. 99.

***

Ionescu-Paşcani, Vasile [Resursă electronică] // www.evenimentul.ro/-/muzicianul-vasile-ionescu-paşcani-html-

Ionescu-Paşcani, Vasile [Resursă electronică] // www. wensumlaw-costs.net/ro/index.php?pag.-9

M. P.

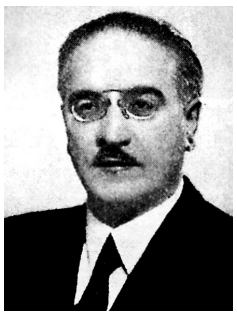

Aurel MORARIU
1886 – 1945

Eminent jurist, om politic şi de cultură, publicist originar din Bucovina.

S-a născut la 3 ian. 1886, la Toporăuţi, jud. Cernăuţi. A decedat în 1945.

Şi-a susţinut doctoratul la Praga. A fost ales în Consiliul Naţional Român la şedinţa din 25 noiemb. 1918. Delegat din partea Consiliului să participe la şedinţa din 28 noiemb. 1918 a Congresului General al Bucovinei, care a votat Unirea Bucovinei cu România. Deputat liberal în Parlamentul României (1920, 1922, 1927, 1933). Preşedintele *Societăţii meseriaşilor, comercianţilor şi industriaşilor români din Moldova de Sus.*

Opera: *Organizarea funcţionarilor publici (1920), Noua organizare bisericească* (1925); *Compania împotriva cooperaţiei* (1926); *Despre cooperaţie* (1927); *Unificarea legislativă* (1931) etc.

BIBLIOGRAFIE:

Colesnic, Iurie. Morariu, Aurel / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Generaţia Unirii. – Chişinău: Museum, 2004. – P. 370-371.

****Morariu, Aurel // Glasul Bucovinei.** – 1918. – Nr. 11 (26 noiemb.).

Predescu, Lucian. Morariu, Aurel / Lucian Predescu // Predescu, Lucian. Enciclopedia Cugetarea. vol. 2. – Bucureşti, 1940. – P. 567.

Puşcariu, Sextil. Aurel Morariu / Sextil Puşcariu / Puşcariu, Sextil. Memorii. Bucureşti: Minerva, 1978. – P. 350.

M. Ş.

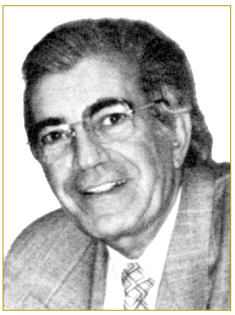

Sergiu DUCA
1936 – 2004

Specialist în domeniul chirurgiei generale şi în laparoscopică, medic, doctor în medicină, profesor universitar român, întemeietorul laparoscopiei diagnostice şi terapeutice din România, membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

S-a născut la 3 ian. 1936, la Dej, România. A decedat la 21 mart. 2004, la Cluj-Napoca. A absolvit Liceul de băieţi nr. 2 din Cluj (1953). Şi-a continuat studiile la Facultatea de Medicină Generală a Institutului de Medicină şi Farmacie din Cluj (1959). După absolvirea facultăţii, lucrează extern clinic, apoi intern clinic la acelaşi institut (1958-1961); medic specialist chirurg (1960). Susţine teza de doctorat cu tema *Transplantul hepatic-cercetări experimentale* (1975).

Este atestat medic primar chirurg, locul II pe ţară (1978). A fost şef de lucrări la Clinica Chirurgie III (1978), şeful Clinicii III Chirurgie (1989), conferenţiar la Clinica Chirurgie III (1990) şi profesor la Clinica Chirurgie III a Institutului de Medicină şi Farmacie din Cluj (1991-2001). A efectuat primele cercetări experimentale privind prelevarea şi conservarea grefonului hepatic şi a realizat primul transplant hepatic experimenrtal (1975). A descris una din principalele cauze de eşec ale conservării prin perfuzare în normotermil: blocarea microcirculaţiei hepatice prin depozitarea de fibrină (1978). A introdus tehnica laparoscopică în urologia românească, practicând primele operaţii de acest gen. A mai introdus pentru prima oară în România tehnici ca: amostomoza coledoco-duodenală-Stuart-Hoer, anastomoza biliojejunală Hepp-Couinaud, duodenopancreatectomia cefalică cu prezervarea pilarului etc.

Înfiinţează la Clinica Chirurgie III Centrul de Instruire în Chirurgia Laparoscopică (1993), la care au participat cca 500 chirurgi din România şi din Republica Moldova.

Autor a peste 170 de lucrări ştiinţifice, inclusiv 6 monografii, între care prima monografie românească dedicată stenozelor oddiene: *Sfincterul lui Oddi. Patologie şi terapeutică-chirurgicală* (1983), urmată de *Chirurgia laparoscopică a căilor biliare* (1994, distinsă cu premiul pentru cartea de ştiinţă la Salonul Naţional de Carte (1995). A publicat 15 monografii în colaborare, peste 10 suporturi didactice, inclusiv manualul practic *Colecistectomia laparoscopică.* A mai publicat: *Coledocul* (1986), *Sindromul biliarelor operaţi* (1992), *Obstacole. Pagini de jurnal* (1998).

A fost redactor-şef al revistei *Minimal Invasive Surgery* (din 1996), membru al colegiului de redacţie al revistelor: *Chirurgia* (Bucureşti), *Clujul Medical*, *Informatica* (Bucureşti), *Endoscopia* (Hungarian Journal of Endoscopy), *International Hepato-Pancreato Biliary Surgery* (Oxford) etc. A fost fondator şi preşedinte al Societăţii Române de Chirurgie hepato-bilio-pancreatică, al Societăţii Române de Chirurgie laparoscopică şi suturi mecanice, membru-fondator al *World Association of Hepato-Pancreato-Biliary Surgery,* membru al Acdemiei de Medicină din New Jersey (USA), al Societăţii Internaţionale de Chirurgie şi al *Colegiului Internaţional al chirurgilor.* Organizator a trei congrese naţionale de chirurgie laparoscopică (Sinaia, 1996, Timişoara, 1998, Sinaia 2002). A iniţiat şi organizat *Zilele clujene ale Chirurgiei hepato-bilio-pancreatice*, care au devenit o manifestare anuală, întrunind personalităţi marcante din România şi din străinătate. Cetăţean de onoare al municipiului Cluj-Napoca.

Premiul *Iuliu Haţieganu*, Universitatea de Medicină şi Farma-

cie din Cluj (1993), premiul de la a XVIII-a reuniune a chirurgilor din Moldova (1990), premiul la primul Congres al Chirurgilor din Moldova (1998), titlul de *Visiting Professor* al Universităţii de Medicină şi Farmacie din Timişoara (2001).

BIBLIOGRAFIE:

Duca, Sergiu. Chirurgia laparoscopică a căilor biliare / Sergiu Duca. – Cluj-Napoca: Ed. Dacia, 1994. – 168 p.

Duca, Sergiu. Sfincterul lui Oddi: Patologie şi terapeutică chirurgicală. – Bucureşti: [S. n.], 1983. – 184 p.

* * *

Duca, Sergiu // Clujeni ai secolului 20: dicţ. esenţial. – Cluj-Napoca: Casa Cărţii de Ştiinţă, 2000. – P. 107.

Duca, Sergiu // Dicţionarul specialiştilor. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 1996. – P. 114.

Duca, Sergiu // Membrii Academiei de Ştiinţe a Moldovei: Dicţ.: 1961-2006. Chişinău: Ştiinţa, 2006. – P. 316-317.

Sârbu, V. Sergiu, Duca / V. Sârbu // Sârbu, V. Pagini din istoria chirurgiei româneşti. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 2002. – P. 108.

M. Ş.

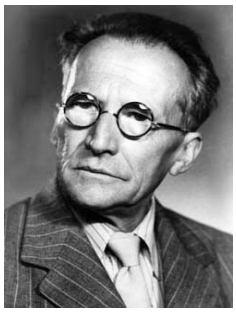

Erwin SCHRÖDINGER
1887-1961

Numele deplin: Erwin Rudolf Josef Alexander Schrödinger.

Fizician austriac, laureat al Premiului Nobel pentru fizică (1933), considerat unul din părinţii fizicii cuantice.

S-a născut la 12 aug. 1887, la Viena. Se stinge din viaţă la 4 ian. 1961, la Viena.

După cunoştinţele obţinute în familie şi de la profesori particulari, la vârsta de unsprezece ani, se înscrie la un prestigios gimnaziu academic, absolvindu-l în 1906. Studii la Universitatea din Viena (1906-1910). În anul 1910, după susţinerea tezei de doctor în filozofie, devine asistentul fizicianului Franz Exner, la cel de al II-lea Institut de Fizica de la Universitatea din Viena, şi profesor de fizică teoretică la aceeaşi Universitate (din 1911). Pentru cercetările sale experimentale în domeniul radioactivităţii, în 1913 obţine Premiul *Haytinger* al Academiei de Ştiinţe Imperiale. După război, revine la Universitatea din Viena, unde-şi continuă cercetările privind teoria generală a relativităţii, mecanica statistică şi difracţia de raze X. În acelaşi timp, desfăşoară ample activităţi de cercetare experimentală privind teoria culorii şi percepţia culorilor.

În 1919 devine profesor la Universitatea din Jena, apoi, şi la universităţile din Stuttgart (1920-1921), Breslau (azi Wroclaw, Polonia), Zürich (1921-1927), Berlin (1927-1933), Oxford (1933-1936), Graz (1936-1938).

În 1938, după anexarea de către Germania nazistă a Austriei, se stabileşte în Irlanda, unde se va afla timp de 17 ani. A fost profesor de fizică teoretică la Univesitatea din Dublin şi director al Institutului de Cercetări Avansate de aici, continuându-şi cercetările asupra mecanicii ondulatorii, statisticii, termodinamicii statistice, teoriei câmpurilor şi, în special, asupra teoriei generale a relativităţii. În 1956 revine în Austria, la Departamentul de Fizică Teoretică al Universităţii din Viena.

Este fondatorul mecanicii ondulatorii, a cărei ecuaţie fundamentală îi poartă numele. Prima lucrare de mecanică ondulatorie, elaborată în ian. 1926, şi cu care devine cunoscut, înlocuieşte electronul din modelul atomic al lui Niels Bohr cu o serie de unde. Aplicând teoria lui Louis de Broglie, conform căreia electronii se comportă ca nişte unde; această teorie este încorporată în *ecuaţia lui Schrödinger*. În 1935, a publicat mai multe articole despre dificultatea înţelegerii teoriei cuantice, a introdus noţiunea de *"incert"* cuantic, prin care face diferenţă între teoria clasică şi cea cuantică, propunând un exerciţiu de gândire, un experiment devenit celebru (experimentul cu pisica).

A fost nu numai un mare fizician, dar şi un gânditor deosebit. A pledat pentru integrarea ştiinţelor în cultură şi a fost preocupat de îmbinarea fizicii cu lumea vie, a teoriei ştiinţifice cu filozofia. Cunoscător a şase limbi, a citit în original operele filozofilor antici şi moderni. În 1948, la *University College* din Londra a conferenţiat despre filozofia greacă, motive preluate apoi şi în volumul *Natura şi grecii*, publicat la Londra, în 1954. A fost interesat de artă, istorie, a scris şi versuri, publicând în 1949 o colecţie de poeme. A semnat cărţile: *Ce este viaţa din perspectiva fizicii?* (What is Life? The Physical Aspects of a Living Cell) (Dublin, 1944), în care demonstrează cum fizica cuantică poate fi folosită pentru a explica stabilitatea structurii genetice, rămasă utilă până astăzi; *Spirit şi materie* (Cambridge, 1958), *Ştiinţa şi societatea* (Berlin), *Care este legea naturii*? (München, 1962) etc.

I s-au conferit distincţiile: Medalia de aur *Matteucci* a Academiei de Ştiinţe italiene, medalia *Max Planck* a Societăţii de Fizică germane, *Ordinul de Merit,* acordat de către Guvernul Germaniei etc. A fost doctor onorific al universităţilor din Dublin, Edinburg, Ghent. A fost membru al Academiei de Ştiinţe Pontificale de la Roma, al *Royal Society*, al academiilor de ştiinţe din Berlin, Dublin, Madrid, al Academiei de Ştiinţe a ex-URSS.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Schrödinger, Erwin. Mémoires sur la mécanique ondulatoire / Erwin Schrödinger. – Paris: Alcan, 1933.

****Schrödinger, Erwin**. Science Theory and Man / Erwin Schrödinger. – New York: Dover, 1957.

****Schrödinger, Erwin.** Space-Time Structure / Erwin Schrödinger. – Cambridge: Cambridge University Press, 1985.

****Schrödinger, E.** Statistical Thermodynamics / Erwin Schrödinger. – 2 ed. – Cambridge: Cambridge University Press, 1952.

Schrödinger, E. What is Life? The Physical Aspect of the Living Cell / Erwin Schrödinger. – Cambridge, England: Cambridge University Press, 1945.

***

****Bitbol, Michel.** Schrdinger's Philosophy of Quantum Mechanics / John Walter. – Dordrecht (Netherlands): Kluwer Academic Publishers, 1996. – 285 p.
****Götschl, Johann.** Erwin Schrödinger's World View : The Dynamics of Knowledge and Reality / Johann Götschl. – Dordrecht; Boston: Kluwer Academic, 1992. – 237 p.
****Mehra, J.** The Historical Development of Quantum Theory / J. Mehra, H. Rechenberg. vol. 5: Erwin Schrödinger and the Rise of Wave Mechanics. Part 1: Schrodinger in Vienna and Zürich 1887-1925. – New York: Springer-Verlag, 1987. – 392 p.
****Moore, Walter John.** Schrödinger: Life and Thought / Walter John Moore**.** – Cambridge: Cambridge University Press, 1992. – 525 p.

***

Erwin Schrödinger [Resursă electronică] // http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Erwin_Schr%C3%B6dinger
References for Erwin Schrödinger [Resursă electronică] // http://www-groups.dcs.st-and.ac.uk/~history/References/Schrodinger.html
Erwin Schrödinger [Resursă electronică] // http://www.sanatatea.com/art/savanti/2263-erwin-schrodinger.html

V. M.

Victor HORTA
1861 – 1947

Arhitect belgian.

S-a născut la 6 ian. 1861, la Gand. A decedat la 9 sept. 1947, la Bruxelles. Personalitate de prim rang a *Artei 1900* din Europa, creatorul stilului *Lovitură de bici.*

Studiază la Academia de Arte Frumoase din Gand, apoi la cea din Bruxelles, perfecţionându-se în atelierul lui A. Balat. Este profesor (din 1912) şi director la Academia de Arte Frumoase din Bruxelles (1927-1931). Primele sale creaţii sunt trei case modeste la Gand (1886), dar care ilustrează deja un echilibru al formelor. Afirmarea maturităţii concepţiei este ilustrată prin *Hotel Tassel* din Bruxelles (1892-1893). Realizează valori spaţiale transparente, mişcătoare, fluide, determinat de structuri lincare flexibile. În opera sa motivul decorativ are un rol decisiv. Lucrează în SUA (1916-1919), ceea ce îi influenţează opera de după război pe o linie mai sobră, geometrică, dominată de tehnica betonului armat, ilustrată mai ales de *Palatul artelor frumoase* din Bruxelles (1922-1928). Alte lucrări: casele de tip *Hotel Particulier* (1893), *Winssinger, Solvay* (1895-1900), *Van Eetvelde* (1897-1900), grandiosul sediu al Partidului Socialist din Belgia *Casa Poporului* (1896-1899), toate la Bruxelles. Două mari magazine universale, tot în fier şi sticlă: *Innovation* (1901), la Bruxelles (ars în 1969) şi *Grand Bazar* (1903) la Frankfurt pe Main etc.

BIBLIOGRAFIE:

Constantin, Paul. Horta, Victor / Paul Constantin // Constantin Paul. Dicţionar universal al arhitecţilor. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1986. – P. 157-158.
Prut, Constantin. Horta, Victor / Constantin Prut // Prut, Constantin. Dicţionar de artă modernă şi contemporană. – Bucureşti: Univers Enciclopedic 2002. – P. 226.

M. Ş.

Nikolai KRIUCIKOV
1911-1994

Actor rus de teatru şi film.

S-a născut la 6 ian. 1911, la Moscova. Se stinge din viaţă la 13 apr. 1994, la Moscova.

La vârsta de 14 ani se înscrie la o şcoală pentru ucenici de pe lângă fabrica *Trehgorka* din Moscova, unde deprinde meseria de gravor.

Din aceşti ani participă la teatrul de amatori de pe lângă fabrică, atrăgând atenţia publicului prin vocea sa, prin talentul deosebit de a dansa, sau de a interpreta melodii la acordeon. La vârsta de şaisprezece ani, a debutat în spectacolul *Anul 1905,* unde s-a produs în trei roluri.

Din anul 1928, studiază actoria la un Teatru-studio pentru tinerii muncitori din Moscova. După câteva spectacole în roluri episodice, în 1931, este remarcat de regizorul de film Boris Barnet. A debutat în cinematografie în filmul *La periferie* (Okraina), apărut pe marele ecran în 1933 şi care s-a bucurat de un succes deosebit la public. În 1934, la Festivalul de la Veneţia, filmul este menţionat cu un premiu de onoare. Devine cunoscut interpretând rolul principal în filmul-comedie *Lângă marea albastră* (U samogo sinego morâ), al aceluiaşi regizor (1934).

După diverse roluri în filme (inclusiv în filmul *Treisprezece*, care a adus cele mai mari încasări în anul 1937), creaţia sa a culminat cu rolul lui Klim Iarko în filmul regizorului Ivan Pîriev *Tractorişti* (1939), ce îi aduce în 1941 Premiul de Stat. Filmul a avut un succes grandios, iar cântecele interpretate de actor (*Tri tankista*, *Zdravstvuj, milaâ moâ*, *Bronâ krepka, i tanki naši bystry*...), devin cunoscute în întreaga ex-URSS.

A fost unul dintre cei mai solicitaţi actori de film. Pe parcursul a şaizeci de ani de activitate, s-a produs în mai mult de 120 de filme, printre care: *Lûbov'i i nenavist'* (1935), *Vyborgskaâ storona* (1938), *V tylu vraga* şi *Svinarka i pastuh* (1941), *Maksimka* (1952), *Sadko* (1953), *Bessmertnyj garnizon* (1956), *Podnâtaâ celina* (1959-1961), *Gusarskaâ ballada* (1962), *Ko mne Muhtar!* (1964), *Bez godu nedelâ* (1982), *Car' Ivan Groznyj* (1991) etc.

A fost distins cu mai multe ordine şi medalii.

BIBLIOGRAFIE:

Krûčkov, Nikolaj. Čem živ čelovek / Nikolaj Krûčkov. – Moskva: Molodaâ gvardiâ, 1987. – 175 p.

***

Ivanova, T.V. Nikolaj Krûčkov / T.V. Ivanova, V.A. Nedelin. – Moskva: Iskusstvo. 1984. – 242 p.
Evgrafov, Konstantin. Nikolaj Krûčkov. Artist na vse vremena / Konstantin Evgrafov. – Moskva: Èksmo, 2003. – 256 p.
***
Nikolaj Krûčkov [Resursă electronică]//http://www.rusactors.ru/k/kruchkov/index.shtml
Nikolaj Krûčkov [Resursă electronică]//http://mega.km.ru/Cinema/Encyclop.asp?Topic=lvn_pers_11836

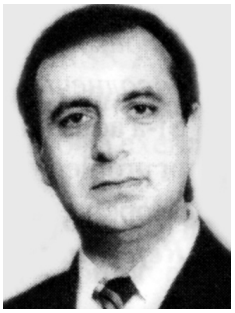

Valentin BENIUC
1956

Specialist în istoria politică şi teoria relaţiilor internaţionale, doctor habilitat în ştiinţe politice.

S-a născut la 8 ian. 1956, la Semeni, Ungheni.

A absolvit Facultatea de Istorie a Universităţii de Stat din Moldova (1983). Activează în calitate de asistent (1983-1985), apoi lector la Universitatea de Stat. Este doctorand la catedra Istoria PCUS. Lector superior la USM (1988), colaborator ştiinţific, colaborator ştiinţific superior la Institutul de Cercetări Social-Politice din Chişinău (1989-1991); lector superior la Academia de Poliţie *Ştefan cel Mare* (1991-1992); lector superior, conferenţiar la catedra Ştiinţe Politice a Universităţii de Stat din Moldova (1992-1995). Fondează catedra *Relaţii Internaţionale* în cadrul Facultăţii de Ştiinţe Politice a USM, exercitând funcţia de şef al acestei catedre (1995-2000). Susţine teza de doctor habilitat în ştiinţe politice cu tema: *Instituţionalizarea puterii politice totalitare în Moldova postbelică: esenţa şi specificitatea* (1999). Fondează şi devine rector al Academiei de Relaţii Internaţionale şi Studii Diplomatice (2000). La 5 aug. 2003, prin decret prezidenţial, a fost numit în funcţia de ministru al educaţiei (până în 2005).

Publică primul curs de prelegeri la *Istoria diplomaţiei* (1996); primul dicţionar de termninologie diplomatică *Concepţii şi noţiuni de bază ale diplomaţiei: dicţ.* (1998); *Instituţionalizarea puterii politice totalitare în Moldova postbelică* (1998); *Politologie* (2001, în limba rusă); *Rusia în cadrul sistemului relaţiilor internaţionale la hotarul sec. XX-XXI*; *Corupţia şi criminalitatea organizată, pericol al securităţii naţionale* (cazul Republicii Moldova şi statelor CSI) (2002, în limba rusă); *Abordarea teoretică a federalismului* (2006); *Structura şi funcţionalitatea procesului de studii: Ghidul studentului* (2007); *Factorul confesional în relaţiile internaţionale* (2008); *Političeskaâ mysl' Drevnego Vostoka* (2009) etc. În total a publicat circa 60 de lucrări ştiinţifice şi metodice. Participă la numeroase seminare şi conferinţe naţionale şi internaţionale. Este conducător ştiinţific a cinci doctoranzi.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Beniuc, Valentin. Instituţionalizarea puterii politice totalitare în Moldova postbelică: esenţa şi specificitatea: Teză de doctor habilitat în ştinţe politice / Valentin Beniuc. – Chişinău: [S. n.], 1998 – 285 p.
Beniuc, Valentin. Instituţionalizarea sistemului de putere în Moldova postbelică: Politica de cadre (1944-1950) / Valentin Beniuc, Gh. Rusnac, M. Sprinceană. – Chişinău: USM, 1997. – 52 p.
* * *
Beniuc, Valentin. Korupciâ i organizovanaâ prestupnost' ugroza nacional'noj bezopasnosti: Na primere Respubliki Moldova i drugih stran členov SNG / Valentin Beniuc. – Chişinău: Gradiştea, 2002. – 111 p.
Beniuc, Valentin. Politologiâ: Kurs lekcij / Valentin Beniuc. – Chişinău: USM, 2001. – 207 p.
Beniuc, Valentin. Totalitarizm kak real'nost': istoriko-politologičeskoe issledovanie na primere poslevoennoj Moldovy / Valentin Beniuc. – Chişinău: USM, 1998. – 294 p.
***
Beniuc, Valentin. Cresc şi în Moldova diplomaţi: [interviu cu dir. Academiei de Relaţii Internaţionale şi Studii Diplomatice Valentin Beniuc] / consemnare: Natalia Porubin // Moldova suverană. – 2001. – 22 mai. – P. 4.
Beniuc, Valentin. Particularităţile instituţionalizării serviciului diplomatic al Republicii Moldova / Valentin Beniuc // Analele ştiinţifice ale Universităţii de Stat din Moldova: Ser. Ştiinţe socioumanistice. vol. 3. – 2001. – P. 149-152.
Beniuc, Valentin. Schimbările geopolitice din lumea contemporană şi problemele stabilităţii moldoveneşti în contextul proceselor de integrare europeană / Valentin Beniuc, Al. Buruian // Revista Naţională de Drept: Publicaţiei periodică ştiinţifico-practică. – 2005. – Nr. 1. – P. 6-10.
Beniuc, Valentin. Specialişti de performanţă pentru secolul care vine: [interviu cu Valentin Beniuc, doctor habilitat în ştiinţe politice, director al Academiei de Relaţii Internaţionale şi Studii Diplomatice] / consemnare: Andrei Moraru // Ţara. – 2000. – 30 iun. – P. 2.
Făclia – 50 de ani / Valentin Beniuc, Gheorghe Rusnac, Dumitru Ivanov // Făclia. – 2004. – 2 oct. – P. 4.
***
Rusnac, Gheorghe. Beniuc, Valentin / Gheorghe Rusnac, Valeriu Cozma // Rusnac, Gheorghe. Profesorii Universităţii de Stat din Moldova: 1946-2001: Dicţ. ist.-biogr. – Chişinău: USM, 2001. – P. 26-27.

M. Ş.

Elena LUZGHIN (LAZO)
1871 – 1933

Orator, publicist, filantrop. Femeie de o remarcabilă inteligenţă şi cultură.

S-a născut la 10 ian. 1871, la Lungeni, jud. Iaşi, în familia lui Ştefan Cruşevan. A decedat la 13 mart. 1933, la Chişinău.

Rămânând orfană la vârsta de patru ani, este crescută şi educată de Nicolae Leonard, unchiul său. Şi-a făcut studiile gimnaziale la

Odesa, la Institutul de Fete Nobile. Urmează cursuri universitare la Varşovia şi Paris, unde a manifestat un interes deosebit pentru medicină şi literatură. Se căsătoreşte cu Gheorghe Lazo (1891), stabilindu-se la moşia soţului din Piatra, jud. Orhei. Vinde moşia Piatra şi se stabileşte la Ezăreni, unde avea şi o moşie, moştenire de la părinţi. Rămasă văduvă (1905), reuşeşte să administreze moşia şi să-şi educe copii: Serghei, Boris, Ştefan. Cumpără o vilă la marginea Chişinăului (1909). Se căsătoreşte cu Şt. Luzghin (1917). Continuă să acorde ajutor ţăranilor de la Ezăreni.

Româncă devotată operei de binefacere, devine membră şi activează în diferite instituţii care funcţionează în Chişinău: Consiliul de conducere al orfelinatului *Olga*; Comunitatea surorilor de caritate *Hârbovăţ*; Casa Muncii a Societăţii de Binefacere; Societatea nevoiaşilor de pe lângă Gimnaziul 1 de băieţi. Este preocupată de soarta femeii în societate (1917-1932). Membră a Ligii Culturale a Femeilor Moldovence (din 1917). Ţine un curs de franceză la *Şcoala Eparhială de fete din Chişinău* (din 1922). Este aleasă preşedintă a *Ligii Femeilor* din Basarabia (1931). Cunoştea câteva limbi străine. Se interesa de problemele agriculturii şi apiculturii, colaborând activ la publicaţiile *Plodovodstvo* şi *Bessarabskoe selskoe hoziaistvo*. Călătoreşte mult în ţările Europei. Casa Elenei Lazo era vizitată de poeta Olga Cruşevan, poetul Nicolai Costenco, scriitorul Constantin Stere, medicul Toma Ciorbă, mitropolitul Gurie.

BIBLIOGRAFIE:

Bezviconi, Gheorghe. Elena Luzghin / Gheorghe Bezviconi // Din trecutul nostru. – Chişinău, 1934. – Nr. 11-12.

Ploşniţă, Elena. Luzghin, Elena / Elena Ploşniţă // Femei din Moldova: Encicl. - Chişinău: Museum, 2000. – P. 179 – 180.

M. Ş.

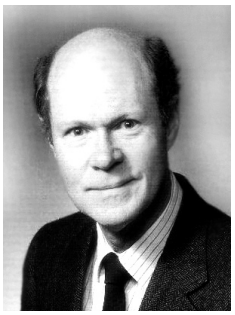

Robert WOODROW WILSON
1936

Fizician american, radioastronom, laureat al Premiului Nobel pentru fizică.

S-a născut la 10 ian. 1936, la Houston, Texas.

A studiat la *Rice University* din Houston (1957) şi la *California Institute of Technology* (Calteh), Pasadena, unde a şi luat doctoratul în 1962. Timp de un an, la aceeaşi Universitate, a făcut cercetări de radioastronomie.

În perioada 1963-1976 a activat la *Bell Telephone Laboratories* din Holmdel, New Jersey.

În 1964, împreună cu Arno Penzias, a început monitorizarea undelor de radio din galaxia Calea Lactee. În timpul probării unui nou tip de antenă au descoperit radiaţia cosmică de fond. Această descoperire a fost folosită ca o confirmare importantă în sprijinul teoriei *Big Bang* (conform acesteia, universul a fost creat de o explozie gigantică cu miliarde de ani în urmă).

În 1978, pentru pentru studiile efectuate de aceştia asupra fondului cosmologic de radiatii (CMB – Cosmic Microwave Background), li s-a acordat Premiul Nobel (au împărţit o jumătate din premiu, cealaltă jumătate fiind acordată fizicianului rus de origine basarabeană Piotr Kapiţa).

Începând cu 1970, se dedică dezvoltării radioastronomiei milimetrice şi studiului moleculelor interstelare. A aplicat diferite tehnici din astronomie în studiul propagării în atmosferă a undelor radio utilizate pentru comunicaţiile cu sateliţii artificiali.

Este membru al Societăţilor americane de Fizică şi Astronomie, al Uniunii Internaţionale de Astronomie, al Academiei Americane de Arte şi Ştiinţe etc.

Alte distincţii: Medalia *Herschel* (1977), Premiul *Henry Draper* (1977).

BIBLIOGRAFIE:

Popescu, Ioan-Ioviţ. Robert Woodrow Wilson / Ioan-Ioviţ Popescu // Popescu, Ioan-Ioviţ. Premiile Nobel pentru fizică (1901-1998). – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 1998. – P.

Wilson, Robert // Inventatori şi invenţii: dicţionar / trad. din lb. fr. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 2001. – P. 944-945.

***

Dorobanţu, Andrei. [Robert Woodrow Wilson] [Resursă electronică] http://www.stiintasitehnica.ro/index.php?menu=8&id=653

Robert Woodrow Wilson [Resursă electronică] //http://nobelprize.org/nobel_prizes/physics/laureates/1978/wilson-autobio.html.

Grigore OBREJANU
1911 – 1992

Pedolog, agronom român, membru titular al Academiei Române.

S-a născut la 10 ian. 1911, la Cioburcin-Tighina. A decedat la 27 ian. 1992, la Bucureşti.

După absolvirea cursurilor Liceului *Alecu Russo* din Chişinău (1924-1930), a urmat Academia de Înalte Studii Agronomice din Cluj (1931-1935), unde în 1942 şi-a susţinut teza de doctorat *Scurtarea perioadei de germinaţie la graminee prin tratamente chimice*. Obţine titlul de doctor docent (1969).

A funcţionat la Camera de Comerţ şi Agricultură Satu Mare (1938-1939), asistent la Staţiunea pentru ameliorarea plantelor din Cluj (1939-1940) şi Câmpia Turzii (1940-1946), conferenţiar (1946-1948), profesor (1948-1951) la Facultatea de Agrono-

mie din Cluj; şef al Catedrei de pedologie din cadrul Institutului Agronomic din Bucureşti (1951-1977), director adjunct la ICAR (1951-1969), şef al Secţiei pedologice, înfiinţată de el, transformată în Institut de Pedologie şi Agrochimie (1969).

Şi-a concentrat cercetările în domeniul pedologiei amelioratoare, urmând în principal stabilirea de noi tehnologii de ameliorare a numeroase suprafeţe ocupate de soluri aluviale, soluri saline, alcaline, acide, afectate de coroziune etc., în vederea redării lor agriculturii. În urma cercetărilor efectuate, au fost ameliorate terenuri destinate culturilor cerealiere şi pajiştilor în Transilvania, apoi din jud. Brăila, care au fost cultivate cu orez. S-a preocupat îndeaproape de popularizarea, în mediul rural, a necesităţii şi a metodelor de ameliorare a solurilor. A înfiinţat şi a condus revista *Brazda*. A publicat *Evoluţia structurii biologice şi a pajiştilor naturale din Transilvania* (1947), *Studii agropedologice ale staţiunilor experimentale* (1958), în colab.; *Pedologia ameliorativă* (1966), în colab. etc.

Membru al Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice din România, al Academiei Agricole din Cehoslovacia, al Academiei Unionale Agricole din Moscova, al Societăţii Internaţionale de Ştiinţa Solului. Laureat al Premiului de Stat (1953).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Obrejanu, Grigore. Pedologie ameliorativă / Grigore Obrejanu, Al. Măianu. – Bucureşti: Ed. Agro-Silvică, 1966. – 277 p.

* * *

Grigore Obrejanu // Istoria ştiinţelor în România: Ştiinţe agricole. – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 1994. – P. 442.

Grigore Obrejanu // Personalităţi ale ştiinţei: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1977. – P. 220.

Grigore Obrejanu // Personalităţi române ale ştiinţelor naturii şi tehnicii: Dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1982. – P. 284-285.

Rusu, Dorina N. Obrejanu, Grigore / Dorina N. Rusu // Rusu, Dorina N. Membrii Academiei Române: 1866/2003. – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 2003. – P. 600.

M. Ş.

Nicolae SPĂTARU
1961

Poet şi publicist.

S-a născut la 13 ian. 1961, la Hârbova, Ţinutul Herţa, reg. Cernăuţi din actuala Ucraină.

Absolveşte Facultatea de Filologie, secţia de limbă şi literatură română a Universităţii din Cernăuţi (1983).

Activează metodist la Universitatea de Stat din Moldova (1983-1986). Între anii 1986 şi 1991 este muzeograf la Muzeul Republican de literatură *D. Cantemir*. A fost directorul Companiei Editoriale *Luceafărul* (1993-1998).

Debutează editorial cu volumul de poezii: *Întoarcerea zeilor* (1992). Urmează cărţile: *Ion şi alte revoluţii* (1996), *Noaptea când soclurile îşi recrutează noile glorii* (1998), *Tristeţea recită din Rilke* (2000), *Cifrele în spectacol* (2005). Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova şi al Uniunii Scriitorilor din România.

Laureat al Premului pentru debut al Salonului de Carte (1992), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (1998), Premiul Fundaţiei Culturale Române (1998), Premiul Salonului de Carte pentru copii (2005).

„Versurile lui Nicolae Spătaru din ultimii ani denotă o „schimbare la faţă a poetului" în sensul extinderii ariei de experimentare a cuvântului şi căutării de noi contexte existenţiale" (Vasile Gârneţ).

BIBLIOGRAFIE:

Spătaru, Nicolae. Cifrele în spectacol: poezii pentru copii / Nicolae Spătaru. – Chişinău, 2005. – 20 p. : il.

Spătaru, Nicolae. Ion şi alte revoluţii: poeme / Nicolae Spătaru. – Chişinău: Hyperion, 1996. – 75 p.

Rec. : Dron, C. Strălucitoarea iluzie a lui Don Quihote: [despre Nicolae Spătaru, referinţe la cartea de versuri „Ion şi alte revoluţii"] / C. Dron // Convorbiri literare. – 1996. – Septembrie. – P. 29.

Spătaru, Nicolae. Întoarcerea zeilor: versuri / Nicolae Spătaru. – Chişinău: Hyperion, 1992. – 83 p.

Spătaru, Nicolae. Reportaje în culori: carte de colorat / text: Nicolae Spătaru; pictor: Olga Rusanovschi. – Chişinău, 2007. – 16 p.: il.

Spătaru, Nicolae. Tristeţea recită din Rilke / Nicolae Spătaru. – Timişoara, 2000. – 104 p.

Rec. : Diaconu, Mircea A. Nicolae Spătaru – Tristeţea recită din Rilke / Mircea A. Diaconu // Convorbiri literare. – 2000. – Nr. 12. (Dec.) – P. 24.

* * *

Bostan, Grigore C. Nicolae Spătaru / Grigore C. Bostan, Lora Bostan // Pagini de literatură română. Bucovina, regiunea Cernăuţi (1775-2000). – Cernăuţi: Ed. Alexandru cel Bun, 2000. – P. 580-583.

Chiper, Grigore. Tristeţe cu poante: [referinţe la lucrarea „Noaptea când soclurile îşi recrutează noile glorii"] / Grigore Chiper // Contrafort. – 1998. – Nr. 3. – P. 5.

Ciocanu, Anatol. Spătaru, Nicolae / Anatol Ciocanu // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2006. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – P. 407-408. - [Art. semnat: An. C.].

Hostiuc, Ştefan. Spătaru Nicolae: Poemul şi alte mici dezastre / Ştefan Hostiuc // Scriitori români din Nordul Bucovinei. – Bucureşti, 2005. – P. 189-193.

Rachieru, Adrian Dinu. Nicolae Spătaru şi timpul poemului / Adrian Dinu Rachieru // Poeţi din Bucovina (selecţie, studiu introductiv şi profiluri critice). – Timişoara: Helicon, 1996. – P. 404-408.

Satco, Emil. Nicolae Spătaru / Emil Satco // Satco, Emil. Antologia poeţilor români din Bucovina (1775-2002). – Iaşi: Junimea, 2002. – P. 139-140.

Suceveanu, Arcadie. Revoluţia ca obiect de uz casnic: [despre activitatea literară a lui Nicolae Spătaru] / Arcadie Suceveanu // Emisferele de Magdeburg (eseuri, portrete literare, cronici, articole). – Chiuşinău: Prut Internaţional, 2005. – P. 210-212.

* * *

Spătaru, Nicolae [Resursă electronică] // www.uniuneascriitorilor.md/istoric.html

M. P.

Ion STOICA
1936

Bibliolog, scriitor, profesor universitar doctor; nume de referinţă în ştiinţa bibliotecară şi managementul bibliotecilor din România.

S-a născut la 14 ian. 1936, în com. Amărăştii de Sus, jud. Dolj.

Face studii la Universitatea din Bucureşti, Facultatea de Litere, al cărei licenţiat este în anul 1957. Lucrează la Biblioteca Judeţeană Bucureşti, numită pe atunci în stil sovietic – "regională". Face apoi patru ani de apostolat, predând limba şi literatura română în localităţi rurale din zona Drăgăneştilor. Din 1969 vine la Bucureşti, pentru a-şi lega destinul, mai bine de trei decenii, de Biblioteca Centrală Universitară (BCU): este director adjunct (1969-1983), apoi director general (1983-2003) al acestei importante instituţii româneşti de informare şi de cultură. Între timp, îşi ia doctoratul în biblioteconomie (1977), cu disertaţia *Bibliotecile universitare contemporane. Direcţii şi tendinţe*, având-l conducător ştiinţific pe prof. dr. doc. Dan Simonescu. Cu deosebire după 1990, a avut mai multe stagii de studiu şi de documentare în SUA şi Marea Britanie, călătorii de documentare în Franţa, Germania, Italia, Belgia, Olanda, Ungaria etc.

În timpul revoltei anticomuniste din decembrie 1989, BCU a fost incendiată, fondurile ei, de o valoare inestimabilă, fiind în mare măsură deteriorate, distruse, devastate. În primul rând graţie elanului, eforturilor uriaşe ale lui Ion Stoica, într-un termen record în Piaţa Victoriei din Bucureşti se înalţă un nou edificiu: modern, frumos, funcţional, capabil să adune împreună – pentru prima dată în istoria acestei prime biblioteci universitare din ţară – toate colecţiile şi serviciile.

Concomitent cu munca la BCU, desfăşoară o amplă activitate profesoral-didactică. Lui Ion Stoica îi revine meritul incontestabil de a fi renăscut, după 1989, specialitatea Biblioteconomie la Universitatea Bucureşti. Este lector, titular prin concurs, apoi (din 1990) – şef al Catedrei de bibliologie a primei universităţi bucureştene. Conferenţiar, din 1989 este profesor la aceeaşi catedră. Activează şi ca membru al Consiliului Facultăţii de Litere, preşedinte şi membru în comisii la cinci concursuri pentru ocuparea unor posturi didactice la facultatea "de bază". Timp de aproape un deceniu a fost titularul a opt cursuri de specialitate, cicluri de prelegeri precum: *Introducere în bibliologie şi ştiinţa comunicării*, *Bibliologie generală*, *Bibliografie generală*, *Managementul în structurile documentare*, *Metode şi tehnici de cercetare în bibliologie şi ştiinţa informării*, *Deontologia informaţiei*, *Planificarea şi organizarea în structurile infodocumentare*, *Evaluarea în structurile infodocumentare*. În această calitate, preluând tot ce a acumulat mai valoros şcoala biblioteconomică românească, a refăcut sistemul de studii bibliotecare şi a modernizat curriculumul universitar, apropiindu-l de standardele vest-europene. În calitate de conducător ştiintific la Şcoala Doctorală de la Facultatea de Litere a Universităţii Bucureşti a îndrumat mai mulţi tineri cercetători români, care şi-au susţinut doctoratele în diferite domenii umanitariste, aflate în legătură directă sau adiacentă cu biblioteconomia, bibliologia, ştiinţele comunicării; dintre aceştia am aminti pe Mircea Regneală şi Lidia Kulikovski.

Ca profesor univ. dr. a ţinut cursuri şi la Facultatea de Litere a Universităţii Bucureşti, pâna în anul 2007, în prezent fiind profesor consultant la această instituţie precum şi consilier al succesorului său la conducerea BCU, Mircea Regneală.

Participă cu comunicări la numeroase conferinţe, simpozioane, colocvii de specialitate – atât de talie naţională, cât şi internaţională; este delegat la congresele mondiale ale bibliotecarilor, ce s-au ţinut la Stockholm, New Delhi, Barcelona, Copenhaga etc.

Ca preşedinte-fondator al ABIR – Asociaţia bibliotecarilor din învăţământ din România, şi preşedinte al Consiliului Naţional al bibliotecilor din învăţământ, a contribuit la ameliorarea activităţii profesionale a bibliotecarilor din această sferă, aceştia primind statutul de cadre didactice auxiliare. În perimetrul bibliologic, prof. dr. Ion Stoica are şi alte responsabilităţi: director al revistei *Biblioteca*, redactor responsabil al revistei *Studii de bibliologie şi ştiinţa informării*, coordonator al unor programe (PHARE, TEMPUS) în beneficiul bibliotecilor din învăţământ, şi nu numai. Este membru în consiliul ştiinţific al revistei *BiblioPolis*, editată de BM "B.P. Hasdeu" din Chişinău.

Dezvoltă o amplă, impresionantă muncă de cercetare, fiind de mult cunoscut şi apreciat printre tinerii studioşi şi în mediile bibliotecare ca autor de monografii şi manuale, coordonator de volume şi culegeri în domeniu, semnatar a câtorva sute de studii şi articole publicate în presa de specialitate şi literar-cultural-istorică din România şi din ţări străine. Multe din scrierile sale sunt studiate şi la noi, adeseori fiind şi citate în lucrările de specialitate. Un crez al prof. dr. Ion Stoica merită toată atenţia bibliotecarilor români, dar şi a colegilor lor de breaslă din alte state post-comuniste: *"Trebuie să reformăm întregul nostru mod de a gândi rpofesional, de a gândi în general. Şi asta înseamnă să cauţi, să experimentezi, să evaluezi, să ai puterea de a accepta noul. În sfera evoluţiei informaţiei este totul în mişcare, trebuie totul reaşezat, cu convingerea că trebuie să trecem mâine la o nouă reaşezare"*.

Numele şi opera lui Ion Stoica sunt bine cunoscută şi în mediile filologice şi general intelectuale, graţie unor apreciabile studii, eseuri, documentări de istorie şi critică literară. E de menţionat contribuţia sa la depistarea şi valorificarea, în premieră, a unor documente vizând personalităţi notorii ale literaturii şi culturii româneşti: A. Pumnul, T. Maiorescu, N. Iorga, P. Istrati, Camil Petrescu, Şt. O. Iosif, Ion Minulescu, L. Blaga, T. Arghezi ş.a. Este

firească această fascinaţie a prof. Ion Stoica, el însuşi fiind un poet prolific şi cu o simţire lirică *sui generis*, autor a circa 20 de plachete de versuri, recenzate şi elogiate de critici ca Ion Dodu Bălan, Henri Zalis, Dan Grigorescu, George Munteanu etc. Cultivă sonetul, rondelul, alte specii clasice, dar scrie şi vers alb. Cicluri de poeme de Ion Stoica au fost traduse şi în engleză, de Brenda Walker, fiind tipărite la Londra.

"L-am perceput pe Ion Stoica mai mult de la distanţă, adică mi-am aruncat privirile de la Iaşi spre Bucureşti, fără să uit că-l regăsesc mai repede în literatura de specialitate, în studiile, articolele şi cercetările lui profunde şi erudite. Mi-am dat seama că este unul şi acelaşi cu scriitorul (poetul), care are mistica cuvântului tipărit, publicarea lui exercitând atracţie, dar şi o mare răspundere. Ce să prezinte aceasta dacă nu o ambivalenţă trăită de esenţa eului situat în armonie cu realitatea? Universitarul şi poetul, bibliologul şi cercetătorul, organizatorul, omul şi sfătuitorul, modelul şi creatorul – iată doar câteva dintre faţetele distinsului Ion Stoica [...]" (Nicolae Bucuioc).

Membru titular al Uniunii Scriitorilor din România. Distins cu Ordinul *Serviciul Credincios* în grad de Cavaler (2001), este Ofiţer al Ordinului *Palmes Academiques* al Republicii Franceze (1988). Deţine Diploma de Excelenţă pentru *Opera omnia*, acordată de Ministerul Educaţiei şi Cercetării (2006).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Stoica, Ion. Alma Mater Librorum / Ion Stoica. – Bucureşti: Ed. Didactică şi Pedagogică, 1979. – 147 p.

Stoica, Ion. Criza în structurile infodocumentare / Ion Stoica. – Constanţa: Ex Ponto, 2001. – 221 p. Bibliogr. : p. 205-218.

Stoica, Ion. Informare.Cercetare. Dezvoltare / Ion Stoica, Alexa Manea. – Bucureşti, Ed. Ştiinţifică, 1977.

Stoica, Ion. Informaţie şi cultură / Ion Stoica. – Bucureşti: Ed. Tehnică,1997.

Stoica, Ion. Interferenţe biblioteconomice / Ion Stoica. – Constanţa: Ex Ponto, 1997.

Stoica, Ion. Puterea cărtii / Ion Stoica. – Constanţa: Ex Ponto, 2005.

Stoica, Ion. Sensul schimbării în universul infodocumentar / Ion Stoica. – Constanţa: Ex Ponto, 2009.

Stoica, Ion. Structuri şi relaţii informaţionale în dezvoltarea învăţământului şi a cercetării româneşti: O încercare de sinteză / Ion Stoica. – Bucureşti:Alterative, 1997. – 143 p. – (Politici educaţionale).

* * *

Stoica, Ion. A doua viată: poezii / Ion Stoica. – Bucureşti: Ed.Didactică şi Pedagogică,1996. – 160 p.

****Stoica, Ion.** As I came to London one midsummer's day. Ed. a 2-a / Ion Stoica. – London: Forest Books, 1991. – (În limba engleză).

Stoica, Ion. Casa de vânt / Ion Stoica. – Bucureşti: Ed. Eminescu, 1981.

Stoica, Ion. Dincolo de cer: (Destinul timpului) / Ion Stoica. – Bucureşti: Ed.Albatros, 1984. – 86 p.

Stoica, Ion. Faust XXI / Ion Stoica. – Constanţa: Ex Ponto, 2007.

****Stoica, Ion.** Gates of the Moment. Ed. a 2-a / Ion Stoica. – London: Forest Books, 1993. – (În limba engleză).

Stoica, Ion. În drum spre castel / Ion Stoica. – Constanţa: Ex Ponto, 2002.

Stoica, Ion. Lumini în crepuscul: [poezii] / Ion Stoica. – Bucureşti: Glob, 1994. – 124 p.

Stoica, Ion. Lumini în cumpănă: [poezii] / Ion Stoica. – Bucureşti: Glob, 1993. – 78 p.

Stoica, Ion. Maree pe lună: Versuri / Ion Stoica. – Bucureşti: Grai şi suflet-Cultura Naţională, 2000. – 123 p.

Stoica, Ion. Nevoia de semne: Antologie / IonStoica.–Bucureşti: Ed.Grai şi Suflet – Cultura Naţională, 1997.

Stoica, Ion. Paşi peste ierburi / Ion Stoica. – Bucureşti: Ed. Eminescu, 1985.

Stoica, Ion. Peripatetice. 1: [poezii] / Ion Stoica. – Bucureşti: Glob, 1993. – 78 p.

Stoica, Ion. Periplu rotund / Ion Stoica. – Bucureşti: Ed. Eminescu, 1988.

Stoica, Ion. Poezii-rondeluri / Ion Stoica. – Bucureşti: Glob, 1993. – 86 p.

Stoica, Ion. Porţile clipei / Ion Stoica. – Bucureşti: Ed. Albatros, 1982.

Stoica, Ion. Să nu stingem stelele…/ Ion Stoica. – Bucureşti: Politica, 1987. – 270 p.

Stoica, Ion. Sonete / Ion Stoica. – Bucureşti: Glob, 1993. – 84 p.

Stoica, Ion. Umbra umbrei / Iona Stoica. – Constanţa: Ex Ponto, 2005.

Stoica, Ion. Vorbind cu tine: Versuri / Ion Stoica. – Bucureşti: Ed. Grai şi Suflet – Cultura Naţională, 1995. – 144 p.

* * *

Stoica, Ion. „Bibliotecile au fost întotdeauna structuri tehnologice": Interviu / Ion Stoica // Observator cultural. – 2003. – Nr. 183. – Consemnare de Elena Bondor; versiunea electronică: http://www.observatorcultural.ro/Bibliotecile-au-fost-intotdeauna-structuri-tehnologice.-Interviu-cu-Ion STOICA*articleID_8926-articles_details.html

* * *

Kulikovski, Lidia. Mult stimate Domnule Profesor Ion Stoica... : [omagiu la aniversarea a 70-a a lui Ion Stoica] / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2006. – Nr. 1. – P. 10.

[Omagiu prof. univ. dr. Ion Stoica la aniversarea a 70-a]: grupaj de materiale // Biblioteca. – 2006. – Nr. 1.

Pohilă, Vlad. O viaţă dăruită exemplar Bibliotecii şi Cărţii: [viaţa şi activitatea lui Ion Stoica] / Vlad Pohilă // BiblioPolis. – 2006. – Nr. 1. – P. 7-9; Vlad Pohilă. Şi totuşi, limba română! – Chişinău, 2008. – P. 194-198.

Pohilă, Vlad. Profesorul Ion Stoica în ipostază lirică: [despre poezia lui Ion Stoica] / Vlad Pohilă // BiblioPolis. – 2005. – Nr. 4. – P. 44-45.

* * *

http://www.agonia.ro/index.php/author/0010638/Ion_Stoica

Vlad POHILĂ

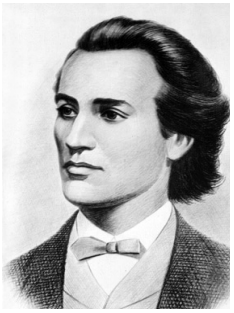

Mihai EMINESCU
1850-1889

Poet naţional, prozator, publicist; traducător, filozof; un patriot de seamă al neamului românesc.

S-a născut la 15 ian. 1850, la

Botoşani (conform informaţiilor din arhiva Bisericii Uspenia Domnească din Botoşani), şi s-a stins din viaţă 39 de ani mai târziu, la 15 iun. 1889, la Bucureşti.

„El şi numai el, ne-a ajutat să înţelegem bătaia inimii. El ne-a luminat înţelesul şi bucuria nenorocului de a fi român. Pentru noi, Eminescu nu e numai cel mai mare poet al nostru şi cel mai strălucit geniu pe care l-a zămislit pământul, apele şi cerul românesc. El este, într-un anumit fel, întruparea însăşi a acestui cer şi a acestui pământ, cu toate frumuseţile, durerile şi nădejdile crescute din ele", scria Mircea Eliade în anul 1949.

„Dacă nu ar exista cercetători, multe dintre frământările şi creaţiunile spiritului şi geniului omenesc s-ar pierde odată cu timpul. Aceşti modeşti oameni de ştiinţă, iubind trecutul, îl cercetează, se descoperă, legându-l cu trecutul şi aducând un real serviciu culturii universale. Eminescu este al nostru, dar gândirea lui poetică aparţine omenirii" (Octav Minar).

Deoarece *"Românii văd în Eminescu un poet reprezentantiv pentru spiritualitatea şi forţa lor de creaţie"*, Senatul României a lansat propunerea Academiei Române, susţinută şi de Fundaţia Panteonul României, de a declara ziua de naştere a lui Mihai Eminescu - *Ziua Naţională a Culturii Române*.

A se vedea şi articolele din *Calendar Naţional:* 2000-2010.

BIBLIOGRAFIE:

Eminescu, Mihai. Doina; Câteva gânduri pentru Basarabia / Mihai Eminescu. – Bacău: [S. n.], 2008. – 30 p.

Eminescu, Mihai. Dulcea mea Doamna / Eminul meu iubit: Corespondenţă inedită Mihai Eminescu - Veronica Micle / Mihai Eminescu, Veronica Micle. – Iaşi: Polirom, 2010. – 276 p.

Eminescu Mihai. Opera poetică / Mihai Eminescu ; Bibl. Municipală "B. P. Hasdeu" ; ed. îngrijită, alcăt. notelor, dicţ. de nume proprii, glosar, bibiliogr.: Horia Zava. – Chişinău: GUNIVAS, 2008. – 988 p. – (Aethra).

Eminescu, Mihai. Proză / Mihai Eminescu. – Chişinău: Silvius Libris, 2008. – 156 p.

***

Crăciun, Victor. Eminescu la Odesa şi Kuialnik / Victor Crăciun; Liga Culturală pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni. – Bucuresti: Semne, 2010.

Legenda Luceafărului: Ediţie omagială / Ed.: Bibl. Municipală "B. P. Hasdeu" ; prez. graf. : Anatol Tomoianu. – Chişinău : GUNIVAS, 2008. – 71 p., il.

Rachieru, Adrian Dinu. Eminescu după Eminescu: (Texte şi contexte) / Adrian Dinu Rachieru. – Timişoara: Augusta, 2009. – 254 p.

***

Costache, Iulian. Eminescu: Negocierea unei imagini: Construcţia unui canon, emergenţa unui mit / Iulian Costache. – Bucureşti: Cartea Românească, 2008. – 368 p. – (Critică & Istorie literară). – Bibliogr. : p. 325-362.

Crişan, Mihai. Drumul Doinei: Arma cuvântului la Mihai Eminescu / Mihai Crişan. – ed. a 2-a revăz. şi adăugită. – Bucureşti: TIBO, 2008. – 280 p. – Bibliogr. : p. 261-277.

Georgescu, Nicolae. Cu Veronica prin infern: Cartea regăsirilor, cartea despărţirilor / Nicolae Georgescu. – Iaşi: Princeps Edit, 2008. – 335 p.

Mihăilescu, Dan C. Despre omul din scrisori. Mihai Eminescu / Dan C. Mihăilescu. – Bucureşti: Humanitas, 2009. – 172 p.

Mircea, Dumitru. Eminescu şi Veronica: Poveste de dragoste / Dumitru Mircea. – Ed. a 3-a. – Chişinău: [S. n.], 2009. – 85 p. – Bibliogr. : p. 85.

Păsat, Dumitru. Confesiuni epistolare: M. Eminescu - V. Micle: 120 de ani de la trecerea lor în eternitate / Dumitru Păsat. – Chişinău: Ruxanda, 2009. – 104 p.

Rusu, Mihai. Eminescu interactiv: Studiu metodologic: Şapte metode interactive de predare în şcoală / Mihai Rusu; red. : Manole Neagu ; pref.: Nelu Vicol. – Chişinău: Pontos, 2008. – 233 p.

***

Eminescu, Mihai // Enciclopedia marilor personalităţi din istoria şi cultura românească de-a lungul timpului şi de pretutindeni. vol. 10: Scriitori şi filozofi: A-L. – [S.L.]: Geneze, [2010]. – P. 302-308.

Rachieru, Adrian Dinu. „Ideea Eminescu" (despre „reacţionarismul" lui Eminescu) / Adrian Dinu Rachieru // Limba Română (Chişinău). – 2009. – Nr. 5/6. – P. 8-25.

V. M.

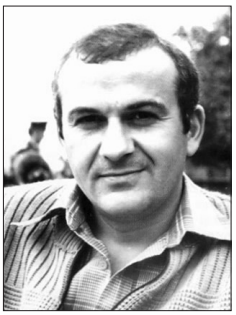

Eugen ROŞCOVANU
1951

Ziarist, filolog, fotoreporter, om de afaceri.

S-a născut la 16 ian. 1951, la Buţeni, Hânceşti.

Şi-a făcut studiile la Facultatea de Jurnalistică a Universităţii de Stat din Moldova. A lucrat inspector superior al Direcţiei pentru turism străin, redactor superior al Comitetului pentru edituri, poligrafie şi comerţul cu cărţi. Este corespondent al ziarului *Noutăţi editoriale*, fotoreporter la ziarul *Moldova suverană*, redactor-şef al ziarului *Europa info*, redactor-şef al ziarului *Metronom*. Devine director al firmei editorial-informative *Rec-Taur SRL*, preşedinte al *Asociaţiei Micului Business* (ONG), remarcându-se prin acţiuni de sprijinire a micului business, a iniţiativei private, a drepturilor consumatorilor

BIBLIOGRAFIE:

Roşcovanu, Eugen. În căutare de soluţii... / Eugen Roşcovanu // Dialog. – 1998. – 2 iul. – P. 3.

* * *

Eugen Roşcovanu // Localităţile Republicii Moldova: Itinerar documentar-publicistic ilustrat: Vol. 2: Bi-Buz. – Chişinău: Moldpres, 2000. – P. 551.

Eugen Roşcovanu // VIP Magazin. – 2004. – Nr. 6. – P. 54-56.

M. Ş.

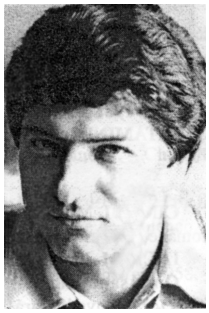

Efim BIVOL
1951

Poet umorist, publicist, eminent al Învăţământului public.

S-a născut la 16 ian. 1951, la Costeşti, Ialoveni.

A absolvit Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Filologie, specializarea jurnalistica (1974). A fost profesor de limba şi literatura română în satul natal (1979-1994). Activează la revista de satiră şi umor *Chipăruş* (1984-1993). Este colaborator la revista pentru copii *aMIC* (din 1993).

Primele sale publicaţii în revista *Chipăruş* datează din 1968. Editorial debutează în 1985, cu placheta de epigrame, aforisme, parodii şi micronuvele *Lei-paralei.* Au urmat *Curcanul lăudăros* (1987), *Bârna din ochi* (1991), *SRL, scris cu răspundere limitată* (1983), *Vitamine cu haz* (1994), *Desaga cu anecdote*, *Dar pe asta o ştii?* (1996), *Ştefan cel Mare* (poem, 2004).

Poeziile satirice, parodiile, fabulele, epigramele, aforismele lui Efim Bivol au fost publicate în multe reviste şi antologii de umor din Republica Moldova şi din România. Este membru al Uniunii Scriitorilor şi al Uniunii Jurnaliştilor din Moldova (1991). Membru al Uniunii Scriitorilor din România (1992). Premiul I la Festivalul de umor *Povestea vorbei,* de la Nisporeni (1990), *Constantin Tănase* de la Vaslui (1990), *Eterna epigramă* de la Cluj, secţiunea *Dueluri epigramice* (1993), Premiul II la Festivalul de la Vaslui (1992), menţiuni în cadrul Festivalului de la Cluj (1995-1996). Eminent al Învăţământului Public (1983).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Bivol, Efim. Bârna din ochi: satire, parodii / Efim Bivol. – Chişinău: Hyperion, 1991. – 80 p.

***Bivol, Efim.** Curcanul lăudăros: versuri / Efim Bivol. – Chişinău: Lit. Artistică, 1988. – 40 p.: il.

Bivol, Efim. Ştefan cel Mare: Poeme / Efim Bivol. – Chişinău: Grafic-Design, 2004. – 24 p.

Bivol, Efim. Vitamine cu haz / Efim Bivol. – Chişinău: Baştina, 1996. – 63 p.

***

Bivol, Efim. Armonia culorilor: [Expoziţia tablourilor pictorului M. Petric la „Moldexpo”] / Efim Bivol // Moldova suverană. – 1993. – 15 iul. – P. 3.

Bivol, Efim. Colegul, amicul şi omul Ion Diordiev / Efim Bivol // Făclia. – 2005. – 14 mai. – P. 5.

Bivol, Efim. Un umorist serios: [Ion Diordiev] / Efim Bivol // Viaţa satului. – 1995. – 20 mai. – P. 4.

***

Cimpoi, Mihai. Efim Bivol / Mihai Cimpoi // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. – Chişinău: ARC, 1997. – P. 221-222.

Ciocanu, Aurel. Efim Bivol: omul săptămânii / Aurel Ciocanu // Moldova literară. – 1995. – 14 iun. – P. 2.

Efim Bivol // Iubire de metaforă. vol. 1. – Chişinău: USM, 2001. – P. 351-354.

Efim, Bivol // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor şi adolescenţilor: Dicţ. bibliogr. – Chişinău: Prut Internaţional, 2004. – P. 27-28.

Iachim, Ion. Efim Bivol ot Costeşti / Ion Iachim // Făclia. – 2001. – 17 ian. – P. 4.

Postolache, Gheorghe. Şi umoriştii se nasc sub soare: [umoristul Efim Bivol] / Gheorghe Postolache // Moldova suverană. – 2001. – 6 ian. – P. 4.

Trifan, Călina. Bivol, Efim / Călina Trifan // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia 1812-2006. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – P. 45-46.

M. Ş.

Aristarh MAVRODIADI
1841 - ?

Publicist basarabean.

S-a născut la 17 ian. 1841, la Teleneşti, în familia unui negustor grec. Anul decesului nu se cunoaşte.

A absolvit gimnaziul la Chişinău (1862). Urmează studiile la Universitatea din Moscova. Este profesor de limbi clasice la liceul din Odesa, la gimnaziile din Chişinău (1869-1873) şi Kameneţk-Podolsk (1875-1882).

A publicat în *Bessarabskie oblastnye vedomosti* (1869) o biografie a lui Constantin Negruzzi şi traducerea a două scrisori ale acestuia *Catacombele mănăstirii Neamţu* şi *Calipso,* articolul *Perioada dominaţiei uriaşilor*. Sub pseudonimul *M. Aristid* a publicat descrierea călătoriei întreprinse în 1876 prin România, Serbia, Turcia, în care şi-a împărtăşit şi impresiile asupra unor piese de Vasile Alecsandri şi Matei Millo.

***

*Mavrodiadi, Aristarh // Literatura şi arta Moldovei: Encicl. vol 2. – Chişinău, 1985. – P. 431.

***Osadcenco, Ion.** Aristarh Mavrodiadi // Osadcenco, Ion. Relaţii literare moldo-ruso-ucrainene în secolul XIX. – Chişinău, 1977. – P. 18.

M. Ş.

George STIGLER
1911 - 1991

Economist american de factură neoinstituţionalistă, istoric al economiei, laureat al Premiului Nobel în domeniul economiei (1982).

S-a născut la 17 ian. 1911, în or. Penton, statul Washington, într-o familie de imigranţi germani. Se stinge din viaţă la 1 dec. 1991.

După absolvirea Universităţii din Washington (1931) a ţinut prelegeri în domeniul teoriei economice în mai multe universităţi din SUA, printre care şi în cea din Chicago. Stigler, spre deosebire de alţi laureaţi ai Premiului Nobel în

domeniul economiei, care elogiau matematica în detrimentul logicii, a demonstrat că fenomenele şi procesele economice complexe pot fi tratate, înţelese şi explicate nu numai cu ajutorul instrumentelor matematice ci şi prin intermediul experienţei şi bunului-simţ. În 1945 elaborează teoria „celei mai ieftine liste de produse alimentare", care conţine toate substanţele nutritive necesare organismului uman. Această invenţie a devenit mai târziu fundamental estimării „coşului de consum", metodă valabilă şi astăzi la pronosticarea cifrelor-reper pentru programele economice ale guvernelor din diferite ţări ale lumii.

A făcut cercetări asupra teoriei producţiei şi teoria preţurilor. Ceea ce i-a adus Premiul Nobel au fost studiile fecunde privind structurile industriale, funcţionarea pieţelor, cauza şi efectele reglementării publice.

Lucrări de referinţă: *The Theory of Economic Regulation* (1971), *Citizen and the State. Essays on Regulation* (1975); *The Process and progress of Economics* (1982); *The Organization of Industry* (1983); *Memoirs of an Unregulated Economist* (1985); *The theory of Price* (1987); *Chicago studies in Political Economy* (1988).

A fost membru fondator al Societăţii *Mont Pélerin*, ce avea ca scop de a aprofunda şi de a comunica perspectiva liberală asupra societăţii. Adepţii ei susţineau libertatea de exprimare, optau pentru piaţă liberă în politicile economice şi în valorile politice ale unei societăţi deschise.

BIBLIOGRAFIE:
Stigler, George // Dicţionar de inventatori şi invenţii. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 2001. – P. 856.
Stigler, George // Dicţionar Macmillan de economie modernă. - Bucureşti, 1999. – P. 378.
Ustian, Ion. George Stigler // Ion Ustian. Laureaţii Premiului Nobel în economie: Encicl. economică pentru tineret. – Chişinău, 1999. – P. 133-137.

***

Stigler, George // The New Encyclopaedia Britannica. vol. 11. – Chicago, 1993. – P. 269.
Stigler, George // Gand Larousse en 5 volumes. vol. 5. – Paris, 1994. – P. 2894.

***

Stigler, George [Resursă electronică] // www.wikipedia.org/wiki/George-Stigler.

M. P.

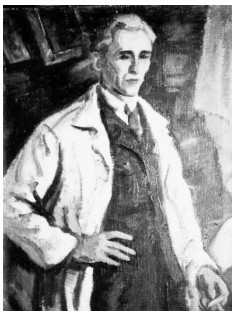

Ştefan DIMITRESCU
1886 – 1933

Pictor şi desenator realist, profesor român.

S-a născut la 18 ian. 1886, la Huşi. Se stinge din viaţă la 22 mai 1933, la Iaşi.

Îşi face studiile la Şcoala de Arte Frumoase din Iaşi apoi, în anii 1912-1913, studiază la Paris. A fost unul dintre fondatorii Asociaţiei *Arta română* (1918). A întemeiat *Grupul celor patru*, împreună cu Nicolae Tonitza, Francisc Şirato şi Oscar Han (1927). Începând cu anul 1927 activează profesor la Şcoala de Arte Frumoase din Iaşi. Opera sa constituie mai ales compoziţii, portrete şi peisaje. Un loc important în pictura lui Dimitrescu îl ocupă lumea satelor şi a muncitorilor mineri ce înfăţişează emoţii sincere, scene şi tipuri autentice, uneori cu un dramatism reţinut.

Lucrări de referinţă: *Morţii de la Caşin* (1917), *Minerii* (1921), *Cina* (1924), *Ţărănci ţesând la război* (1925), *Odaia flăcăului* (1925), *Fete din Ţara Oaşului* (1925), *Ţigănci din Dobrogea* (1927), aceasta din urmă fiind una dintre cele mai valoroase compoziţii ale sale. Tot în aceşti ani, artistul pictează tablourile: *Tovarăşii de viaţă* (1927), *Tătăroaică cu copii* (1928) ş.a. Ca peisagist şi portretist a pictat privelişti şi chipuri din satul natal, din Iaşii studenţiei şi ai profesoratului. A fost un desenator deosebit de înzestrat precum îl confirmă şi lucrările: *În refugiu*, *Ţăran semănând*, *Ascuţind coasa*; portrete de scriitori: *Garabet Ibrăileanu*, *Mihail Sorbul*, *George Călinescu* etc.

BIBLIOGRAFIE:
Dimitrescu, Ştefan // Dicţionar enciclopedic român. vol. 2(D-J). – Bucureşti, 1964. – P. 112.
Maftei, Ionel. Dimitrescu, Ştefan / Ionel Maftei // Maftei, Ionel. Personalităţi ieşene. vol. 1. – Chişinău, 1992. – P. 260.
Predescu, Lucian. Dimitrescu, Ştefan / Lucian Predescu // Enciclopedia Cugetarea. – Bucureşti, 1940. – P. 270-271.

* * *

Dimitrescu, Ştefan [Resursă electronică] // www.wikipedia.org/wiki/Ştefan-Dimitrescu-
Dimitrescu, Ştefan [Resursă electronică] // www.Wordpress.com/../Stefan-dimitrescupictor-si-desenator-roman-1886-1933/-
Dimitrescu, Ştefan [Resursă electronică] // www. Infoazi.ro/../a-decedat-stefan-dimitrescu
Dimitrescu, Ştefan [Resursă electronică] // www.commons.wikimedia.org/.../Stefan-Dimiterescu

M. P.

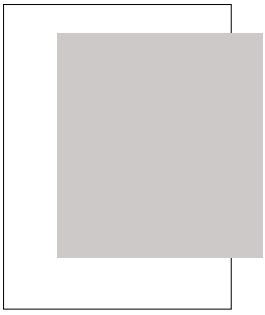

Nicu CARANICA
1911 - 2002

Poet, dramaturg şi eseist român.

S-a născut la 18 ian. 1911, la Bitolia, în Macedonia, în familia unui muzician aromân. Se stinge din viaţă în anul 2002, la Fairfield, Connecticut (SUA), unde participa la un Congres de Cultură Macedoneană-Română, în urma unui atac de cord.

A urmat şcoala primară şi liceul la Turda (1919-1928) şi Universitatea la Cluj-Napoca (1928-1932). Timp de un an, a făcut studii la Universitatea Catolică din Lille, Franţa, luându-şi licenţa cu teza *La critique de Baudelaire* (1932). Între 1935 şi 1936, studiază la

Sorbona şi *Ecole Normale Supérieure*, din Paris, lucrând la o teză de doctorat, nefinalizată, despre critica totală (plastică, muzică, literatură) a lui Baudelaire.

A fost profesor la Arad (1937-1940), colaborator la *Dicţionarul limbii române,* coordonat de Sextil Puşcariu (1940), apoi este ales ataşat de presă la Legaţia Română din Quirinal (reşedinţa preşedinţiei italiene, la Roma). Fiind rechemat în ţară (1941), refuză întoarcerea şi optează pentru condiţia de exilat. Timp de zece ani a locuit în Italia. În perioada 1943-1945 a fost asistentul profesorului Ramiro Ortiz, la Institutul de Filologie Romanică al Universităţii din Padova. Din 1951 se stabileşte la Paris. Devine membru la *Centre Roumain de Recherches* de la Sorbona.

La vârsta de 16 ani, a publicat în *Propilee literare* un pastel, însă adevăratul său debut e considerat cel din 1932, din *Gând românesc.*

În volum a debutat cu *Poeme şi imnuri* (1940). În străinătate a publicat volumele: *Povestea foamei* (Madrid, 1945), *Naşterea tragediei* (Madrid, 1968), *Mouvement ireversible* (Paris, 1972), *Anul 1940* (Paris, 1981), numeroase piese de teatru scrise în limba franceză; un studiu în limba italiană asupra operei poetice a lui Mario Luzi (Roma, 1994). A mai semnat volumele de versuri: *Cartea anilor*, *Noapte şi iar noapte* şi *Un Esculap al sufletului românesc* (1997).

A colaborat la numeroase publicaţii literare ale timpului precum: *Gând românesc*, *Abecedar*, *Gândirea*, *Revista Fundaţiilor Regale*, *Curentul literar*, iar în străinătate la *Caiete de dor*, *Anotimpuri*, *Semne*, *Destin*, *Limite*, *Ethos*, la *Nation Française*, *Jeune Afrique, Quinta generazione*, *La panarie* etc. După dec. 1989, a colaborat la revistele literare *Steaua* şi *Vatra* etc.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Caranica, Nicu. Anul 1940: [versuri] / Nicu Caranica. – Bucureşti: Ed. Eminescu, 1997. – 114 p.

****Caranica, Nicu.** Capire Luzi / Nicu Caranica. – Roma: Studium, 1995. – 287 p.

Caranica, Nicu. Noapte şi iar noapte: poeme / Nicu Caranica. – Târgu-Mureş: Tipomur, 1995. – 63 p.

Caranica, Nicu. Un Esculap al sufletului românesc / Nicu Caranica. – Bucureşti: Jurnalul literar, 1997. – 114 p. – 215 p. – (Symposion).

***

Băciuţ, Nicolae. Nicu Caranica. Dincolo de noapte / Nicolae Băciuţ. – Târgu Mureş: Editura Nico, 2006. – 90 p.

***

Andrei, Alexandra. Nicu Caranica - poet, dramaturg şi eseist / Alexandra Andrei // Timpul: Ziar săpt. independent (Bucureşti). – 2007. – 19-25 ian.

Băciuţ, Nicolae. În loc de prefaţă / Nicolae Băciuţ // Caranica, Nicu. Noapte şi iar noapte. – ed. a 2-a. – Târgu-Mureş: Ed. Nico, 2006.

Zaciu, Mircea. Caranica, Nicu / Mircea Zaciu // Dicţionarul scriitorilor români: [vol. A-C]. – Bucureşti: Ed. Fundaţiei Culturale Române, 1995. – 483-485.

***

Băciuţ, Nicolae. Nicu Caranica. Dincolo de noapte / Nicolae Băciuţ [Resursă electronică] //http://www.poezie.ro/index.php/article/203969/Nicu_Caranica_-_dincolo_de_noapte

Anton PEVSNER
1886 - 1962

Sculptor şi pictor rus, considerat pionier al sculpturii secolului al XX-lea.

S-a născut la 18 ian. 1886, în or. Oriol, Federaţia Rusă. Se stinge din viaţă la 12 apr. 1962, la Paris.

Între anii 1902-1909 studiază la Şcoala de Arte Frumoase din Kiev, ulterior la Academia de Arte din Sankt Petersburg (1910). A trăit şi a activat câţiva ani la Paris (1911-1913). La începutul Primului Război Mondial revine în Rusia, unde lucrează în calitate de profesor la Atelierele de Artă din Moscova.

În 1920, împreună cu fratele său vitreg Naum Gabo, lansează *Manifestul constructivismului,* considerat temeiul oricărei opere de artă. O perioadă de timp activează în învăţământul artistic, apoi se stabileşte la Paris.

Pictează tot mai puţin, pentru că sub influenţa fratelui său, se consacră sculpturii. Apelează la materiale plastice precum fibre de nylon şi plăci, şi la alte noi tehnologii, creând opere fundamentale noi din punct de vedere stilistic. Acestea nu sunt realizate din volume compacte, ci din reţele formate din fibre întinse, care asigură transparenţă obiectului precum o demonstrează lucrările: *Construcţie în spirală* (1943); *Construcţie cinetică* (1943); *Construcţie dinamică* (1947); *Columna păcii* (1954); *Viziunea spectrală* (1959).

BIBLIOGRAFIE:

Florea, Vasile. Pevsner, Anton / Vasile Florea, Gheorghe Székely // Florea, Vasile. Mică enciclopedie de artă universală. – Bucureşti: Litera Internaţional, 2005. – P. 330.

Prut, Constantin. Pevsner, Anton / Constantin Prut // Prut,Constantin. Dicţionar de artă modernă şi contemporană. – Bucureşti, 2002. – P. 399.

* * *

Pevsner, Anton // The New Encyclopaedia Britannica. vol. 9. – Chicago, 1993. – P. 349.

Pevsner, Anton // Dictionnaire universel alphabétique et analogique des noms propres. vol. 4. – Paris, 1988. – P. 2470.

Pevsner, Anton // Encyclopedia Americana. vol. 21. – Danbury, 1994. – P. 841.

Pevsner, Anton // Grand Larousse en 5 volumes. vol. 4. – Paris, 1994. – P. 2371.

* * *

Pevsner, Anton [Resursă electronică] www.wikipedia.org/wiki/Antoine-Pevsner

Pevsner, Anton [Resursă electronică] www.ulike.net/Anton-Pevsner

Pevsner, Anton [Resursă electronică] www.Guggenheicollection.org/site/artist-bio-124 html

M. P.

Vera MIRGORODSCHI
1931

Specialist în biblioteconomie.

S-a născut la 19 ian. 1931, la Tudora, jud. Tighina (azi Ştefan Vodă).

După absolvirea şcolii de şapte ani din satul natal şi-a continuat studiile la şcoala medie din Olăneşti (1951). Urmează studiile la Institului Pedagogic din Chişinău, secţia de limbă şi literatură română (1955).

Este angajată ca profesoară de limbă şi literatură română a şcolii medii din satul natal (1955-1961). Se stabileşte la Chişinău (1961). Ocupă postul de laborant al sectorului de limbă română contemporană al Institutului de Limbă şi Literatură al Academiei de Ştiinţe din Moldova (1961-1964). Se transferă cu serviciul la Biblioteca Ştiinţifică Centrală a Academiei de Ştiinţe din Moldova (1964), în calitate de bibliotecar, bibliotecar superior (1964-1968), bibliograf superior (1971), în serviciul bibliografic, bibliograf principal (1973-1979), şef al serviciului de bibliografie naţională (1979 - 4 ian. 1989, data pensionării).

A activat în cadrul bibliotecii circa 25 de ani. Pe parcursul acestor ani a contribuit mult la dezvoltarea bibliografiei naţionale. A cimentat albia de elaborare a indexurilor bibliografici şi a lansat un şir de lucrări. Întorcându-se în activitatea bibliografică, foarte repede devenise o favorită a beneficiarilor. Îşi îndeplinea datoria cu abnegaţie şi în cunoştinţă de cauză, venea în ajutorul tuturor beneficiarilor, fiind numită *Dna Bibliograf Ştie Tot.* A realizat multiple referinţe bibliografice, expoziţii de carte: tematice, jubiliare, de noutăţi editoriale. A întocmit indexuri bibliografici, bibliografii etc. A fost responsabilă de asigurarea instituţiilor ştiinţifice de profil umanistic cu informaţie bibliografică. A alcătuit referinţe bibliografice: *Opiniile lui Herodot şi ale altor cercetători despre Tiras-Nistru*; *Organizarea dirijării industriei pe perioada 1975-1984*; *Moldova în anii marelui război pentru apărarea Patriei: Cultură. Ştiinţă*; *Lista ziarelor editate în limba rusă pe teritoriul Republicii în anii 1917-1922*; *Întemniţatul misterios*; *Eu sunt gata să primesc chemarea*; referinţe solicitate de studioul *Moldova-film*; *Istoria pregătirii cadrelor calificate de către instituţiile de învăţământ superior din RSS Moldovenească pe anii 1976-1987: Cărţi. Articole* etc. Prima bibliografie publicată este *Iachim S. Grosul*, urmează: *Integrarea agroindustrială şi cooperarea intergospodărească* (1985, în colab.); *Limba şi literatura moldovenească: 1958-1983* (1986); *Buletinele Academiei de Ştiinţe a RSSM: 1958-1985*, în colab; *Critica şi ştiinţa literară din Moldova: 1924-1965* (1989, în colab.). Paralel cu indexurile semnalate, participă în calitate de consultant sau redactor la elaborarea altor indexuri: *Anul literar-1979* (1982); *Lingvistica sovietică moldovenească: 1975-1980* (1983); *Lingvistica în Moldova: 1981-1985* (1988) etc.

Publică articole de popularizare a ştiinţei: *Expoziţii tematice*, *Columb al Rusiei*; *Noua schemă de clasificare* etc. Studierea diverselor aspecte din activitatea serviciului bibliografic a stat la baza a două comunicări: *Cu privire la dezvoltarea bibliografiei în Moldova*, în colab., la Vilnius; *Asigurarea cu documente informativ-bibliografice a Programului alimentar*, în colab., la Chişinău. A fost redactor-bibliograf la unele lucrări de profil. A fost menţionată prin diverse diplome, premii etc.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Limba şi literatura moldovenească (1958-1983): [Indice bibliogr. al revistei] / alcăt.: Vera Mirgorodschi. – Chişinău: Ştiinţa, 1986. – 149 p.

* * *

Corotenco, Elena. Cuvânt de recunoştinţă / Elena Corotenco // Biblioteca academică: 1928-2003 (Istorie, evoluţie, personalităţi, evocări). – Chişinău: Civitas, 2003. – P. 157-158.

Pojoga, Elena. Despre dna [Vera] Mirgorodschi / Elena Pojoga // Magazin bibliologic. – 2002. – Nr. 1-2. – P. 92.

Sireteanu, Sofia. Ţin minte: [activitatea Verei Mirgorodschi] / Sofia Sireţeanu // Magazin bibliologic. – 2002. – Nr. 1-2. – P. 93.

Slutu-Grama, Claudia. O mie şi una de culori de coperte...: [Vera Mirgorodschi] / Claudia Slutu-Grama // Magazin bibliologic. – 2002. – Nr. 1-2. – P. 91-92.

Şpac, Ion. Vocaţie de bibliograf: [Vera Mirgorodschi] / Ion Şpac // Biblioteca academică: 1928-2003 (Istorie, evoluţie, personalităţi, evocări). – Chişinău: Civitas, 2003. – P. 139-154.

Vasilache, Raisa. Un om bun întâlnit în calea vieţii: [Vera Mirgorodschi] / Raisa Vasilache // Biblioteca academică: 1928-2003 (Istorie, evoluţie, personalităţi, evocări). – Chişinău: Civitas, 2003. – P. 159-160.

M. Ş.

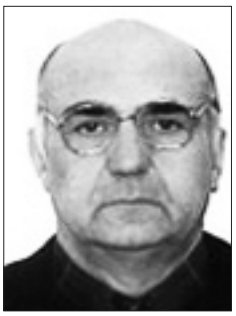

Vlad CIUREA
1941

Regizor-operator de film, maestru al imaginii filmului autohton.

S-a născut la 20 ian. 1941, la Chişinău.

Îşi face studiile la Institutul Unional de cinematografie din Moscova (1965). După absolvire, activează un an la studioul *Kazahfilm,* în calitate de operator. Revine la studioul *Moldova-film*, iniţial în calitate de operator de lumini, apoi asistent de imagine (1966-1998). Din 1998 este operator de imagine la studioul televiziunii *Catalan.* După închiderea acestui post TV, este invitat să lucreze profesor la Academia Internaţională de Film, mai târziu activează la Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice din Chişinău. A colaborat cu regizorii Gh. Vodă. M. Izrailev, E. Loteanu, A. Conunov, V. Gagiu, îndeosebi cu V. Pascaru.

A turnat imaginea unor filme de ficţiune precum *Bariere* (1956), *Riscul* (1970), *Ultimul haiduc* (1972), *Nimeni în locul tău* (1976), *Prietenie între bărbaţi* (1982), *Trecea o lebădă*

pe ape (1982), *Viaţa şi nemurirea lui Serghei Lazo* (1985), *Acţiune civilă* (1988), *Codrii* (1991). Alte filme: *Contemporanul tău* (1963), *Întâmplările vieţii* (studioul Kazah-film, 1964); documentarele: *Unde joacă moldovenii !* (1967), *Festivalul prieteniei* (1967), *Moldova ieri, azi, mâine* (1979), *Vouă, femeilor* (în colab. cu A. Boiangiu) (1975), *Contemporanii* (1976), *Un rebut de proporţii* (din serialul „Usturici", nr. 32, 1982), *La mine ca la nimeni* (1983).

Premii şi diplome: Diploma pentru imaginea poetică a filmului *Poienele Roşii*, la festivalul regional, ediţia a VII-a, din Chişinău (1967); Premiul II pentru cel mai bun film istorico-revoluţionar *Această clipă* (Minsk, 1970, ediţia IV); Premiul III al Concursului etnic de la Festivalul unional de film din Aşhabad cu pelicula *Cetatea (*1979) ş.a.

Maestru Emerit al Artei (1979); Premiul Naţional (1981).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău, 2001. – P. 27-28.

BIBLIOGRAFIE:

Andon, Victor. Odin iz nas: [operatorul de cinema Vlad Ciurea la 60 de ani de la naştere] / Victor Andon // Nezavisimaâ Moldova. – 2001. – 16 ian. – P. 3.

Bogdănaş, Silvia. „Jana", o producţie sută la sută Moldova-film: [cinematograful „Patria" a găzduit premiera filmului artistic „Jana", imagini: Vlad Ciurea [et al.] / Silvia Bogdănaş // Timpul de dimineaţă. – 2004. – 19 noiemb. - P. 18.

Ciurea, Vlad / Corciovescu Cristina // Cristina, Corciovescu. 1234 de cineaşti români. Ghid bio-filmogr. – Bucureşti, 1996. – P. 80.

***Roşca, Valentin.** Câte sunt pe lumea asta ! / Valentin Roşca; imagini: Vlad Ciurea. – Chişinău: Lit. Artistică, 1979. – 330 p.

***Roşca, Valentin.** Pădure, verde pădure / Valentin Roşca: imagini: Vlad Ciurea. – Chişinău: Lit. Artistică, 1982. – 344 p.

Ungureanu, Larisa. „Usturici" sau meandrele unei reviste de satiră / Larisa Ungureanu // Flux: ed. de vineri. – 2005. – 9 dec. – P. 9.

***

Ciurea, Vlad [Resursă electronică] www.cinema.art./md/person/189/index/html.

M. P.

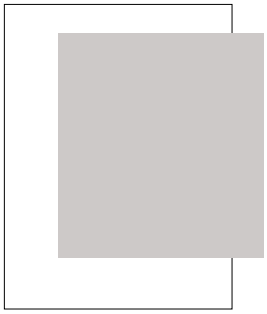

Grigore FILIP-LUPU
1911 – 1997

Pedagog şi publicist român, originar din Basarabia.

S-a născut la 22 ian. 1911, la Pănăşeşti, jud. Lăpuşna. A decedat la 28 mart. 1997, la Bucureşti.

Şi-a făcut studiile la Seminarul Teologic din Chişinău şi la Universitatea din Bucureşti, Facultatea de Filologie. A fost profesor de română în mai multe licee din Chişinău. După '44 a continuat să activeze ca pedagog la Geamul Mare, în Banat, şi la Moara Vlăsieni, jud. Dâmboviţa.

A colaborat la publicaţiile *Raza*, *Cuvânt moldovenesc*, *Basarabia*, *Gazeta Basarabiei, Basarabia literară*. Editează ziarul *Gând basarabean* (1940-1941). Este autorul cărţilor *Interferenţe* (1975, 1979), *Să nu te naşti la margine de ţară* (1995) şi al unei cărţi rămase în manuscris *Gânduri şi impresii despre Basarabia*. A colaborat cu personalităţi de vază ale scrisului basarabean: Vasile Ţepordei, Iorgu Tudor, Pan Halippa. A fost unul din fondatorii Asociaţiei culturale *Pro Basarabia şi Bucovina*.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

***Filip-Lupu, Grigore.** Interferenţe / Grigore Filip-Lupu. – Bucureşti, 1979.

Filip-Lupu, Grigore. Să nu te naşti la margine de ţară / Grigore Filip-Lupu. – Bucureşti: Romcart, 1995. – 144 p.

***

Cimpoi, Mihai. Filip-Lupu, Grigore / Mihai Cimpoi // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. – Chişinău: ARC, 1997. – P. 27.

Ciocanu, Anatol. Filip-Lupu, Grigore / Anatol Ciocanu // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2006. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – P. 205.

Filip-Lupu, Grigore // Prezenţe basarabene în spiritualitatea românească: (sec. al XX-lea - prima jumătate a secolului al XX-lea): Dicţ. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 127-128.

Poştarencu, Dinu. Filip-Lupu / Dinu Poştarencu // Poştarencu, Dinu. Pănăşeşti. – Chişinău: Tipogr. Centrală, 2002. – P. 202-203.

M. Ş.

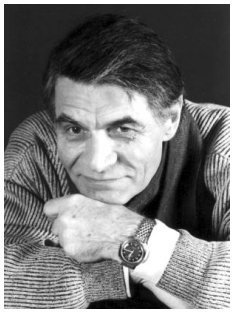

George MOTOI
1936

Actor şi regizor român de teatru şi film.

S-a născut la 22 ian. 1936, la Arman, Caliacra.

Urmează clasele primare în comuna Niculeşti-Jianu, jud. Brăila, cele gimnaziale în comuna Tătaru, apoi la Brăila Şcoala medie de tehnică agricolă şi, în paralel, Şcoala Populară de Artă, cu actorul Gh. Popa Mija. A absolvit Facultatea de Actorie a Institutului de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti (1958). Joacă pe scenă la teatrele din Piatra Neamţ şi Bacău, la Teatrul Naţional din Cluj şi la Teatrul Naţional din Bucureşti. Debut în rolul *Markov, Poveste de iubire* de K. Simonov (1958), urmat de multe alte roluri. Debutează pe ecran cu roluri de mică întindere dramatică. Se afirmă în *Serata* şi *Decolarea* etc. În film colaborează constant cu Malvina Urşianu. Se realizează în filmele: *Lumini de iulie* (1970), *Fraţii Jderi* (1975), *Trandafirul galben* (1983), *Chira Chiralina* (1995), *Amantul marii doamne Dracula* (2005) etc.

Cetăţean de onoare al municipiului Brăila (2002). Premiul Festivalului Naţional de Teatru pentru rolul *Victor* din *Pisica în noaptea Anului Nou*, Premiul ACIN pentru interpretare masculină; rolul lui *Andrei* din *Trecătoarele iubiri*; Marele Premiu al Festivalului de la San Remo, pentru filmul *Adela*; Premiul de Excelenţă acordat de Centrul Naţional al Cinematografiei pentru contribuţia deosebită

adusă la afirmarea filmului românesc.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:
Buculei, Toader. Motoi, George / Toader Buculei // Buculei, Toader. Prezenţe brăilene în spiritualitatea românească: Mic dicţ. encicl. – Brăila, 1993. – P. 155-156.
Corciovescu, Cristina. Motoi, George / Cristina Corciovescu, Râpeanu Bujor T. // Corciovescu, Cristian. 1234 cineaşti români: ghid bio-filmografic. – Bucureşti: Ed. Ştiinţifică, 1996. – P. 235-236.
Iancu, Napoleon Toma. Motoi George / Napoleon Toma Iancu // Iancu, Napoleon Toma. Dicţionarul actorilor de film. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1977. – P. 267.

M. Ş.

Francis BACON
1561-1626

Numele deplin: Francis Bacon, baron de Verulam, viconte de Saint-Albans.

Filozof, eseist şi om de stat englez, de profesie avocat. Întemeietor al materialismului englez şi al metodei experimentale în studierea ştiinţelor.

S-a născut la 22 ian. 1561, la Londra. Se stinge din viaţă la 9 apr. 1626, la Highgate, lângă Londra. După câţiva ani de studiu petrecuţi acasă, având ca tutore pe John Walsall, pregătit la Oxford, în 1573 se înscrie la *Trinity College* din Cambridge, dar îl părăseşte după doi ani, fără să obţină diplomă. De la şaisprezece ani a făcut parte din personalul ambasadorului britanic de la Paris.

A studiat apoi dreptul, fiind admis în barou la douăzeci şi unu de ani.

În 1584, a fost ales membru al Camerei Comunelor, fiind protejat de contele de Essex, favoritul reginei Elisabeta I. (Ulterior, a participat la condamnarea acestuia ca trădător de stat).

În timpul domniei lui James (Iacob)I Stuart, ale cărui favoruri le câştigase, a deţinut funcţiile de purtător de cuvânt al regelui pe lângă Parlament şi raportor al dezbaterilor. A avansat constant pe scară ierarhică. În 1607, a devenit preşedintele baroului, apoi a fost numit procuror general (1613), ministru al Justiţiei (1617), iar în 1618 i s-a acordat funcţia de Lord Cancelar al Angliei. În acelaşi an a fost ridicat la rangul de baron, iar în 1621 a primit titlul de viconte. În paralel, a fost interesat şi de ştiinţe şi filozofie. A elaborat lucrările: *Eseuri* (1597), *Tratat despre valoarea şi progresul ştiinţelor* (1605), *Gânduri şi concluzii despre interpretarea naturii şi despre ştiinţa operaţională* (1608-1609), *Noul Organon* – cea mai importantă lucrare a sa (1608) (publicată în 1620 ca parte din *Marea reînnoire* (Instauratio magna), în care pune bazele metodei inductive, caracterizată prin folosirea analizei, comparaţiei, observaţiei şi experimentului; *Viaţa lui Henric al VII-lea* (1622).

A elaborat un vast proiect de reorganizare a cunoaşterii filozofice, oglindit într-un şir de opere redactate între 1602 şi 1612, printre care: *Despre interpretarea naturii* (1603), *Naşterea masculină a timpului* (1603-1608), două cărţi despre *Utilitatea şi progresul cunoaşterii umane şi divine* (The Proficience and Advancement of Learning) (1605), revăzute şi completate ulterior în latină cu titlul *De Dignitate et Augmentis Scientiarum* (1623); *Înţelepciunea anticilor* (1609).

În 1621, condamnat pentru corupţie de către Parlament, cade în dizgraţie. Exclus din viaţa publică, se dedică scrisului. A schiţat în *Noua Atlantidă* (publicată postum, în 1627), proiectul utopic al unei societăţi organizate pe baze raţionale, ştiinţifice, dar în care erau menţinute diferenţieri de clasă.

Francis Bacon este iniţiatorul empirismului şi senzualismului modern: simţurile ne dau cunoştinţe certe şi constituie izvorul tuturor cunoştinţelor.

Din aforismele lui Bacon: "*Ştiinţa înseamnă putere*"; "*Oamenii nu pot stăpâni natura decât supunându-se legilor ei*"; "*A cunoaşte cu adevărat înseamnă a cunoaşte prin cauze*"; „*Cunoaşterea este prin ea însăşi putere*"; "*Cititul îl face pe om deplin, vorbirea îl face prompt, iar scrisul îl face exact*"; „*Prietenia îndoieşte bucuriile şi înjumătăţeşte necazurile*"; „*Nu citi numai pentru a contrazice sau a combate, nici pentru a găsi motive să critici şi să vorbeşti de rău, ci pentru a cântări şi a analiza*".

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:
****Bacon, Francis**. The Major Works (Oxford World's Classics) / Francis Bacon. – Oxford: University Press, 2008. – 864 p.
****Bacon, Francis**. The New Atlantis: New Interdisciplinary Essays / Francis Bacon; Editor: Bronwen Price. – Manchester: University Press, 2003. – 244 p.
Bacon, Francis. Noua Atlantidă / Francis Bacon. – Bucureşti: Ed. Şt., 1962. – 123 p.
Bacon, Francis. Noul Organon / Francis Bacon; trad. de N. Petrescu şi M. Florian. – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 1957. – 234 p.

***

Eseul englez. vol. 1: De la Bacon la Goldsmith. – Bucureşti: Minerva, 1975. – 392 p.
****The Cambridge Companion to Bacon (Cambridge Companions to Philosophy) Editor: Markku Peltonen. Paperback. – Cambridge: University Press, 2008. – 396 p.
****Faulkner, Robert K.** Francis Bacon and the Project of Progress / Robert K. Faulkner Rowman & Littlefield, 1993. – 320 p.
****Gaukroger, Stephen**. Francis Bacon and the Transformation of Early-Modern Philosophy / Stephen Gaukroger. – Cambridge: University Press, 2001. – 250 p.
Great Books of the Western World. vol. 28: Bacon. Descartes. Spinoza / Ed. in Chief: Philip W. Goetz. – Chicago: Encyclopædia Britannica, Inc., 1993. – 697 p.
Neagoe, Florica. Istoria filosofiei moderne: Renaşterea de la Petrarca la Bacon: Prelegeri / Florica Neagoe. – Bucureşti: Ed. Didactică şi Pedagogică, 1975. – 131 p.

***

Bacon, Francis // Dicţionar Inventatori şi invenţii / trad. de Mariana

Crăciun şi Monica Crăciun. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 2001. – P. 133-134. – (Larousse).
Boituzat, François. Bacon, Francis / François Boituzat // Dicţionar de istoria şi filozofia ştiinţelor / vol. coord. de Dominique Lecourt. – Iaşi: Polirom, 2005. – P. 172.
Bacon, Francis // Enciclopedie de filozofie şi ştiinţe umane. – Bucureşti: ALL Educational, 2004. – P. 85-86.

***

Sir Francis Bacon [Resursă electronică] // http://www.luminarium.org/sevenlit/bacon/

Valeriu GAFENCU
1921-1952

A fost unul din tinerii care au murit în închisorile regimului comunist, supranumit "*Sfântul închisorilor*" (Nicolae Steinhardt), originar din Basarabia.

S-a născut la 24 ian. 1921 în localitatea Sângerei, jud. Bălţi. Tatăl său, Vasile Gafencu, a fost deputat în Sfatul Ţării, adunarea reprezentativă care a votat în 1918 Unirea cu România, dispărut în 1940 în Siberia. S-a stins din viaţă la 18 febr. 1952, la închisoarea Târgu Ocna.

A urmat cursurile Liceului *Ion Creangă* din Bălţi. În 1939, a fost anchetat penal „*pentru infracţiunea la legea pentru apărarea ordinii în stat*", cazul a fost clasat, iar acuzatul - achitat. Timp de doi ani (1939-1941), a studiat la Facultatea de Drept şi Filozofie a Universităţii din Iaşi, fiind un student eminent şi apreciat, căruia i se prevedea un viitor strălucit. După eşecul rebeliunii legionare din ian. 1941, este arestat datorită apartenenţei la Frăţiile de Cruce şi condamnat la 25 de ani de muncă silnică. A fost apărat la proces de către profesorul său de drept civil Constantin Angelescu, care a declarat "*că a fost unul dintre cei mai buni studenţi pe care i-a avut de-a lungul întregii sale cariere didactice*". A rămas în detenţie şi după evenimentele de la 23 aug. 1944, când a refuzat să semneze cererea de eliberare condiţionată. A trecut prin regimul dur al detenţiei, prin torturi şi boli contractate, de la închisoarea Aiud (1941-1944), de la Piteşti (1944-1949) (închisoare în care a avut loc cumplita reeducare comunistă cunoscută sub numele de "*fenomenul Piteşti*"), ajungând, în 1949, la penitenciarul de la Târgu Ocna într-o stare foarte gravă: TBC pulmonar, osos, ganglionar, reumatism, lipsă de hrană.

Printr-o intervenţie specială, cineva obţinuse pentru el o cutie cu streptomicină, pe care Valeriu Gafencu a cedat-o colegului de celulă Richard Wurmbrand, aflat şi acesta într-o stare gravă, salvându-i astfel viaţa. Acest episod a devenit cunoscut din mărturiile deţinuţilor, căpătând un prestigiu deosebit. Însuşi Richard Wurmbrand, evreu, fost membru de frunte al PCR, ulterior a devenit pastor al unei organizaţii protestante cu sediul în Suedia, a făcut cunoscut această faptă prin predicile şi prin cărţile sale publicate.

Aflat încă la închisoarea de la Aiud, s-a alăturat grupului din jurul *Bădiei Trofim*, grup de deţinuţi care îşi asuma cu mare seriozitate viaţa duhovnicească (*"misticii"*, cum mai erau numiţi). Şi după aceasta, centrul preocupărilor lui a fost viaţa spirituală, viaţa în Hristos, după învăţăturile Sfinţilor Părinţi. Considerat *omul jertfei totale*, cu două săptămâni înainte, a ştiut data exactă a morţii sale.

A scris mai multe poezii, care se cântau în celule, iar acum sunt cântate în biserici. A lăsat scrisori şi un îndreptar pentru spovedanie, dar şi multe consideraţii şi meditaţii consemnate de cei care l-au cunoscut în închisori.

IPS Bartolomeu Anania a menţionat: *"Între cei mai cunoscuţi martori-martiri, care au suferit, trăind pe cele mai înalte culmi ale spiritualităţii creştine, stâlp al rezistenţei spirituale româneşti, din timpul opresiunii comuniste, a fost Valeriu Gafencu"*.

Înscris în Cartea de Onoare a oraşului Sângerei şi Cetăţean de Onoare al oraşului Târgu Ocna. În luna mai 2010, în apropierea liceului construit pe fundamentul casei familiei Gafencu de la Sângerei, a fost sfinţită troiţa în amintirea *Sfântului Închisorilor Valeriu Gafencu*, donată de parohia Tişăuţi din Ipoteşti, Suceava. De asemenea, s-a propus ca în fiecare an, la data de 18 februarie, la Sângerei să se desfăşoare acţiuni de comemorare a băştinaşului-martir.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Acatistul Mărturisitorului Valeriu Gafencu. – [S. l.] : [s. n.], [2008]. – 32 p.
Moise, monah. Sfântul închisorilor: mărturii despre Valeriu Gafencu / adunate şi adnotate de monahul Moise [Iorgovan]; cu binecuv. şi un cuvânt-înainte al ÎPS Andrei Arh. al Alba Iuliei. – Alba-Iulia: Reîntregirea, 2007. – 340 p. : il. – Bibliogr. : p. 334.
**Studentul Valeriu Gafencu – „Sfântul închisorilor din România" / coord. şi cuvânt-înainte de Nicolae Trifoiu. – ed. a 2-a. – Cluj-Napoca: Napoca Star, 2003. – 340 p.

***

Basarabeanul Valeriu Gafencu, Sfântul Închisorilor // Flux: Ed. de vineri. – 2008. – 14 mart. – [Art. semnat: Părintele Moise].
Colesnic, Iurie. Un martir - Valeriu Gafencu / Iurie Colesnic // Flux: Ed. de vineri. – 2001. – 7 dec. – P. 7.
O scrisoare a lui Valeriu Gafencu, cel supranumit "Sfântul închisorilor din România" // Steaua. – 1998. – Nr. 6. – P. 54-55.
Savu, Violeta. Valeriu Gafencu, un martir român din zilele noastre / Violeta Savu // Credinţa Ortodoxă. – 2008. – 9 mart.; [Resursă electronică] // http://www.credinta-ortodoxa.ro/spip.php?article365

***

Codrescu, Răzvan. Pe urmele lui Valeriu Gafencu / Răzvan Codrescu [Resursă electronică] //http://www.punctecardinale.ro/noi_2007/noi_2007_07.html
Mărturia unei vieţi câştigate [Resursă electronică] //http://www.revista-noinu.com/Marturia-unei-vieti-castigate.html
Valeriu Gafencu, un sfârşit anunţat? / Silviu B. Moldovan; "Fenomenul Tg. Ocna" – oamenii pot deveni sfinţi! / Silviu Alupei; Mărturii; O scrisoare a lui Valeriu Gafencu [Resurse electronice] // http://www.rostonline.org/rost/oct2003.html.
Versuri dedicate lui Valeriu Gafencu

[Resursă electronică] //http://poezie-crestina.trei.ro/?cat=17.

Toderel, Raluca. "Sfântul închisorilor". Mărturii despre Valeriu Gafencu, adunate şi adnotate de monahul Moise / Raluca Toderel //http://www.bookblog.ro/religiespiritualitate/sfantul-inchisorilor-%E2%80%93-marturii-despre-valeriu-gafencu-adunate-si-adnotate-de-monahul-moise/

V. M.

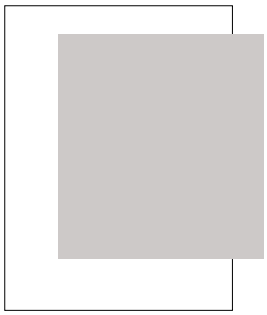

Eugen GHEORGHIŢĂ
1951

Dramaturg şi publicist.

S-a născut la 25 ian. 1951, la Corpaci, Edineţ.

A absolvit Facultatea de Filologie al Institutului Pedagogic *Ion Creangă* din Chişinău (1973). Activează mai mulţi ani în calitate de învăţător în diverse şcoli din satele republicii, după care este angajat la redacţia literar-dramatică a Radiodifuziunii. Activează la săptămânalul *Literatura şi arta*, *Chişinău*, *gazetă de seară*, *Tinerimea Moldovei*, *Curierul de seară*, *Flux*, *Luceafărul*, *Dezvoltarea* etc. În prezent este şeful secţiei Publicistică la săptămânalul *Literatura şi arta*, manifestându-se ca unul dintre cei mai buni condeieri ai presei scrise în limba română.

Debutează în dramaturgie cu piesa pentru copii *Înălţarea spre soare* (Premiul I la concursul republican de dramaturgie, 1977).

Publică volumul de piese pentru copii *Regina fulgilor de nea* (1984), urmat de un alt volum *Moş Crăciun vine din poveste*; *Teatru pentru cei mici* (1990).

Piesele sale pentru copii şi maturi sunt montate pe scenele mai multor teatre din Chişinău, Bălţi, Cahul, Bacău.

Membru al Uniunii Jurnaliştilor din Mldova, membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Deţine Ordinul Gloria Muncii (2010).

BIBLIOGRAFIE:

Gheorghiţă, Eugen. Moş Crăciun vine din poveste. Teatru pentru cei mici / Eugen Gheorghiţă. – Chişinău: Hyperion, 1990. – 46 p.: il.

***Gheorghiţă, Eugen.** Regina fulgilor de nea: Piese / Eugen Gheorghiţă. – Chişinău: Lit. Artistică, 1984. – 104 p.

Gheorghiţă, Eugen. Cântecele altora mai înfloresc în inima lui Igor Creţu / Eugen Gheorghiţă // Luceafărul. – 2002. – 22 mart. – P. 10.

Gheorghiţă, Eugen. 50 de ani nu sunt egali cu Gheorghe Budeanu: [ziaristul şi scriitorul pentagenar] / Eugen Gheorghiţă // Lit. şi arta. – 2004. – 15 ian. - P. 2.

Gheorghiţă, Eugen. Crudu-i crud, dar se va coace: [rec. la cartea „Salvaţi Bostonul" de Dumitru Crudu] / Eugen Gheorghiţă // Luceafărul. – 2002. – 4 oct. – P. 7.

Gheorghiţă, Eugen. Domnule actor, eşti gata?: [Victor Ciutac la 60 de ani de la naştere] / Eugen Gheorghiţă // Curierul de seară. – 1998. – 28 mart. - P. 1.

Gheorghiţă, Eugen. Existenţa e marele semnal / Eugen Gheorghiţă // Curierul de seară. – 1997. – 29 mai. – P. 3.

Gheorghiţă, Eugen. Ion Zderciuc - un pictor al naţionalului şi al universalului / Eugen Gheorghiţă // Curierul de seară. – 1998. – 24 mart. – P. 3.

Gheorghiţă, Eugen. Legendele nu se vor pensionate: [rec. la vol. „ Fulgere basarabene: epigrame, catrene şi versuri lirico-satirice, parodii, maxime" de Petru Cărare] / Eugen Gheorghiţă // Curierul de seară. – 1997. – 20 noiemb. – P.3.

Gheorghiţă, Eugen. „Mărţişorul speranţelor noastre" [la ed. XXXII] / Eugen Gheorghiţă // Curierul de seară. – 1998. – 28 febr. – P. 1.

Gheorghiţă, Eugen. Parabolă cu o căruţă, o vioară şi multe, multe covoare / Eugen Gheorghiţă // Curierul de seară. – 1997. – 4 febr. – P. 3.

Gheorghiţă, Eugen. Picii globului în ospeţie la „Guguţă": [Festivalul Int. al Teatrelor de păpuşi „Sub căciula lui Guguţă", Chişinău (21-27 apr.)] / Eugen Gheorghiţă // Curierul de seară. – 1998. – 23 apr. – P. 4.

Gheorghiţă, Eugen. „Poetul care dă în gropi" şi de care Petru Cărare râde în hohote: [rec. la cartea „Motanul poliglot" de Titus Ştirbu] / Eugen Gheorghiţă // Luceafărul. – 2002. – 5 iul. – P. 10.

Gheorghiţă, Eugen. Poetul care vâsleşte: [Iulian Filip la 50 de ani de la naştere] / Eugen Gheorghiţă // Curierul de seară. – 1998. – 31 ian. – P. 3.

Gheorghiţă, Eugen. Şanse rarisime: [rec. la vol. „Semimileniul Chişinăului" de Gheorghe Bezviconi] / Eugen Gheorghiţă // Curierul de seară. – 1996. – 4 noiemb. – P. 3.

Gheorghiţă, Eugen. Un roman despre Palanca: [rec. la cartea „Palanca: omul sfinţeşte locul" de Vitalie Zagaievschi] / Eugen Gheorghiţă // Luceafărul. – 2002. – 19 iul. – P. 10.

Gheorghiţă, Eugen. Urare de sănătate pentru un tânăr de aproape şaptezeci de ani: [Petru Cărare] / Eugen Gheorghiţă // Dezvoltarea. – 2004. – 19 febr. – P. 11.

Gheorghiţă, Eugen. Ziariştii noştri, în deplasare de creaţie pe toată viaţa: [rec. la cartea „Condamnaţi la zbucium" de Tudor Ţopa] / Eugen Gheorghiţă // Luceafărul. – 2002. – 8 noiemb. – P. 10.

***

Ciocanu, Anatol. Gheorghiţă, Eugen / Anatol Ciocanu // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia 1812-2006. – Chişinău, 2007. – P. 219-220.

Cioclea, Eugen. Eugen Gheorghiţă / Eugen Cioclea // Tineretul Moldovei. – 1995. – 14 febr. – P. 3.

Nastasiu, Vasile. La o aniversare: [Eugen Gheorghiţă] / Vasile Nastasiu // Florile dalbe. – 2001. – 25 ian. – P. 7.

M. Ş.

Alexandru BÂRLĂDEANU
1911 - 1997

Economist şi om politic, membru titular al Academiei Române, originar din Basarabia.

S-a născut la 25 ian. 1911, în Comrat. Se stinge din viaţă la 13 noiemb. 1997, la Bucureşti.

Studii: licenţiat al Facultăţii de Drept, Universitatea din Iaşi (1937); asistent la Catedra de eco-

nomie politică şi finanţe (1937-1940). Susţine teza de doctorat în economie la aceeaşi Universitate (1940). A activat cercetător la Institutul de cercetări ştiinţifice din Chişinău (1940-1946). Între anii 1946-1947 este expert economic al Comisiei guvernamentale române la tratativele de pace de la Paris. A fost secretar general pentru problemele comerţului exterior la Ministerul Economiei Naţionale (1947-1948), ministru al comerţului exterior (1953-1954), vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri (1955-1957), prim-vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri (1965-1967). Activează şi ca profesor, ulterior şef al Catedrei de economie politică la Academia de Studii Economice din Bucureşti.

A reprezentat de mai multe ori România în comisia Economică a ONU pentru Europa. A avut un rol hotărâtor în iniţierea şi ducerea la bun sfârşit a reformei monetare (1947), în pregătirea procesului de desfiinţare a regimului de cartele din România (1954). După decembrie 1989 a fost membru al Consiliului Frontului Salvării Naţionale şi al Partidului Frontul Salvării Naţionale (1990), preşedinte al Senatului României (1990-1992) şi copreşedinte al Adunării Constituante (1990-1991). A desfăşurat o intensă activitate politică, inclusiv de opoziţie faţă de politica promovată în anii '80. În 1992 s-a retras din toate funcţiile politice. Membru de Onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1991).

BIBLIOGRAFIE:
Bârlădeanu, Alexandru // Membrii Academiei de Ştiinţe a Moldovei: Dicţ.: 1961-2006. – Chişinău: Ştiinţa, 2006. – P. 298-299.
Bârlădeanu, Alexandru // Nemuritorii academicieni români. – Bucureşti, 1994. – P. 49-50.
Rusu, Dorina N. Bârlădeanu, Alexandru / Dorina N. Rusu // Rusu, Dorina N. Membrii Academiei Române (1866-2003). Dicţ. – Bucureşti, 2003. – P. 97-98.

M. P.

Pius BRÂNZEU
1911-2002

Medic, pictor şi scriitor, academician român.

S-a născut la 25 ian. 1911, în localitatea Vulcan, jud. Hunedoara. Se stinge din viaţă la 1 iul. 2002.

Studii liceale la Lugoj. A urmat cursurile Facultăţii de Medicină la Strasbourg, unde a şi lucrat în anii studenţiei, ajungând şef adjunct de clinică. Şi-a sustinut doctoratul cu teza *Contributions a l'etude anatomo-clinique des arterites obliterantes chronique des membres*, pentru care a fost menţionat cu distincţia *Louis Sencert*.

Revenit în ţară, a devenit medic secundar la Spitalul *Dr. Aurel Candea* din Timişoara (1940). Medic primar în chirurgie (1947).

A ocupat funcţiile de conferenţiar, profesor (1945-1981) şi rector (1946-1976) al Institutului de Medicină din Timişoara. A fost director de clinică chirurgicală din Timişoara (1959-1981)

Şi-a consacrat cercetările asupra fiziologiei şi terapeuticii chirurgicale în afecţiunile vasculare, rezultatele fiind publicate în numeroase lucrări apărute, sub semnătura proprie sau în colaborare, în reviste ştiinţifice de prestigiu din ţară şi din străinătate (cca 120 lucrări, inclusiv 9 monografii).

A semnat lucrări de etica profesională, inclusiv: *Simţul clinic şi arta diagnosticului*, *Dincolo de bisturiu în chirurgie*, *Gândirea şi îndemânarea în chirurgie* etc.

A avut preocupări pentru pictură, literatură pentru copii şi memorialistică.

Membru al mai multor societăţi ştiinţifice din ţară şi străinătate. Membru corespondent (1974) şi membru titular activ al Academiei Române din (1990).

BIBLIOGRAFIE:
Brânzeu, Pius. Comoara din peşteră / Pius Brânzeu. – Timişoara : Facla, 1982. – 68 p.
Brânzeu, Pius. Dincolo de bisturiu în chirurgie / Pius Branzeu. – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 1988. – 168 p.
Brânzeu, Pius. Educaţia estetică în chirurgie / Pius Brînzeu. – Bucureşti: Ed. Didactică şi Pedagogică, 1966. – 158 p.
Brânzeu, Pius. Marile performanţe în chirurgie / Pius Brânzeu. – Timişoara: Ed. de Vest, 1997. – 190 p. : il., fotogr.
Brânzeu, Pius. Regăsirile lui Asclepios / Pius Brânzeu. – Timişoara: Facla, 1989. – 240 p.
Brânzeu, Pius. Şahul - "magie" în alb şi negru / Pius Brânzeu. – Timişoara: Ed. de Vest, 1995. – 162 p.
Brânzeu, Pius. Tromboza venoasă a membrelor inferioare / Pius Brânzeu. – Bucureşti: Ed. Medicală, 1957. – 387 p.

Akio MORITA
1921-1999

Întreprinzător şi inventator japonez, supranumit „*The Guru of electronics industry*". Împreună cu Ibuka Masaru (1908-1997), a fondat *Concernul Sony*, celebru prin produsele sale în întreaga lume.

S-a născut la 26 ian. 1921, la Nagoya, un oraş industrial din Japonia. Se stinge din viaţă la 3 oct. 1999, la Tokyo.

Născut într-o familie bogată, care de 15 generaţii se ocupă cu producerea sake-ului (băutură alcoolică din orez), a fost pregătit pentru a continua aceeaşi tradiţie: la vârsta de 10 ani participa la şedinţele staff-ului de conducere, iar până să atingă majoratul cunoştea deja toate tainele afacerii – de la procesul de producţie şi evaluarea calitativă a sake-ului

până la modul de conducere a angajaţilor. Spre dezamăgirea tatălui său, fiind pasionat de electronică, se înscrie la Universitatea Imperială din Osaka, luându-şi, în 1944, licenţa în fizică. După absolvire s-a înrolat în Forţele Navale, unde l-a cunoscut pe Masaru Ibuka, inginer electronist, viitorul său asociat. În 1946, cei doi au înfiinţat *Tokyo Tsushin Kogyo Kabushiki Kaisha*, o firma de produse electronice, cu 20 de angajaţi, ceea ce va deveni ulterior *Sony Corporation* (1958), un gigant internaţional, cu sute de mii de angajaţi şi venituri anuale de peste 63 de miliarde euro. În 1952 cei doi parteneri au deschis şi un magazin cu produse electronice în New York, iar în 1960 *Sony Corporation of America* a fost prima companie japoneza listată la bursa din New York.

A fost unul dintre puţinii întreprinzători care au ajutat la refacerea economiei Japoniei după cel de-al Doilea Război Mondial. De-a lungul parteneriatului lor îndelungat, Ibuka s-a dedicat cercetării tehnologice şi de dezvoltare a produsului, în timp ce Morita şi-a adus contributiile ca *Sony* sa devina lider în domeniile de marketing, globalizare, finanţe şi resurse umane. De asemenea, a condus intrarea *Sony* în afaceri cu software şi a contribuit la managerierea generală a societăţii.

În 1949 compania a dezvoltat înregistrarea sunetului, în 1950 a vândut primul casetofon cu înregistrare pe bandă magnetică din Japonia, iar în 1955 - primul radio cu tranzistori, apoi a produs primul aparat radio de buzunar în întregime tranzistorizat (1957). În 1960, a realizat primul aparat TV cu tranzistori din lume. A urmat lansarea primului *home video recorder* (1975) şi a celebrului *Walkman*, primul mini-casetofon de uz individual, cu căşti (1979), a cărui denumire figurează astăzi în toate dicţionarele lumii. De-a lungul istoriei *Sony* a lansat produse, datorită creativităţii lui Morita şi ideilor sale inovatoare (walkman, trinitron, compact-disc impreuna cu Philips, floppy-disk, betamax, digicam, play-station, mini-disc, memory-stick etc.), care a dat naştere la un stil de viaţă şi cultură complet noi. În 1979, *Sony* a stabilit o noua companie, *Sony Prudential Life Insurance Company*, intrând în domeniul afacerilor financiare, apoi, *Sony* a cumparat *Columbia Records* (1988) şi *Columbia Pictures* (1989), transformându-se în cel mai mare distribuitor de mass-media din lume.

La 25 noiemb. 1994, Morita a demisionat din calitate de preşedinte al *Sony,* iar succesorul sau a fost Norio Ohga.

A scris şi câteva cărţi: *Never Mind School Records* (1966), în care subliniază importanţa modului în care sunt utilizate cunoştinţele, idei pe care companiile japoneze le folosesc şi în prezent; o autobiografie intitulată *Made in Japan* (1986), despre începuturile companiei ce avea să împânzească o lume întreagă cu inovaţiile sale. În 1989, a fost coautorul unei cărţi de eseuri despre creşterea economică a Japoniei *(The Japan that can say No*).

Din gândurile lui Morita: "*Acolo unde nu este piaţă, creează tu una*" sau "*Vino cu produse pe care oamenii nu le-au mai văzut*" etc., idei care au influenţat vizibil mediul de afaceri mondial.

A fost vicepreşedinte al *Japan Federation of Economic Organizatitions* şi membru al *Japan-U.S. Economic Relations Group*, cunoscut şi sub numele de „*Grupul înţelepţilor*" – grup care a instituit relaţiile economice între SUA – Japonia şi construirea unui pod cultural între Japonia şi străinătate.

Distins cu numeroase ordine şi medalii, printre care: *Albert Medal* al Societăţii Regale de Artă din Londra (1982), Ordinul Naţional al Legiunii de Onoare al Franţei (1984), Ordinul *Crucea de Merit* al Germaniei şi al Austriei (1987), Ordinul Naţional al Braziliei (1988), *Orden del Merito Civil* al Spaniei şi *First Class Order of the Sacred Treasure* din partea Împăratului Japoniei, Ordinul *Orange Nassau* din partea Reginei Ţărilor de Jos (1991), Ordinul *Leopold* al Belgiei (1993), Marele Cordon al *Ordinului Rising Sun* al Japoniei (1999) etc. De asemenea, a fost menţionat cu numeroase premii din Austria, Belgia, Brazilia, Germania, Spania, Statele Unite, care arată gradul de recunoaştere la nivel global.

Morita a devenit unul dintre cele mai influente personalităţi ale secolului, fiind inclus în topul 20 oameni de afaceri de *Time Magazine.*

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Morita, Akio. Made in Japan = Sdelano v Âponii : Istoriâ firmy "Sony" / Akio Morita. – Moskva: Progress, 1990. – 410 p.

****Morita, Akio**. Made in Japan / Akio Morita, Edwin M Reingold, Mitsuko Shimomura. – New York: Dutton, 1986. – 320 p.

****Morita, Akio**. From a 500-dollar company to a global corporation : the growth of Sony / Akio Morita. – Pittsburgh : Carnegie-Mellon University Press, 1985. – 41 p. – (Series: The Benjamin F. Fairless memorial lectures, 1984).

****Morita, Akio**. The Japan that can say "no" : as excerpted from the Congressional record / Akio Morita, Shintarō Ishihara. – Washington, D.C. : Jefferson Educational Foundation, 1990. – 108 p.

***

****Spiridon, Sorin.** Akio Morita / Sorin Spiridon // Training Professional Consulting (Bucureşti). – 2009. – Sept. – P. 1-10.

***

Akio Morita [Resursă electronică] // http://www.akiomorita.net/en/profile/index.html

Ivănescu, Lucia. Cei mai mari patroni din istorie: [Akio Morita] [Resursă electronică] //www.independent-al.ro/.../cei-mai-mari-patroni-din-istorie-ii.html

Întreprinzători celebri: Akio Morita (Sony Corporation) [Resursă electronică] //www.ideideafaceri.ro/.../Intreprinzatori-celebri:-Akio-Morita-(Sony-Corporation).html.

V. M.

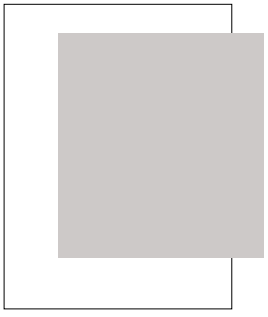

Friedrich SCHREIBER
1936

Pictor român.

S-a născut la 26 ian. 1936, la Braşov. Este asistent la Facultatea de desen a Universităţii din Timişoara. Urmează Liceul

de arte plastice din Timişoara şi Institutul de Arte Plastice *Nicolae Grigorescu* din Bucureşti (1963), cu Gh. Popescu şi Şt. Constantinescu.

Debutează în 1963, la Bucureşti. Participă la manifestări colective la Timişoara; bienale de stat; expoziţii de grup în diferite oraşe (Constanţa, Reşiţa etc.) şi la unele manifestări de artă românească organizate peste hotare: Torino (1969), Novi Sad (1969), Belgrad (1970). Evoluează fără salturi sau schimbări spectaculoase de viziune, în cadrul unui figurativ, cultivând o simbolistică din recuzita suprarealistă. În afară de pictură de şevalet, lucrează artă monumentală împreună cu Ion Sulea-Gorj. De mulţi ani este stabilit în Germania. A executat lucrările: *Punct limită*, *Eternul efemer*, *Ziua secretă*, ciclul *Anonimii*, *Timp şi spaţiu* etc.

***

Barbosa, Octavian. Schreiber, Friedrich / Octavian Barbosa // Barbosa, Octavian. Dicţionarul artiştilor români contemporani. – Bucureşti: Meridiane, 1976. – P. 430.

Constantin PREZAN
1861 – 1943

Mareşal român, erou al Războiului de reîntregire a României, membru de onoare al Academiei Române.

S-a născut la 27 ian. 1861, la Butimanu, jud. Dâmboviţa. A decedat la 27 aug. 1943, la Schineţea.

Şi-a făcut studiile la Şcoala de Ofiţeri de Infanterie şi Cavalerie din Bucureşti (1880), Şcoala Specială de Artilerie şi Geniu din Bucureşti (1883), Şcoala de Aplicaţie de Artilerie şi Geniu de la Fontainebleau, Franţa (1886). A urcat treptele ierarhiei militare până la gradul de mareşal. A ocupat diferite funcţii: profesor pregătitor de fortificaţii la Şcoala de Aplicaţii de Artilerie şi Geniu (1886), lăsând un *Curs de fortificaţii* (1900). Este sublocotenent (1880), căpitan (1887), colonel (1901), general de brigadă (1907), general de divizie (1914), şef al Marelui Cartier General (1916-1918), general de corp de armată (1917), şef al Marelui Stat-Major (1918-11920), mareşal (1930). Ofiţer specializat în arma geniului, a contribuit la desăvârşirea lucrărilor de construcţii la *Cetatea Bucureştilor*. Participant la cel de-al Doilea Război Balcanic (1913) şi la Războiul de Reîntregire Naţională (1916-1918), distingându-se în luptele din Transilvania (1916) şi în bătălia pentru Bucureşti de pe Argeş-Neajlov (1916). În calitate de şef al Marelui Cartier General, a realizat un puternic aliniament ofensiv pe linia Siret şi în Carpaţi (dec. 1916-ian. 1917), la adăpostul căruia s-a realizat opera de refacere a armatei române. A prticipat la conferinţele interaliate şi a coordonat activitatea de elaborare a planului campaniei anului 1917, materializat în marile bătălii din iul.-aug. de la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz. În 1918, a intrat cu oştirile sale în Basarabia, contribuind la instaurarea ordinii. Având relaţii oficiale cu Sfatul Ţării, a adus o contribuţie deosebită la evenimentele Unirii Basarabiei cu România, în 1918. Recunoaşterea acestei contribuţii s-a făcut şi prin acordarea gradului de mareşal al Armatei Române. A fost decorat cu *Ordinul Mihai Viteazul, cl. III-a* (1916), *cl. II-a* (1917), *cl. I-a* (1920).

În semn de omagiu şi eternă preţuire pentru întâiul comandant, în comandamentul Corpului Armată Teritorial a fost instalat bustul în bronz al mareşalului Constantin Prezan (1996). În onoarea sa, una din străzile Bucureştiului, îi poartă numele.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Otu, Petre. Mareşalul Constantin Prezan: vocaţie, datorie / Petre Otu. – Bucureşti: Ed. Militară, 2008. – 432 p.

***

Colesnic, Iurie. Prezan, Constantin / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Generaţia Unirii. – Chişinău: Museum, 2001. – P. 479-480.

Cristea, Viorica. Mareşalul Constantin Prezan şi moşia Schineţea / Viorica Cristea // Mareşalii României. – 1997. – Nr. 9. – P. 191-196.

Otu, Petre. Armata în statul român întregit / Petre Otu // Dosarele istoriei. – 2003. – Nr. 11. – P. 39-43.

Otu, Petre. Prezan Constantin / Petre Otu, Teofil Oroian, Ion Emil // Otu, Petre. Personalităţi ale gândirii militare româneşti. vol. 1. – Bucureşti: Ed. Acad. de Înalte Studii Militare, 1997. – P. 241.

Preda, Dumitru. Constantin Prezan, primul mareşal al României / Dumitru Preda // Revista de istorie militară. – 1997. – Nr. 5-6. – P. 66-69; 1998. – Nr. 1. – P. 53-55.

** Prezan, Constantin // Repere ale ingineriei româneşti. – Bucureşti, 2000.

**Prezan, Constantin // Şefii Statului Major General român: 1859-2000. – Bucurteşti, 2001.

Rusu, Dorina N. Prezan, Constantin / Dorina N. Rusu // Rusu, Dorina N. Membrii Academiei Române: 1866/2003: Dicţ. – Bucureşti: Ed. Enciclop., 2003. – P. 682.

M. Ş.

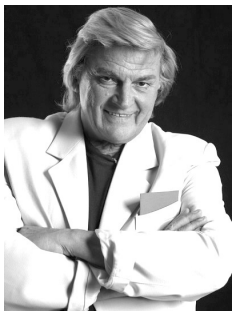

Florin PIERSIC
1936

Actor român de teatru şi film.

S-a născut la 27 ian. 1936, la Cluj. După absolvirea liceului din Cluj, urmează studiile la Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică *I. L. Caragiale* din Bucureşti (1953-1957).

Are o bogată activitate teatrală. A jucat pe scena Teatrului Naţional Bucureşti etc. A rămas celebru graţie rolurilor jucate în teatru şi în filme. A jucat dramă, comedie, tragedie, figuri istorice, haiduci etc., considerat fiind, încă de la începuturi, un Făt-Frumos al cinematografului autohton. Pentru regizori era actorul care putea

să joace orice. Recent, a jucat în *Ultima haltă în Paradis* (2002, TV), *Dunărea* (2003), *Lacrimi de iubire*, *Fix alert* (2005), *Maşini* (2006), *Rating* (2007). Este un actor care a ştiut să-şi pună în valoare talentul profesional indiferent de rolurile în care a evoluat. A fost în numeroase turnee la Chişinău, bucurându-se mereu de un fulminant succes şi de o primire deosebit de călduroasă din partea publicului. Cetăţean de onoare al municipiului Baia Mare (2008).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2006*. – Chişinău, 2006. – P. 43-44.

BIBLIOGRAFIE:
Florin Piersic şi puritatea curat moldovenească // Săptămîna. – 2006. – 26 mai. – P. 4.
Rău, Aurel. Florin Piersic: [actor român] / Aurel Rău // Steaua. – 2006. – Nr. 3. – P. 55-56.
Taşcu, Valentina. Piersic gorjeanul nostru: [actorul Florin Piersic la 70 de ani] Valentin Taşcu // Luceafărul. – 2006. – Nr. 6. – P. 22.

M. Ş.

Wolfgang Amadeus MOZART 1756-1791

Compozitor austriac, considerat a fi unul dintre cei mai mari creatori din istoria muzicii universale.

Numele deplin: Johannes Chrysostomus Wolfgangus Theophilus Mozart. Mai târziu, în Italia, şi-a luat prenumele *Amadeus*, care este traducerea în latină a lui Theophilus.

S-a născut la 27 ian. 1756, la Salzburg. S-a stins din viaţă la numai 35 de ani, la 5 dec. 1791, la Viena.

Primele îndrumări muzicale le primeşte de la tatăl sau, Leopold Mozart, violonist şi compozitor. Geniul său muzical, de o excepţională precocitate, unică în istoria muzicii, s-a manifestat atât în creaţie, cât şi în interpretare.

Din 1762, după un concert când a uimit pe toată lumea cu interpretarea pe care a făcut-o la orgă şi la vioară, Mozart, împreună cu familia, pleacă într-un turneu prin Europa, care va dura nouă ani. Primul concert îl va susutine la München, unde va cânta la clavecin, în faţa prinţului elector de Bavaria, după care va pleca la Viena şi va concerta în faţa familiei imperiale. A susţinut concerte triumfale în diferite oraşe europene: Augsburg, Aachen, Bruxelles, Paris, Versailles etc. După ce se stabileşte timp de un an de zile la Londra, se întoarce în Austria, trecând prin Franţa, Elveţia şi Bavaria. Între 1769 şi 1771 va întreprinde un lung turneu în Italia, unde va susţine o serie de concerte la Verona, Milano, Florenţa, Roma şi Napoli.

A compus numeroase capodopere în toate genurile muzicale: 41 simfonii, dintre care se remarcă ultimele trei, zeci de concerte pentru diferite instrumente, numeroase opere (*Răpirea din Serai*, *Nunta lui Figaro*, *Don Giovani*, *Flautul fermecat*), piese instrumentale şi vocale. Opera *Răpirea din Serai,* prezentată la Viena în 1781, a avut un succes deosebit, pentru care va fi felicitat de împăratul Iosif II, care îi declară că este "*o muzică prea frumoasă pentru urechile noastre*". (Tot Iosif II, dupa Concertul numărul 20 pentru pian se va ridica în picioare, agitându-şi pălăria şi va striga "*Bravo, Mozart*").

La Viena Mozart va redescoperi operele lui Bach şi Händel, pe care le face cunoscute publicului vienez.

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2006*. – Chişinău, 2006. – P. 42-43.

BIBLIOGRAFIE:
Înregistrări audio:
Antologiâ russkoj i zapadnoevropejskoj muzyki XII-XX vv. v zapisi na audiokassetah. Kasseta 32: Venskie muzâkal'nye klassiki: W.A. Mozart (1756-1791). – Moskva, 1997.
Antologiâ russkoj i zapadnoevropejskoj muzyki XII-XX vv. v zapisi na audiokassetah. Kasseta 33: Venskie muzâkal'nye klassiki: W.A. Mozart (1756-1791). – Moskva, 1997.

***

Brumariu, Liviu. Istoria muzicii universale. Clasicismul: Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig van Beethoven / Liviu Brumariu. – Bucureşti: Ed. Fundaţiei România de Mâine, 1999. – 124 p. : il., note.
Cojocaru, Dora. W. A. Mozart - "Cvartetele haydniene" / Dora Cojocaru. – Bucureşti: Ed. Muzicală, 2000. – 120 p.: il., note muz. – Bibliogr. : p. 115-117.
Gülke, Peter. Im Zyklus eine Welt Mozarts letzte Sinfonien / Peter Gülke. – München: Carl Friedrich von Siemens Stiftung, 1997. – 67 p.
Jansen, Johannes. Wolfgang Amadeus Mozart: 1756-1791 / Johannes Jansen - Köln: Taschen, 2005. – 96 p.; il.
Mămăligă, Dumitru. Mozart - geniu uimitor: Carte pentru copii şi adolescenţi / Dumitru Mămăligă. – Chişinău: Ancestrala, 2007. – 36 p. – (Din viaţa oamenilor de geniu).
****Schmit, Eric-Emmanuel.** Viaţa mea cu Mozart / Eric-Emmanuel Schmitt; trad.: Lidia Bodea. – Bucureşti: Humanitas, 2007. – 156 p.
Varga, Ovidiu. Quo vadis musica? vol. 6: În căutarea lui Mozart (1791-1991) / Ovidiu Varga. – Bucureşti: Ed. Muzicală, 1991. – 191 p. : il.

V. M.

Lev PANASIUK 1936 - 2001

Fizician, doctor habilitat în fizică şi matematică, profesor universitar.

S-a născut la 29 ian. 1936, la Saratov, Rusia. A decedat la 21 febr. 2001, la Chişinău.

A absolvit şcoala medie nr. 3 din Chişinău (1954). Urmează studiile la Facultatea de Fizică şi Matematică a Universităţii de Stat din Moldova, specialitatea Fizică

(1954-1959). După absolvirea Facultăţii a fost angajat la Institutul Tehnologic de proiectări şi construcţii din Chişinău (1959). Din 1961 urmează doctorantura la Catedra de electofizică a Universităţii de Stat din Moldova, activând în cadrul ei şi în calitate de asistent. După susţinerea tezei de doctorat a lucrat aici în calitate de lector superior, conferenţiar, profesor, şef de catedră.

Susţine teza de doctor habilitat în fizică şi matematică (1974), iar în 1976 i s-a conferit titlul ştiinţifico-didactic de profesor universitar la Catedra de electronică.

Din iniţiativa sa, în 1977, la USM, a fost creată Catedra de electronică, al cărei şef a fost (1977-1993), şi Biroul specializat de optoelecronică (1979), care s-a remarcat prin numeroase realizări ştiinţifice, obţinute în colaborare cu Institutul de cercetări în domeniul spaţiului cosmic al Academiei de Ştiinţe a ex-URSS şi cu întreprinderea *Carl Zeiss* din Germania. A fost iniţiatorul unui complex ştiinţific de instruire-producţie pe bază experimentală, care a funcţionat pe lângă Facultatea de fizică a USM şi a contribuit la modelarea şi afirmarea unei pleiade întregi de cercetători şi inovatori.

A publicat peste 600 de lucrări, fiind autorul şi coautorul a circa 200 de invenţii pentru care i s-au acordat certificate de autor şi brevete. Invenţiile sale se referă la amenajarea mijloacelor mecanice de transport, la automatizarea şi tehnica de calcul, la purtătorii fototermoplastici pentru metodele optice de imprimare a informaţiei. Activitatea ştiinţifico-didactică a fost mult apreciată pe parcurs, fiindu-i acordate titlul de Inventator Emerit al ex-URSS, Premiul de Stat al Republicii Moldova în domeniul ştiinţei, tehnicii şi producţiei, titlul onorific *Om Emerit* al Republicii Moldova, Inventator Emerit al URSS.

A desfăşurat o intensă activitate ştiinţifico-didactică. A pregătit 30 de doctori şi doi doctori habilitaţi în ştiinţe fizico-matematice. Este fondatorul unei noi direcţii ştiinţifice în domeniul înregistrării optice a informaţiei.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Panasiuk, Gheorghe. Îmdrumări metodice la cursul special „Principiile de calcul al dispozitivelor electronice" / Lev Panasiuk, V. Rotari. – Chişinău: USM, 1993. – 82 p.

Panasiuk, Gheorghe. Depunerea semiconductorilor vitrifici halcogenizi (SVH), pe suporturi de lavsan de lungime mare / Lev Panasiuk, V. Prilepov, V. Şeptichin // Al V-lea Colocviu Naţional de fizică şi tehnologia materialelor cristaline şi amorfe: Rezumatele lucrărilor, 13-14 iun. 1996. – Iaşi, 1996. – P. 190.

Panasiuk, Gheorghe. Înregistrarea fototermoplastică pe purtătorul cu relief superficial rastrat / Lev Panasiuk, I. Ciapurin // Optoelectronica Bucureşti. – 1994. – Nr. 2. – P. 25-31.

Panasiuk, Gheorghe. Metoda de depunere a straturilor subţiri As2 Se3, As2 S3 şi structurilor peliculare pe baza lor / Lev Panasiuk, V. Şeptichin // Conferinţa naţională de fizică: Fizica stării condensate. – Constanţa, 1998. – P. 37.

Panasiuk, Gheorghe. Particularităţile cinetice a evaporării calcogenizilor vitrifici a arsenului / Lev Panasiuk, V. Prilepov, V, Şeptichin // Al V-lea Colocviu Naţional de fizică şi tehnologia materialelor cristaline şi amorfe: Rezumatele lucrărilor, 13-14 iun. 1996. – Iaşi, 1996. – P. 191.

Panasiuk, Gheorghe. Particularităţile fotoefectului intern în soluţii solide As-S-Se-Sn / Lev Panasiuk [et al.] // Al V-lea Colocviu Naţional de fizică şi tehnologia materialelor cristaline şi amorfe: Rezumatele lucrărilor, 13-14 iun. 1996. – Iaşi, 1996. – P. 194.

Panasiuk, Gheorghe. Utilizarea PFTP bazat pe SHS în sistemele de control şi diagnostica roetghen / Lev Panasiuk, O. Corsak, V. Rotari // Conferinţa ştiinţifică a corpului didactico-ştiinţific: Totalurile activităţii ştiinţifice în anii 1991/1992. vol. 1. – Chişinău, 1992. – P. 131-132.

* * *

Cozma, Valeriu. Lev Panasiuk / Valeriu Cozma // Cozma Valeriu. Istoria Universităţii de Stat din Moldova: 1946-1996. – Chişinău: USM; 1996. – P. 151.

Panasiuk, Lev // Cercetători şi inventatori din Republica Moldova: (Prezentare succintă). P. 2. – Chişinău: AGEPI, 2003. – P. 104-105.

Rusnac, Gheorghe. Panasiuk Lev / Gheorghe Rusnac, Valeriu Cozma // Rusnac, Gheorghe. Profesorii Universităţii de Stat din Moldova (1946-2001): Dicţ. ist.-biogr. – Chişinău: USM, 2001. – P. 152.

M. Ş.

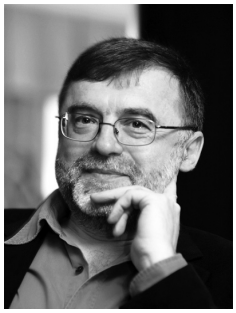

Matei VIŞNIEC
1956

Poet, prozator, dramaturg român.

S-a născut la 29 ian. 1956, la Rădăuţi, jud. Suceava. A urmat şcoala primară şi liceul în oraşul natal (1965-1975). Şi-a făcut studiile la Facultatea de filozofie şi istorie a Universităţii din Bucureşti (1976-1980).

Debutează cu poezie în *Luceafărul* (1972). Debut editorial cu volumul de versuri *La noapte va ninge* (1980). Se stabileşte în Franţa (1987). Prezent în antologii de poezie şi de dramaturgie apărute în Franţa, Italia, Grecia, Ungaria, Iugoslavia etc. Autor a numeroase piese de teatru, reprezentate în ţară şi în străinătate.

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2006*. – Chişinău, 2006. – P. 45-46.

BIBLIOGRAFIE:

Vişniec, Matei. Istoria comunismului povestită pentru bolnavii mintal / Matei Vişniec. – Bucureşti: Litera Internaţional, 2004. – 334 p.

* * *

Vişniec, Matei. Literatura întodeauna şi-a asumat sarcinile epocii: [interviu cu dramaturgul şi poetul Matei Vişniec] / consemnare Sorina Ştefârţă // Flux: Ed. de vineri. – 2001. – 8 iun. - P. 6.

* * *

Corbu, Daniel. Matei Vişniec. Mitologia măştii şi dimensiunea tragică a fiinţei / Daniel Corbu // Dacia literară. – 2009. – Nr. 3. – P. 30-31.

Turea, Larisa. Zece personaje caută sufletul: [spectacolul „Maşinăria Cehov" de Matei Vişniec în direcţia de scenă a lui Petru Vutcarău...] / Larisa Turea // Timpul. – 2003. – 4 apr. – P. 11.

M. Ş.

Abdus SALAM
1926-1996

Fizician pakistanez, laureat al Premiului Nobel pentru fizică (1979).

S-a născut la 29 ian. 1926, la Jhang, un orăşel mic din India Britanică (astăzi în Pakistan).

Se stinge din viaţă la 21 noiemb. 1996, la Oxford, Anglia.

După absolvirea Colegiului Guvernului de la Lahore al Universităţii din Punjab, obţine o bursă la *St. John's College* al Universităţii din Cambridge (1946-1949). Student fiind, a publicat o lucrare despre Srinivasa Ramanujan (1887-1920), matematician indian, unul dintre cei mai mari matematicieni ai secolului al XX-lea. În 1950, pentru performanţele obţinute, i s-a oferit *Premiul Smith* al Universităţii din Cambridge.

În 1952 obţine doctoratul în fizica teoretică la Cambridge, iar teza sa, despre electrodinamica cuantică, publicată în acelaşi an, îi aduce reputaţie internaţională şi *Premiul Adams*.

Activează o perioadă ca profesor de matematică la Colegiul din Lahore (1951-1954) şi la Universitatea din Punjab (1952-1954), apoi revine în Anglia, ca lector la Universitatea din Cambridge (1954-1956). În anul 1957 a ocupat Catedra de fizică teoretică de la *Imperial College* din Londra, unde a activat până la pensionare.

Cercetător prolific, lucrările sale sunt dedicate electrodinamicii cuantice, teoriei particulelor elementare, teoriei gravitaţiei. Încă din anii '50 a efectuat cercetări asupra teoriei de unificare a tuturor interacţiunilor cunoscute. În 1968, independent de S. Weinberg şi S. Glashow, a elaborat teoria unificată a interacţiunii electromagnetismului şi forţei nucleare slabe între particule elementare, pentru care, la toţi trei, li s-a conferit Premiul Nobel. A fost primul pakistanez şi primul musulman laureat al Premiului Nobel.

A fost fondatorul (1964) şi directorul (1964-1992) Centrului Internaţional de Fizică Teoretică din Trieste (Italia), creat pentru a promova activitatea oamenilor de ştiinţă din ţările în curs de dezvoltare şi care în prezent îi poartă numele.

A fost interesat nu numai de fizica teoretică. Între anii 1955 şi 1958 a lucrat ca secretar ştiinţific al Conferinţei de la Geneva privind utilizarea paşnică a energiei atomice.

A fost membru (1964-1975), apoi preşedinte (1971-1972) al Comitetului consultativ pentru ştiinţă şi tehnologie al ONU; preşedinte al Comisiei consultative pentru ştiinţă, tehnologie şi procese sociale la UNESCO (1981); vicepreşedinte al Uniunii Internaţionale de fizică şi fizică aplicată (1972-1978) etc.

Din anul 1961 devine consilierul pentru ştiinţă al preşedintelui pakistanez, membru al mai multor comitete în domeniul educaţiei şi ştiinţei din Pakistan, inclusiv membru al Comisiei pentru energia atomică a Pakistanului (1961-1974), membru al Consiliului Naţional Ştiinţific (1963-1975) şi membru al Academiei de Ştiinţe a Pakistanului.

De asemenea a fost ales membru al Societăţii Regale de la Londra, al Academiei de Ştiinţe de la Roma (1980), al Academiei Regale suedeze, al Academiei de Ştiinţe Pontificale din Vatican (1981), membru de onoare al Academiei Americane de Arte şi Ştiinţe (1971), al Academiei de Ştiinţe din Washington (1979), al Academiei Europene de Ştiinţe, Arte şi Litere (Paris) (1980), al Academiei de Ştiinţe şi Arte de la Zagreb, Croaţia (1983), al Academiei de Ştiinţe din Polonia (1985), al Academiei de Ştiinţe a ex-URSS (1971), al Academiei *Europaea* (1990), al Academiei de Ştiinţe din Ungaria (1990) etc.

Alte menţiuni şi distincţii: Premiul *Hopkins* (1958) şi Premiul *Adams* (Universitatea din Cambridge) (1958); Medalia *C. Maxwell* (1961) şi Medalia *Hughes* (1964) a Societăţii Regale de Fizică din Londra; Medalia *Award* (1968); Medalia *J. Robert Oppenheimer* şi Premiul Universităţii din Miami (1971); Medalia *Guthrie* a Institutului de Fizică londonez (1976); Medalia de Aur *Matteucci* a Academiei de Ştiinţe italiene şi Medalia *John Torrence Tate* Institutului american de fizică (1978); Medalia *Einstein* (UNESCO) (1979); Medalia *Josef Stefan* (Ljubljana) (1980); Medalia de Aur a Academiei de Ştiinţe de la Praga (1981), Medalia de Aur *M.V. Lomonosov* a ex-URSS (1983); Medalia *Copley* a Societăţii Regale din Londra etc. A fost de asemenea, Cavaler al mai multor ordine.

Doctor Honoris Causa al universităţilor din: Punjab (1957) şi Islamabad, Pakistan (1979), Edinburgh, Bristol, Cambridge, Londra, Exeter şi Warwick, Marea Britanie (1971, 1981, 1985, 1986, 1987, 1991), Trieste, Italia (1979), Lima şi Cuzco (Peru (1980), Caracas, Venezuela (1980), Wroclaw, Polonia (1980), Istanbul, Turcia (1980), Amritsar, Banaras şi Aligarh, India (1981), Chittagong, Bangladesh (1981), Madrid, Spania (1983), New York, SUA (1984), Göteborg, Suedia (1985), Sofia, Bulgaria (1986), Gent, Belgia (1988) etc.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Salam, Abdus. Ştiinţa, bun al întregii omeniri / Abdus Salam**. –** Bucureşti: Ed.Politică, 1985. **--** 237 p. – (Idei contemporane).

***

****Fraser, Gordon.** Cosmic Anger: Abdus Salam - The First Muslim Nobel Scientist / Gordon Fraser. -- Oxford Oxford University Press, 2008. – 304 p.

****Haliullin, Û. N.** Laureat Nobelevskoj Premii Abdus Salam / Û. N. Haliullin. – [S.l.]: Insan, 2006. – 168 p.

**Ideals and realities – selected essays of Abdus Salam. – 3rd revised edition edition / edited by C. H. Lai. – World Scientific Publishing Co Pte Ltd., 1990. -- 540 p.

***

Abdus Salam: [Opera] [Resursă electronică] // http://libraryold.ictp.it/SALAM.

Abdus Salam [Resursă electronică] //http://www.answers.com/topic/abdus-salam.

Curriculum vitae [Abdus Salam] [Resursă electronică] // http://nobelprize.org/nobel_prizes/physics/laureates/1979/salam-cv.html.
Professor Abdus Salam [Resursă electronică] //http://www.ictp.it/pages/mission/salam.html.

V. M.

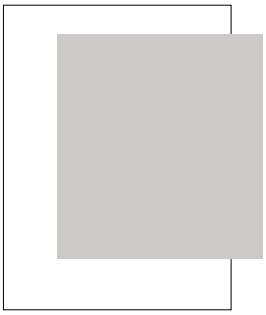

Tamara CHIŢANIUC
1951-2006

Interpretă de muzică populară şi romanţe.

S-a născut la 30 ian. 1951, în s. Căzăneşti, r-nul Teleneşti. Se stinge din viaţă în febr. sau mart. 2006, la Chişinău. A absolvit Şcoala medie de muzică *Ştefan Neaga*, specialitatea dirijat coral, din Chişinău (1966-1969). A studiat actoria la un studio de pe lânga *Moldova-film*.

A activat ca solistă în orchestra Ansamblului de Dansuri *Joc* (1970-1971), în Orchestra *Alunelul*, Capela corală *Doina*. Stabilită la Bălţi, a cântat în Orchestra *Lăutarul* şi a activat ca actriţă la Teatrul *Vasile Alecsandri* de aici (1972-1976). Din anul 1988 a fost solistă în Ansamblul de muzică populară *Mugurel*.

Este deţinătoare a mai multor premii, inclusiv a Marelui Premiu la Festivalul-concurs de romanţe *Crizantema de argint* (Chişinău, 1993).

Lucrător Eminent în Artă. Televiziunea Naţională a realizat un film intitulat *Cântă Tamara Chiţaniuc*.

BIBLIOGRAFIE:

Chiţaniuc, Tamara. Mă regăsesc de minune în cântec : [interviu] / Tamara Chiţaniuc; consemnare: Daniela Mocanu // Moldova suverană. – 2001. – 18 iul. – P. 4.

***

Budeanu, Gheorghe. Tamara Chiţaniuc: Nici nu-ţi este a cânta, nici nu-ţi este a trăi / Gheorghe Budeanu // Flux: cotid. naţ. – 2000. – 6 apr. – P. 4.

Caciuc, Anatol. Aşa-i viaţa de artist: astăzi - vesel, mâine - trist : spectacolul omagial "Floare albă de pe câmp", a cărei protagonistă a fost Tamara Chiţaniuc / Anatol Caciuc // Capitala. – 2000. – 22 apr. – P. 9.

Mocanu, Maria. Moartea Tamarei Chiţaniuc: cântăreaţă de excepţie din Moldova / Maria Mocanu // Punkt. – 2006. – Nr. 3. – P. 22-27; http://punkt.md/revista/citeste/articol/moartea_tamarei_chitaniuc///nb/40.html.

Porubin, Natalia. Tamara Chiţaniuc a revenit în scenă / Natalia Porubin // Moldova suverană. – 2000. – 4 mai. – P. 4.

Roibu, Nicolae. O floare pentru Tamara Chiţaniuc / Nicolae Roibu // Flux : cotid. naţ. – 2001. – 1 febr. – P. 4.

Sarabaş, Maria. Floare albă de pe câmp : Tamara Chiţaniuc la 30 de ani de activitate / Maria Sarabaş // Dialog. – 2000. – 7 apr. – P. 7.

Ungureanu, Lidia. Ochiul lui Dumnezeu nu doarme: Doamna folclorului românesc din Basarabia - Tamara Chiţaniuc / Lidia Ungureanu // Lit. şi arta. – 2000. – 8 iun. – P. 6.

CALENDAR NAȚIONAL

FEBRUARIE

2011

Marți	1
Miercuri	2
Joi	3
Vineri	4
Sâmbătă	5
Duminică	6
Luni	7
Marți	8
Miercuri	9
Joi	10
Vineri	11
Sâmbătă	12
Duminică	13
Luni	14
Marți	15
Miercuri	16
Joi	17
Vineri	18
Sâmbătă	19
Duminică	20
Luni	21
Marți	22
Miercuri	23
Joi	24
Vineri	25
Sâmbătă	26
Duminică	27
Luni	28

125 de ani de la naşterea politicianului român, deputat în Sfatul Țării, **Vasile Gafencu** (1 febr. 1886 – 16 mart. 1942).

125 de ani de la naşterea medicului balneolog basarabean **Ecaterina Coteanu** (1 febr. 1886 – ?).

85 de ani de la naşterea lui **Dumitru Protase**, istoric şi arheolog român, profesor universitar, membru de onoare al Academiei Române (1 febr. 1926).

200 de ani de la naşterea lui **Romuald Zienkiewicz**, folclorist, pedagog, unul dintre primii etnografi bielaruşi (1 febr. 1811 – 1 sept. 1868).

80 de ani de la naşterea lui **Boris N. Elţin**, politician şi om de stat, primul preşedinte al Rusiei, precum şi primul conducător din istoria acestei ţări ales în mod direct (1 febr. 1931 – 23 apr. 2007).

110 ani de la naşterea lui **Justinian Marina,** al treilea patriarh al Bisericii Ortodoxe Române (2 febr. 1901 – 26 mart. 1977).

65 de ani de la naşterea lui **Richard Axel**, medic, om de ştiinţă american, laureat al Premiului Nobel în fiziologie (2 febr. 1946). A efectuat cercetări de pionierat asupra sistemului olfactiv.

70 de ani de la naşterea lui **Ştefan Iordache**, unul dintre cei mai mari actori români de teatru, film şi televiziune (3 febr. 1941 – 14 sept. 2008).

70 de ani de la naşterea lui **Vasile Tonoiu**, filozof, profesor universitar român, membru titular al Academiei Române (3 febr. 1941).

150 de ani de la naşterea lui **Mathias Friedwagner**, filolog şi folclorist austriac, interesat şi de folclorul românesc, membru corespondent străin al Academiei Române (3 febr. 1861 – 5 apr. 1940).

70 de ani de la naşterea lui **Ernest Aruşanov**, specialist în fizica semiconductorilor şi ştiinţei materialelor, doctor habilitat în ştiinţe fizico-matematice (4 febr. 1941). A se vedea şi art. din CN. 2006. p. 52.

60 de ani de la naşterea poetului umorist **Grigore Drăgan** (5 febr. 1951).

150 de ani de la naşterea lui **Nicolae D. Zelinski**, chimist, unul din fondatorii teoriei catalizei organice (6 febr. 1861 – 31 iul. 1953).

100 de ani de la naşterea lui **Ronald Reagan**, fost actor, devenit al 40-lea preşedinte al SUA (6 febr. 1911 – 5 iun. 2004).

100 de ani de la naşterea lui **Liviu Deleanu,** poet, dramaturg şi traducător (8 febr. 1911 – 12 mai 1967). A se vedea şi art. din CB 1997, p. 100-104; CN 2001, p. 37.

75 de ani de la naşterea lui **Alexandru Marin**, inginer, specialist în tehnologia construcţiilor de maşini, doctor în ştiinţe tehnice, profesor universitar interimar, editor (9 febr. 1936).

175 de ani de la naşterea lui **Grigoriu Ştefănescu**, geolog şi paleontolog român, profesor universitar, explorator, membru titular al Academiei Române (10 febr. 1836 – 20 febr. 1911). A fost unul dintre întemeietorii şcolii române de ştiinţele pamântului (geologie, mineralogie, paleontologie). A fost primul profesor în acest domeniu al Universităţii din Bucureşti , a condus lucrările pentru elaborarea primei harţi geologice a României şi este descoperitorul unor rămăşiţe fosile de importan-

ţă deosebită.

120 de ani de la stingerea din viaţă a matematicianei şi scriitoarei ruse **Sofia V. Kovalevskaia** (15 ian. 1850 – 10 febr. 1891). A fost prima femeie din lume care a obţinut un doctorat în matematică.

100 de ani de la naşterea matematicianului şi mecanicianului rus **Mstislav V. Keldîş** (10 febr. 1911 – 23 iun. 1978).

55 de ani de la naşterea **Tamarei Gorincioi**, publicistă, traducătoare, redactor de arte (11 febr. 1956).

70 de ani de la naşterea pictoriţei decoratoare **Maria Saka-Răcilă** (11 febr. 1941). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 56.

175 de ani de la naşterea lui **Ioan Caragiani**, folclorist şi traducător român, unul dintre membrii fondatori ai Academiei Române (11 febr. 1841 – 13 ian. 1921).

100 de ani de la naşterea lui **Iacob Slavov**, poet, publicist, critic literar şi traducător (13 febr. 1911 – 2001). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 40-41.

100 de ani de la naşterea teologului şi compozitorului român **Gheorghe Şoima** (13 febr. 1911 – 26 noiemb. 1985).

90 de ani de la naşterea lui **Ovidiu Creangă,** scriitor, inginer şi chimist român basarabean, stabilit în Canada (14 febr. 1921).

200 de ani de la naşterea prozatorului şi jurnalistului argentinian **Domingo Faustino Sarmiento** (14 febr. 1811 – 11 sept. 1888). Autor al celebrului roman "*Facundo*", a fost al şapte-lea preşedinte al Argentinei.

160 de ani de la naşterea lui **Spiru Haret**, matematician, sociolog, pedagog şi om politic român (15 febr. 1851 – 17 dec. 1912). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 42.

150 de ani de la naşterea lui **Charles Edouard Guillaume**, fizician elveţian, laureat al Premiului Nobel pentru fizică (15 febr. 1861 – 13 iun. 1938).

150 de ani de la naşterea lui **Alfred North Whitehead**, matematician, filozof, logician englez (15 febr. 1861 – 30 dec. 1947).

125 de ani de la naşterea lui **Constantin I. Budeanu**, inginer român, membru titular al Academiei Române (16 febr. 1886 – 27 febr. 1959). A introdus în ştiinţă şi tehnică noţiunea de "putere deformantă" şi metodele de calcul al acesteia, a dat definiţiile pentru noţiunile "putere reactivă" şi "factor de putere (coş)", precum şi denumirea pentru unitatea de putere reactiva: "VAR" (Volt-Amper-Reactiv).

175 de ani de la naşterea lui **B.P. Hasdeu**, scriitor şi filolog român, pionier în diferite ramuri ale filologiei şi ştiinţei româneşti (16 febr. 1836 – 2 sept. 1907). A se vedea şi art. din CB 1997, p. 195-201, CN 2007, p. 255-257, CN 2008, p. 312-313.

175 de ani de la naşterea lui **Iosif Goldiş**, episcop român, membru corespondent al Academiei Române (17 febr. 1836 – 23 mart. 1902).

465 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Eustatie**, monah, protopsalt, caligraf, compozitor (20 sept. 1460 – 18 febr. 1546). A fost unul dintre primii dascăli ai „şcolii de gramatică" din Mănăstirea Putna.

110 ani de la naşterea lui **Mareş Cahană**, primul endocrinolog din Moldova, profesor universitar, colaborator ştiinţific de grad superior (18 febr. 1901 – 18 apr. 1985).

75 de ani de la naşterea lui **Nikolai Poliuhov**, doctor habilitat în artă, critic literar, filmolog (19 febr. 1936).

75 de ani de la naşterea lui **Marin Sorescu,** poet, dramaturg, prozator, eseist, traducător şi pictor român (19 febr. 1936 – 9 dec. 1996). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 63-64.

175 de ani de la naşterea profesorului şi compozitorului francez **Léo Delibes** (21 febr. 1836 – 16 ian. 1891).

150 de ani de la naşterea lui **Aleksandr Pavlovski**, inginer, arhitect şi profesor rus, originar din Basarabia (21 febr. 1861 – 23 iun. 1923). A fost membru al Societăţii arhitecţilor ruşi din Sankt Petersburg.

90 de ani de la naşterea profesorului universitar, medic emerit, **Vasile Pavliuc** (23 febr. 1921).

60 de ani de la naşterea publicistului şi scriitorului **Dumitru Păsat** (25 febr. 1951).

130 de ani de la stingerea din viaţă a poetului şi publicistului român **Cezar Bolliac** (25 mart. 1813 – 25 febr. 1881). A se vedea şi art. din CN 2003, p. 70-71.

80 de ani de la fondarea primei agenţii de presă din Republica Moldova, **Moldpres (**26 febr. 1931). A se vedea şi art. din CN 2006, p.67-68.

85 de ani de la naşterea lui **Gheorghe Platon**, istoric român, membru titular al Academiei Române (26 febr. 1926 – 24 ian. 2006).

85 de ani de la naşterea lui **Vasile Zagorschi**, compozitor, pianist şi pedagog (27 febr. 1926 – 1 oct. 2003). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 47-48.

90 de ani de la naşterea lui **Alexander Dubček**, politician slovac, considerat o „figură-simbol" al Primăverii de la Praga (27 febr. 1921 – 8 noiemb. 1992).

180 de ani de la naşterea pictorlui rus, cunoscut portretist, **Nikolai Gay** (27 febr. 1831 – 13 iun. 1894).

300 de ani de la naşterea lui **Constantin Mavrocordat**, domn al Ţării Româneşti şi al Moldovei (27 febr. 1711 – 4 dec. 1769).

55 de ani de la naşterea **Vetei (Elisaveta) Ghimpu-Munteanu**, interpretă de muzică etno şi populară, redactor prezentator la Departamentul muzică al Companiei Publice TeleRadio Moldova, solistă a ansamblului etnofolcloric „Tălăncuţa" (27 febr. 1956).

Ecaterina COTEANU
1886 - ?

Medic balneolog, doctor în medicină.

S-a născut la 1 febr. 1886, la Rezeni, Lăpuşna. Anul decesului nu se cunoaşte. Doctor în medicină şi chirurgie de la Facultatea de Medicină din Iaşi. Medic al oraşului Orhei. A activat în diferite societăţi culturale şi de asistenţă publică din Orhei: *Frăţia românească*, *Ocrotirea orfanilor de războiu*, filiala *Societăţii Principele Mircea* etc. A publicat *Contribuţiuni la studiul chistelor hidatice ale ficatului*.

Meritul Sanitar cl. I.

***

Coteanu, Ecaterina // Femei din Moldova: Encicl. – Chişinău: Museum, 2000. – P. 8.

Coteanu, Ecaterina // Figuri contemporane din Basarabia. – Chişinău: Ed. ARPID, 1939. – P. 41.

M. Ş.

Vasile GAFENCU
1886-1942

Politician, deputat în Sfatul Ţării, agricultor.

S-a născut la 1 febr. 1886, în com. Sângerei, jud. Bălţi. Se stinge din viaţă la 16 mart. 1942, într-un lagăr de la Arhanghelsk. A fost tatăl lui Valeriu Gafencu, martir al închisorilor comuniste.

A absolvit şcoala primară de la Sângerei.

În anii 1907-1911 este înrolat în armata ţaristă, fiind trimis la Kronstadt, Petrograd, la marină. Aici a urmat şi o şcoala electrotehnică de marină (1908-1910).

Odată cu începerea Primului Război Mondial, este din nou înrolat în armată, fiind trimis la Odesa. În 1917, împreună cu alţi basarabeni, a creat un comitet moldovenesc (care s-a unit, apoi, cu cel condus de căpitanul Cateli). În oct. 1917, este ales de Comitetul Executiv al Sfatului ofiţerilor şi ostaşilor moldoveni din Odesa delegat în Sfatul Ţării, luând parte la înfăptuirea marilor acţiuni ce au pregătit Unirea din 27 martie / 9 aprilie 1918.

A fost membru al Partidului Ţărănist (din 1918).

A studiat, timp de patru ani, la Facultatea Electrotehnică din Iaşi.

Deşi s-a considerat întotdeauna plugar, a lucrat câţiva ani învăţător, preşedinte al Băncii de plasă din Sângerei, consilier judeţean, membru al Comitetului de conducere al Camerei Agricole din Bălţi, reprezentant al Guvernului Român pentru încheierea a unor contracte cu ţăranii.

În anul 1940, autorităţile sovietice de ocupaţie l-au arestat, judecat ca *element social periculos* şi trimis în GULAG.

A fost decorat cu *Coroana României*, în grad de ofiţer, *Steaua României* în grad de ofiţer, *Regele Ferdinand I* ş.a.

BIBLIOGRAFIE:

Chiriac, Alexandru. Gafencu, Vasile / Alexandru Chiriac // Chiriac, Alexandru. Membrii Sfatului Ţării: 1917-1918. – Bucureşti: Ed. Fundaţiei Culturale Române, 2001. – P. 96-97.

Cojocaru, Gheorghe E. Sfatul Ţării: Itinerar / Gheorghe E. Cojocaru. – Chişinău: Civitas, 1998.

Colesnic, Iurie. Vasile Gafencu / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Basarabia necunoscută. vol. 3. – Chişinău: Museum, 2000. – P. 172-179.

Colesnic, Iurie. Vasile Gafencu / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Sfatul Ţării. – Chişinău: Museum, 1998. – P. 168.

Colesnic, Iurie. Vasile Gafencu / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Generaţia Unirii. – Chişinău: Museum, 2004. – P. 209-210.

Boris ELŢIN
1931 – 2007

Politician, preşedintele rus, care a contribuit la destrămarea URSS. S-a născut la 1 febr. 1931, la Sverdlovsk. A decedat la 23 apr. 2007, la Moscova. A absolvit Facultatea de Construcţii a Institutului Politehnic din Sverdlovsk (1975). A practicat meseria de inginer constructor, devenind inginer-şef al combinatului de construcţii prefabricate pentru locuinţe din Sverdlovsk. Se înscrie în rândurile PCUS (1961). Ascensiunea sa în cadrul aparatului de partid începe în 1968. Devine şeful Comitetului regional de partid din Sverdlovsk, cea mai puternic industrializată regiune din URSS. Este ales membru al Comitetului central regional al PCUS (1981); membru în prezidiul Sovietului Suprem (1984). Se stabileşte la Moscova (1985), unde i se încredinţează conducerea sectorului de partid care se ocupă de problemele construcţiilor. Este ales ca deputat în Congresul deputaţilor poporului (1989). A fost numit preşedinte al Sovietului Suprem al RSFSR (mai 1990). În iunie RSFSR şi-a proclamat independenţa. La 11 iul. 1990 se retrage din PCUS. Este primul preşedinte al Federaţiei Ruse ales prin vot universal (12 iun. 1991). În august acelaşi an, lovitura de stat pusă la cale de politicienii comunişti şi de militari, i-a adus o victorie răsunătoare. A trecut imediat la contracararea acţiunii puciştilor. A emis o dispoziţie de interzicere a activităţii PCUS pe teritoriul Rusiei. Evenimentele consfinţeau sfârşitul Uniunii Sovietice, iar Gorbaciov îşi făcea publică retragerea din funcţia de preşedinte al acesteia. Elţin a fost salutat în întreaga lume pentru că a salvat popoarele din fosta Uniune

Sovietică de revenirea tiraniei şi lumea întreagă de reaprinderea Războiului rece. Se intensifică lupta pentru putere dusă împotriva comuniştilor (1991-1993). În decembrie 1991, preşedinţii semnează documentul de lichidare a URSS, concomitent, însă, punând bazele Comunităţii Statelor Independente. Pe 24 dec., Rusia a preluat locul URSS de la Naţiunile Unite. A fost preşedinte al Rusiei până la 31 dec. 1999, fără a se mai ridica, pe plan istoric şi personal, la înălţimea la care l-au dus evenimentele din 1991. A părăsit benevol postul de preşedinte al Rusiei, desemnându-l drept succesor pe Vladimir Putin, preşedinte interimar, până la noile alegeri din 26 mar. 2000.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Antonescu, A. Provocarea lui [Boris] Elţin /A. Antonescu // Lumea azi. – 1991. – Nr. 9. – P. 7.

Elţin, Boris // Dicţionar de istorie. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 160-161.

Jordan, Bernd. Boris Nikolaevici Elţin / Bernd Jordan, Alexander Lenz // Jordan, Bernd. 100 de personalităţi ale secolului: Politicieni. – Bucureşti: Ed. All Educaţional, 2005. – P. 58-59.

Tomencu, V. Schimbarea împăraţilor nu-i bucuria noastră: [Boris Elţin] // V. Tomencu // Libertatea. – 1997. – 5 febr. – P. 2.

Volkogonov, Dmitri. Gorbaciov şi Elţin / Dmitri Volkogonov // Memoria: Rev. gândirii arestate. – 2000. – Nr. 30. – P. 74-80.

M. Ş.

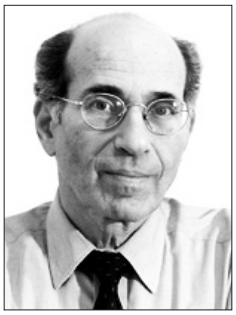

Richard AXEL
1946

Medic, om de ştiinţă american, laureat al Premiului Nobel în fiziologie.

S-a născut la 2 febr. 1946, la New York. A absolvit Universitatea Columbia din New York (1967), Şcoala de Medicină (1970). Este profesor de patologie şi biochimie la Universitatea Columbia (1978), cercetător la Institutul Medical *Howard Hugles* (1984), profesor universitar la Universitatea Columbia (1999).

A efectuat cercetări asupra sistemului olfactiv. Împreună cu cercetătoarea Linda Buck au descoperit o genă de familie mare, formată din aproximativ 1000 de gene diferite, care dau naştere la un număr echivalent de tipuri de receptori olfactivi. Acestea sunt situaţii pe calculele receptorului olfactiv şi ocupă o suprafaţă mică în partea de sus a epiteliului nazal şi detectă moleculele odorizant inhalate.

Este membru al Academiei Naţionale de Ştiinţe (1983), membru al Academiei Americane de Arte şi Ştiinţe (1983), membru al Societăţii Americane de Filozofie (2004). Premiul Nobel pentru descoperirea receptorilor odorizanţi şi organizarea sistemului olfactiv (2004).

* * *

Richard Axel [Resursă electronică] //en.wikipedia org / wiki / Richard Axel

Richard Axel [Resursă electronică] //nobel-prize.org/nobel.../axel-autobio.html

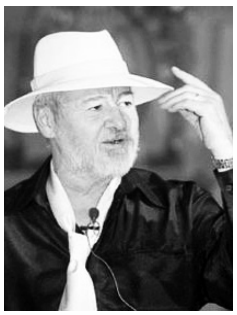

Ştefan IORDACHE
1941-2008

Actor, unul dintre cei mai mari actori români de teatru, film şi televiziune.

S-a născut la 3 febr. 1941, în Calafat, jud. Dolj. Se stinge din viaţă la 14 sept. 2008, la Viena.

Şi-a petrecut copilăria în cartierul bucureştean Rahova, absolvind şcoala elementară de aici. După o încercare nereuşită de a intra la medicină, practică diverse meserii. În 1959 este admis la Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti, pe care l-a absolvit în 1963, la clasa lui Dinu Negreanu, susţinând examenul de licenţă cu rolul principal din *Ascensiunea lui Arthuro Ui poate fi oprită*.

A urmat o carieră artistică de aproape cinci decenii, interpretând memorabil pe scenă mari roluri ca Titus Andronicus, Hamlet, Richard al III-lea sau Barrymore, rol pentru care a primit şi Premiul UNITER. Alte roluri în teatru: *Să-i îmbrăcăm pe cei goi*, *Maestrul şi Margareta*, *Cerul înstelat deasupra noastră*, *Nişte ţărani*, *Fuga* (aceasta după M. Bulgakov), unde a reuşit un rol extraordinar etc. Ultimul său rol a fost prinţul Potemkin, în piesa *Ecaterina cea Mare*, de George Bernard Shaw, pusă în scenă în 2008 la *Teatrul Naţional* Bucureşti.

A jucat pe scenele mai multor teatre, precum *Nottara*, *Teatrul Mic* şi *Teatrul Naţional* din Craiova. De asemenea, a avut o îndelungată colaborare cu Teatrul Naţional Radiofonic şi Teatrul Naţional de Televiziune. A jucat în numeroase filme pentru marele ecran: *Bietul Ioanide*, 1980; *Pruncul, petrolul şi ardelenii* şi *De ce bat clopotele, Mitica?*, 1981; *Concurs*, 1982; *Noiembrie, ultimul bal,* film al cărui titlu a fost considerat o prevestire a căderii comunismului, 1989; *Hotel de lux,* 1992; *Cel mai iubit dintre pământeni,* 1993; *Glissando,* peliculă ce a făcut furori în epocă, 1995; *Eu sunt Adam,* 1996; *Omul zilei,* 1997; *Faraonul*, 2004; *Agentul VIP* şi *Ticăloşii*, 2007 etc.

S-a remarcat şi prin colaborările pe care le-a avut cu solişti ai muzicii uşoare. A înregistrat albume de muzică uşoara împreuna cu Sanda Ladoşi, Elena Cârstea, dar şi romanţe interpretate împreună cu Gheorghe Dinică, Monica Anghel, Nelu Ploieşteanu şi Marius Mihalache (*Cântece de petrecere*, 2003). În anul 2007 a lansat propriul său album cu muzică lăutărească, intitulat *Magazinul meu de vise*.

Distincţii: Premiul ACIN (1978, 1984, 1989), Premiul UNITER (2001), Premiul de Excelenţă în Cinematografia Românească (2006).

BIBLIOGRAFIE:
Patlanjoglu, Ludmila. Regele Scamator. Ştefan Iordache / Ludmila Patlanjoglu. – Bucureşti: Nemira, 2004. – 347 p. – (Col. Totem; 48).
***
Acasă la Ştefan Iordache // Formula AS. – 2008. – 24-31 oct. (Nr. 842).
Corciovescu, Cristina. Iordache, Ştefan / Cristina Corciovescu, Bujor T. Râpeanu // Corciovescu, Cristina. 1234 cineaşti români: Ghid bio-filmogr. – Bucureşti, 1996. – P. 182-183.
Cristian, Cornel. Iordache Ştefan / Cornel Cristian, Bujor T. Râpeanu // Cristian, Cornel. Dicţionar cinematografic. – Bucureşti, 1974.
Lupu, Gabriela. A murit cel mai iubit dintre pământeni: Ştefan Iordache / Gabriela Lupu, Anca Nicoleanu // Cotidianul. – 2008. – 14 sept.
***
Ştefan Iordache [Resursă electronică] //http://port.ro/pls/pe/person.person?i_pers_id=7007
Ştefan Iordache: ultimul interviu [Resursă electronică] //http://www.jurnalul.ro/stire-interviu/stefan-iordache-ultimul-interviu-130002.html
Ştefan Iordache, în ultimul său interviu: Am jucat teatru pentru că nu ştiam să fac altceva [Resursă electronică] //www.mediafax.ro/.../stefan-iordache-in-ultimul-sau-interviu-am-jucat-teatru-pentru-ca-nu-stiam-sa-fac-altceva-galerie-fot

Vasile TONOIU
1941

Filozof, profesor universitar, traducător, academician român. S-a născut la 3 febr. 1941, la Corbeni, jud. Argeş.

Studiile liceale le-a făcut la Curtea de Argeş. A studiat la Universitatea din Bucureşti, Facultatea de Filozofie, unde, în 1971, a obţinut titlul de doctor în filozofie. A fost preparator (1962-1965), asistent (1965-1968), lector (1968-1989) şi profesor de filozofie (din 1990) la Universitatea din Bucureşti.

Activitatea ştiinţifică o desfăşoară cu precădere în domeniile filozofiei ştiinţei, ontologiei şi hermeneuticii, tratate pe larg în numeroase lucrări şi studii.

A tradus din lucrările filozofilor francezi Alexandre Koyre, Gaston Bachelard, Paul Ricoeur.

Este membru fondator al Asociaţiei de Filozofie *F. Gonseth* (din 1970).

Distins cu premiul *Vasile Conta* al Academiei Române (1972).

În 1997 a devenit membru corespondent, iar din 2003 este membru titular al Academiei Române.

BIBLIOGRAFIE:
Tonoiu, Vasile. Despre diferenţe, alteritate şi dialog intercultural / Vasile Tonoiu. – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 2005. – 228 p.
Tonoiu, Vasile. Dialectică şi relativism: Ideea de referenţial / Vasile Tonoiu. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1978. – 311 p.
Tonoiu, Vasile. Dialog filosofic şi filosofie a dialogului / Vasile Tonoiu. – Bucureşti: Ed. Şt., 1997. – 471 p. – (Col. Epimetheu).
Tonoiu, Vasile. Idoneismul: Filosofie a deschiderii: Studiu asupra gândirii lui Ferdinand Gonseth / Vasile Tonoiu. – Bucureşti: Ed. Politică, 1972. – 338 p.
Tonoiu, Vasile. În căutarea unei paradigme a complexităţii / Vasile Tonoiu. – Bucureşti: Ed. IRI, 1997. – 232 p.
Tonoiu, Vasile. Înţelepciune versus filosofie / Vasile Tonoiu. – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 2007. – 352 p.
Tonoiu, Vasile. Măşti şi oglinzi: proze "filosofice" / Vasile Tonoiu. – Bucureşti: Paideia, 2003. – 269 p.
****Tonoiu, Vasile.** O sută şi una de povestiri trăsnite / Vasile Tonoiu. – Bucureşti: Paideia, 2009. – 229 p.
****Tonoiu, Vasile.** Vasile Tonoiu: O zi din viaţa unui pierde-vară de lux / Vasile Tonoiu. – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 2008.
Tonoiu, Vasile. Omul dialogal: Un concept la răspântie / Vasile Tonoiu. – Bucureşti: Ed. Fundaţiei Culturale Române, 1995. – 372 p.
Tonoiu, Vasile. Ontologii arhaice în actualitate / Vasile Tonoiu. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1989. – 422 p.
Tonoiu, Vasile. Spiritul ştiinţific modern în viziunea lui G. Bachelard: O viziune epistemologică constructivistă şi estetizantă / Vasile Tonoiu. – Bucureşti: Ed. Şt., 1974. – 336 p.
***
Niţă, Adrian. Vasile Tonoiu despre dialogul ca dialog / Adrian Niţă // Timpul (Iaşi). – 2008. – Noiemb. (Nr. 119). – P. 7.
Rusu, Dorina N. Tonoiu, Vasile / Dorina N. Rusu // Rusu, Dorina N. Membrii Academiei Române: 1866-2003: dicţ. – Bucureşti, 2003. – P. 835.
Tonoiu, Vasile // Enciclopedia marilor personalităţi din istoria şi cultura românească de-a lungul timpului şi de pretutindeni. vol. 5: Contemporanii: K-Z. – [S.L.]: Geneze, 2003. – P. 441-442.
Tonoiu, Vasile // Enciclopedia marilor personalităţi din istoria şi cultura românească de-a lungul timpului şi de pretutindeni. vol. 11: Scriitori şi filozofi: M-Z. – [S.L.]: Geneze, [2010]. – P. 370-371. – (Marea enciclopedie română).

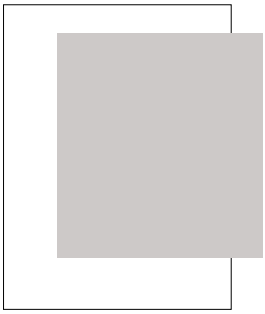

Matthias FRIEDWAGNER
1861 – 1940

Filolog, folclorist şi profesor universitar austriac. Considerat "*un prieten devotat al românilor*" (S. Puşcariu).

S-a născut la 3 febr. 1861, la Gallspach, Austria, în familia unui dulgher.

Se stinge din viaţă la 5 apr. 1940.

A făcut studiile liceale, la secţia reală, în oraşul Linz, unde şi-a luat diploma de bacalaureat (1880). Studiile universitare le urmează la Viena. Între 1888 şi 1898 este profesor la *Wr. Realschule* din Viena. În 1898, pleacă la Paris pentru o specializare în domeniul filologiei romanice şi este numit profesor agregat al Universităţii din Viena, la catedra de filologie romanică.

În anul 1900 a obţinut titlul de doctor în filologie şi este numit profesor la Universitatea Francisco-Iosefină din Cernăuţi; decan (1903), rector (1910-1911).

În 1911 devine profesor la Academia de Ştiinţe Sociale şi de Comerţ din Frankfurt pe Main, transformată în Universitate, unde va funcţiona până în 1935. În anii 1916-1917, a fost aici şi decan.

La Universitatea din Frankfurt pe Main a înfiinţat (în 1911) şi un lectorat de limbă română.

În 1917 a publicat, la Halle, un *Dicţionar al limbii române*.

Interesat şi de folclorul românesc, a întreprins în Bucovina o anchetă folclorică amplă şi sistematică (1905-1911), întocmind cea mai mare colecţie de folclor românesc din perioada antebelică. În 1940 a publicat un volum dedicat cântecului popular românesc, pe care l-a considerat *"Mein Lebenswerk" (opera vieţii mele) – Rumänische Volkslieder aus der Bukowina*.

S-a preocupat şi de literatura cultă a românilor; a fost printre primii critici străini ai operei lui M. Sadoveanu.

În 1927, în numărul inaugural al *Revistei filologice,* a publicat, în germană, studiul *Rumänische Volkslieder aus Bessarabien* (Cântece populare româneşti din Basarabia), cu o culegere de texte populare, doine, hore, colinde, în limbile română şi germană (înregistrate de la soldaţii basarabeni, prizonieri de război, în 1916).

La Congresul filologilor din Salzburg (1929), a ţinut o conferinţă de presă despre patria străveche a românilor, publicată, în 1934, cu titlul *Über die Spache und Heimat der Rumänen in ihrer Frühzeit* (Despre limba şi patria românilor în timpurile străvechi).

Membru corespondent străin al Academiei Române (1911).

A fost şi membru de onoare al Societăţii Regale de Ştiinţe Naturale din Iaşi.

BIBLIOGRAFIE:

****Friedwagner, Matthias.** Goethe ALS Corneille-Bersetzer: Ein Beitrag Zur Geschichte Des Franzsischen Dramas in Deutschland / Matthias Friedwagner. – [S.l.]: Nabu Press, 1923. – 50 p.

****Friedwagner, Matthias.** Rumänische Volkslieder aus der Bukowina: I.Band: Liebeslieder / *Matthias Friedwagner.* – Würzburg: Konrad Triltsch Verlag, 1940. – XLIII, 595 p.

***

Cristuş, Elena. Matthias Friedwagner: 140 de ani de la naştere / Elena Cristuş // Analele Bucovinei (Suceava). – 2001. – Nr. 1. – P. 9-16.

Datcu, Iordan. Friedwagner, Matthias / Iordan Datcu // Datcu, Iordan. Dicţionarul folcloriştilor: Folclorul literar românesc. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1979. – P. 199-200.

****Lommatzsch, E**. Zur Erinnerung an Matthias Friedwagner / E. Lommatzsch // Zeitschrift für romanische Philologie (ZrP). – 1941. – Vol. 61, Nr. 1. – P. 45-62; [Resursă electronică] www.reference-global.com/doi/abs/10.1515/zrph.1941.61.1.45

Pascaniuc, Elena. Ioan Vicoveanu în corespondenţă cu Matthias Friedwagner // Analele Bucovinei. – 2005. – Nr. 1. – P. 79-97.

Pascaniuc, Elena. Un mare prieten al românilor: Matthias Friedwagner (1861–1940), m.c. al Academiei Române / Elena Pascaniuc // Anuarul Complexului Muzeal Bucovina (Suceava). – 2002-2003. – Vol. 2 (XXIX–XXX). – 2004.

****Torouţiu, I.E.** Prof. Dr. Matthias Friedwagner / I.E. Torouţiu // Convorbiri literare. – 1940. – 4 apr. – P. 368-372.

***

Friedwagner, Matthias (1861-1940), romanist // Österreichisches Biographisches Lexikon: 1815-1950 [Resursă electronică] // www.biographien.ac.at/.../Friedwagner_Matthias_1861_1940.xml

V. M.

Grigore DRĂGAN
1951

Poet umorist, satiric.

S-a născut la 5 febr. 1951, la Seliştе, Nisporeni. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii de Stat din Moldova (1973).

Activează în calitate de director al Asociaţiei raionale de comerţ cu cărţi (1973-1979), primar al or. Nisporeni (1979). Îndeplineşte funcţia de director al Sistemului centralizat de biblioteci Nisporeni (1981-1983). Este instructor în secţia organizatorică la Comitetul raional de partid din Nisporeni (1983-1990), şef al Direcţiei cultură Nisporeni (1990-1996).

Începând din această perioadă, participă activ, ocupând locuri de frunte la: Festivalul de satiră şi umor de la Nisporeni (1992); Festivalul Naţional *Constantin Tănase* de la Vaslui, Festivalul *Eterna epigramă românească* de la Cluj; Festivalul epigramei româneşti din or. Chişinău.

A îngrijit de pagina literară de satiră şi umor *Buturuga mică* din ziarul *Gazeta de Vest* (Nisporeni, 1998-1999). Este responsabil de problemele tineret şi sport la primăria Nisporeni.

Publică din 1970 în revista *Chipăruş* aforisme, epigrame, maxime. Colaborează la *Literatura şi arta*, *Urzica, Perpetuum* etc. Debutează editorial cu volumul *Între patru ochi* (1992), care include epigrame, catrene umoristice, aforisme, maxime. Editează cărţile: *Scara dragostei* (1996), *Zâmbetul de pe urmă* (2001), *Surâsuri cu dinţi* (2006). Este membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1995).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Drăgan, Grigore. Între patru ochi / Grigore Drăgan. – Chişinău: Hyperion, 1992. – 62 p.

Drăgan, Grigore. Scara dragostei / Grigore Drăgan. – Chişinău: Ed. Făt-Frumos, 1996. – 80 p.

Drăgan, Grigore. Surâsuri cu dinţi / Grigore Drăgan. – Chişinău: Elan-Poligrafic, 2006. – 26 p.

Drăgan, Grigore. Zâmbetul de pe urmă / Grigore Drăgan. – Chişinău: Baştina-Radog, 2001. – 96 p.

***

Drăgan, Grigore. Aforisme. Constatări / Grigore Drăgan // Post-Scriptum. – 1999. – 20 iul. – P. 3.

Drăgan, Grigore. Atitudine; Că-

tre vecin; Testament; Caracteristică; Concepţie; Constatare; Libertate / Grigore Drăgan // Lit. şi arta. – 1997. – 10 iun. – P. 7.

Drăgan, Grigore. Curiozităţi: Aforisme / Grigore Drăgan // Chipăruş. – 1991. – Nr. 6. – P. 5.

Drăgan, Grigore. De râsul lumii / Grigore Drăgan // Lit. şi arta. – 2003. – 11 dec. – P. 8.

Drăgan, Grigore. Epigrame / Grigore Drăgan // Moldova suverană. – 2006. – 15 febr. – P. 4.

Drăgan, Grigore. Gânduri împrăştiate: Aforisme / Grigore Drăgan // Post-Scriptum. – 1999. – 1 apr. – P. 111-112.

Drăgan, Grigore. Întrebarea vină n-are: Aforisme / Grigore Drăgan // Viaţa satului. – 1996. – 30 mart. – P. 6.

Drăgan, Grigore. Moartea variată: Epigramă / Grigore Drăgan // Lit. şi arta. – 1999. – 26 oct. – P. 8.

Drăgan, Grigore. Rudă; Apropo de linişte; Intenţie / Grigore Drăgan // Dialog. – 1999. – 12 febr. – P. 4.

Drăgan, Grigore. Scârţie roata olarului / Grigore Drăgan // Viaţa satului. – 1994. – 8 oct. – P. 6

Drăgan, Grigore. Unui cameleon; Toamna în Moldova; Popa şi Europa; Motiv de divorţ / Grigore Drăgan // Jurnal de Chişinău. – 2006. – 24 febr. – P. 24.

***

Grigore Drăgan: Biobibliografie / alcăt.: Nadejda Micu. – Nisporeni, 2001. – 27 p.

***

Dragomir, Constantin. Reflecţii despre Grigore Drăgan / Constantin Dragomir // Grigore Drăgan / Constantin Dragomir // Grigore Drăgan: Bibliografie. – Nisporeni, 2001. – P. 10.

Prohin, Victor. Un umorist serios / Victor Prohin // Drăgan, Grigore. Scara dragostei. – Chişinău: Ed. Făt-Frumos, 1996. – P. 3.

Rău, Alexei. Grigore Drăgan sau într-o minte sănătoasă un corp sănătos / Alexei Rău // Grigore Drăgan: Bibliografie. – Nisporeni, 2001. – P. 6-9.

Zbârciog, Vlad. Drăgan, Grigore / Vlad Zbârciog // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2006. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – P. 192-193.

M. Ş.

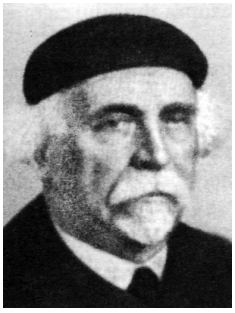

Nicolae D. ZELINSKI
1861 – 1953

Chimist rus, originar din Transnistria.

S-a născut la 6 febr. 1861, în or. Tiraspol. Se stinge din viaţă la 31 iul. 1953, la Moscova.

Îşi face studiile la Liceul *Richelieu* din Odesa (1872-1880). În 1880 se înscrie la Facultatea de Ştiinţe ale naturii a Universităţii din Odesa, fiind discipolul lui E. F. Klimenco, A.A. Verigo, P.G. Melikov (Melikaşvili). Începând cu anul 1884 face stagii de specializare în Germania. Activează în domeniul chimiei organice la universităţile din Leipzig şi Goettinghen. Întors din străinătate, în 1888 îşi începe titanica activitate pedagogică desfăşurată mai întâi în calitate de conferenţiar la Universitatea din Odesa. A susţinut teza de magistru cu titlul: *Problema izometriei în seria tiofenului* (1889), apoi a tezei de doctorat cu tema: *Cercetarea fenomenelor de stereoizometrie în seria compuşilor saturaţi ai carbonului* (1891). Din 1893 activează în calitate de profesor la Catedra de chimie organică şi analitică de la Universitatea din Moscova, unde a efectuat şi numeroase cerecetări în domeniu.

Este autorul a numeroase lucrări ştiinţifice în domeniul chimiei organice, neorganice şi analitice, chimiei fizice, biochimiei, tehnologiei chimice. Savantul a elaborat metode de obţinere a cauciucului sintetic, metoda de determinare a grăsimilor în organismul animal, a înaintat ipoteze privitor la originea petrolului şi la noi procedee de aromatizare a acestuia, a creat cărbunele activat pentru masca-antigaz.

Membru al Societăţii cercetătorilor naturii din Moscova, preşedinte al acestei societăţi în perioada 1935-1953, al Societăţii ruse de fizică şi chimie, al Societăţii de susţinere a ştiinţelor experimentale şi aplicării lor în practica *H.S. Ledenţov*, al Societăţii unioinale de chimie *D.I. Mendeleev*. Membru al Societăţii de chimie din Franţa, membru de onoare al Societăţii de chimie din Londra.

În oraşul său natal a fost inaugurată o placă comemorativă, pe clădirea şcolii în care a învăţat. Una din sălile Muzeului de etnografie din Tiraspol este consacrată vieţii şi activităţii savantului. În incinta aceluiaşi muzeu se află şi bustul academicianului, sculptat de Serghei Konenkov. O strada din Chişinău, din sectorul Botanica, îi poartă numele.

BIBLIOGRAFIE:

Batîr, Dumitru. Chimistul romantic de pe malul Nistrului: [Nicolae Zelinski (1861 – 1953)] / Dumitru Batîr // Moldova. – 2005. – Nr. 7/8. – P. 20.

Batîr, Dumitru. Nicolae Zelinski / Dumitru Batîr // Batîr, Dumitru // Neliniştea memoriei. – Chişinău, 2007. – P. 28-30.

***Celîşev, B**. Poet al chimiei: [savantul chimist-pedagog şi activist obştesc N.D. Zelinski] / B. Celîşev // Chişinău. Gazeta de seară. – 1978. – 16 dec. – P. 3.

***Cociorvă, A.** Ilustru savant şi pedagog: [academicianul N.D. Zelinski – 125 de ani de la naştere] /A. Cociorvă // Învăţământul public. – 1986. – 8 febr. – P. 14.

***Nilov, E.** N.D. Zelinski / E. Nilov // Nilov, E. N.D. Zelinski – Bucureşti, 1968. – 289 p. – (Savanţi de pretutindeni.)

Zelinski, Nicolae D. // Academicieni din Basarabia şi Transnistria. – Chişinău, 1996. – P. 124-126.

* * *

Balandin, A.A. K stoletiû so dnâ roždeniâ akademika N.D. Zelinskogo / A.A. Balandin // Žurnal fiz. himii. – 1961. – Vol.35. – P. 481-487.

Berkengejm, B.M. Akademik N.D. Zelinskij / B.M. Berkengejm // Himiâ v škole. – 1961. – Nr.1. – P. 9-7.

Èjdus, Â.T. Vydaûšijsâ issledovatel' himii uglevodorodov: [k 100-letiû so dnâ roždeniâ akademika N.D. Zelinskogo] / Â.T. Èjdus // Priroda. – 1961. – Nr. 3. – P. 34-37.

Musabekov, Û.S. Nikolaj Dmitrievič Zelinskij: [k 115-letiû so dnâ smerti Musabekov, Û.S.] // Himiâ v škole. – 1968. – Nr. 3. – P. 16-18.

Nesmeânov, A. Vydaûšij sovetskij

himik: [o N.D. Zelinskom] / A. Nesmeânov // Učit. gazeta. – 1951. – 3 febr. – Nr. 10. – P. 4; Sov. Moldaviâ. – 1951. – 6 febr. – Nr. 26. – P. 2.
Rubinštejn, A. M. N.D. Zelinskij / A.M. Rubinštejn // Žurnal fizičeskoj himii. – 1951. – Vyp. 2. – P. 130-135.
Silaev, A. V. O rabotah N.D. Zelinskogo v oblasti himii aminokislot i stroeniâ belkovyh tel / Â.V. Silaev, L.N. Akimova // Vestnik Mosk. Un.-ta. Seriâ 2. Himiâ. – 1961. – Nr. 2. – P. 46-52.
Stepanov, B. Krupnejšij himik našego vremeni Zelinskij N.D / Stepanov, B. // Znanie-sila. – 1951. – Nr. 2. – P. 26-28.

M. P.

Liviu DELEANU
1911 – 1967

Poet, dramaturg şi traducător.

S-a născut la 8 febr. 1911, la Iaşi. A decedat la 12 mai 1967, la Chişinău. Studii liceale neterminate. Lucrează litograf şi corector la o tipografie din Bucureşti. La vârsta de 16 ani redactează revistele literare *Prospect* şi *Vitrina literară.*

Debutează editorial cu volumul de versuri *Oglinzi fermecate* (1927), urmat de *Ceasul de veghe* (1937), *Glob alb* etc. Se stabileşte la Chişinău (1940). Editează volumele *Poezii pentru copii* (1947), *Poezii şi poeme* (1954), *Cartea dorului* (1968) etc.

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001.* – Chişinău, 2000. – P. 37-38.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:
Deleanu, Liviu. Ciocârlii printre copii: Versuri / Liviu Deleanu. – Chişinău: Ruxanda, 2000. – 41 p.
Deleanu, Liviu. Răscolite tăceri / Liviu Deleanu. – Timişoara: Augusta, 2001. – 163 p.
Deleanu, Liviu. Vreme-n alte vremi topită / Liviu Deleanu. – Chişinău: Tipogr. Centrală, 2005. – 142 p.

***

Cazacu, Adrian. Incidenţe simboliste în discursul poetic al lui Liviu Deleanu / Adrian Cazacu // An. şt. ale Univ. de Stat din Moldova: Seria Ştiinţe filologice. vol. 1. – 2003. – P. 82-88.
Ciocanu, Ion. Liviu Deleanu. In memoriam (1911-1967) / Ion Ciocanu // Clipa siderală. – 2004. – Nr. 3-4. – P. 40.
Colesnic, Iurie. Liviu Deleanu, poetul unei taine: [95 de ani de la naştere] / Iurie Colesnic // Magazin bibliologic. – 2006. – Nr. 1. – P. 68-69.
Corbu, Haralambie. Liviu Deleanu: Dragostea nu are moarte / Haralambie Corbu // Săptămîna. – 2001. – 9 febr. – P. 19.
Deleanu, Liviu // Dicţionar de istorie. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 142.
Deleanu, Liviu // Lirteratura română: Dicţ.-antologie de istorie şi teorie literară. - Chişinău: Museum, 2003. – P. 179-181.
Deleanu, Liviu // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor şi adolescenţilor: Dicţ. bibliogr. – Chişinău: Prut Internaţional, 2004. – P. 138-143.
Grosu, Lidia. Starea „Dorului de doruri" în creaţia lui Liviu Deleanu / Lidia Grosu // An. şt. ale Univ. de Stat din Moldova: Seria „Ştiinţe filologice". vol. 1. – 2003. – P. 68-71.
Negură, Petru. Liviu Deleanu: om şi metaforă / Petru Negură // Clipa siderală. – 2004. – Nr. 3-4. – P. 41.
Poiată, Petru. Cine totuşi a scris versurile „Sanie cu zurgălăi?": [despre poetul Liviu Deleanu] / Petru Poiată // Flux continuu: cotid. naţ. – 2007. – 21 dec. – P. 4. – (Istoria unui cântec).
Popuşoi, Liliana. Liviu Deleanu a fost un poet dăruit actului creativ / Liliana Popuşoi // Jurnal naţional. – 2001. – 10 febr. – P. 11.
Ştirbu, Titus. Cu Liviu Deleanu: [fragm.] / Titus Ştirbu // Moldova suverană. – 2001. – 7 febr. – P. 3.
Zbârciog, Vlad. „În tineri dăinuivoi de acum..."/ Vlad Zbârciog // Moldova suverană. – 2001. – 7 febr. – P. 3.
Zbârciog, Vlad. Deleanu, Liviu / Vlad Zbârciog / Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2006. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – P. 173-175.

M. Ş.

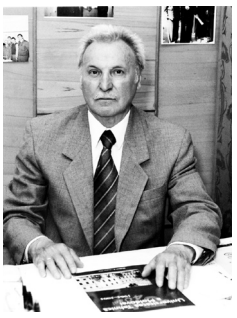

Alexandru MARIN
1936

Inginer, specialist în tehnologia construcţiilor de maşini, doctor în ştiinţe tehnice, profesor universitar interimar, editor.

S-a născut la 9 febr. 1936 în s. Brânza, jud. Cahul.

După absolvirea şcolii medii din oraşul Cahul (1953), şi-a continuat studiile la Institutul Politehnic din Odesa, al cărui licenţiat devine în 1958. În acelaşi an este angajat ca inginer la Uzina mecanică din Tiraspol. În paralel, a lucrat prin cumul la Institutul Pedagogic din localitate ca lector superior, predând studenţilor disciplinele *Studiul materialelor* şi *Studiul maşinilor.* În 1960, prin decizia Consiliului Economiei Naţionale (Sovnarhoz) al RSSM, este transferat la Chişinău. Munceşte ca director adjunct la Şcoala profesională nr. 2, unde pe parcursul a cinci ani a contribuit la pregătirea a peste 2.000 de cadre muncitoreşti calificate pentru întreprinderile industriale din Moldova. Concomitent, a fost lector la filialele din Chişinău a Institutului Economiei Naţionale şi cea a Institutului de Comerţ din Moscova. În 1965, odată cu deschiderea Institutului Politehnic din Chişinău, este invitat în calitate de cadru didactic, unde activează până în prezent.

În perioada 1966-1969 a urmat doctorantura la Institutul Automecanic din Moscova, devenind doctor în ştiinţe tehnice, specialitatea *Tehnologia construcţiei de maşini* (1970). În 1969 procesul tehnologic elaborat şi studiat în timpul doctoratului a fost implementat la câteva uzine de automobile, printre care şi la Uzina Lihaciov (ZIL) din Moscova, pe atunci cea mai mare în URSS.

La Politehnica din Chişinău (Universitatea Tehnică a Moldo-

vei) a deţinut succesiv funcţiile de asistent (1965-1970), lector superior (1970-1972), conferenţiar şi cercetător ştiinţific superior (1972-2000), profesor universitar interimar (2000 – prezent).

În 1993, paralel cu activitatea didactico-ştiinţifică, a fondat în cadrul UTM Editura *Tehnica*, iar în 1998 – Editura privată *Tehnica-Info*.

Pe parcursul a 17 ani a contribuit la editarea a peste 500 de titluri de carte, majoritatea din ele fiind de domeniul tehnico-economic, foarte necesare la pregătirea cadrelor inginereşti. A participat activ la Saloanele Internaţionale de carte din Frankfurt pe Main, Bucureşti, Iaşi, iar la Saloanele Internaţionale de carte din Chişinău a obţinut peste 15 diplome şi menţiuni. A organizat cu succes expoziţii de carte ale editurii în centre universitare din România (Bucureşti, Braşov, Cluj, Iaşi, Bacău, Galaţi, Piteşti, Târgovişte). La cea de-a 24-a Convenţie Internaţională de Calitate din New York, *International Quality Summit Award* i-a acordat Editurii *Tehnica-Info* Categoria de Aur pentru anul 2010.

În perioadă de răfuială a ştabilor comunişti cu o parte a tinerei generaţii de cadre didactice şi ştiinţifice de la Institutul Politehnic din Chişinău (cunoscută prin expulzarea a 43 de cadre didactice) Al. Marin le-a luat apărarea în instanţele de partid unora dintre *naţionalişti*, salvându-i de la expulzare. Deşteptarea naţională de la sfârşitul anilor '80 l-a găsit în rândurile celora care luptau pentru renaştere, pentru revenire la valorile naţionale. A fost membru al Frontului Popular, mai apoi membru al Congresului Intelectualităţii, transformat ulterior în Partidul Forţelor Democratice. În prezent este adeptul forţelor democratice şi reformatoare, care doresc integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană.

După 1990, prof. Al. Marin a fost unul dintre primii la UTM, care a pus baza unei colaborări eficiente cu colegii de breaslă din România. Pe diverse căi a adus din România mii de cărţi de specialitate foarte necesare studenţilor, care până în 1990 erau instruiţi doar în limba rusă. În calitate de coautor, a contribuit la editarea împreună cu colegii din România a patru manuale.

În domeniul cercetărilor ştiinţifice este fondatorul unei noi direcţii ştiinţifice vizând prelucrarea mecanică prin aşchiere a suprafeţelor pieselor preventiv deformate. Cu acest subiect a publicat peste 60 de lucrări ştiinţifice în diverse reviste de specialitate şi a participat la multiple conferinţe tehnico-ştiinţifice din R. Moldova şi de peste hotare: România (Bucureşti, Braşov, Iaşi, Galaţi, Bacău), Slovenia (Maribor), Rusia (Moscova, Novosibirsk, Penza), Ucraina, Uzbekistan etc. În 1999 a fondat Conferinţa Internaţională TMCR – Tehnologii Moderne, Calitate, Restructurare, conferinţă bianuală, care s-a bucurat şi se bucură de un înalt succes printre cadrele de specialitate din R.M. şi din străinătate.

Deţine şase brevete de invenţie, unul din ele fiind implementat la mai multe întreprinderi industriale. Menţiuni şi distincţii: laureat al Primului Concurs unional în domeniul construcţiei de maşini (Moscova, 1971), Doctor Honoris Causa al Universităţii Tehnice „Gh. Asachi" din Iaşi (2005), Diploma şi medalia Asociaţiei Generale a Inginerilor din România (Bucureşti, 2008), Diploma de excelenţă a Conferinţei Internaţionale ModTech-2009 (Iaşi, România).

BIBLIOGRAFIE:

Botez, I. Sudarea electrică / I. Botez, A. Marin, I. Sârbu, A. Botez.– Chişinău: Tehnica-Info, 2010. – 380 p.

Cebotărescu, I. Repararea şi întreţinerea utilajelor din industria alimentară / C. Cebotărescu, A. Marin, ... – Chişinău: Universitas, 1993. – 360 p.

Grămescu, T. Tehnologii de danturare a roţilor dinţate / T. Grămescu, L. Slătineanu, O. Pruteanu, A. Marin. – Chişinău: Universitas, 1993. – 406 p.

Marin, Alexandru. Mic dicţionar de construcţii de maşini rus-român / Alexandru Marin. – Chişinău: Tehnica, 1995.

Picoş, C. Proiectarea tehnologiilor de prelucrare mecanică prin aşchiere: vol. 1-2 / C. Picoş, A. Marin, ... – Chişinău: Universitas, 1992. – 1050 p.

***

Marin, Alexandru. Prelucrarea prin aşchiere a suprafeţelor preventiv deformate – procedeu de perspectivă / Alexandru Marin // Meridian ingineresc. – 2006. – Nr. 1. – P.11.

Marin, Alexandru. Prelucrarea prin deformare-aşchiere – un nou procedeu cu economisirea substanţială a materialelor / Alexandru Marin // Buletinul AGIR. – 2007. – Nr. 1. – P. 55.

Marin, Alexandru Razrabotka novyh metodov protâgivaniâ otverstvij i novyh konstrukcij instrumentov : Itogi konkursa im. I.A. Time / Alexandru Marin // Mašinostroitel'. – 1972. – Nr. 6. – P. 9.

Marin, Alexandru Special tools for broaching // 5th International DAAAM Symposium (1994, Maribor, Slovenia) / Alexandru Marin. – Maribor, 1994. – P. 267.

***

Dulgheru, Valeriu. Profesor cu literă mare / Valeriu Dulgheru // Lit. şi arta. – 2006. – 9 feb. –P. 8.

Vodă, Gheorghe. Onoarea / Gheorghe Vodă // Timpul. – 2006. – 9 feb. – P. 4.

Valeriu DULGHERU

Grigoriu ŞTEFĂNESCU
1836 – 1911

Geolog şi paleontolog, membru al Societăţii Academice Române.

S-a născut la 10 febr. 1836, la Eliza Stoienești, jud. Ialomiţa. A decedat la 20 febr. 1911, la Bucureşti. A urmat cursurile Liceului *Sf. Sava* din Bucureşti şi ale Facultăţii de ştiinţe de la Sorbona. A fost profesor la liceele *Sf. Sava* şi *Matei Basarab* din Bucureşti (1863), apoi la Catedra de Geologie, Mineralogie şi Paleontologie (1864) a Universităţii din Bucureşti al cărei rector a fost (1900-1901). A fost numit director al Muzeului de Ştiinţe Naturale (1866), iar mai

târziu-al Muzeului de Geologie şi Paleontologie; secretar general în Ministerul Instrucţiunii Publice. Împreună cu Petre S. Aurelian a scos *Revista ştiinţifică* (1871-1880). Alături de Gr. Cobâlcescu, este considerat drept precursor al geologiei şi paleontologiei româneşti. Efectuează studii geologice asupra formaţiilor din Muscel. A iniţiat şi realizat prima hartă geologică la scara 1:2000.000 a teritoriului României. Cercetări asupra mamiferelor pliocene şi cuaternare din România. Cercetări asupra florei terţiare din Oltenia: *Ghipsul de la Lăculeţe. Despre plantele fosile din România* (1899). S-a arătat preocupat şi de studiul cutremurelor din România: *Cutremurele de pământ din România în timp de 1391 de ani de la anul 495 până la 1874*. A fost primul geolog român care a efectuat călătorii cu caracter ştiinţific în America de Nord, Mexic, Asia şi Ural. A prezentat numeroase comunicări la Academia Română, la Academia de Ştiinţe din Paris şi la diferite congrese geologice internaţionale. Membru al Societăţii Geografice din Bucureşti, membru activ al Societăţii Imperiale a naturaliştilor din Moscova, membru corespondent al Asociaţiei Britanice pentru propăşirea ştiinţelor.

BIBLIOGRAFIE:
Rusu, Dorina N. Ştefănescu, Grigoriu / Dorina N. Rusu // Rusu, Dorina N. Membrii Aademei Române: 1866/2003: Dicţ. – Bucureşti: Ed. Encicl., 2003. – P. 804.
Ştefănescu, Grigoriu // Personalităţi ale ştiinţei: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1977. – P. 280.
Ştefănescu, Grigoriu // Personalităţi româneşti ale ştiinţelor naturii şi tehnicii. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1982. – P. 377-378.
Ştefănescu, Grigoriu // Dicţionar enciclopedic român. – Bucureşti: Ed. Politică, 1966. – P. 589.

M. Ş

Mstislav V. KELDÎŞ
1911 – 1978

Matematician şi mecanician rus.

S-a născut la 10 febr. 1911, la Riga, Letonia. A decedat la 23 iun. 1978, la Moscova.

A absolvit Facultatea de mecanică şi matematică a Universităţii din Moscova (1931). Şi-a susţinut teza de doctorat în matematică (1938).

A fost profesor la Institutul de matematică *V.A Steklov* al Academiei de Ştiinţe a URSS, pe care l-a condus în calitate de director (1953-1978). Preşedinte al Academiei de Ştiinţe a URSS (din 1961).

A efectuat cercetări fundamentale în domeniul matematicii de calcul aerohidrodinamicii, teoriei oscilaţiilor. A adus contribuţii importante la elaborarea unui şir de probleme actuale din domeniul tehnicii aviatice, atomice şi cosmice. Lucrări importante în domeniul oscilaţiilor şi autooscilaţiilor la avioane: teoria trepidaţiei avionului, metode de calcul numeric al acestui fenomen, modelarea lui în tuneluri aerodinamice, precum şi metode efective de combatere a lui. A studiat pentru prima dată influenţa compresibilităţii mediului asupra caracteristicilor aerodinamice ale corpurilor de formă aerodinamică şi a generalizat teorema lui Jukovski. A formulat şi a realizat problemele principae ale stabilităţii soluţiilor problemei lui Derichlet.

Este iniţiatorul unor noi direcţii în mecanică şi matematică cu deosebire în construirea rachetelor cosmice. A adus contribuţii importante la dezvoltarea în URSS a matematicii maşinizate şi de calcul, la crearea metodelor efective, de calcul în tehica atomică şi cosmică. În lucrările sale teoretice şi metodologice generale a subliniat necesitatea legării organice a ştiinţelor naturii de cele sociale şi alte studii legate de dinamica zborului rachetelor etajate. Este unul dintre conducătorii programului spaţial sovietic. Este membru (1946), vicepreşedinte (1961-1974) şi preşedinte (1974-1978) al Academiei de Ştiinţe din Moscova, membru de onoare străin al Academiei Române (1965), membru al Academiei de Ştiinţe din New York şi membru al Academiei de Ştiinţe din Praga. A fost distins cu Premiul de Stat al URSS (1942, 1946), cu Premiul Lenin (1957), cu Medalia de Aur a Universităţii *M.V. Lomonosov* (1975) etc.

BIBLIOGRAFIE:
Keldîş, Mstislav V. // Dicţionar de mecanică. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1980. – P. 251.
Keldîş, Mstislav V. // Dicţionar enciclopedic. vol. 3. – Bucureşti: Ed. Encicl., 1999. – P. 403.
Keldîş, Mstislav V. Dicţionar enciclopedic român. vol. 3. – Bucureşti: Ed. Politică, 1965. – P. 19.
*Keldîş, Mstislav V. // Enciclopedia sovietică moldovenească. vol. 3. – Chişinău, 1972. – P. 247-248.
Rusu, Dorina N. Keldîş, Mstislav V. / Dorina N. Rusu // Rusu, Dorina N. Membrii Academiei Române: 1816/2003: Dicţ. – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 2003. – P. 442.

***

Bogolûbov, Aleksej. Keldyš, Mstislav V. / Aleksej Bogolûbov // Bogolûbov, Aleksej. Matematiki mehaniki: Biogr. sprav. – Kiev: Naukova Dumka, 1983. – P. 214-215.
Éneev, G. M. V. Keldyš i stanovlenie raketno-kosmičeskoj nauki i tehniki / G. M. Èneev // Nauka i žizn'. – 2001. – Nr. 5. – P. 6-9.
Korolev, M. Čto nam Gekuba? : [despre M.V. Keldyš] / M. Korolev // Delovoj mir. – 1994. – 23 noiemb. – P. 8.
Platonov, A. M.V. Keldyš, kakim â znal ego / A. Platonov // Nauka i žizn'. – 2001. – Nr. 5. – P. 4-5.
Platonov, A. Čelovek i ego vremâ: [despre matematicianul M. V. Keldîš] / A. Platonov // Poisk. – 1991. – nr. 6. – P. 4-5.

M. Ş.

Eduard WACHMANN
1836 – 1908

Compozitor, dirijor şi profesor român de origine germană. S-a născut la 10 febr. 1836, la Bucureşti. A decedat la 12 dec. 1908, la Bucureşti. Studiază cu tatăl său, apoi îşi perfecţionează pregătirea la Viena şi Paris. Studiază pianul, teorie, solfegii cu I.A. Wachmann la Bucureşti; cu Gustav Nottebohm, armonie, contrapunct şi cu Joseph Dachs, pian la Viena (1859-1863); cu Michel Carafa, contrapunct, fugă; cu Henry Reber, armonie; cu A.F. Marmontel, pian şi François Benoist, orgă. Dirijor al teatrelor naţionale din Craiova (1853-1857) şi Bucureşti (1863-1864); profesor de pian şi armonie (1864-1903) şi director (1869-1903) al Conservatorului din Bucureşti. Fondator, dirijor şi director al Societăţii Filarmonice Române din Bucureşti (1869-1906), director al Operei Române din cadrul Teatrului Naţional din Bucureşti (1895-1901), director al corului Bisericii *Domniţa Bălaşa* din Bucureşti (1891-1908). A compus muzică de teatru, vocal-simfonică, de cameră, corală, vocală, cançonete comice, culegeri de folclor: *Barbu Lăutarul,* melodii populare române pentru pian. Autor de lucrări didactice: *Exerciţii elementare şi studii melodice pentru intonaţie şi măsuri, Noţiuni generale de muzică, basuri cifrate pentru studiul armoniei* etc. Medalia de Aur pentru Arte şi Ştiinţe.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Cosma, O. L. Eduard Wachmann: [Creaţia religioasă] / O. L. Cosma // Cosma, O. L. Hronicul muzicii româneşti. Vol 7. – Bucureşti, 1986. – P. 280-282.

Cosma, Viorel. Wachmann, Eduard / Viorel Cosma // Cosma, Viorel. Muzicieni români: Compozitori şi muzicologi: Lexicon. – Bucureşti: Ed. Muzicală, 1970. – P. 463-464.

Popovici, D. Eduard Wachmann / D. Popovici // Popovici, D. Muzica corală românească. – Bucureşti, 1966. – P. 21-25.

Vancea, Zeno. Eduard Wachmann: [creaţia compozitorului] / Zeno Vancea // Vancea, Zeno. Creaţia muzicală românească. vol. 1. Sec. XIX-XX. – Bucureşti, 1968. – P. 91-94.

Weinberg, Dr. Momente din viaţa şi creaţia lui Eduard Wachmann / Dr. Weinberg // Weinberg, Dr. Momente şi figuri din trecutul muzicii româneşti. – Bucureşti, 1967. – P. 172-176.

M. Ş.

Tamara GORINCIOI
1956

Publicistă, traducătoare, redactor de carte. Semnează şi *T. Ciobanu* (numele soţului, prozatorul şi publicistul Dumitru Ciobanu); cu pseudonimul *Ioana Pruteanu.*

S-a născut la 11 febr. 1956, în com. Unţeşti, r-nul Ungheni, în familia numeroasă a ţăranilor gospodari Vasile şi Xenia Gorincioi. După absolvirea şcolii de cultură generală din satul natal (1973), intră la Facultatea de Filologie, secţia de ziaristică, a Universităţii de Stat din Moldova, a cărei licenţiată este (1978).

Debutează în jurnalism în anii de studenţie, publicând articole la *Tinerimea Moldovei*, apoi colaborând la rev. *Moldova*, unde a făcut stagiul de gazetară sub îndrumarea unor condeieri de seamă ca Mihail Gh. Cibotaru, Al. Gromov, An. Ciocanu ş.a. În anii 1980-1986 este corespondent (titular sau netitular) la publicaţiile *Tinerimea Moldovei, Florile dalbe, Orizontul, Moldova*. Din 1987 până în 1990 este ghid la Muzeul republican de literatură *D. Cantemir* (în prezent - Muzeul literaturii române *M. Kogălniceanu*). Între anii 1991 şi 1991 lucrează redactor al primul ziar democratic de la noi - *Sfatul Ţării*, cotidian al Parlamentului R. Moldova. Este responsabilă pentru secţia *Societate*, iar în perioada conflictului militar declanşat de separatiştii din Transnistria, sprijiniţi de şovinii din Rusia, susţine şi rubrica *Reportaje de pe linia de foc*, unele materiale de ale ei pe această temă fiind preluate de ziare din România.

În anii 1993-2001 lucrează la săptămânalul *Mesagerul*, unde susţine rubricile *Investigaţii, Dosare, Impact socio-economic, Cu ochii pe voi*. Se afirmă ca un înzestrat, intransigent şi temerar reporter de investigaţii în tematica vizând corupţia şi mafia (basarabeană, transnistreană, rusă, ucraineană). Pentru curajul cu care a abordat aceste subiecte a fost de mai multe ori intimidată, apoi şi bestial agresată, împreună cu soţul ei, în propria casă, agresorii rămânând până azi neidentificaţi de către organele de drept. A excelat, de asemenea, prin numeroase interviuri luate unor personalităţi notorii ale politicii, ştiinţei şi culturii din R. Moldova.

În anii 2002-2005 T. Gorincioi colaborează, ca reporter special de Basarabia la săptămânalul judeţean *Linia întâi* din Slatina (jud. Olt), precum şi la revista *Glasul Naţiunii*, unde susţine un serial de investigaţii şi reportaje privind istoria şi starea actuală a cimitirelor militare române din Basarabia. Lucrează la biblioteca pentru copii din Vadul lui Vodă (2005-2008), apoi ca redactor la ziarul municipal *Capitala*, scriind şi pregătind paginile de cultură; la fel – face investigaţii, susţine rubrica Societate. Din 2010 este redactor la *Enciclopedia Moldovei*. Alte colaborări: *Timpul, Literatura şi arta, Luceafărul, Flux, Biblio Polis, Zece plus* (Chişinău), *România Liberă* (Bucureşti), *Crişana* (Oradea), *24 de ore* (Iaşi) etc.

Membră a Uniunii Jurnaliştilor din Moldova (1995), membră a Congresului Mondial Român, a Ligii femeilor române cu sediul în Atlanta, SUA. Membră-fondatoare a ONG *Terra femeilor*, este copreşedinte în proiectul privind construirea monumentului lui Ştefan cel Mare şi deschiderea unui Centru cultural în localita-

tea unde e domiciliată – Vadul lui Vodă.

Nominalizată în topul Guvernului R. Moldova „Cei mai buni ziarişti ai anului" (1997), în topul ziarului *24 de ore* din Iaşi – „Cei mai buni publicişti români de pe ambele maluri ale Prutului" (1996, 1998, 1999). Diploma Ministerului de interne al R. Moldova „Cea mai bună ziaristă a anului – pentru anchete şi investigaţii în presa periodică" (1998). Diplomă Stăreţiei Sf. Mănăstiri Putna şi a Ligii Culturale pentru unitatea românilor pe pretutindeni "Pentru omagierea în presă a Voievodului Ştefan cel Mare şi Sfânt, cu prilejul împlinirii a 500 de ani de la intrarea la cele veşnice" (2 iun. 2004). Are pregătit pentru tipar un volum de publicistică, în curs de apariţie, cu sprijinul Asociaţiei **Pro Basarabia şi Bucovina**, Filiala Oneşti-Bacău.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Arghezi, Mitzura. Venirea postumă a marelui poet român la Chişinău: interviu cu actriţa M. Arghezi, fiica poetului / Mitzura Arghezi; consemnare de Tamara Gorincioi // BiblioPolis. – 2010. – Nr. 2. – P. 83-85.

Gorincioi, Tamara. A striga „Jos comunismul!" înseamnă a striga „Jos mafia!" / Tamara Gorincioi // Luceafărul. – 2002. – 24 mai. – P. 7. - (Dezvăluiri).

Gorincioi, Tamara. Caracatiţa gazelor ruseşti: alte măşti, aceleaşi feţe?! / Tamara Gorincioi // Mesagerul. – 2000. – 18 mart. – P. 4. – (Cu ochii pe voi).

Gorincioi, Tamara. Ce mai spun profeţii în problema Transnistriei? / Tamara Gorincioi // Sfatul Ţării. – 1993. – 22 iun. – P. 3.

Gorincioi, Tamara. Chişinăul istoric este distrus cu acceptul factorilor de decizie. Cine sunt ei? / Tamara Gorincioi // Capitala. – 2010. – 29 apr. – P. 7-8.

Gorincioi, Tamara. Corupţia, la noi şi în lume: [paralele, statistici, aspecte inedite] / Tamara Gorincioi // Mesagerul. - 2000. – 29 ian. - P. 1, 2. – (Impact).

Gorincioi, Tamara. După un secol şi ceva, marele arheolog Ioan Suruceanu, străin la el acasă / Tamara Gorincioi // BiblioPolis. – 2008. – Nr. 4. – P. 109-112. – (Valori perene).

* **Gorincioi, Tamara.** Enigma unei viori: [destinul unui lăutar din Vadul lui Vodă] / Tamara Gorincioi // Orizontul. – 1987. - Nr. 3 – P. 84-87.

Gorincioi, Tamara. "Franzeluţa" e încă la cheremul comuniştilor / Tamara Gorincioi // Capitala. – 2010. – 28 mai. – P. 5.

Gorincioi, Tamara. Generalul dezrobirii: [generalul român F. Dumitrescu, participant la războiul antisovietic] / Tamara Gorincioi // Glasul Naţiunii. – 2005. – Nr. 22 (30 iun.). – P. 7. – (Ei au luptat pentru dreptatea noastră).

Gorincioi, Tamara. Justiţia R. Moldova faţă cu mafia / Tamara Gorincioi // Mesagerul. – 1998. – 15 ,ai. – P. 1, 8. – (Dezvăluiri).

Gorincioi, Tamara. Morţi fără morminte, strigându-ne: [mormintele ostaşilor români din al Doilea Război Mondial continuă a fi devastate şi părăsite în R. Moldova] / Tamara Gorincioi // Glasul Naţiunii. – 2004. – 28 oct. – P. 1, 12. – (Recviem).

Gorincioi, Tamara. Pe urmele legendare ale lui Ştefan: [argumente pentru înălţarea unui monument al gloriosului domnitor în or. Vadul lui Vodă] / Tamara Gorincioi [et al.] // Lit. şi arta. – 2005. – 9 iun. – P. 1. – (Scrisoarea săptămânii).

Gorincioi, Tamara. Pâinea noastră cea de toate zilele în plasa comuniştilor: Voronin-junior a pus ochiul pe „Franzeluţa" / Tamara Gorincioi // Flux: ed. de vineri. – 2005. – 11 mart. – P. 4. – (Scandalos).

Gorincioi, Tamara. Revoluţie anticomunistă la Chişinău / Tamara Gorincioi // Capitala. – 2009. – 9 apr. – P. 1, 3.

Gorincioi, Tamara. „Ţigareta comunistă" va figura într-o anchetă penală? / Tamara Gorincioi // Mesagerul. – 2000. – 30 sept. – P. 1, 5. – (Cu ochii pe voi).

Gorincioi, Tamara. Un vis cu naiul lui Vasile Iovu: [omagiu la aniversarea a 60-a a maestrului] / Tamara Gorincioi // Capitala. – 2010. – 27 iul. – P. 8.

Ivanţoc, Alexandru. "Adevărul despre războiul de la Nistru, ca şi cel din 7 aprilie, rămâne încă a fi elucidat": Interviu cu Al. Icanţoc, combatant, fost deţinut politic / Alexandru Ivanţoc; consemnare de Tamara Gorincioi // Capitala. – 2009. – 29 apr. – P. 1, 7.

Mihail, Zamfira. "Chişinăul de fiecare dată mă emoţionează prin spiritul său de românitate...": [Interviu cu lingvista prof. univ. dr. Z. Mihail] / Zamfira Mihail; consemnare de Tamara Gorincioi // Capitala. – 2010. – 23 iun. – P. 7.

Pohilă, Vlad. "Dacă aveam demnitatea şi cultura Ţărilor Baltice, eram şi noi în Uniunea Europeană...": [interviu cu scriitorul Vl. Pohilă] / Vlad Pohilă; consemnare de Tamara Gorincioi // Capitala. – 2010. – 14 iul. - - P. 8; idem şi în limba rusă.

Soltan, Petru. *Maladia albului* sau Nu există foşti KGB-işti: [dialog cu acad. prof. univ. dr. hab. în matematici, scriitorul şi filozoful P. Soltan] / Petru Soltan; consemnare de Tamara Gorincioi // Europeanul. – 2010. – 5 mart. – P. 7; Literatura şi arta. – 2010. – 11 mart. – P. 5.

Ţurcanu, Ianoş. "Trăim într-o perioadă nefastă pentru viaţa culturală românească şi europeană": Interviu cu scriitorul I. Ţurcanu, şef-adjunct al Direcţiei municipale Cultură / Ianoş Ţurcanu; consemnare de Tamara Gorincioi // Capitala. – 2010. – 23 iun. – P. 8.

* * *

Gorincioi, Tamara. Cu drag şi invidie (albă), despre milioanele lui Vlad Pohilă / Tamara Gorincioi // Mesagerul. – 2000. – 8 apr. – P. 1-2; Vlad Pohilă: Biobibliografie. – Chişinău: Grafema Libris, 2010. – P. 247-250.

Gorincioi, Tamara. Dimensiuni ale conştiinţei scriitoriceşti / Tamara Gorincioi // Druţiana: Secvenţe de la manifestările prilejuite de Festivalul republican „Druţă şi teatrul contemporan". – Chişinău: Lit. Artistică, 1990. – P. 107-110.

Gorincioi, Tamara. Oraşul Vechi – între mit şi realitate / Tamara Gorincioi // Cartea neagră a patrimoniului cultural al mun. Chişinău: Continental Grup SRL, 2010. – P. 102-104.

Gorincioi, Tamara. Patrimoniul – o carte de nobleţe a Neamului / Tamara Gorincioi // Cartea neagră a patrimoniului cultural al mun. Chişinău: Continental Grup SRL, 2010. – P. 144-148.

***

Butnaru, Val. Un vis, echipa de aur: [T. Gorincioi nominalizată printre potenţialii membri ai unei „echipe de aur" în ziaristica basarabeană] / Val Butnaru // Jurnal de Chişinău. – 2000. – 22 dec. - P. 1.

Declaraţia Uniunii Jurnaliştilor din

Moldova în legătură cu actul de persecutare a ziariştilor Tamara Gorincioi şi Dumitru Ciobanu: [despre agresarea, de către persoane neindentificate, a jurnalistei T. Gorincioi şi a soţului ei, scriitorul D. Ciobanu, pentru un ciclu de articole-dezvăluiri despre racketul practicat de unii angajaţi ai MAI al R. Molodva] // Mesagerul. – 1996. – 12 ian. – P. 4; idem şi în alte ziare de l. română din Chişinău. – (Semnat: V. Saharneanu, preşedintele UJM).

Mesajul Federaţiei Internaţionale a Jurnaliştilor către conducerea R. Moldova: [în care îşi exprimă revolta şi îngrijorarea în legătură cu agresarea jurnaliştilor T. Gorincioi şi D. Ciobanu]. – Mesagerul. – 1996. – 25 ian. – P. 1. – (Semnat: Widan White, Secretar General al FIJ).

Pohilă, Vlad. Dârzenia unui simplu pix, abil mânuit de o simpatică doamnă: [Tamara Gorincioi] / Vlad Pohilă // Mesagerul. – 2000. – 12 febr. – P. 1. – (Rămâi mereu la cota 44!).

Pohilă, Vlad. O doamnă, o biografie, o bibliografie – şi toate trei pe nota maximă...: [la jubileul ziaristei T. Gorincioi] / Vlad Pohilă // BiblioPolis – 2006. – Nr. 1. – P. 57-58; Pohilă Vlad. Şi totuşi, limba română. – Chişinău, 2008. – P. 243-246.

Pohrib, Cristian. Carabinierii - racketi se răzbună !: colega noastră Tamara Gorincioi maltratată, împreună cu soţul, la domiciliu, de către indivizi mascaţi şi îmbrăcaţi în uniforme / Cristian Pohrib // Mesagerul. – 1996. – 5 ian. – P. 1, 2. – (Politică).

Vlad POHILĂ

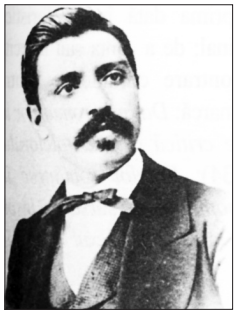

Ioan CARAGIANI
1841 – 1921

Folclorist şi traducător român, unul dintre membrii fondatori ai Academiei Române.

S-a născut la 11 febr. 1841, la Avdela, Grecia, într-o familie de aromâni A decedat la 13 ian. 1921, la Iaşi.

Şi-a făcut studiile primare şi secundare la Avdela, Gureanţă şi Vlahoclisura şi filologia la Universitatea din Atena (1857-1861).

Se stabileşte la Iaşi (1864), unde a fost profesor de limbă greacă la Liceul Naţional (1861-1870); profesor titular la istoria literaturii eline la Facultatea de Litere şi Filozofie a Universităţii din Iaşi (1866-1904); director al Bibliotecii Centrale din Iaşi (1878-1901). În sprijinul procesului de învăţământ, a întocmit un *Curs complet de gramatică elină*, în 2 vol. (1870, 1872).

A fost membru al Societăţii literare *Junimea* şi colaborator al revistei *Convorbiri literare,* unde a publicat traduceri din literatura greacă, studii despre *Românii din Macedonia şi poezia lor populară* (1869); *Studii istorice asupra românilor din Peninsula Balcanică* (1891). S-a remarcat şi ca traducător. A făcut primele tălmăciri româneşti în proză ale *Odiseii* de Homer, *Retorica*, cartea II-a de Aristotel (1884); traduce din *Iliada*, scrieri din Teocrit. Alte lucrări: *Bocituri populare greceşti*; *Cuvântare despre ortografie*.

A fost unul dintre iniţiatorii Dicţionarului academic al limbii romîne. Membru fondator al Academiei Române (1866). Preşedinte al Secţiunii Literare a Academiei Române (1910-1913, 1918-1921).

BIBLIOGRAFIE:

Balacciu, Jana. Caragiani, Ioan / Jana Balacciu, Rodica Chiriacescu // Balacciu, Jana. Dicţionar de lingvişti şi filologi români. – Bucureşti: Albatros, 1978. – P. 91-92.

Capidan, Th. Ioan Caragiani / Th. Capidan // Capidan, Th. Aromânii. Dialectul aromân: Studiu lingvistic. – Craiova: Scrisul Românesc, 2001. – P. 10.

Rusu, Dorina N. Caragiani, Ioan / Dorina N. Rusu // Rusu, Dorina N. Membrii Academiei Române: 1866/2003: Dicţ. – Bucureşti: Ed. Encicl., 2003. – P. 167.

M. Ş.

Domingo Faustino
SARMIENTO
1811-1888

Politician, pedagog şi scriitor argentinian. A fost al şaptelea preşedinte al Argentinei (1868-1874) şi a avut un rol decisiv în dezvoltarea literaturii, societăţii şi politicii, reformator al învăţământului din Argentina secolului al XIX-lea.

S-a născut la 14 febr. 1811, în Carrascal, o suburbie săracă din San Juan. Se stinge din viaţă la 11 sept. 1888, la Asunción, Paraguay.

A fost în mare parte autodidact. La numai cincisprezece ani era deja învăţător rural, apoi devine membru al unui grup de intelectuali, cunoscut sub numele de *Generaţia anului 1837*, care a avut o mare influenţă în ţara sa. Intră în politică în timpul regimul dictatorial al generalului Juan Manuel de Rosas, dar este repede obligat să solicite azil în Chile, de unde a promovat aceleaşi idei, şi a asaltat dictatorul din Argentina cu pamflete şi articole de ziar. A colaborat la ziarul *El Mercurio* şi la publicaţia *Contemporánea Cronica de Latino America;* a fondat ziarul *El Progreso.* De asemenea, o critică asupra acestuia este şi cartea *Civilizaţie şi Barbarism sau Viaţa lui Juan Facundo Quiroga*, cea mai mare realizare a sa, şi care îi aduce recunoaşterea literară, mai cunoscută sub numele succint de *Facundo*, editată în volum aparte în 1851 (iniţial a fost publicată în tranşe, în ziarul *El Progreso*, 1845).

Deşi era un exilat, în 1842 a fost numit director al primei Şcoli Normale din America de Sud. Fiind preocupat în special de problemele legate de învăţământ, între anii 1845 şi 1848, guvernul chilian îi permite să călătorească în Europa şi în SUA, pentru

a studia sistemele de educaţie de aici, călătorii descrise în lucrarea *În Europa, Africa şi Statele Unite ale Americii* (Viajes por Europa, Africa, y América) (1849).

Scrierile lui Sarmiento au fost marcate de acţiunile sale politice, dezvoltând o gamă largă de genuri şi de subiecte, de la jurnalism la autobiografie, la filozofia politică şi istorie (*Argiropolis,* 1850; *Provincia Recuerdos; Armonías Conflictos de razas las; Vida de Abrán Lincoln,* 1865). Considerat un clasic al literaturii latino-americane.

În 1862, devenit guvernator de San Juan (Argentina), şi-a asumat actul prin care a impus în ţara sa învăţământul primar obligatoriu, pledând pentru o educaţie deschisă tuturor, fără discriminare pe bază de rasă, sex, statut economic, rang social, politic, opinii sau convingeri religioase. A creat şcoli de diferite niveluri de învăţământ (inclusiv, cursuri serale pentru adulţi, şcoli pentru persoane cu handicap sau academii navale, militare etc.). Convins că învăţământul este imposibil fără cărţi, a deschis biblioteci publice, a înfiinţat muzee. Şi mai târziu, ales preşedinte al ţării, a promovat educaţia, fiind numit *Profesorul Preşedinte.*

A fost distins cu titlul doctor onorific al Universităţii din Michigan (1868).

BIBLIOGRAFIE:

Sarmiento, Domingo. Faustino / Domingo Sarmiento; trans. by Elizabeth Garrels and Asa Zatz. – Oxford: University Press, 2005. – (Library of Latin America).

***

****Anderson Imbert, E.** Genio y figura de Sarmiento / E. Anderson Imbert. – Buenos Aires: Eudeba, 1967.

**** Bravo, H. F.** Sarmiento: pedagogo social / H.F.Bravo. – Buenos Aires: Eudeba, 1965.

**** Bunge, C. O.** Sarmiento: Estudio biográfico y crítico / C.O. Bunge. – Madrid: Espasa-Calpe, 1926.

**** Bunkley, Allison Williams.** Vida de Sarmiento / A. W.Bunkley. – Buenos Aires: Eudeba, 1966.

** **Crowley, Francis G.** Domingo Faustino Sarmiento / Francis G. Crowley. – New York: Twayne, 1972.

**** Galvani, Victoria**. Domingo Faustino Sarmiento / Victoria Galvani. – Madrid: Institución de Cooperación Iberoamericana, 1990.

**** Katra, William H.** Sarmiento de frente y perfil / William H Katra. – New York: Peter Lang, 1993.

**** Katra, William H.** The Argentine Generation of 1837: Echeverría, Alberti, Sarmiento, Mitre / William H. Katra. – London: Associated University Presses, 1996.

** **Martínez Estrada, E.** Sarmiento / E. Martínez Estrada. – Buenos Aires: Editorial Argos, 1956.

**** Verdevoye, P.** Domingo Faustino Sarmiento / P. Verdevoye. – Buenos Aires: Plus Ultra, 1988.

**** Weinberg, F.** Las ideas sociales de Sarmiento / F.Weinberg. – Buenos Aires: Eudeba, 1988.

***

Pigna, Felipe. Domingo Faustino Sarmiento **(1811-1888) [Resursă electronică] //** www.elhistoriador.com.ar/.../s/sarmiento.php

V. M.

Sofia V. KOVALEVSKAIA 1850 – 1891

Matematiciană, scriitoare şi publicistă rusă de origine poloneză.

S-a născut la 15 ian. 1850, la Moscova. A decedat la 10 febr. 1891, la Stockholm, Suedia. Era pasionată de matematică la o vârstă fragedă.

Studiază matematica în particular cu vestitul pedagog A. Stranoliubski (1866). Nefiind admisă la Universitatea din Petersburg, pe motiv că femeile nu aveau dreptul la studii superioare, pleacă la Heidelberg, Germania, pentru a studia matematica şi ştiinţele naturale (1869). Se stabileşte la Berlin (1871). Studiază privat matematica cu profesorul K. Weierstrass (1871-1874). În baza a trei lucrări publicate, Universitatea Göttingen îi conferă titlul de doctor în filozofie (1874). Se reîntoarce în Rusia (1874), dar, neavând posibilitatea să se ocupe cu munca pedagogică şi ştiinţifică, pleacă în Suedia. Fiind preocupată de studierea refracţiei luminii (1882), este acceptată în calitate de profesoară de matematică la Universitatea din Stockholm (1884).

A efectuat studii în domeniul analizei matematice. A studiat ecuaţiile diferenţiale cu derivate parţiale, analiza complexă, integralele. Cercetări în domeniul mecanicii: rotaţia unui corp solid în jurul unui punct fix. În domeniul astronomiei a formulat o teorie matematică privitoare la inelele lui Saturn. Autoare a unor opere literare: *Amintiri din copilărie* (1890), *Nihilista* (1891) etc. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe din Petersburg (1889). Premiul *Borden* al Academiei de Ştiinţe din Paris (1888). Premiul Academiei de Ştiinţe din Stockholm (1889), pentru lucrarea *Rotaţia unui corp solid în jurul unui punct fix*.

BIBLIOGRAFIE:

Kovalevskaia, Sofia V. // Dicţionar de matematici generale. – Bucureşti: Ed. Encicl. Română, 1974. – P. 160.

Kovalevskaia, Sofia V. // Dicţionar enciclopedic român. vol 3. – Bucureşti: Ed. Politică, 1965. – P. 38.

*Kovalevskaia, Sofia V. // Enciclopedia sovietică moldovenească. vol. 3. – Chişinău, 1972. – P. 311.

Kovalevskaia, Sofia V. // Personalităţi ale ştiinţei: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1977. – P. 168.

***

Ânovskij, R. G. Vydaûšaâsâ doč' Rossii: k 150-letiû so dnâ roždeniâ Sofii Kovalevskoj / R.G. Ânovskij // Bezopasnost' Evrazii. – 2000. – Nr. 1. – P. 473-479.

Veličko, F. Kak Sof'â Kovalevskaâ izmenila svoû sud'bu i čem za èta zaplatila / F. Veličko // Nauka i religiâ. – 1998. – Nr. 3. – P. 38-39.

M. Ş.

Spiru HARET
1851 – 1912

Matematician, sociolog, pedagog şi om politic român, membru al Academiei Române.

S-a născut la 15 febr. 1851, la Iaşi. A decedat la 17 dec. 1912, la Bucureşti.

A fost profesor universitar la Bucureşti (1878-1911). Primul român doctor în matematică, susţinându-şi în 1878 teza cu titlul *Despre invariabilitatea axelor mari ale orbitelor planetare* la Paris. Creator al unei teorii de mecanică socială. A studiat mecanica cerească. Fiind ministru al Cultelor şi Instrucţiunii Publice (1897-1899; 1901-1904; 1907-1910), a reorganizat pe baze moderne învăţământul de toate gradele şi a iniţiat mişcarea de esenţă poporanistă, care îi poartă numele. Efectuează cercetări în domeniul astronomiei. Pentru meritele sale, Uniunea Internaţională Astronomică, a atribuit numele său unui crater de pe faţa invizibilă a Lunii (1976).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău: Litera, 2000. – P. 42-43.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Acu, Dumitru. Spiru Haret / Dumitru Acu // Cugetul. – 2001. – Nr. 1. – P. 35-41.

Ambroci, Victor. Un nume cu rezonanţe cosmice: [Spiru Haret] / Victor Ambroci // Capitala. – 2000. – 11 mart. – P. 5.

Botez, Elvira. Spiru Haret şi Ştefan Hepites, vieţi paralele / Elvira Botez // Academica. – 2002. – Nr. 2-3. – P. 72-73.

Cristea, Gabriela. Spiru Haret, un reprezentant al pedagogiei sociale / Gabriela Cristea // Didactica Pro. – 2002. – Nr. 5. – P. 23-25.

Diacu, Florin. [Spiru] Haret şi stabilitatea sistemului solar / Florin Diacu, Tudor Raţiu // Academica. – 2001. – Nr. 7-8 (Mai-iun). – P. 34-37.

Haret, Spiru // Dicţionar de istorie. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 200.

Haret, Spiru // Personalităţi ale ştiinţei: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1977. – P. 136.

Omul şi chemarea lui în societate: [Spiru Haret] // Convorbiri didactice. – 2006. – Nr. 4. – P. 4-5.

Prodan, Viorica. Valorificarea unor documente inedite privind activitatea de inginer hotarnic a lui Spiru Haret / Viorica Prodan // Revista Bibliografiei Naţionale a României. – 2000. – Nr. 1. – P. 63-64.

Roman, Eliza. 150 de ani de la naşterea lui Spiru Haret / Eliza Roman // Contemporanul – ideea europeană. – 2001. – Nr 3. – P. 14.

Rusu, Dorina N. Haret, Spiru / Dorina N. Rusu / Rusu, Dorina N. Membrii Academiei Române: 1866/2003: Dicţ. – Bucureşti: Ed. Encicl., 2003. – P. 372.

Spiru, Haret, contemporanul nostru // Alternativa XXI. – 2004. – Nr. 12. – P. 37-39.

Haret, Spiru, matematicianul care făcea bugete ţării // Magazin. – 2005. – Nr. 32. – P. 4.

Stavinschi, Magda. Spiru Haret, un nume românesc pe harta lumii / Magda Stavinschi // Ştiinţă şi tehnică. – 2001. – Nr. 3. – P. 66-67.

Voinea, Radu. 150 de ani de la naşterea lui Spiru Haret / Radu Voinea // Academica. – 2001. – Nr. 5. – P. 23-25.

M. Ş.

Alfred North WHITEHEAD
1861-1947

Matematician, logician şi filozof britanic, cunoscut pentru munca sa în logica matematică şi filozofia ştiinţei.

S-a născut la 15 febr. 1861, la Ramsgate, Kent, Anglia. Se stinge din viaţă la 30 dec. 1947, la Cambridge, Massachusetts, SUA.

În 1880 obţine o bursă la matematică la *Trinity College* din Cambridge. Şi-a început cariera academică la *Trinity College* (Cambridge), unde, începând din 1885, a predat timp de douăzeci şi cinci ani. În 1898 a publicat un *Tratat de algebră universală,* ceea ce a contribuit la alegerea sa ca membru al *Royal Society* (1903). În colaborare cu Bertrand Russell, a elaborat o lucrare monumentală, *Principia Mathematica*, în trei volume (1910, 1912, 1913).

În perioada 1910 şi 1914 este profesor la Universitatea din Londra, decan al Facultăţii de Ştiinţă, ocupând şi alte posturi administrative. Aici îşi îndreaptă atenţia asupra problemelor de filozofie a ştiinţelor şi publică câteva volume, inclusiv *Science and the Modern World (*Ştiinţa şi lumea modernă) (1925).

Profesor de matematică aplicată la Colegiul Imperial de Ştiinţă şi Tehnologie (1914-1924). În 1924 este invitat profesor de filozofie la Universitatea Harvard (SUA), unde a activat până în anul 1937.

Alte volume semnificative publicate: *Mathematical Concepts of the Material World* (Conceptele matematice ale lumii materiale) (1905); *An Enquiry Concerning the Principles of Natural Knowledge* (O anchetă referitoare la principiile naturale a cunoştinţelor) (1919); *The Concept of Nature* (Conceptul Naturii) (1920); *The Principle of Relativity* (Principiul relativităţii) (1922), *Process and Reality* (Procesul şi realitatea) (1929), *Adventures of Ideas* (Aventuri ale ideilor) (1933), *Modes of Thought* (Moduri de gândire) (1938).

A fost membru al Academiei Britanice (1931). Distins cu Ordinul de Merit (1945).

BIBLIOGRAFIE:

****Cobb, John B.** A Christian Natural Theology, Based on the Thought of Alfred North Whitehead / John B. Cobb. – Philadelphia: Westminster Press, 1965.

****Dunkel, Harold Baker.** Whitehead on Education / Harold Baker Dunkel. – Columbus: Ohio State University Press, 1965.

**** Nobo, Jorge Luis.** Whitehead's Metaphysics of Extension and Solidarity / Jorge Luis Nobo. – [S.l.] : Albany State University of New York Press, 1986.

Sherburne, Donald W. A Key to Whitehead's Process and Reality

North / Donald W. Sherburne. – New York: Macmillan, 1966.
Sherburne, Donald W. Whitehead, Alfred North / Donald W. Sherburne // Robert Audi : *The Cambridge Dictionary of Philosophy*. – Cambridge: Cambridge University Press, 1995.
Alfred North Whitehead // The Oxford Handbook of Philosophy of Mathematics and Logic / ed.: Stewart Shapiro. – Oxford: Oxford University Press, 2005.

***

Alfred North Whitehead [Resursă electronică] //http://en.wikipedia.org/wiki/Alfred_North_Whitehead

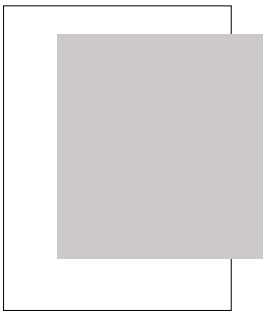

Iosif GOLDIŞ
1836 – 1902

Episcop român, membru corespondent al Academiei Române.

S-a născut la 17 febr. 1836, la Socodor, jud. Arad. A decedat la 23 mart. 1902, la Arad. Şi-a făcut studiile gimnaziale la Socodor, Bekescsaba (Ungaria) şi Arad. Urmează la Arad Institutul Teologic, la Debreţin-Academia de Drept şi la Pesta, Facultatea de Filozofie. În 1869, s-a călugărit la Hodos-Bodrog, luându-şi numele de *Iosif,* apoi a fost hirotonit ierodiacon (1872) şi ieromonah (1875). A fost profesor la Institutul Teologic din Arad (1869-1873), profesor de limba şi literatura română la Liceul de Stat din Arad (1873-1892), administrator protopopesc la Arad (1878-1880), director al Institutului Teologic-Pedagogic din Arad (1885-1886); vicar la Oradea (1892). A fost ales episcop al Aradului (1899), funcţie deţinută până la încetarea din viaţă. Publică lucrarea *Latinitatea limbii române* (1880), urmată de *Schiţă istorică despre participarea României la războiul ruso-turc din anul 1877-1878* (1882-1883), *Gramatică a limbii maghiare* (1884). A tradus în maghiară poemul *Jehova* de Carmen Sylva.

***

Păcurariu, Mircea. Goldiş, Iosif / Mircea Păcurariu // Păcurariu, Mircea. Dicţionarul teologilor români. – Bucureşti, 1996. – P. 189-190.
Rusu, Dorina N. Goldiş, Iosif / Dorina N. Rusu // Rusu, Dorina N. Membrii Academiei Române: 1866/2003: Dicţ. – Bucureşti: Ed. Encicl., 2003. – P. 350.

M. Ş.

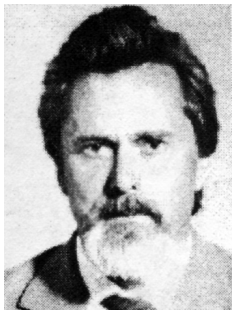

Nikolai POLIUHOV
1936

Doctor habilitat în artă, critic literar, filmolog.

S-a născut la 19 febr.1936, la Samarkand, Uzbekistan. A absolvit Universitatea de Stat din Moldova (1958) şi aspirantura la Academia de Ştiinţe a Ucrainei (1968). Colaborator ştiinţific superior (1973-1976), şef al sectorului de teatru şi cinematografie al Secţiei de etnografie şi studiere a artelor a Academiei de Ştiinţe a Republicii Moldova (1976-1979). Activează şi pe tărâm pedagogic: lector superior (1969-1972), docent al Catedrei de filozofie a Institutului Politehnic (din 1972), şef al Catedrei de istorie a artelor a Institutului de Arte (din 1981). Autor de articole ştiinţifice privind probleme de estetică şi artă, referitoare la cinematografia moldovenească. A publicat în revistele *Kodry*, *Nistru*, *Iskusstvo kino* etc. Membru al Uniunii cineaştilor din URSS, membru al Uniunii jurnaliştilor din Moldova.

***

Poliuhov, Nikolai // Literatura şi arta Moldovei. vol. 2. – Chişinău, 1986. – P. 144.
Polûhov, Nikolai // Russkaâ literatura Moldovy v licah i personaliâh (XIX - načalo XXI v v.): Bibliogr. slov.-sprav. – Chişinău: Inessa, 2003. – P. 496.

M. Ş.

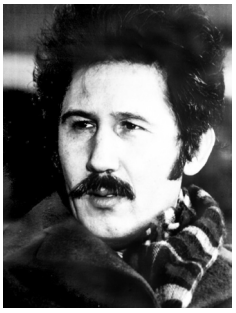

Marin SORESCU
1936 – 1996

Poet, dramaturg, prozator, eseist, traducător şi pictor român.

S-a născut la 19 febr. 1936, la Bulzeşti, jud. Dolj. A decedat la 8 dec. 1996, la Bucureşti. Şi-a făcut studiile liceale la Craiova şi Predeal. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii din Iaşi (1960). Debut literar cu volumul *Singur printre poeţi* (1964), urmată de volumele de versuri *Moartea seasului*, *Ecuatorul şi polii, Poezii alese de cenzură* etc. S-a manifestat şi ca dramaturg: *Ieşirea prin cer, Lupoaica mea*, *Matca, A treia ţeapă, Vărul Shakespeare* etc. A scris eseuri: *Ocolul infivnitului mic, Starea de destin* etc; cronici literare: *Uşor cu pianul pe scări*; romane: *Trei dinţi din faţă*, *Vizţiunea vizţiunii* etc. A fost şi un pictor de talent, inaugurând o serie de expoziţii personale la Braşov, Bucureşti, Cluj-Napoca, dar şi în Franţa, Irlanda. În cadrul programului scriitorilor din Iowa, SUA, a primit Medalia de Aur pentru poezie etc. A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2006*. – Chişinău, 2006. – P. 65-66.

BIBLIOGRAFIE:

Buciu, M. Romancierul Marin Sorescu / M. Buciu // România literară. – 2006. – Nr. 48. – P. 10.
Marin Sorescu. Poate vom ajunge cu vremea să spunem exact ceea ce gândim: [interviu cu scriitorul Marin Sorescu] / consemnare: Constantin Parascan // Convorbiri literare. – 2008. – Nr. 2. – P. 11-15.
Parascan, Constantin. Istoria junimii postbelice (XXXVI). Marin Sorescu la Junimea: [discuţii despre

creaţia lui Marin Sorescu la cenaclul „Junimea” organizat de Muzeul de literatură în colaborare cu revista „Convorbiri literare”] / Constantin Parascan // Convorbiri literare. – 2009. – Nr. 1. – P. 114-118.

Sandache, Cristian. Marin Sorescu şi fascinaţia universului rural / Cristian Sandache // Dacia literară. – 2009. – Nr. 1 – P. 34-36.

Şuşară, Pavel. Ochiul lui Sorescu [Marin]: [relaţia scriitorului cu artele plastice] / Pavel Şuşară // România literară. – 2007. – Nr. 10. – P. 25.

M. Ş.

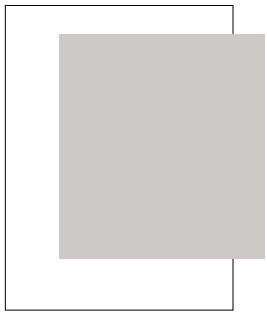

Aleksandr K. PAVLOVSKI
1861-1923

Inginer civil şi arhitect rus, originar din Basarabia.

S-a născut la 21 febr. 1861, la Tatarbunar, jud. Akkerman (atunci, parte din gubernia Basarabia). Se stinge din viaţă la 13 iun. 1923, la Sankt Petersburg, Rusia.

După absolvirea unei şcoli reale la Odesa (1880) şi a unei şcoli de construcţii (1885), se înscrie la Institutul de Ingnerie Civilă din Petersburg. Ulterior, timp de cincisprezece ani a activat în domeniul construcţiilor imobilelor private, fiind îndeosebi preocupat de sistemele de încălzire şi ventilaţie.

În calitate de arhitect, la Petersburg, a elaborat proiectele de construcţii a mai multor instituţii de învăţământ, clădiri particulare, precum şi o staţie de prelucrare a deşeurilor; a elaborat proiectul de reconsctrucţie a Seminarului din Pskov etc. În 1901, devine profesor independent la Institutul de Inginerie Civilă din Petersburg, peste un an este numit profesor extraordinar, apoi profesor ordinar (1911) şi prorector (1905-1923) la acelaşi institut.

A publicat şi câteva lucrări: *Kurs otopleniâ i ventilâcii* (5 ediţii - 1904, 1906/1907, 1909, 1914, 1924), *Obŝee ustrojstvo bol'nic* (1894), *O domovyh pračečnyh* (1895), *Ustrojstvo kanalov i trub* (1902), *Pervaâ gorodskaâ musorosžigatel'naâ stanciâ v Peterburge* (1906), *Opisanie otopleniâ i mehaničeskoj ventilâcii v peterburgskoj Rimsko-katoličeskoj cerkvi sv. Ekateriny* (1896).

A fost membru al Societăţii Arhitecţilor din Petersburg (1893) şi membru în Comitetului de conducere al Societăţii Inginerilor Civili din Rusia.

BIBLIOGRAFIE:

**Orlov, A.I. Aleksandr K. Pavlovski / A.I.Orlov // Orlov, A.I. Russkaâ otopitel'no-ventilacionnaâ tehnika. – Moskva: Strojizdat, 1950.

** Aleksandr K. Pavlovski // Vklad russkih inženerov v nauku i tehniku otopleniâ. Moskva: Novosti teplosnabženiâ, 2003.

***

Aleksandr K. Pavlovski [Resursă electronică] //http://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/668251

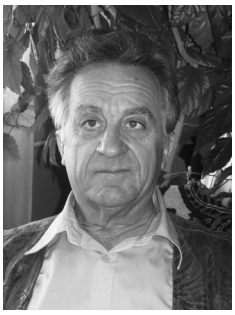

Dumitru PASAT (Păsat)
1951

Eseist, istoric şi critic literar, filozof, poet, bibliolog.

Semnează şi cu pseudonimele: *Dumitru Ioanide, Dumitru Delasloboziamare.*

S-a născut la 25 febr. 1951, în cătunul Bolşaia Sia, r-nul Turaceak, reg. Altai (Altaiul de Munte, Siberia, la hotar cu Mongolia), părinţii fiind deportaţi în noaptea de 6 iul. 1949 din com. Slobozia Mare, jud. Cahul, revenind la baştină la 24 mart. 1957. Aici absolveşte şcoala de opt ani, astăzi gimnaziul *Alecu Mare*, apoi şcoala medie, actualmente Liceul Teoretic *Mihai Eminescu*. Studii superioare la USM. Licenţiat în litere. Doctorantura la aceeaşi instituţie de învăţământ, specialitatea Filozofie.

Şi-a început activitatea la Biblioteca Naţională a Republicii Moldova (unde lucrase în perioada concediului academic) (1979-1992), apoi s-a transferat la Academia de Poliţie *Ştefan cel Mare* ca şef al Bibliotecii specializate (1993-1999). Următorii doi ani a fost directorul Bibliotecii ştiinţifice a UCCM. Din 2000 şi până în 2005 a exercitat funcţia de şef al oficiului Studii şi cercetări la Centrul Academic Internaţional *M. Eminescu*. Manager la Editura *Pontos*. Din mart. 2009 e director adjunct pentru activitatea ştiinţifico-editorială la Liceul Profesional Nr. 1 din Chişinău, unde e şi redactor-şef al revistei *Pro Liceum*.

Cariera publicistică şi-a început-o în 1968 în paginile gazetei r-nale din Vulcăneşti. Alte colaborări: *Lit. şi arta* (laureat 1999-2010), *Făclia*, *Destin românesc*, *Moldova suverană*, *Viaţa satului*, *Tineretul Moldovei*, *Natura*, *Limba Română*, *Luceafărul*, *BiblioPolis*, *Patria tânără* ş.a. Participă la conferinţe ştiinţifice naţionale şi internaţionale de filozofie, eminescologie, literatură. Studiile semnate îl impun ca cercetător şi scriitor cu viziune filozofică, în care sunt evidenţiate personalităţi ca Marc Aureliu, Avicenna, Petrarca, Boccaccio, Schopenhauer, Schelling, Kant, Nietzsche, Hegel, Maiorescu, Creangă, Eminescu, M. Vulcănescu, C. Noica, C. Rădulescu-Motru, V. Pârvan, M. Eliade, N. Iorga, V. Conta, A. Dumitriu, Ion Heliade-Rădulescu etc. A recenzat şi prefaţat unele cărţi de autori contemporani, printre care: C. Partole, S. Belicov, F. Băileşteanu, C. Vremuleţ, V. Fonari, D. Dabija, Şt. Sofronovici, Viorica Dobândă ş.a.

Debut editorial cu volumul *Eminescu şi fascinaţia cărţii* (2002). Au urmat: *Profunzimi de spirit* (2003), *Nopţile oarbe* (2005), *Nimic mai aproape* (2006), *Confesiuni epistolare: M. Eminescu – V. Micle* (2009), *Clipa, doar ea = Mig, tol'ko mig* şi *Miracolul unei eterne iubiri: M. Eminescu - V. Micle* (2010). Realizator al volumelor: *Peste secolele toate* (2003), *ABC-eu spiritual* (2006), *Omul şi asteroidul Grebenicov* (2008).

BIBLIOGRAFIE:

ABC-ul spiritual: reflecţii despre carte / concepţie şi realizare Dumitru Păsat ; cop.: Iaroslav Olâinik. – Chişinău: Pontos, 2006. – 52 p. : il.

Omul şi asteroidul Grebenicov: Amintiri, eseuri, crochiuri, interviuri, imagini foto / concepţie şi realizare Dumitru Păsat. – Chişinău : Pontos, 2008. – 160 p. : fotogr. – P. 152-156. – Bibliogr. 57 titl.

Rec. : Bulat, Larisa. Un Om Mare de la Slobozia Mare / Larisa Bulat // Făclia. – 2009. – 31 ian.

Rec. : Bulat, Ludmila. Un urcuş spectaculos : de la Slobozia Mare pe altă planetă / Ludmila Bulat // BiblioPolis. – 2009. – Nr. 3. – P. 74-76.

Rec. : Gheorghiţă, Nadina. „Omul şi asteroidul Grebenicov" / Nadina Gheorghiţă // Capitala. – 2008. – 17 sept. – P. 5; idem şi în limba rusă.

Păsat, Dumitru. Clipa, doar ea = Mig, tol'ko mig / Dumitru Păsat. – Chişinău: Ed. Ruxanda, 2010. – 112 p.

Rec. : Gheorghiţă, Eugen. Poezia filozofului / Eugen Gheorghiţă // Lit. şi arta. – 2010. – 7 oct. – P. 5.

Păsat, Dumitru. Confesiuni epistolare: M. Eminescu – V. Micle : 120 de ani de la trecerea lor în eternitate / Dumitru Păsat. – Chişinău : Ed. Ruxanda, 2009. – 104 p.

Rec. : Adam, Ana. Mister şi seducţie / Ana Adam // Făclia. – 2010. – 19 iun. – P. 6.

Rec. : Bulat, Ludmila. Creaţia eminesciană – perpetuu izvor de inspiraţie / Ludmila Bulat // Făclia. – 2010. – 5 iun. – P. 9.

Rec. : Ciobanu, Eugenia. Iubirea desăvârşită / Eugenia Ciobanu // Lit şi arta. – 2009. – 10 dec. – P. 8.

Rec. : Sochircă, Lucia. O iubire eternă / Lucia Sochircă // Făclia. – 2010. – 19 iun. – P. 6.

Rec. : Vitan, Ana. Mihai Eminescu : fereastra prin care trebuie privită lumea / Ana Vitan // Făclia. – 2010. – 19 iun. – P. 6.

Păsat, Dumitru. Eminescu şi fascinaţia cărţii / Dumitru Păsat; cop. de Iaroslav Olâinik. – Chişinău : Pontos, 2002. – 580 p. : il.

Rec. : Brăiescu, Ana. Eternul Eminescu / Ana Brăiescu // Gazeta bibliotecarului. – 2002. – Mart. (Nr. 3). – P. 8.

Rec. : Brăiescu, Ana. O biografie intelectuală a lui Eminescu / Ana Brăiescu, Nina Bâlhac // Lit. şi arta. – 2002. – 28 mart. – P. 5.

Păsat, Dumitru. Nimic mai aproape: Eseuri. Poezii / Dumitru Păsat; concepţie şi realizare Manole Neagu, Marcela Mardare ; graf. : V. Fonari. – Chişinău : Pontos, 2006. – 96 p. : il.

Rec. : Ghilaş, Ana. Aproapele din noi : [pe marginea cărţii „Nimic mai aproape" de Dumitru Păsat, Ch., ed. Pontos, 2006] // Făclia. – 2007. – 2 ian. – P. 14.

Păsat, Dumitru. Nopţile oarbe: Poezii. Eseuri / Dumirtu Păsat; pref.: Tudor Palladi; concepţie şi îngrijire: Manole Neagu, Marcela Mardare; graf.: V. Fonari; cop.: Iaroslav Olâinik. – Chişinău: Pontos, 2005. – 94 p. : des. – (Col. „Pegasus").

Rec. : Palladi, Tudor. Rectitudinea dorului, sau a darului de a vedea nevăzutul / Tudor Paladi // Lit. şi arta. – 2005. – 28 apr. – P. 4.

Păsat, Dumitru. Profunzimi de spirit: Interpretări şi deschideri filosofice / Dumitru Păsat – Chişinău : Pontos, 2003. – 214 p. – Bibliogr. : 227 titl.

Rec. : Anghelenici, Dina. O lucrare rezistentă timpurilor şi lecturilor / Dina Anghelenici // USM. – 2004. – Febr. (Nr. 12). – P. 10.

Rec. : Ciobanu, Raisa. Călătorii spirituale / Raisa Ciobanu // Lit. şi arta. – 2004. – 11 noiemb. – P. 3.

Peste secolele toate: Exegeze şi creaţii semnate de bibliologi [dedicate poetului Mihai Eminescu] / concepţie şi realizare Dumitru Păsat. – Chişinău: Pontos, 2003. – 155 p.

***

Păsat, Dumitru. Amară poveste de iubire cu dulce început : [pe marginea corespondenţei între Mihai Eminescu şi Veronica Micle] / Dumitru Păsat // Capitala. – 2005. – 20, 23, 27, 30 iul. – P. 8 ; 6, 10 aug. – P. 8.

Păsat, Dumitru. Benedict Spinoza : ideea de natură sau de Dumnezeu [375 de ani de la naşterea filozofului olandez] / Dumitru Păsat // Făclia. – 2008. – 19 ian. – P. 13.

Păsat, Dumitru. Caragiale şi această lume-nelume sau „Societatea care nu merge..." / Dumitru Păsat // Lit. şi arta. – 2002. – 14 febr. – P. 3.

Păsat, Dumitru. Condiţia umană în viziunea lui Anton Dumitriu : [100 de ani de la naşterea filosofului şi logicianului român] / Dumitru Păsat // Lit. şi arta. – 2005. – 31 mart. – P. 6.

Păsat, Dumitru. Confesiuni peste veacuri: [Vasile Pârvan, arheolog, istoriograf şi filosof român] / Dumitru Păsat // Lit. şi arta. – 1999. – 27 noiemb. – P. 6.

Păsat, Dumitru. Constantin Rădulescu-Motru : [50 de ani de la trecerea în eternitate] / Dumitru Păsat // Făclia. – 2007. – 24 mart. – P. 13.

Păsat, Dumitru. Creaţia – act specific uman : [aspecte filozofice] : interviu ad-hoc cu scriitorul şi filozoful Dumitru Păsat / Dumitru Păsat; consemnare Iuliana Boguşevschi // Făclia. – 2007. – 9 iun. – P. 8.

Păsat, Dumitru. Cultura populară în viziunea filozofică a lui D. Cantemir / Dumitru Păsat // Făclia. – 2008. – 25 oct. – P. 7.

Păsat, Dumitru. Ditheu – întemeietorul metodei hemeneutice : [175 de ani de la naşterea filozofului Wilhelm Ditheu (1933-1911)] / Dumitru Păsat // Făclia. – 2009. – 24 ian. – P. 14.

Păsat, Dumitru. Dimensiuni leibniziene în gândirea şi creaţia lui Eminescu / Dumitru Păsat // Lit. şi arta. – 2008. – 17 ian. – P. 5 ; Făclia. – 2008. – 19 ian. – P. 3.

Păsat, Dumitru. Elena Ciornâi – templu al înţelepciunii : [80 de ani de la naşterea prof. univ.] / Dumitru Păsat // Făclia. – 2007. – 19 mai. – P. 12.

Păsat, Dumitru. Eminescu şi Caragiale, doi cronicari dramatici de excepţie / Dumitru Păsat // Lit. şi arta. – 2003. – 9, 16 ian. – P. 5.

Păsat, Dumitru. Eminescu şi condiţia de „om cult" [pe marginea studiului „Cultură şi ştiinţă" de Mihai Eminescu] / Dumitru Păsat // Lit. şi arta. – 2005. – 18 aug. – P. 5.

Păsat, Dumitru. Eminescu şi Creangă : mereu strălucitori, niciodată stinşi / Dumitru Ioanide // Lit. şi arta. – 2005. – 7 apr. – P. 4.

Păsat, Dumitru. Eminescu şi Kant – întruchipare ideală a erudiţiei umane : interviu cu cercetătorul D. Păsat / Dumitru Păsat ; consemnare Aleutina Saragia // Lit. şi arta. – 2004. – 15 iul. – P. 6.

Păsat, Dumitru. „Eminescu şi Nietzsche au fost şi rămân contemporani în spirit" : [aspecte filosofice : [interviu] / Dumitru Păsat ; consemnare: Aleutina Saragia // Lit. şi arta. – 2004. – 18 noiemb. – P. 2.

Păsat, Dumitru. Gândirea filozofică – partea intrinsecă a conştiinţei naţionale / Dumitru Păsat // Tentaţia metaforei. vol. 3 / concepţie şi realizare: Marcela Mardare. – Chişinău : Pontos, 2007. – P. 26-27.

Păsat, Dumitru. Ion Heliade Rădulescu, un „Mit Adamic" al culturii româneşti / Dumitru Păsat // Lit. şi arta. – 2008. – 25 sept. – P. 8.

Păsat, Dumitru. Lectura în opinia lui Mircea Eliade / Dumitru Păsat // Lit. şi arta. – 1997. – 19 iun. – P. 6.

Păsat, Dumitru. Limba română – cartea înţelepciunii noastre / Dumitru Păsat // Lit. şi arta. – 2005. – 10 noiemb. – P. 4.

Păsat, Dumitru. Mihai Eminescu : Poetul dăinuirii Neamului Românesc / Dumitru Păsat // Lit. şi arta. – 2010. – 10 iun. – P. 8.

Păsat, Dumitru. Mihail Kogălniceanu – mare făuritor de istorie şi literatură naţională : [6 sept. – 190 de ani de la naştere) / Dumitru Păsat // Lit. şi arta. – 2007. – 6 sept. – P. 9.

Păsat, Dumitru. Mircea Eliade – spiritus universalis / Dumitru Păsat // Lit. şi arta. – 2007. – 1 mart. – P. 7.

Păsat, Dumitru. O cetate cu uşile deschise : [22 august – 165 de ani de la înfiinţarea Bibliotecii Naţionale] / Dumitru Păsat // Momentul. – 1997. – 22 aug. – P. 2.

Păsat, Dumitru. O reactualizare a idealului naţional: (Întregirea neamului în viziunea lui Mircea Vulcănescu) / Dumitru Păsat // Lit. şi arta. – 1995. – 30 noiemb. – P. 7. (Semnat: Dumitru Ioanide).

Păsat, Dumitru. Tânăra generaţie văzută de Mircea Vulcănescu / Dumitru Păsat // Lit. şi arta. – 2003. – 17 apr. – P. 5.

Păsat, Dumitru. Titu Maiorescu, sau Tradiţia de aur a întregii culturi româneşti : [interviu cu publicistul D. Păsat] / Dumitru Păsat ; consemnare Doina Dabija // Lit. şi arta. – 2005. – 14 apr. – P. 3.

Păsat, Dumitru. Vasile Conta [160 de ani de la naşterea filozofului român] / Dumitru Păsat // Făclia. – 2005. – 5 noiemb. – P. 3.

***

Anghelenici, Dina. Eminesciana lui Dumitru Păsat / Dina Anghelenici // Făclia. – 2004. – 27 mart. – P. 3.

Bulat, Ludmila. Creaţia eminesciană – perpetuu izvor de inspiraţie / Ludmila Bulat // BiblioPolis. – 2010. – Nr. 2. – P. 145-146.

Doni, Gh. Darul de a vedea nevăzutul / Gh. Doni // Natura. – 2005. – Nr. 6.

Ganenco, Petru. Lumea lui e lumea cărţii : [Dumitru Păsat, bibliotecar şi bibliofil] / Petru Ganenco, Nicolae Pâslaru, Valeriu Godonoagă // Lit. şi arta. – 1998. – 16 apr. – P. 6.

Ganenco, Petru. Un cronicar al cărţii – Dumitru Păsat, bibliotecar şi bibliofil] / Petru Ganenco, Nicolae Pâslaru, Valeriu Godonoagă // Lit. şi arta. – 1998. – 16 apr. – P. 6.

Nazar, Valeriu. Păsat, Dumitru / Valeriu Nazar // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2006. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – P. 343-344.

Prohin, Victor. Beduin al spiritului : [Dumitru Păsat, critic şi publicist] / Victor Prohin // Lit. şi arta. – 2006. – 25 mai. – P. 8.

Larisa BULAT

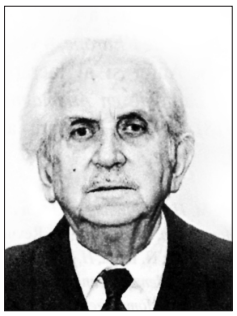

Gheorghe PLATON
1926 – 2006

Istoric român, membru titular al Academiei Române.

S-a născut la 26 febr. 1926, la Buhuşi, jud. Bacău. A decedat la 24 ian. 2006, la Iaşi. Studii secundare la Piatra Neamţ (1936-1944) şi universitare – la Facultatea de Litere, Secţia Istorie a Universităţii din Iaşi (1946-1950). A fost profesor la Universitatea *Al.I. Cuza* din Iaşi (1973-1991). Paralel cu activitatea didactică, a desfăşurat o intensă activitate de cercetare ştiinţifică. Autor a circa 300 de titluri: monografii, manuale, culegeri de documente şi peste 250 de articole şi recenzii referitoare îndeosebi la istoria modernă a românilor. Autor de monografii, studii şi articole privind mişcările sociale şi politice din preajma revoluţiei din 1848 şi Unirii Principatelor Române.

A fost conducător ştiinţific al mai multor doctoranzi originari de la est de Prut care şi-au făcut studiile la Iaşi. A participat la manifestări ştiinţifice la Chişinău.

A publicat: *Domeniul feudal din Moldova în preajma Revoluţiei de la 1848* (1973), *Lupta românilor pentru unitate naţională*, *Ecouri în presa europeană* (1974), *Moldova şi începuturile revoluţiei de la 1848* (1993) etc. Membru al Consiliului Naţional al istoricilor din România, al Societăţii de ştiinţe istorice, al Comisiei de istorie a relaţiilor internaţionale de la Milano. Membru titular al Academei Române (1993). A fost distins cu Medalia Muncii şi cu ordinul *Pentru Merit* în grad de Cavaler.

BIBLIOGRAFIE:

Platon, Gheorghe. Cum s-a înfăptuit România modernă: O perspectivă asupra strategiei dezvoltării / Gheorghe Platon [et al.] . – Iaşi: Ed. Univ. „Al. I. Cuza", 1993. - 368 p.

Platon, Gheorghe. Boierimea din Moldova în secolul al 19-lea. Context european, evoluţie socială şi politică: (Date statistice şi observaţii istorice) / Gheorghe Platon, Alexandru Florin. – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 1995. – 204 p.

Platon, Gheorghe. De la constituirea naţiunii la Marea Unire: studii de istorie modernă. vol. 1 / Gheorghe Platon. – Iaşi: Ed. Univ. „Al. I. Cuza", 1995. – 286 p.

Platon, Gheorghe. Domeniul feudal din Moldova în preajma revoluţiei de la 1848 / Gheorghe Platon. – Iaşi: Ed. Junimea, 1973. – 226 p.

Platon. Gheorghe. Istoria românilor: Epoca modernă / Gheorghe Platon. – Chişinău; Galaţi: Porto-Franco, 1992. – 150 p.

***

**Academicianul Gheorghe Platon (1926-2006) // Anuarul Institutului de istorie „G. Barit" din Cluj-Napoca. tom. XLV. – 2006. – P. 481-482.

Platon, Gheorghe // Dicţionar de istorie. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 303-304.

Platon, Gheorghe // Enciclopedia istoriografiei româneşti. - Bucureşti, 1978. – P. 264-265.

Platon, Gheorghe // Istorici români de azi: Mică enciclopedie. – Bucureşti, 2003. – P.41-52.

Platon, Gheorghe // Nemuritorii academicieni români. – Bucureşti, 1994. – P. 245-246.

Rusu, Dorina N. Platon, Gheorghe / Dorina N. Rusu // Rusu Dorina N. Membrii Academiei Române: 1866/2003: Dicţ. – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 2003. – P. 654-655.

M. Ş.

Vasile ZAGORSCHI
1926 – 2003

Compozitor, pianist şi pedagog. S-a născut la 27 febr. 1926, la Caramahmed, jud. Chilia. A decedat la 1 oct. 2003, la Chişinău.

A absolvit Conservatorul de Stat din Chişinău, clasa de compoziţie a profesorului Leonid Gurov (1952). Este profesor de discipline muzical-teoretice la Şcoala medie de muzică din Chişinău, şef de studii la Şcoala de Muzică *Ştefan Neaga* (1947-1956). Lector, director-adjunct la Conservatorul de Stat din Chişinău *Gavriil Musicesu* (1956-1959). Director al Teatrului de Operă şi Balet din Chişinău (1959-1962). Pe parcursul mai multor decenii a fost preşedinte al Uniunii Compozitorilor din Moldova (1964-1990). Profesor universitar (1983), şef Catedra teoria muzicii şi compoziţie la Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice din Chişinău.

Creaţia sa componistică acoperă o largă gamă de genuri: simfonic, cameral, muzică pentru teatru şi film. Membru al Uniunii Compozitorilor din 1952. Maestru Emerit al Artei din Moldova (1960). Deţinător al Premiului de Stat din Moldova (1968). Artist al poporului din Moldova (1982). A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău: Litera, 2000. – P. 47-48.

BIBLIOGRAFIE:

Ciobanu-Suhomlin, Irina. Zagorschi, Vasile / Irina Ciobanu-Suhomlin // Ciobanu-Suhomlin, Irina. Repertoriul general al creaţiei muzicale din Republica Moldova: (ultimele două decenii ale secolului XX) = The General Repertory of Musical Works of Moldavian Composers. – Chişinău: Ed. Cartea Moldovei, 2006. – P. 305-308.

Gromov, A. Tulpina pe care se aşează altoaiele: [Despre Vasile Zagorschi] / A. Gromov // Universul muzical. – 2002. – Nr. 1. – P. 23.

Spătaru, V. Simfonia neterminată: [Vasile Zagorschi] / V. Spătaru // Universul muzical. – 2005. – Nr. 5. – P. 43.

M. Ş.

Constantin
MAVROCORDAT
1711-1769

Domnitor fanariot în Ţara Românească şi în Ţara Moldovei. Un bun diplomat, s-a remarcat prin erudiţia şi reformele pe care le-a introdus in cele doua ţări.

S-a născut la 27 febr. 1711, la Constantinopol. Se stinge din viaţă la 23 noiemb. (4 dec.) 1769, la Iaşi.

A fost fiul lui Nicolae Mavrocordat, primul domn fanariot, şi nepot al lui Alexandru Mavrocordat Exaporitul, mare dragoman al Porţii, şi om de cultură.

Constantin a fost şi el un remarcabil om de cultură – cunoştea limbile italiană, franceză, turcă, persană şi greaca veche.

Promotor al politicii Porţii Otomane, a fost domnitor în Muntenia de şase ori: sept.-oct. 1730; oct. 1731-1733; noiemb. 1735-sept. 1741; iul. 1744-apr. 1748; febr. 1756 - 7 sept. 1758 şi iun. 1761- mart. 1763. În Moldova a domnit de patru ori: apr. 1733-noiemb. 1735; sept. 1741-iun. 1743; apr. 1748-aug. 1749 şi 29 iun. 1769-23 noiemb. 1769.

Prima sa domnie în Muntenia este de scurtă durată (sept.-oct. 1730). Fiind ales în scaun de boieri, este în curând destituit din domnie de către noul sultan Mahmud I. După o a doua domnie în Muntenia (1731-1733), este strămutat în Moldova (1733-1735), iar domnul Moldovei, Grigore II Ghica – în Muntenia. Dorind să-şi recapete tronul muntenesc, C. Mavrocordat a sporit achitarea dărilor pentru a-i plăti pe înalţii demnitari de la Poartă: "*Şi să nu-i hi fost gândul cu pizmă să scoată pi văru-său Grigore Vodă din Ţara Munteneasc㠍 n-ar hi fost atâta jac în ţară*", – relata cronicarul Ion Neculce. A realizat un şir de reforme ale structurilor sociale (*Aşezământul* din 1734), în scopul de a le acomoda mai mult la interesele domniei.

Politica de reforme a domnului este continuată şi ridicată pe o treaptă nouă în a treia lui domnie din Ţara Românească. La 7 febr. 1741, emite un hrisov domnesc, care prevedea un vast program de reforme în domeniile fiscal, agrar, administrativ şi juridic, act cunoscut străinătăţii sub titlul de *Constituţie* (Constitution faite par S.A.M. le Prince Constantin Mavrocordato), fiind publicat în revista franceză *Mercure de France,* în scopul de a-l prezenta pe domn în plan internaţional în calitate de promotor de reforme, adică de prinţ luminat. În sept. 1741, este transferat de Poartă în Ţara Moldovei unde a încercat să pună în aplicare prevederile *Constituţiei* sale, prima reformă înfăptuită de el fiind cea fiscală (scutirea totală de dări a boierimii şi a clerului şi introducerea unei dări fixe plătită în patru rate pentru restul populaţiei). Urmează măsurile care prevedeau reorganizarea structurilor sociale, Bisericii, consolidarea aparatului de stat central (a introdus salarizarea funcţionarilor statului), organizarea judiciară din principat (printre judecătorii aleşi a fost şi cronicarul Ion Neculce), reforma militară. Funcţionarii, numiţi de domn şi salarizaţi din vistierie, erau obligaţi să informeze regulat domnia despre activitatea lor. Informaţia trebuia alcătuită numai în limba română. Astfel, când marele căpitan de Soroca trimisese domnului o adresare în limba greacă, acesta i-a reproşat: *"Să-ţ cauţi logofătul să ne scrii rumâneşte. Să nu ne mai scrii greceşte"*.

Numit de Poartă domn al Munteniei (1744-1748), a suprimat şerbia (Hrisovul de eliberare din şerbie (rumânie) din 1746). Reforma ţărănească promulgată

de domn şi în Moldova, în timpul aflării sale la domnie în anii 1748-1749.

Reformele sale au fost aplicate aproape identic în amândouă ţările unde a domnit. Politica internă promovată de C. Mavrocordat a fost realizată prin metode caracteristice absolutismului luminat şi a avut un efect modernizator, cu consecinţe pozitive în perioada care a urmat.

Domnitorul a fost şi un recunoscut om de cultură. A continuat activitatea de dezvoltare a învăţământului, de organizarea activităţii tipografice (pentru cărţi bisericesti). Pentru a spori sursele de venit ale Academiei Domneşti din Iaşi, a trecut întreţinerea ei pe seama vistieriei. Cronicarul Ion Neculce scria că acest domn "*Mai socotit-au… pentru şcoli de învăţătură… şi au dat ştire tuturor mazililor în toată ţara ca să-şi aducă copiii la învăţătură la şcoală, ca să-şi înveţe orice limbă le-ar fi voia, pentru ca să se afle oameni învăţaţi în pământul nostru al Moldovei, precum sânt şi prin alte ţări*".

Ultima domnie a sa în Moldova a fost de scurtă durată (iun.-dec. 1769).

Prins de trupele ruseşti care în anul 1769 intraseră în Moldova (în timpul războiului ruso-turc din anii 1768-1774), a murit în captivitate.

Unul dintre fiii lui, Alexandru (viitor domn, supranumit Delibei), a rămas în istoria Moldovei şi a Ţării Româneşti drept un recunoscut om politic, bun diplomat, mare reformator şi mai ales promotor al culturii moderne.

BIBLIOGRAFIE:

Condica lui Constantin Mavrocordat: în 3 vol. / alcăt., ed., introd., note, indici şi glosar: Corneliu Istrati. – Iaşi: Ed. Univ. "Alexandru Ioan Cuza", 2008. – (Documenta).

***

Constantiniu, Florin. Constantin Mavrocordat / Florin Constantiniu – Bucureşti: Ed. Militară, 1985. – 196 p.

Neculce, Ion. O samă de cuvinte; Letopiseţul Ţării Moldovei de la Dabija-Vodă până la a doua domnie a lui Constantin Mavrocordat / Ion Neculce; postf. şi tab. cronologic de George Muntean. – Bucureşti: 100+1 Gramar, 1997. – 184 p. – (Pagini alese. Lit. română).

Xenopol, A. D. Istoria românilor din Dacia Traiană. vol. 9: Mavrocordaţii: 1714 – 1749. – Ed. a 3-a. – Bucureşti: Cartea Românească, [S.a.]. – 302 p.

***

Barbu, Daniel. Constantin Mavrocordat: Aşezământ constituţional pentru Ţara Românească, 7 februarie 1741; Asezamântul dăjdiilor în Moldova, 8 octombrie 1741; Carte de isprăvnicie, 15 ianuarie 1742; Aşezamânt pentru repatriaţi, 26 octombrie 1745; Slobozirea de rumânie a celor repatriaţi, 1 martie 1746; Hotarâre privind primirea în dregătorii, 9 mai 1746; Slobozirea rumânilor, 5 august 1746; Aşezământ pentru desfiinţarea veciniei, 6 aprilie/1 iunie 1749: cap. 14-20, 21 / Daniel Barbu // Barbu, Daniel. O arheologie constituţională românească: st. şi doc. – Bucureşti: Ed. Univ. Bucureşti, 2000. – 219 p.

Constantin Mavrocordat // Domnii Ţării Moldovei / Demir Dragnev, Eduard Baidaus, Ghenadie Bodeanu,...; vol. ed. de Demir Dragnev. – Chişinău: Civitas, 2005. – P. 242-245. – (Galeria voievozilor).

Dragnev, Demir. Constantin Mavrocordat / Demir Dragnev // Dragnev, Demir. Ţara Moldovei în Epoca Luminilor: (Aspecte din istoria socio-economică, politicii interne şi culturii în secolul al XVIII-lea). – Chişinău: Civitas, 1999. – P. 82.

Minea, I. Reforma lui Constantin Mavrocordat / I. Minea // Cercetări istorice (Iaşi). – 1927. – Vol. 2-3. – P. 158.

V. M.

Veta (Elisaveta) GHIMPU-MUNTEANU 1956

Interpretă de muzică etno şi populară, soţia lui Simion Ghimpu (1939-2010).

S-a născut în s. Paicu, r-nul Cahul, la 27 febr. 1956.

În 1977 absolveşte Institutul de Arte, Facultatea Regie şi Actorie. Din 1980 şi până în prezent lucrează redactor-prezentator la Departamentul muzical al Postului Naţional de Radio. A realizat emisiuni radiofonice de muzică (*O melodie pentru tine* - emisiune la cererile ascultătorilor) şi peste 500 emisiuni de folclor, multe dintre ele sunt păstrate în Fonoteca de aur a Radioului şi premiate, printre acestea: *La izvoare*, *Vă aduc cântecul meu de acasă*, *Lăutarii Moldoveni*, *Port în suflet dor de cântec*.

Tot în 1980 îşi începe activitate în ansamblul *Tălăncuţa*, conducător artistic fiind Andrei Tămăzlâcaru. A interpretat muzica culeasă din zona ei de baştină, debutând muzical în cadrul deschiderii muzeului de la Ivancea.

A realizat 4 CD-uri muzicale: *De cine dorul se leagă*, cu muzică etno şi populară; *Mai lin dorule mai lin,* cu muzică populară *Firai dorule nebun*, cu muzică etno şi un CD cu colinde *Sus la-naltul cerului.*

S-a produs ca interpretă de cântec popular şi etno-pop în filmele muzicale televizate: *De cine dorul se leagă* (2000), *Portret muzical* (2001).

Peste 40 de cântece folclorice şi în stil etno-pop sunt în fondurile Radioteleviziunii Naţionale.

Autoare de proiect şi prezentatoare a spectacolelor de muzică populară *Orchestra „Folclor" prezintă laureaţii festivalului de cântece populare.* A publicat în presa autohtonă peste 50 de portrete de creaţie (Nicolae Gribincea, Galina Pâslaru, Maria Iliuţ, Petre Neamţu, Suzana Popescu, Maria Drăgan, surorile Osoianu, Nina Ermurachi ş.a.), şi interviuri cu interpreţi de muzică populară şi uşoară atât de la noi din republică, cât şi din România. A colaborat cu revistele *Moldova*, *Femeia Moldovei*, *Capitala*, *A mic*, *Univers muzical*, *Nunta*, şi la ziarele *Literatura şi arta*, *Flux*, *Ţara*, *Glasul Naţiunii*, *Luceafărul*, *Albina* etc. A participat la diverse spectacole de muzică populară şi în cadrul unor spectacole de divertisment cu cântece etno-pop cu ansamblurile *Tălăncuţa*, *Ştefan Vodă*, orchestrele de muzică populară *Folclor* şi *Lăutarii*, precum şi în componenţa clubului *Maestro* de la teatrul *Satiricus*, atât la noi în

republică cât şi în România, Georgia, Lituania, Ucraina, Finlanda şi Franţa.

A semnat şi o carte – monografia satului de baştină, intitulată *Paicu – un sat din lunca Prutului de Jos* (2009), premiată la Salonul Internaţional de carte, ediţia 2010.

Membru al Uniunii Muzicienilor.

Deţinătoare a titlului onorific *Maestru în Artă* (2010) şi a premiilor: Diplomă de gradul I la cel de al doilea Festival republican al dinastiilor de familie *Tezaur* (1986); Diplomă de laureat al Festivalului folcloric *La vatra horelor* (1987); Premiul *Gh. Asachi* de la Festivalul *Arta pentru copii* al Ministerului Învăţământului Public (1990); *Dacia* (1993) a Centrului Naţional de Creaţie Populară pentru propagarea folclorului în scenă şi în emisiunile radiofonice; Premiul special de la festivalul *Alină-te dor, alină* (1992), com. Cicârlău, România, pentru autenticitatea cântecelor prezentate. Laureată a festivalului *Măria Drăgan* (1993), pentru cea mai bună interpretare a cântecului de leagăn; Premiul pentru cel mai reuşit cântec haiducesc, în cadrul concursului *Cindrelul* de la Sibiu, România, (1993); Diplomă de laureat al Festivalului *Rapsozii Moldovei*, Iaşi-Chişinău (1998).

BIBLIOGRAFIE:

Ghimpu-Munteanu, Veta. Paicu – un sat din lunca Prutului de jos: Excurs istoric / Veta Ghimpu-Munteanu. – Chişinău: Pontos, 2009. – 474 p.

***

Ghimpu-Munteanu, Veta. Port în suflet dor de cântec: interviu / Veta Ghimpu-Munteanu // Natura. – 2005. – Apr. (Nr. 4). – P. 6.

Ghimpu-Munteanu, Veta. Folclorul e lăsat în grija entuziaştilor: [despre membrul ansamblului "Tălăncuţa", folcloristul Nicolae Gribincea] / Veta Ghimpu-Munteanu // Ţara. – 2001. – 19 iul. – P. 4.

Ghimpu-Munteanu, Veta. E frumos să-ţi petreci viaţa în cântec...: interviu / Veta Ghimpu-Munteanu; consemnare: Ina Mihăiescu // Capitala. – 2002. – 9 febr. – P. 8.

Ghimpu-Munteanu, Veta. Interpretez doar cântecele ce se "prind de mine": interviu / Veta Ghimpu-Munteanu; consemnare: Marcela Gafton // Ţara. – 2000. – 6 iul. – P. 4.

***

Caciuc, A. Folclorul, scenă de lumină / A. Caciuc // Dialog. – 2000. – 19 iul. P. 4.

Caciuc, A. "La solicitările d-voastră" - V. Ghimpu-Munteanu / A. Caciuc // Femeia Moldovei. – 1994. – Nr.6.

Ciocanu, Ion. Dialog între două cântece / Ion Ciocan // Luceafărul. – 1996. – 1 mart.

Hropotinschi, V A. Veta Munteanu de la Paicu / V A.Hropotinschi // Lit. şi arta. – 1992. – 22 oct.

Mereuţă, Daniela. Veta Ghimpu-Munteanu "cu o amintire" în ajun de 1 aprilie / Daniela Mereuţă // Timpul. – 2002. – 29 mart.

Mocanu, M. Veta Ghimpu-Munteanu - tânără soacră a etno-popului / M. Mocanu // Capitala (rev.). – 2001. – febr.

Trofimov, Rodica. Bradul căsniciei mele / Rodica Trofimov // Flux. – 1999. – 31 dec.

Vahnovan, Anda-Cristina. Cupidoni în picaj /Anda-Cristina Vahnovan // Capitala (rev.). – 2002. – Dec.

***

Rusu, Dinu. Veta Ghimpu-Munteanu: Port în suflet dor de cântec [Resursă electronică] // http://music.md/news.php?nid=654

Veta Ghimpu-Munteanu: Port în suflet dor de cântec [Resursă electronică] // http://www.music.md/music.php?action=bio&gid=224

V. M.

CALENDAR NAȚIONAL

MARTIE

2011

Marți	1
Miercuri	2
Joi	3
Vineri	4
Sâmbătă	5
Duminică	6
Luni	7
Marți	8
Miercuri	9
Joi	10
Vineri	11
Sâmbătă	12
Duminică	13
Luni	14
Marți	15
Miercuri	16
Joi	17
Vineri	18
Sâmbătă	19
Duminică	20
Luni	21
Marți	22
Miercuri	23
Joi	24
Vineri	25
Sâmbătă	26
Duminică	27
Luni	28
Marți	29
Miercuri	30
Joi	31

80 de ani de la naşterea regizoarei române **Elisabeta Bostan** (1 mart. 1931). Considerată cel mai important autor de filme pentru copii din istoria filmului românesc.

125 de ani de la naşterea lui **Oskar Kokoschka**, pictor, grafician şi scriitor, exponent al expresionismului austriac (1 mart. 1886 – 22 febr. 1980).

135 de ani de la naşterea sculptorului român **Constantin Brâncuşi** (2 mart. 1876 – 16 mart. 1957). A fost iniţiator al principiilor modernismului în arta plastică a sec. al XX-lea. A se vedea şi art. din CB1996, p. 27-32; CN 2001, p. 54-55; CN 2006, p. 73; CN 2007, p. 112-113.

85 de ani de la naşterea lui **Nicolae Filip**, savant, specialist în matematică şi fizică, profesor universitar (3 mart. 1926 – 15 mai 2009). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 75-77.

80 de ani de la naşterea lui **Mihail S. Gorbaciov**, ultimul lider sovietic, iniţiator al prăbuşirii regimului comunist în URSS, laureat al Premiului Nobel pentru pace (3 mart. 1931).

100 de ani de la naşterea actriţei americane **Jean Harlow** (3 mart. 1911 – 6 iun. 1937).

175 de ani de la naşterea scriitorului şi criticului literar sloven **Josip Stritar** (6 mart. 1836 – 25 noiemb. 1923).

125 de ani de la naşterea matematicianului şi fizicianului englez **Sir Geoffrey Ingram Taylor** (7 mart. 1886 – 27 iun. 1975).

70 de ani de la naşterea lui **Andrei Mironov**, actor, regizor şi scenarist rus (7 mart. 1941 – 16 aug. 1987).

60 de ani de la naşterea **Lidiei Kulikovski,** specialist în biblioteconomie, manager, doctor conferenţiar universitar (8 mart. 1951). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 55-56.

100 de ani de la naşterea lui **Emanuel Elenescu**, dirijor, compozitor şi profesor român (8 mart. 1911 – 17 iun. 2003). Considerat „seniorul baghetei româneşti".

75 de ani de la naşterea actriţei române de teatru, film, radio şi televiziune **Gina Patrichi** (8 mart. 1936 – 18 mart. 1994).

125 de ani de la naşterea istoricului şi juristului român **Alexandru Boldur** (9 mart. 1886 – 18 oct. 1982). A se vedea şi art. din CB 1996, p.19-21; CN 2006, p. 80-81.

80 de ani de la naşterea poetului şi eseistului **Vitalie Tulnic (Manolescu)** (9 mart. 1931 – 3 dec. 1973). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 57-58.

55 de ani de la naşterea lui **Valeriu Dulgheru**, doctor habilitat în ştiinţe tehnice, conferenţiar universitar, inventator emerit al Republicii Moldova (9 mart. 1956). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 78-80.

50 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Cezar Petrescu**, prozator, gazetar şi traducător român (1 dec. 1892 – 9 mart. 1961). A se vedea şi art. din CN 2002, p. 330-331.

60 de ani de la naşterea violonistului şi dirijorului **Gheorghe Banariuc** (10 mart. 1951). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 58.

75 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Garabet Ibrăileanu**, critic, istoric literar, eseist, romancier şi traducător român (23 mai 1871 –

10 mart. 1936). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 113.

75 de ani de la naşterea prozatorului şi publicistului **Dumitru Ciobanu** (11 mart. 1936). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 58-59

80 de ani de la naşterea pictorului şi graficianului **Ghenadi Zâkov** (11 mart. 1931).

100 de ani de la naşterea lui **Itzhak Korn,** scriitor, istoric, om politic israelian, originar din Basarabia (11 mart. 1911 – 22 iun. 1994).

125 de ani de la naşterea folcloristului şi etnologului român **Gheorghe Fira** (12 mart. 1886 – noiemb. 1936).

70 de ani de la naşterea lui **Mircea Anghelescu**, cercetător literar, critic literar, filolog, istoric literar, paleograf şi profesor universitar român (12 mart. 1941).

65 de ani de la naşterea artistului plastic **Gheorghe Oprea** (13 mart. 1946). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 83-84.

75 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Heimann (Hariton) Tiktin**, lingvist şi filolog de vază român de origine germană (9 aug. 1850 – 13 mart. 1936).

135 de ani de la naşterea lui **Lev S. Berg**, ihtiolog, climatolog, geograf (14 mart. 1876 – 24 dec. 1950). A fost membru titular al Academiei de Ştiinţe a URSS şi membru de onoare al Academiei Agricole din Cehoslovacia.

125 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Boleslav Hâjdeu**, prozator, folclorist, traducător (20 dec. 1812 – 14 mart. 1886). A se vedea şi art. din CB 1996, p. 37-38; CN 2002, p. 345-346.

65 de ani de la naşterea graficianului **Arcadie Antoseac** (14 mart. 1946).

80 de ani de la naşterea actorului român de teatru şi film, originar din Bucovina de Nord, **Aurel Giurumia** (14 mart. 1931 – 30 mart. 2004).

150 de ani de la naşterea lui **Rudolf Lassel**, organist şi profesor român, de origine germană (15 mart. 1861 – 18 ian. 1918).

2055 de ani de stingerea din viaţă a lui **Caesar (Caius Iulius Caesar)**, om de stat, comandant de oşti, memorialist latin (13 iul. 101 î. Hr. – 15 mart. 44 î.Hr.). A se vedea şi art. din CN 2004, p. 221-222.

90 de ai de la naşterea lui **Nicolae Lupan**, prozator, memorialist, eseist, om politic, animator al vieţii culturale şi sociale din Basarabia (16 mart. 1921). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 60-61.

70 de ani de la stingerea din viaţă a diplomatului şi omului politic român **Nicolae Titulescu** (4 mart. 1882 – 17 mart. 1941). A se vedea şi art. din CN 2002, p. 98-100.

165 de ani de la stingerea din viaţă a matematicianului şi astronomului german **Friedrich Welhelm Bessel** (22 iul. 1784 – 17 mart. 1846). Cunoscut în matematică pentru sistematizarea funcţiilor Bessel şi ca fondator al şcolii germane de observaţii astronomice.

90 de ani de la stingerea din viaţă a savantului rus **Nikolai E. Jukovski** (17 ian. 1847 – 17 mart. 1921). A fost unul dintre fondatorii hidro- şi aerodinamicii moderne, considerat a fi „părintele" aviaţiei ruse.

100 de ani de la naşterea lui **Isaac Drobinschi**, specialist în medicină, profesor universitar (18 mart. 1911 – 17 mai 1983).

100 de ani de la naşterea specialistului în zoologie şi doctorului habilitat în ştiinţe biologice **Iuri Averin** (20 mart. 1911 – 10 oct. 1987).

180 de ani de la naşterea pictorului şi graficianului român **Theodor Aman** (20 mart. 1831 – 19 aug. 1891). Este fondator şi director al primei şcoli de arte frumoase de la Bucureşti şi Iaşi. A se vedea şi art. din CN 2001, p. 61-62.

125 de ani de la naşterea lui **George Topârceanu**, poet, prozator şi jurnalist român (20/21 mart. 1886 – 7 mai 1937). A se vedea şi art. din CB 1996, p. 39-42; CN 2006, p. 85-87.

100 de ani de la naşterea lui **George Manoliu**, violonist, profesor, muzicolog român (20 mart. 1911 – 8 iun. 1997).

125 de ani de la naşterea poetului român **George Gregorian** (23 mart. 1886 – 24 noiemb. 1962).

70 de ani de la naşterea lui **Ion Melniciuc**, lingvist, conferenţiar universitar, doctor în filologie (24 mart. 1941). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 64-66.

100 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Nicolae Densuşianu**, istoric şi folclorist român, membru corespondent al Academiei Române (18 apr. 1846 – 25 mart. 1911). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 118-119.

125 de ani de la naşterea actorului american de film **Roscoe Arbuckle (Fatity)** (24 mart. 1886 – 29 iun. 1933).

125 de ani de la naşterea teologului şi profesorului român **Nicolae Popescu-Prahova** (25 mart. 1886 – 6 febr. 1945).

75 de ani de la naşterea pictorului şi graficianului **Boris Poleakov** (25 mart. 1936).

240 de ani de la naşterea lui **Philipp Caudella**, compozitor, organist şi profesor român (25 mart. 1771 – 21 sept. 1826).

400 de ani de la naşterea lui **Evliya Çelebi**, istoric, geograf, scriitor şi unul din cei mai cunoscuţi călători otomani (25 mart. 1611--1682). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 67.

65 de ani de la naşterea lui **Viorel Prisăcaru**, specialist în domeniul epidemiologiei, profesor universitar (26 mart. 1946). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 90.

75 de ani de la naşterea dramaturgului şi prozatorului român **Victor Iancu** (26 mart. 1936 – 22 iun. 2008).

75 de ani de la naşterea lui **Mario**

Vargas Llosa, prozator, eseist şi dramaturg peruvian, laureat al Premiului Nobel pentru literatură în 2010 (28 mart. 1936).

450 de ani de la naşterea lui **Santorio Santorio**, medic fiziolog şi profesor italian (29 mart. 1561 – 22 febr. 1636). Este celebru datorită faptului că a realizat primele studii în domeniul metabolismului.

255 de ani de la naşterea lui **Jan Chrzciciel Władysław Sniadecki**, astronom, matematician, filozof polonez (29 mart. 1756 – 9 noiemb. 1830).

190 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Gavriil Bănulescu-Bodoni**, om de cultură şi scriitor religios, primul mitropolit al Basarabiei (1746 – 30 mart. 1821). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 317-318; CN 2006, p. 412.

200 de ani de la naşterea lui **Robert W. Bunsen,** profesor universitar**,** chimist, fizician, cercetător şi inventator german (30 mart. 1811 - 16 aug. 1899). A inventat fotometrul cu pată de ulei, becul cu gaz, o trompă de apă, un dispozitiv pentru studiul solubilităţii gazelor etc.

265 de ani de la naşterea lui **Francisco José de Goya y Lucientes**, important pictor şi creator de gravuri spaniol (30 mart. 1746 – 16 apr. 1828).

170 de ani de la naşterea lui **Iosif Vulcan**, publicist şi scriitor român, animator cultural, membru al Academiei Române (31 mart. 1841 – 8 sept. 1907). A se vedea şi art. din CB 1997, p. 222-225; CN 2001, p. 72-73.

415 ani de la naşterea lui **René Descartes (Cartesius)** filozof, matematician, fizician, fiziolog francez (31 mart. 1596 – 11 febr. 1650). Unul dintre fondatorii raţionalismului modern, creator al geometriei analitice. A se vedea şi art. din CN 2006, p. 94-95.

350 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Vasile Lupu,** Domn al Moldovei între anii 1634 şi 1653 (cca 1587/1596 – mart. 1661). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 96-97.

125 de ani de la naşterea **Mariei Pelivan**, preşedinte al societăţii pentru asistenţa publică şi „Crucea Roşie" din Basarabia (mart. 1886 - ?). A fost soţia lui Ion Pelivan.

70 de ani de la apariţia la Chişinău al ziarului „**Florile Dalbe"**, publicaţie instructiv-cognitivă şi literar-artistică pentru copii şi adolescenţi (mart. 1941). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 74.

60 de ani de la apariţia la Chişinău a revistei ilustrate de cultură şi atitudine civică, **"Femeia Moldovei"** (mart. 1951). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 322.

Nicolae FILIP
1926 - 2009

Savant, specialist în fizică şi matematică, profesor universitar, organizator al învăţământului superior universitar, rector al Universităţii de Stat *Alecu Russo* din Bălţi, academician.

S-a născut la 3 mart. 1926, în loc. Sofia,jud. Bălţi. Se stinge din viaţă la 15 mai 2009, la Bălţi.

Absolveşte şcoala primară din satul natal şi şcoala medie nr. 1 din or. Bălţi. Urmează Facultatea de Fizică şi Matematică a Universităţii de Stat din Moldova (1948); apoi se transferă la Institutul Pedagogic din Chişinău, pe care-l absolveşte cu menţiune în 1952, licenţiat în fizică.

Activitatea profesională a început-o în 1952 la Institutul Învăţătoresc din Soroca; din 1953 activează la Institutul Pedagogic din Bălţi (azi Universitatea de Stat *Alecu Russo*), parcurgând calea de la funcţia de lector (1953-1957), lector superior (1960-1962), conferenţiar (1962-1980), profesor universitar (din 1980), şef de catedră, prorector pentru ştiinţă (1964-1986), până la cea superioară de rector (din 1986).

A participat la Cursurile anuale aprofundate de radiofizică şi radioelectronică ale Facultăţii de Fizică a Universităţii *M. V. Lomonosov* din Moscova (1954-1955), unde îşi face doctoratul (1957-1960). În 1962, la Universitatea din Leningrad (azi Sankt Petersburg) a susţinut teza de doctor în ştiinţe fizico-matematice, iar în 1979 pe cea de doctor habilitat.

Problematica cercetărilor ştiinţifice ţine de domeniul radiofizicii, şi anume în direcţia propagării radioundelor centimetrice în troposferă, şi cercetarea structurii neomogene a ionosferei şi evidenţierea posibilităţilor de creare a canalelor ionosferice netradiţionale de radiocomunicaţie.

Rezultatele investigaţiilor ştiinţifice ale profesorului Nicolae Filip sunt reflectate în circa 200 de publicaţii, inclusiv 6 monografii, printre care: *Dispersia undelor radio de către ionosfera anizotropă* (1974); *Dispersia racursională a undelor ultrascurte de către ionosferă la latitudini medii* (1980); *Evoluţia neomogenităţii artificiale ale plasmei în ionosfera terestră* (1986); *Metode contemporane de cercetare a proceselor dinamice în ionosferă* (1991) ş.a.; 65 de articole ştiinţifice, 25 referate ştiinţifice, 15 rapoarte ştiinţifice etc.

Eminent al Învăţământului public din Republica Moldova (1969); Eminent al Învăţământului public din URSS (1969); Doctor Honoris Causa al Universităţii Tehnice *Gh. Asachi* din Iaşi (2009) etc. Este membru de onoare al Academiei de Ştiinţe din Moldova (din 1995) şi membru activ al Academiei Internaţionale a Învăţământului superior (din 1997). Cetăţean de onoare al mun. Bălţi (2001). Este decorat cu medalia *Dimitrie Cantemir* a Academiei de Ştiinţe din Moldova (2006).

A se vedea şi articolul din *Calendarul Naţional 2006*. -- Chişinău: BNRM, 2006. -- P. 75-77.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Filip, Nicolae. Profesorul Nicolae: Omagiul N. Filip [et al.]; cuv. introd. Mihai Şleahtiţchi. -- Bălţi: Presa universitară bălţeană, 2006. -- 104 p.

Filip, Nicolae. Strategii actuale în lingvistică, glotodidactică şi ştiinţa literară: Conferinţa ştiinţifică internaţională consacrată aniversării a 50-a de la fondarea Facultăţii de Limbi şi Literaturi străine, 15-16 oct. 2004. vol. 4 / N. Filip. -- Bălţi: Presa univ. bălţeană, 2004. -- 208 p.

Universitatea de Stat *Alecu Russo* / col. de red. Nicolae Filip, V. Cabac, S. Băncilă, V. Guţan, M. Rumleanschi; resp. de ed. V. Cabac; red. A. Sainenco. – Bălţi, 2005. – Nr. 9-10. – ian.-aug. – 60 p.

* * *

Am reuşit să spargem stereotipurile: Interviu cu academicianul Nicolae Filip, rectorul Universităţii de Stat *Alecu Russo* din Bălţi / consemnare: Iurie Bălan // Vocea poporului. -- 2000. -- 12 dec. -- P. 4.

Filip, Nicolae. Cultura tehnică - component important al culturii generale // Filip, Nicolae. Cultura ştiinţifică - component al culturii generale: Conferinţă ştiinţifică republicană consacrată jubileului de 50 de ani al Facultăţii Tehnică, Fizică şi Matematică. -- Bălţi, 1997. -- P. 8-11.

Galben, Andrei. ECTS în Republica Moldova / Andrei Galben, Nicolae Filip, M. Ciobanu // Moldova suverană. -- 2004. -- 24 noiemb. -- P. 3.

Imperativul dublei specializări: Dezbateri pe marginea proiectului Legii Învăţământului superior / Nicolae Filip, M. Ciobanu, I. Guţu, S. Varban // Făclia. -- 2005. -- 25 iun. -- P. 7.

Interviu cu Nicolae Filip - rectorul Universităţii de Stat *Alecu Russo* / a intervievat: Corneliu Bolbocean, Corina Marasiuc // Generaţia Pro. -- 2003. -- Nr. 8. -- oct. -- P. 6.

Universitatea de Stat *Alecu Russo* la ziua de azi: Interviu cu rectorul Univ. de Stat *Alecu Russo* Nicolae Filip / consemnare: Alexandru Bânzari // Plai bălţean. -- 2000. -- 22 dec. -- P. 2.

* * *

Fotescu, Maria. Nicolae Filip: Bibliografie / M. Fotescu, C. Tabac, F. Tlehuci. -- Ed. a 3-a, rev. şi complet. -- Bălţi: Presa univ. bălţeană, 2001. -- 106 p.

Gorodnâi, E. Nicolae D. Filip: Bibliografie / E. Gorodnâi, C. Tabac. -- Ed. a 2-a, rev. şi complet. -- Bălţi: Ed. Bibliotecii Universitare, 1995. -- 69 p.

Popa, Iulius. Rectorul academician Nicolae Filip / Iulius Popa. -- Chişinău: Litera Internaţional, 2006. -- 192 p.

Scurtu, Elena. Academicianul Nicolae Filip: Bibliografie / Elena Scurtu, ... [et al.]. -- Ed. a 4-a, rev. şi complet. -- Bălţi: [S. n], 2005. -- 199 p.

* * *

Budişteanu, Alexandru. Un bălţean care onorează oraşul şi ţara: [Nicolae Filip - personalitate ştiinţifică remarcabilă a secolului XX] / A. Budişteanu // Făclia. -- 2004. -- 28 febr. -- P. 6.

Popa, Iulius. Fenomenul Nicolae Filip (F.N.F): [despre rectorul Universităţii de Stat din Bălţi, Nicolae Filip] / Iulius Popa // Lit. şi arta. -- 1995. -- 30 mart. -- Nr. 13. -- P. 3.

* * *

Nicolae Filip [Resursă electronică] //http://www.asm.md/index.php?go=noutăţi-detalii

Nicoae Filip [Resursă electronică] // http://www. Wikipedia.org/wiki/Nicolae-Filip

T. N.

Mihail S. GORBACIOV
1931

Ultimul lider sovietic, iniţiator al prăbuşirii regimului comunist în URSS, laureat al Premiului Nobel pentru pace. S-a născut la 3 mart. 1931, la Privolnoie, lângă Stavropol. Şi-a făcut studiile la Facultatea de Drept a Universităţii de Stat din Moscova (1950-1955). A urcat pas cu pas în sistemul de partid din regiunea natală Stavropol, ajungând prim-secretar al Comitetului de partid al regiunii Stavropol. Este ales membru al Comitetului Central al Partidului comunist al URSS (1971), secretar al Comitetului Central al PCUS, responsabil de problemele agrare (1978). Devine membru al Biroului Politic, organul politic cel mai înalt din Uniunea Sovietică (1980), doi ani mai târziu, mentorul său. Secretar general al PCUS (1985-1991), preşedinte al Prezidiului Sovietului Suprem al URSS (1988-1991). A iniţiat un program de reformă economică şi politică (glasnost şi perestroika), o politică de reformare radicală a societăţii sovietice, urmărind abandonul dogmelor, democratizarea şi o nouă eficienţă în plan economic şi politic. (oct. 1985). Pe plan extern a sprijinit programul de dezarmare şi a contribuit la încetarea războiului rece. Reformele sale economice n-au avut succes, o cauză fiind subaprecierea factorului naţional. Datorită reformelor sale politice au luat naştere mişcările naţionale în republicile unionale, inclusiv în Moldova. Perestroika însă nu a putut salva Uniunea Sovietică de la destrămare. Succesele obţinute în negocierile privitoare la politicile reducerii înarmărilor în tratatele încheiate cu Statele Unite (1987), opţiunea zero, retragerea trupelor sovietice din Afganistan (1988) etc. au dus la o destrămare paşnică a imperiului sovietic, la o dezlipire a fostelor ţări comuniste din Europa de Est şi din Asia, de blocul sovietic, consfinţind pe această cale, în februarie 1991, dizolvarea Pactului de la Varşovia. Politica sa externă a fost una reuşită, întrucât a dus la încetarea antagonismelor ideologice, militare şi politice dintre Vest şi Est. Toate acestea au fost primite în Occident ca fiind începutul unei noi ere. Supravieţuieşte unei lovituri de stat organizată împotriva sa (aug. 1991), datorită curajului arătat de demonstranţii moscoviţi şi de Boris Elţin. Puciul eşuat a marcat începutul declinului erei Gorbaciov. După dizolvarea Uniunii Sovietice, se retrage din funcţia de preşedinte de Stat (1991). Premiul Nobel pentru Pace (1990).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

***Gorbaciov, Mihail S.** Cuvântări şi articole: [În 3 vol.] / Mihail S. Gorbaciov. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1989-1990.

Gorbaciov, Mihail S. Memorii / Mihail S. Gorbaciov. – Bucureşti: Nemira, 1994. – 392 p.

***Gorbaciov, Mihail S.** Potenţialul cooperaţiei în slujba restructurării / Mihail S. Gorbaciov. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1988. – 48 p.

***Gorbaciov, Mihail S.** Restructurarea este de neamânat, ea îi priveşte pe toţi şi în toate: Culegere de materiale / Mihail S. Gorbaciov. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1986. – 108 p.

***Gorbaciov, Mihail S.** Restructurarea şi noua mentalitate pentru ţara noastră şi pentru întreaga lume / Mihail S. Gorbaciov. – Chişinău: Cartea Molodvenească, 1988. – 292 p.

***Gorbaciov, Mihail S.** Să aprofundăm restructurarea, să muncim mai bine: Culegere de materiale / Mihail S. Gorbaciov. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1986. – 64 p.

***

Cupluri regale. Mihail şi Raisa Gorbaciov // VIP Magazin. – 2007. – Nr 1-2. – P. 64.

Fără a fi profet, rămâne admirat: [Mihail Gorbaciov] // Ora satului. – 2005. – Martie. – P. 12.

Gorbaciov, Mihai // Dicţionar de istorie. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 189.

Hart, Michael H. Gorbaciov, Mihail / Michael H. Hart // Hart, Michael H. 100 de personalităţi din toate timpurile care au influenţat evoluţia omenirii. – Bucureşti: Ed. Lider, 1992. – P. 358-366.

Jordan, Bernd. Mihail Sergheevici Gorbaciov / Bernd Jordan, Alexander Lenz // Jordan Bernd. 100 de personalităţi ale secolului: Politicieni. – Bucureşti, 2005. – P. 74-75.

Kasimov, Ivan. O zi din trei lângă Gorbaciov: [Din viaţa familiei Gorbaciov] / Ivan Kasimov // Magazin istoric. – 1999. – Nr. 4. – P. 51-54.

Mihail Sergheevici Gorbaciov // Personalităţi de la Primul Război Mondial până în prezent. – Bucureşti, 2004. – P. 298.

Money, Brian. Mihail Gorbaciov / Brian Mooney // Mooney, Brian. 100 mari lideri din antichitate până în prezent. – Bucureşti: Lider, 2008. – P. 100-102.

Smith, A. Mihail Gorbaciov / A. Smith // Preţul succesului. – 1997. – nr. 11. – P. 22-23.

M. Ş.

Geoffrey Ingram TAYLOR
1886-1975

Matematician şi fizician englez, specialist în dinamica fluidelor şi în teoria undelor. Este unul dintre cei mai mari fizicieni ai sec. XX.

S-a născut la 7 mart. 1886, la Londra, Anglia, în familia unui artist, iar mama sa, Margaret Boole, provine dintr-o familie de matematicieni. Se stinge din viaţă la 27 iun. 1975, la Cambridge.

A participat la prelegerile de Crăciun ale Institutului Regal. A urmat studii de matematică şi ştiinţe ale naturii la Colegiul *Trinity* din Cambridge, pe care-l absolveşte în 1911.

Activitatea profesională o începe în 1911 la un post de meteorologie, apoi este meteorologist pe nava scoţiană *Ice Petrol* (din 1913), unde a studiat mişcarea aerului. Odată cu începutul Primului Război Mondial, a fost angajat

la Fabrica Regală de aeronave la Farnborough, unde şi-a pus în aplicare cunoştinţele în construcţia aeronavelor. Tot aici, a învăţat să piloteze şi să sară cu paraşuta.

Între 1923 şi 1972, a activat în calitate de profesor şi cercetător la Universitatea Cambridge. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial a fost consultant şi consilier pentru autorităţile civile şi militare în fenomenul exploziilor mari. În perioda 1944-1945 a participat ca delegat din partea Marii Britanii la proiectul Manhattan, la laboratorul ştiinţific Los Almos, SUA. După război, şi-a continuat cercetările în cadrul Comitetului aeronautic de cercetare, lucrând asupra dezvoltării navelor supersonice.

Direcţiile cercetărilor sale ştiinţifice ţin de mecanica continuă, meteorologie; de turbulenţele ce se produc în atmosferă; mişcarea aerului şi a apei, efectele undelor de şoc ale exploziilor atât în apă cât şi în aer; activitatea electrică a furtunilor; de domeniul oceanografiei, în special problema corpurilor ce trec printr-un fluid de rotaţie; deformarea materialelor cristaline; mişcarea speciilor unicelulare marine; stadiul statistic al fluctuaţiilor vitezii etc.

A adus contribuţii la designul aripilor avioanelor în mecanica fluidelor şi în teoria statistică a turbulenţelor şi fluxul turbulenţelor; în teoria dislocaţiei; în dezvoltarea aeronavelor supersonice.

Este autorul teoremelor ce-i poartă numele: *Conul lui Taylor*, *Dispersia lui Taylor*, *Numărul lui Taylor*, *Vârtejul lui Taylor*, *Fluxul Taylor-Couette*, *Instabilizarea Taylor-Rayleigh, ârtejul lui Taylor-Green* şi *Microscara lui Taylor*. Rezulatele cercetărilor ştiinţifice ale savantului sunt reflectate în cele mai importante lucrări, printre care: *Foile ştiinţifice ale lui Sir Geoffrey Ingram Taylor, vol. 1: Mecanica solidelor* (1958); *Foile ştiinţifice ale lui Sir Geoffrey Ingram Taylor, vol. 2: Meteorologia, Oceanografia şi Fluxul turbulent* (1960); *Foile ştiinţifice ale lui Sir Geoffrey Ingram Taylor, vol. 3: Aerodinamica şi Mecanica proiectelor şi Exploziile* (1963);

Foile ştiinţifice ale lui Sir Geoffrey Ingram Taylor, vol. 4: Mecanica fluidelor; Diverse lucrări (1971).

Este membru al Academiei Naţionale de Ştiinţe a SUA (1945), membru al Academiei de Ştiinţe a Indiei (1952), membru al Academiei de Ştiinţe a URSS (1966) ş.a. A fost decorat cu Medalia regală a Societăţii Regale (1933); Medalia *Copley* a Societăţii Regale (1944); Cavaler de Onoare (1944); Gradul de Onoare al Universităţii *Edinburgh* (1953); Medalia de Aur a Societăţii Regale de Aeronautică (1954); Medalia *De Morgan* a Societăţii londoneze de matematică (1956); Premiul şi Medalia internaţională *Panetti* a Academiei de Ştiinţe din Torino (1958); Medalia de Aur *Kelvin* a Instituţiei civile de ingineri (1959); Medalia de Aur internaţională *James Watt* (1965) etc.

BIBLIOGRAFIE:

Bogoliubov, A.N. Geoffrey Ingram Taylor / A.N. Bogoliubov. Matematiki. Mehaniki. -- Kiev, 1983. -- P. 465.

* * *

Taylor, Geoffrey I. [Resursă electronică] //http://en.wikipedia.org/.../Geoffrey_Ingram_Taylor

Taylor, Geoffrey I. [Resursă electronică] //http://www.nahste.acuk/.../GB_0237_NAHSTE_P1870.html

T. N.

Andrei MIRONOV
1941-1987

Actor de teatru şi film, scenarist, regizor şi interpret de cântece rus. Este cunoscut pentru rolurile principale în unele dintre cele mai populare filme ex-sovietice, comedii filmate de Eldar Riazanov, Leonid Gaidai, Mark Zaharov ş.a.

Numele la naştere a fost Menaker.

S-a născut la 7 mart. 1941, la Moscova, într-o familie celebră de actori.

Se stinge din viaţă la 16 aug. 1987, la Riga, Letonia, unde se afla într-un turneu la Teatrul de Operă de aici.

A absolvit şcoala la Moscova (1958), după care a urmat cursurile Şcolii de actorie *B.V. Şciukin* de pe lângă Teatrul *Vahtangov* (1958-1962). În 1961, fiind în ultimul an de studii, a debutat în cinematografie, în filmul *Dar dacă acest lucru este dragoste?* (A esli èto lûbov'?), în rolul lui Piotr, după care urmează rolurile principale în filmele *Fratele meu mai mic* (Brat moj mladšij) şi *3+2* (1962).

Din 1962, timp de 25 de ani, a activat la Teatrul de Satiră din Moscova. Rolul de debut a fost în spectacolul *Non-stop* (24 časa v sutki). Pe parcurs, a jucat roluri în peste 30 de spectacole de teatru şi spectacolele televizate.

În 1965 a fost invitat de către regizorul Eldar Riazanov să joace în comedia *Atenţie, automobilul* (Beregis' avtomobilâ) (1966). Filmul a avut un mare succes, iar rolul lui Mironov a fost recunoscut de către critici ca unul din cele mai bune. În 1968 joacă (alături de Iuri Nikulin, Anatoli Papanov, Nonna Mordiukova ş.a.) în renumita comedie *Braţul cu diamante* (Brilliantovaja ruka) de Leonid Gaidai, în care Mironov apare şi în postură de interpret de cântece. *Braţul cu diamante,* considerat unul dintre cele mai bune filme ex-sovietice, a adunat, în 1969, peste 76 mln de spectatori.

A mai interpretat cântece în numeroase filme şi a înregistrat mai multe discuri (1969-1987).

Devenind faimos, au urmat roluri în filme unul după altul, printre care: *Proprietate a Republicii* (Dostoâanie respubliki) şi *Hoţii* (Stariki-razbojniki) (1971), *Aventurile incredibile ale italienilor în Rusia* şi *Pălăria de paie* (Solomennaâ šlâpa) (1974), *Un pas în întâmpinare* (Šag navstreču) (1975), *Rândunelele cerului* (Nebesnye lastočki) (1976), *Douăsprezece scaune* (12 stul'ev) (1977), *Un miracol ordinar* (Obyknovennoe čudo) (1978), *Trei într-o barcă fără a mai socoti şi câinele* (Troe v lodke, ne sčitaâ sobaki) (1979) etc., cca 60 de roluri. Ultimul rol în cinematografie, şi acesta de un mare succes, a fost în filmul muzical *Omul de pe Bulevardul Capucinilor* (Čelovek s bul'vara Kapucinov) (1987).

Distins cu titlul de *Artist Emerit* (1974) şi *Artist al poporului* (1980) al Federaţiei Ruse, *Cel mai bun actor* (1987), cu numeroase premii.

Mica planetă, cu numărul 3624, descoperită de astronomi ruşi, este numită *Planeta Mironov* (1982).

BIBLIOGRAFIE:

Andrej Mironov: Sbornik / red.-sost. B.M. Poûrovskij. – Moskva: Iskusstvo, 1991. – 379 p. – Bibliogr.: p. 367-380.

Zabozlaeva, Tat'âna B. Rovesniki: Portrety akterov 1941 goda roždeniâ: Nikolaj Gubenko, Oleg Dal', Andrej Mironov, Vitalij Solomin, Valerij Zolotuhin, Bogdan Stupka, Sergej Šakurov / Tat'âna B. Zabozlaeva. – Kiev: Mystèctvo, 1990. – 202 p. : il.

***

Andrej Mironov [Resursă electronică] // http://www.aib.ru/~kam/biography/andrej-mironov.htm

Andrej Mironov – legenda sovetskogo kino i teatra [Resursă electronică] //http://www.nashfilm.ru/kinostars/392.html

Lidia KULIKOVSKI
1951

Biblioteconomist, bibliograf, manager; conferenţiar universitar doctor în ştiinţe pedagogice.

S-a născut la 8 mart. 1951, în com. Nicoreni, Drochia, în familia ţăranilor gospodari Leonid şi Nina Ataman. După absolvirea şcolii medii de cultură generală din satul natal, dă admiterea la Facultatea de Filologie, specialitatea Biblioteconomie şi Bibliografie, din cadrul Universităţii de Stat din Moldova, a cărei licenţiată devine în 1973. Debutează în munca bibliotecară la Cahul, însă în acelaşi an, 1973, se angajează la Biblioteca orăşenească *Jdanov* din Chişinău – astăzi Biblioteca Municipală *B.P. Hasdeu*, lucrând în diferite servicii şi prestând diverse activităţi.

În mart. 1990 este aleasă director general al BM *B. P. Hasdeu,* funcţie pe care o deţine până în prezent. Încă din primele luni de aflare în acest post iniţiază o serie de acţiuni de natură să reformeze reţeaua BM "B.P. Hasdeu", constituită din peste 30 de filiale, concomitent implicându-se energic în activitatea de înnoire a activităţii bibliotecare în ansamblu pe republică.

Astfel, în colaborare cu biblioteci şi cu consilii judeţene din România, deschide primele biblioteci de carte românească la Chişinău (în perioada 1990-2009, au fost organizate nouă asemenea instituţii de cultură generală). Denumirile acestor biblioteci sunt semnificative: *Transilvania*, *O. Ghibu*, *Maramureş*, *Târgu-Mureş*, *Târgovişte*, *Ştefan cel Mare*, *L. Rebreanu* etc., iar apariţia lor, deopotrivă cu promovarea unei politici inteligente de achiziţie au contribuit la creşterea substanţială, în bibliotecile din Chişinău, a ponderii cărţilor în limbă română: de la câteva procente, în 1990, la mai bine de 50 la sută, în 2010, celelalte documente fiind în limbi de circulaţie universală, în rusă şi în limbile altor minorităţi naţionale din R. Moldova. De altfel, o altă iniţiativă a Lidiei Kulikovski, mult apreciată atât în republica noastră cât şi departe de hotarele ei, are în vedere deschiderea unor biblioteci–centre culturale pentru reprezentanţii etniilor conlocuitoare de la noi: rusă, ucraineană, bulgară, evreiască, găgăuză, polonă etc. În reţeaua de filiale ale BM au fost deschise şi biblioteci specializate: de arte, de drept, Sala germană, Centrul Academic Eminescu, ca să nu mai vorbim de subdiviziuni de literatură pentru copii şi adolescenţi, de carte religioasă, didactică, tehnică etc.

În 2002, L. Kulikovski fondează publicaţia trimestrială de biblioteconomie şi ştiinţe ale informării *BiblioPolis*, care a evoluat de la o broşură la o solidă revistă cu 150 p., având rezumate în engleză şi versiune electronică. În 2003, susţine teza de doctor în ştiinţe pedagogice cu tema *Evoluţia serviciilor de biblioteci pentru persoanele dezavantajate: Istorie. Prezent. Tendinţe*, având-l de îndrumător pe dr. prof. univ. Ion Stoica din Bucureşti, reputat bibliolog şi poet, timp îndelungat manager al Bibliotecii Universitare din Bucureşti.

L. Kulikovski s-a aflat, ca oaspete ori în vizite de documentare, la faimoase biblioteci naţionale din mai multe ţări: Biblioteca Congresului din SUA, Biblioteca Naţională a Chinei, Biblioteca Centrului Pompidou, *Diamantul Negru* (Bibl. Naţ. a Danemarcei), la biblioteci municipale din Finlanda, Israel, Rusia, Polonia, Grecia, Ucraina etc. A fost la stagii în management şi sisteme educaţionale în Olanda, Grecia şi Polonia. A avut mai multe delegaţii de documentare şi alte forme de familiarizare cu activitatea a zeci de biblioteci din România. Din fiece deplasare se întoarce cu numeroase materiale, cunoştinţe, idei, ce sunt realizate de comunitatea bibliotecară chişinăuiană. Este autoare a numeroase şi importante proiecte de cercetare bibliografică, coordonator naţional al proiectelor europene *PULMAN*, *Calimera*, *Public Library Development Projec*t ş.a. În anii 2000-2004 a deţinut funcţia de preşedinte al Asociaţiei Bibliotecarilor din R. Moldova.

Graţie eforturilor bine conjugate ale Lidiei Kulikovski cu cele ale echipei de circa 300 de angajaţi, reţeaua BM *B.P. Hasdeu* a devenit un centru de informare şi culturalizare de incontestabilă valoare, fiind solicitat, într-un fel sau altul, de fiecare al doilea chişinăuian, dar şi de mulţi oaspeţi ai capitalei. Concomitent, biblioteca în fruntea căreia se află L. Kulikovski şi-a câştigat reputaţia unei apreciabile instituţii de cercetare şi de editare, în special a unor importante lucrări în domeniul bibliologiei, însă şi cărţi ce ţin de cultura generală,

de informarea cât mai eficientă a cetăţenilor.

Oferind un model de bibliotecar pasionat de cercetare, dar şi de scriere / elaborare a lucrărilor în domeniu, L. Kulikovski este autoarea a peste 300 studii şi cercetări, bibliografii, articole de sinteză, eseuri, interviuri, dialoguri etc., inclusiv şase volume de autor, numeroase bibliografii şi biobibliografii, pe care le-a îngrijit şi coordonat, la multe fiind şi alcătuitoare, prefaţatoare sau postfaţatoare (numai în ultimii cinci ani – circa 50 de asemenea cărţi). Scrierile sale de specialitate se disting prin abordarea unor subiecte de actualitate stringentă, la fel – prin rigurozitate şi analiză aprofundată. Sunt de menţionat şi eseurile Lidiei Kulikovski, inclusiv un impresionant serial cu portrete eseistice consacrate înaintaşilor noştri, unor scriitori, cercetători şi oameni de cultură, bibliologi şi bibliografi notorii, dar şi multor contemporani, colegi de breaslă bibliotecară.

Alături de munca de cercetare ştiinţifică desfăşoară o fructuoasă activitate didactică, fiind conferenţiar universitar la USM, Facultatea Jurnalism şi Ştiinţe ale comunicării, Catedra de biblioteconomie şi asistenţă informaţională. A ţinut prelegeri şi bibliotecarilor din republică, la Şcoala de Biblioteconomie de pe lângă Asociaţia Bibliotecarilor din Republica Moldova.

Director-fondator şi harnic autor al revistei *BiblioPolis*, colaborează la numeroase publicaţii de specialitate din Chişinău, Bucureşti, Cluj-Napoca, alte mari centre culturale din România, fiind membră în colegii de redacţie şi / sau consilii ştiinţifice ale revistelor *Magazin bibliologic* (BN RM), *Simposia Professorum* (ULIM), *Biblioscientia* (Bib. Şt. "Andrei Lupan" a AŞM), *Biblioteca* (Bucureşti), *Libraria* (Tg. Mureş), *Familia Română* (Baia Mare) ş.a.

Activitatea prodigioasă a Lidiei Kulikovski este apreciată la justa-i valoare de forurile de specialitate şi culturale din R. Moldova şi din întreg spaţiul românesc, inclusiv prin acordarea unor prestigioase distincţii şi premii. *Lucrător emerit al culturii* (1987), deţine medalia *Meritul Civic* (1996), ordinul *Gloria Muncii* (2010). În ultimii ani i s-au acordat: Premiul European *Managerul secolului XXI* (2001), Premiul *Petre Andrei* – pentru cercetare, din partea Universităţii *P. Andrei* din Iaşi; Premiul Mare – pentru cercetare al Salonului Internaţional de carte pentru copii, organizat de BN pentru copii "Ion Creangă" (2010); Diplome şi Premii ale Salonului Internaţional de carte din Chişinău, organizat de BN RM; Premiul Mare (în repetate rânduri) al Asociaţiei Bibliotecarilor din R. Moldova - pentru monografii în domeniu, aceeaşi distincţie a ABRM – şi pentru manuale în domeniu; Premiul *Sergiu Grossu* al Editurii Museum din Chişinău etc. Este laureată a publicaţiei independente *TIMPUL* (2008).

"Lidia Kulikovski este un manager înnăscut şi un bibliotecar de vocaţie. Împacă aceste două profesii datorită unor calităţi pe care le pot întâlni numai la oamenii cu adevărat ai cărţii. Dincolo de inteligenţă, are dânsa o apreciabilă deschidere spre om, spre acel consumator de informaţii care intră în bibliotecă în speranţa de a găsi răspunsuri la zecile lui de întrebări [...]" (Iurie Colesnic).

A se vedea şi art. din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău, 2000. – P. 55-56.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Clasificarea Zecimală Universală : man. pentru studenţii secţiei de biblioteconomie / Natalia Senocosov, Nelly Ţurcan, Lidia Kulikovski. – Chişinău : Muse um, 1995. – 59 p.

Kulikovski, Lidia. Prestarea serviciilor de bibliotecă destinate persoanelor dezavantajate : ghid / Lidia Kulikovski. – Chişinău : [S. n.], 1999. – 14 p.

Kulikovski, Lidia. Mihai Cimpoi : Biobibliogr. / Lidia Kulikovski, Taisia Verebceanu. – Chişinău : Litera, 2002. – 192 p.

Rec. : *Buluţă, Gheorghe. Cartea profesională la Chişinău : [despre publicaţiile Bibl. Municipale B.P. Hasdeu, apărute cu prilejul aniversării a 125 de ani, inclusiv despre lucrarea Mihai Cimpoi : Biobibliografie (Litera, 2002)] / Gheorghe Buluţă // Biblioteca. – 2003. – Nr. 3. – P. 84-85 ; BiblioPolis. – 2003. – Vol. 6, Nr. 2. – P. 10-11.*

Rec. : *Şpac, Ion. Aportul bibliografic al Bibliotecii Municipale (BM) B.P. Hasdeu / Ion Şpac // BiblioPolis. – 2002. – Vol. 3, Nr 3. – P. 49-51 ; Şpac, Ion. Reflecţii biblioteconomice şi bibliografice. – Chişinău, 2005. – P. 167-170.*

Kulikovski, Lidia. Evoluţia serviciilor de bibliotecă pentru persoane dezavantajate în contextul democratizării societăţii : autoref. tz doct. în ped. Specialitatea: 13.00.05 – Teoria, metodica şi organizarea activităţii de culturalizare. – Chişinău, 2003. – 22 p.

Rec. : *Stoica, Ion. Bibliotecile ca factor integrator al comunităţii : [pe marginea tz. doct. „Evoluţia serviciilor de bibliotecă pentru persoane dezavantajate în contextul democratizării societăţii" a dnei Lidia Kulikovski] / Ion Stoica // Biblioteca. – 2003. – Nr. 4. –P. 110-111.*

Kulikovski, Lidia. Servicii de bibliotecă pentru persoanele dezavantajate. Istoric. Prezent. Tendinţe : studiu monogr. / Lidia Kulikovski ; USM, Fac. de Jurnalism şi Şt. ale Comunicării, Catedra de Biblioteconomie şi Asistenţă Informaţională. – Chişinău : [S. n.], 2004. – 180 p.

Rec. : *Pohilă, Vlad. Bibliotecile pot fi utile pentru cei mai trişti ca noi / Vlad Pohilă // BiblioPolis. – 2004. – Vol. 12. – Nr. 4. – P. 47-49.*

Kulikovski, Lidia. Iurie Colesnic : Biobibliogr. / Lidia Kulikovski. – Chişinău : Museum, 2005. – 148 p. : il.

Kulikovski, Lidia. Accesul persoanelor dezavantajate la potenţialul bibliotecilor : man. pentru bibliotecari / Lidia Kulikovski. – Chişinău : Epigraf S.R.L., 2006 (F.E.-P. Tipografia Centrală). – 288 p.

Rec. : *Bán, Ildikó. Lidia Kulikovski: Accesul persoanelor dezavantajate la potenţialul bibliotecilor (Man. pentru bibliotecari) / Ildikó Bán // Hermeneutica Bibliothecaria : antologie Philobiblon (III). – Cluj-Napoca, 2007. – P. 407-410.*

Rec. : *Bán, Ildikó. Lidia Kulikovski: Library Services for People with Special Needs (Textbook for Librarians) 450 / Ildikó Bán // Philobiblon. – 2007. – Nr. 12. – P. 450-453. – (În lb. eng.).*

Rec. : *Pohilă, Vlad. O realizare de seamă pe tărâmul bibliologiei / Vlad Pohilă // BiblioPolis. – 2006. – Vol. 20, Nr. 4. – P. 75-77.*

Rec. : *Harconiță, Elena. O carte de referință pentru biblioteconomie / Elena Harconiță // Confluențe bibliologice. – 2006. – Nr. 4. – P. 48-50.*

Rec. : *Rău, Alexe. Spiritul științific în biblioteconomie / Alexe Rău // BiblioPolis. – 2007. – Vol. 21, Nr. 1. – P. 69-71; Un fir de plumb atârnat de un lucru fragil și înaripat. – Chișinău, 2007. – P. 282-286.*

Rec. : *Rogac, Raia. Două cărți și un nume: Lidia Kulikovski : [despre cartea dnei Lidia Kulikovski, director general al BM „Accesul persoanelor dezavantajate la potențialul bibliotecilor"] // Univers Pedagogic Pro. – 2006. – 14 dec. – P. 8.*

Kulikovski, Lidia. Cartea, modul nostru de a dăinui : Contribuţii la dezvoltarea domeniului biblioteconomic : interviuri, management, instruire, bibl. - bibliotecari, asoc., miscelaneu / Lidia Kulikovski ; Bibl. Municipală *B.P. Hasdeu.* – Chişinău : Reclama, 2006. – 268 p.

Rec. : *Donos, A. Dăinuirea cărții : [despre vol. "Cartea, modul nostru de a dăinui" (Chișinău, 2005) de Lidia Kulikovski, director general al BM B.P.Hasdeu din Chișinău] / A. Donos // Lit. și arta. – 2006. – 20 apr. – P. 6.*

Rec. : *Mihail, Zamfira. Kulikovski Lidia. Cartea, modul nostru de a dăinui, Chișinău, 2006, 268 p. ; Biblioteca Municipală B.P. Hasdeu în presă (2002–2006), ed. îngr. de Lidia Kulikovski, Chișinău, 2007, 234 p. / Zamfira Mihail // Analele Universității Spiru Haret. Seria Filologie. Limba și Literatura Română. – 2009. – Nr. 10. – P. 103-106.*

Rec. : *Pohilă, Vlad. O șansă sigură pentru dăinuirea noastră / Vlad Pohilă // BiblioPolis. – 2006. – Vol. 18. – Nr. 2. – P. 81-84.*

Rec. : *Rogac, Raia. Două cărți și un nume: Lidia Kulikovski : [despre „Cartea, modul nostru de a dăinui" de Lidia Kulikovski, director general al BM] / Raia Rogac // Univers Pedagogic Pro. – 2006. – 7 dec. – P. 8.*

Rec. : *Roibu, Nicolae. "Cartea, modul nostru de a dăinui" / Nicolae Roibu // Timpul : cotid. naț. independent. – 2006. – 21 iun. – P. 4.*

Rec. : *Slutu-Grama, Claudia. Carte scrisă de un om al cărții : [despre cartea dnei Lidia Kulikovski, director general al BM B.P. Hasdeu "Cartea, modul nostru de a dăinui", Chișinău, 2006] / Claudia Slutu-Grama // Lit. și arta. – 2006. – 12 oct. – P. 8.*

Kulikovski, Lidia. Biblioteconomie : Studii, cercetări, recenzii, prefețe, eseuri, interviuri / Bibl. Municipală "B.P. Hasdeu". – Chișinău : Magna-Princeps SRL, 2008. – 256 p.

Rec. : *Corghenci, Ludmila. Integrarea dimensiunii biblioteconomice în cercetarea științifică [despre vol. „Biblioteconomie: studii, cercetări, recenzii, prefețe, eseuri, interviuri" de Lidia Kulikovski] / Ludmila Corghenci // Biblioteca și bibliotecarul: aspecte ale eficienței profesionale. – Chișinău, 2009. – P. 73-75.*

Rec. : *Mihail, Zamfira. Lucrări ce configurează imaginea multidimensională a bibliotecii / Zamfira Mihail // BiblioPolis. – 2009. – Vol. 29, Nr. 1. – P. 91-94.*

* * *

McCook, Kathleen de la Peña. Un loc la masă: Participarea la dezvoltarea comunităţii / Kathleen de la Peña McCook ; red. de specialitate : Lidia Kulikovski ; trad. : Victoria Kulikovski, Lidia Kulikovski ; Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu". – Chişinău : „Magna-Princeps" SRL, 2010. – 112 p. – (Titlul original : A Place at the table: Participating in Community Building).

* * *

Lidia Kulikovski : Biobibliogr. / Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu" ; Centrul de Inform. şi Doc. *Chişinău.* – Chişinău : Elan Poligraf, 2006. – 88 p.

* * *

Biblioteca – factor indispensabil întru asigurarea educaţiei de calitate : [fişier biogr. şi interviu cu Lidia Kulikovski, director general al BM *B.P. Hasdeu*] / consemnare : Raia Rogac // Rogac Raia. Cu dragoste, fidelitate şi dăruire : interviuri. – Chişinău, 2006. P. 48-57.

Cadâr, Dorina. Puterea cărţilor : [despre Lidia Kulikovski, director general al BM „B.P. Hasdeu" şi despre volumele personale, care au îmbogăţit colecţia Bibliotecii „Petre Dulfu" din Baia Mare] / Dorina Cadâr // Bibliotheca Septentrionalis. – 2007. – Nr. 2. – P. 66.

Caranfil, Ninela. Bucuria revelaţiei : [Lidia Kulikovski, director general BM *B.P. Hasdeu,* la 55 de ani] / Ninela Caranfil // BiblioPolis. – 2006. – Vol. 17, Nr. 1. – P. 19 ; Lidia Kulikovski : biobibliogr. – Chişinău, 2006. – P. 62.

Cheradi, Natalia. Un exerciţiu foarte dificil, dar meritã : [câteva gânduri dintre competenţele-cheie ale doamnei Lidia Kulikovski determinate de studenţii an. III de la specialitatea Biblioteconomie şi Asistenţă Informaţională la jubileul de 55 de ani din ziua naşterii] / Natalia Cheradi // BiblioPolis. – 2006. – Vol. 17, Nr. 1. – P. 21-23.

Cîşlaru, Larisa. O generatoare de idei frumoase, pe care le realizează pe potrivă : [dna Lidia Kulikovski, director general BM *B.P. Hasdeu,* la 55 de ani] / Larisa Cîşlaru // BiblioPolis. – 2006. – Vol. 17, Nr 1. – P. 11-12.

Ctitor de biblioteci / Lidia Kulikovski, Nina Slutu-Soroceanu : [dialog dintre scriitoarea Nina Slutu-Soroceanu şi Lidia Kulikovski, dr. conf. univ. director general al Bibl. Municipale *B.P. Hasdeu*] // Glasul. – 2008. – 12 iun. – P. 10, 12.

Dron, Ion. Ea reprezintă destoinic acea cohortă de doamne ale Neamului : [activitatea Lidiei Kulikovski] / Ion Dron // Mesagerul. – 1998. – 11 dec. – P. 7.

Filip, Iulian. Bibliotecarele fericite şi neîmpăcate, între cărţi şi oameni întrebători de carte : [referiri la activitatea Lidiei Kulikovski] / Iulian Filip // BiblioPolis. – 2005. – Vol. 13, Nr 1. – P. 5.

Kulikovski, Lidia. "Am întâmpinat timpurile noi cu speranţă şi bucurie" : interviu cu dna Lidia Kulikovski, director general al Bibl. Municipale *B.P. Hasdeu* / consemnare : Maria Vieru-Işaev // Democraţia la feminin : istoria verbală : interviuri. – Chişinău, 2005. – P. 130-141.

Kulikovski, Lidia. Lidia Kulikovski: "Biblioteca este imaginea unei epoci" : [interviu cu L. Kulikovski, director general al BM *B.P. Hasdeu*] / consemnare : Nicolae Roibu // Timpul. – 2007. – 15 oct. – P. 5.

Madan, Ion. Din Zodia Mărţişorului cel purtător de noroc : [la jubileul de 55 de ani din ziua naşterii dnei Lidia Kulikovski, director BM *B.P. Hasdeu*] / Ion Madan // BiblioPolis. – 2006. – Vol. 17, Nr 1. – P. 13-14 ; Lidia Kulikovski : biobibliogr. – Chişinău, 2006. – P. 9-10.

Madan, Ion. Kulikovski Lidia / Ion Madan // Biblioteconomia şi bibliografia Moldovei : Profesori şi discipoli. – Chişinău, 2000. – P. 22-23.

Movilă, Boris. Kulikovski, Lidia / Boris Movilă // Femei din Moldova : Enciclopedia. – Chişinău, 2000. – P. 166.

Omul săptămânii: Lidia Kulikovski, dr. conf. univ., director general BM *B.P. Hasdeu* // Timpul. – 2010.

– 5 mar. – P. 3.

Rău, Alexe. Dimensiunile demersului kulikovskian : [pref.] / Alexe Rău // Kulikovski, Lidia. Biblioteconomie. – Chişinău, 2008. – P. 3-6.

Rusu, Nicolae. Preot Suprem în Templul Cărţii : [dna Lidia Kulikovski, doctor conf. univ., director general BM *B.P. Hasdeu]* / Nicolae Rusu // BiblioPolis. – 2006. – Vol. 17, Nr. 1. – P. 20-21 ; Lidia Kulikovski : biobibliogr. – Chişinău, 2006. – P. 60-61.

Şoimaru, Vasile. O ascensiune uimitoare: de la Jdanov la Hasdeu! : [Lidia Kulikovski, director general BM *B.P. Hasdeu* la 55 de ani] / Vasile Şoimaru // BiblioPolis. – 2006. – Vol. 17, Nr. 1. – P. 19-20 ; Lidia Kulikovski : biobibliogr. – Chişinău, 2006. – P. 56-57.

Şpac, Ion. Manageră performantă sau Despre arta conducerii : [dna Lidia Kulikovski, director general *BM B.P. Hasdeu*] / Ion Şpac // BiblioPolis. – 2006. – Vol. 17, Nr. 1. – P. 14-16 ; Lidia Kulikovski : biobibliogr. – Chişinău, 2006. – P. 47-51.

***

Metleaeva, Miroslava. Dostojnaâ preemnica Dar'i Harževskoj: [k ûbileû dir. Municip. b-ki "B. P. Hasdeu" Lidii Kulikovski] / Miroslava Metleaeva // BiblioPolis. – 2006. – Vol. 17, Nr. 1. – S. 23 ; Lidia Kulikovski : biobibliogr. – Chişinău, 2006. – P. 63.

Vlad POHILĂ

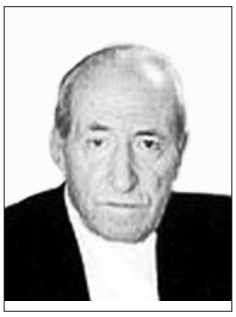

Emanuel ELENESCU
1911 – 2003

Dirijor, compozitor şi profesor român.

S-a născut la 8 mart. 1911, la Piatra-Neamţ. A decedat la 17 iun. 2003, la Bucureşti. Urmează Academia de Muzică şi Artă Dramatică din Iaşi (1928-1933) cu Antonina Ciolan, dirijat cor şi orchestră; Ion Vasilescu, fagot. Fagotist în Orchestra simfonică Radio Bucureşti (1933-1938, 1947-1950) şi dirijor al Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii Române (1952-1983); profesor de fagot şi oboi la Conservatorul *G. Enescu* din Iaşi (1938-1947); profesor de armonie şi orchestraţie la Gimnaziul nr. 4 din Bucureşti (1950-1954). Dirijor al Filarmonicii din Braşov (1993-1996). A compus creaţii corale şi simfonice. A întreprins turnee artistice internaţionale. Artist Emerit (1957); Premiul I de compoziţie *G. Enescu* (1937) pentru poemul simfonic *Jalea haiducului*; Premiul III de compoziţie *G. Enescu* (1938) pentru *Rapsodia română pentru vioară şi orchestră*. Membru al Societăţii Compozitorilor Români (1949). Ordinul Muncii cl. II (1968).

BIBLIOGRAFIE:

Ardelean, A. Emanuel Elenescu: [75 de ani] / A. Ardelean // Muzica. – 1986. – Nr. 6. – P. 15-16.

Arzoiu, R. Dialogul generaţiilor: [Emanuel Elenescu] / R. Arzoiu // Actualitatea muzicală. – 1995. – Nr. 121. – P. 25.

Buzilă, Serafim. Elenescu, Emanuel / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: Ed. ARC, 1999. – P. 175-176.

Cosma, Viorel. Elenescu, Emanuel / Viorel Cosma // Cosma, Viorel. Muzicieni din România. vol. 2. – Bucureşti, 1996. – P. 286-287.

Moldovan, M. Emanuel Elenescu la 70 de ani / M. Moldovan // Muzica. – 1981. – Nr. 4. – P. 18-19.

Sava, Iosif. Creator de dispoziţie interioară / Iosif Sava // Ateneu. – 1983. – Nr. 4. – P. 30.

M. Ş.

Vitalie TULNIC
(Manolescu)
1931 – 1973

Poet, eseist.

S-a născut la 9 mart. 1931, în s. Enichioi (azi Satul Nou), jud. Ismail. Se stinge din viaţă la 3 dec. 1973, Chişinău.

A studiat la Şcoala Normală din Câmpulung-Muscel; Şcoala de Literatură *Mihai Eminescu* din Bucureşti, cu Al. Andriţoiu, Aurel Covaci (1951).

Funcţii: redactor la revista de satiră şi umor *Urzica* (Bucureşti). În anul 1954 s-a stabilit la Chişinău. A exercitat funcţia de redactor şi colaborator la ziarul *Tinerimea Moldovei* (1954-1961) şi la revista *Moldova*, unde susţine o rubrică permanentă de publicistică literar-culturală (1966-1973).

Îşi publică placheta de versuri *Trezirea viorilor* (1963), (postum, 2003), apoi cartea *Drum deschis* (1966). Urmează volumele: *Dor de cuvinte* (1971), *Culori şi anotimpuri* (1974), *Ultima frunză* (1976). Postum apar plachetele *Risipa* (1992), *Dincolo de cuvinte* (2004). A publicat culegerile publicistico-literare: *Bucuria întâlnirilor* (1967), *Flăcări pe comori* (1973).

„Prin tot ce a creat, Vitalie Tulnic se manifestă ca un poet de o vie sensibilitate şi temeinică cultură literară, motivul principal al creaţiei sale fiind dorul de viaţă, dragostea de oameni şi de plaiul natal" (Valentina Cosmescu).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău, 2001. – P. 57-58.

BIBLIOGRAFIE:

***Tulnic, Vitalie.** Bucuria întâlnirilor: creionări / Vitalie Tulnic / Vitalie Tulnic. – Chişinău, 1967. – 105 p.

Tulnic, Vitalie. Dincolo de cuvinte / Vitalie Tulnic. – Bucureşti, 2004. – 224 p.

***Tulnic, Vitalie.** Dor de cuvinte / Vitalie Tulnic. – Chişinău, 1971. – 80p.

Tulnic, Vitalie. Risipa: versuri / Vitalie Tulnic. – Chişinău, 1992. – 134 p.

***

Cimpoi, Mihai. Tulnic, Vitalie, pelerinul neoromantic / Mihai Cimpoi // Contemporanul-ideea europeană. – 2003. – (Dec.). – Nr. 12. – P. 14.

Cimpoi, Mihai. Tulnic, Vitalie / Mihai Cimpoi // Cimpoi, Mihai. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. – Chişinău: ARC, 1997. – P. 197-198.

Ciocanu, Anatol. Tulnic, Vitalie / Anatol Ciocanu // Dicţionarul scri-

itorilor români din Basarabia: 1812-2006. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – P. 448-449.

Cosmescu, Valentina. Tulnic, Vitalie / Valentina Cosmescu // Chişinău: Encicl. – Chişinău, 1997. – P. 518.

Manolescu-Tulnic, Nina. Tulnic, Vitalie / Nina Manolescu-Tulnic // Manolescu-Tulnic, Nina. Cei care au fost... – Chişinău, 1999. – P. 116-120.

Tulnic, Vitalie // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor şi adolescenţilor: Dicţ. bibliogr. – Chişinău: Prut Internaţional, 2004. – P. 373-376.

Zbârciog, Vlad. Dor de cuvinte: [70 de ani de la naşterea scriitorului Vitalie Tulnic (1931-1973)] / Vlad Zbârciog // Moldova suverană. – 2001. – 7 mart. – P. 3.

M. P.

Valeriu DULGHERU
1956

Specialist în domeniul ştiinţelor, doctor habilitat, conferenţiar, publicist, om de cultură. Om Emerit al Republicii Moldova.

S-a născut la 9 mart. 1956, în s. Cârpeşti, r-nul Cahul, într-o familie de ţărani. În 1978 absolveşte Facultatea de mecanică a Institutului Politehnic din Chişinău, cu diplomă de merit, specializându-se în tehnologia construcţiei de maşini.

A activat în calitate de inginer tehnolog la Uzina de tractoare din Chişinău (1978-1981); apoi, este invitat la catedra Teoria mecanismelor şi organe de maşini a Institutului Politehnic din Chişinău (azi Universitatea Tehnică din Moldova [UTM]), unde a urmat studiile de doctorat (1982-1985), fiind şi inginer de catedră (1981-1982).

În 1987 susţine teza de doctor în ştiinţe tehnice cu tema *Precizia cinematică a transmisiilor precesionale*, iar în 1995 obţine titlul de doctor habilitat în tehnică cu teza *Statica şi dinamica transmisiilor precesionale.*

Asistent (1895-1986); lector superior (1978-1990); conferenţiar universitar (din 1990); şef al catedrei Teoria mecanismelor şi organe de maşini (din 1995); secretar ştiinţific al revistei tehnico-ştiinţifice *Meridian Ingineresc* (din 1995); preşedinte al Consiliului specializat în susţinerea tezelor de doctor şi doctor habilitat în tehnică de la UTM.

Domeniile de cercetare ale lui Valeriu Dulgheru sunt: Transmisiile precesionale planetare; Sistemele de conversie a energiei din surse regenerabile; Principiile creaţiei inginereşti, iar rezultatele cercetărilor ştiinţifice sunt reflectate în peste 400 de lucrări ştiinţifice, inclusiv 15 manuale şi monografii, 133 brevete de invenţie şi cca 200 articole de publicistică.

Este autorul a cca 92 invenţii în domeniul transmisiilor precesionale şi al unor materiale şi invenţii în domeniul matematicii distractive şi al jocurilor spaţiale.

A participat la un şir de conferinţe şi congrese naţionale şi internaţionale, printre care: al 33-lea Congres anual ARA (Sibiu, 2-7 iun. 2009); Conferinţa ştiinţifică internaţională *Design, Technology and Management in manufacturing* (Iaşi, 14-16 mai 2010); Conferinţa naţională *Surse noi şi regenerabile de energie* (Târgovişte, 29-30 iun. 2010); Simpozionul *Cucuteni-5000 Redivivus: Ştiinţe exacte şi mai puţin exacte* (Chişinău, ed. a III-a, 17 sept. 2008) etc.

Inventator de Elită al României (1994). Om Emerit al Republicii Moldova (1995). Laureat al Premiului săptămânalului *Literatura şi arta* (1999, 2000, 2001, 2003, 2005-2009). Laureat al Premiului Naţional al Republicii Moldova în domeniul inovaţiei (2006). Este apreciat cu peste 30 medalii de aur: Medalia de aur *Henry Coandă* cl. I pentru merite deosebite în creaţia tehnică (1996), Medalia de aur la expoziţiile internaţionale de invenţii EUREKA (1994-2001); Medalia de aur pentru toată perioada de activitate ştiinţifico-tehnică la Expoziţia internaţională specializată Infoinvent-2004 (2004); Medalia de aur cu menţiunea juriului pentru contribuţii remarcabile în cercetarea ştiinţifică şi creaţia tehnică la Salonul Eoinvent (România, 2007) ş.a.

[…],„Valeriu Dulgheru zideşte altare din cuvinte, din idei, din lumini de candele şi icoane naţionale.[…]" (Nicolae Dabija)

A se vedea şi articolul din *Calendarul Naţional 2006*. -- Chişinău: BNRM, 2006. -- P. 78-80.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Comunicări prezentate la Simpozionul Internaţional Cucuteni-5000 Redivivus: Ştiinţe exacte şi mai puţin exacte: (ed. III, 11-12 sept. 2008) / Editor şi red. Valeriu Dulgheru. -- Chişinău: UTM, 2008. -- 336 p.

Dulgheru, Valeriu. Basarabia răstignită (2) / Valeriu Dulgheru // Dulgheru, Valeriu. -- Chişinău: UTM, 2006. -- 312 p.

Dulgheru, Valeriu. Mecanica aplicată: Îndrumar de proiectare / Valeriu Dulgheru, Ion Dicusară, I. Botnariuc. -- Chişinău: UTM, 2009. -- 308 p.

* * *

Dulgheru, Valeriu. Academicianul Ion Bostan la 60 de ani: [inginer, inventator, cercetător, academician, rectorul Universităţii Tehnice a Moldovei] / V. Dulgheru // Lit. şi arta. -- 2009. -- 28 iul. -- P. 7.

Dulgheru, Valeriu. Artistul palstic Ion Daghi la 70 de ani / V. Dulgheru // Lit. şi arta. -- 2006. -- 12 oct. -- P. 6.

Dulgheru, Valeriu. Fariseism basarabean / V. Dulgheru // Lit. şi arta. -- 2009. -- 12 febr. -- P. 3.

Dulgheru, Valeriu. Ne-a părăsit simbolul naţional al românismului - Grigore Vieru / Valeriu Dulgheru // Lit. şi arta. -- 2009. -- 22 ian. -- P. 7.

Dulgheru, Valeriu. 1964-2004: Patru decenii de creativitate la Universitatea Tehnică a Moldovei / Valeriu Dulgheru // Lit. şi arta. -- 2004. -- 14 oct. -- P. 3.

Dulgheru, Valeriu. Rândurile patrioţilor basarabeni se răresc: [in memoriam Andrei Vartic, 1948-2009] / Valeriu Dulgheru // Lit. şi arta. -- 2009. -- 4 iun. -- P. 2.

Dulgheru, Valeriu. Un popor multimilenar. Cine am fost şi cine suntem / Valeriu Dulgheru // Lit. şi arta. -- 2000. -- 3 febr. -- P. 2.

* * *

Plăcintă, Elena. Valeriu Dulgheru: Bibliografie / Elena Plăcintă. -- Chişinău: UTM, 2006. -- 223 p.

Dulgheru, Valeriu // Cercetători şi inventatori din Republica Moldova. -- Chişinău, 2002. -- P. 65-66.
Dulgheru, Valeriu // Localităţile Republicii Moldova. vol. 7. -- Chişinău, 2007. -- P. 712.

T. N.

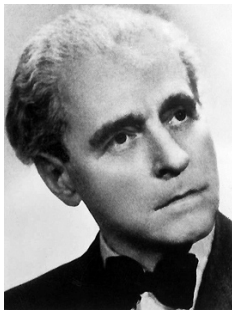

Cezar PETRESCU
1892 – 1961

Prozator, gazetar şi traducător, membru titular al Academiei Române.

S-a născut la 1 dec. 1892, Hodora, Iaşi. Se stinge din viaţă la 9 mart. 1961, Bucureşti.

Studii gimnaziale la Liceul-Internat din Iaşi (1903-1904); Liceul Naţional din Iaşi (1907-1910); Facultatea de Drept la Universitatea din Iaşi (1911-1914).

Editează revista social-politică *Hiena* (1919). Este redactor la publicaţiile *Adevărul*, *Dimineaţa, Bucovina*, *Ţara nouă*. În 1920 este de asemenea redactor la ziarul *Voinţa* din Cluj, ulterior, în 1921, tot acolo înfiinţează împreună cu Gib Mihăescu şi Adrian Maniu revista *Gândirea*. Între anii 1938 şi 1940 este director al cotidianului politic şi literar *România* şi al revistei *România literară* (1939-1940). Funcţionează un timp şi ca secretar general în Ministerul Artelor (1936).

Ca scriitor debutează încă din liceu, cu nuvela *Scrisori,* publicată în revista *Sburătorul* (1907). Proza sa se conturează cu modalităţi romaneşti diverse, din care nu lipsesc fresca de largă perspectivă, intriga picarescă, sondajul psihologic. În 1946 scrie o *Cronică românească a veacului XX*, ce conţinea volume de nuvele şi romane clasate pe cicluri, ordonate din punct de vedere tematic, în manieră balzaciană. Ciclul *Rodul pământului* (*Comoara regelui, Dromichet,* 1931*, Aurul negru,* 1932, *Apostol*, 1933); ciclul *Război şi pace* (*Întunecare*, 2 vol. 1927, 1928, *Plecat fără adresă*, 1932, *Ochii strigoiului*, 1939); ciclul *Târgurile unde se moare* (*Drumul cu plopi*, 1924, *La Paradis General*, 1930); ciclul *Capitala care ucide* (*Calea Victoriei*, 1930, *Duminica orbului*, 1934, *Cheia visurilor*, 1936); ciclul *Fantasticul interior* (*Omul din vis*, 1926, *Simfonia fantastică*, 1929, *Baletul mecanic,* 1931); ciclul *Satyricon* (*Kremlin*, 1931, *Greta Garbo*, 1932, *Floare de agave*, 1933). Un loc aparte în creaţia lui Cezar Petrescu îl ocupă ciclul format din trilogia *Romanul lui Eminescu* (*Luceafărul*, 1934, *Nirvana*, 1934, *Carmen saeculare*, 1935) şi *Tapirul* (2 vol., 1946, 1947).

A mai scris articole, reportaje cuprinse în volumele: *Însemnări de călător, reflexii de cititor* (1952), *Despre scris şi scriitori* (1953), *Vino şi vezi* (1954) *Scriitorul şi opera sa* (1956). A lansat excelente cărţi pentru copii: *Fram, ursul polar* (1932), *Omul de zăpadă* (1945), *Neghiniţă* (1949). A făcut traduceri din operele lui Balzac, Corneille, Gogol, Gorki, Şolohov, Tolstoi etc. La rândul ei, opera lui Cezar Petrescu a fost tradusă în numeroase limbi străine.

Premiul Naţional pentru literatură (1930), apoi Premiul de Stat.

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2002*. – Chişinău: BNRM, 2002. – P. 330-331.

BIBLIOGRAFIE:

Petrescu, Cezar. Aurul negru: Roman / Cezar Petrescu. – Bucureşti: Ed. Eminescu, 1988. – 524 p.

Petrescu, Cezar. Carlton / Cezar Petrescu. – Bucureşti: Gramar, 1994. – 404 p.

Petrescu, Cezar. Cei trei regi / Cezar Petrescu. – Bucureşti, 1996. – 192 p.

Petrescu, Cezar. Fram, ursul polar / Cezar Petrescu. – Chişinău: Prut Internaţional, 2003. – 163 p.

Petrescu, Cezar. Romanul lui Eminescu / Cezar Petrescu. vol 1. – Bucureşti: Ed. Viitorului Românesc, 2000. – 374 p.
vol. 2. – Bucureşti, 2000. – 268 p.
vol. 3. – Bucureşti, 200. - 340 p.

* * *

Busuioc, Nicolae. Petrescu, Cezar / Nicolae Busuioc // Scriitori şi publicişti ieşeni contemporani. Dicţ. – Iaşi: Vasiliana '98, 2002. – P. 329-330.

Maftei, Ionel. Petrescu, Cezar / Ionel Maftei // Maftei, Ionel. Personalităţi ieşene. vol. 2. – Chişinău, 1993. – P. 146-147.

Micu, Dumitru. Petrescu, Cezar / Dumitru Micu // Micu, Dumitru. Literatura română în secolul al XX-lea. – Bucureşti, 2000. – P. 91-92.

Petrescu, Cezar // Dicţionarul general al literaturii române. vol 3 (P/R). – Bucureşti: Ed. Univers Encicl., 2006. – P. 200-206.

Rusu, Dorina N. Petrescu, Cezar / Dorina N Rusu // Rusu, Dorina N. Membrii Academiei Române: 1816-2003. Dicţ. – Bucureşti: Ed. Encicl., 2003. – P. 642.

Şerban, I.V. Petrescu, Cezar / I.V. Şerban // Dicţionarul de Literatură română (scriitori, reviste, curente). – Bucureşti: Univers, 1979. – P. 300-301.

* * *

Petrescu, Cezar [Resursă electronică] www. wikipedia.org/wiki/Cezar-Petrescu-*

Petrescu, Cezar [Resursă electronică] www.referat.ro/.../Cezar-Petrescu-Biografie-e3bd8.html.-

Petrescu, Cezar [Resursă electronică] www.jurnalul.ro/.../cezar-petrescu-cronicar-al-realitatii-interbelice-515783html.-

M. P.

Gheorghe BANARIUC
1951

Violonist şi dirijor.

S-a născut la 10 mart. 1951, în s. Corjăuţi, r-nul Briceni.

Îşi face studiile la Colegiul de Muzică *E. Sârbu* din or. Soroca (vioară, profesor Teodor Revenco, 1968-1970); Institutul de Arte *Gavriil Musicescu* din Chişinău (actualmente Academia de Muzică şi Arte Plastice), Facultatea dirijor orchestră de muzică populară, fiind discipolul lui Iacob Voldman şi lui Valentin Vilinciuc (1971-1975).

S-a impus ca un bun instrumentist şi cunoscător al melosului popular autohton. A fost violonist

în formaţiile de muzică populară *Lăutarii*, *Mioriţa*, *Mărţişor*, *Folclor*, *Fluieraş*. Este angajat o perioadă în calitate de dirijor al orchestrei de dansuri populare *Joc*. A fost profesor la Liceul *Ciprian Porumbescu,* în cadrul căruia a fondat Orchestra de muzică populară *Mugurel*. A scris numeroase cântece pentru interpreţi precum Zinaida Julea, cu care a reuşit să lanseze mai multe melodii de rezonanţă: *Arde luminiţa-ncet*, *Mândro ţi-am luat basma*, *M-am născut într-un bordei*, *De vorbă cu fiica*, *Zile triste, zile grele* etc. Mai colaborează cu Olga Ciolacu, Ionuţ Dolănescu, Valentina Cojocaru, Nicolae Cibotaru, Fuego (Paul Surugiu), Maria Ciobanu. Cântecele maestrului, care ulterior au devenit adevărate şlagăre populare, au fost puse pe textele lui Grigore Vieru, Nicolae Rusu, Vasile Romanciuc ş.a.: *Mi-amintesc de-a mea copilărie*, *Mă vorbeşte lumea*, *Viaţă, cine te-a făcut?, Oamenii nu-s totuna*, *De ce-aş fi trist?, Spune-mi moarte, ce ţi-aş da?, Tata*, *Mama care m-a crescut*, *Inimă la poarta ta*, *Când se face primăvară.*

Artist Emerit din Republica Moldova (1992)

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău: BNRM, 2001. – P. 58.

BIBLIOGRAFIE:

Discografie:

****Banariuc, Gheorghe.** În drum spre casă. Stil popular. – Chişinău, 2000. - Music Master.

Banariuc, Gheorghe: [spectacolul jubiliar: 50 de ani] vol. 1 [cântece populare], 2002.

* * *

Banariuc, Nicolae. Tinereţea adunată grămăjoară: [interviu cu compozitorul şi dirijorul Gheorghe Banariuc] / Nicolae Banariuc; consemnare Nicolae Roibu // Flux: ed de vineri. – 2001. – 9 mart. – P. 7.

* * *

Buzilă, Serafim. Banariuc, Gheorghe / Serafim Buzilă // Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: Museum, 1999. – P. 39.

Caciuc, Anatol. Văzui tinereţea mea...: [serată de creaţie a autorului şi aranjatorului de melodii populare Gheorghe Banariuc] /Anatol Caciuc // Capitala. – 2001. – 12 mai. – Nr 34. – P. 8.

Odoleanu, Vasile. Natura ştie ce face: [activitatea de creaţie a instrumentistului Gheorghe Banariuc] / Vasile Odoleanu // Moldova suverană. – 1999. – 9 noiemb. – Nr. 227. – P. 6.

***

Banariuc, Gheorghe [Resursă electronică]www.music.md/-

Banariuc, Gheorghe[Resursă electronică]www.wikipwdia.org/wiki/Gheorghe-Banariuc- [Resursă electronică] [Resursă electronică]www.chisinau.ch/news/2008-02-22-1725-

M. P.

Dumitru CIOBANU
1936

Publicist, eseist, prozator.

S-a născut la 11 mart. 1936, în Vadul lui Vodă, mun. Chişinău.

Îşi face studiile la Şcoala Republicană de Arte Plastice *I. Repin* (azi Colegiul de Arte Plastice *Al. Plămădeală* din Chişinău); absolveşte Facultatea de jurnalistică a Universităţii de Stat din Moldova; studiază Cursurile Superioare de literatură de pe lângă Institutul *M. Gorki* din Moscova (1973-1976).

Editorial debutează în anul 1974 cu volumul de proză *Linii de contur*. A semnat numeroase articole şi studii despre creaţia artiştilor plastici moldoveni (M. Grecu, I. Vieru, S. Galben, G. Sainciuc, Gh. Vrabie, E. Romanescu, S. Cuciuc, S. Ciocolov ş.a.); de asemenea, a prezentat creaţia unor maeştri străini precum Albrecht Dürer, Rafael, Michelangelo, Goya, în special creaţia impresioniştilor francezi Caude Monet, Paul Gauguin, Van Gogh, Pissaro, Degas, Renoir etc.

Redactor literar la săptămânalul *Cultura Moldovei*, a activat în cadrul Comitetului de radio şi televiziune din Moldova (actualmente Compania Teleradio Moldova), la redacţia ştiinţă şi cultură, şef secţie publicistică la revista *Nistru* (ulterior *Viaţa Basarabiei*).

A mai publicat volumele: *Din toată inima*, *Am mai trăit cândva, Victoria lui Gore*, *Ziua de azi, ziua de mâine* ş.a.

Membru al Uniunii Scriitorilor (1972), Diploma de menţiune a Uniunii Artiştilor Plastici din Moldova pentru pasiunea cu care reflectă în presă creaţia artiştilor plastici (1972), Diploma de excelenţă a Primăriei municipiului Chişinău „*pentru marea contribuţie la propagarea valorilor educaţionale şi culturale"* (2005).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău: BNRM, 2001. – P. 58-59.

BIBLIOGRAFIE:

***Ciobanu, Dumitru.** Am mai trăit cândva: schiţe, nuvele, povestiri / Dumitru Ciobanu. – Chişinău: Lit. artistică, 1989. – 336 p.

***Ciobanu, Dumitru.** Din toată inima: nuvele / Dumitru Ciobanu. – Chişinău. – Chişinău: Lit. artistică, 1979. – 232 p.

Ciobanu, Dumitru. Zburătorul: nuvele / Dumitru Ciobanu. – Chişinău, 2009. – 301 p.

* * *

Ciobanu, Dumitru. Zenon Reaboşapca [90 de ani de la naştere] / Dumitru Ciobanu // Făclia. – 2004. – 18 sept. - P. 2.

* * *

Zbârciog, Vlad. Ciobanu, Dumitru / Vlad Zbârciog // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2006. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – P. 107.

***

Ciobanu, Dumitru [Resursă electronică]www.uniuneascriitorilor.md/fise-SV.php?index-3

M. P.

Ghenadi ZÂKOV
1931

Pictor şi grafician.

S-a născut la 11 mart. 1931, în

or. Kolpino, reg. Leningrad (azi Sankt Petersburg).

În anii 1949-1954 a studiat la Şcoala Republicană de Arte Plastice *I. Repin* din Chişinău, ulterior la Institutul Poligrafic din Moscova (1955-1957).

A fost pictor, apoi corespondent al ziarului *Moldova socialistă* (1954). Participă la înfiinţarea Muzeului Ţinutului Natal, a Galeriei de Arte Plastice din Tiraspol.

Lucrări de referinţă: *Poveşti*, *Silvicultori*, *Genist*, *Şofer*, *Prima zăpadă*, *Pe imaş*, *Codri*, *Roadă*, *Tabără sportivă*, *Locuri istorice din RSSM* (ciclu); *Eliberarea Tiraspolului, Eliberare* (triptic); două panouri *Bălţi şi Transnistria* pentru Muzeul Ţiuntului Natal, diorama *Asaltul cetăţii în 1770* pentru Muzeul Ţinutului Natal din Bender etc. Deţine numeroase achiziţii în colecţiile muzeelor din Republica Moldova.

Membru al Uniunii Artiştilor Plastici din Moldova (1958).

* * *

Colesnic, Iurie. Zâkov, Ghenadi / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Colegiul Republican de Arte Plastice „Al. Plămădeală”: Ghid encicl. – Chişinău: Museum, 2008. – P. 241-242.

*Zâkov, Ghenadi // Literatura şi arta Moldovei: Encicl. vol. 1. – Chuişinău, 1985. – P. 247.

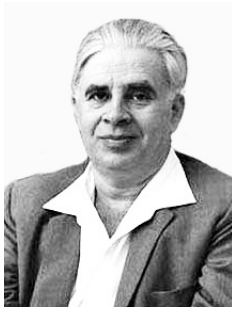

Itzhak KORN
1911 - 1994

În ebraică Yitzhak Coren. Scriitor, istoric, om politic israelian, originar din Basarabia, deputat în Knessetul (Parlamentul) Statului Israel.

S-a născut la 11 mart. 1911, la Chişinău. A decedat la 22 iun. 1994, Tel Aviv, Israel.

După absolvirea Liceului *Alecu Donici* la Chişinău, urmează cursurile Facultăţii de Drept din Iaşi, profesând ulterior avocatura în România. Vorbea foarte bine limba română. În paralel cu activitatea profesională, activează în cadrul mişcării sioniste din România. A fost lider al Asociaţiei Studenţilor Sionişti din România (1930), secretar al organizaţiei *Tineretul sionist* şi membru al Prezidiului Federaţiei Sioniste din Basarabia. A întemeiat Asociaţia *Bosilia* (1935) şi a colaborat, împreună cu Berl Milgrom, la editarea ziarelor de limbă idiş ale mişcării sioniste din Basarabia *Tait Fragn* şi *Undser Veg* (1938-1940, la Chişinău). Părinţii săi au murit în ghetoul evreiesc din Chişinău, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. După anexarea Basarabiei de către URSS în urma Pactului Ribbentrop-Molotov (28 iun. 1940), emigrează împreună cu fratele său mai mic, Sunea, în Palestina, aflată pe atunci sub mandat britanic. Ajuns acolo, a lucrat ca director al Departamentului de informare şi organizare al Centrului de aprovizionare al Histadrut – Sindicatele (1941-1943) şi apoi ca secretar al Asociaţiei Moshav-urilor, cooperative agricole (1944-1961). A fost unul dintre iniţiatorii programului de colonizare a evreilor, intitulat *Din lagărele de imigranţi la sat* (1949). Îşi ivritizează numele din Korn în cel de Coren (1950). A publicat o serie de lucrări ştiinţifice despre managementul cooperatist inclusiv *Cooperativele din Israel* (1952), studiu. A fost activ în cadrul *Hagana* (voluntarii susţinători ai armatei). Devenit membru al Partidului Muncii (*MAPAI*), a fost ales ca deputat în Knesset în trei legislaturi (1959-1961, 1961-1965, 1969-1973). A fost membru al Comitetului Afacerilor Economice, al Comitetului pentru Constituţie, Legi şi Justiţie. A îndeplinit funcţia de ministru adjunct al finanţelor (30 mai 1962-26 iun. 1963). Este secretar general al Uniunii Mondiale a Sioniştilor Laburişti (1964-1979). A publicat în limbile idiş, ebraică şi spaniolă. În ebraică a scris *Pogromul din Chişinău* (1947), *Evreii din Basarabia* (1949), *Evreii din Chişinău* (1950). A fost editorul secţiunii referitoare la evreii basarabeni a Enciclopediei Diasporei evreieşti în mai multe volume (vol. 11, Ierusalim, 1971). A publicat în limba idiş *Sosirea exilaţilor*: *O istorie a coloniilor de imigranţi din Israel* (1964); *Conflictul între generaţii: Mişcarea sionistă după întemeierea Statului Israel* (1970); *Evreii la răscruce: Eseuri şi articole* (1979); *Limba idiş în România* (1989).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

****Korn, Itzhak.** Limba idiş la răscruce / Itzhak Korn. – Tel Aviv, 1978. – 427 p.

****Korn, Itzhak.** Lupta pentru idiş / Itzhak Korn. – Tel Aviv, 1982. – 243 p.

****Korn, Itzhak.** Limba idiş în România /Itzhak Korn. – Tel Aviv, 1989. – 312 p.

***

Şpitalnic, S. Korn, Itzhak / S. Şpitalnic // Şpitalnic, S. Evreii în literatura, arta şi ştiinţa Moldovei: Îndreptar. – Chişinău, 1995. – P. 46.

***

Coren, Yitzhak [Resursă electronică] www.ro.wikipedia.org/wiki/Yitzhak Coren Corn, Itzhak [Resursă electronică] www. pipl.com/directory/name/cohen/Itzhakâ

M. Ş.

Mircea ANGHELESCU
1941

Cercetător literar, filolog, critic şi istoric literar, paleograf, profesor universitar român.

S-a născut la 12 mart. 1941, la Bucureşti, într-o familie de intelectuali, tatăl Enache Anghelescu, medic, şi mama Georgeta Anghelescu, profesoară.

În 1957 a susţinut bacalaureatul la Liceul *Ion Luca Caragiale* din Bucureşti. Urmează studiile la Facultatea de Filologie a Universităţii din Bucureşti, secţia arabă-română (1957-1962), unde îşi susţine teza de doctor cu tema *Preromantismul românesc* (1971), fiind prima încercare în calitate de critic literar. Activitatea pro-

fesională o începe ca profesor la Şcoala nr. 1 din Urziceni (1962-1963); apoi, paleograf la secţia de manuscrise a Bibliotecii Centrale de Stat (azi Biblioteca Naţională a României) (1963-1967); secretar ştiinţific al Societăţii de ştiinţe filologice şi secretar de redacţie al revistei *Limbă şi literatură* (1964-1971); secretar general al Asociaţiei de studii orientale (1973-1981). În cadrul Institutului de Istorie şi Teorie literară *G. Călinescu* al Academiei Române, a activat ca: cercetător ştiinţific principal (1971-1994); secretar ştiinţific (1975-1981); director adjunct (1990-1991), şi director cu delegaţie (1991-1994). Între 1990 şi 1998 este redactor-şef al revistei în limbi străine *Synthesis* a Academie Române. Din 1991 funcţionează, timp de un an, ca profesor asociat la Universitatea din Sibiu, iar la Facultatea de Litere din Bucureşti - conferenţiar (din 1992) şi profesor (din 1994), în prezent este decanul acesteia. Vicepreşedinte al Comisiei pentru limba şi literatura română din cadrul Ministerului Învăţământului (1991-1996). Vicepreşedinte al Fundaţiei Culturale Române (1994-2003). Director al Editurii Fundaţiei Culturale Române (1995-1997). Vicepreşedinte al Asociaţiei române de literatură contemporană (din 1998) şi vicepreşedinte al Societăţii de Ştiinţe din România (din 1999). Între anii 2000-2007 este şeful Catedrei de Istoria Literaturii Române. Stagii de perfecţionare în străinătate: timp de trei luni specializare în literatură comparată la Universitatea Indiana, Bloomington, SUA (1981); lector de literatură şi cultură românească la Institutul Naţional de limbi şi civilizaţii orientale din Paris (1997-1999), iar în 2000, timp de trei luni a primit bursă de cercetare de la Fundaţia germană de cercetare la Berlin, Tübingen, Freiburg etc.

A debutat cu articole şi studii în revista *Contemporanul* (1961). Colaborează la periodicele: *Gazeta Literară*, *Limbă şi literatură*, *Luceafărul*, *România literară*, *Steaua, Viaţa Românească*, *Revue de littérature comparée*. Debutul în volum are loc în 1967, cu un demers recuperator *Barbu Ştefănescu Delavrancea. Catalogul corespondenţei.*

Publică *Corespondenţa lui Barbu Delavrancea* (1967); *Preromantismul românesc* (1971); *Introducere în opera lui Grigore Alexandrescu* (1973); *Scriitori şi curente* (1982); *Lectura operei* (1986); *Introducere în opera lui Petre Ispirescu* (1987); *Ion Heliade Rădulescu - o biografie a omului şi a operei* (1987); *Textul şi realitatea* (1988); *Clasicii noştri* (1996); *Cămaşa lui Nessus. Eseuri despre exil* (2000); *Echilibrul între antiteze. Heliade - o biografie* (2001); *Literatura română - Dicţionar de opere* (coordonator, 2003); *Literatură şi biografie* (2005); *Mistificţiuni - Falsuri, farse, apocrife, pastişe, pseudonime şi alte mistificaţii în literatură* (2008). A îngrijit aproximativ 30 de volume de ediţii critice, volume coordonate, prefaţate ş.a. A publicat peste 60 de studii, dintre care 12 în reviste din străinătate: Franţa, SUA, Germania, Ungaria, Bulgaria, Serbia etc.

A participat la un şir de congrese ştiinţifice internaţionale la Paris, Avignon, Dijon (Franţa); Innsbruck, Salzburg şi Viena (Austria); Berlin, Freiburg (Germania); Roma, Veneţia şi Milano (Italia); Moscova; Budapesta ; Madrid; Bucureşti etc. A ţinut discursuri la conferinţele din cadrul Universităţii din Geneva (Elveţia), Universităţii din Berlin (Germania); Universităţii Catolice din Washington, DC şi Universităţii Indiana din Bloomington (SUA); la Madrid, Damasc ş.a.

Premiul Academiei pentru istorie literară (1986). Premiul Uniunii Scriitorilor pentru ediţii critice (1983). Membru în comitetele de redacţie ale revistelor *Synthesis*, *Limbă şi literatură*, *New International Journal of Romanian studies* şi *Revista de istorie a cărţii.*

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Anghelescu, Mircea. Clasicii noştri / Mircea Anghelescu. -- Bucureşti: Editura Eminescu, 1996. -- 257 p.

Anghelescu, Mircea. Dicţionar esenţial al scriitorilor români / Mircea Anghelescu. -- Bucureşti: Albatros, 2000. -- 920 p.

Anghelescu, Mircea. Ion Heliade Rădulescu: O biografie a omului şi a operei / Mircea Anghelescu. -- Bucureşti: Minerva, 1986. -- 408 p.

Anghelescu, Mircea. Limba şi literatura română: Manual pentru clasa a 9-a / Mircea Anghelescu, Gh. Lăzărescu, N.I. Nicolae [et al.]. -- Bucureşti: Ed. Didactică şi Pedagogică, 1999. -- 288 p.

Anghelescu, Mircea. Literatura română: Dicţ. cronologic / Mircea Anghelescu. -- Bucureşti: Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1979. -- 861 p.

Anghelescu, Mircea. Literatura română şi Orientul (sec. 17-19) / Mircea Anghelescu. -- Bucureşti: Minerva, 1975. -- 207 p.

Anghelescu, Mircea. Literatură şi biografie / Mircea Anghelescu. -- Bucureşti: Universal Dalsi, 2005. -- 222 p.

Anghelescu, Mircea. Opera lui Gr. Alexandrescu / Mircea Anghelescu. -- Bucureşti: Minerva, 1973. -- 161 p.

Anghelescu, Mircea. Poezia românească în epoca romantică / Mircea Anghelescu. -- Bucureşti: Ed. Fundaţiei Culturale Române, 1997. -- 159 p.

Anghelescu, Mircea. Preromantismul românesc (până la 1840) / Mircea Anghelescu. -- Bucureşti: Minerva, 1971. -- 279 p.

Heliade-Rădulescu, I. Opere / I. Heliade-Rădulescu, Ed.: Mircea Anghelescu. -- Bucureşti: Univers Enciclopedic, 2002,
Vol. 1: Versuri. Proză. Scrieri istorice şi memoralistice. -- 2002. -- 1300 p.
Vol. 2: Istorie critică universală. Bibliotecile. Echilibru între antiteze. -- 2002. -- 1978 p.

* * *

Anghelescu, Mircea. La sărbătorirea primului deceniu [al revistei „Glasul Bucovinei"] / Mircea Anghelescu // Glasul Bucovinei. -- 2004. -- Nr. 1-2. -- P. 16-17.

* * *

Bărboi, Constantin. Anghelescu, Mircea / Constantin Bărboi [et al.]. Dicţionar antologic de istorici, eseişti, oameni de cultură, publicaţii literare. -- Bucureşti: Ed. Niculescu SRL, 1998. -- P. 17-18.

Sorescu, Roxana. Vitalitatea istoriei literare: [Mircea Anghelescu] / Roxana Sorescu // Luceafărul: Bucureşti. -- 1997. -- Nr. 8. -- P. 5.

* * *

Anghelescu, Mircea [Resursă electronică] //http://ro.wikipedia.org/wiki/Mircea_Anghelescu

T. N.

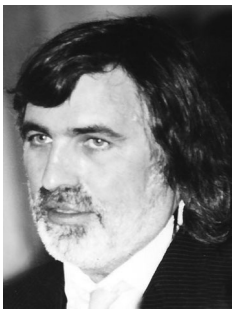

Gheorghe OPREA
1946

Artist plastic. Maestru în Arte (2001).

S-a născut la 13 mart. 1946, în com. Târnova, Edineţ.

A urmat cursurile Şcolii Republicane de Arte Plastice *Ilia Repin* (azi - Colegiul de Arte *Al. Plămădeală*) (1970-1974) şi ale Universităţii Pedagogice *Ion Creangă* din Chişinău, Facultatea Grafică şi Pictură (1984-1989).

A activat, în calitate de colaborator, la Sala Centrală de expoziţii (azi - Catedrală *Naşterea Domnului* din Chişinău), iar din 1984 până în prezent, este şef al sectorului Expoziţie de la Muzeul Naţional de Artă. A organizat, pe parcursul anilor, numeroase expoziţii de grup sau personale, ale colegilor de breaslă.

A participat cu succes, din 1975, la manifestări de artă naţională organizate la Chişinău şi peste hotare. A organizat expoziţii personale în incinta cinematografelor din Chişinău, la redacţia revistei *Femeia Moldovei* (1975-1993), au urmat apoi: la Teatrul Dramatic Rus *A. P. Cehov*, *Mold-Expo* (1993), Biblioteca *Transilvania* (1994), Muzeul Naţional de Arte Plastice (1994, 1996, 2001, 2006), Biblioteca *Onisifor Ghibu* (1995), ULIM (1997), Primăria Municipiului Chişinău (1998), Casa Limbii Române (2001), Uniunea Scriitorilor (2001, Chişinău), Muzeul de Istorie din Târgovişte, România, Societatea Medicală din Viena, Austria etc.

A prezentat lucrări şi în cadrul unor expoziţii de grup organizate şi la Moscova, Novosibirsk, Krasnoiarsk, Omsk, Tomsk, Kuibîşev (Rusia), Almatî (Kazahstan), Erevan (Armenia), Aşhabad (Turkmenistan), Taşkent (Uzbekistan) etc., iar după anul 1990, a participat cu lucrări la saloanele de artă organizate la Bucureşti, Bacău, Bârlad, Iaşi, apoi în Ungaria (Budapesta), în Bielarus, Israel, Italia, Olanda şi Belgia.

Un şir de lucrări au devenit patrimoniu public al Ministerului Culturii din România, al Muzeului Naţional de Arte Plastice, al Muzeului Naţional de Istorie al Moldovei, al Muzeului de Istorie şi Etnografie din Edineţ, al Muzeului Literaturii Române *M. Kogălniceanu* din Chişinău sau al Băncii Agrare a RM.

De asemenea, este prezent în colecţii private de la noi şi din străinătate (Rusia, SUA, Austria, Bulgaria, Grecia, Israel, Italia, Ucraina, Spania, Japonia, Ungaria, România).

Pictează compoziţii inspirate din mediul rural, de tradiţiile covorului moldovenesc, portrete. Titluri din opera sa: *Toamna* şi *Hyperion* (1989), *Mişcare veşnică* (1990), *Cugetul basarabenilor* (1991), *Natura statică* şi *Clar de lună* (1993), *Clopotniţa* şi *Sărutul* (1996), *Cloşca cu pui* (1997), *Vatră* (1998), *Ţesătorii* şi *Căruţaşii* (2005), *Ultimul zimbru, Prepeleac, La stână* etc.

Semnează şi versuri.

Despre creaţia pictorului s-au scris zeci de aricole în publicaţiile periodice şi s-a vorbit în cadrul mai multor emisiuni la radio şi televiziune.

Este membru al Uniunii Artistilor Plastici din Moldova (1989) şi al AIAP-UNESCO (2000).

Laureat al Expoziţiei-concurs *Dumnezeu. Om. Natură* (Chişinău, 1997). Distins cu Premiul I al Ministrului Culturii al României pentru Expoziţia-concurs de artă contemporană românească *Saloanele Moldovei*, ed. a X-a (2000), Premiuil *Corneliu Baba* şi Medalia *Sf. Luca* (Bârlad, 2006).

De asemenea, deţine Diploma de menţiune a Sindicatului din ex-RSSM (1975) şi Diploma UAP a ex-URSS (1990); Diplome de menţiune: a Ministerului Culturii din RM (2007), a Muzeului de Istorie şi Etnografie a Moldovei (2008), a Liceului *Gh. Asachi* etc.

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2006*. – Chişinău, 2005. – P. 83-84.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

[Lucrări semnate de maestrul Gheorghe Oprea] // Orizonturi artistice contemporane: Album / Năstasă Forţu. – Iaşi, 2006.

[Lucrări semnate de maestrul Gheorghe Oprea] // Concursul Naţional de Artă „N. Tonitza". – ed. a 8-a: Catalog / Fundaţia de Artă „Sfântul Luca". – Bârlad, 2006.

***

Oprea, Gheorghe. Ctitoria conturează armonia de suflet: [interviu] / Gheorghe Oprea; [consemnare de Tamara Lupuşor] // Vocea poporului. – 2003. – 12 dec. – P. 5.

Oprea, Gheorghe. Interv'û / Gheorghe Oprea; interv'ûer: Vita Solovëva // Novoe vremâ. – 2001. – 3 aug. – P. 7.

Oprea, Gheorghe. [Versuri] / Gheorghe Oprea // Atelier. – 2003. – Nr. 2-4. – P. 42-43; Curierul de seară. – 1994. – 15 dec. – P. 6; Patria tânără. – 1996. – Nr. 9. – P. 11.

* * *

Ciobanu, Vasile. Gheorghe Oprea: Obsesia covorului moldovenesc: [portret de creaţie] / Vasile Ciobanu // Moldova suverană. – 2003. – 23 ian. – P. 4.

Deviza, Irina. Gheorghe Oprea între poezia tradiţiei şi geometria modernităţii / Irina Deviza // // Săptămîna. – 2001. – 25 mai. – P. 1.

Dumbrăveanu, Victor. S otcom u poroga doma: [Gh. Oprea] / Victor Dumbrăveanu // Capitala = Stolica. – 2001. – 19 mai. – P. 9.

Gheorghe Oprea: „Podkovu na sčast'e // Delovaâ gazeta. – 1998. – 16 ian. – P. 7.

Gridneva, Polina. Stupeni k otčemu domu / Polina Gridneva // Nezavisimaâ Moldova. – 2006. – 23 mart. – P. 4.

Iarmenco, Valentin. Gheorghe Oprea / Valentin Iarmenco // Limba Română. – 1996. – Nr. 2. – P. 143-144.

Mihajlo, Larisa. Doroga k rodnomu domu: [lucrările pict.] / Larisa Mihajlo // Sem'â. – 2006. – 23 mart. – P. 14.

Mihajlo, Larisa. Muzyka serdca: [expoz. personală a pict.] / Larisa Mihajlo // Capitala = Stolica. – 2006. – 15 mart. – P. 8.

Morăraş, Mihai. Miracolul culorilor / Mihai Morpraş // Viaţa satului. – 1996. – 30 mart. – P. 12.

Palladi, Tudor. Gh. Oprea / Tudor Palladi // Atelier. – 2003. – Nr. 2-4. – P. 41.

Partole, Claudia. Lucrări binecuvântate de lumină: [Gh. Oprea] / Claudia Partole // Moldova suverană. – 2001. – 24 mai. – P. 5

Roibu, Nicolae. Gheorghe Oprea ne readuce vetrele ţărăneşti / Nicolae Roibu // Timpul. – 2006. – 23 mart. – P. 4.

Şvitchi, Diana. La vatra strămbunilor: [pict. Gh. Oprea] / Diana Şvitchi // Capitala. – 2001. – 18 apr. – P. 4.

V. M.

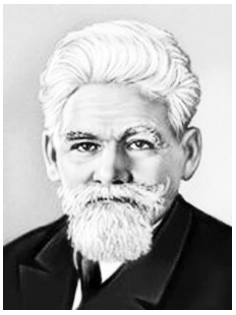

Lev S. BERG
1876-1950

Ihtiolog, climatolog, geograf. Unul dintre fondatorii teoriei landşafturilor (formelor de relief). Considerat una dintre figurile proeminente ale ştiinţelor naturii din prima jumătate a sec. XX.

S-a născut la 14 mart. 1876, la Bender. Se stinge din viaţă la 24 dec. 1950, la Leningrad (azi Sankt Petersburg), Rusia.

Îşi face studiile la Gimnaziul Nr. 2 din Chişinău, pe care-l absolveşte în 1894 cu medalie de aur. Urmează Facultatea de Fizică şi Matematică a Universităţii din Moscova, secţia Ştiinţe ale Naturii (1894-1898). În perioada 1902-1903 face studii de oceanografie la Bergen, Norvegia. Debutează în 1897 cu prima sa lucrare ştiinţifică, iar în 1898 obţine Medalia de Aur a Universităţii din Moscova pentru o altă lucrare.

A activat în calitate de şef al secţiei de ihtiologie a Muzeului de zoologie al Academiei de Ştiinţe din Petersburg (1904-1914); şef al Catedrei de ihtiologie a Institutului de Agronomie din Moscova (1914-1918); concomitent, profesor şi şef al Catedrei de geografie fizică a Universităţii din Petrograd (din 1916); şef al Secţiei de ihtiologie aplicată a Institutului de Agronomie experimentală (1922-1934); şef al Laboratorului de studiere a peştilor fosili al Institutului de Zoologie din Leningrad (1934-1950).

Este unul dintre fondatorii Institutului de Geografie al Universităţii din Sankt Petersburg şi creatorul teoriei configuraţiilor geografice.

Este autorul a peste 700 de lucrări ştiinţifice, inclusiv monografii în domeniul geografiei, istoriei, descoperirilor geografice, geologiei, etnografiei, scientologiei, demografiei, printre care: *Aral'skoe more. Opyt fiziko-geografičeskoj monografii* (1908); *Bessarabiâ: Strana-Lâdi-Hozâjstvo* (1918); *Osnovy klimatologii* (1927); *Landšaftno-geografičeskie zony SSSR* (1931) ş.a.

A fost decorat cu Medalia de aur *P.P. Semionov-Tian-Şanski* (1909), Medalia *Konstantinovski* a Societăţii ruse de geografie (1915), Premiul Stalin (1949) etc. Membru corespondent, apoi titular al Academiei de Ştiinţe a URSS şi membru de onoare al Academiei Agricole din Cehoslovacia. Om emerit în ştiinţe al Federaţiei Ruse.

A se vedea şi articolul din *Calendarul Naţional 2006*. -- Chişinău: BNRM, 2006. -- P. 73-74.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Berg, Lev. Naselenie Bessarabii: Ètnografičeskij sostav i čislennost' / Lev S. Berg. -- Petrograd: [S. n.], 1923. -- 59 p.

Berg, Lev. Nauka: Eë soderžanie, smysl i klassifikaciâ / Lev S. Berg. -- Petrograd: Izd-vo Vremâ, 1922. -- 138 p.

Berg, Lev. Teorii èvolûcii / Lev S. Berg. -- Peterburg: Akademiâ, 1922. -- 119 p.

* * *

***Anohin, I. L**. S. Berg (1876-1950): [Savant enciclopedist, născut la Bender, autor al cărţii „Bessarabiâ"] / I. Anohin // Calendar: 1971. -- Chişinău: Cartea Moldovenească, 1970. -- P. 14.

Bârcă, I. I. Concepţiile ştiinţifice ale D. Cantemir şi L. S. Berg despre viticultură / I. I. Bârcă // Agr. Moldovei. -- 2009. -- Nr. 1-2. -- P. 36.

***Dediu, I**. Savant de renume mondial [110 ani de la naşterea lui L. S. Berg, savant-enciclopedist, geograf, ihtiolog, climatolog, popularizator şi istoric al şt., geolog, etnograf, originar din or. Bender] / I. Dediu, V. Verna // Lit. şi arta. -- 1986. -- 13 mart. -- P. 7.

***Podianov, B**. Eminentul nostru pământean: [Către centenarul naşterii academicianului L. S. Berg] / B. Podianov // Chişinău. Gaz. de seară. -- 1976. -- 13 mart. -- P. 3.

* * *

Constantinova, T. S. Akademiku L.S. Berg - 130 let: Sbornik naučnyh statej / T.S. Constantinova, I. C. Toderaş, I. A. Crupennicov.-- Bender: Eco-TIRAS, 2006. -- 292 p.

Isačenko, B. A. L. S. Berg: Kniga dlâ učaŝihsâ starših klassov / I. Isačenko, D. D. Kvalsov. -- Moskva: Prosveŝenie, 1988. -- 80 p.

* * *

Budagov, B. A. K 100-letiû so dnâ roždeniâ akademika L. S. Berga [Geograf i ihtiolog] / B. A. Budagov // Izv. AN AzSSR. Seriâ nauk o zemle. -- 1976. -- Nr. 3. -- P. 116-120.

Čepurnov, V.S. Tvorčerskij put' akademika L'va S. Berga (1876-1950 g.) / V.S Čepurnov // Tezisy dokladov naučnoj 10-ti letiû Kišinevskogo gosudarstvennogo universiteta. -- Chişinău, 1955. -- P. 66-67.

Lev S. Berg (1876-1950)-vydaûŝijsâ učenyj sov. i mirovoj geogr. nauki // Geografiâ v škole. -- 1991. -- Nr. 3. -- P. 77-78.

* * *

Berg, Lev [Resursă electronică] // http://en.wikipedia.org/wiki/Lev_Berg

Berg, Lev [Resursă electronică] // http://www.wku.edu edu/~smithch/chronob BERG1876.htm

T. N.

Arcadie ANTOSEAC
1946

Grafician.

S-a născut la 14 mart. 1946, la Chişinău.

Îşi face studiile la Şcoala Republicană de Arte Plastice *I. Repin* (1960-1967), Colegiul de Arte Plastice din Moscova (1967-1972) şi la Institutul Poligrafic din Lvov, Ucraina (1972-1978).

Activează în calitate de pictor la editura *Lumina* (din 1970); redactor artistic la editura *Literatura artistică* (din 1977); liber profesionist (din 1990), consacrându-se în grafica de carte, deşi se ocupă în egală măsură şi de pictură, precum şi grafica de şevalet.

A executat lucrările: *Noiembrie* (2007), *Amiază de iunie la Oxentea* (2008), *Biserica Sf. Nicolae* (2009), *Poarta mătuşii Ileana* (2009), *Casă Mare din Furcui* (2005), *Grădina* (2004), *Fântâna din Oxentea* (2006); *Duda Veche* (2007) ş.a.; ilustraţii la peste 50 de cărţi clasice şi contemporane: *Inimă rece* şi *Micul Muck* de H. Hauff, *Croitorul curajos* de fraţii Grimm, *Băiatul de gutapercă* de D. Grigorovici etc.

Participă la expoziţii începând cu anul 1972: personale la Chişinău (1997, 2000); de grup - Chişinău (grafică şi ilustraţii de carte 1976, 1977, 1979, 1985, 1991-2000, 2008), Brăila (1997), Arad (1998), Bacău (1999); unionale la Moscova (1974, 1975, 1977, 1979).

Are achiziţii în colecţiile bibliotecilor naţionale din Republica Moldova, Rusia şi România; în colecţii particulare din Ucraina, Rusia, Germania, Danemarca.

Premiul pentru grafică UAP RM la Autumnala 2008 de la Chişinău. Membru al Uniunii Artiştilor Plastici din Republica Moldova (din 1995). Membru al Asociaţiei române de ex-libris (din 1997). Membru al Asociaţiei ruse a artiştilor moldoveni M-ART (din 2004).

BIBLIOGRAFIE:

Colesnic, Iurie. Antoseac, Arcadie / Iurie Colesnic. Colegiul Republican de Arte Plastice „Al. Plămădeală": Ghid encicl. -- Chişinău: Museum, 2008. -- P. 34-35.

* * *

Arcadie Antoseac [Resursă electronică] //http://antoseac.arta.md/en/

Arcadie Antoseac [Resursă electronică] //http://www.moldovart.com/antoseac/news/st1.php

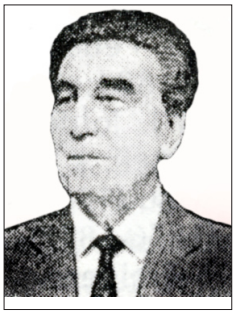

Nicolae LUPAN
1921

Prozator, memorialist, eseist, om politic, disident, animator al vieţii culturale şi sociale din Basarabia, stabilit în Franţa.

S-a născut la 16 mart. 1921, Cepeleuţi, Hotin. Licenţiat al Facultăţii de Litere, Universitatea din Cernăuţi, ulterior cu echivalare la Universitatea din Bruxelles (1978).

A fondat în nordul Bucovinei primul post de radio în limba română *Aici Radio Cernăuţi* (1958-1961). În anii 1964-1970 înfiinţează la Chişinău postul de radio pentru tineret *Luceafărul*. A fost director al Filarmonicii de Stat din Chişinău (1961-1964). Este unul dintre fondatorii Televiziunii de la Chişinău, unde a lucrat o perioadă ca redactor-şef.

Activează în serviciul ideii naţionale a Basarabiei pe care o continuă şi la München, apoi la Paris, în calitate de corespondent al postului de radio *Europa Liberă*. Animator al *Asociaţiei Pro Basarabia şi Bucovina* (1975), care avea încă de atunci filiale în diferite ţări ale lumii.

Lucrări de referinţă: *Basarabie - Terre Roumaine* (1982); *Instantanee fără retuş* (1995); *Străin la mine acasă* (1996); *Cântarea Basarabiei* (1998, ed. a II-a 2000); *Românismul Bucovinei. Considerente. Atestări. Profiluri* (2000); *Însemnări de desţărat* (2001), *Din coapsa Daciei şi-a Romei* (2007).

Publică revistele lunare şi trimestriale *Reîntregirea* şi *Basarabia şi Bucovina* (1990-1997).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău: BNRM, 2001. – P. 60-61.

BIBLIOGRAFIE:

Lupan, Nicolae. Din coapsa Daciei şi-a Romei. Românism şi conjuncturism / Nicolae Lupan. – Bucureşti, 2007. – 272 p.

Lupan, Nicolae. Însemnări de desţărat: La o a opta schimbare de prefix / Nicolae Lupan. – Bucureşti: Nistru Bruxelles, 2001. – 308 p.

Lupan, Nicolae. Instantanee fără retuş / Nicolae Lupan. – Bucureşti: Nistru Bruxelles, 1995. – 284 p.

Lupan, Nicolae. Plânsul Basarabiei în nouăzeci şi nouă de blesteme. ed. a 3-a. / Nicolae Lupan. – Bucureşti: Pro Basarabia şi Bucovina, 2000. – 114 p.

Lupan, Nicolae. Românismul Bucovinei. Considerente. Atestări. Profiluri / Nicolae Lupan. – Bucureşti: Pro Basarabia şi Bucovina, 2000. – 149 p.

Lupan, Nicolae. Străin la mine acasă / Nicolae Lupan. – Bucureşti; Bruxelles, Nistru, 1996. – 280 p.

* * *

Lupan, Nicolae. 27 martie 1918-27 mart. 2000 / Nicolae Lupan // Cuvântul românesc. – 2000. – Mart. (Nr. 279). – P. 18.

Lupan, Nicolae. Eminescu şi Bucovina: **[Publicistică] / Nicolae Lupan** // Cuvântul românesc. – 1999. – Ian. (Nr. 266). – P. 16.

Nicolae Lupan. Repere biografice: [80 de ani de la naştere] / Nicolae Lupan // Lit. şi arta. – 2001. – 15 mart. – P. 6.

* * *

Cimpoi, Mihai. Nicolae Lupan / Mihai Cimpoi // Mihai, Cimpoi. O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia. – Chişinău: ARC, 1997. – P. 28.

Ciocanu, Anatol. Lupan, Nicolae / Anatol Ciocanu // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2006. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – P. 282-283.

Ciocoi, Gheorghe. Arborele adevărat îşi ţine voinicia şi atunci când este strămutat: [Cepeleuţeanul, chişinăueanul, parizianul Nicolae Lupan la 80 de ani] / Gheorghe Ciocoi // Lit. şi arta. – 2001. – 15 mart. - P. 6.

Ciocoi, Gheorghe. Lacrima: [despre jurnalistul disident Nicolae Lupan] / Gheorghe Ciocoi // Întregirea. – 1991. – 1 apr. (Nr. 9). – P. 7.

* * *

Lupan, Nicolae [Resursă electronică] www. wikipedia.org/wiki/Nicolae_Lupan-

M. P.

Friedrich Welhelm BESSEL
1784 – 1846

Matematician şi astronom german. A făcut primele măsurători de astrofizică. Este fondatorul şcolii germane de observaţii astronomice.

S-a născut la 22 iul. 1784, la Minden, Germania. Se stinge din viaţă la 17 mart. 1846, Königsberg, Prusia (azi reg. Kaliningrad din Rusia).

La vârsta de 14 ani este elev la concernul de import-export din Kulenkamp. A studiat limbile străine, geografia, obiceiurile popoarelor îndepărtate, modalitatea afacerilor de pe navele de marfă, la rândul său având abilităţi în matematică, ceea ce a condus la interesul său în astronomie. A stabilit fenomenele precesiei, nutaţiei, refracţiei, a perfecţionat teoria instrumentelor astronomice, măsurând distanţele stelare. De numele şi activitatea sa este legată lucrarea despre calculele *Cometei Halley*. Începând cu anul 1806, lucrează asistent la *Observatorul Lilienthal,* la observaţiile stelare ale lui James Bradley. Din 1810 este profesor şi director al *Observatorului din Königsberg*. A lucrat la observaţiile stelare şi la determinarea poziţiilor precise a unor stele. Publică tabelele de refracţie atmosferică bazate pe observaţiile Bradley. Bessel a fost capabil să fixeze poziţia a peste 50.000 de stele în timpul activităţilor sale astronomice. El este cre-

ditat ca fiind primul care a folosit *paralaxa* în calcularea distanţei la o stea.

A fost organizatorul măsurătorilor geodezice de mari proporţii în Europa Centrală. A calculat forma şi elementele elipsoidului terestru (elipsoidul lui Bessel). Introduce în matematică un tip nou de funcţii, funcţiile Bessel, care prezintă mare importanţă pentru fizică şi tehnică.

În ciuda lipsei de studii universitare, Bessel a fost o figură majoră în domeniul astronomiei din toate timpurile. A fost ales membru al Societăţii Regale, membru corespondent străin al Academiei Regale Suedeze de Ştiinţe (1823). A obţinut Medalia de Aur a Societăţii Astronomice Regale în 1841.

BIBLIOGRAFIE:
Bessel, Friedrich Wilhelm // Dicţionar enciclopedic ilustrat Junior: Nume proprii. – Chişinău: Cartier, 2004. – P. 170.
Bessel, Friedrich Wilhelm // Dicţionar enciclopedic român. vol. 1 (A-C). – Bucureşti, 1962. – P. 348.
Bessel, Friedrich Wilhelm // Dicţionar inventatori şi invenţii. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 2001. – P. 168.
Bessel, Friedrich Wilhelm // Personalităţi ale ştiinţei. Mic dicţionar. – Bucureşti, 1977. – P. 33.
* * *
Bogolûbov, A.N. Bessel, Friedrich Wilhelm / A.N. Bogolûbov. Matematiki, mehaniki: Biogr. spravočnik. – Kiev: Naukova dumka, 1983. – P. 47-48.
* * *
Bessel, Friedrich Wilhelm // Axis: L'univers documentaire Hachette: Dictionnaire encyclopédique. vol. 1. – Paris, 1993. – P. 311.
Bessel, Friedrich Wilhelm // Dictionnaire universel alphabétique et analogique des noms propres. vol. 1 (A-Chof). – Paris, 1988. – P. 366.
Bessel, Friedrich Wilhelm // The New Encyclopaedia Britannica. vol. 2. – Chicago, 1993. – P. 167.
Bessel, Friedrich Wilhelm // The Encyclopedia Americana. vol. 3. – Danbury, 1994. – P. 624.
* * *
Bessel, Friedrich Wilhelm [Resursă electronică] // www.thfreedictionary.com/Bessel-
Bessel, Friedrich Wilhelm [Resursă electronică] // www. nndb.com/people/059/000094774-
Bessel, Friedrich Wilhelm [Resursă electronică] // www. britannica.com/../friedrich-welhelm-Bessel-
Bessel, Friedrich Wilhelm [Resursă eklectronică] // www. wikipedia.org/wiki/bessel-function-

M. P.

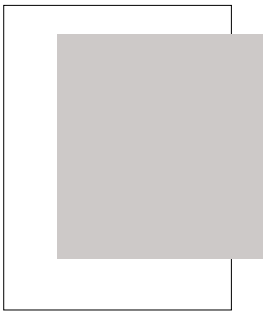

Isaac DROBINSCHI
1911-1983

Epidemiolog şi medic infecţionist, doctor în medicină, profesor universitar.

S-a născut la 18 mart. 1911, la Odesa, într-o familie de funcţionari. A decedat la 17 mai 1983, la Chişinău. Şi-a făcut studiile la Institutul de Medicină din Odesa, pe care-l absolveşte în 1933.

Activează ca asistent la Institutul de bacteriologie din Odesa. Între 1935 şi 1941 este asistent la Catedra de boli infecţioase a Institutului de Medicină, unde va funcţiona mai târziu ca docent (din 1936); apoi, şef al laboratorului de infecţii intestinale al Institutului de epidemiologie (din 1939).

În 1939 a susţinut teza de doctor în ştiinţe medicale, în care analizează infecţia intestinală *Tularema*.

Odata cu declanşarea celui deal Doilea Război Mondial, continuă să lucreze pe front în calitate de epidemiolog militar; apoi şef al Catedrei de boli infecţioase a Institutului de Medicină din Donetk (1948-1956), unde studiază richettsioza murină şi infecţiile intestinale. În 1956-1982 activează în fruntea Catedrei de boli infecţioase a Institutului de Medicină din Chişinău (azi Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie „N. Testemiţanu").

În 1964 a susţinut teza de doctor habilitat în medicină consacrată *Richettsiozei acariene*, iar în 1965 i se acordă titlul de profesor universitar.

Activitatea ştiinţifică şi-a consacrat-o studierii minuţioase a problemelor de patologie infecţioasă: diagnosticul, tabloul clinic şi tratamentul infecţiilor intestinale, tularemiei, tifosului exantematic şi fibrei tifoide, rujeolei, toxoplasmozei, infecţiei meningococice, trichinelozei, malariei; hepatitelor virale A, B, C şi D ş.a. Rezultatele cercetărilor ştiinţifice sunt incluse în cca 275 de lucrări ştiinţifice, inclusiv 4 monografii.

A adus contribuţii semnificative în combaterea multor boli infecţioase, implementând metode noi de diagnostic, terapie şi profilaxie.

Sub conducerea lui au fost susţinute peste 30 teze şi doctori în republică.

A fost decorat cu ordinul *Steaua Roşie*, *Războiul pentru apărarea patriei* de cl. II etc. Şef al Societăţii ştiinţifice a infecţiilor şi protozoologilor din Moldova. Membru al prezidiului Consiliului medico-ştiinţific al MOS al RSSM. Membru al direcţiei centrale a Societăţii unionale a infecţioniştilor. Membru al Comisiei în caz de hepatită virotică. Specialist principal în boli infecţioase al Ministerului ocrotirii sănătăţii a RSSM.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:
***Drobinschi, Isaac R**. Cum să prevenim hepatita epidemică (boala Botkin) / Isaac R. Drobinschi. -- Chişinău: Cartea Moldovenească, 1969. -- 15 p.
***Drobinschi, Isaac R**. Dizenteria şi combaterea ei / Isaac R. Drobinschi. -- Chişinău: Ed. de Stat a Moldovei, 1958. -- 30 p.
***Drobinschi, Isaac R**. Icterele infecţioase / Isaac R. Drobinschi. -- Chişinău: Reclama Moldovei, 1966. -- 23 p.
***Drobinschi, Isaac R**. Profilaxia bolilor infecţioase acute ale tractului gastro-intestinal) / Isaac R. Drobinschi. -- Chişinău: Cartea Moldovenească, 1965. -- 20 p.
***Drobinschi, Isaac R**. Purtătorii de microbi / Isaac R. Drobinschi. -- Chişinău: Ed. Medicală, 1955. -- 401 p.
* * *
Andriuţă, Constantin. Drobinschi, Isaac R. / Constantin Andriuţă // Chişinău: Ghid encicl. -- Chişinău: Museum, 1997. -- P. 195-196.
În memoria lui Isaac R. Drobinschi: [docent la Catedra de boli infecţioase la Institutul de medicină din Chişinău] // Ocrotirea sănătăţii. -- 1982. -- Nr. 4. -- P. 62.
Şpitalnic, S. Drobinschi, Isaac R. / S. Şpitalnic // Şpitalnic, S. Evreii în literatura, arta şi ştiinţa Moldovei. -- Chişinău, 1994. -- P. 305.

T. N.

Iuri AVERIN
1911 – 1987

Zoolog, doctor habilitat în ştiinţe biologice, specialist în domeniul faunisticii, zoogeografiei şi ecologiei mamiferelor şi păsărilor.

S-a născut la 20 mart. 1911, la Harkov, Ucraina. A decedat la 10 oct. 1987, la Chişinău.

A absolvit Universitatea de Stat din Harkov (1930-1935). Şi-a început activitatea ştiinţifică în 1933, în sistemul Direcţiei Generale a rezervaţiilor naturale a Consiliului de Miniştri al URSS. Din 1948 activează la filiala din Crimeea a Academiei de Ştiinţe a URSS. Este şef al Secţiei de zoologie a Filialei Moldoveneşti a Academiei de Ştiinţe a URSS (din 1957). Colaborator ştiinţific superior la Institutul de Zoologie al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (din 1961).

A studiat fauna rezervaţiilor naturale din Caucaz, Ural, Baikal, Crimeea, Moldova. Doctor habilitat în ştiinţe biologice (1958). A publicat peste 165 lucrări ştiinţifice: *Pticy Moldavii*, 2 vol. (1970-1971); *Pticy. Melkopitaûšie* (1981) etc., în urma cărora au fost elaborate măsuri de ocrotire a faunei Moldovei şi editată *Cartea Roşie* din Moldova. Membru al Societăţilor de ocrotire a naturii şi orintologice din URSS. Participant la Congresul al XVIII-lea orintologic internaţional de la Moscova (1982).

Premiul de Stat în domeniul ştiinţei şi tehnicii pentru lucrarea *Životnyi mir Moldovy*, coautor (1984).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Averin, Û.V. Berec' sokroviša prirody / Û.V. Averin, Lidiâ P. Nikolaeva. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1980. – 134 p.

Averin Û.V. Dikie životnye vredâšie ohotnič'ej faune Moldavii / Û.V. Averin. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1972. – 36 p.

Averin Û.V. Hišnye pticy Moldavii i ih rol' v prirode i sel'skom hozâjstve / Û.V. Averin, Ion M. Ganea. – Chişinău: Cartea Molodvenească, 1966. – 103 p.

Averin, Û.V. Ohotnič'i pticy Moldavii / Û.V. Averin, E. P. Anisimov. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1977. – 59 p.

Averin, Û.V. Pticy Moldavii: v 2-x t. / Û.V. Averin, Ion M. Ganea, G.A.Uspenskij. – Chişinău: Ştiinţa, 1970.

Averin, Û.V. Vrednye gryzuny Moldavii i mery bor'by s nimi / Û.V. Averin, Mina N. Lozan, Š. A. Rozinskij. – Chişinău: Ştiinţa, 1962. – 67 p.

Averin, Û.V. Mlekopitaûšie / Û.V. Averin [et al.]. – Chişinău: Ştiinţa, 1979. – 189 p.

* * *

Averin, Iuri // Chişinău: Encicl. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 53.

***Lozan, M.** Averin, Iuri / M. Lozan // Enciclopedia sovietică moldovenească. vol. 1. – Chişinău, 1970. – P. 18.

M. Ş.

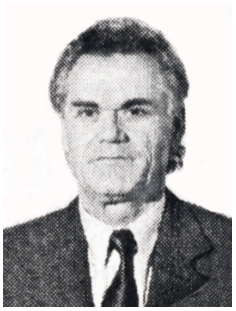

Ion MELNICIUC
1941

Lingvist, publicist, conferenţiar universitar, doctor în filologie.

S-a născut la 24 mart. 1941, la Coteala, jud. Hotin (actualmente Edineţ). A absolvit şcoala medie de cultură generală din com. Larga (1958). Urmează studiile la Facultatea de Litere a Universităţii de Stat din Moldova (1960-1965). Face doctorantura la Universitatea de Stat din Moldova, sub îndrumarea prof. Anatol I. Ciobanu. Îşi ia doctoratul cu tema *Mijloacele lexico-gramaticale de exprimare a superlativului în limba română* (1975). Este angajat la Catedra de limbă română, lingvistică generală şi romanică pe post de lector, apoi lector superior, conferenţiar universitar (din 1965).

Publică cca 200 de lucrări: monografii, manuale, suporturi didactice, dicţionare: *Omonime, omofone, omografe: Material didactic la lexicologie* (1977); *Mic dicţionar de paronime* (1979); *Lumina cuvântului* (1983); *Limba română - cel mai dificil examen la BAC şi admitere* (2001) etc. De-a lungul anilor susţine rubrici de cultivarea limbii în mai multe publicaţii din Chişinău, în cadrul unor emisiuni literare şi de cultură de la Radioteleviziunea Naţională din Chişinău. Participant la numeroase conferinţe, simpozioane şi colocvii consacrate problemelor limbii. Membru al Uniunii Jurnaliştilor din Moldova; membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Eminent al învăţământului public (1987). Medalia *Meritul civic* (1996); *Ordinul Republicii* (2010).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău: Litera, 2000. – P. 64-66.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Melniciuc, Ion. Limba română - cel mai dificil examen la BAC şi admitere: Ortografie. Punctuaţie. Vocabular-ortograme. Teste cu îndrumări metodice de rezolvare a lor: Programa de studii la limba română / Ion Melniciuc. – Chişinău: Epigraf, 2001. – 143 p.

***

Corlăteanu, Nicolae. O carte nouă. Dar şi o nouă carte / Nicolae Corlăteanu, Ion Melniciuc // Lit. şi arta. – 2005. – 3 febr. – P. 5.

Melniciuc, Ion. Astăzi alfabetul este o realitate: [Interviu cu Ion Melniciuc, conferenţiar universitar] / consemnare: Tatiana Lupaşcu // Capitala. – 2008. – 31 aug. – P. 4.

Melniciuc, Ion. Corectitudinea vorbirii la radio - o problemă naţională / Ion Melniciuc // Limba Română. – 2005. – Nr. 5/9. – P. 52.

Melniciuc, Ion. Fascinaţia cuvântului poetic: [Gr. Vieru] / Ion Melniciuc // Limba Română. – 2005. – Nr. 1/3. – P. 44-45.

Melniciuc, Ion. Floare de câmp - poetul [Ion Vieru la 60 de ani de la naştere / Ion Melniciuc // Lit. şi arta. – 2001. – 6 dec. – P. 5.

Melniciuc, Ion. Greşeli tipice, greşeli curente / Ion Melniciuc // Limba Română. – 2007. – Nr. 4/6. – P. 178-187.

Melniciuc, Ion. Irepetabilul savant: [Nicolae Corlăteanu] / Ion Melniciuc // Limba Română. – 2005. – Nr. 4. – P. 28-34.

Melniciuc, Ion. O problemă eternă: cultivarea limbii / Ion Melniciuc // Lit. şi arta. – 2006. – 23 mart. – P. 3.

Melniciuc, Ion. Pedagog înnăscut: [prof. univ., m. c. al AŞM Anatol Ciobanu] / Ion Melniciuc // Limba Română. – 2004. – Nr. 1-3. – P. 73-75.

Melniciuc, Ion. Vasile Iovu, un interpret şi pedagog de excepţie / Ion Melniciuc // Lit. şi arta. – 2006. – 7 dec. – P. 6.

M. Ş.

Nicolae DENSUŞIANU
1846 – 1911

Istoric, folclorist român, membru corespondent al Academiei Române.

S-a născut la 18 apr. 1846, s. Densuş, jud. Hunedoara. Se stinge din viaţă la 25 mart. 1911, la Bucureşti.

Studii gimnaziale la Blaj, urmează cursurile Colegiului Franciscan din Haţeg; Academia de Drept din Sibiu (1865-1869). După finisarea studiilor a fost numit „notar suprem" la Făgăraş (1870). Din 1872 este avocat la Braşov şi la Bucureşti (1877). A lucrat bibliotecar-arhivar al Bibliotecii Academiei Române. A fost translator pe lângă marele Stat-Major al armatei în anii 1884-1911. A făcut investigaţii în 16 arhive şi 12 biblioteci din Transilvania şi Ungaria; cercetează numeroase documente şi lucrări privitoare la istoria românilor în sec. XVII-XVIII.

În 1884 a publicat cea mai importantă lucrare a sa *Revoluţia lui Horia în Transilvania şi Ungaria 1784-1785*, scrisă în baza documentelor oficiale. A scris monumentala lucrare *Dacia preistorică* (apărută postum, 1913).

S-a preocupat şi de folclor, întocmind un *Chestionariu despre tradiţiunile şi antichităţile ţerilor locuite de români*, valorificat ulterior, în anii 1975-1976, în două lucrări: *Vechi cântece şi tradiţii populare româneşti. Texte poetice din răspunsurile la Chestionarul istoric 1893-1897* şi *Datini şi eresuri populare de la sfârşitul secolului al XIX-lea. Răspunsuri la chestionarele lui Nicolae Densuşianu.* În 1895 întocmeşte o altă lucrare, despre căpitanii armatei, cu titlul *Domnii glorioşi şi Căpitanii celebri ai ţerilor române.*

A mai realizat studiile: *Elemente istorice în poezia poporală* (1871), *Proverbele române ca material pentru instituţiunile dreptului roman în Dacia* (1874), *România Militară* (1901), *Originea şi importanţa istorică a cavaleriei române* (1901), *Războiul din 1330 între Carol Robert regele Ungariei şi Basarab Voevodul Ţerii Româneşti*, publicat în Buletinul Armatei şi Marinei (1909) etc.

Împreună cu Fr. Damé, a publicat studiul: *Les Roumains du Sud, Macédonie, Thessalie, Epire, Thrace, Albanie, avec une carte ethnographique* (1877).

Bustul scriitorului a fost ridicat în satul de baştină.

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2006*. – Chişinău: BNRM, 2006. – P. 118-119.

BIBLIOGRAFIE:

Densuşianu, Nicolae. Dacia preistorică / Nicolae Densuşianu. – Bucureşti: Meridiane, 1986. – 734 p.

* * *

Datcu, Iordan. Densuşianu, Nicolae / Iordan Datcu, S.C. Stroiescu // Dicţionarul folcloriştilor: Folclorul literar românesc. – Bucureşti, 1979. – P. 170-171.

Densuşianu, Nicolae // Enciclopedia marilor personalişăţi din istoria, ştiinţa şi cultura românească de-a lungul timpului. vol. 1 (A-G). – Bucureşti, 1999. – P. 367-369.

Rusu, Dorina N. Densuşianu, Nicolae / Dorina N. Rusu // Rusu, Dorina N.Membrii Academiei Române: 1866-2003. Dicţ. – Bucureşti: Ed. Encicl., 2003. – P. 251-252.

Volovici, Leon. Densuşianu, Nicolae / Leon Volovici // Dicţionarul literaturii române de la origini până la 1900. – Bucureşti, 1979. – P. 274-275.

* * *

Densuşianu, Nicolae [Resursă electronică] www.enciclopediaromaniei.ro/.../Nicolae-Densuşianu-

Densuşianu, Nicolae [**Resursă electronică**] www. wikipedia.org/wiki/Nicolae-Densusianu-

M. P.

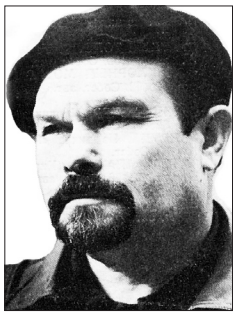

Boris POLEAKOV
1936

Pictor, grafician.

S-a născut la 25 mart. 1936, la Cernobîl, reg. Kiev, Ucraina.

Şi-a făcut studiile la Şcoala Republicană de Arte Plastice *I. Repin* din Chişinău (1957-1962). Este pictor-decorator la Casa Ofiţerilor (1962), Fabrica de mobilă nr. 2 (1962-1963), Stadionul Republican (1963-1964), pictor superior la EREN a RSSM (1964-1966), pictor la PRTI Ministerul industriei locale (1966), designer la Institutul VNIINC (1967-1980), pictor la Biroul de proiectări şi construcţii al ASU (1980-1981).

A realizat lucrările: *Seară albastră*, *Luna lui Căuş*, *Cânt de primăvară*, *Meditaţie*, *Motiv bucovinean*, *Martorul timpului*, *Motiv folcloric*, *Plopi roşii*, *Salcâmi bătrâni*, *Portretul unui livădar*; ciclurile: *Prin Asia Mijlocie*, *Dincolo de Cercul Polar*, *Amintiri despre partizani*, *Suburbia Chişinăului*, *Pasărea de foc* etc.

A inaugurat expoziţii: personale la Chişinău, Moscova, Odesa, Tighina; în străinătate - la Taşkent (Uzbekistan), în România, Iugoslavia, Bulgaria, Mexic, Mongolia, Australia, Cuba, Cipru etc.

Achiziţii: în colecţiile de stat din Chişinău, Moscova, Odesa, Bulgaria; în colecţii particulare din România: Iugoslavia, Franţa, Israel, Bulgaria, SUA, Rusia, Germania, Cehoslovacia, Australia.

Este membru al Uniunii Artiştilor Plastici din URSS (1969)

Dinstincţii: Medalia *Nikola Marinov* pentru ciclul *Melodii bulgare*; Diploma Uniunii Artiştilor Plastici din URSS pentru pictură acuarelă din ciclul *Motive moldoveneşti* (1972).

BIBLIOGRAFIE:

Polâkov, Boris. Katalog vystavki / **Boris Polâkov.** – Chişinău: Timpul, 1988. – 8 p.

***

Polâkov, Boris. Drevo žizni / Boris Polâkov // Sovremennaâ sovetskaâ akvarel'– Moskva, 1983. – P. 179.

Polâkov, Boris. Drevo žizni / Boris Polâkov // Pervaâ respublikanskaâ vystavka akvareli. - Moskva, 1982. – P. 13.

Polâkov, Boris. Prošal'naâ pesnâ gajduka / Boris Polâkov // Pâtaâ vsesoûznaâ vystavka akvareli. – Moskva, 1984. – P. 102.

Polâkov, Boris. Zolotaâ osen' / Boris Polâkov // Pâtaâ vsesoûznaâ vystavka akvareli. – Moskva, 1984. – P. 103.

***

Colesnic, Iurie / Poleakov, Boris // Colesnic, Iurie. Colegiul Republican de Arte Plastice „Al. Plămădeală": Ghid enciclopedic. – Chişinău: Museum, 2008. – P. 185-186.

M. Ş.

Evliya ÇELEBI
1611-1682

Istoric, geograf şi scriitor turc. A fost unul dintre cei mai faimoşi călători otomani.

Cunoscut şi sub numele de Derviş Mehmed Zilli.

S-a născut la 25 mart. 1611, în districtul Unkapani din Istanbul, Turcia. Se stinge din viaţă în anul 1682, în timp ce se întorcea la Istanbul din Egipt.

Născut într-o familie înstărită a unui bijutier al Curţii Otomane, a avut parte de o educaţie excelentă. De la vârsta de 20 de ani, decide să exploreze lumea. La început, străbate la pas întreg Istanbulul făcând tot felul de însemnări. Timp de mai mult de 40 de ani, a călătorit prin întreg Imperiul Otoman şi teritoriile învecinate, a ajuns până în Caucaz, Siria, Egipt, Sudan, Abisinia. În Europa a colindat toată Peninsula Balcanică, a ajuns până în Ucraina şi Crimeea, iar în Occident până la Viena, posibil până la Oceanul Atlantic şi Peninsula Scandinavă, observând, descriind şi scriind notiţe despre diverse popoare, culturi şi obiceiuri locale. Fiind un apropiat al elitei epocii sale: sultani, viziri, guvernatori ai provinciilor, lideri militari etc., a descris regiuni, localităţi, pe care le-a vizitat ca participant la campaniile militare otomane, sau ca trimis în diferite misiuni speciale. A lăsat descrieri foarte detaliate din ţările române din acea perioadă, prin care a trecut de mai multe ori: Ţara Românească, Moldova, Transilvania, Banatul, raialele turceşti.

A colectat date despre sate, oraşe şi cetăţi situate între Prut şi Nistru: Ismail, Chilia, Akkerman, Bender, Soroca, Chişinău etc. Notiţele adunate în locurile vizitate, formează o operă de zece volume, intitulată *Cartea călătoriilor* (Seyahatname), considerată a fi prima şi cea mai mare carte de călătorii din literatura turcă.

Deşi multe din descrierile sale erau scrise într-o manieră puţin exagerată, cartea a devenit un ghid foarte util al culturii şi stilului de viaţă din Imperiul Otoman al secolului al XVII-lea şi o sursă inestimabilă de informaţii istorice, arheologice, etnografice şi geografice.

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău, 2000. – P. 67.

BIBLIOGRAFIE:

Evlia Çelebi. [Fragmente din "Cartea Călătoriilor"] / Evlia Çelebi // Călători străini despre Ţările Române. vol. 6, partea 1. – Bucureşti: Ed. Şt., 1976. – P. 326-753.

****Evlia Çelebi.** Kniga putešestvia: (Izvlečeniâ iz sočineniâ tureckogo putešestvennika XVII veka). Perevod i kommentarii. vyp. 1: Zemli Moldavii i Ukrainy / Evlia Çelebi. – Moskva, 1961.

***

Antalffy, Andrei. Călătoria lui Evliya Çelebi prin Moldova în 1659 / Andrei Antalffy // Buletinul Comisiei Istorice a României. – 1933. – Vol. 12. – P. 5-56.

Evlia Çelebi // Călători străini despre Ţările Române. vol. 6, partea 1. – Bucureşti: Ed. Şt., 1976. – 311-753.

Popescu, Dan. Consideraţii generale asupra unor cetăţi din Banat în a doua jumătate a secolului al XVII-lea în memoriile de călătorie ale lui Evliya Çelebi // Altarul Banatului. – 1997. – Nr. 4-6. – P. 127-130.

***

Dankoff, Robert. Evliya Çelebi: Bibliography [Resursă electronică] // http://www.bilkent.edu.tr/~tebsite/kaynaklar/evliya.pdf

Evliya Çelebi [Resursă electronică] //http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Evlia_Celebi

Osobennosti gorodka Kišinev [Resursă electronică] // http://www.vostlit.info/Texts/rus8/Celebi3/text11.phtml?id=1737

Evliya Çelebi [Resursă electronică] // http://en.wikipedia.org/wiki/Evliya_%C3%87elebi

V. M.

Robert Wilhelm BUNSEN
1811 – 1899

Chimist, fizician, profesor universitar, inventator german. Unul dintre marii chimişti ai secolului al XIX-lea.

S-a născut la 30 mart. 1811, la Göttingen. A decedat la 16 aug. 1899, la Heidelberg.

Şi-a făcut studiile la Universitatea din Göttingen, unde a studiat chimia. Este profesor de chimie la Institutul Politehnic din Kassel (1836) şi la Universitatea din Heidelberg (1852). A debutat cu cercetări în domeniul derivaţilor organo-arsenici (1837-1842), în timpul experienţelor pierzând un ochi. A construit o pilă de depolarizare cu acid azotic (1843). A izolat metale prin electroliza clorurilor lor: magneziul (1851), cromul (1854). A executat, împreună cu Roscoe, o serie de experienţe legate de acţiunea chimică a luminii (1855-1863). Împreună cu Kirchhoff a inventat primele metode de analiză spectrală, descoperind că liniile spectrului sunt caracteristici ale elementelor chimice (1859). Folosind această metodă, cei doi au caracterizat şi izolat rubidiul şi cesiul (1860-1861). Autor al unor invenţii care îi poartă numele. A inventat fotometrul cu pată de ulei; becul cu gaz care îi poartă numele, un dispozitiv pentru studiul solubilităţii gazelor, o trompă de apă, un calorimetru şi un aparat pentru măsurarea vitezei de curgere a gazelor.

Membru corespondent străin al Academiei de Ştiinţe din Petersburg (1862).

***

Bunsen, Robert Wilhelm // Dicţionar enciclopedic român. vol. 1. – Bucureşti: Ed. Politică, 1962. – P. 451.

Bunsen, Robert Wilhelm // Dicţionar inventatori şi invenţii. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 2001. – P. 214-215.

Bunsen, Robert Wilhelm // Personalităţi ale ştiinţei: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1977. – P. 52.

CALENDAR NAȚIONAL

APRILIE

2011

Vineri	1
Sâmbătă	2
Duminică	3
Luni	4
Marți	5
Miercuri	6
Joi	7
Vineri	8
Sâmbătă	9
Duminică	10
Luni	11
Marți	12
Miercuri	13
Joi	14
Vineri	15
Sâmbătă	16
Duminică	17
Luni	18
Marți	19
Miercuri	20
Joi	21
Vineri	22
Sâmbătă	23
Duminică	24
Luni	25
Marți	26
Miercuri	27
Joi	28
Vineri	29
Sâmbătă	30

75 de ani de la naşterea cântăreţei de muzică populară şi actriţei de teatru şi cinema **Maria (Marica) Bălan** (1 apr. 1936). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 104-105.

145 de ani de la înfiinţarea **Academiei Române**, cel mai înalt for ştiinţific şi cultural din România (1 apr. 1866).

135 de ani de la naşterea lui **Ion Pelivan**, jurist, publicist, deputat în Sfatul Ţării, diplomat, apărător şi promotor al limbii române (1 apr. 1876 - 25 ian. 1954). Supranumit „patriarhul românismului din Basarabia". A se vedea şi art. din CB 1994, p. 15-17; CN 2001, p. 78.

130 de ani de la naşterea lui **Octavian Goga**, ziarist, poet şi om politic român, membru al Academiei Române (1 apr. 1881 - 6 mai 1938). A se vedea şi art. din CB 1998, p. 71-17; CN 2001, p. 62-63; CN 2006, p. 103-104.

80 de ani de la naşterea lui **Alexandru T. Balaban**, profesor, inginer, chimist, membru titular al Academiei Române (2 apr. 1931).

80 de ani de la naşterea lui **Keith Hitchins**, istoric american, membru de onoare din străinătate al Academiei Române (2 apr. 1931).

125 de ani de la naşterea lui **Nikolai Ş. Gumiliov**, poet, traducător şi critic literar rus (3 apr. 1886 - 25 aug. 1921). Fondatorul curentului artistic „acmeism", cofondator al Uniunii Scriitorilor din Rusia. A fost soţul Annei Ahmatova.

70 de ani de la naşterea actorului de teatru şi film **Grigore Grigoriu** (4 apr. 1941 - 20 dec. 2003). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 81; CN 2006, p. 106.

70 de ani de la naşterea lui **Toma (Thomas) Pavel**, profesor, istoric literar, eseist şi prozator român, stabilit în SUA (4 apr. 1941).

50 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Simion Stoilov**, matematician român, membru al Academiei Române (14 sept. 1887 - 4 apr. 1961). Considerat întemeietor al şcolii de matematică modernă. A se vedea şi art. din CN 2007, p. 283-284.

70 de ani de la naşterea lui **Gheorghe Zamfir**, naist, compozitor şi muzicolog, poet român (6 apr. 1941). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 81-82.

175 de ani de la naşterea lui **Nikolai Sklifosovski,** medic chirurg rus, originar din Basarabia (6 apr. 1836 -- 13 dec. 1904). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 107-108.

100 de ani de la naşterea lui **Feodor Felix Konrad Lynen,** biochimist german, laureat al Premiului Nobel pentru medicină (6 apr. 1911 – 6 aug. 1979).

75 de ani de la naşterea lui **Nicolae Costin**, istoric, profesor universitar, personalitate distinsă a vieţii politice din Basarabia, primul Primar General al municipiului Chişinău, după 1990 (7 apr. 1936 - 16 febr. 1995). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 109-110.

60 de ani de la naşterea **Anei Bantoş**, scriitoare, critic literar şi profesor universitar (7 apr. 1951). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 110-112.

55 de ani de la naşterea **Mariei**

Puşcaşu-Danilov, cercetător ştiinţific, muzeograf, doctor în ştiinţe istorice (7 apr. 1956).

80 de ani de la naşterea actorului român **Amza Pellea** (7 apr. 1931 - 12 dec. 1983). Considerat unul dintre cei mai distinşi actori de teatru şi film.

75 de ani de la naşterea lui **Wolf Moskovici**, lingvist, filolog, specialist în slavistică şi culturologie, israelian, originar din Basarabia (7 apr. 1936).

100 de ani de la naşterea lui **Emil Cioran**, scriitor, moralist şi filozof român, stabilit în Franţa (8 apr. 1911 - 20 ian. 1995). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 83-84.

190 de ani de la naşterea poetului francez **Charles Baudelaire** (9 apr. 1821 – 31 aug. 1867). Este considerat poetul care a revoluţionat lirica franceză şi europeană prin originalitatea volumului "Les Fleurs du Mal" (*Florile răului*).

80 de ani de la naşterea compozitoarei şi pianistei române **Myriam Marbé** (9 apr. 1931 – 25 dec. 1997).

125 de ani de la naşterea lui **Nicolai Naidionov**, doctor habilitat în zootehnie, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe din Bielorusia (10 apr. 1886 - 19 iul. 1945). A fost unul dintre primii profesori universitari de la UASM.

360 de ani de la naşterea matematicianului şi fizicianului german **Ehrenfried Wather von Tschirnhaus** (10 apr. 1651 - 11 oct. 1708).

80 de ani de la naşterea lui **Gheorghe Dodiţă**, profesor universitar şi specialist în istoria literaturii române (12 apr. 1931). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 86-87.

80 de ani de la naşterea lui **Alexandru Negru-Vodă**, specialist în agronomie, doctor habilitat (13 apr. 1931 – 2 noiemb. 1978). A fost ministru al agriculturii al ex-URSS. A se vedea şi art. din CN 2006, p. 115.

300 de ani de la încheierea **Tratatului de la Luţk**, semnat de Dimitrie Cantemir şi Petru I (13 apr. 1711). Tratatul încheiat prevedea neamestecul Rusiei în treburile Moldovei şi lupta comună împotriva Imperiului Otoman. Conform condiţiilor stipulate în acest tratat, ţărilor române urmau să li se retrocedeze teritoriile care au fost transformate în raiale turceşti de către Poarta Otomană. (În Moldova, în afara Bugeacului, turcii deţineau raialele la Chilia, Cetatea Albă, Hotin, Bender (Tighina).

70 de ani de la naşterea **Claudiei Balaban,** manager, specialist în bibliologie (13 apr. 1941). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 87-88.

125 de ani de la naşterea lui **Nicolae Tonitza**, pictor, grafician şi critic de artă român (13 apr. 1886 - 26 febr. 1940). A se vedea şi art. din CB 1996, p. 45-49; CN 2000, p. 81.

150 de ani de la naşterea lui **Alexandru Baltaga**, deputat în Sfatul Ţării, preot-martir, pedagog şi activist al vieţii publice din Basarabia (14 apr. 1861 - 7 aug. 1941). Supranumit de către Gala Galaction „luceafăr al bisericii basarabene" şi „patriarh al preoţilor basarabeni".

100 de ani de la naşterea **Tatianei Bezviconi**, avocată, soţia lui Gheorghe Bezviconi (15 apr. 1911 - 4 mai 1985).

80 de ani de la naşterea **Alei Cupcea**, scriitoare, ziaristă şi traducătoare (15 apr. 1931 – 6 febr. 1989). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 117.

60 de ani de la stingerea din viaţă a lui **George Pascu,** lingvist, filolog, profesor şi istoric literar român (1 dec. 1882 - 16 apr. 1951). A fost director al Bibliotecii universitare „M. Eminescu" din Iaşi şi unul dintre colaboratorii de prestigiu ai revistei „Viaţa Românească".

100 de ani de la naşterea lui **Hervé Bazin**, romancier, poet, nuvelist şi eseist francez (17 apr. 1911 - 17 febr. 1996). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 89-90.

50 de ani de la naşterea lui **Serghei Pojar**, muzicolog, pedagog, publicist, compozitor (22 apr. 1961 – 24 ian. 2010).

395 de ani de la stingerea din viaţă a lui **William Shakespeare**, dramaturg, poet creator de sonete englez (23 apr. 1564 - 23 apr. 1616). Considerat a fi cel mai mare scriitor al literaturii engleze. A se vedea şi art. din CN 2004, p. 138-140.

395 de ani de la stingerea din viaţă a prozatorului şi dramaturgului spaniol **Miguel de Cervantes Saavedra** (9 oct. 1547 - 23 apr. 1616). E considerat simbolul literaturii spaniole şi supranumit „Principele ingeniozităţii". A se vedea şi art. din CN 2006, p. 121-122.

70 de ani de la naşterea actriţei de teatru şi film **Viorica Chircă** (24 apr. 1941). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 138.

100 de ani de la naşterea lui **Eugen Jebeleanu**, poet, traducător şi publicist, membru titular al Academiei Române (24 apr. 1911 - 21 aug. 1991). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 91-92.

300 de ani de la naşterea lui **David Hume** (26 apr. 1711 -- 25 aug. 1776), filozof, istoric şi economist, un adept al empirismului, unul dintre reprezentanţii cei mai de seamă ai Iluminismului scoţian.

85 de ani de la naşterea pictoriţei **Eleonora Romanescu** (26 apr. 1926). A se vedea şi art. din CB 1996, p. 55-56; CN 2001, p. 92-93.

60 de ani de la naşterea **Tamarei Cristei**, critic şi istoric literar, poetă, profesoară de literatură română în învăţământul universitar (26 apr. 1951).

150 de ani de la naşterea lui **Mihail Ceachir**, preot, istoric şi scriitor iluminist (27 apr. 1861 - 8 sept. 1938). A se vedea şi art. CN 2001, p. 93-94.

75 de ani de la naşterea lui **Eugen Gladun**, doctor habilitat, specialist în obstetrică şi ginecologie, profesor universitar, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (27 apr. 1936). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 124-125.

125 de ani de la naşterea lui **Radu I. Vlădescu**, profesor universitar, cunoscut medic şi biochimist, membru titular al Academiei Române şi al academiilor de medicină şi medicină veterinară din Paris (27 apr. 1886. - 15 febr. 1963).

490 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Fernando Magellan**, navigator şi explorator hispano-portughez (1480 – 27 apr. 1521).

220 ani de la naşterea lui **Samuel Finley Breese Morse**, pictor şi inventator american (27 apr. 1791 – 2 apr. 1872). A realizat în anul 1837 un aparat electromagnetic pentru telegrafie, brevetat în 1840 şi a inventat în 1838 alfabetul care-i poartă numele, folosit şi în prezent.

ACADEMIA ROMÂNĂ
1866

Este cel mai înalt for ştiinţific şi cultural din România.

A fost fondată la 1 apr. 1866, la Bucureşti, sub denumirea de *Societatea Literară Română.* Cei 21 de membri numiţi de Locotenenţa Domnească proveneau din toate provinciile româneşti, inclusiv din cele aflate sub stăpânire străină. La şedinţa de inaugurare solemnă a Societăţii, din 1867, aceasta şi-a schimbat numele în *Societatea Academică Română*, alegându-şi ca preşedinte pe Ion Heliade Rădulescu. Din 1879 s-a adoptat numele actual. Obiectivele fixate de la început au fost stabilirea ortografiei, elaborarea celor două lucrări fundamentale pentru orice cultură: gramatica şi dicţionarul, şi stimularea creaţiei naţionale. Ulterior în competenţa Academiei vor intra şi ştiinţele exacte şi artele.

Academia Română este, ca şi alte academii şi societăţi savante pe plan mondial, în acelaşi timp un for de consacrare, care reuneşte principalele personalităţi creatoare pe plan cultural şi ştiinţific, cât şi o instituţie coordonatoare a cercetării fundamentale şi avansate.

Rolul principal al Academiei, conform statutului, constă în cultivarea limbii şi literaturii române, stabilirea normelor de ortografie obligatorii ale limbii române, studierea istoriei naţionale române şi cercetarea în cele mai importante domenii ştiinţifice. Cele mai reprezentative lucrări academice sunt *Dicţionarul limbii române*, *Dicţionarul explicativ al limbii române*, *Dicţionarul general al literaturii române*, *Micul dicţionar academic*, *Gramatica limbii române, Tratatul de istoria românilor* etc.

Academia îşi desfăşoară astăzi activitatea în 14 secţiuni, cu 175 de membri (86 membri titulari şi 89 membri corespondenţi) şi 92 de membri onorifici, români şi străini.

Academia Română are trei filiale, la Iaşi, Cluj-Napoca şi Timişoara, şi coordonează activitatea a 66 de instituţii prestigioase şi centre de cercetare. În anul 2001, două dintre institutele Academiei Române au fost recunoscute de Comunitatea Europeană ca *institute de excelenţă.* În prezent Academia Română este afiliată la un numar de 28 de organizaţii internaţionale.

Biblioteca Academiei, cu peste 7 300 000 de cărţi, aproape 50 000 titluri de periodice şi 4 500 000 microfilme şi microfişe, este cea de-a doua ca mărime din ţară. Editura Academiei publică *Analele Academiei Române* şi *Memoriile Academiei Române,* precum şi peste 95 de publicaţii ale instituţiilor pe care le coordonează.

BIBLIOGRAFIE:

Berindei, Dan. Istoria Academiei Române: (1866 - 2006) / Dan Berindei. – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 2006. – 552 p., il.

Dobre, Alexandru. Academia Română. Cercetarea şi punerea în valoare a culturii tradiţionale. – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 2004. – 450 p.

Rusu, Dorina N. Membrii Academiei Române: 1866-2003 / Dorina N. Rusu. – Bucureşti: Ed. Academiei Române, 2003. – 1151 p.

***

Academia Română // Magazin istoric. – 1998. – Nr. 6.

Predescu, Lucian. Academia Română / Lucian Predescu // Predescu, Lucian. Enciclopedia României "Cugetarea". – Bucureşti: Saeculum, 1999.

***

Academia Română [Resursă electronică] // http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Academia_Rom%C3%A2n%C4%83

Nikolai S. GUMILIOV
1886 – 1921

Poet, traducător şi critic literar rus, fondator al curentului artistic numit *acmeism*.

A fost soţul Annei Ahmatova.

S-a născut la 3 apr. 1886, la Kronstadt, nordul Rusiei. A decedat la 25 aug. 1921, Petrograd, în închisoare. A studiat la Liceul din Ţarskoe Selo (1895), apoi la Liceul din Tbilisi (1900-1903). Debut în ziarul *Tiflisskij listok* cu versurile *Am fugit din oraşe în pădure* (1902). Debut editorial cu volumul de versuri *Drumul conchistadorilor* (1905). Pleacă la Paris pentru a-şi continua studiile (1906), unde a publicat revista literară *Sirius*. La întoarcerea în Rusia (1908) a editat şi a ajutat la apariţia periodicului *Apollon*. Împreună cu Serghei Gorodeţki au pus bazele *Societăţii poeţilor*, modelată după asociaţiile medievale din Europa Occidentală (1911). Fondează curentul artistic *acmeism* (1913). La izbucnirea Primului Război Mondial s-a înrolat într-o unitate de elită de cavalerie (1914-1915), primind de două ori *Crucea Sfântul Gheorghe*. În timpul puciului bolşevic din 1917, se afla la Paris, făcând parte din Corpul expediţional rus. Nu a acceptat şi nu a susţinut această revoluţie. Nu şi-a ascuns niciodată vederile anticomuniste. A continuat să-şi facă cruce în public, şi nu şi-a disimulat dispreţul faţă de bolşevici. Revenit la Petrograd, a fost co-fondatorul *Uniunii Scriitorilor* din Rusia (1920). Participă la lansarea şi la editarea unei colecţii de traduceri din literatura universală. Pe 3 august 1921, a fost arestat din cauza convingerilor sale monarhiste, şi condamnat la moarte. A publicat lucrările: *Flori romantice* (1908), *Perlele* (1910), *Cer străin* (1912); *Freamătul* (1916), *Tabernaclu* (1918), *Coloana de foc* (1921) etc. A călătorit mult prin Europa, în special Italia şi Franţa. A fost fascinat de Africa şi a călătorit pe acest continent de mai multe ori. Ciclul de poezii *Cortul* (1921) adună cele mai bune creaţii pe teme africane.

BIBLIOGRAFIE:

Danţiş, Gariela. Gumiliov, Nikolai / Gabriela Danţiş // Scriitori străini: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1981. – P. 236.

Korkina, Ala. Mi s-a deschis pământul meu: [110 ani de la naşterea lui Nikolai Gumiliov] / Ala Korkina // Ecoul Chişinăului. – 1996. – 25 apr. – P. 6.

* * *

Davidson, A. Afrikanskaâ muza russkogo poèta: [Nikolaj Gumilev] / A. Davidson // Meždunarodnaâ žizn'. – 1994. – Nr. 111. – P. 89-96.

Dovidenko, L. Kraski Gumilevskoj oseni / L. Dovidenko // Lit. gazeta. – 2009. – 9 dec. – P. 5.

Gumilev, Nikolaj S. // Russkie pisateli 20 veka: Biogr. slovar'. – Moskva, 2000. – P. 220-223.

Krasnikov, G. V minuty rokovye: [A. Blok i Nikolai Gumilev] / G. Krasnikov // Lit. gazeta. – 2004. – 1-7 sept. – P. 7.

Nikitin, A. Neizvestnyi Nikolaj Gumilev / A. Nikitin // Voprosy lit. – 1994. – Nr. 1. – P. 32-56.

M. Ş.

Nicolae COSTIN
1936 – 1995

Istoric, profesor universitar, personalitate distinsă a vieţii politice din Basarabia, primul Primar General al municipiului Chişinău, după 1990.

S-a născut la 7 apr. 1936, în com. Peciște, plasa Rezina, jud. Orhei. A decedat la 16 febr. 1995, la Chișinău. După absolvirea şcolii primare din satul natal, urmează studiile la Școala Pedagogică din Orhei (1952-1956), apoi la Facultatea de Istorie a Universităţii de Stat din Moldova (1960-1965). Şi-a obţinut doctoratul în specialitatea politologie, la Universitatea *M. Lomonosov* din Moscova (1970-1973). A fost profesor la şcoala din comuna natală (1958-1960). Conferenţiar universitar la Catedra de politologie a Institutului Pedagogic *A. Russo* din Bălţi (1965-1974). Docent la Universitatea de Stat din Moldova (1974-1990). Preşedinte al Consiliului orăşenesc Chişinău, iar apoi Primar General al municipiului Chişinău (1990-1994). Deputat în primul Parlament ales democrat (1990-1994) al Republicii Moldova. Coautor al Declaraţiei de independenţă a Republicii Moldova (27 august 1991). Este autorul a 35 de publicaţii ştiinţifice în domeniul sociologiei satului. A fost un mare îndrăgostit de Neam, de Istorie şi Limbă. Numele lui Nicolae Costin îl poartă o stradă din Iaşi.

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2006*. – Chişinău, 2006. – P. 109-110.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Calcea, Andrei. Costin, Nicolae / Andrei Calcea // Calcea, Andrei. Personalităţi orheiene: Dicţ. encicl. Chişinău: Pontos, 2003. – P. 61.

Gore-Costin, Iuliana. „Acum, când lucrurile revin la normalitate, s-ar putea elucida adevărata cauză a morţii lui Nicolae Costin": interviu / Iuliana Gore-Costin; consemnare de Tamara Gorincioi // Capitala. – 2010. – 16 febr. – P. 5; BiblioPolis. – 2010. – Nr. 1. – P. 78-82.

Movilă, Boris. Costin, Nicolae / Boris Movilă // Chişinău: Enciclopedia. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 170.

Pohilă, Vlad. Primarul Nicolae Costin sau schimbarea la faţă a Chişinăului / Vlad Pohilă // BiblioPolis. – 2010. – Nr. 1. – P. 73-75.

Răcilă, Vitalie. În incinta Primăriei a fost dezvelită placa comemorativă „Nicolae Costin" / Vitalie Răcilă // Capitala. – 2005. – 19 febr. – P. 3.

M. Ş.

Maria DANILOV
1956

Muzeograf, cercetător ştiinţific, doctor în ştiinţe istorice.

S-a născut la 7 apr. 1956, în s. Măcăreşti, Ungheni, în familia lui Macarie şi Elena Puşcaşu.

După absolvirea şcolii medii din satul natal, face studii la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Istorie, a cărei licenţiată devine în 1983.

Activează în sistemul muzeal din anul 1984: cercetător ştiinţific la Muzeul Naţional de Arheologie şi Istorie a Moldovei, cercetător ştiinţific superior (1989-2004), şef Secţie ediţii ştiinţifice (2005), sef Secţie istorie modernă (2006). După 1990, a avut mai multe stagieri: la Arhiva Istorică de Stat din Sankt Petersburg, Rusia (1991; 2007); Arhiva de Stat a reg. Odesa, Ucraina (2001, 2002, 2004); Institutul de Istorie „Nicolae Iorga" din Bucureşti (2005). Face studii de doctorat la Institutul de Istorie al Academiei de Ştiinţe a Moldovei, specialitatea Istoria Românilor, în 2004 susţinându-şi teza de doctor în ştiinţe istorice.

Domenii de interes şi de cercetare: studiul istoriei culturii române (epoca modernă), a istoriei culturii din Basarabia sub ocupaţia ţaristă (1812-1918). Are contribuţii importante în problema istoriei presei scrise din Basarabia; istoria cărţii româneşti, circulaţia vechii cărţii româneşti în spaţiul dintre Prut şi Nistru.

Debutează, în anii '90, cu articole şi studii, în presa de specialitate din Chişinău şi Bucureşti: *Revista de istorie a Moldovei*, *Destin Românesc*, *Tyragetia*, *Luminătorul*. Publică mai apoi şi la alte reviste şi ziare: *Simposia Professorum*, *Magazin bibliologic*, *Flux*, *Timpul* (Chişinău); *Lecturi filologice* (Chişinău-Bucureşti-Paris), *Anuarul Muzeului Literaturii Române* (Iaşi-Bucureşti), *Jurnalism şi comunicare*, *Revista Română de istorie a presei* (Bucureşti), *Valachica: Studii şi cercetări de istorie a culturii* (Târgovişte) etc., precum şi în culegeri – volume colective, editate la Chişinău, Bucureşti, alte mari centre cultural-ştiinţifice. Până în 2010 are publicate peste 100 de articole, studii, recenzii. Acestora se adaugă circa 50 de comunicări, ţinute la diverse conferinţe, simpozioane, colocvii desfăşurate la Chişinău, Bucureşti, Iaşi, Arad, Ploieşti, Constanţa, Oradea, Satu Mare, Piteşti, precum şi la Sofia-Kiten, Bulgaria.

Editorial, debutează cu vol. *Cartea românească în colecţiile Muzeului Naţional de Istorie a Moldovei. 1683-1918: Catalog* (2002, în colab.). În 2007 tipăreşte monografia *Cenzura sinodală şi cartea religioasă în Basarabia. 1812-1918 (între tradiţie şi politica ţaristă)*, lucrarea bucurându-se de recenzii, cronici, consemnări şi prezentări elogioase la Chişinău, Bucureşti, Constanţa, Ploieşti, Iaşi. Este

coautor şi coordonator a două importante culegeri tematice: *Presa din Basarabia. Analize, contexte, valori. 1854-2004* (2005) şi *Presa scrie istoria. Primul simpozion naţional de jurnalism. 11-12 mai 2006* (Chişinău-Ploieşti, 2008).

Este membru al colegiilor de redacţie ale revistelor *Tyragetia* (Chişinău); *Revista Română de istorie a presei* (Bucureşti); membru al Asociaţiei Române de istorie a presei (2005); membru al Comitetului de conducere al Asociaţiei Istoricilor din R. Moldova (2006; 2008).

Distincţii: Diploma Mitropoliei Basarabiei *Pentru perseverenţă în promovarea valorilor cultural-creştine ale spiritualităţii române* (2002); Diploma Asociaţiei Române de istorie a presei *Pentru contribuţia adusă la studierea presei scrise în limba română* (2006); Diploma consiliului redacţional al *Revistei Române de istorie a presei – Pentru cercetări în domeniul istoriei culturii române* (2007); Medalia Asociaţiei Culturale Pro Basarabia şi Bucovina – *90 de ani de la Unirea Basarabiei cu Patria-mamă. 1918-2008*, conferită de Filiala Columna, Arad (2008); Medalia *Cursurile de vară ale Universităţii Populare Nicolae Iorga. Vălenii de Munte. 1908-2008*, conferită de Consiliul Judeţean Prahova, Ploieşti (2008); Diploma Academiei de Ştiinţe a Moldovei *Pentru promovarea rezultatelor cercetării pe arena internaţională şi în legătură cu sărbătorirea Zilei Mondiale a Ştiinţei* (2010).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Danilov, Maria. Cartea românească în colecţiile Muzeului Naţional de Istorie a Moldovei. 1683-1918: Catalog / Maria Danilov, Ana Griţco, L. Malahov. – Chişinău: Tyragetia, 2002. – 223 p.

Danilov, Maria. Cenzura sinodală şi cartea religioasă în Basarabia. 1812-1918 (între tradiţie şi politica ţaristă) / Maria Danilov. – Chişinău: Bons Offices, 2007. – 264 p.

Presa din Basarabia. Analize, contexte, valori. 1854-2004 / Muzeul Naţional de Ist. a Moldovei; Univ. de Stat a Moldovei; resp. de ed. Maria Danilov; red. şt.: C. Marin. – Chişinău: Cartdidact, 2005. – 144.

Presa scrie istoria. Primul Simpozion Naţional de jurnalism. 11.-12 mai 2006 / Muzeul Naţional de Ist. a Moldovei; coordonator: Maria Danilov. – Chişinău-Ploieşti: Ed. Libertas, 2008. - 184 p.

* * *

Danilov, Maria. Carte şi cenzură în Basarabia secolului al XIX-lea / Maria Danilov // Lecturi filologice III [Triplex ştiinţific internaţional Chişinău – Bucureşti – Paris]. – Chişinău: Pontos, 2002. – P. 188-192.

Danilov, Maria. Cartea românească în colecţiile Muzeului Naţional de Istorie a Moldovei**.** 1683-1918: [Studiu introductiv] / Maria Danilov // Cartea românească în colecţiile Muzeului Naţional de Istorie a Moldovei**.** 1683-1918: Catalog / Maria Danilov, Ana Griţco, Liubov Malahov. – Chişinău: Ed. Tyragetia, 2003. – P. 7-24.

Danilov, Maria. Cărţi de la Bucureşti pentru Basarabia**.** 1918-1920 **/** Maria Danilov **//** Destin Românesc. – 2002. – Nr. 4 (36). – P. 79-89.

Danilov, Maria. Cenzura în Basarabia. Contextul imperial şi specificul local. 1812-1918 / Maria Danilov // Cenzura în spaţiul cultural românesc **/** coord.: Marian Petcu. – Bucureşti: Ed. Comunicare.ro, 2005. – P. 115-156.

Danilov, Maria. Circulaţia presei româneşti în Basarabia şi cenzura ţaristă / Maria Danilov // Jurnalism & Comunicare [Bucureşti]. – 2006. – Nr. 4. – P. 52-61.

Danilov, Maria. Difuzarea presei imperiale în Basarabia şi instituţiile de cenzură / Maria Danilov // Tyragetia. – 2010. – Vol. IV [XIX]. – Nr. 2. – P. 37-51.

Danilov, Maria. Eminescu şi Basarabia / Maria Danilov // Tyragetia X [Anuar]. – Chişinău, 2001. – P. 227-235.

Danilov, Maria. Gurie (Grosu) în documente inedite. 1902-1909 /1917-1919 / Maria Danilov // Mitropolitul Gurie al Basarabiei - misiunea de credinţă şi cultură. – Chişinău: Epigraf, 2007. – P. 78-95.

Danilov, Maria. Istorism retrospectiv şi problema culturii româneşti în Basarabia (1812-1918) / Maria Danilov // Unitatea poporului Republicii Moldova şi problema identităţii etnice [Materialele conferinţei din 4-5 mai 1999]. – Chişinău, 2000. – P. 92-95.

Danilov, Maria. Literatura didactică basarabeană: tiraje, reeditări şi modele impuse (1814-1918) / Maria Danilov // Tyragetia: rev. de istorie şi muzeologie. Serie nouă. – Vol. I [XVI]. – Nr. 2. – P. 57-69.

Danilov, Maria. Manuscrise şi carte rară (Note pe marginea unei expoziţii) / Maria Danilov // Destin Românesc**.** – 1995. - Nr.2. – P. 119-132.

Danilov, Maria. Monografia lui Nicolae Fuştei "Opera Mitropolitului Dosoftei în contextul culturii spirituale sud-est europene": [rec. la cartea apărută la Chişinău, în 2008] / Maria Danilov // Destin Românesc. – 2009. – Nr. 2 [XV]. – P. 133-138

Danilov, Maria. Nicolae Iorga şi problema culturii româneşti în Basarabia. Maria Danilov // Cursurile de Vară ale Univ. Populare „N. Iorga". Vălenii de Munte, ediţia 2007. – Ploieşti: Ed. Libertas, 2008. – P. 126-128.

Danilov, Maria. Presa din Basarabia în secolul al XIX-lea (Din dosarele secrete ale Arhivei Guberniale) / Maria Danilov // Secvenţe din istoria presei româneşti: [culegere de art.]. – Cluj -Napoca, Ed. Tribuna, 2007. – P. 325-341.

Danilov, Maria. Revista „Luminătorul"- primul jurnal bisericesc în limba română / Maria Danilov // Luminătorul [Serie nouă]. – 2008. – Nr. 1. – P. 21-28.

Danilov, Maria. Revista "Luminătorul" la o sută de ani / Maria Danilov // Studii şi cercetări de istorie a presei. – Arad: Ed. Universităţii de Vest „Vasile Goldiş"**,** 2008. – P. 163-183.

Danilov, Maria. Presa şi cenzura în Basarabia. 1812-1918 / Maria Danilov // Jurnalism & Comunicare: Revista Română de Ştiinţe ale Comunicării [Bucureşti]. – 2002. – An. II, Nr. 2. – P. 119-124.

Danilov, Maria. Societatea Istorico-Arheologică Bisericească din Basarabia şi problema cărţilor româneşti de colecţie / Maria Danilov // Muzeul Bisericesc din Chişinău – geneză, împliniri, pribegii. – Chişinău: EcoEtnoMuseum, 2006. – P. 35-43.

Danilov, Maria. Unirea din 1918. Ecouri basarabene / Maria Danilov // Românii din afara graniţelor ţării. 90 de ani de la întregirea Regatului României / coord.: Iulian Pruteanu-Isăcescu, Irina Ioniţă. – Iaşi: Casa Edit. Demiurg, 2008. – P. 81-95.

* * *

Danilov, Maria. Press and Censorship in Bessarabia: 19th the Beginning of the 20th Centuruy / Maria Danilov // Philobiblon: [Cluj-University Press]. – 2004. – Vol.VIII-IX. – P. 328-340.

Danilov, Maria. On track a library from Bessarabia of the 19th century / Maria Danilov // Simposium International "Le Livre. La Roumanie. L'Europe". 2-ieme edition. – Bucureşti: Ed. Biblioteca Bucureştilor, 2009. – P. 266-274.

Vlad POHILĂ

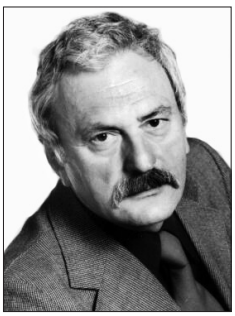

Amza PELLEA
1931 - 1983

Actor român de teatru şi film, un reprezentant al promoţiei de aur a teatrului românesc.

S-a născut la 7 apr. 1931, la Băileşti, Dolj. A decedat la 12 dec. 1983, la Bucureşti.

Şi-a făcut studiile la Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică *I. L. Caragiale* din Bucureşti. A jucat la Teatrul Naţional din Craiova, apoi la Teatrul Mic,Teatrul Nottara, Teatrul de Comedie şi Teatrul Naţional din Bucureşti, unde s-a impus ca unul dintre actorii cei mai dotaţi ai scenei româneşti. A fost interpretul lui *Nea Marin*, binecunoscutul personaj de sorginte populară, care i-a relevat atât de bine disponibilităţile pentru comedie. A fost profesor la Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică. A interpretat atât personaje istorice, cât şi personaje contemporane, dar şi personaje din repertoriul clasic universal. A fost directorul Teatrului Naţional Craiova (1973-1974). Debut în teatru (1956) pe scena teatrului din Craiova, iar în film (1961) în *Setea*. Pe scena craioveană realizează, în perioada stagiaturii (1957-1959), nu mai puţin de 14 roluri: Vedernikov în *Ani de pribegie*; comandantul vasului în *Tragedia optimistă*; Horatio în *Hamlet* etc. Pe scena Teatrului de Comedie creează alte personaje: Pietro în *Umbra*; Manole în *Somnoroasa aventură*; subcomisarul în *Capul de răţoi*; Esteban, *Fântâna turmelor* etc. Pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti dă viaţă lui Petru Dinoiu în *Comoara din deal*; Vlad Ţepeş în *A treia ţeapă* etc., ultimul rol jucându-l pe scena unde a debutat, la Craiova. În paralel a jucat roluri principale în filme: *Mihai Viteazu*, *Dacii*, *Nemuritorii*, *Atunci i-am condamnat pe toţi la moarte*, *Nea Marin miliardar*, *Imposibila iubire* etc.

Premiul de interpretare masculină, cel mai bun actor, la Festivalul internaţional de Film de la Moscova (1977), pentru rolul său excepţional Manolache Preda din filmul *Osânda.*

BIBLIOGRAFIE:

Corciovescu, Cristina. Pellea, Amza / Cristina Corciovescu // Corciovescu, Cristina. 1234 cineaşti români. – Bucureşti, 1996. – P. 277-278.

Cristian, Cornel. Pellea, Amza / Cornel Cristian, Bujor T. Râpeanu // Cristian, Cornel. Dicţionar cinematografic. – Bucureşti: Meridiane, 1974. – P. 345.

Iancu, Napoleon Toma. Pellea, Amza / Napoleon Toma Iancu // Iancu, Napoleon Toma. Dicţionarul actorilor de film. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Enciclop., 1977. – P. 295-296.

M. Ş.

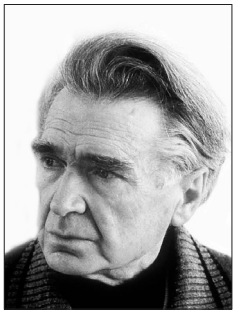

Emil CIORAN
1911-1995

Filozof şi scriitor român stabilit în Franţa.

S-a născut la 8 apr. 1911, în com. Răşinari, jud. Sibiu, în familia unui preot. Se stinge din viaţă la 20 iun. 1995, la Paris.

Clasele primare le face în comuna natală, după care urmează din 1924 Liceul *Gh. Lazăr* din Sibiu.

Studii universitare în cadrul Facultăţii de Litere şi Filozofie din Bucureşti (1928- 1932), cu o teză de licenţă tratând instituţionalismul bergsonian. În 1933-1935 este bursier al Fundaţiei *Humboldt* la Berlin. Reîntors în ţară, timp de un an activează ca profesor de filozofie la Liceul *Andrei Şaguna* din Braşov (1936). În 1937 pleacă în Franţa, la Paris, cu o bursă oferită de către Institutul Francez din Bucureşti. După o scurtă întoarcere în ţară, în 1940, părăseşte pentru totdeauna România şi se stabileşte la Paris.

În 1934, în România, editează prima carte, intitulată *Pe culmile disperării*, distinsă cu Premiul Comisiei pentru premierea scriitorilor tineri needitaţi şi Premiul Tinerilor Scriitori Români. Succesiv au apărut: *Cartea amăgirilor* (1935), *Schimbarea la faţă a României* (1936), *Lacrimi şi Sfinţi* (1937). În 1940, începe să scrie *Îndreptar pătimaş*, ultima sa carte scrisă în limba română, limbă pe care a abandonat-o în favoarea francezei. Varianta finală a acestei cărţi (rămasă inedită până în 1991) va fi încheiată în 1945, când se stabileşte definitiv în Franţa, şi va publica numai în limba franceză. În anul 1949, apare la Ed. Gallimard din Paris volumul *Précis de décomposition*. Până în 1987, la aceeaşi prestigioasă editură pariziană va mai edita încă nouă cărţi.

Cu exceptia Premiului *Rivarol*, care i se conferă în anul 1950 pentru debutul francez, va refuza toate premiile literare decernate ulterior (*Saint-Beuve*, *Combat*, *Nimier*).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău, 2000. – P. 83-84.

BIBLIOGRAFIE:

****Cioran, Emil.** Caiete / Emil Cioran. – Bucureşti: Humanitas, 2010. – (Seria Cioran),
[Vol.1]: 1957-1965. – 364 p.
[Vol.3]: 1966-1968. – 408 p.
[Vol.3]: 1969-1972. – 408 p.

****Cioran, Emil.** Ispita de a exista / Emil Cioran. – Bucureşti: Humanitas, 2007. – 216 p. – (Seria Cioran).

Cioran, Emil. Istorie şi utopie / Emil Cioran; trad.: E. Marcu. – Bucureşti: Humanitas, 2002. – 162 p. – (Opera lui Cioran).

****Cioran, Emil.** Îndreptar pătimaş (Seria 20 de ani în 20 de cărţi) / Emil Cioran. – Bucureşti: Humanitas, 2010. – 112 p. – (Seria Cioran).

****Cioran, Emil.** Lacrimi şi sfinţi / Emil Cioran. – Bucureşti: Humanitas, 2008. – 180 p. – (Seria Cioran).

****Cioran, Emil.** Le Neant roumain. Un entretien = Neantul romanesc. O convorbire / Emil Cioran, Luca Pitu, Sorin Antohi. – Iaşi: Polirom, 2009. – 272 p. – (Hors Collection).

Cioran, Emil. Le mauvais Démiurge / Emil Cioran. – [Paris]: Gallimard, 2002. – 190 p. – (NRF Essais).

Cioran, Emil. Mărturisiri şi anateme / Emil Cioran; trad. din fr.: Emanoil Marcu. – Bucureşti: Humanitas, 2003. – 163 p. – (Opera lui Cioran).
Cioran, Emil. Silogismele amărăciunii / Emil Cioran; trad. din fr. de Nicolae Bârna. – Bucureşti: Humanitas, 2002. – 132 p. – (Opera lui Cioran).
Cioran, Emil. Scrisori către cei deacasă / Emil Cioran. – Bucureşti: Humanitas, 2010. – 376 p. – (Seria Cioran).

***

Cucu, Marius. Cioran şi exodul spre veşnicie / Marius Cucu. – Iaşi: Junimea, 2007. – 262 p. – Bibliogr.: p. 241-261.
Liiceanu, Gabriel. Itinerariile unei vieţi: E. M. Cioran; Apocalipsa după Cioran: (Ultimul interviu) / Gabriel Liiceanu. – Ed. a 2-a. – Bucureşti: Humanitas, 2001. – 120 p. – (Top H).
Miculescu, Sergiu. Cioran - Ionescu: face à face / Sergiu Miculescu. – Constanţa: Ex Ponto, 2005. – 155 p.
Necula, I. Cioran de la identitatea popoarelor la neantul valah / I. Necula. – Bucureşti: Saeculum I.O., 2003. – 192 p.
Paler, Ioan. Introducere în opera lui Emil Cioran / Ioan Paler. – Piteşti: Paralela 45, 1997. – 172 p. – (Col. Deschideri).
Petreu, Marta. Despre bolile filosofilor. Cioran / Marta Petreu. – Cluj-Napoca: Bibl. Apostrof, 2008. – 126 p. – (Ianus).
Pro şi contra Emil Cioran: Între idolatrie şi pamflet / antolog., cuvânt-înainte şi note de Marin Diaconu. – Bucureşti: Humanitas, 1998. – 460 p.
Protopopescu, Valentin. Cioran în oglindă: Încercare de psihanaliză / Valentin Protopopescu. – Bucureşti: Ed. Trei, 2003. – 225 p.
Savater, Fernando. Eseu despre Cioran / Fernando Savater; trad. din spaniolă de Sorin Mărculescu. – Bucureşti: Humanitas, 1998. – 173 p.
Simion, Eugen. Fragmente critice. vol. 4: Cioran, Noica, Eliade, Mircea Vulcănescu / Eugen Simion. – Bucureşti: Univers Enciclop., 2000. – 406 p.

* * *

Cimpoi, Mihai. Cioran şi Leopardi / Mihai Cimpoi // Sud-Est. – 2009. – Nr. 1. – P. 15-16.
Christi, Aura. Sihastrul din Paris: Emil Cioran / Aura Christi // Contemporanul - ideea europeană. – 2000. – 7 sept. – P. 11.

* * *

Emil Cioran [Resursă electronică] //http://ro.wikipedia.org/wiki/Emil_Cioran

V. M.

Myriam MARBÉ
1931 – 1997

Compozitoare şi pianistă română, considerată una dintre cele mai valoroase autoare de muzică contemporană.

S-a născut la 9 apr. 1931, la Bucureşti. Se stinge din viaţă la 25 dec. 1997, Bucureşti. Îşi face studiile la Conservatorul Naţional de Muzică din Bucureşti, unde a studiat cursuri de pian cu Florica Musicescu şi Silvia Căpăţână, precum şi compoziţia cu Mihail Jora şi Leon Klepper. În anii 1968-1972 participă la celebrele cursuri de la *Darmstadter Ferienkurse* din Germania, unde a făcut cunoştinţă cu nume sonore din peisajul avangardei muzicale europene. În această direcţie compoziţiile sale cunosc o perioada de maturizare completă, ele fiind un mix între muzica tradiţională românească, structuri clasice şi neoclasice, având ca surse de inspiraţie pe Haydn, Debussy şi Ligeti; multe din piese fiind apropiate de stilul maestrului Toru Takemitsu. Activează redactor muzical la Casele de film Bucureşti, ulterior lucrează asistent, lector, conferenţiar la Catedra de armonie şi contrapunct de la Conservatorul Naţional de Muzică din Bucureşti (1971-1993).

A semnat numeroase eseuri, studii, articole, cronici muzicale în publicaţiile de specialitate: *Muzica*, *Enesciana. Studii de muzicologie*, *Viaţa Românească*, *Luceafărul*, *România Literară*, *Amfiteatru*, *Astra* (Braşov), *Contemporanul.*

Scrie lucrări vocal-instrumentale: *Ritual pentru setea pământului,* pentru 7 voci, percuţie şi pian preparat (1968), *Les Oiseaux artificiels*, pentru ansamblu instrumental şi recitator (1979); muzică vocal simfonică: *l'Ur Ariadna* (1988), *Timp inevitabil* (1994); lucrări concertante: *Sonată pentru clarinet solo „Incantatio"* (1964), *Concetul pentru violă şi orchestră* (1977) etc. A mai semnat studii despre Enescu, participând şi la redactarea monografiei *George Enescu*, publicată în 1971.

Laureată a premiilor Uniunii Compozitorilor (1972/1974), Premiul *Bernier* al *Academie des Beaux Arts* din Paris (1972), Premiul *I Gedok* de la Mannheim (1976), Premiul femeilor compozitoare al oraşului Heidelberg (1987).

„Secretul rezistenţei peste timp a operei lui Myriam Marbé ni se pare acel sentiment al speranţei umane, reflectat printr-o muzică luminoasă care atrage ascultătorii tocmai prin spontaneitate şi ingenuitate, conferindu-i originalitatea proprie oricărei personalităţi de anvergură universală" (Viorel Cosma).

BIBLIOGRAFIE:

Cosma, Viorel. Marbé, Myriam / Viorel Cosma // Cosma, Viorel. Muzicieni din România. Lexicon bibliogr. vol. 5 (K-M). – Bucureşti, 2002. – P. 275-281.
Leahu, Alexandru. Myriam Marbé: In memoriam / Alexandru Leahu // Muzica. – 1998. – vol. 1. – P. 135-136.
Marbé, Myriam // Dicţionar de mari muzicieni. – Bucureşti: Univers Enciclop., 2000. – P. 295-296.
Sava, Iosif. Marbé, Myriam / Iosif Sava, Luminiţa Vartolomei // Mică enciclopedie muzicală. – Craiova, 1997. – P. 193.
Sava, Iosif. Supravieţuirea lui Myriam Marbé: [despre viaţa şi opera compozitoarei 1931-1997] / Iosif Sava // Contemporanul. – 1998. – 21 mai/28 mai. – P. 14.

***

Marbé, Myriam [Resursă electronică] // www. enwikipedia.org/wiki/Myriam-Marbé
Marbé, Myriam [Resursă electronică] // www. ziare.com/../myriam-marbe-muzica-noua-din-romania-lansat-în-germania-10445

M. P.

Alexandru NEGRU-VODĂ
1931-1978

Savant, om de stat; academician, figură emblematică a intelectualităţii naţionale din Basarabia anexată Uniunii Sovietice.

S-a născut la 13 apr. 1931, în s. Cot, judeţul Soroca (în prezent, r-nul Şoldăneşti), în familia ţăranilor gospodari Ştefan şi Eufrosinia Negru-Vodă. S-a stins din viaţă prematur, la 2 noiemb. 1978, într-un spital din Moscova, în capitala rusă fiind şi înmormântat.

După absolvirea şcolii medii incomplete din satul natal, face studii la Colegiul agricol din Saharna-Rezina. În anii 1950-1955 urmează Facultatea de pomicultură şi viticultură a Institutului Agricol *M. Frunze* (acum, Universitatea Agrară din Moldova); tot aici face şi studii de doctorat (1955-1957), ca în 1958 să-şi susţină teza de doctor în agronomie. Lucrează preşedinte al gospodăriei agricole din s. Răspopeni, r-nul Rezina (1957-1959), de unde este promovat prim- secretar al Comitetului raional Cotovschi (Hânceşti) al PCM (1959-1962). Timp de trei ani (1962-1965) activează ca viceministru, iar între 1965 şi 1971 - ministru al agriculturii şi achiziţiilor al RSSM. Concomitent, este deputat în Sovietul Suprem al RSSM, de legislaturile VI-VIII, iar în 1968 susţine teza de doctor habilitat în ştiinţe economice, specialitatea: economie în agricultură.

În 1971 este promovat membru-corespondent al Academiei de Ştiinţe Agricole din URSS (mai cunoscută prin abrevierea în rusă *VAHSNIL*), cu sediul la Moscova. În perioada 1971-1973 este şef al Secţiei de economie a acestei Academii (VASHNIL), ca în 1972 să fie ales preşedinte al Congresului Mondial pentru problemele economiei în agricultură, cu sediul la Rio de Janeiro, Brazilia. Este trimis la muncă de partid – ca funcţionar responsabil la Comitetul Central al PCUS (1973-1976), iar în 1976 este numit viceministru al agriculturii al URSS, responsabil cu problemele ştiinţei. În 1978 este promovat membru titular al Academiei de Ştiinţe Agricole din URSS (VAHSNIL).

Se stinge din viaţă deţinând funcţia de viceministru – pe 2 noiemb. 1978, în Spitalul Central din Moscova, "în urma unei boli grele şi îndelungate", conform necrologului semnat de lideri de partid precum K. Cernenko, N. Krucina ş.a. din Moscova, I. Bodiul, P. Pascari de la Chişinău, dar şi de savanţi ruşi, acum necunoscuţi. În acelaşi document de epocă se menţionează: "întreaga activitate de muncă a lui Al. Negru-Vodă a fost consacrată dezvoltării agriculturii socialiste". Cu toate astea, "el s-a bucurat de o autoritate şi o stimă bine meritate printre specialiştii din agricultură, printre învăţaţi, printre cei care l-au cunoscut muncind alături". Cei mai mulţi dintre semnatarii necrologului ştiau că maladia lui Al. Negru-Vodă nu avea tratament eficient în URSS, dar nu era incurabilă; la fel, ştiau ei că nişte colegi de-ai lui Al. Negru-Vodă, din Occident, de la Congresul Mondial pentru problemele economiei în agricultură, văzând starea precară a sănătăţii sale, i-au propus un tratament gratuit, care însă a fost respins tacit de către autorităţile sovietice.

La cele mai multe funcţii şi realizări, Al. Negru-Vodă a fost cel mai tânăr printre semenii săi, din acei ani: cel mai tânăr doctor în ştiinţe, cel mai tânăr ministru la Chişinău, apoi viceministru la Moscova etc. Prestaţia lui, mai puţin obişnuită printre politrucii rigizi, adeseori şi obtuzi, provoca admiraţia unora, dar cel mai des – stupoarea, invidia, dispreţul şi chiar ura. La Chişinău nu a găsit înţelegere la şefii de partid, dar chiar şi la cei din domeniul cercetării, de aceea a acceptat cu bucurie transferul la Moscova. Nu ştia însă că trena dezacordurilor şi a suspiciunilor avea să-l urmărească şi acolo. Multe deranjau în persoana lui Al. Negru-Vodă: căci se distingea printr-un comportament delicat, o pregătire solidă, o predispoziţie de a munci eficient, inclusiv prin recursul la unele schimbări, reformări în spiritul celor văzute în agricultura altor ţări – dacă nu ca în Italia, cel puţin ca în Ungaria. Nu în ultimul rând "isca semne de întrebare" şi identitatea sa etnică, românească; până şi numele lui, dublu, din care al doilea component desemna pe conducătorii principatelor române. Mai mult, Negru-Vodă s-a numit şi legendarul voievod, considerat întemeietor al Ţării Româneşti, la începutul sec. XIV; la fel se numeşte şi o faimoasa mănăstire, nu chiar departe de Bucureşti, ctitorită de dinastia domnească a Basarabilor. Aceste amănunte le ştiau, desigur, numai istoricii, unii intelectuali de creaţie; le aflaseră, însă, şi cei care nu-l acceptau, nu-l agreau pe intelectualul, cercetătorul şi omul de stat Al. Negru-Vodă.

Direcţiile activităţii sale ştiinţifice au fost: specializarea agriculturii Moldovei conform zonelor de dezvoltare; crearea complexelor agro-industriale, introducerea în Moldova a livezilor de tip palmetă, dezvoltarea cooperării întreprinderilor de stat. A efectuat cercetări ştiinţifice în domeniul pomiculturii, propunând şi implementând zonarea producţiei agricole, raionarea şi microraionarea pomiculturii. A crezut în eficienţa repartizării raţionale şi specializării producţiei agricole; considera necesară

aplicarea agriculturii intensive în gospodăriile colective. Bazele şi principiile sistemului gândit şi preconizat de Al. Negru-Vodă au fost expuse în circa 100 de articole, studii şi câteva monografii, tipărite la Chişinău, Moscova, Berlin: *Sistemul de conducere a gospodăriilor agricole în RSS Moldovenească*, *Livezile din Ungaria* (1965), *Livezile intensive de tip nou*, *Starea actuală şi perspectivele pomiculturii în RSS Moldovenească* (1967), *Concentrarea şi specializarea producţiei în agricultura Moldovei* (1969), *Pomicultura intensivă a Italiei* (1971), *Cooperaţia intergospodărească: experienţă şi probleme* (1975, în limba rusă), *Ştiinţa şi creşterea eficacităţii producţiei agricole* (1975, în rusă), *Integrarea ştiinţei şi a producţiei* (1978) ş.a.

La realizările ieşite din comun ce le înregistrase în scurta-i şi zbuciumata-i viaţă, lui Al. Negru-Vodă i s-au conferit nişte distincţi guvernamentale dintre cele mai modeste: *Drapelul Roşu de Muncă* (de două ori).

Memoria distinsului nostru conaţional este păstrată pios de văduva Valentina Negru-Vodă, de fiicele Natalia şi Marina, de cei doi nepoţi, Iulia şi Alexandru, acum trăitori în ţări atât de departe şi atât de diferite de Moldova – Finlanda şi Japonia.

O stradă din sectorul Botanica al Chişinăului poartă numele lui Al. Negru-Vodă (fosta Krasnoselskaia).

A se vedea şi art. din *CN 2006*. – Chişinău: BNRM, 2005. – P. 115-116.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

***Negru-Vodă, Alexandru**. Bilanţul şi perspectivele agriculturii Moldovei / Alexandru Negru-Vodă. – Chişinău: [S. n.], 1967. – 18 p.

***Negru-Vodă, Alexandru**. Concentrarea şi specializarea producţiei în agricultura Moldovei / Alexandru Negru-Vodă. – Chişinău: Ed. Comitetului central al PcM, 1969. – 106 p.

***Negru-Vodă, Alexandru**. Livezile din Ungaria / Alexandru Negru-Vodă. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1965. – 41 p.

* * *

Negru-Vodă, Alexandru. Agrar-Industrie-Kooperation: Erfahrungen un Probleme in der UdSSR / Alexandru Negru-Vodă. – Berlin: VEB Deutscher Landwirtschafts-Verlag, 1977. – 192 p. – (În limba germ.).

* * *

Negru-Vodă, Alexandru. Mežhozâjstevnnaâ kooperaciâ: opyt i problemy / Alexandru Negru-Vodă. – Moskva, 1975. – 224 p.

Negru-Vodă, Alexandru Razmeščenie i specializaciâ sel'skohozâjstvennogo proizvodstva / Alexandru Negru-Vodă. – Moskva, 1968. – 240 p.

Negru-Vodă, Alexandru. Sadovodstvo Italii / Alexandru Negru-Vodă, B. Sokolov, A. Hlystov, Â. Cakir, S. Savickij. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1971. – 89 p.

Pannikov, V. D. Nauka i povyšenie effektivnosti sel'skohozâjstevnnogo proizvodstva / V.D. Pannikov, Al. Negru-Vodă. – Moskva: Znanie, 1975. – 64 p. – (Novoe v žizni, nauke, tehnike).

* * *

Alexandru Negru-Vodă (13.IV.1931-2.XI.1978): [necrolog] / Sel'skaâ žizn'. – 1978. – 4 noiemb. – P. 4; idem şi în traducere românească: Moldova socialistă; Viaţa satului. – 1978. – 5 noiemb. – P. 4.

Dumitraş, Tatiana. [O minte genială, un suflet sensibil: gânduri despre unchiul meu]: [dr. în medicină T. Dumitraş despre Al. Negru-Vodă] / Tatiana Dumitraş. – Chişinău, 2010. – (manuscris).

Nirca, Eugen. Negru-Vodă, Alexandru / Eugen Nirca / Nirca, Eugen. Compatrioţi înfrăţiţi cu ştiinţa. – Chişinău, 2001. – P. 155-157.

* * *

Cot – sat din judeţul Soroca. "Moldova lui Ştefan": [referiri la viaţa şi personalitatea lui Al. Negru-Vodă] [Resursă electronică] http://www.moldova.110mb.com/old/03/so/cot.html

Vlad POHILĂ

Claudia BALABAN
1941

Specialist, manager în domeniul biblioteconomiei şi ştiinţei informării.

S-a născut la 13 apr. 1941, în satul Burlăneşti, r-nul Edineţ, în familia ţăranilor Nadejda şi Vasile Soric.

Între anii 1964 şi 1968 şi-a făcut studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Filologie, specialitatea bibliotecar-bibliograf.

Şi-a început cariera de bibliotecar în satul de baştină, în 1959. Ulterior a activat în calitate de inspector (1964-1971) şi şef (1971-1978) al Secţiei de Cultură din Comrat. În 1978 a fost numită director al Bibliotecii Republicane pentru copii „A.S. Puşkin", acum Biblioteca Naţională pentru copii „Ion Creangă", unde activează până în prezent.

În calitate de director demonstrează capacităţi manageriale deosebite. Schimbările, pe care le-a întreprins de-a lungul anilor, au modificat atât forma cât şi conţinutul bibliotecii, transformând-o într-un veritabil centru de cultură, informare şi agrement pentru copii şi adolescenţi. Întotdeauna a considerat că în bibliotecă cele mai importante sunt calitatea colecţiilor, relaţiile cu beneficiarii, prestanţa personalului, raporturile de colaborare şi parteneriat. Receptivă la tot ce este nou în domeniu, a iniţiat diverse proiecte de modernizare şi programe de promovare a lecturii printre copii, acţiuni de importanţă naţională şi internaţională: concursurile literare şi de creaţie ale copiilor *La izvoarele înţelepciunii* (1991–), *Arta de a citi* (1992-1993), ciclul de concursuri *Punţi peste mărţi şi ţări* (1998–) etc., filiala comună a Bibliotecii Naţionale pentru copii „Ion Creangă" şi a Bibliotecii

Judeţene „Gh. Asachi" din Iaşi (1992), Proiectul de informatizare a Bibliotecii Naţionale pentru copii „Ion Creangă" (1997), Salonul Internaţional de carte pentru copii şi tineret (1997 -), Forumul copiilor - laureaţi ai concursurilor naţionale şi internaţionale de creaţie literară (2000–), Proiectul Naţional *Spre cultură şi civilizaţie prin lectură* (2007-2010), proiectul *Dotarea şi amenajarea Serviciului Activitate cu preşcolari şi copii de 7-10 ani în stil modern,* susţinut de Institutul Suedez din Stockholm (2008-2011) ş.a.

De asemenea, a iniţiat crearea, în 1996, a Fundaţiei Cărţii din RM şi a Secţiei Naţionale a Consiliului Internaţional al cărţii pentru copii şi tineret (IBBY). În calitate de preşedinte al Fundaţiei Cărţii a contribuit la realizarea unor programe de asigurare cu carte a bibliotecilor din republică. Ca preşedinte al Secţiei Naţionale IBBY a iniţiat şi organizat mai multe acţiuni în scopul promovării cărţii pentru copii din Moldova în afara ţării şi cunoaşterii publicului cititor din ţară cu cele mai bune cărţi pentru copii editate în întreaga lume: organizarea Salonului Internaţional de carte pentru copii şi tineret de la Chişinău; promovarea autorilor şi ilustratorilor de carte pentru copii din RM în cadrul unor concursuri internaţionale (*Lista de Onoare IBBY, Bienala de Ilustraţii din Bratislava (BIB)* etc.); promovarea cărţii pentru copii din Moldova în cadrul unor expoziţii, festivaluri şi târguri de carte (Târgurile şi Saloanele de carte de la Bucureşti, Iaşi, Vaslui, Târgul de carte de la Frankfurt (1998), Târgul Internaţional de carte pentru copii de la Copenhaga (2000), Târgul Internaţional de carte de la Moscova (2005), Festivalul Internaţional de carte pentru copii NAMBOOK din Coreea de Sud (2007–) ş.a.).

Fiind preşedinte (1992-1996), vicepreşedinte (1996-2000) şi membru al Biroului Asociaţiei Bibliotecarilor din Moldova, vicepreşedinte (1997-2001) şi membru al Consiliului Biblioteconomic Naţional, a contribuit la ridicarea statutului social şi prestigiului profesiei de bibliotecar, la modernizarea activităţii bibliotecilor din Moldova, a obţinut redeschiderea secţiei cu frecvenţă redusă la specialitatea Biblioteconomie şi Asistenţă Informaţională în cadrul Universităţii de Stat din Moldova (1994), şi-a adus contribuţia la crearea cadrului legislativ şi de reglementare în domeniu.

A reprezentat biblioteconomia Moldovei la conferinţele generale ale Federaţiei Internaţionale a Asociaţiilor Bibliotecarilor (IFLA) / congresele mondiale ale bibliotecarilor de la Moscova (1991), Istanbul (1995), Copenhaga (1997), Amsterdam (1998), Ierusalim (2000), Glasgow (2002), Berlin (2003), Buenos Aires (2004), Milano (2009), Göteborg (2010), la congresele IBBY de la Basel (2002), Macau (2006), Copenhaga (2008), Santiago de Compostela (2010). A participat cu comunicări la diverse întruniri de specialitate organizate în Republica Moldova, România, Rusia, Austria, Slovacia, Lituania şi alte ţări.

A publicat circa 90 de articole în revistele de specialitate, în diverse ziare şi reviste culturale din ţară şi de peste hotare. Iniţiator şi coordonator al publicaţiilor de specialitate editate de BNC „Ion Creangă": buletinul metodic-bibliografic *Cartea. Biblioteca. Cititorul* (1992–), *Aniversări culturale* (1992–), indicii bibliografici *În ajutor programei de studiu*, *Bibliografia cărţii pentru copii*, dicţionarul biobibliografic *Scriitorii Moldovei în lectura copiilor şi adolescenţilor* (1994, 2004), biobibliografiile *Grigore Vieru* (1997, 2010), *Vasile Romanciuc* (1997), *Alexandru Cosmescu* (1997), *Spiridon Vangheli* (1999), *Arcadie Suceveanu* (2002), *Claudia Partole* (2005)*, Scriitori – laureaţi ai Premiului Hans Christian Andersen* (2004), indexul cumulativ *Cartea pentru copii editată în Republica Moldova. 1975-2000* (2009) ş.a.

A fost distinsă cu Ordinul *Semnul de Onoare* (1976), Medalia *Mihai Eminescu* (1994), Ordinul *Gloria Muncii* (2004), *Ordinul de Onoare* (2010). În 1990 i s-a conferit titlul onorific *Lucrător Emerit al Culturii din Republica Moldova.*

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001.* – Chişinău: BNRM, 2000. – P. 87-88.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Balaban, Claudia. Biblioteca – laborator al cunoaşterii / Claudia Balaban // Florile dalbe. – 2004. – 11 noiemb. – P. 10.

Balaban, Claudia. Biblioteca Naţională pentru Copii „Ion Creangă" – cetate a spiritualităţii / Claudia Balaban // Biblioteca. – 2009. – Nr 9/10. – P. 238-240.

Balaban, Claudia. Biblioteca Naţională pentru Copii „Ion Creangă" – 60 de ani de activitate / Claudia Balaban // Lit. şi arta. – 2004. – 21 oct. – P. 2.

Balaban, Claudia. Biblioteca – valoare eternă / Claudia Balaban // O fereastră deschisă spre lume: Biblioteca Naţională pentru Copii „Ion Creangă" – 60. – Chişinău, 2004. – P. 5-7.

Balaban, Claudia. Cartea – o lume liberă şi fără frontiere / Claudia Balaban // „a"MIC. – 2003. – Nr 4. – P. 6.

Balaban, Claudia. Cartea pentru copii – calea spre lumină / Claudia Balaban // Cartea. Biblioteca. Cititorul. – 2010. – Nr. 19. – P. 5-9.

Balaban, Claudia. Cartea pentru copii şi valoarea ei inconfundabilă / Claudia Balaban // Cartea pentru copii editată în Republica Moldova. 1975-2000. – Chişinău, 2009. – P. 5-8.

Balaban, Claudia. Consiliul Internaţional al Cărţii pentru Copii şi Tineret (IBBY) – un promotor de forţă al cărţii pentru copii / Claudia Balaban, Eugenia Bejan // Cartea. Biblioteca. Cititorul. – 2003. - Nr. 12. – P. 8-13.

Balaban, Claudia. Fiecare copil are dreptul la lectură / Claudia Balaban – Congresul al 30-lea al IBBY // Cartea. Biblioteca. Cititorul. – 2007. – Nr. 16. – P. 113-118.

Balaban, Claudia. Fundaţia Cărţii – sprijin real în completarea colecţiilor bibliotecilor / Claudia Balaban // Gazeta bibliotecarului. – 2002. – Nr. 3. – P. 4-5.

Balaban, Claudia. Lectura din necesitate trebuie să devină pasiune / Claudia Balaban; consemnare: Iuliana Şchircă // Noi. – 2007. – Nr 7. – P. 6-7.

Balaban, Claudia. Micul Premiu Nobel / Claudia Balaban // Scriitori – laureaţi ai Premiului Hans Christian Andersen. – Chişinău, 2004. – P. 3-8.

Balaban, Claudia. Naminara – Republica Cărţii pentru Copii / Claudia

Balaban // Biblioteca. – 2007. – Nr. 5. – P. 144; Cartea. Biblioteca. Cititorul. – 2008. – Nr. 17. – P. 111-112.

Balaban, Claudia. „Nu poţi construi o clădire durabilă pe o temelie şubredă" / Claudia Balaban // Capitala. – 2007. – 30 aug. – P. 3.

Balaban, Claudia. Oază spirituală a Iaşilor: [Salonul Internaţional de Carte Românească] / Claudia Balaban // Salonul Internaţional de Carte Românească în viziunea participanţilor, Iaşi 1992-2006. – Iaşi, 2006. – P. 103-105.

Balaban, Claudia. Paradisul copilăriei – Salonul Internaţional de Carte pentru Copii / Claudia Balaban // Cartea. Biblioteca. Cititorul. – 2006. – Nr. 15. – P. 5-10.

Balaban, Claudia. Popas al spiritului / Claudia Balaban // Biblioteca. – 2004. – Nr. 8. – P. 228-229; Cartea. Biblioteca. Cititorul. – 2004. – Nr. 14. – P. 5-11.

Balaban, Claudia. Rolul bibliotecii în informatizarea societăţii / Claudia Balaban // Magazin bibliologic. – 2001. – Nr. 3. – P. 9-12.

Balaban, Claudia. Salonul de Carte pentru Copii / Claudia Balaban // Gazeta bibliotecarului. – 2004. – Nr. 5. – P. 4.

Balaban, Claudia. Salonul – emblemă a primăverii / Claudia Balaban // Biblioteca. – 2009. – Nr. 4. – P. 88-89.

Balaban, Claudia. Sărbătoarea copilăriei – Salonul Internaţional de Carte pentru Copii / Claudia Balaban // Cartea. Biblioteca. Cititorul. – 2007. – Nr. 16. – P. 7-13.

Balaban, Claudia. Sărbătoarea spirituală a cărţii pentru copii – Salonul Internaţional de Carte pentru Copii şi Tineret / Claudia Balaban // Cartea. Biblioteca. Cititorul. – 2008. – Nr. 17. – P. 5-12.

Balaban, Claudia. Sistemul acţiunilor cultural-educative şi informaţionale în Biblioteca Naţională pentru Copii „Ion Creangă" / Claudia Balaban, Eugenia Bejan, Lilia Tcaci // Cartea. Biblioteca. Cititorul. – 2008. – Nr. 17. – P. 93-96.

Balaban, Claudia. „Spre cultură şi civilizaţie prin lectură" – proiect naţional / Claudia Balaban // Cartea. Biblioteca. Cititorul. – 2007. – Nr. 16. – P. 23-30.

Balaban, Claudia. Universul copilăriei (Salonul Internaţional de Carte pentru Copii şi Tineret) / Claudia Balaban // Cartea. Biblioteca. Cititorul. – 2009. – Nr. 18. – P. 5-10.

* * *

Busuioc, Nicolae. În lumea fermecătoare a cărţilor // Busuioc, Nicolae. Oglinzile cetăţii: Dialoguri la Chişinău. – Chişinău, 1996. – P. 9-15.

Burcatâi, Diana. Campanie amplă de promovare a lecturii: [Proiectul Naţional „Spre cultură şi civilizaţie prin lectură", coord.: Claudia Balaban] / Diana Burcatâi // Flux. – 2007. – 19 sept. – P. 4.

Carte pe pâine / Claudia Balaban; consemn.: Tamara Pereteatcu // Viaţa Ta. – 2006. – Nr. 10. – P. 4-7.

Cărţile – sprijin în viaţă / Claudia Balaban; consemn.: Valentina Romanciuc // „a"MIC. – 2001. – Nr. 4. – P. 4.

Ciocoi, Gheorghe. Zâna cărţilor / Gheorghe Ciocoi // Lit. şi arta. – 2001. – 3 mai. – P. 7.

Claudia Balaban: blitz-chestionar // Viaţa Ta. – 2009. – Nr. 7. – P. 9.

Kulikovski, Lidia. Biblioteca Naţională pentru Copii „Ion Creangă": 60 ani de verticalitate profesională / Lidia Kulikovski // O fereastră deschisă spre lume. – Chişinău, 2004. – P. 8-9.

Leonte, Elena. Portret în mişcare / Elena Leonte // O fereastră deschisă spre lume. – Chişinău, 2004. – P. 19-20.

Madan, Ion. Claudia Balaban // Madan, Ion. Biblioteconomia şi bibliografia Moldovei: profesori şi discipoli. – Chişinău, 2000. – P. 54-55.

Mereu alături de copil şi carte… Claudia Balaban: [pliant] / Biblioteca Naţională pentru Copii „Ion Creangă". – Chişinău, 2001. – 4 p.

Movilă, Boris. Balaban, Claudia / Boris Movilă // Femei din Moldova: encicl. – Chişinău, 2000. – P. 33.

Partole, Claudia. Ocrotind Altarul Cărţii: [Claudia Balaban] / Claudia Partole // Moldova suverană. – 2001. – 14 apr. – P. 6.

Pereteatcu, Tamara. Fericirea – salbă de împliniri / Tamara Pereteatcu // Lit. şi arta. – 2006. – 13 apr. – P. 7.

Pereteatcu, Tamara. Festivalul Cărţii în Republica Copilăriei / Tamara Pereteatcu // Lit. şi arta. – 2007. – 7 iun. – P. 6.

Pereteatcu, Tamara. Festivalul Cărţii pentru Copii din Coreea / Tamara Pereteatcu // Florile dalbe. – 2007. – 24 mai. – P. 7.

Pereteatcu, Tamara. În mijlocul cărţilor şi al copiilor: [Claudia Balaban] / Tamara Pereteatcu // Florile dalbe. – 2001. – 19 apr. – P. 2.

Pereteatcu, Tamara. Rolul primordial al cărţii / Tamara Pereteatcu // Florile dalbe. – 2008. – 3 apr. – P. 2-3.

Pereteatcu, Tamara. Vestitoarea primăverii: [Claudia Balaban] / Tamara Pereteatcu // Moldova. – 2006. – Nr. 3. – P. 46-48.

Premiile ediţiei a III-a. Premiul „Meritul Cultural": [Claudia Balaban] // Premiile Saloanelor Internaţionale de Carte Românească, ediţiile I-IX (1992-2000). – Iaşi, 2001. – P. 17.

Premiile ediţiei a VIII-a. Premiul pentru activitate bibliografică: [Claudia Balaban] // Premiile Saloanelor Internaţionale de Carte Românească, ediţiile I-IX (1992-2000). – Iaşi, 2001. – P. 31.

Rău, Alexe. Cuvânt despre Claudia Balaban / Alexe Rău // Magazin bibliologic. – 1994. – Nr. 3-4. – P. 35-37.

Republica Moldova. Preşedintele interimar al RM. Decret privind conferirea de distincţii de stat (Nr 279-V. Chişinău, 23 aprilie 2010): „Ordinul de Onoare" doamnei Claudia Balaban, director general al Bibliotecii Naţionale pentru Copii „Ion Creangă" // Monitorul Oficial al Republicii Moldova. – 2010. – Nr. 64-65. – P. 9-10.

Sensul cărţii – bucuria copiilor noştri / Claudia Balaban; consemn.: Emil Vasilescu // Biblioteca. – 2006. – Nr. 4. – P. 101.

Vangheli, Spiridon. Florile recunoştinţei: [Claudia Balaban] / Spiridon Vangheli // Literatura şi arta. – 2001. – 19 apr. – P. 1.

Lilia TCACI

Alexandru BALTAGA
1861 – 1941

Teolog, pedagog, activist al vieţii publice din Basarabia.

S-a născut la 14 apr. 1861, la Lozova, Chişinău. A decedat la 7 aug. 1941, la Kazan, Tataria (Rusia). Provine dintr-o familie de

intelectuali. Cursul primar în face la şcoala din satul natal. Urmează Seminarul Teologic din Chişinău (1874-1883). Se angajează pedagog la Şcoala Duhovnicească de băieţi din Chişinău (1883-1885). Este hirotonit ca diacon (1886), ulterior preot pentru parohia Călăraşi, jud. Chişinău. Participă activ la majoritatea forurilor clerului ortodox. Pe lângă serviciul de preot a îndeplinit o sumedenie de funcţii administrativ-bisericeşti şi pedagogice. A fost conducător şi profesor de religie în şcolile primare bisericeşti din comuna Călăraşi (1899-1918). Este cercetător de instrucţie în protopopia din cercul 5, jud. Orhei (1890-1905). Primeşte prima gratificaţie, *nabederniţa* (1891). Urmează apoi scufia sinodală (1895); camilafca sinodală (1899). Pentru munca de catihet în şcolile primare e gratificat de către Sfântul Sinod cu *Biblia* (1900). Este preşedinte a douăsprezece congrese şcolare (1893-1925). Este ales preşedinte al Epitropiei şi al Sfatului Parohial (1899-1929). Preşedinte a 27 congrese eparhiale generale (1903-1923); membru al Sfatului Frăţimii Naşterii lui Hristos; membru al Comitetului Tipografiei Eparhiale (1906-1917); membru al Sfatului Eparhial Misionarul (1909-1918); membru al Comitetului de Unificare a Bisericii din întreaga Românie (1917-1919).

A fost deputat în Sfatul Ţării şi la 27 martie a votat Unirea, mandatat din partea preoţimii basarabene. Este preşedinte al Consiliului de administrare *Uniunii Clericilor Ortodocşi din Basarabia* (1924-1935). Este autorul lucrării *Situaţia catastrofală a Băncii Clerului ortodox din Basarabia* (1921). S-a distins printr-o reală şi profundă erudiţie. A avut un profund ataşament faţă de opera de valorificare a tezaurului naţional-cultural, de promovare a idealurilor spirituale, sociale şi politice ale basarabenilor. A colaborat la publicaţiile locale *Basarabia*, *Luminătorul*, *Cuvânt moldovenesc* etc. După anexarea Basarabiei la URSS, la 31 august 1940, preotul Alexandru Baltaga, la vârsta de 79 de ani, este arestat de organele NKVD-ului în parohia pe care o păstorea. Este anchetat imputându-i-se participarea activă în Sfatul Ţării şi alte activităţi neloiale faţă de URSS. În timpul percheziţiei i-au fost confiscate 11 ordine şi medalii: *Crucea de Aur a Sf. Sinod*, Ordinul *Sfânta Ana*, Ordinul *Sfântul Vladimir*, Regele *Ferdinand I* etc.

Este deportat în Kazan, unde moare.

Pentru contribuţiile aduse operei de prosperare a culturii şi bisericii Gala Galaction îl considera *patriarh al preoţimii basarabene*. Menţionat cu Crucea aurită (1903); Ordinul cavaleresc *Sf. Ana*, *clasa III*, *de aur* (1907). Prohorisit protoiereu onorific (1909). Au umat apoi Ordinul cavaleresc *Sf. Ana, clasa II, de aur* (1912); Medalia de bronz (1912) pentru organizarea înaltei festivităţi privind centenarul războiului de la 1812; Ordinul cavaleresc *Sf. Vladimir*, *clasa IV, de aur* (1915); gratificarea cu paliţă (1917), prohorisirea în rang de iconom stavrofor (1919), iar peste un an, în rang de iconom mitrofor (1920), limita de sus de gratificare bisericească a unui preot. Urmează un şir de înalte decoraţii de stat. E gratificat cu rangul de membru al Ordinului *Steaua României în gradul de Ofiţer*, cu dreptul de a purta însemnele civile (1923). Este numit membru al *Ordinului Coroana României în gradul de Comandor* (1928), membru al Ordinului *Ferdinand în gradul de Cavaler* (1933). A avut parte şi de medalii comemorative: a Împăratului Alexandru III, de argint; a recensământului popular din Rusia pe anul 1897, de bronz; a şcolilor bisericeşti, de argint; a domniei de 300 de ani a Casei Împărăteşti Romanov, de argint; a încoronării regelui Ferdinand I, de bronz (1923); a regelui Carol II, de bronz (1933).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Baltaga, Alexandru // Chişinău: Encicl. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 58.

Baltaga, Alexandru // Dicţionar de istorie. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 43.

Baltaga, Alexandru //Patrimoniu. – 1991. – Nr. 3. – P. 67.

Baltaga, Alexandru // Prezenţe basarabene în spiritualitatea românească: (secolul al XIX-lea prima jumătate a secolului al XX-lea): Dicţ. – Chişinău, 2007. – P. 41-42.

Colesnic, Iurie. Alexandru, Baltaga / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Basarabia necunoscută. vol. 3. – Chişinău: Museum, 2000. – P. 100-111.

Colesnic, Iurie. Baltaga, Alexandru / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Sfatul Ţării: Encicl. – Chişinău: Museum, 1998. – P. 54-55.

Galaction, Gala. Alexandru Baltaga / Gala Galaction // Galaction, Gala. Zile basarabene. – Chişinău: Ştiinţa, 1993. – P. 35.

Holban, Eugen. Şt. Baltaga, Alexandru / Eugen Şt. Holban // Holban, Eugen Şt. Figuri basarabene. – Paris, 1990. – P. 8.

Pavlic, Vasile. Alexandru Baltaga, preot, deputat, om / Vasile Pavlic // Cugetul. – 1995. – Nr. 1-2. – P. 69-72.

Popovschi, Nicolae. Alexandru Baltaga / Nicolae Popovschi // Popovschi, Nicolae. Istoria bisericii din Basarabia din secolul XIX sub ruşi. – Chişinău, 1931. – P. 458-460.

Postică, Elena. Eliberaţi pentru a fi nimiciţi: [Alexandru Baltaga] // Moldova suverană. – 1993. – 24 iun. – P. 3.

Tighineanu, Miron. 45 de ani în slujba altarului: [protoiereul Alexandru Baltaga Miron Tighineanu] // Basarabia. – 1931. – 21 iun. – P. 6.

Ţopa, Tudor. Luceafărul Bisericii basarabene: Alexandru Baltaga / Tudor Ţopa // Ţopa, Tudor. Voievozii inspiraţiei: (Eseuri, portrete literare, povestiri documentare). – Chişinău: Draghiştea, 2007. – P. 7-16.

M. Ş.

Tatiana BEZVICONI
1911 – 1985

Avocată. A fost soţia istoricului Gheorghe Bezviconi, moştenitoare a arhivei acestuia

S-a născut la 15 apr. 1911, la Volân, lângă Kremeneţ. A decedat la 4 mai 1985, la Bucureşti.

A absolvit şcoala primară şi Liceul francez *Jeanne d'Arc* (1930-1931), iar în toamna aceluiaşi an şi-a luat bacalaureatul francez. A

intrat în serviciul public la Prefectura judeţului Lăpuşna (1934). Pleacă din Basarabia cu penultimul tren, ca refugiată (1940). Ca şi majoritatea colegilor, a fost rechemată la Chişinău (1941). A doua plecare, de data aceasta cu repartizarea oficială în Oltenia (1944). A lucrat câţiva ani la Prefectura din Braşov, la ARLUS şi ultimul serviciu la ASIT, ca secretară. Pentru activitatea în cadrul ARLUS-ului a fost decorată, primind şi o insignă. Se înscrie în Sindicat (1946). Susţine examenul de traducător şi interpret, ţinut la Curtea de Apel din Braşov (1947). Este transferată la Academia de Ştiinţe din Bucureşti în funcţia de tehnoredactor revizor (1951-1962). Se pensionează (1962).

A păstrat timp de 19 ani arhiva rămasă de la soţul ei, istoricul Gheorghe G. Bezviconi şi pe care a depus-o la filiala Iaşi a Academiei de Ştiinţe a României. În afara acestora, de la soţul a rămas şi o colecţie de artă, alcătuită din câteva zeci de tablouri şi câteva sculpturi de Miliţa Pătraşcu. Dorinţa expresă a soţului a fost ca această colecţie să fie donată Muzeului din Chişinău, atunci când acest lucru va deveni posibil.

* * *

Colesnic, Iurie. Tatiana Bezviconi / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Basarabia necunoscută. vol. 5. – Chişinău: Museum, 2004. – P. 322-327.

Serghei POJAR
1961 – 2010

Muzician, ziarist, pedagog şi compozitor.

S-a născut la 22 apr. 1961, mun. Chişinău. A decedat la 24 ian. 2010, la Chişinău.

A absolvit Şcoala de Muzică *Ştefan Neaga*, apoi Conservatorul de Stat *G. Musicesu* (1986). Şi-a susţinut teza de doctor cu tema *Creaţia lui Mihai Eminescu în muzica compozitorilor din Republica Moldova* (2006). Predă disciplinele istorice şi teoretice în unele instituţii de învăţământ din capitală. A actrivat la Şcoala de Arte *V. Poliakov*.

A editat câteva studii monografice: *Istoria Chişinăului muzical*, *Roadele aceluiaşi arbore, Spre tainele pianismului, Mihai Eminescu şi muzica*, *Baletul lui Eugeniu Doga „Luceafărul”*. A mai publicat culegeri de romanţe şi cântece *Cui să-i împrumut fericirea, Ce culoare are copilăria?, Sunt minuni pe lume* etc. A fost un publicist şi cronicar activ. Deşi a scris preponderent în rusă, publicaţiile sale apar în toată mass-media din Moldova.

Membru al Uniunii Compozitorilor din Republica Moldova (1992), al Uniunii Jurnaliştilor şi al Uniunii Muzicienilor.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Pojar, Serghei. Compozitorul devine istoric: [despre Serafim Buzilă] / Serghei Pojar // Capitala. – 2007. – 21 sept. – P. 12; idem şi în limba rusă.

Pojar, Serghei. Doină, doină, cântec dulce: [Capela Corală Academică „Doina” - 75 de ani] / Serghei Pojar // Moldova: serie nouă. – 2006. – Nr. 1/2. – P. 52-54.

Pojar, Serghei. Eminesciana muzicala / Serghei Pojar // Lit. şi arta. – 2000. – 6 iul. – P. 6.

Pojar, Serghei. Sonorizarea imaginilor: [arsenal muz.- folcloric al operei lui Mihai Eminescu] / Serghei Pojar // Lit. şi arta. – 2000. – 27 iul. – P. 6.

Pojar, Serghei. Strălucirea magică a Eugeniei Lucezarski: [cântăreaţă de operă de primă măsură a operei europene, cu rădăcini în şcoala de canto basarabeană] / Seghei Pojar // Moldova: serie nouă. – 2008. – Nr. 6. – P. 33-35.

Pojar, Serghei. Un leagăn al muzelor: [Şcoala de Arte „V. Poleakov” - 60 de ani de activitate] / Serghei Pojar // Moldova: serie nouă. – 2007. – Nr. 5/6. – P. 57-59.

Pojar, Serghei. Un pionier al artei corale: [compozitorul, dirijorul şi pedagogul român Gavriil Musicescu] / Serghei Pojar // Moldova: serie nouă. – 2007. – Nr. 7/8. – P. 28-30.

***

Ladaniuc, Victor. Serghei Pojar / Victor Ladaniuc, Tudor Ţopa // Localităţile Republicii Moldova: Itinerar documentar-publicistic ilustrat. – Chişinău: Draghiştea, 2008. – P. 644.

Tornea, Nelly. Un Pojar care ne bucură şi ne avuţeşte / Nelly Tornea // Moldova: serie nouă. – 2006. – Nr. 6/7. – P. 34-35.

M. Ş.

Tamara CRISTEI
1951

Critic şi istoric literar, poetă, doctor în pedagogie, profesoară de literatură română.

S-a născut la 26 apr. 1951, la Mihăileni, Râşcani. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii de Stat din Moldova, specializarea Limba şi literatura română (1974). A fost bibliograf la Biblioteca Centrală a Universităţii de Stat din Moldova, metodistă la Facultatea de Filologie a USM (1975-1978). Activează în calitate de lector superior la catedra de Literatură Română a Universităţii de Stat din Moldova (din 1978). Şi-a făcut doctorantura în cadrul catedrei sus-numite. În prezent este profesoară, şefă a Catedrei de limbă şi literatură română la Liceul Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

A început să scrie poezii de la vârsta de 14 ani, participând la diferite concursuri de creaţie şi obţinând diplome speciale (1965, 1966, 1967, 1968). A publicat în paginile ziarului raional, apoi în publicaţiile republicane pentru elevi, mai târziu în ziarele şi revistele: *Cultura*, *Literatura şi arta*, *Universitatea, Limba Română* etc. A realizat mai multe studii de revalorificare a operei scriitorilor clasici şi de investigare a fenomenului literar din perspectiva continuităţii şi a intertextualităţii.

Este autoare şi coautoare a unor manuale şi materiale didactice pentru şcoala preuniversitară şi cea universitară *Literatura româ-*

nă din secolele XIV-XX (1990), *Comentarii literare. Ghid pentru examene de bacalaureat şi de admitere* (1996), *Mitul cuvântului* (manual de literatură pentru clasele 10, şcolile alolingve, 1998), *Limba şi literatura română pentru şcolile alolingve* (1999, 2000) etc.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Cristei, Tamara. Limba şi literatura română: Modele de teste sumative pentru examenul de absolvire a gimnaziului: şcoala alolingvă: cl. a 9-a / Tamara Cristei, Viorica Roşcovanu, Eugenia Stratu. – Chişinău: Prut Internaţional, 2006. – 64 p.

Cristei, Tamara. Mitul cuvântului: Manual de literatură română pentru cl. a 10-a a şcolii alolingve / Tamara Cristei, Galina Şepelev. – Chişinău: Lumina, 1998. – 270 p.

Cristei, Tamara. Sugestii pentru soluţionarea testelor / Tamara Cristei, Adrian Ghicov, Aliona Zgardan-Crudu. – Chişinău: Civitas, 2003. – 96 p.

Cristei, Tamara. Programa la limba şi literatura română în şcoala alolingvă pentru examenul de absolvire a gimnaziului în anul şcolar 2002-2003 / Tamara Cristei [et al.]. – Chişinău: Cartier, 2003. – 24 p.

Cristei, Tamara. Limba şi literatura română: man. pentru cl. 10-a a şcolii alolingve / Tamara Cristei [et al.]. – Chişinău: Lumina, 2007. – 256 p.

Cristei, Tamara. Testul: Lectură, scriere şi interpretare / Tamara Cristei, Adrian Ghicov. – Chişinău: Prut Internaţional, 2006. – 132 p.

* * *

Hrestomatiâ po istorii rumynskoj literatury XIV-XX vekov: Posobie dlâ studentov vysših učebnyh zavedenij / sost: Tamara Cristei. – Chişinău: Lumina, 1991. – 389 p.

* * *

***Dobrovolschi, Consatantin.** Reflecţii asupra prozei moldoveneşti contemporane: (material didactic) / Consatantin Dobrovolschi, N. Ţurcanu, Tamara Cristei. – Chişinău: USM, 1987. – 96 p.

Ghicov, Adrian. Competitivitatea formează personalitatea: Ghid metodologic de pregătire a elevilor performanţi la limba şi literatura română / Adrian Ghicov, Tamara Cristei, Olga Cosovan. – Chişinău: Prut Internaţional, 2006. – 56 p.

Şchiopu, Constantin. Comentarii literare: Ghid pentru examenele de bacalaureat şi de admitere / Constantin Şchiopu, Tamara Cristei. – Chişinău: Fund. culturală „Grai şi Suflet", 1996. – 103 p.

* * *

Tamara Cristei // Iubire de metaforă. vol. 2: De la Petru Zadnipru la Svetlana Corobceanu: O antologie a poeţilor-absolvenţi ai Universităţii de Stat din Moldova. Întocmirea, pref., nota asupra ediţ, şi notele bibliogr. de M. Dolgan. – Chişinău: USM, 2001. – P. 343-351.

M. Ş.

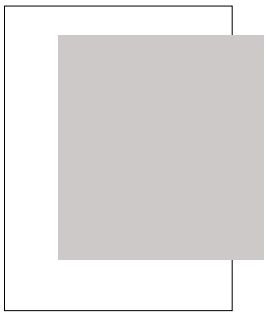

Radu I. VLĂDESCU
1886 – 1963

Profesor universitar, cunoscut medic şi biochimist, membru titular al Academiei Române şi al academiilor de medicină şi medicină veterinară din Paris. S-a născut la 27 apr. 1886, la Sibiciu de Sus, jud. Buzău. A decedat la 15 febr. 1963, la Bucureşti. Licenţiat al Facultăţii de ştiinţe din Paris, secţia chimie. Doctor în medicină veterinară al Universităţii din Bucureşti (1911), doctor în ştiinţe fizice al Universităţii din Paris (1921). Şi-a continuat specializarea la Paris, la Institutul *Pasteur* (1938-1941). Este profesor de biologie, de chimie generală şi de fizică biologică la Facultatea de Medicină Veterinară din Bucureşti (din 1922), unde a organizat cel dintâi laborator de chimie biologică din România. A efectuat cercetări asupra compoziţiei chimice a materiei vii, caracteristicilor complexe ale metabolismului animal: prezenţa fierului în organismul animal, repartizarea grăsimilor în organism. Cercetări în domeniul lactologiei şi a elaborat metode de analiză a unor subsatnţe cu importanţă biologică. Autorul lucrărilor: *Valoarea alimentară a laptelui (*1933); *Problema igienei laptelui* (1934); *Laptele şi controlul său igienic* (1945); *Teste fizico-chimice în tuberculoza pulmonară* (1960) etc. Membru al Academiei Române 1955. Decorat cu Ordinul Muncii cl. 1-2.

BIBLIOGRAFIE:

**Viaţa şi opera profesorului Radu Vlădescu. – Bucureşti, 1996.

* * *

Radu Vlădescu // Istoria ştiinţelor în România: Ştiinţele agricole. – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 1994. – P. 471-473.

Rusu, Dorina N. Vlădescu, Radu / Dorina N. Rusu // Rusu, Dorina N. Membrii Academiei Române: Dicţ: 1866/2003. – Bucureşti: Ed. Encicl.; Ed. Acad. Române, 2003. – P. 882.

Vlădescu, Radu // Personalităţi ale ştiinţei: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1977. – P. 298.

Vlădescu, Radu // Personalităţi româneşti ale ştiinţelor naturii şi tehnicii: Dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1982. – P. 410-411.

M. Ş.

Fernando MAGELLAN
1480 – 1521

Navigator şi explorator hispano-portughez, a întreprins prima călătorie în jurul globului pământesc. În Portugalia este cunoscut ca Ferão de Magalhães, în Spania ca Hernando (Fernando) de Magallanes, iar în lume cu numele latinizat Magellanus, abreviat în Magellan.

S-a născut în 1480, la Sarbosa, provincia Tras-os-Montes, Portugalia (după alte surse, în or. Porto). A decedat la 27 apr. 1521, Mactan Filipine. Ca origine aparţinea celui de-al patrulea rang de nobleţe, făcând parte din *hidalgos de cota de armés*. La vârsta de 10 ani, serveşte ca paj al reginei Leonora, apoi devine scutier al lui Dom Manuel, fiul acesteia. Acolo însuşeşte cunoştinţe de matematică, geografie, navigaţie, învaţă limba latină şi mânuirea armelor.

La vârsta de 25 de ani intră în serviciul flotei portugheze, parti-

cipând la numeroase războaie. În 1512 a intrat în serviciul Spaniei. Efectuează prima călătorie în jurul pământului (1519), descoperind ţărmul Patagoniei, Ţara de Foc. Trece din Oceanul Atlantic în Oceanul Pacific (1520) prin strâmtoarea care îi poartă numele, ajunge la insulele Filipine, unde este ucis într-o încăierare cu băştinaşii (1521). Din componenţa escadrei numai o corabie cu 18 oameni la bord ajunge în Spania (1522). Italianul Antonio Pigaffetta a ţinut jurnalul expediţiei.

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2005*. – Chişinău, 2004. – P. 388-389.

BIBLIOGRAFIE:
Fernando Magellan [Resursă electronică] //http://ro wikipedia.org./wiki/Fernando Magellan
Fernando Magellan [Resursă electronică] //http: // www. descoperă.ro/cultură/4059553-cei-mai-mari 10 exploratori-ai-lumii//P.2 2009-03-18
FernadoMagellan [Resursă eklectronică] //http: //www.e-referate.ro/Fernando Magellan-viaţa 2007-07.24.htm/
Magellan, Fernando // Dicţionar de istorie. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 241.

M. Ş.

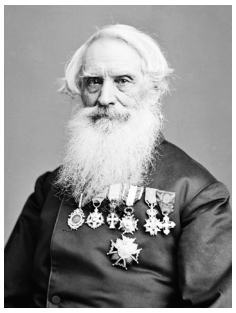

Samuel MORSE
1791-1872

Numele deplin: Samuel Finley Breese Morse.

Pictor şi inventator american.

S-a născut la 27 apr. 1791, Charlestown, Massachusetts. Se stinge din viaţă la 2 apr. 1872, New York.

După absolvirea Yale College (1810), a studiat pictura la Londra, devenind un cunoscut pictor de tablouri istorice şi de portrete. La New York, în 1825, a fondat o societate de arte frumoase care avea să devină Academia Naţională de Design, fiind primul preşedinte al acesteia.

În 1832 era profesor de arte şi design la Universitatea din New York. După două tentative de a ocupa funcţia de primar al New Yorkului şi după obţinerea (împreună cu fratele său) a trei brevete de invenţie (1817), a consacrat mai mulţi ani realizării unui aparat electromagnetic pentru telegrafie (a dezvoltat ideea lui Ampère privitoare la telegraful electric). În 1840 primeşte brevetul de invenţie, iar la 24 mai 1844 a demonstrat Congresului american viabilitatea dispozitivului inventat, transmiţând faimosul mesaj printr-un fir telegrafic: *"Cum o vrea Dumnezeu!"* (What hath God wrought), de la Washington la Baltimore, pe o distanţă de 40 de mile.

Este creatorul (1838) codului telegrafic bivalent, alfabetul Morse, conform căruia caracterele şi diferitele funcţii sunt reprezentate prin grupuri de două elemente de semnal de lucru, un punct şi o linie, separate prin elemente de pauză de lungimi variabile. Noul alfabet a simplificat trimiterea de mesaje telegrafice, acesta putând fi scris sub formă de puncte şi linii sau semnalizat cu lumini intermitente sau cu semnale radio. Apelul international de pericol, *SOS* (3 puncte, 3 linii, 3 puncte), a fost introdus în 1912, la 40 de ani dupa moartea lui Morse. Expresia, des folosită de acesta, *"Save Our Souls"* (Salvaţi sufletele noastre), a apărut ceva mai târziu.

Invenţia lui Morse a contribuit la dezvoltarea rapidă şi adoptarea telegrafului în întreaga lume. În SUA, în 1854, funcţionau deja 23.000 mile de fire de telegraf.

În 1871, a fost onorat cu o statuie în *Central Park* din New York.

(Astăzi, se aduc tot mai multe argumente în favoarea faptului că realizarea efectivă a telegrafului, dar mai ales inventarea a ceea ce numim azi „alfabetul lui Morse", ar fi meritul lui Alfred Vail, asociat al lui Samuel F. B. Morse).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:
****Kloss, William.** Samuel F. B. Morse / William Kloss. – [S.l.] : Harry N. Abrams, Inc., 1988. – 160 p.
****Mabee, Carleton**. The American Leonardo, A Life of Samuel F.B. Morse. – Rev. ed. / Carleton Mabee. – New York: Purple Mountain Press, 2000. – 420 p.
****Seidman, David.** Samuel Morse and the telegraph / David Seidman Mankato, Minn. : Capstone Press, 2007. – 32 p.

***

Morse (Samuel) // Inventatori şi invenţii: dicţionar: / trad. din lb. fr. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 2001. – P. 673.

***

The Inventor of Morse Code [Resursă electronică] // www.macarthurschool.org/.../livezey.html
Samuel Finley Breese Morse [Resursă electronică] // http://www.iment.com/maida/familytree/henry/bios/samuelfbmorse.htm
Samuel Finley Breese Morse [Resursă electronică] // virtualology.com/samuelfbmorse.com.
Telegraful, mod de transmitere a informatiilor [Resursă electronică] // www.ipedia.ro

CALENDAR NAȚIONAL

MAI

2011

Duminică	1
Luni	2
Marți	3
Miercuri	4
Joi	5
Vineri	6
Sâmbătă	7
Duminică	8
Luni	9
Marți	10
Miercuri	11
Joi	12
Vineri	13
Sâmbătă	14
Duminică	15
Luni	16
Marți	17
Miercuri	18
Joi	19
Vineri	20
Sâmbătă	21
Duminică	22
Luni	23
Marți	24
Miercuri	25
Joi	26
Vineri	27
Sâmbătă	28
Duminică	29
Luni	30
Marți	31

75 de ani de la naşterea lui **Anatol Codru**, poet, regizor, eseist şi traducător, membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1 mai 1936 – 17 aug. 2010). A se vedea şi art. din CB 1995, p. 63-66; CN 2006, p. 133.

65 de ani de la naşterea lui **Gheorghe Mardare**, plastician, critic şi cercetător de arte, publicist şi pedagog (1 mai 1946). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 134-136.

60 de ani de la naşterea lui **Vlad Bercu**, ziarist, analist-economist (1 mai 1951). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 100.

60 de ani de la naşterea lui **Gheorghe Mustea**, dirijor şi compozitor, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1 mai 1951). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 98-99; CN 2006, p. 136.

125 de ani de la naşterea lui **Zenovie (Zenobie) Pâclişanu**, istoric, preot greco-catolic, membru corespondent al Academiei Române (1 mai 1886 – noiemb. 1957).

75 de ani de la naşterea pictorului român **Vladimir Zamfirescu** (3 mai 1936). Personalitate marcantă a picturii româneşti şi europene.

70 de ani de la naşterea lui **Valentin Gudumac**, doctor habilitat în medicină şi profesor universitar, Om Emerit al Republicii Moldova (4 mai 1941).

50 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Ştefan P. Popescu**, doctor în ştiinţe aplicate, profesor universitar, cercetător (2 iun. 1888 – 4 mai 1961).

365 de ani de la editarea celui dintâi cod de legi din Moldova feudală, **Pravila lui Vasile Lupu** (4 mai 1646). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 410.

90 de ani de la naşterea compozitorului şi dirijorului român **Mircea Basarab** (4 mai 1921 – 29 mai 1995).

75 de ani de la naşterea lui **Ion Dumeniuk**, lingvist şi filolog, publicist şi om de stat, profesor universitar (5 mai 1936 – 3 noiemb. 1992). A se vedea şi art. din CB 1996, p. 67-70; CN 2006, p. 138-139.

65 de ani de la naşterea lui **Mihail Caftanat,** artist de balet (5 mai 1946). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 139-140.

175 de ani de la naşterea compozitorului român **Gheorghe Scheletti** (5 mai 1836 – 14 noiemb. 1887). A scris muzică pe versurile lui M. Eminescu „Ce te legeni codrule".

190 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Napoleon Bonaparte**, cunoscut iniţial ca Napoleone di Buonaparte şi mai târziu ca Napoleon I, lider politic şi militar al Franţei (15 aug. 1769 – 5 mai 1821). Acţiunile lui au influenţat puternic politica europeană de la începutul secolului al XIX-lea. A se vedea şi art. din CN 2004, p. 251-252.

90 de ani de la naşterea lui **Arthur Leonard Schawlow,** fizician american de origine evreu, laureat al Premiului Nobel pentru fizică (5 mai 1921 – 28 apr. 1999).

70 de ani de la naşterea **Evei Gudumac**, medic chirurg şi profesor universitar, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (6 mai 1941). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 142-143.

65 de ani de la naşterea lui **Vasile Căpăţână**, poet, regizor, specialist în domeniul bioterapiei şi psihosugestiei (6 mai 1946).

60 de ani de la naşterea lui **Valeriu Soltan**, prodigios savant matematician, profesor la Universitatea din Washington, SUA (9 mai 1951).

50 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Lucian Blaga**, filozof, poet, dramaturg, traducător, jurnalist, profesor universitar şi diplomat român (9 mai 1895 – 6 mai 1961). A se vedea şi art. din CB 1995, p. 51-63; CN 2005, p. 125-127.

150 de ani de la naşterea lui **Rabindranath Tagore**, scriitor şi filozof indian, laureat al Premiului Nobel pentru literatură (6 mai 1861 -- 7 aug. 1941). Una dintre figurile cele mai de seamă ale Indiei contemporane, supranumit "Sufletul Bengalului" şi "Profetul Indiei moderne". A se vedea şi art. din CN 2001, p. 103-104.

80 de ani de la naşterea lui **Victor Vântu**, publicist şi scriitor român, originar din Basarabia (9 mai 1931). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 105.

80 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Albert Abraham Michelson**, fizician american, laureat al Premiului Nobel pentru fizică (19 dec. 1852 – 9 mai 1931).

265 de ani de la naşterea fizicianului şi matematicianului francez **Gaspard Monge** (10 mai 1746 – 28 iul. 1818). A inventat geometria descriptivă. A se vedea şi art. din CN 2006, p. 148-149.

65 de ani de la naşterea lui **Ion Bulhac**, doctor habilitat, specialist în chimia coordinativă şi biocoordinativă (11 mai 1946).

95 de ani de la naşterea pianistei, acompaniatoarei, **Olga Iancu** (12 mai 1916 – 7 aug. 1998). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 149-150.

95 de ani de la naşterea lui **Constantin Ciopraga**, critic şi istoric literar, profesor universitar şi memorialist român, membru de onoare al Academiei Române (12 mai 1916 – 2 febr. 2009). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 150-151.

75 de ani de la naşterea lui **Frank Stella**, pictor, sculptor şi arhitect american (12 mai 1936). Reprezentant de seamă al curentului minimalist american.

65 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Dimitrie Bogos**, publicist, om politic şi jurist român, originar din Basarabia, primar al Chişinăului în anii 1931-1933 (14 iun. 1889 – 14 mai 1946).

120 de ani de la naşterea lui **Mihail Bulgakov**, romancier şi dramaturg rus, originar din Ucraina (15 mai 1891 – 10 mart. 1940). A se vedea şi articolul din CN 2001, p. 106-107.

70 de ani de la naşterea pictorului şi pedagogului **Petru Jireghea** (15 mai 1941). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 108.

75 de ani de la naşterea lui **Mihai Rădulescu,** prozator, istoric, armenolog şi cercetător român (15 mai 1936 – ian. 2009).

100 de ani de la naşterea lui **Max Frisch,** romancier, dramaturg şi arhitect elveţian (15 mai 1911 – 4 apr. 1991). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 108-109.

190 de ani de la naşterea matematicianului rus **Pafnuti L. Cebîşev** (16 mai 1821 – 26 noiemb. 1894). A adus contribuţii în domeniul probabilităţilor, statisticii şi teoriei numerelor.

125 de ani de la naşterea lui **Emil Isac**, dramaturg, prozator şi publicist român (17 mai 1886 – 25 mart. 1954).

70 de ani de la naşterea sculptorului român **Şerban Creţoiu** (17 mai 1941).

100 de ani de la naşterea actriţei americane de origine irlandeză **Maureen O'Sullivan** (17 mai 1911 – 23 iun. 1998). Considerată primul star irlandez de film.

175 de ani de la naşterea lui **Isidor Vorobchievici,** preot, profesor şi compozitor român (18 mai 1836 – 18 sept. 1903). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 146-147.

100 de ani de la stingerea din viaţă a prozatorului român **Ioan Adam** (26 noiemb. 1875 – 18 mai 1911). A fost unul dintre membrii fondatori ai Societăţii Scriitorilor Români (1908).

100 de ani de la stingerea din viaţă a compozitorului şi dirijorului ceh, de origine evreu **Gustave Mahler** (7 iul. 1860 – 18 mai 1911). Considerat deschizător de drumuri în muzica modernă.

90 de ani de la naşterea lui **Andrei D. Saharov**, fizician rus, disident, militant pentru drepturile omului, cofondator al Comitetului pentru apărarea drepturilor omului de la Moscova, laureat al Premiului Nobel pentru pace (21 mai 1921 – 14 dec. 1989). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 161.

130 de ani de la naşterea lui **Gheorghe I. Druţă**, profesor şi publicist, membru în Sfatul Ţării (22 mai 1881 – 1940). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 163.

65 de ani de la naşterea lui **Nicolae Ciolac,** compozitor de muzică bisericească (22 mai 1946).

75 de ani de la naşterea compozitorului şi muzicologului **Pavel B. Rivilis** (25 mai 1936).

100 de ani de la stingerea din viaţă a istoricului rus **Vasili Kliucevski** (16 ian. 1841 – 25 mai 1911). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 25.

100 de ani de la naşterea compozitorului român **Alexandru Corfescu** (27 mai 1911 – 10 ian. 1986).

65 de ani de la naşterea lui **Aurelian Gulea,** specialist în dome-

niul chimiei anorganice şi fizice, profesor universitar, inventator de elită, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (28 mai 1946). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 166-168.

60 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Ştefan Neaga,** compozitor, pianist, dirijor şi profesor (7 dec. 1900 – 30 mai 1951). A se vedea şi art. din CN 2000, p. 346-348.

170 de ani de la naşterea lui **Konstantin Abaza**, istoric, scriitor şi pedagog rus (30 mai 1841 – 18 aug. 1905).

100 de ani de la naşterea lui **Maurice Allais**, economist francez, laureat al Premiului Nobel pentru economie (31 mai 1911).

65 de ani de la naşterea lui **Matvei Levenzon**, sculptor, grafician şi actor de film (31 mai 1946).

50 de ani de la naşterea criticului de artă, doctor în studiul artelor **Constantin I. Ciobanu** (31 mai 1961). Fiu al scriitorilor Ion C. Ciobanu şi Ariadna Şalari, este autorul unor importante studii şi monografii privind pictura veche şi contemporană din Basarabia.

Zenovie (Zenobie) PÂCLIŞANU 1886 - 1957

Istoric român, preot greco-catolic, membru corespondent al Academiei Române.

S-a născut la 1 mai 1886, în loc. Straja, jud. Alba, România. Se stinge din viaţă în noiemb. 1957, în închisoarea Jilava, iar rămăşiţele pământeşti i-au fost găsite în Cimitirul Bellu Catolic din Bucureşti.

Îşi face studiile liceale şi teologice la Blaj. În 1912 urmează studiile la Facultatea de Teologie Catolică din Viena, unde face şi doctoratul.

A activat în calitate de profesor la Seminarul Teologic din Blaj (1911-1920). Este primul director al Bibliotecii Centrale din Blaj; apoi director al Arhivelor Statului din Cluj (1920-1922); director general în Ministerul Instrucţiunii şi Cultelor (1922-1948), apoi în cel al Afacerilor Externe. În 1918 a fost secretar al Adunării Naţionale de la Alba Iulia. A funcţionat la Bucureşti ca vicar general al Bisericii Române Unite cu Roma şi a deservit ca preot Biserica Sf. Vasile cel Mare de pe str. Polonă. În 1929 este consilier pe probleme diplomatice între Vatican şi România; apoi se reîntoarce la Blaj (1930), unde îşi continuă activitatea biblioteconomică. Între 1946 şi 1947 a fost membru în Comisia politico-juridică a delegaţiei române la Conferinţa de Pace de la Paris, în calitate de expert în probleme de istorie a Transilvaniei. După arestarea episcopilor Tit Liviu Chinezu şi Vasile Aftenie, a fost numit vicar general mitropolitan pentru credincioşii greco-catolici din Moldova, Muntenia şi Transilvania. În 1949, odată cu instaurarea regimului comunist şi interzicerea Bisericii Române Unite cu Roma, a fost învinuit de activitate clandestină religioasă greco-catolică şi condamnat la închisoare de nenumărate ori.

A contribuit din plin la dezvoltarea istoriografiei româneşti, publicând peste 320 de lucrări şi studii, inclusiv mii de pagini de documente inedite, dintre care multe s-au pierdut. A colaborat la revistele *Unirea, Convorbiri literare*, *Cultura creştină*, *Revista arhivelor*, *Revista Fundaţiilor Regale*, *Transilvania* etc. Este autorul lucrărilor: *Condamnarea episcopului (sic) Ilie Iorest (1640-1643)*; *Din istoria bisericească a Maramureşului*; *Contribuţii istorice privitoare la situaţia materială preoţimii române din Ardeal*; *Luptele politice ale românilor ardeleni din 1790-1792*; *Documente privitoare la istoria şcoalelor din Blaj*; *Istoria creştinismului antic*; *Ordinea maghiară în Europa centrală* ş.a.

Activitatea ştiinţifică a părintelui Zenovie Pâclişanu s-a axat pe problema creştinismului la români şi starea bisericească a românilor până la sfârşitul sec. al XIV şi de la sfârşitul veacului al XVI-lea şi până la începutul celui de al XIX-lea, rolul clerului înalt şi starea preoţimii de rând. A efectuat un şir de investigaţii asupra istoriei medii, moderne şi contemporane în spiritul istoriografiei româneşti critice.

A fost decorat de către Papa Pius al XI-lea cu distincţia de prelat papal. Membru corespondent al Academiei Române (1919).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Pâclişanu, Zenovie. Academia Română: Memoriile secţiunii istorice. Seria 3.T.1. Mem.2: Pâclişanu, Zenovie. Luptele politice ale românilor ardeleni din anii 1790-1792 / Zenovie Pâclişanu. -- Bucureşti: Cultura Naţională, 1923. -- 114 p.

Corespondenţa din exil a episcopului Inochentie Micu Klein: 1746-1768 / Ed.: Zenovie Pâclişanu. -- Bucureşti: Cultura Naţională, [S.a.]. -- 160 p.

* * *

Păcurariu, Mircea. Zenovie Pâclişanu: [Preot, istoric] / Mircea Păcurariu // Păcurariu, Mircea. -- Bucureşti: Univers Encicl., 1996. -- P. 327-328.

Rusu, Dorina N. Pâclişanu, Zenovie / Dorina N. Rusu // Rusu, Dorina N. Membrii Academiei Române: 1866-2003. -- Bucureşti: Ed. Encicl.; Ed. Acad. Române, 2003. -- P. 633-634.

* * *

Pâclişanu, Zenovie [Resursă electronică] //http://www.creştinortodox.ro/.../zenovie_paclişanu-84790.htm

Pâclişanu, Zenovie [Resursă electronică] //http://www.wikipedia.org/wiki/ Zenovie- Pâclişanu

T. N.

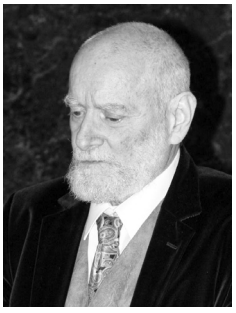

Vladimir ZAMFIRESCU 1936

Pictor şi pedagog român, personalitate marcantă a picturii româneşti şi europene.

S-a născut la 3 mai 1936, la Ploieşti, în familia Mariei şi inginerului chimist Mihai Zamfirescu.

Absolveşte Colegiul Naţional *I. L. Caragiale* din Ploieşti (1954), avându-l de coleg pe Nichita Stănescu. Urmează studiile la Şcoala Tehnică de arhitectură şi construcţia oraşelor (1955-1958); apoi, la Institutul de Arte Plastice *Nicolae Grigorescu* (1960-1966), în clasa maestrului Corneliu Baba. Din 1967 face cursuri la Şcoala de artă bisericească, unde a obţinut atestatul de pictor bisericesc.

În 1980 a primit bursa Academiei Regale din Suedia, iar peste doi ani o altă bursă din partea Academiei Italiene pentru Pictură.

A început să expună în toate saloanele mari din România încă din anii de studenţie, iar în 1968 devine membru al Uniunii Artiştilor Plastici. Din 1991 activează în calitate de profesor la Academia de Arte din Bucureşti (azi Universitatea Naţională de Artă), în secţia Pictură.

Lucrează pictură de şevalet, pictură murală, decoraţiuni interioare, decoruri pentru formaţii de amatatori. Lucrări: din luna iun. a anului 1968 până la finele lui sept. a pictat în frescă, singur *Biserica* din Lunca Asaului, jud.

Bacău, *Don Quijote* (ulei pe pânză), *Portretul reginei Silvia a Suediei*; picturile *Moartea lui Petre Tuțea*, *De gardă la El Greco*, *Peștera lui Platon*, *Infernul-Divina comedie, Picasso*, *Mozart și Salieri*, *Hristea-Nichita Stănescu*, *Dansul Salomeei* etc.

A inaugurat expoziții personale atât în țară cât și în străinătate: în incinta Muzeului Colecțiilor (București, 1981); la Galeria Catacomba (București, 1993); Galeria Essen (Germania, 1998); Muzeul Național de Artă al Municipiului Cluj (2006); Centrul Cultural Român din New York (SUA, 2007); la Sala Dalles din București, cu expoziția *Trupul și ființa* (pictură, desen, colaj) (2009); de grup: Praga, Paris (Muzeul Marmottan), Stockholm (1980), Londra, Madrid, Barcelona, Palma de Mallroca, Veneția, Moscova, Damasc, Teheran, New York, Cagnes-sur-Mer (Franța) ș.a.

În 2003 maestrul a pictat alegoria cu subiect sacru *Ioan Botezătorul*, tablou pe care l-a dăruit suveranului pontif Ioan Paul II, trimis din partea României la Vatican. Lucrările lui au fost achiziționate în colecții particulare și în vestite muzee de artă din Franța, Anglia (Tate Gallery din Londra), Italia, Germania, Spania, Austria, Elveția, Rusia (Muzeul Pușkin), Iran, Polonia etc. De asemenea în colecții regale: compoziție în mozaic de la Palatul Administrativ din Ploiești, Colecția regală a reginei Sonia a Norvegiei, Colecția de artă a Casei regale suedeze, Colecția de artă a reginei Margareta, Colecția regelui Mihai I; în mari pinacoteci și în colecțiile unor șefi de stat din Norvegia, Danemarca, România, Italia, China, Bulgaria și chiar în birourile Papei, de la Vatican.

Laureat al Festivalului mondial al tineretului (1962). Premiul Trienalei Internaționale de la Sofia (1971). Medalia *Raffael* a Academiei Carravaggio din Roma (1982). Premiul juriului Uniunii Artiștilor Plastici din România (1982). Este decorat cu Ordinul Național pentru Serviciu Credincios în grad de Cavaler (2003). Titlul de *Doctor Honoris Causa* al Universității de artă din Cluj (2006) și al Universității de artă din București (2006). Titlul de cetățean de onoare al municipiului Ploiești (2007). Premiul de excelență al revistei *Viața Românească* pentru întreaga operă (2010) ș.a.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

****Zamfirescu, V**. Album: Vladimir Zamfirescu / V. Zamfirescu. -- București: Inst. Cultural Român, 2006.

****Zamfirescu, Vladimir**. În atelier la Vladimir Zamfirescu: [Interviu]; consemnare: Iolanda Molamen // Luceafărul. -- 2008. -- 15 oct. (Nr. 34).

* * *

Barbarosa, Octavian. Zamfirescu, Vladimir Mihai / Octavian Barbarosa // Dicționarul artiștilor români contemporani. -- București: Meridiane, 1976. -- P. 518.

Brezian, Andrei. Universul picturii lui Zamfirescu, Vladimir Mihai / Andrei Brezian // România literară. -- 2009. -- 12 iun. (Nr. 23). -- P. 21.

Patapievici, Horia-Roman. Vladimir Zamfirescu. Pictor religios în cele din urmă / Horia-Roman Patapievici // Steaua. -- 2006. -- Nr. 7-8. -- P. 122-127.

Șușală, Pavel. Vladimir Zamfirescu, între Epos și Ethos [Vlad Zamfirescu, pictor român] / Pavel Șușală // România literară. -- 2008. -- 24 oct. -- P. 25.

* * *

Zamfirescu. Vladimir [Resursă electronică] //http://www.wikipedia.org/wiki/Vladimir-Zamfirescu

T. N.

Valentin GUDUMAC
1941

Doctor habilitat în medicină și profesor universitar.

S-a născut la 4 mai 1941, s. Parcova, r-nul Edineț.

În 1964 absolvește Facultatea de medicină generală la Institutul de Stat de Medicină din Chișinău, (azi Universitatea de Stat de medicină și farmacie *N. Testemițeanu* din Chișinău). Face doctorantura la aceeași instituție cu teza *Unii indici ai proceselor de oxidare și reducere la acțiunea hexaclorbutadienei asupra organismului* (1969).

Activează în calitate de asistent universitar la Catedra de biochimie apoi lector superior, conferențiar și profesor universitar la Catedra diagnostic a laboratorului chimic a aceleiași instituții.

Stagieri științifice la Institutul de medicină *I. Secenov* și la Institutul Central de perfecționare a medicilor din Moscova (1970, 1972, 1977, 1980, 1991). Susține teza de doctor habilitat intitulată *Aspectele biochimice ale acțiunii biopreparatelor de microalge asupra organismului în normă și patologia experimentală*.

A publicat cca 250 de lucrări în revistele de specialitate din țară și din străinătate, 4 monografii, 10 lucrări didactice. Este autorul a 25 de invenții și coautor a peste 120 de invenții, care sunt implementate în sistemul Ministerului Sănătății. Prezintă cicluri de lucrări la saloanele mondiale de invenții *Eureka* (Bruxelles, Belgia, 1993-20019); *INPEX* (Pittsburgh, SUA, 1995); Iași (România, 1994); Geneva, Elveția (1998-2001).

Om Emerit al Republicii Moldova (1996). Inventator de Elită, clasa I, România (1996); Medalia de Aur OMP „Inventator remarcabil" (2001).

* * *

Gudumac, Valentin // Cercetători și inventatori (prezentare succintă). P. 1. – Chișinău: AGEPI, 2003. – P. 83-84.

Mircea BASARAB
1921 - 1995

Dirijor, compozitor și profesor universitar român.

S-a născut la 4 mai 1921, la București. Se stinge din viață la 29 mai 1995, la București.

Şi-a făcut studiile la Conservatorul din Bucureşti (1940-1948), fiind elevul lui Mihai Jora (armonie, contrapunct şi compoziţie), George Breazul (teorie şi solfegiu), Constantin Brăiloiu (folclor şi istoria muzicii), Ioan D. Chirescu, V. Popovici şi Ion Ghica (dirijat orchestră). Concomitent, este student al Academiei Comerciale din Bucureşti, pe care a absolvito în 1945.

A activat în calitate de asistent (1951-1955), lector (1955-1960) şi conferenţiar (1960-1964) la Conservatorul din Bucureşti, unde a predat cursuri de orchestraţie, citire de partituri şi dirijat orchestral; dirijor şi director al Ansamblului Sfatului Popular din Bucureşti (1953-1954), dirijor permanent al Filarmonicii de Stat *George Enescu* din Bucureşti (1954-1986), iar din 1964, timp de cinci ani a fost director al aceleiaşi filarmonici.

A debutat în compoziţie la sfârşitul anilor '40. A scris lucrări pentru orchestră, printre care se numără două concerte pentru vioară (1952) şi pentru oboi (1960), muzică de cameră, piese vocale şi muzică de film, cum ar fi: *Cinci miniaturi pentru orchestră* (1946); *Preludiu simfonic* (1947); *Triptic simfonic* (1949); *Simfonieta* (1950); *Rapsodie pentru orchestră* (1954); *Variaţiuni simfonice* (1958); *Nocturnă şi scherzo pentru pian* (1946); *Divertisment pentru baterie, clarinet şi pian* (1958); *Toamna* (voce şi pian, 1947), versuri de G. Pop; *Elegie* (1947), versuri de G. Pop ş.a. A participat alături de orchestre din ţară şi de peste hotare la cca 75 de turnee, desfăşurate în ţări precum Polonia (1956, 1958, 1959, 1962, 1965, 1967); Rusia (1958, 1960, 1962, 1966, 1967); Finlanda (1958, 1961); Germania (1958, 1959, 1961, 1962, 1967); Franţa (1961); Italia (1963); Austria (1963, 1964); Anglia (1963); Luxemburg (1967, 1969); Irlanda (1969) etc. A fost membru în juriile unor festivaluri muzicale din România şi din străinătate. A publicat articole în reviste şi ziare ca *Muzica*, *România literară*, *Scânteia* şi a prezentat un şir de emisiuni radiofonice.

A fost decorat cu Ordinul Muncii cl. a III-a, respectiv a II-a (1957 şi 1959). Artist Emerit al României (1962). Laureat al Premiului de Stat (1962). Maestru Emerit al Artei (1964), ordinul Meritul Cultural cl. a II-a, respectiv I (1966 şi 1968).

Discografie: *Luigi Boccherini* (1967). *Concert pentru violoncel şi orchestră în si bimol major*, Electrecord ECE 0328; *Piotr Ilici Ceaikovski* (1972, reeditat). *Simfonia nr. 6 în si minor, op. 74 Patetica*, Electrecord ECE 0735; *Paul Constantinescu* (1977, reeditat*). Oratoriul bizantin nr.1* (redenumit *Oratoriul bizantin de Crăciun* în colecţiile de după 1989) Electrecord ECE 01308 şi 01309 (dublu album).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:
Cosma,Viorel. Basarab, Mircea / Viorel Cosma // Cosma, Viorel. Muzicienii români: Lexicon. -- Bucureşti: Ed. Muzicală a Uniunii Compozitorilor, 1970. -- P. 54.
Cosma,Viorel. Basarab, Mircea / Viorel Cosma // Cosma, Viorel. Muzicieni din România: lexicon. vol. 1 (AC). -- Bucureşti: Ed. Muzicală, 1989. -- P. 84-85.
Vancea, Zeno. Mircea Basarab (4.V.1921) / Zeno Vancea // Vancea, Zeno. Creaţia muzicală românească sec. XIX-XX. -- Bucureşti: Ed. Muzicală, 1978. -- P. 327-335.
Basarab, Mircea [Resursă electronică] //http://www.wikipedia.org/wiki/Mircea-Basarab

T. N.

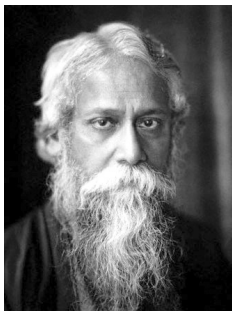

Rabindranath TAGORE
1861 – 1941

Scriitor şi filozof indian de limbă bengali şi engleză, supranumit *Profetul Indiei moderne*, laureat al Premiului Nobel.

S-a născut la 6 mai 1861, Calcutta, India. Se stinge din viaţă la 7 aug. 1941, Calcutta, India.

Începe a scrie de la vârsta de 17 ani. Absolveşte Facultatea de Drept a Universităţii din Londra. După finisarea studiilor revine în India, unde se consacră literaturii, manifestându-se atât ca poet cât şi ca filozof.

R. Tagore este păstrătorul tradiţiei literare indiene şi creatorul unor forme noi în sinteza dintre elementele clasice, moderne, locale şi europene. A scris poezii, povestiri, romane, drame şi eseuri filozofico-pedagogice. Semnează cea mai frumoasă culegere de poeme în proză intitulată: *Grădinarul* sau *Ofranda lirică*. Alte opere cunoscute sunt: *Firul de nisip* (1902, roman), *Naufragiul* (1905, roman), *Góra* (1910), *Pe patru voci* (1915), *Căminul şi lumea* (1916), *Ultimul poem* (1929) etc.; volume de versuri: *Cântece de seară* (1882), *Luntrea de aur* (1893), *Recolta de aur* (1896), *Copilul* (1913) ş.a. Scrie piese de teatru impregnate de lirism, tratând probleme sociale: *Răzbunarea naturii*, *Sacrificiul* (1891), *Oleandrii roşii* (1924).

A conferenţiat în multe ţări ale lumii (România, în 1926). Reorganizează Universitatea *Viśvabhārati* din Shāntiniketan, unde însuşirea culturii indiene este accesibilă atât studenţilor indieni cât şi celor străini (1921). Începând cu anul 1929 se dedică picturii, tablourile sale fiind expuse la Moscova, Berlin, Paris, New York. A compus mai multe cântece în stil popular. Imnurile Naţionale ale Indiei şi Bangladeshului sunt compuse pe versurile proprii. Este primul scriitor din Asia care obţine Premiul Nobel pentru literatură (1913).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău: BNRM, 2001. – P. 103-104.

BIBLIOGRAFIE:
Tagore, Rabindranath. Adio, prietene! / Rabindranath Tagore. – Bucureşti: Univers, 1991. – 253 p.
Tagore, Rabindranath. Articole despre educaţie şi învăţământ / Rabindranath Tagore. – Bucureşti, 1961. – 155 p.
Tagore, Rabindranath. Culesul roadelor. Ed a 2-a / Rabindranath Tagore. – Timişoara: Helicon, 1997. – 110 p.
Tagore, Rabindranath. Góra / Rabindranath Tagore. – Delhi: Sanitya Akademi, 1998. - 496 p.
Tagore, Rabindranath. Ofrandă lirică / Rabindranath Tagore. – Alba Iulia: [S.n.], 1995. – 96 p.

* * *

Burt, Daniel S. Tagore, Rabindranath / Daniel S. Burt // Burt, Daniel S. 100 cei mai mari scriitori ai lumii. – Bucureşti, 2005. – P. 249-252.

Danţiş, Gabriela. Tagore, Rabindranath / Gabriela Danţiş // Scriitori străini. Mic dicţ. – Bucureşti, 1981. – P. 558-559.

Murgescu, Florin. Rabindranath, Tagore / Florin Murgescu // Murgescu, Florin. Laureaţii Premiului Nobel pentru Literatură. – Bucureşti, 1983. – P. 102-103.

Tagore, Rabindranath // Dicţionar enciclopedic ilustrat Junior: Nume proprii. – Chişinău: Cartier, 2004. – P. 1484.

* * *

Tagore, Rabindranath // The New Encyclopaedia Britannica. vol. 2. – Chicago, 1993. – P. 496.

Tagore, Rabindranath // The Encyclopedia Americana. vol. 26. – Danbury, 1994. – P. 225-226.

* * *

Tagore, Rabindranath [Resursă electronică] // www. ro.wikipedia.org / wiki/ Rabindranath_Tagore-

Tagore, Rabindranath [Resursă electronică] // www.nobelprize.org/ nobel... /tagore-bio.html-

Tagore, Rabindranath [Resursă electronică] // www. cerculpoetilor. net /Rabindranath-Tagore.html-

Tagore, Rabindranath [Resursă electronică] // www. writespirit.net/ authors/tagore-

M. P.

Dimitrie BOGOS
1889 – 1946

Publicist, om politic şi jurist român, originar din Basarabia.

S-a născut la 14 iun. 1889, în Grozeşti, Lăpuşna. Se stinge din viaţă la 14 mai 1946, la Bucureşti. Înmormântat la cimitirul Ghencea, mai apoi osemintele i-au fost depuse în cripta familiei de la Cimitirul Cernica.

Absolveşte studiile primare la Boldureşti, apoi Seminarul Teologic din Chişinău şi Facultatea de Drept a Universităţii din Varşovia.

În 1917 a fost ofiţer al armatei ţariste în Primul Război Mondial, participând la lucrările Congresului Militarilor moldoveni. Revenit în Basarabia, este desemnat de Sfatul Ţării în funcţia de şef de Stat-Major al Armatei Moldoveneşti. A fost prefect de Lăpuşna (1918-1920). În 1922, activează în calitate de director la Interne pentru Basarabia şi ministru al Basarabiei sub guvernul lui Take Ionescu. Între anii 1931 şi 1933 este primar al Chişinăului, deputat în trei legislaturi din partea Partidului Naţional Ţărănesc. A fost preşedinte al Societăţii Ofiţerilor din fosta Armată a Republicii Democratice Moldoveneşti, preşedinte al Societăţii Ziariştilor Profesionişti.

Colaborează la ziarul *România nouă,* apoi la revista *Viaţa Basarabiei*. A semnat lucrarea cu caracter istoric *La răspântie. Moldova de la Nistru în anii 1917-1918* (1924, reproducere, 1998). Ceea ce ţine de biografia sa, aceasta a fost inclusă în ediţia *International Reference Library Politicos and Political Parties in Romania* (Londra, 1936).

În anii 1941-1945, după cum spunea fiica lui, Nina Bogos-Manuilă, „*În cel de-al Doilea Război Mondial a participat la eliberarea Basarabiei şi a Transilvaniei de Nord*".

A fost distins cu ordinele: *Regele Ferdinand*, clasa I; *Steaua României* în grad de Comandor; *Vulturul României* în grad de Ofiţer ş.a.

A se vede şi articolul din *Calendart Naţional 2006*. – Chişinău: BNRM, 2006. – P. 154.

BIBLIOGRAFIE:

Bogos, Dimitrie. La răspântie. Moldova de la Nistru: 1917-1918 / Dimitrie Bogos. – Chişinău: Ştiinţa, 1998. – 223 p.

* * *

Bogos; Dimitrie // Prezenţe basarabene în spiritualitatea românească. Dicţ. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 60-61.

Chiriac, Alexandru. Bogos, Dimitrie / Alexandru Chiriac // Chiriac, Alexandru. Membrii Sfatului Ţării (1917-1918). Dicţ. – Chişinău, 2001. – P. 53-54.

Colesnic, Iurie. Bogos, Dimitrie / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Basarabia necunoscută. vol. 6. – Chişinău: Museum, 2005. – P. 98-115.

Colesnic, Iurie. Bogos, Dimitrie / Iurie Colesnic // Chişinău: Enciclopedia. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 94-95.

Colesnic, Iurie. Bogos, Dimitrie / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Generaţia Unirii. – Chişinău: Museum, 2004. – P. 122-123.

Moraru, Pavel. Dumitru Bogos (1889-1946): [momente inedite ale biografiei] / Pavel Moraru // Revista de istorie a Moldovei. – 2007. Ian. – Nr. 1. – P. 79-94.

* * *

Bogos, Dimitrie [Resursă electronică] // www.chisinaul.blogspot.com/.../ lista-de-primari-ai-orasului-chisinau. html-

Bogos, Dimitrie [Resursă electronică] // www.ro.wikipedia.org.wiki/ Dimitrie_Bogos

M. P.

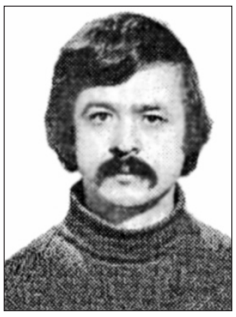

Petru JIREGHEA
1941

Pictor şi profesor.

S-a născut la 15 mai 1941, în com. Hâjdieni, Orhei.

Îşi face studiile la Şcoala Republicană de Arte plastice *I. Repin* din Chişinău (1959-1967, azi Colegiul Republican *Al. Plămădeală*), licenţiat cu lucrarea sa *Meşteri populari*, fiind achiţionată de Muzeul de Arte Plastice.

A activat în calitate de pictor la Direcţia Comerţ Chişinău (1965-1966), şi Fondul plastic al UAP (1966-1967); profesor la Şcoala de Pictură pentru copii *A. Şciusev* (din 1968).

S-a lansat în pictură cu lucrările *Claca* (1970), *Belşug* (1974), *Natură moartă* (1976), *Culesul poamei* (1979), *Fusa* (1983) etc. Alte lucrări: *Clopotniţă* (1977), *Bătrâni* (1976), *Primăvară pe Aleea Clasicilor* (1989), *Casă părintească* (1991), *Biserica din Căuşeni* (1994), *Biserica din Tescani* (1991, România), *Cas-*

tani înfloriţi (1996), *Paştele Blajinilor*, *Portretul lui Grigore Vieru* ş.a.

A participat la un şir de concursuri de pictură, unde a fost premiat, sau nominalizat. A organizat expoziţii personale (Chişinău, 1982 şi 1997); republicane şi în străinătate. Lucrările lui sunt achiziţionate în colecţiile Muzeului Naţional de Arte din Moldova, Muzeul de Artă din Bacău, Muzeul de Artă din Magnitogorsk, Moscova; în colecţii particulare din Rusia, Germania, Israel, India, Austria etc.

Membru al Uniunii Artiştilor Plastici din Republica Moldova (1972). Maestru în Artă (1999). Premiul Muzeului de Artă şi Etnografie din Bacău (1999), premiul Ministerului Culturii şi Turismului al Republicii Moldova, la Salonul de toamnă 2005 (ed. I, 2005), premiul Com-plexului Muzeal *Iulian Antonescu* din Bacău, pentru lucrarea *Paştele Blajinilor* (ulei/placaj) la Saloanele Moldovei Chişinău-Bacău 2009 (2009).

A se vedea şi articolul din *Calendarul Naţional 2001*. – Chişinău: BNRM, 2001. – P. 108.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Belşug; Cartofi; Portret: [picturi] / Petru Jireghea // Moldova. -- 1976. -- Nr.1. -- [cop.]

Clopotniţa; Arheologie; Butuceni; Bătrân; Autoportret; Flori...: [picturi] / Petru Jireghea // Sud-Est: Artă. Cultură. Civilizaţie. -- 1992. -- Nr. 4. -- P. 41-43.

Curte ţărănească / Petru Jireghea // Saloanele Moldovei. -- Bacău, 2002. -- P. 18.

Dialog / Petru Jireghea // Bienala Internaţională de pictură. -- Chişinău, 2009. -- P. 17.

Paştele Blajinilor / Petru Jireghea // Saloanele Moldovei. -- Chişinău, 2009. -- P. 19.

Peisaj de iarnă / Petru Jireghea // Saloanele de toamnă 2005. -- Chişinău, 2005. -- P. 6.

* * *

Colesnic, Iurie. Jireghea, Petru / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie Colegiul Republican de Arte Plastice „Al. Plămădeală". -- Chişinău: Museum, 2008. -- P. 129.

Deviza, Irina. Modest, inteligent şi talentat... [pictorul Petru Jireghea] / Irina Diviza // Capitala. -- 2001. -- 26 mai. -- P. 8

Frunză, Valentina. Jireghea, Petru / Valentina Frunză // Personalităţi orheiene în domeniul culturii, artei şi literaturii: Dicţ. biobibliogr. -- Chişinău: Pontos, 2008. -- P. 197.

T. N.

Pafnuti CEBÎŞEV
1821 – 1894

Matematician rus.

S-a născut la 16 mai 1821, Borovsk, Rusia. Se stinge din viaţă la 26 noiemb. 1894, Sankt Petersburg.

Îşi face studiile la Universitatea din Moscova. Profesează atât la Moscova cât şi la Sankt Petersburg, unde este şi fondatorul, animatorul şcolii de matematică. În 1849 i se acordă titlul de doctor pe baza lucrării *Teoria congruenţelor* (*Teoriâ sravnenij*).

Domeniul său de cercetare a fost multilateral, activitatea sa constituind dintr-o permanentă îmbinare a teoriei cu practica. A inventat şi construit peste 40 de mecanisme diferite (în cca 80 de variante): maşina de sortat, mecanisme de vâslire ş.a; a conceput un fotoliu pe roţi. S-a interesat de problema croitului hainelor etc. Aceste preocupări i-au servit drept punct de plecare pentru crearea unor noi ramuri ale matematicii.

A fost creatorul teoriei numerelor (formula pentru aproximarea numărului de numere prime mai mici ca un număr dat), teoria interpolării (polinoame ortogonale), teoria probabilităţilor (inegalitatea care îi poartă numele), mecanicii (teoria mecanismelor şi balistică).

Lucrări de referinţă: *Opyt elementarnogo analiza teorii veroâtnostej* (1845); *Teoriâ sravnenij* (1849).

A obţinul Premiul *Demidov*, în domeniul matematicii şi tehnicii (1849).

BIBLIOGRAFIE:

Bogolûbov, A.N. Cebîşev, Pafnuti / A.N. Bogolûbov. Matematiki, mehaniki: Biogr. spravočnik. – Kiev: Naukova dumka, 1983. – P. 517-518.

Babancu, Vasile. Cebîşev, Pafnuti Lvovici / Vasile Babancu // Dicţionar de matematici generale. – Bucureşti, 1974. – P. 39.

Cebîşev, Pafnuti L. // Dicţionar enciclopedic ilustrat Junior: Nume proprii: - Chişinău: Cartier, 2004. – P. 279.

Cebîşev, Pafnuti // Dicţionar enciclopedic român. vol. 1 (A-C). – Bucureşti, 1962. – P. 564.

Cebîşev, Pafnuti // Dicţionar cronologic al ştiinţei şi tehnicii universale. – Bucureşti, 1979. – P. 58, 69, 115, 117, 118, 216.

Cebîşev, Pafnuti // Personalităţi ale ştiinţei: Mic dicţ. – Bucureşti, 1977. – P. 61.

M. P.

Ştefan NEAGA
1900 - 1951

Compozitor, pianist şi dirijor.

S-a născut la 7 dec. 1900, la Chişinău.

Se stinge din viaţă la 29/30 mai 1951, la Chişinău.

De la vârsta de opt ani a studiat vioara cu A. Procupeţ. A urmat Şcoala de Muzică din Chişinău (1915-1919), pe care o absolveşte cu distincţie.

Şi-a continuat studiile la Academia Regală de Muzică şi Artă Dramatică din Bucureşti, unde studiază pianul cu Emilia Saegiu (1922-1927) şi compoziţia cu Dimitrie Cuclin (1932-1933), apoi şi la *École Normalle de Musique* din Paris (1937-1939), fiind elevul profesorilor Alfred Cortot (pian), Charles Munch (dirijat orchestră) şi N. Boulanger (compoziţie).

În anii 1919-1920, a fost pianist în formaţia lui Grigoraş Dinicu, în alte ansambluri instrumentale din Bucureşti (1922-1927); pianist-solist în diferite oraşe din România (1931-1937). Aflat în Franţa, a evoluat ca solist-pianist şi în concerte.

A fost profesor la Conservatorul din Chişinău şi, între 1942 şi 1943, la Saratov. Dirijor al Orchestrei simfonice a Filarmonicii din Chişinău (1945-1951). Repertoriul său cuprinde creaţii de Bach, Beethoven, Ceaikovski, Chopin, Liszt, Debussy, Ravel, R. Strauss, alţi compozitori; a concertat în mai multe oraşe din Rusia. A compus creaţii vocal-simfonice, simfonice, instrumentale, de cameră, corale, vocale.

Distincţii: Menţiunea I la Premiul de compoziţie *George Enescu* (1934), Premiul Expoziţiei Universale de la Paris (1937), Maestru Emerit al artei din ex-RSSM (1944), laureat al Premiului de Stat (1950). Numele lui Şt. Neaga îl poartă Liceul de Muzică, precum şi o stradă din Chişinău.

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2000*. – Chişinău, 2000. – P. 346-348.

BIBLIOGRAFIE:

***Sofronov, A. S.** Ştefan Neaga / A. S. Sofronov. – Chişinău: Lit. Artistică, 1981. – 110 p.

*Ştefan Neaga (1900-1951): Indice biobibliogr. / alcăt. : L.N. Gordiciuc. – Chişinău : Timpul, 1976. – 35 p.

***

Gonţa, Gavril. Cu rădăcini adânci în folclor: compozitorul Ştefan Neaga - 100 de ani de la naştere (1900-1951) / Gavril Gonţa // Dialog. – 2000. – 8 dec. – P. 3.

Neaga, Larisa. Veter vremeni lomaet liru: beseda s dočer'û kompozitora Ştefan Neaga / Larisa Neaga // Capitala=Stolica. – 2000. – 6 dec. – P. 5.

Omagiu consacrat compozitorului Ştefan Neaga [1900-1951] // Moldova suverană. – 2000. – 13 dec. – P. 4.

Stolâr, Zinovij. Pesnâ – golos duši: [cinci compozitori pentru care anul 2000 a fost jubiliar: Şico Aranov, David Fedov, Leonid Gurov, Solomon Lobel, Ştefan Neaga] / Zinovij Stolâr // Nezavisimaâ Moldova. – 2000. – 28 noiemb. – P. 3.

Stolâr, Zinovij. Talant, trud i vdohnovenie: [100 de ani de la naşterea compozitorului Şt. Neaga (1900-1951)] / Zinovij Stolâr // Nezavisimaâ Moldova. – 2000. – 6 dec. – P. 3.

Tkaci, Efim. Mi-e dor de ţara cu cireşi: 100 de ani din ziua naşterii lui Ştefan Neaga (1900-1951) / Efim Tkaci // Capitala. – 2000. – 9 dec. – P. 8.

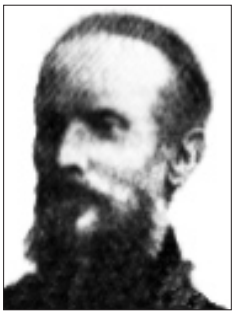

Konstantin K. ABAZA
1841-1905

Militar, istoric militar, profesor, scriitor, eseist rus.

S-a născut la 30 mai 1841, într-o familie de nobili ruşi de origine românească din Basarabia. Este urmaşul vornicului Ilie Abaza, conducător al unui detaşament de voluntari în timpul campaniei de la Prut (1711), care, alături de Dimitrie Cantemir, a emigrat în Rusia. Se stinge din viaţă la 18 aug. 1905, la Ismail. Absolvent al Corpului de Cadeţi din Poltava (1859); ofiţer de artilerie. În 1892 a fost pensionat, în gradul de colonel.

A ţinut cursuri de alfabetizare pentru militari cu grade inferioare, a fost apoi inspector la şcoala de infanterie pentru cadeţi din Sankt Petersburg. A ţinut prelegeri pentru studenţii academiilor militare şi pentru ofiţeri.

A semnat câteva manuale şi cărţi de popularizare: *Obŝedostupnaâ voenno-istoričeskaâ hrestomatiâ, Očerki iz starodavnego kazač'ego byta v obŝedostupnom izloženii, Kniga dlâ načal'nogo čteniâ v vojskah* (1871); *Rukovodstvo po obučeniû v načal'nyh voennyh školah* (1873), *Kniga dlâ čteniâ v voennyh školah i kazarmah, v školah voskresnyh i večernih klassah dlâ vzroslyh* (1880), *Azbuka dlâ načal'nyh voennyh školah i v školah dlâ obučeniâ gramote vzroslyh voobŝe* (1883), *Arifmetika dlâ soldat* (1884), *Nastavlenie, kak učit' gramote soldat* (1887); culegerea *Otečestvennye geroičeskie rasskazy* (1901), în care se descriu şi luptele împotriva turcilor de pe râul Larga (7 iul.) şi Cahul (21 iul.) (1770), de la Ismail (1790), *Zavoevanie Turkestana* (1901) etc.

A scris eseuri pe teme istorico-militare pentru lectura soldaţilor şi eseuri pentru copii.

A colaborat la revistele şi ziarele timpului (*Čital'nâ narodnoj školy,* 1888; *Dosug i delo*, 1889; *Rodina*, 1880-1890; *Sankt-Petersburgskie vedomosti* etc.).

BIBLIOGRAFIE:

****Abaza, Konstantin K.** Zavoevanie Turkestana / Konstantin K. Abaza. – [S.l.]: Kučkovo Pole, 2008. – 256 p.

****Abaza, Konstantin K.** Otečestvennye geroičeskie rasskazy / Konstantin K. Abaza. – [S.l.]: Belyj gorod, 2010. – 360 p. – (Istoriâ dlâ detej).

Abaza, Konstantin K. Rukovodstvo po obučeniû v načal'nyh voennyh školah / Konstantin K. Abaza, M. Silakov. – [S.l., s.a.]. – 122 p.

***

Dragnev, Demir. Date inedite despre urmaşii vornicului Ilie Abaza în Rusia / Demir Dragnev, Andrei Eşanu // Rev. de ist. a Moldovei (Chişinău). – 1994. – Nr. 2. – P. 3-9.

Cazacu, Matei. Familles de la noblesse roumaine au service de la Russie: XVe-XIXe siècles: [Abaza] / Matei Cazacu // Cahiers du monde russe et soviétique (Paris). – 1993. – Vol. 34, Nr. 1-2. – P. 211-226; www.jstor.org/stable/20170855.

***

Konstantin K. Abaza [Resursă electronică] //mirslovarei.com/.../abaza-konstantin-konstantinovich-7.html

Abaza, Konstantin K. Istoričeskie očerki [Resursă electronică] //historydoc.edu.ru/catalog.asp?cat_ob_no=14914

Konstantin K. Abaza [Resursă electronică] //dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/13006

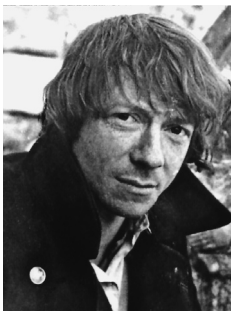

Matvei LEVENZON
1946

Sculptor, grafician, actor de film şi artist de circ.

S-a născut la 31 mai 1946, la Chişinău.

A absolvit Şcoala de Arte din oraşul Bălţi (1964) şi Şcoala Republicană de Arte Plastice şi Pedagogie *I. Repin* din Chişinău (1972), astăzi Colegiul Republican de Arte Plastice *Alexandru Plămădeală*.

În calitate de sculptor, a realizat lucrări monumentale: basoreliefele scriitorului Iosif Balţan (1993), medicului B. Ignatenco (1994), violonistului şi dirijorului Serghei Lunchevici (2001) ş.a. A executat relieful decorativ, instalat deasupra intrării centrale a clădirii Circului din Chişinău şi sculpturi (*Tinereţe,* 1972 ş.a.)

Din anul 1975 a participat la expoziţii organizate în republică şi peste hotarele ei. Lucrări ale sculptorului se află în colecţiile muzeelor din Chişinău, România, Rusia, precum şi în colecţii particulare din Franţa, Israel, SUA, Anglia etc.

Este membru al Uniunii Artiştilor Plastici din Moldova (1984).

În anul 2001 i s-a acordat titlul de *Sculptorul Anului,* laureat al Premiului Uniunii Artiştilor Plastici din Moldova, Diploma EREN (MoldExpo) (1987).

Ca actor, s-a produs în câteva filme: *Salonul Nr. 6* (Palata Nr. 6), după nuvela omonimă a lui A. Cehov (1997), *Tangou peste abis* (Tango nad propast'û) (Rusia, 1996, 1998), *Întoarcerea lui Titanic* (Vozvraŝenie Titanika) şi *Antologia păcălelilor* (Antologiâ prikolov) (Rusia, 1999), *Călcâiul lui Ahile* (Ahillesova pâta) (Rusia, 2000) ş.a.

De asemenea, în calitate de jongler, echilibrist sau clovn, a colaborat cu colectivul artiştilor de circ din Chişinău *Circ pe scenă*, bucurându-se de aprecierile actorului rus Iuri Nikulin.

În prezent, este stabilit cu traiul în Germania.

Menţionat cu Medalia şi Diploma aniversară a Centrului Internaţional de cultură şi artă *George Apostu* (2010).

BIBLIOGRAFIE:

Levenzon, Matvei. Žizn' - èto cirk, a lûdi v nej – klouny: beseda / Matvei Levenzon; besedoval: Mihail Drejzler // Nezavisimaâ Moldova. – 1994. – 30 iun.

***

Cibotaru, Marin. Înveşnicire: a fost dezvelit basorelieful violonistului şi dirijorului Serghei Lunchevici (1934-1995), autor - sculptorul Matei Levenzon secondat de colegul său Serghei Ganenco / Marin Cibotaru // Moldova suverană. – 2001. – 30 aug. – P. 6.

Drejzler, Mihail. Fortuna, povernis' k nemu licom!: [Matvei Levenzon] / Mihail Drejzler // Evrejskoe Mestečko. – 2006. – Mai (Nr. 20).

Matvei Levenzon // Literatura, iskusstvo i nauka v Moldove. – Chişinău, 1995; 2000.

Matvei Levenzon // Stranicy istorii i sovremennost' – Chişinău, 1997.

V pamât' o naslednike lèutarov: [a fost dezvelit basorelieful violonistului Serghei Lunchevici (1935-1995), autor - sculptorul Matvei Levenzon şi Serghei Ganenco] // Nezavisimaâ Moldova. – 2001. – 29 aug. – P. 3.

***

Drejzler, Mihail. Fortuna, povernis' k nemu licom!: [Resursă electronică] // http://www.dorledor.info/magazin/index.php?mag_id=150&art_id=1810&pg_no=5

When I am Sixty-Four ... [Matvei Lezenzon] [Resursă electronică] // http://apdance1.livejournal.com/7549.html

V. M.

CALENDAR NAȚIONAL

IUNIE

2011

Miercuri	1
Joi	2
Vineri	3
Sâmbătă	4
Duminică	5
Luni	6
Marți	7
Miercuri	8
Joi	9
Vineri	10
Sâmbătă	11
Duminică	12
Luni	13
Marți	14
Miercuri	15
Joi	16
Vineri	17
Sâmbătă	18
Duminică	19
Luni	20
Marți	21
Miercuri	22
Joi	23
Vineri	24
Sâmbătă	25
Duminică	26
Luni	27
Marți	28
Miercuri	29
Joi	30

130 de ani de la naşterea lui **Nicolae Bivol**, om politic şi jurnalist, a fost director general de industrie şi comerţ, primar de Chişinău (1 iun. 1881 - 3 iul. 1941). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 417-418.

375 de ani de la naşterea lui **Spătarul Nicolae Milescu**, diplomat, filozof, filolog, geograf, etnograf, memorialist şi teolog român (1 iun. 1636 - 1708). A se vedea şi art. din CB 1996, p. 79-83; CB 1998, p. 204; CN 2006, p. 175-176; CN 2008, p. 447-449.

55 de ani de la naşterea scriitorului şi publicistului român **Mircea Cărtărescu** (1 iun. 1956).

90 de ani de la naşterea lui **Vasile Siminel**, specialist în domeniul ameliorării, producerii seminţelor şi geneticii plantelor agricole, profesor universitar, doctor habilitat în ştiinţe agricole, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (2 iun. 1921). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 119-121.

190 de ani de la naşterea lui **Ion C. Brătianu**, om politic român, membru de onoare al Academiei Române (2 iun. 1821 - 4 mai 1891). Este considerat „părintele liberalismului românesc".

160 de ani de la naşterea lui **Eduard Caudella,** compozitor român de muzică de operă, violonist, dirijor, profesor şi critic de muzică (3 iun. 1841 – 15 apr. 1924). A se vedea şi art. din CB 1994, p. 72-74; CN 2001, p. 112; 2006, p. 162-163.

130 de ani de la naşterea lui **Mihail Larionov**, pictor, grafician şi scenograf avangardist rus, originar din Transnistria (3 iun. 1881 - 10 mai 1964). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 178-179.

60 de ani de la naşterea lui **Victor Lăcustă**, specialist în domeniul fiziologiei clinice şi medicinei tradiţionale, profesor universitar şi membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (5 iun. 1951).

75 de ani de la naşterea lui **Pavel Vlad**, specialist în domeniul chimiei organice şi bioorganice a compuşilor naturali şi biologic activi, profesor universitar (6 iun. 1936). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 179-180.

65 de ani de la naşterea lui **Tudor Palladi**, poet, critic literar, traducător şi editor (6 iun. 1946). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 180.

50 de ani de la naşterea doctorului habilitat în chimie, profesor universitar, **Igor Povar** (6 iun. 1961).

190 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Tudor Vladimirescu**, om politic român, organizatorul şi conducătorul revoluţiei sociale din 1821 (1780 - 7 iun. 1821). A se vedea şi art. din CN 2005, p. 397-398.

125 de ani de la naşterea lui **Henri Coandă**, academician, fizician şi inginer român, pionier al aviaţiei (7 iun. 1886 - 25 noiemb. 1972). A inventat motorul cu reacţie şi a descoperit efectul care îi poartă numele. A se vedea şi art. din CN 2006, p. 181-182.

200 de ani de la naşterea lui **James Yong Simpson**, profesor, chirurg şi obstetrician scoţian (7 iun. 1811 - 6 mai 1870). Cunoscut ca pionier în utilizarea anesteziei în obstetrică.

75 de ani de la naşterea lui **Kenneth Géddes Wilson**, fizician american, laureat al Premiului Nobel pentru fizică (8 iun. 1936).

80 de ani de la naşterea coregrafului **Ion Furnică** (9 iun. 1931). A

se vedea şi art. din CN 2001, p. 122-123.

150 de ani de la naşterea lui **Pierre Maurice Marie Duhem**, chimist, filozof şi istoric francez (9 iun. 1861 - 14 sept. 1916).

175 de ani de la stingerea din viaţă a lui **André-Marie Ampère,** fizician şi matematician francez (20 ian. 1775 – 10 iun. 1836). Este considerat unul dintre principalii fondatori ai electromagnetismului. A se vedea şi articolul din CN 2005, p. 123-124.

100 de ani de la stingerea din viaţă a mezzo-sopranei ruse, de origine ţigănească, din Basarabia, **Varvara Panina** (1872 – 10 iun. 1911).

70 de ani de la naşterea poetului şi publicistului **Petru Dudnic** (10 iun. 1941 – 6 noiemb. 1984). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 123-124.

135 de ani de la naşterea lui **Eugen Adamovici**, cel dintâi aviator basarabean şi unul dintre primii aviatori români, om politic (11 iun. 1876 - ?). Cunoscut şi ca autor al mai multor lucrări pe teme religioase, filozofice şi militare.

200 de ani de la naşterea filozofului şi criticului literar rus **Vissarion G. Belinski** (11 iun. 1811 - 7 iun. 1848). Fondator al programului estetic al realismului în literatura rusă (Şcoala naturală). A se vedea şi art. din CN 2008, p. 192-193.

100 de ani de la naşterea lui **Luis Walter Alvarez**, fizician, savant şi inventator american, laureat al Premiului Nobel pentru fizică (13 iun. 1911 - 1 sept. 1988).

75 de ani de la naşterea actorului român de teatru, film şi televiziune **Cornel Coman** (14 iun. 1936 - 16 iun. 1981).

70 de ani de la naşterea lui **Viorel P. Barbu**, profesor universitar, matematician român, membru titular al Academiei Române, vicepreşedinte al Academiei Române (14 iun. 1941).

200 de ani de la naşterea prozatoarei americane **Harriet Becher-Stowe** (14 iun. 1811 - 1 iul. 1896). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 128-129.

125 de ani de la naşterea lui **Alexandru N. Donici**, scriitor, publicist, istoric literar, traducător, savant antropolog român (15 iun. 1886 - 13 mai 1936). A se vedea şi CB 1996, p. 71-72; CN 2006, p. 189-190.

100 de ani de la naşterea actriţei române de teatru şi film **Eliza Petrăchescu** (15 iun. 1911 - 4 mart. 1977).

120 de ani de la naşterea lui **Vladimir Albiţchi (Albitzky)**, astronom rus, originar din Basarabia, autor al unui catalog unic ce cuprinde vitezele radiale a cca 800 de stele (16 iun. 1891 - 15 iun. 1952).

85 de ani de la naşterea lui **Sergiu Rădăuţanu**, om de ştiinţă, specialist în domeniul fizicii şi chimiei materialelor semiconductoare (17 iun. 1926 - 6 mart. 1998). A fost organizatorul şi primul rector al Universităţii Tehnice din Chişinău. A se vedea şi art. din CN 2001, p. 132-133; CN 2006, p. 191-192.

100 de ani de la naşterea lui **Victor Nekrasov**, poet, critic, jurnalist şi editor rus (17 iun. 1911 - 3 sept. 1987).

75 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Maxim Gorki** (**Alexei M. Peşkov**), scriitor rus, fondator al realismului socialist în literatură şi activist politic (28 mart. 1868 – 18 iun. 1936). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 194-196.

85 de ani de la naşterea lui **Constantin Moraru**, doctor habilitat, specialist în domeniul fiziologiei, biochimiei, geneticii şi ameliorării plantelor, profesor universitar, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (19 iun. 1926). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 196-197.

55 de ani de la naşterea **Mariei Duca**, doctor habilitat, specialist în domeniul biologiei, pedologiei şi geneticii vegetale, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (19 iun. 1956).

120 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Mihail Kogălniceanu**, om politic, istoric, scriitor şi publicist român (6 sept. 1817 - 20 iun. 1891). A se vedea şi art. din CB 1997, p. 216-221; CN 2007, p. 274-276.

150 de ani de la naşterea lui **Frederick Gowland Hopkins**, biochimist şi fiziolog englez, laureat al Premiului Nobel (20 iun. 1861 - 16 mai 1947).

70 de ani de la naşterea lui **Anatol Jacotă**, profesor universitar, specialist în domeniul geneticii şi fiziologiei plantelor, doctor habilitat în ştiinţe biologice şi membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (21 iun. 1941 - 11 ian. 2010). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 133-134.

65 de ani de la naşterea **Galinei Furdui**, poetă, eseistă şi traducătoare (21 iun. 1946). A se vedea şi art. dun CN 2006, p. 197-198.

125 de ani de la naşterea lui **Mişu (Mihai) Fotino**, actor român de teatru şi film, un model de autentic actor de comedie şi de revistă (21 iun. 1886 - 4 ian. 1971). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 199-200.

230 de ani de la naşterea lui **Siméon-Denis Poisson**, matematician, geometrician şi fizician francez (21 iun. 1781 - 25 apr. 1840).

75 de ani de la naşterea lui **Idel Bronştein,** matematician, profesor universitar, cercetător ştiinţific superior şi doctor habilitat în ştiinţe fizico-matematice, stabilit în SUA (22 iun. 1936).

75 de ani de la naşterea poetului şi traducătorului **Vladimir Rusnac** (22 iun. 1936). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 200-201.

70 de ani de la naşterea **Lidiei Istrati**, scriitoare, prozatoare şi om politic (22 iun. 1941 - 25 apr. 1997). A se vedea şi art. din CN

2001, p. 135-136.

65 de ani de la naşterea pictoriţei **Ludmila Ţonceva** (22 iun. 1946).

100 de ani de la naşterea prozatorului şi eseistului argentinian **Ernesto Sábato** (24 iun. 1911). Considerat unul dintre cei mai importanţi prozatori latino-americani şi un important romancier contemporan. A se vedea şi art. din CN 2001, p. 136-137.

75 de ani de la naşterea lui **Vitalie Zagaevschi**, pedagog, ziarist, publicist şi autor de versuri pentru copii, eminent al culturii din Republica Moldova (25 iun. 1936).

70 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Ion Halippa**, istoric, arheolog, arhivist şi redactor (4 ian. 1871 - 25 iun. 1941). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 12-14; CN 2006, p. 17-18.

75 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Constantin Stere**, jurist, filozof, om politic, publicist, scriitor, memorialist, critic şi istoric literar (1 iun. 1865 - 26 iun. 1936). A se vedea şi art. din CB 1995, p. 65-68; CB 1996, p. 95-96; CN 2005, p. 161-163; CN 2006, p. 203-204.

90 de ani de la naşterea lui **Paul Petrescu**, etnolog român, originar din Basarabia, stabilit în SUA, membru de onoare din străinătate al Academiei Române (27 iun. 1921 - 2009).

90 de ani de la naşterea specialistului în domeniul geneticii şi ameliorării porumbului **Tihon Cialâc,** membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (29 iun. 1921 - 10 mart. 2006).

80 de ani de la naşterea lui **Petru Soltan**, specialist în domeniul geometriei, topologiei, matematicii aplicate, doctor habilitat în ştiinţe fizico-matematice, membru titular al Academiei de Ştiinţe a Moldovei; membru de onoare al Academiei Române (29 iun. 1931). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 139-141; CN 2006, p. 207-214.

65 de ani de la înfiinţarea la Chişinău a **Academiei de Ştiinţe a Moldovei**, cel mai înalt for de ştiinţă şi cultură din Republica Moldova (29 iun. 1946). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 183-186.

120 de ani de la naşterea lui **Petre Andrei**, profesor universitar, sociolog şi filozof român, om politic, membru post-mortem al Academiei Române (29 iun. 1891-4 oct. 1940).

135 de ani de la naşterea lui **Anton Davidoglu**, matematician şi profesor universitar român, iniţiatorul cercetărilor în domeniul ecuaţiilor diferenţiale ordinare sau cu derivate parţiale (30 iun. 1876 - 27 mai 1958).

150 de ani de la naşterea lui **Anton S. Arenski**, compozitor, pianist şi profesor rus (30 iun. 1861 - 25 febr. 1906).

100 de ani de la naşterea lui **Czeslaw Milosz**, poet şi eseist polonez, laureat al Premiului Nobel pentru literatură (30 iun. 1911 - 14 aug. 2004).

60 de ani de la apariţia la Madrid (Spania) a revistei de cultură românească **"Destin" (**iun. 1951-1972). În aceasta revistă au publicat oameni de ştiinţă, critici literari, scriitori, din exilul spaniol şi din întreaga lume.

Nicolae BIVOL
1881-1941

Om politic şi jurnalist, director general de industrie şi comerţ, primar de Chişinău.

S-a născut la 1 iun. 1881 la Ialoveni, în familia preotului Petru Bivol. S-a stins din viaţă la 3 iul. 1941, la Taşkent, Uzbekistan.

Îşi face studiile la Seminarul Teologic din Chişinău (1902) şi la Universitatea din Dorpat (azi Tartu, Estonia), la Facultatea de fizică şi matematică (1905).

La 11 mai 1918 a fost ales deputat în Sfatul Ţării din partea proletariatului organizat din Basarabia. În două rânduri a fost primar al oraşului Chişinău (1923-1924) şi (1925-1926). A fost proprietar al tăbăcăriei şi al bazinului de apă, construit din propriile surse. Scoate la Chişinău săptămânalul *Viaţa noastră* (1935).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2006*. – Chişinău: BNRM 2006. – P. 417-418.

BIBLIOGRAFIE:

„Basarabia necunoscută". Chişinău. (vol. 1-5) Iurie Colesnic [Resursă electronică] // wwwgid-românia. com / IndexSectionst.asp?SID=194
Cunoaşte-ţi istoria [Resursă electronică] // wwwproromânia.net / cunoaşte-ţi istoria.htm
Personalităţi marcante [Resursă electronică] // ialoveni.md /ro/ personalităţi: html.
Viaţa noastră – ziarul care a salvat viaţa unui deputat…[Resursă electroniocă] // wwwtimpul.md /.../ viaţa-noastră-ziarul-care-a-salvat-viaţa-unui-deputat-în-sfatul-ţării-1834.html

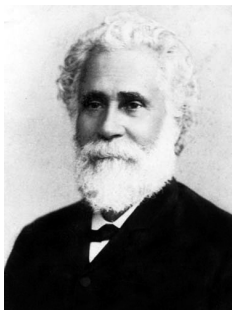

Ion C. BRĂTIANU
1821 - 1891

Om politic român, personalitate marcantă a vieţii politice din România sec. al XIX-lea.

S-a născut la 2 iun. 1821, la Piteşti. Se stinge din viaţă la 4 mai 1891, în localitatea Florica (reşedinţa familiei) din jud. Argeş. Contemporanii l-au numit *fondatorul dinastiei de la Florica*. Trei dintre fiii săi, Ion I.C. Brătianu, Vintilă şi Dinu, dar şi nepotul Gheorghe, au continuat opera politică a părintelui lor.

Intrat în armată (1835), în 1838 avansează la gradul de praporcic (sublocotenent).

A studiat (din 1841) la Şcoala Politehnică din Paris; în paralel a audiat prelegerile profesorilor Edgar Quinet şi Jules Michelet de la Collège de France.

Se remarcă în cadrul acţiunilor *Societăţii studenţilor români din Paris* (1845) şi se înscrie în două loje masonice ale radicalilor francezi, în cadrul cărora se formează ca revoluţionar. Revenit în ţară (1848), se numără printre fondatorii Comitetului Revoluţionar din Ţara Românească (mai 1848), este secretar al Guvernului Provizoriu şi prefect al Poliţiei capitalei. După înfrângerea rebeliunii, se refugiază pentru un timp la Paris (1848-1857), unde a desfăşurat o susţinută activitate pe lângă cercurile politice franceze în sprijinul cauzei naţionale a românilor.

S-a situat întotdeauna în primplanul evenimentelor istorice care au marcat destinul poporului român: Unirea Principatelor, aducerea lui Carol I pe tronul României, cucerirea Independenţei de Stat. "*Să vorbeşti despre viaţa lui Ion C. Brătianu înseamnă să vorbeşti de toată istoria României de la 1848 până la 1890. Una se confundă cu cealaltă*", scria Ion G. Duca.

Din 1857 se angajează din plin în activităţi pentru susţinerea cauzei unioniste. Alături de fratele său, Dumitru C. Brătianu, şi de C.A. Rosetti, se situează în fruntea grupării radicale de stânga a liberalilor din Ţara Românească. Este ales membru al Divanului ad-hoc (1857) şi al Adunării Elective (1859) de la Bucureşti, unde votează dubla alegere a lui Al.I. Cuza pe tronul Principatelor Unite Române. De altfel, s-a numărat printre principalii lideri ai conjuraţiei liberalilor radicali şi conservatorilor, care au impus abdicarea lui Al.I. Cuza (1866).

A avut o activitate guvernamentală impresionantă, deţinând cel mai lung mandat (până în perioada comunistă) de prim-ministru al României (1876-1888). Ajutat de Constantin A. Rosetti, a format un cabinet liberal, care a rămas la putere în timpul Războiul pentru Independenţă din 1877-1878, Congresului de la Berlin, la formarea Regatului Român, revizuirea Constituţiei şi alte reforme. În timpul ministeriatelor sale, a adoptat măsuri ample pentru modernizarea şi consolidarea statului român. Este considerat a fi unul dintre făuritorii României moderne şi *părintele liberalismului românesc* (deoarece prin eforturile sale a fost posibilă unificarea facţiunilor moderate şi radicale într-o singură formaţiune politică, Partidul Naţional Liberal, care a rămas principalul partid politic din ţară până la instaurarea regimului comunist).

S-a manifestat şi ca scriitor. A publicat câteva pamflete în limba franceză: *Mémoire sur l'Empire d'Autriche dans la question d'Orient* (1855), *Réflexions sur la situation* (1856), *Mémoire sur la situation de la Moldavie depuis le traité de Paris* (1857) şi *La Question religieuse en Roumanie* (1866).

Membru de onoare al Academiei Române (1878).

BIBLIOGRAFIE:

Brătianu, Ion C. Din scrierile şi cuvântările lui Ion C. Brătianu: Lupta pentru redeşteptarea naţională / Ion C. Brătianu; red.: Aurel Ştefanachi. –

Iaşi: Tipogr. Moldova, 2002. – 313 p.

***

****Apostol, Stan.** Ion C. Brătianu, un promotor al liberalismului în România / Stan Apostol. – Bucureşti: Ed. Globus, 1993.

Cantacuzino, Sabina. Din viaţa familiei Ion C. Brătianu: în 2 vol. / îngr., ed., introd. şi note E. Simion. – Bucureşti: Albatros, 1993-1996. – (Col. Memoria).

Din corespondenţa familiei Ion C. Brătianu 1861-1883: în 5 vol. / pref.: I. Nistor. – Bucureşti: Independenţa, 1934-1935.

Răutu, Constantin. Ion C. Brătianu: Omul. Timpurile. Opera (1821-1891) / Constantin Răutu; pref.: prof. univ. Al. Lapedatu. – Turnu-Severin: Datina, 1940. – 20 p.

Stan, Apostol. Ion C.Brătianu: Un promotor al liberalismului în România / Apostol Stan. – Bucureşti: Globus, 1993. – 478 p.

Stoenescu, Alex Mihai. Dinastia Brătianu: roman foileton / Alex Mihai Stoenescu. – Bucureşti: RAO, 2002. – 336 p.

Tăuşan, Gr. Ion C. Brătianu: 1821-1891 / Gr. Tăuşan, Gh. Lazăr. – Bucureşti: Imprimeriile "Independenţa", 1937. – 72 p.

***

Berindei, Dan. Viaţa şi opera lui Ion C. Brătianu / Dan Berindei // Academica. – 2006. – Nr. 50. – P. 42-43.

Brătescu, Liviu. I.C. Brătianu şi problema prinţului străin / Liviu Brătescu // Anuarul Inst. de Ist. "A.D. Xenopol", Iaşi. – 2004. – P. 263-278.

Nicolescu, Nicolae C. Ion C. Brătianu / Nicolae C. Nicolescu // Nicolescu, Nicolae C. Şefii de stat şi de guvern ai României: 1859-2003: mică encicl. – Bucureşti: Meronia, 2003. – P. 181-187.

Ungureanu, Gheorghe. Filozofia istoriei în scrierile lui Ion C. Brătianu / Gheorghe Ungureanu // Bul. şt. Univ. Piteşti. Ser. şt. socio-umane. – 2004. – Nr. 2. – P. 9-14.

***

Dumitriu, Mircea. Ion C. Bratianu, om politic european [Resursă electronică] //http://www.romanialibera.ro/opinii/aldine/ion-c-bratianu-om-politic-european-120566.html

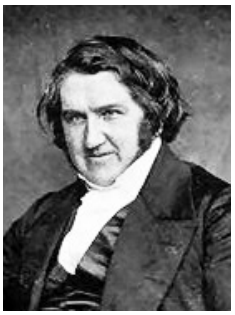

James Young SIMPSON
1811 - 1870

Profesor, chirurg şi obstetrician scoţian. Figură marcantă în istoria medicinei, a fost unul dintre iniţiatorii utilizării anesteziei.

S-a născut la 7 iun. 1811, în localitatea Bathgate (Marea Britanie), în familia modestă a unui brutar. Se stinge din viaţă la 6 mai 1870, la Londra.

A studiat ştiinţele umanistice şi medicina la Universitatea din Edinburgh (1825-1830). La vârsta de 19 ani, devine licenţiat şi practică medicina într-o localitate rurală. După cursurile urmate în centrele medicale europene, cum ar fi Londra, Oxford, Paris şi Bruxelles, se specializează în obstetrică. În 1832 obţine gradul de doctor în ştiinţe şi postul de medic obstetrician la un spital din Edinburgh. Profesor la Universitatea din Edinburgh (din 1840).

La 36 de ani, a descoperit efectele anestezice ale cloroformului, introdus cu succes pentru uz medical general, în special, în obstetrică, atrăgându-şi astfel, criticile unor înalţi prelaţi şi medici de renume.

A căpătat popularitate şi prestigiu în întreaga lume, a avut pacienţi şi din India, America sau Australia. Din anul 1847, a fost unul dintre medicii de la curtea reginei Victoria a Marii Britanii.

A inventat o serie de instrumente medicale, printre care forcepsul, care-i poartă numele şi a semnat mai multe studii şi cărţi de specialitate, inclusiv *Gynecaecigical works* şi *Essays of anaesthesia,* şi a colaborat la revistele de medicină ale timpului.

Pasionat şi de arheologie, şi-a publicat observaţiile sale în trei volume.

Timp de 17 ani a deţinut funcţia de preşedinte al Societăţii de obstetrică din Edinburgh (1841-1858). În 1849 a fost ales preşedinte al Colegiului Regal al Medicilor, în 1852 devine preşedinte al Societăţii Regale din Edinburgh, iar peste un an devine membru de onoare al Academiei de Medicină din Franţa. În anii următori este ales membru în majoritatea Societăţilor Medicale din Europa şi America.

Doctor de onoare al Universităţilor din Edinburgh, Oxford şi Dublin.

Distins cu mai multe ordine şi medalii, inclusiv Premiul şi Medalia de Aur ale Academiei de Ştiinţe din Franţa (1856).

În 1866 a fost înnobilat cu titlul de baron.

BIBLIOGRAFIE:

****Gordon, Henry Laing.** Sir James Young Simpson and Chloroform (1811-1870) / Henry Laing Gordon. – Honolulu: University Press of the Pacific, 2002.

***

James Young Simpson [Resursă electronică] //en.wikipedia.org/wiki/**James_Young_Simpson** –

Professor James Young Simpson [Resursă electronică] //http://www.general-anaesthesia.com/images/james-simpson.html

Sir James Young Simpson [Resursă electronică] //http://www.electricscotland.com/history/other/simpson_james.htm

Sir James Young Simpson, 1st Baronet; Works by James Young Simpson: [Resursă electronică] //http://www.whonamedit.com/doctor.cfm/2532.html

Varvara PANINA
1872 – 1911

Interpretă de romanţe şi cântece ţigăneşti, cu rădăcini în Basarabia.

S-a născut în anul 1872, la Moscova, în familia unui comerciant ţigan. Se stinge din viaţă la

10 iun. 1911.

La vârsta de 14 ani cânta în corul ţigănesc de la restaurantul condus de Alexandra Panina. Curând, se căsătoreşte cu nepotul acesteia şi îşi creează propriul cor la restaurantul *Yar*, care devine faimos în tot oraşul, aici venind pentru a asculta muzică ţigănească scriitori celebri, jurnalişti şi artişti.

Prima apariţie pe *scena mare*, are loc abia în anul 1902, într-un concert solo, de un mare succes, prezentat la Sankt Petersburg în sala Adunării Nobilimii (acum Sala Mare a Filarmonicii) şi care marchează începutul carierei de interpretă de romanţe, cântece vechi ruseşti şi ţigăneşti. În interpretarea ei au răsunat lucrări din opera lui Glinka,Varlamov, Aliabiev, Pashalov, romanţe şi cântece pe versurile lui Puskin, Delvig, A. Tolstoi, Nekrasov ş.a.

A concertat în majoritatea oraşelor mari din Rusia, fiind cunoscută ca *regina romanţei ţigăneşti.*

Posedând un talent de o muzicalitate extraordinară, a fost admirată de Al. Blok, care a numit-o "*divina Varia Panina",* de Lev Tolstoi, Şaliapin, Kuprin, Cehov ş.a. A cântat şi pentru membrii familiei ţarului Nicolai II.

BIBLIOGRAFIE:

Zolotye rossypi romansa: Varâ Panina [Înregistrare audio]. – [S.l.], 2000. – CD, MP3, 192 kbps, 57:47

***

Nest'ev, Izrail' V. Zvezdy russkoj èstrady: (Panina, Vâl'ceva, Plevickaâ): Očerki o russkih èstradnyh pevicah načala XX veka / Izrail' V. Nest'ev. – izd. 2-e, dop. – Moskva: Sov. kompozitor, 1974. – 182 p.

***

Širinskij, N. Lûbimica staroj Moskvy [Resursă electronică] / N. Širinskij // rusk.ru/st.php?idar=800230

Varâ Panina [Resursă electronică] // http://www.russia-ic.com/people/culture_art/335/

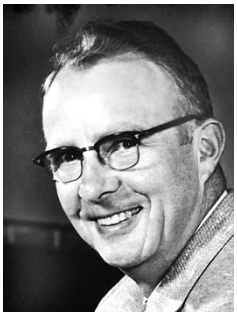

Luis Walter ALVAREZ
1911 - 1988

Fizician, profesor şi inventator american. Laureat al Premiului Nobel (1968).

S-a născut la 13 iun. 1911, la San Francisco, California. Se stinge din viaţă la 1 sept. 1988, la Berkeley, California.

A studiat chimia şi matematica la Universitatea din Chicago (1932), unde-şi ia şi doctoratul în 1936. Din acelaşi an este cercetător în laboratorul de fizică nucleară de la Universitatea din California. Profesor la Universitatea din Berkeley, California (1936-1978).

Contribuţii în fizica particulelor elementare. A pus în evidenţă o serie de rezonanţe, a realizat primul accelerator liniar de protoni şi a perfecţionat camera cu bule de hidrogen. În anul 1961 a descoperit mezonii omega. În 1939 a găsit împreună cu Felix Bloch momentul magnetic al neutronului. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial a lucrat la dezvoltarea bombei atomice şi a radarului.

A fost membru al Academiei Naţionale de Ştiinţe, al Academiei Americane de Arte şi Ştiinţe, al Academiei Naţionale de Inginerie, al Societăţilor Americane de Fizică (preşedinte, 1969) şi de Filozofie.

Menţionat cu mai multe premii şi distincţii naţionale, inclusiv *Collier Trophy* (1946), Premiul *John Scott Medaland* (1953), *Medal for Merit* (1957), "*California Scientist of the Year"* (1960), *Einstein Medal* (1961), *Pioneer Award of the AIEEE* (1963), *National Medal of Science* (1965) etc.

BIBLIOGRAFIE:

****Alvarez, Luis W.** Adventures of a Physicist / Luis W. Alvarez. – New York: Basic Book, 1987.

***

****Towers, Peter**. Discovering Alvarez: Selected Works of Luis W. Alvarez. with commentary by his students and colleagues / Peter Towers. – Chicago: University of Chicago Press, 1987.

***

Alvarez, Luis Walter // Personalităţi ale ştiinţei. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1977. – P. 7.

Popescu, Ioan-Ioviţ. Alvarez, Luis Walter / Ioan-Ioviţ Popescu, Ion Dima // Premiile Nobel pentru fizică (1901-1998). – Bucureşti : Ed. Acad. Române, 1998. – P. 246-248.

***

Luis Walter Alvarez [Resursă electronică] // en.wikipedia.org/wiki/Luis_Walter_Alvarez

Luis Walter Alvarez [Resursă electronică] //nobelprize.org/nobel.../**alvarez**-bio.html

Luis Walter Alvarez [Resursă electronică] //**www**.answers.com/topic/**luis-alvarez**

Viorel P. BARBU
1941

Matematician, profesor universitar, academician român.

S-a născut la 14 iun. 1941, în localitatea Deleni, jud. Vaslui.

A făcut studii la Universitatea *Al.I. Cuza* din Iaşi (1964) şi specializarea la Universitatea din Roma (1969-1970). Doctor în ştiinţe (1969).

Din anul 1964 activează în cadrul Universităţii *Al.I. Cuza* din Iaşi, asistent (1964-1970), conferenţiar (1973-1980), profesor (din 1980), decan (1976-1981), rector (1981-1989), unde a predat cursuri de ecuaţii diferenţiale, ecuaţii cu derivate parţiale, analiză neliniară, teoria controlului optimal, analiză funcţională.

Cunoscut la nivel internaţional, a fost implicat în diverse programe de cercetare şi academice la

Universitatea Cincinnatti, Ohio, Bologna, Paris, Wuhan, Virginia sau Bonn, Cambridge, o parte din instituţiile unde a fost *visiting professor.*

A publicat cca 170 de lucrări originale în reviste internaţionale de matematică şi 12 cărţi (monografii şi tratate).

A participat la prestigioase conferinţe ştiinţifice de top mondial, inclusiv la Haifa (2008), Beijing şi Bielefeld (2009).

Membru al comitetului editorial al mai multor reviste internaţionale de matematică: *Numerical Functional Analysis and Optimization,* Marcell Dekker (New York), *Differential and Integral Equations* şi *Advances in Differential Equations* (Ohio, SUA), *Communications in Applied Analysis* (Atlanta, SUA),

Nonlinear Functional Analysis and Applications (Coreea).

Membru corespondent (1991), membru titular (1993) al Academiei Române.

În cadrul Academiei Române a ocupat posturile de director al Institutului de Matematică al Filialei Iaşi (din 1990), vicepreşedinte al Academiei Române (1998-2002) şi preşedinte al Filialei Iaşi a Academiei Române (din 2001).

Membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (2001).

Doctor Honoris Causa al Universităţilor din Nebraska (SUA), Piteşti, Galaţi, Craiova.

Profesor de onoare al Universităţii Wuhan (China, 1999).

Distins cu Premiul *S. Stoilow* al Academiei Române (1972).

BIBLIOGRAFIE:

Barbu, Viorel. Convexity and Optimization in Banach Spaces / Viorel Barbu, Theodor Precupanu; Univ. of Iaşi, Romania. – 2 ed. – Bucureşti; Boston: D.Riedel Publ. Comp., 1986. – 397 p.

Barbu, Viorel. Probleme la limită pentru ecuaţii cu derivate parţiale / Viorel Barbu. – Bucureşti: Ed. Acad. Române, 1993. – 284 p. – (Col. Analiza modernă şi aplicaţii).

Câmpul universitar şi actorii săi / Viorel Barbu, Jacqueline Barus-Michel, Ştefan Boncu, ...; coord. şi pref.: Adrian Neculau. – Iaşi: Polirom, 1997. – 318 p. – (Psihologie. Ştiinţele educaţiei).

***

Barbu, Viorel // Membrii Academiei de Ştiinţe a Moldovei: dicţ. : 1961-2006. – Chişinău: Ştiinţa, 2006. – P. 297-298.

Barbu, Viorel // Nemuritorii Academicieni români / coord.: Ioan Ivanici, Paraschiv Marcu. – Bucureşti, 1994. – P. 30-32.

Rusu, Dorina N. Barbu, Viorel / Dorina N. Rusu // Rusu, Dorina N. Membrii Academiei Române: dicţ.: 1866-2003. – ed. a 3-a, revăzută şi adăugită. – Bucureşti: Ed. Enciclop.; Ed. Acad. Române, 2003. – P. 80-81.

***

Viorel Barbu [Resursă electronică] //http://www.acad.ro/pag_cv/cv_vbarbu.htm

Un iesean este profesor de top la Cambridge [Resursă eklectronică] // http://www.romanian-portal.com/stiri/Marea-Britanie/profesor-de-top-la-cambridge.html

Harriet BEECHER STOWE
1811-1896

Scriitoare americană.

Numele deplin: Elizabeth Harriet Beecher Stowe.

S-a născut la 14 iun. 1811, la Litchfield, statul Connecticut, SUA, în familia unui pastor calvin. Se stinge din viaţă la 1 iul. 1896, la Hartford, Connecticut.

Timp de mai mulţi ani, a fost profesoară la şcoala pentru fete, fondată de sora ei (1824-1832) şi, în paralel, se ocupa de acitivitatea literară, publicând în revistele timpului o serie de povestiri pentru copii, dar care trec neobservate. În 1851-1852 a publicat celebrul său roman *Coliba unchiului Tom* - o amplă imagine a vieţii sclavilor în statele sudice ale Americii. Iniţial a fost publicat săptămânal, timp de un an, în paginile unui ziar din Washington, apoi şi editat. Romanul a avut un succes imens, faima cărţii se răspândeşte repede, a fost cel mai bine vândut roman al secolului al XIX-lea. Autoarea capătă recunoaştere internaţională; între anii 1853 şi 1856 face trei călătorii în Europa.

Acest roman a fost tradus în circa 40 de limbi, editat în milioane de exemplare, devenind cartea favorită în lectura copiilor. Numai în Anglia a fost retipărită de 35 de ori.

Chiar în anul apariţiei (1852), romanul a fost adaptat cu succes pentru scenă; la Teatrul *Troy* din New York au fost jucate cca 150 de spectacole. La începutul sec. XX a fost turnat şi un film, destul de popular la acel timp.

Deşi a mai semnat şi alte vreo zece romane, eseuri sau poezii, acestea nu s-au bucurat de aceeaşi popularitate, Harriet Beecher Stowe fiind considerată *scriitoarea care a scris doar o singură carte.*

Istoricii au afirmat că romanul *Coliba unchiului Tom* a avut un impact atât de mare asupra publicului, încât a condus la declanşarea Războiului Civil, în urma căruia sclavia a fost abolită. Se spune că, întâlnind-o pe Harriet Beecher Stowe, la începutul războiului, Abraham Lincoln a afirmat: *"Deci aceasta este mica doamnă care a pornit un război atât de mare".*

A se vrdea şi articolul din *Calendar Naţional 2001.* – Chişinău, 2000. – P. 128-129.

BIBLIOGRAFIE:

****Beecher-Stowe, Harriet**. Coliba unchiului Tom [Carte electronică] / Harriet Beecher-Stowe. – CD-MP3, 128 kbps, durată: 12 ore 38 min. – (Perle ale clasicii).

Beecher-Stowe, Harriet. Coliba unchiului Tom / Harriet Beecher-Stowe. – Bucureşti: RAO, 2003. – 512 p.

Beecher-Stowe, Harriet. Coliba unchiului Tom / Harriet Beecher-Stowe. – Piteşti: Herra, 2009. – 224 p.

***

****Fritz, Jean**. Harriet Beecher Stowe and the Beecher Preachers / Jean Fritz. – New York: G. P. Putnam's Sons, 1994.

****Hedrick, Joan D.** Harriet Beecher Stowe: A Life / Joan D. Hedrick. – New York: Oxford University Press, 1994.

**** Thulesius, Olav.** Harriet Beecher Stowe in Florida: 1867-1884 / Thulesius, Olav. – [S.l.]: McFarland and Company, Inc., 2001.

Weinstein, Cindy. The Cambridge Companion to Harriet Beecher Stowe / Cindy Weinstein. – Cambridge: UP, 2004.

***

Harriet Beecher-Stowe: biografie [Resursă electronică] // http://www.cinemarx.ro/persoane/Harriet-Beecher-Stowe-179305.html?biografie

Harriet Beecher-Stowe: biografie [Resursă electronică] // http://www.nytimes.com/info/harriet-beecher-stowe/

Sergiu RĂDĂUŢANU
1926-1998

Om de cultură şi ştiinţă, specialist în domeniul fizicii şi tehnologiei materialelor semiconductoare.

S-a născut la 17 iun. 1926, la Chişinău. Se stinge din viaţă la 6 mart. 1998, în mod subit, la Sankt Petersburg.

Descendent dintr-o familie de intelectuali, printre care un bunic a făcut studii la Sorbona, tatăl - profesor de limbă franceză, bun cunoscător a nouă limbi străine şi mama - absolventă a conservatorului.

A urmat liceul *B.P.Hasdeu* din Chişinău. În 1955 este absolvent al Universităţii de Stat din Chişinău. În ian. 1959 a susţinut teza de doctor în ştiinţe fizico-matematice la Institutul de Fizică şi Tehnică *A.F. Ioffe* din Leningrad (Sankt Petersburg), iar în 1966 – teza de doctor habilitat. Colaborator ştiinţific (1959-1961), şef al Laboratorului de Materiale Semiconductoare al Institutului de Fizică Aplicată al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1961-1964).

Membru corespondent (1970), membru titular (1972) şi vicepreşedinte (1990-1995) al AŞM.

Conferenţiar universitar (1966), profesor universitar (1967). A fost invitat cu prelegeri în marile universităţi ale lumii (din Franţa, Germania, SUA, Anglia, Coreea de Sud, Ungaria, India, Japonia, Rusia etc.).

Deputat (1967-1975) şi preşedinte (1967-1971) al Sovietului Suprem al ex-RSSM.

A contribuit la organizarea şi afirmarea învăţământului ingineresc de la noi, a fost primul rector al Institutului Politehnic din Chişinău (1964-1973).

Director al Centrului de materiale semiconductoare al Institutului de Fizică Aplicată al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1995-1998).

Rezultatele cercetărilor sale se regăsesc în peste 1000 de studii, articole, comunicări, rapoarte, apărute în reviste de profil din ţară şi din străinătate. Autor şi coeditor a 30 de monografii, culegeri şi cărţi.

Preşedinte al Uniunii Ştiinţifico-Tehnice din Moldova (din 1974).

Membru de onoare al Academiei Române (1991) şi al societăţilor ştiintifice din multe ţări. *Doctor Honoris Causa* al mai multor universităţi (inclusiv al Universităţii Tehnice din Chişinău (1995).

Membru al Comitetului pentru Premiile de Stat ale RM în domeniul ştiinţei, tehnicii şi producţiei (1995).

Membru al Consiliului pentru problemele ştiinţei şi dezvoltării umane durabile (1996). Coorganizator al echipelor multidisciplinare de cercetare a civilizaţiei dacice şi cercetător în domeniu.

Laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova 1983 şi 1998 (post-mortem). Distins cu Ordinul Republicii (1996).

A se vedea şi art. din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău, 2000. – P. 131-133; *Calendar Naţional 2006*. – Chişinău, 2005. – P. 191-192.

BIBLIOGRAFIE:

Academicianul Sergiu Rădăuţan: Bibliografie / V. Iacub, V. Lagutina, L. Jarinova, A. Clapon; Universitatea Tehnică a Moldovei. Biblioteca. – Chişinău: Univ. Tehnică, 1994. – 122 p.

Şchipachin, Olga. Expoziţie jubiliară la Muzeu: 80 de ani de la naşterea academicianului Sergiu Rădăuţanu / Olga Şchipachin, Dragoş Toma // Tyragetia. – 2007. – Nr. 2. – P. 317-322.

***

Batîr, Dumitru. Sergiu Rădăuţan / Dumitru Batîr // Batîr, Dumitru. Neliniştea memoriei: Evoluţia chimiei în Moldova şi avatarurile vieţii: Sinteze. Portrete. Medalioane. Reflecţii. – Chişinău: Tipogr. AŞM, 2007. – P. 19-23; 348 p. : fotogr.

Belostecinic, Grigore. Sergiu Rădăuţan / Grigore Belostecinic // Belostecinic, Grigore. Doctori Honoris Causa ai ASEM / Grigore Belostecinic (coord.), Nicolae Brânzilă, Andrei Prodan ; red.: Constantin Crăciun. – Chişinău : ASEM, 2007. – 71 p. : fotogr.

Rădăuţan, Sergiu // Dicţionar de istorie / Alexei Agachi, ... – ed. a 2-a, revăz. şi adăugită. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 318.

Rădăuţan, Sergiu // Membrii Academiei de Ştiinţe a Moldovei: dicţ.: 1961-2006. – Chişinău: Ştiinţa, 2006. – P. 124-126. – (Col. Academica).

Sergiu Rădăuţan: In memoriam: 80 de ani de la naşterea acad., fost rector al Univ. Tehnice din Moldova (1926-1998) // Timpul. – 2006. – 16 iun. – P. 21.

***

Sergiu Rădăuţan [Resursă electronică] // http://www.radautan.info/

Viktor NEKRASOV
1911-1987

Scriitor, jurnalist şi editor rus.

S-a născut la 17 iun. 1911, la Kiev, Ucraina, într-o familie de medici. S-a stins din viaţă la 3 sept. 1987, la Paris.

În 1936 a absolvit Facultatea de Arhitectură la Institutul de Inginerie din Kiev. Paralel a studiat la Şcoala de actorie de pe lângă Teatrul Dramatic din Kiev. După absolvire a lucrat ca actor şi scenograf la teatrele din Kiev, Vladivostok, Rostov-pe-Don.

Ca scriitor debutează în 1946

cu povestirea *În tranşeele Stalingradului*, pentru care a fost premiat. A mai scris povestirile: *În oraşul natal*, *Kira Gheorghievna*, *O poveste tristă*, culegerea de povestiri *Vasia Konakov*, eseuri de călătorie: *Noţiuni de bază*, *Pe ambele părţi ale oceanului*.

Dezvoltă o activitate de disident, fiind interzis în URSS. În 1974 a emigrat în Franţa, unde a devenit redactor asociat al revistei *Continent*. A scris în exil o autobiografie (1976), romanul *Cei din faţă* (1978), alte proze. A fost laureat al Premiului de Stat al ex-URSS.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

* **Nekrasov, Viktor**. În tanşeele Stalingradului / trad. de E. A. Andrianov. – Chişinău: Ed. de Stat a Moldovei, 1949. – 268 p.

Nekrasov, Viktor. Izbrannye proizvedeniâ / Viktor Nekrasov. – Moskva: Goslitizdat, 1962. – 687 p.

Nekrasov, Viktor. Kira Georgievna / Viktor Nekrasov. – Moskva: Sov. pisatel', 1962. – 150 p.

Nekrasov, Viktor. Putešestviâ v raznyh izmereniâh / Viktor Nekrasov. – Moskva: Sov. pisatel', 1967. – 440 p.

Nekrasov, Viktor. V rodnom gorode / Viktor Nekrasov. – Moskva: Molodaâ gvardiâ, 1955. – 261 p.

Nekrasov, Viktor. Vasâ Konakov / Viktor Nekrasov. – Moskva: Sov. Rossiâ, 1965. – 119 p.

* * *

Nekrasov, Viktor // Dicţionar enciclopedic român. -- Bucureşti, 1965 – P. 490.

Nekrasov, Viktor // Russkie pisateli 20 vek: biobibliogr. slovar'. -- Moskva, 2000. – P. 492-493.

* * *

Nekrasov, Viktor [Resursă electronică] // http://ru.wikipedia.org/…/ Nekrasov-Viktor.

Nekrasov, Viktor [Resursă electronică] // http://www.encyclopedia.narod.ru./bios/…/ viktor.html

X. N.

Anatol JACOTĂ
1941-2010

Doctor habilitat în biologie, profesor universitar, academician, specialist în domeniul geneticii, fiziologiei şi biotehnologiei vegetale.

S-a născut la 21 iun. 1941, în s. Bădragii Noi, r-nul Edineţ. Se stinge din viaţă la 11 ian. 2010, la Chişinău.

A absolvit Facultatea de agronomie a Institutului Agricol din Chişinău în anul 1963 şi doctorantura în cadrul Institutului de Fiziologie şi Biochimie a Plantelor al AŞM (1967-1970). A fost cercetător ştiinţific inferior (1970-1973), cercetător ştiinţific superior (1973-1976), şef de laborator (1976-1984) la Institutul de Fiziologie şi Biochimie a Plantelor. Din 1985 a activat la Institutul de Genetică Ecologică al AŞM în funcţia de director adjunct pentru probleme de ştiinţă (1985-1990), apoi director (1990 - 2010) al Institutului de Genetică şi Fiziologie a Plantelor al AŞM.

A contribuit nemijlocit la crearea a 18 soiuri de plante omologate în ţară. Este autor a cca 400 de lucrări ştiinţifice, inclusiv 5 monografii, 26 de brevete de invenţie. A fondat şcoala ştiinţifică de genetică a rezistenţei plantelor. A pregătit 17 doctori şi doctori habilitaţi în ştiinţe biologice.

Om Emerit. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1995).

Savant cu renume mondial în domeniul geneticii şi ameliorării plantelor, a fost ales în calitate de membru de onoare al mai multor academii şi societăţi ştiinţifice.

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău, 2000. -- P. 133-134.

BIBLIOGRAFIE:

Jacotă, Anatol. Dicţionar explicativ de genetică / Anatol Jacotă, Ion Bâra; Acad. de Ştiinţe a Moldovei. Inst. de Genetică; Univ. "Al. I. Cuza", Iaşi. – Chişinău: F.E.P. "Tipogr. Centrală", 2006. – 432 p. : il. – Bibliogr. : p. 429-432.

„Probleme actuale ale geneticii, fiziologiei şi ameliorării plantelor": Materialele Conf. Naţ. cu participare int. = "Current Problems of Plant Genetics, Physiology and Breeding": Reports and Abstracts of the National Conference with international participation: 9-10 oct. 2008 / com. de red.: Anatol Jacotă (red. resp.), ... – Chişinău: [S.n.], 2008. – 638 p.; il., tab.

„Probleme actuale ale geneticii, biotehnologiei şi ameliorării" : Materialele Conf. Naţ. (jubiliară) cu participare int.: 17-18 febr. 2005 / Acad. de Ştiinţe a Moldovei; com. de red. : Anatol Jacotă (red. resp.), ... – Chişinău: CE al UASM, 2005. – 424 p., il., tab.

***

Academicianul Anatol Jacotă [director al Inst. de Genetică şi Fiziologie a Plantelor a AŞM, prof. univ., Om Emerit, savant cu renume mondial în domeniul geneticii]: In memorim // Lit. şi arta. – 2010. – 14 ian. – P.6; http://www.literaturasiarta.md/

Academicianul Anatol Jacotă: / M. Ghimpu, V. Filat, M. Lupu, Gh. Duca, ... // Jurnal de Chişinău. – 2010. – 15 ian. – P.23; http://www.jurnal.md/

Anatol Jacotă // Cercetători şi inventatori din Republica Moldova: (Prezentare succintă). P. 1 / cons. ed.: N. Taran (preş.), ... ; alcăt.: A. Zavalistâi, A. Mihai. – Chişinău: AGEPI, 2002. – P. 98-99.

Jacotă, Anatol // Membrii Academiei de Ştiinţe a Moldovei: dicţ.: 1961-2006. – Chişinău: Ştiinţa, 2006. – P. 217-218. – (Col. Academica).

Nucă, Sergiu. Fraţii Jacotă [inclusiv despre Anatol Jacotă] / Sergiu Nucă // Lit. şi arta. – 2101. – 4 febr. – P.5; http://www.literaturasiarta.md/

***

Anatol Jacotă [Resursă electronică] //http://www.sanatatea.com/art/social/6496-anatol-jacota-academician.html

Siméon Denis POISSON
1781-1840

Matematician şi fizician francez.

S-a născut la 21 iun. 1781, la Pithiviers, Franţa. Se stinge din viaţă la 25 apr. 1840, la Sceaux (lângă Paris).

Iniţial fiind obligat de a urma cursuri de medicină, din 1798 a studiat matematica la *École Polytechnique* din Paris, cea mai prestigioasă instituţie de învăţământ a timpului din Franţa, cu profesorii Laplace şi Lagrange, savanţi celebri.

Cu cele două articole publicate la nici douăzeci de ani, în *Recueil des Savants étrangers* (*Mémoire sur l'élimination dans les équation algebriques* şi *Mémoire sur la pluralité des integrales dans le calcul des différences* (1800), devine cunoscut în lumea oamenilor de ştiinţă.

Între anii 1802 şi 1808, a fost profesor la *École Polytechnique* din Paris, apoi un timp, astronom (1809). Din 1816 a fost profesor la Sorbona.

A publicat cca 400 de lucrări care au influenţat puternic evoluţia matematicii şi fizicii moderne. Şi-a adus contribuţiile în domeniile ecuaţiilor cu derivate parţiale, teoriei probabilităţilor, calculului variaţional. A stabilit ecuaţia cu derivate parţiale (*Ecuaţia lui Poisson*). A studiat legea numerelor mari, probleme de statistică, aplicaţiile teoriei probabilităţilor (*Legea lui Poisson*), integralele definite, seriile Fourier. Cercetări privind teoria undelor, teoria potenţialului, teoria căldurii, teoria elasticităţii etc. A introdus coeficientul care astăzi îi poartă numele.

În astronomie a efectuat cercetări privind inegalităţile seculare în mişcarea medie a planetelor, mişcarea Pământului în jurul centrului de greutate, variaţia axelor mari ale orbitelor planetelor.

Membru al Academiei de Ştiinţe din Paris (1812) şi, de asemenea, a fost membru al tuturor academiilor şi societăţilor ştiinţifice din America şi din Europa, inclusiv al Academiei de Ştiinţe din Petersburg (1826).

Distins cu Medalia *Copley* al Societăţii Regale (1832).

În memoria sa, pe Turnul Eiffel i-a fost inscris numele.

BIBLIOGRAFIE:

Poisson, Siméon Denis // Dicţionar de fizică. – Bucureşti: Ed. Enciclop. Română, 1972.

Poisson, Siméon Denis // Personalităţi ale ştiinţei: mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Enciclop., 1977. – P. 238.

***

Bogolûbov, A.N. Poisson, Siméon Denis / A.N. Bogolûbov // Bogolûbov, A.N. Matematiki. Mehaniki. – Kiev: Naukova Dumka, 1983. – P. 396.

***

References for Siméon-Denis Poisson [Resursă electronică] //http://www-history.mcs.st-and.ac.uk/References/Poisson.html

Siméon Denis Poisson (1781 - 1840) [Resursă electronică] // www.maths.tcd.ie/.../Poisson/.../RB_Poisson.html

Siméon Denis Poisson [Resursă electronică] //www-history.mcs.st-and.ac.uk/Biographies/**P**oisson.html

Lidia ISTRATI
1941-1997

Prozatoare. Doctor în biologie. Deputată în Parlamentul Republicii Moldova (1990-1997). Preşedinte al Ligii Creştin-Democrate a Femeilor din Moldova.

S-a născut la 22 iun. 1941 în satul Sofia, jud. Bălţi. S-a stins din viaţă la 25 apr. 1997, la Chişinău.

Povestiri şi nuvele reprezentative: *Îngăduie, omule* (1968), *Nevinovata inimă* (1970), *Nica* (1977), *Să-mi văd salcâmul de la poartă* (1974) şi altele.

În afară de proză scurtă, L. Istrati a mai scris şi trei romane: *Tot mai departe* (1987), *Goana după vânt* (1992), *Faşă dalbă de mătase* (rămas în manuscris).

În anul 1996 Lidia Istrati a fost decorată cu ordinul *Gloria Muncii*, iar în 2010 i s-a acordat postmortem *Ordinul Republicii*.

A se vedea şi articolul din *Calendarul Naţional 2001*. -- Chişinău: BNRM, 2001. -- P. 135-136.

BIBLIOGRAFIE:

Istrati, Lidia. Goana după vânt / Lidia Istrati. – Chişinău: Hyperion, 1992. – 331 p.

Istrati, Lidia. Nevinovata inimă / Lidia Istrati. – Chişinău: Cartea Moldovei, 1995. – 232 p.

* **Istrati, Lidia**. Nica / Lidia Istrati. – Chişinău: Lit. Artistică, 1978. – 104 p.

Istrati, Lidia. Scara / Lidia Istrati. – Chişinău: Hyperion, 1990. – 216 p.

* **Istrati, Lidia**. Tot mai departe / Lidia Istrati. – Chişinău: Lit. Artistică, 1987.– 260 p.

* * *

Istrati, Lidia // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia 1812-2010. – Chişinău, 2010. – P. 306-308.

Topală, Iana. Lidia Istrati – în căutarea eternă a adevărului şi dreptăţii [In memoriam] / Iana Topală // Lit. şi arta. – 2007. – 26 apr. – P. 5.

* * *

Cucereanu, Viorica. Lidia Istrati: Spărgătoarea tăcerilor de gheaţă: [Resursă electronică] // www.vipmagazin.md / Lidia Istrati spărgătoarea tăcerilor de gheaţă.

X. N.

Constantin STERE
1865 - 1936

Jurist, profesor, ideolog, publicist, scriitor, om politic, unul dintre cei mai remarcabili oameni

de cultură, personalitate de vază în viaţa politică a României de la sfârşitul secolului al XIX-lea şi din primele decenii ale secolului al XX-lea.

A semnat şi cu pseudonimele: **C. Scorţescu, C. Sarcaleanu.**

S-a născut la 13 iun. 1865, în localitatea Cerepcău (conform unor surse s-ar fi născut la Horodişte), jud. Soroca. Se stinge din viaţă la 26 iun. 1936, la Bucov, jud. Prahova.

Primele cunoştinţe de carte le capătă în satul de baştină. Trimis la Chişinău, a învăţat timp de doi ani la pensionul pastorului german Phaltin, de pe lângă biserica luterană de aici, apoi la Gimnaziul nr. 1 de baieţi. În 1884, în timpul examenelor de absolvire, a fost arestat şi închis timp de câteva luni, fiind învinuit de activitate revoluţionară şi antiţaristă. După eliberare, s-a mutat mai întâi la Tighina, apoi la Odesa. Arestat din nou pentru activitate subversivă (1886), este deportat în Siberia, unde se va afla şase ani. Experienţa acestor ani va fi evocată, parţial, în memorialul *În voia valurilor* (1910) şi în romanul-fluviu (8 vol.) *În preajma revoluţiei* (1931-1936).

Între anii 1892 şi 1916 a locuit la Iaşi, unde a absolvit Facultatea de Drept, în 1895, şi s-a definit ca teoretician al poporanismului, ca fondator al revistei *Viaţa Românească* (1906), ca profesor (1901, suplinitor şi 1903, titular) şi rector al Universităţii ieşene (1913-1916), s-a remarcat ca o mare figură a gândirii social-politice româneşti.

La Chişinău, a fondat ziarul *Basarabia*, adunând în jurul său un grup de intelectuali în frunte cu Ion Pelivan, Nicolae Popovschi, Pan Halippa, Ion şi Teodor Inculeţ, Alexe Mateevici. A fost al doilea preşedinte al Sfatului Ţării (2 apr.-25 noiemb. 1918), şi a adus o contribuţie majoră la actul Unirii Basarabiei cu România.

A se vedea şi art. din *Calendarul bibliotecarului 1995*, p. 65-68; *CB 1996*, p. 95-96 şi *Calendar Naţional 2005*, p. 161-163; *Calendar Naţional 2006*, p. 203-204.

BIBLIOGRAFIE:

Stere, Constantin. În preajma revoluţiei: Roman / Constantin Stere. – Chişinău: Universul, 2004-2006.

Stere, Constantin. Publicistică : Articole; Cronici "artistice" - literare şi social politice; Cuvântări-discursuri; Eseuri; Evocări; Impresii de călătorie; Luări de atitudine; Portrete şi profiluri literar-estetice; Studii ş.a. / Constantin Stere. – Chişinău: Universul, 2006. – 563 p., il.

Stere, Constantin. Singur împotriva tuturor / Constantin Stere; ed. îngrijită de Alina Ciobanu. – Chişinău: Cartier, 2006. – 432 p.

***

Caraman, Vlad. "În preajma revoluţiei" de Constantin Stere. Elemente de poetică a Bildungsromanului / Vlad Caraman. – Chişinău: Ed. GUNIVAS, 2009. – 120 p.

Constantin Stere - 140 de ani de la naştere: Materialele Conf. Şt. Int. (12 oct. 2005) / coord.: Alexandru Roşca,... – Chişinău: Ed. Acad. de Ştiinţe a Moldovei, 2005. – 180 p.

Colesnic, Iurie. Profetul nemuririi noastre : Constantin Stere / Iurie Colesnic. – Chişinău: Ulysse, 2004. – 108 p., il. – (Pantheon). – Bibliogr. : p.107.

Corbu, Haralambie. Constantin Stere şi timpul său: Schiţă de portret psihologic / Haralambie Corbu. – Chişinău: Cartea Moldovei, 2005. – 384 p.

Grecu, Raisa. Stere în luptă pentru drepturile omului: Concepţia drepturilor şi libertăţilor omului în opera juridică a lui Constantin Stere / Raisa Grecu; red.: Gheorghe Avornic. – Chişinău: Universul, 2009. – 252 p., fotogr.

Grecu, Raisa. Stere-juristul / Raisa Grecu; red. şt.: Gheorghe Avornic; red.: Tudor Palladi. – Chişinău: Universul, 2008. – 248 p.

Ornea, Zigu. Viaţa lui Constantin Stere: În 2 vol. / Zigu Ornea. – Chişinău: Universul, 2005.

Petrov, Tamara. Constantin Stere, ideologul şi scriitorul / Tamara Petrov. –Timişoara: Ed. Marineasa, 2004. – 350 p. – Bibliogr.: p. 284-348.

***

Ciocanu, Anatol. Stere, Constantin / Anatol Ciocanu // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2010. – Chişinău: Prut Internaţional, 2010. – P. 498-501.

Cimpoi, Mihai. O prietenie arhetipală: Stere şi Ibrăileanu / Mihai Cimpoi // Viaţa Românească. – 2006. – Nr. 4-5. – P. 27-29.

Hadârcă, Ion. Constantin Stere şi Nicolae Iorga: Antinomiile idealului convergent / Ion Hadârcă // Convorbiri literare. – 2006. – Nr. 6. – P. 88-89.

Marian, Boris. Întoarcerea proroculuі. Despre Constantin Stere / Boris Marian // Moldova: Ser. nouă. – 2005. – Nr. 7-8. – P. 4-5.

Palladi, Tudor. Triunghiul horodişţean al nordului sau de la C. Stere la I. Druţă şi Igor Vieru: rec. la monogr. "Horodişte: File dun istoria satului" de Alexandru Furtună / Tudor Palladi // Săptămîna. – 2005. – 21 oct. – P. 9.

Rotaru, Tatiana. Constantin Stere omagiat: acţiuni comemorative la scară naţională cu prilejul aniversării de 140 de ani de la naşterea lui Constantin Stere, scriitor, sociolog, filozof şi om politic / Tatiana Rotaru // Lit. şi arta. – 2005. – 27 oct. – P. 4.

Zbuchea, Gheorghe. Constantin Stere. O restituire necesară / Gheorghe Zbuchea // Cugetul. – 2007. – Nr. 4. – P. 30-45.

***

Durnea, Victor. Începuturile publicistice ale lui Constantin Stere [Resursă electronică] //www.romlit.ro › ... › Arhivă › 2007 › Numarul 45 -

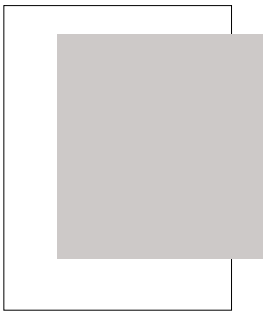

Tihon CEALÂC
1921 - 2006

Specialist în domeniul geneticii şi ameliorării porumbului. Doctor habilitat în ştiinţe agricole (1971). Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1978).

S-a născut la 29 iun. 1921 în satul Crosmaz, azi raionul Ştefan Vodă. S-a stins din viaţă la 10 mart. 2006, la Chişinău.

A absolvit Facultatea de Agronomie a Institutului Agricol din Chişinău (1951). A activat în calitate de cercetător ştiinţific inferior la Staţiunea Experimentală, apoi asistent la Catedra de ame-

liorare şi producere a seminţelor (1951-1957). Devine cercetător ştiinţific superior, şef al Laboratorului de genetică şi ameliorare a plantelor al AŞM (1957-1974). Este apoi şef al Secţiei de ameliorare şi producere a seminţelor de porumb (1974-1990) şi cercetător ştiinţific principal al Laboratorului de ameliorare a porumbului al Institutului de Cercetări pentru porumb şi sorg al AŞP „Porumbeni" (1991-1996).

A efectuat cercetări ştiinţifice în domeniul creării hibrizilor de porumb înalt productivi. A creat şi prezentat la Comisia de Stat pentru încercarea soiurilor 60 de hibrizi de porumb. A publicat peste 160 de lucrări ştiinţifice. Este deţinător a 34 de brevete de invenţie.

Distins cu titlurile de *Om Emerit* şi de laureat al Premiului de Stat, decorat cu ordinile *Drapelul Roşu de Muncă*, *Prietenia Popoarelor* şi *Gloria Muncii*.

BIBLIOGRAFIE:

Cealâc, Tihon. CMS v selekcii i semenovodstve kukuruzy / Tihon Cealâc. – Chişinău: Ştiinţa, 1974. – 231p.

* * *

Cealâc, Tihon // Membrii Academiei de Ştiinţe a Moldovei: Dicţionar (1961-2006). – Chişinău: Ştiinţa, 2006. – P. 172.

*Cealâc, Tihon // Enciclopedia sovietică moldovenească. vol. 7. – Chişinău, 1977. – P. 294.

Micu, V. Munca perseverentă a savantului a dat roade considerabile : [Tihon Cealâc la 75 de ani] / V. Micu // Moldova suverană. – 1996. – 29 ian. P. 3.

X. N.

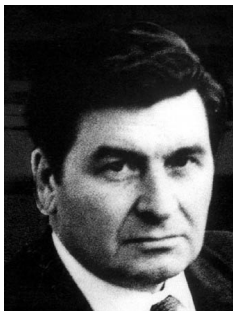

Petru SOLTAN
1931

Savant de notorietate, specialist în geometrie, topologie, matematică aplicată. Doctor habilitat în ştiinţe fizico-matematice (cibernetică matematică), profesor universitar, academician, Doctor Honoris Causa şi membru de onoare al mai multor universităţi şi academii. Personalitate marcantă a ştiinţei şi culturii din R. Moldova, cu diverse preocupări şi manifestări în domenii adiacente (economie, management) sau îndepărtate de matematici (istorie, lingvistică, filologie, literatură, arte); patriot înflăcărat, fruntaş al vieţii publice.

S-a născut la 29 iun. 1931, în s. Coşniţa de pe malul stâng al Nistrului, fiind cel mai mare în familia de ţărani cu 10 copii a lui Simion şi Melania Soltan.

Şcoala secundară şi cea medie le face în satul natal, la Tiraspol, la Chişinău. Între 1948 şi 1950 face studii la Institutul Învăţătoresc din Tiraspol, pe care-l absolveşte cu menţiune, fapt ce îi dă dreptul să intre la Institutul Pedagogic din Chişinău (1950 – 1952, astăzi Universitatea Pedagogică *Ion Creangă*). Studii de doctorat în cadrul Universităţii de Stat *M. V. Lomonosov* din Moscova (1954 - 1958); în 1961 susţine cu brio teza de doctor în ştiinţe fizico-matematice, la cel mai prestigios centru de matematici din fosta URSS - Institutul de matematică *V.A. Steklov* al AŞ din Moscova.

Lucrează lector la Institutul Pedagogic din Chişinău (1958 – 1960), apoi asistent la Universitatea de Stat din Chişinău (1958 - 1963). Este profesor asociat la Universitatea de Stat din Moldova (1962-1972), profesor la USM (1972-1973); şef al Catedrei de matematică aplicată de la facultatea respectivă din cadrul USM (1966-1973). În această calitate, selectează studenţii mai capabili şi-i trimite pentru studii universitare, postuniversitare şi de doctorat la prestigioase centre universitare şi de cercetare din URSS (Moscova, Leningrad/Petersburg, Novosibirsk); lansează ideea şi luptă pentru deschiderea la USM a Facultăţii de matematică şi cibernetică şi a Centrului de calcul. Concomitent, este colaborator ştiinţific superior la Institutul de matematică al AŞM (1965-1970). Aici constituie un seminar la *Teoria grafelor* şi obţine primele rezultate originale, palpabile, în domeniul matematicilor aplicate: formulează conceptul de *mulţime d-convexă* (convexă metric). În 1971 îşi susţine teza de doctor habilitat în ştiinţe fizico-matematice. Susţinerea are loc la Centrul de calcul al AŞ a URSS (Moscova) şi prin această teză P. Soltan elaborează fundamentul *noii teorii a d-convexităţii*. În ian. 1973, Comisia Superioară de Atestare din Moscova îi acordă titlul de profesor universitar. Încă de atunci în sfera ştiinţelor exacte se vorbeşte despre *Şcoala de matematică a lui Petru Soltan*, care ulterior avea să devină apreciată şi recunoscută pe plan internaţional.

Curând însă P. Soltan este forţat să abandoneze Universitatea, fiind numit director al Institutului de cercetări ştiinţifice în domeniul planificării (ICSP) – o instituţie inexistentă. Pornind de la zero, în 13 ani (1973 - 1986), P. Soltan reuşeşte să facă din ICSP-Chişinău una dintre cele mai prestigioase instituţii de specialitate din URSS, unica din imperiul sovietic în care funcţiona în mod automatizat *modelul Leontief*, aparţinând acestui renumit economist din SUA, laureat al Premiului Nobel. Fondează prima Asociaţie Economică (1982) şi în funcţia de preşedinte al ei organizează un eficient sistem de seminare lunare. În pofida unor atitudini ostile, este ales membru al Prezidiului AŞ a RSSM (1974 -1978). În anii cât s-a aflat la conducerea ICSP, P. Soltan a creat un colectiv de performanţă; sub conducerea sa în 1985 este elaborat un tratat în 13 volume, având ca subiect *Resursele suplimentare ale economiei RSS Moldoveneşti*. În mart. 1986 este destituit din postul de director şi acţionat în judecată, imputându-i-se un delict imaginar de ordin economic. În realitate, ceea ce nu-i puteau ierta zbirii comunişti şi acoliţii imperialismului rusesc lui P. Soltan avea în vedere cu totul altceva: atitiduniea sa corectă, grijulie faţă de cadrele naţionale (din cei circa 600 angajaţi ai ICSP majoritatea erau români-moldoveni, dar întruneau calităţile şi capacităţile de rigoare, pe care directorul ICSP le cerea de la toţi lucrătorii). Astfel, P. Soltan este trimis în şomaj, fiind scos din munca de cercetare, din activitatea ştiinţifică şi din viaţa publică timp de un an (din

mart. 1986 până în febr. 1987). A putut reveni la normalitate graţie intervenţiilor insistente ale unor savanţi cu renume, matematicieni din Moscova (inclusiv preşedintele AŞ a URSS, acad. P. Aleksandrov), precum şi atitudinii abordate de posturile de radio *Vocea Americii* şi *Europa Liberă*, care au promovat o adevărată campanie de apărare a savantului moldovean.

În febr. 1987, revine la USM, ca profesor la Facultatea de Matematică şi Cibernetică; din 1990 deţine aceeaşi calitate prin cumul. În 1992 devine membru titular al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Din 1994 este, de asemenea, colaborator ştiinţific general, conducător ştiinţific al laboratorului *Optimizarea discretă*, la Catedra de matematica aplicată din cadrul USM. Este conducător al Seminarului ştiinţific *Structuri discrete şi informatică*, ţine prelegeri studenţilor şi masteranzilor, participă la discutarea şi susţinerea tezelor de doctor şi doctor habilitat în domeniu.

Petru Soltan este fondatorul unei noi direcţii în matematici: geometria convexităţii în spaţiile metrice, însă activitatea sa ştiinţifică este cu mult mai amplă - topologia, matematica aplicată, optimizarea muncii prin matematică ş.a. Contribuţiile sale în aceste domenii au fost şi sunt mult apreciate de savanţi de mare prestigiu din fosta URSS: Pavel Aleksandrov, Andrei Kolmogorov, Nikolai Bogoliubov-tatăl etc., precum şi din alte ţări: Miron Nicolescu (România), Karol Borsuk (Polonia), Israel Gohberg (Israel), Vladimir Boltyanski (Mexic), Branco Grunbaum (SUA). A introdus mai multe noţiuni în geometria mulţimilor convexe, în primul rând - *dimensiunea Helly*. Timp de 40 de ani conduce Seminarul ştiinţific *Probleme extremale asupra mulţimilor convexe*, de care ţine şi şcoala ştiinţifică respectivă.

Prodigioasa activitate de cercetare a lui P. Soltan este reflectată pregnant în peste 100 de lucrări ştiinţificice, inclusiv 7 monografii şi un manual cu prelegeri pentru universităţi, acestea având ca subiecte de bază mulţimile convexe, tipologia, teoria grafelor, matematica aplicată (cibernetica). Monografia *Agropromyšlennyj kompleks respubliki* (1981, în colab.) tratează tematica economică, prin prisma matematică. Coautor al unui îndrumar pentru elevii participanţi la olimpiadele republicane de matematică (1985), considerat în acei ani drept cel mai sigur mijloc de a deveni student la ştiinţele exacte. A fost unul din consultanţii valorosului *Dicţionar politehnic rus-moldovenesc* (1983, circa 120 mii de termeni), precum şi la unele dicţionare bilingve de termeni matematici. Un deosebit interes a generat monografia în limba engl. *Excursions into Cambinatorial Ceometry*, scrisă în colaborare cu renumiţii matematicieni V. Boltyanski şi H. Martini şi tipărită în 1997, la Editura Transnaţională *Springer*. P. Soltan a semnat, de asemenea, un şir de lucrări cu tematică economico-matematică şi o monografie solidă, în 2 vol., pentru uz strict intern, scrise în comun cu alţi autori. Nu mai puţin impresionantă este şi supravegherea postuniversitară acordată: sub îndrumarea lui P. Soltan şi-au susţinut tezele de doctor şi/sau doctor habilitat 21 de cercetători, inclusiv câte doi din Germania, Polonia şi Siria.

Potrivit unei observaţii a acad. Mihai Cimpoi, *„Petru Soltan (...) nu e doar un matematician notoriu, ci şi un om de litere (...), el pare să fie o excepţie în lumea rigidă a celor care profesează ştiinţele exacte”*. A tipărit numeroase eseuri (peste 100), de asemenea, proze scurte; a acordat zeci de interviuri.

În 2001, în editura ARC îi apare volumul publicistic de sinteză *La porţile Babilonului*, iar în 2003, la Editura *Radu Mihail* – cartea de proză *Ieterele*. Scrieri eseistice şi filozofice, memorii şi reflecţii a adunat în volumele *Între Scylla şi Charydba* şi *Transnistria, lacrima mea*, ambele tipărite în 2006. Colaborează energic, continuu, la diverse publicaţii literare, culturale şi informative: *Literatura şi arta*, *Limba Română*, *Timpul*, *Ziarul de gardă* etc. Este membru în Uniunea Scriitorilor din Moldova.

Este impresionantă activitatea obştească, civică şi patriotică a acad. Petru Soltan. Se situează printre fruntaşii mişcării de renaştere şi eliberare naţională din R. Moldova. Ca deputat în primul Parlament democrat al R. Moldova, care a adoptat legi şi hotărâri istorice pentru destinul românilor din stânga Prutului (limba de stat, revenirea la alfabetul latin, adoptarea însemnelor de stat: Tricolorul, Stema de Stat, Imnul Naţional *Deşteaptă-te, române!,* revenirea la ora locală, privatizarea întreprinderilor, împroprietărirea ţăranilor etc.), P. Soltan a fost membru al Prezidiului, preşedinte al Comisiei pentru ştiinţă şi învăţământ (1990 - 1994). În vara anului 1990 a semnat decizia Comisiei respective privind utilizarea *de iure* a glotonimului *limba română* pe teritoriul Republicii Moldova. Este promotorul, animatorul şi unul din organizatorii de frunte ai importantului proces de trimitere la studii în România a tinerilor basarabeni şi transnistreni. A susţinut întemeierea şi legalizarea primelor instituţii de educaţie particulară/privată în R. Moldova; a propus formarea de noi secţii în cadrul AŞM; este unul dintre iniţiatorii fondării la Chişinău a unei instituţii de învăţământ economic superior – Academia de Studii Economice din Moldova (1991). Membru al Comitetului Naţional pentru decernarea Premiilor de Stat (Naţionale) în domeniul ştiinţei şi tehnicii (din 1974), membru al Consiliului Ştiinţific *Fundaţia Universitară Marea Neagră* (din 1992), preşedinte de Consiliu pentru susţinerea tezelor de doctor la USM (din 1998 până în prezent).

Acad. Petru Soltan este un pasionat bibliofil, posesor al unei bogate biblioteci personale, cu numeroase cărţi vechi, rare, donaţii oferite de somităţi. A adus la Chişinău, din SUA, biblioteca lui Anton Crihan (1883-1993), conform dorinţei testamentare a marelui nostru compatriot, astfel iniţiind colecţia de fonduri de carte personală a BN RM. Este preşedinte al Consiliului Ştiinţific al Bibliotecii Naţionale a R. Moldova (din anul 2000) şi, din 2001 - preşedinte al colegiului de redacţie al *Calendarului Naţional.*

Meritele lui P. Soltan în domeniul cercetărilor ştiinţifice sunt certificate şi prin faptul alegerii lui ca membru de onoare sau acordării unor titluri onorifice în diferite instituţii de învăţământ

superior: Doctor Honoris Causa – al Universităţii *Babeş-Bolyai* din Cluj-Napoca (1992), al Academiei de Studii Economice din Moldova (1998) şi al Universităţii Pedagogice de Stat din Tiraspol, cu sediul la Chişinău (2000). Doctor Magna cum Laude al ULIM (1994), Profesor Onorific al Universităţii *Petre Andrei* din Iaşi (2001). Membru titular al AŞM (din 1992), în 2003 este ales membru de onoare al Academiei Române.

Om emerit al Republicii Moldova (1994), P. Soltan are mai multe distincţii : medaliile *Acad. S. I. Vavilov* (Moscova, 1991), *Meritul Civic* (1996), *Mihai Eminescu* (2000), *Dimitrie Cantemir* (AŞM, 2001). În 2004 i se decernează Premiul Naţional al R. Moldova în domeniul ştiinţei şi tehnicii (diploma de laureat Nr. 1), iar în 2010 i se acordă *Ordinul Republicii*.

Numele acad. P. Soltan, biografia sa ştiinţifică, au fost incluse în diverse surse de referinţă din mai multe ţări (enciclopedii, dicţionare ale savanţilor, matematicienilor celebri etc.), precum şi în dicţionare biografice gen *Who's who*, editate la Cambridge ş.a.

A se vedea şi art. din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău: BNRM, 2000. – P. 139-141, port.; *Calendar Naţional 2006*. - Chişinău: BNRM, 2005. – P. 207-214, port.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Boltnânskij, Vladimir. Kombinatornaâ geometriâ različnyh klassov vypuklyh množestv / Vladimir Boltânskij, Petru Soltan. – Chişinău: Ştiinţa, 1978. – 279 p., il. – [Trad. şi în lb. germ.]

* Olimpiade republicane de matematică / Valentin Belousov, M. Izman, Petru Soltan,...; Red. şt.: Petru Soltan. – Chişinău: Lumina, 1985. – 152 p.

Soltan, Petru. Èkstremal'nye zadači na grafah i algoritmy ih rešeniâ / Petru Soltan, Dumitru Zambiţchi, Chiril Prisăcaru. – Chişinău: Ştiinţa, 1973. – 90 p.: Idem: Ediţia a 2-a. – 1974. – 90 p.

Soltan, Petru. Èkstremal'nye zadači na vypuklyh množestvah: [Monogr.] / Otv. red. Ion Cibotaru. – Chişinău: Ştiinţa, 1976. – 115 p.

Soltan, Petru. Ieterele: [Povestiri]. – Chişinău, 2003. – 64 p.

Soltan, Petru. Între Scylla şi Charydba: [eseuri, portrete, interviuri] / Petru Soltan. – Chişinău: Ştiinţa, 2006. – 148 p.

Soltan, Petru. La porţile Babilonului. – Chişinău: ARC, 2001. – 278 p.

Soltan, Petru. Prelegeri selectate din teoria grafelor. – Chişinău: USM, 2000. – 120 p.

Soltan, Petru. Transnistria, lacrima mea: [eseuri, amintiri, reflecţii] / Petru Soltan. – Chişinău: Dep. ed.-poligr. al ASEM, 2006. – 219 p.

Studii în metode de analiză şi optimizare. Vol. 1. Nr. 1 / Coleg. de experţi: P. Soltan, ...; Coleg. red.: P. Cojocaru, ...; Red. şef: V. Zolotarevschi. – Chişinău, 1998. – 128 p.

Studii în metode de analiză numerică şi otptimizare = Researches on Numerical Methods of Analysis and Optimization = Issledovania po čislennym metodam analiza i otimizacii. Vol. 2. Nr. 1 / Coleg. de experţi: P. Soltan; Red. şef: V. Zolotarevschi. – Chişinău: Ed. USM. 2000. – 127 p.

Studiu în analiză numerică şi optimizare = Researches in numerical analysis and optimization = Issledovaniâ po čislennomu analizu i optimizacii: Vol. 3, Nr. 5 / Univ. de Stat din Moldova; Univ. Cooperatist-Comerc. din Moldova; Red. şef: V. Zolotarevschi, V. Seiciuc; Coleg. de experţi: P. Soltan. – Chişinău: Ed. USM, 2001. – 126 p.

* * *

Soltan, Petru. Excursions in to Combinatorial Geometry, Springer / Petru Soltan, Vladimir Boltyanski, H. Martini. – Berlin; Heidelberg; New York; Barcelona; Budapesta; Hong Kong; London; Milan; Paris; Santa-Clara; Singapore; Tokyo: SPRINGER, 1997. – 418 p.

* * *

Soltan, Petru. "Calendarul Naţional ne reprezintă în bibliotecile lumii": [interviu cu Petru Soltan: dr.hab. în matematică, profesor universitar, scriitor, membru titular al AŞM] / Petru Soltan; consemnare: Tamara Gorincioi // Capitala. — 2010. — 24 febr. — P. 8.

Soltan, Petru. Cugetare asupra celor cugetate: Un interviu cu acad. Petru Soltan / Petru Soltan; consemnare: Erica Druţă // Ziarul de gardă. – 2010. – 18 noiemb. – P. 19.

Soltan, Petru. La sfat de taină: Dialog / Interlocutori: Grigore Vieru şi Nicolae Dabija // Lit. şi arta. – 2001. – 5 iul. – P. 6.

Soltan, Petru. Maladia albului sau Nu există foşti KGB-işti: dialog cu acad. prof. univ. dr. hab. în matematici, scriitorul şi filosoful P. Soltan / Petru Soltan; consemnare: Tamara Gorincioi // Europeanul. – 2010. – 5 mart. – P. 7; Lit. şi arta. – 2010. – 11 mart. – P. 5.

Soltan, Petru. Matematica, viaţa şi rostul lor: [Discurs filozofic ţinut cu ocazia decernării titlului de Doctor Honoris Causa al Universităţii „Babeş-Bolyai" din Cluj-Napoca, în 15 mai 1992] // Tribuna (Cluj-Napoca). – 1992. – 22-24 aug. (Nr. 32-33). – P. 9-10.

Soltan, Petru. O călăuză de perfecţionare a inteligenţei [170 ani ai Bibliotecii Naţionale] // Magazin bibliologic. – 2002. – Nr. 3. – P. 4.

Soltan, Petru. Procesul deznaţionalizării continuă accelerat // Limba Română. – 2003. – Nr. 6-10. – P. 89-91.

Soltan, Petru. Un Bourbaki al lingvisticii: [Eugeniu Coşeriu] // Limba Română. – 2002. – Nr. 10. – P. 41.

Soltan, Petru. Un Prometeu al tuturor românilor: [Poetul Ioan Alexandru] // Lit. şi arta. – 2000. – 28 sept. – P. 2.

Soltan, Petru. Un spirit rafinat: [Medalion jubiliar despre Alexe Rău] // Lit. şi arta. – 2003. – 25 dec. – P. 5; Gaz. bibliotecarului. – 2003. – Nr. 12. – P. 3.

* * *

Ciocanu, Anatol. Soltan, Petru / Anatol Ciocanu // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia. 1812-2010. – Chişinău: Prut Internaţional, 2010. – P. 486-487, portr.

Georgescu, Adelina. Soltan, Petru / Adelina Georgescu // Georgescu, Adelina. Matematicieni români de pretutindeni. – Piteşti, 2004. – P. 206.

Ghimpu, Gheorghe. Petru Soltan / Gheorghe Ghimpu // Ghimpu, Gheorghe. Conştiinţa naţională a românilor moldoveni. – Chişinău, 1999. – P. 467.

Gromov, Alexandru. Fugarnica muză a cugetătorului: [Proza lui Petru Soltan] / Alexandru Gromov // Lit. şi arta. – 2001. – 5 iul. – P. 7.

Rusnac, Gheorghe. Geometrie, topologie şi matematică aplicată [-- fondator Petru Soltan, academician al AŞM, dr. hab., prof. univ.] // Rusnac, Gheorghe. Profesorii Universităţii de Stat din Moldova 1946-2001: Dicţionar ist.-biogr. / Gheorghe Rusnac, Valeriu Cozma. – Chişinău, 2001. – P. 330-334, portr.

Rusnac, Gheorghe. Soltan, Petru // Rusnac, Gheorghe. Istoria Universităţii de Stat din Moldova 1946-1996 / Gheorghe Rusnac, Valeriu Cozma. – Chişinău, 1996. – P. 334-337.

Rusu, Dorina N. Soltan, Petru // Rusu, Dorina N. Membrii Academiei Române: 1866-2003. – Bucureşti, 2003. – P. 775.

Soltan, Petru // Academia de Ştiinţe a Republicii Moldova-50. – Chişinău, 1996. – P. 126-127.

Soltan, Petru // Membrii Academiei de Ştiinţe a Moldovei: dicţ.: 1961-2006. – Chişinău: Ştiinţa, 2006. – P. 137-139. – (Col. Academica).

Soltan Petru // Enciclopedia marilor personalităţi din istoria, ştiinţa şi cultura românească de-a lungul timpului şi de pretutindeni. vol. 6: A-Z. – Bucureşti, 2005. – P. 355-357.

Ţopa, Tudor. Voievozii inspiraţiei: [acad. Petru Soltan] / Tudor Ţopa. – Chişinău: Dragiştea, 2007. – P. 42-54.

Zbârciog, Vlad. La porţile Babilonului: [recenzie-eseu despre acad. P. Soltan] / Vlad Zbârciog // Zbârciog, Vlad. Meridiane ale verbului matern. – Iaşi, 2009.

* * *

Bogolubov, A. N. Soltan, Petru // Bogolûbov, A. N. Matematiki; Mehaniki. – Kiev, 1983. – P. 446.

Borodin, A. I. Soltan, Petru // Borodin, A. I. Vydaûšiesâ matematiki / S. Borodin, A. S. Bugaj. – Kiev, 1987. – P. 480.

[Resursă electronică] Petru Soltan // vydaûšiesâ sotrudniki i vypuskniki kafedry //http://higeom.math.msn.su/history/

Rusnac, Gheorghe. Petru Soltan // Rusnac, Gheorghe. Vklad Moskovskogo gosudarstvennogo universiteta im. M. V. Lomonosova v podgotovku specialistov dlâ Respubliki Moldova. – Chişinău, 2005. – P. 39-41.

* * *

Petru Soltan [Resursă electronică] http://ro.wikipedia.org/wiki/Petru_Soltan

Petru Soltan [Resursă electronică] http://en.wikipedia.org/wiki/Petru_Soltan

Petru Soltan [Resursă electronică] http://www.math.ntnu.no/ems/council10/sofiatabledpapers/MoldovaPresentation.pdf

Petru Soltan [Resursă electronică] http: //higeom.math.msn.su/history/

Vlad POHILĂ

Academia de Ştiinţe a Moldovei (AŞM) 1946

Cel mai înalt for de ştiinţă şi cultură din Rep. Moldova.

Fondată la 29 iun. 1946, prin crearea *Bazei Moldovenesti de cercetări ştiinţifice a Academiei de Ştiinte a URSS în or. Chişinău*, tranformată ulterior (1949) în Filiala Moldovenească a Academiei de Ştiinţe a URSS, şi la 26 iul. 1960, în Academia de Ştiinţe a RSS Moldoveneşti. Actul inaugural de constituire şi de deschidere a Academiei de Ştiinţe a RSS Moldoveneşti a avut loc la 2 aug. 1961.

Este unica instituţie publică de interes naţional în sfera ştiinţei şi inovării, coordonator plenipotenţiar al activităţii ştriinţifice şi de inovare, şi consultant ştiinţific al autorităţilor publice ale RM.

Pe parcursul dezvoltării sale AŞM a devenit un veritabil for ştiintific de consacrare, o instituţie de cercetare şi de creaţie autentică. Actualmente corpul academic al Academiei de Ştiinţe întruneşte 47 de membri titulari (academicieni), 60 de membri corespondenţi şi 38 membri de onoare. În componenţa ei functionează instituţii care realizează cercetări ştiinţifice fundamentale, aplicative şi activităţi de inovare şi transfer tehnologic, ale căror rezultate sunt materializate în cunoştinţe ştiinţifice noi, elaborări tehnologice şi tehnice, pun în valoare patrimoniul naţional, promoveaza valorile ştiintifice şi culturale pe plan naţional şi mondial, pregătesc cadre ştiinţifice de înalta calificare.

Primul presedinte al AŞM a fost Iachim Grosul, membru corespondent al AŞ a URSS, membru titular al AŞM, doctor habilitat în ştiinte istorice (1961-1976), fiind urmat de Alexandru Jucenco (1977-1989) şi de Andrei Andrieş (1989-2004). Din anul 2004, preşedinte al AŞM este Gheorghe Duca, academician, doctor habilitat în ştiinte chimice.

Organul suprem de conducere al Academiei de Ştiinţe este Asambleea Academiei de Ştiinţe, constituită din membrii titulari (academicieni), membrii corespondenţi şi din 78 de doctori habilitaţi, aleşi pe o perioadă de patru ani.

Organul executiv al Asambleii este Consiliul Suprem pentru Ştiinţă şi Dezvoltare Tehnologică.

Adunarea generală a membrilor titulari şi membrilor corespondenţi reprezintă forul superior al corpului academic (membrilor titulari, membrilor corespondenţi şi membrilor de onoare), compus din cei mai marcanţi reprezentanţi ai ştiintei academice, universitare şi de ramură.

În anul 2006, Academia de Ştiinţe a Moldovei a obţinut dreptul de a crea propriile instituţii de învăţământ pentru pregătirea cadrelor ştiinifice (un liceu şi o Universitate).

În cadrul AŞM îşi desfasoară activitatea şase Secţii de Ştiinţe: Economice şi Matematice; Biologice, Chimice şi Ecologice; Fizice şi Inginereşti; Medicale; Agricole; Umanistice şi Arte, reunind în componenţa lor membrii titulari, membrii corespondenţi, membrii de onoare, cercetătorii ştiinţifici, precum şi instituţii din sfera ştiinţei şi inovării cu statut de membru instituţional, membru de profil şi membru afiliat, care activează în domeniile respective ale sferei ştiinţei şi inovării.

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2006*. – Chişinău, 2005. – P. 183-186.

BIBLIOGRAFIE:

Academia de Ştiinţe a Moldovei: Istorie şi contemporaneitate: 1946-2006 / coord. ed. : Demir Dragnev, Ion Jarcuţchi; red.: Vasile Bahnaru. – Chişinău: Ştiinţa, 2006. – 490 p. – (Col. Academica). – Bibliogr. : p. 487-488.

Academy of sciences of Moldova / trad. în lb. engleză: Rodica Costaş. – Chişinău: Ştiinţa, 2006. – 140 p.

Lista lucrărilor ştiinţifice publicate şi a titlurilor de protecţie obţinute de comunitatea ştiinţifică din Republica Moldova în anul 2009 / red.: Lilia

Bodarev; red. bibliogr. : L. Bodarev, E. Corotenco, E. Creul... – Chişinău: [S. n.], 2010. – 228 p.

Membrii Academiei de Ştiinţe a Moldovei: Dicţ. : 1961-2006 / col. de red. : Haralambie Corbu (coord.), Vasile Cocieru, Svetlana Albu, ... – Chişinău : Ştiinţa, 2006. – 432 p. – (Col. Academica).

Raport privind rezultatele ştiinţifice principale obţinute în anul 2008 în urma realizării proiectelor din cadrul programelor de stat în sfera ştiinţei şi inovării [vol. 2] / alcăt.: Iulia Malcoci; ed.: Ion Tighineanu. – Chişinău: [S. n.], 2019. – 128 p.

***

Cotorobai, Galina. Academia de Ştiinţe a Moldovei la 60 de ani / Galina Cotorobai // Univers pedagogic pro. – 2006. – 15 iun. – P. 1.

Duca, Gheorghe. Academia de Ştiinţe a Moldovei şi dialogul european / Gheorghe Duca // Academica. – 2005. – Febr. (Nr. 35). – P. 28-31.

Despre Academia de Ştiinţe a Moldovei [Resursă electronică] //http://www.asm.md/?go=despre&new_language=0

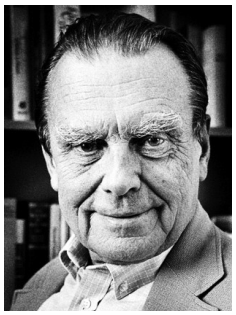

Czesław MIŁOSZ
1911-2004

Poet, traducător, eseist şi romancier polonez, laureat al Premiului Nobel pentru literatură (1980).

S-a născut la 30 iun. 1911, la Szetejnie, Lituania (pe atunci teritoriu sub stăpânirea Imperiului Rus), în familia unor nobili polonezi. Se stinge din viaţă la 14 aug. 2004, în Cracovia.

După absolvirea liceului (1929), a studiat dreptul la Universitatea din Vilnius.

A studiat timp de un an şi la Paris.

În 1930, a debutat cu poezii în revista universitară *Alma Mater Vilnenis*, iar în 1933, publică prima plachetă de versuri. A fost angajat la postul de radio polonez din Vilnius (1936), dar în anul următor este eliberat din funcţie din cauza vederilor sale de stânga; a lucrat apoi şi la un post naţional de radio din Varşovia. Cofondator al unui grup literar avangardist polonez (1931). În anii '30 a devenit cofondatorul şi liderul indiscutabil al avangardei poetice poloneze *Zegary*. În timpul celui de-al Doilea Razboi Mondial a participat la mişcarea de rezistenţă împotriva ocupaţiei naziste. După război, s-a aflat în serviciul diplomatic polonez în SUA şi în Franţa (1945-1951). În 1951 cere azil politic în Franţa. Stabilit la Paris, va petrece zece ani supravieţuind ca scriitor independent. Creaţiile scrise şi publicate în străinătate îl vor impune printre personalităţile de renume în domeniul literaturii din Occident. Aici va apărea, în 1953, eseul *Gândirea captivă*, care a devenit un document esenţial al literaturii antitotalitare, pentru care i s-a acordat *Prix Littéraire Européen* (1953). În 1960 emigrează în SUA. Între anii 1961 şi 1984, a fost profesor de slavistică la Universitatea Berkeley din California. Aici a scris o celebră *Istorie a literaturii poloneze,* publicată pentru prima dată în 1969.

Un rol hotărâtor pentru răspândirea în lume, l-au jucat culegerile de versuri tipărite în special după 1960: *Regele Popiel şi alte poezii* (1962), *Gucio cel fermecat* (1965), *Poezii* (1967), *Unde răsare soarele şi unde apune* (1974), *Imn despre Perla* (1982), *Asta-i* (2001).

Deşi a scris aproape toate poeziile sale în limba poloneză, opera sa a fost interzisă în Polonia din cauza opoziţiei faţă de comunism. Înterdicţia de publicare a cărţilor sale – care au circulat însă în *samizdat* – a fost ridicată abia dupa ce a primit Premiul Nobel. În 1981, după trei decenii de exil, revine în Polonia, unde este primit cu onoruri la Gdansk şi i se publică o carte de versuri, dar care dispare imediat din librării.

A tradus din ebraică şi greacă în limba poloneză părţi din Biblie, precum şi lucrări de Charles Baudelaire, T.S. Eliot, John Milton, William Shakespeare, Simone Weil, Walt Whitman. A tradus în limba engleză şi lucrări ale unor scriitori polonezi. Lucrările lui au fost traduse în circa 20 de limbi.

În 1982 a devenit membru al Academiei Americane de Arte şi Litere din New York.

Deţine mai multe premii de prestigiu, inclusiv *Guggenheim Fellowship* (1976), Premiul *Neustadt* (1978), Medalia Naţională pentru Arte (1989). *Doctor Honoris Causa* al mai multor Universităţi americane şi poloneze. Cetăţean de onoare al Lituaniei (1992) şi al oraşului Cracovia (1993).

BIBLIOGRAFIE:

**** Miłosz, Czesław.** Gândirea captivă / Czesław Miłosz; trad.: Constantin Geambaşu. – Bucureşti: Humanitas, 2008. – 256 p.

**** Miłosz, Czesław.** Privind dinspre golful San Francisco / Czesław Miłosz. – Paralela 45, 2007. – 224 p.

**** Miłosz, Czesław.** Ţinutul Ulro / Czesław Miłosz; trad.: Constantin Geambaşu. – Bucureşti: Ed. All . –

**** Miłosz, Czesław.** The History of Polish Literature / Czeslaw Milosz. – 2nd edition. – Berkeley: University of California Press, 1983. – 570 p.

* * *

Beckett, Lucy. Singular Dominion: Czeslaw Milosz Reappraised / Lucy Beckett // TLS: The Times Literary Supplement. – 2005. – Nr.5351 (21 oct.). – P.16-17.

Cărăuş, Tamara. Gândirea captivă şi dilemele compasiunii: (Czeslaw Milosz, "Gândirea captivă") / Tamara Cărăuş // Contrafort. – 2009. – Nr. 5/6 (Mai-iun). – (Scriitori polonezi la „Contrafort").

Heaney, Seamus. Czeslaw Miłosz (1911-2004) / Seamus Heaney // Lettre Internationale - Ediţia română / Inst. Cultural Român. – 2005. – Nr. 53. – P. 73-75.

O'Driscoll, Dennis. Milosz's Return (poesie) / Dennis O'Driscoll // TLS: The Times Literary Supplement. – 2004. – Nr. 5292 (3 sept.). – P. 25.

Stoessel, Marleen. Hüter der Buchstaben: Ein Gespräch mit Czeslaw Milisz / Marleen Stoessel // Kafka. – 2003. – Nr.12. – P.14-20.

Ursu, Laurenţiu. Despre compromis. Marginalii pe teme din Czeslaw Miłosz / Laurenţiu Ursu // Contrafort. – 2005. – Nr. 7/8 (Iul.-aug.) – (Eseuri româneşti despre Polonia).

V. M.

CALENDAR NAȚIONAL

IULIE

2011

Vineri	1
Sâmbătă	2
Duminică	3
Luni	4
Marți	5
Miercuri	6
Joi	7
Vineri	8
Sâmbătă	9
Duminică	10
Luni	11
Marți	12
Miercuri	13
Joi	14
Vineri	15
Sâmbătă	16
Duminică	17
Luni	18
Marți	19
Miercuri	20
Joi	21
Vineri	22
Sâmbătă	23
Duminică	24
Luni	25
Marți	26
Miercuri	27
Joi	28
Vineri	29
Sâmbătă	30
Duminică	31

365 de ani de la naşterea filozofului şi matematicianului german **Gottfried Wilhelm von Leibniz** (1 iul. 1646 – 14 noiemb. 1716). Este unul dintre cei mai importanţi filozofi ai sec. al XVII-lea şi începutul sec. al XVIII-lea, întemeietorul iluminismului german. A se vedea şi art. din CN 2006, p. 223-224.

180 de ani de la naşterea arhitectului basarabean de origine italiană **Alexandru Bernardazzi** (2 iul. 1831 – 26 aug . 1907). A se vedea şi art. din CB 1997, p. 202-204; CN 2001, p. 149-150; CN 2007, p. 257.

85 de ani de la naşterea lui **Octavian Paler,** scriitor, jurnalist, editorialist şi om politic român (2 iul. 1926 – 7 mai 2007). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 150-151.

50 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Ernest Miller Hemingway,** romancier, nuvelist, realizator de povestiri, reporter de război, laureat al Premiului Pulitzer (1953), laureat al Premiului Nobel pentru literatură (1954), unul dintre cei mai cunoscuţi autori americani în întreaga lume (21 iul. 1899 – 2 iul. 1961).

80 de ani de la naşterea lui **Anatol Eremia**, lingvist, specialist în onomastică, doctor habilitat în filologie (3 iul. 1931). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 151-154; CN 2006, p. 219-221.

75 de ani de la naşterea scriitorului şi regizorului de film **Iacob Burghiu** (3 iul. 1941 – 29 iun. 2003). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 154-155.

100 de ani de la naşterea lui **Victor Nadolschi**, astronom român, originar din Basarabia (4 iul. 1911 – 1996).

85 de ani de la naşterea prozatorului şi traducătorului **Vasile Vasilache** (4 iul. 1926 – 7 iul. 2008). A se vedea şi art. din CB 1996, p. 104-107; CN 2001, p. 155-157.

75 de ani de la naşterea lui **James Mirrless**, economist englez, laureat al Premiului Nobel în domeniul economiei (5 iul. 1936).

80 de ani de la naşterea lui **Amos Ceban**, doctor habilitat în ştiinţe tehnice, profesor universitar (6 iul. 1931 – 1989).

60 de ani de la naşterea lui **Adrian Iorgulescu,** compozitor şi om politic român (6 iul. 1951). A fost ministru al Culturii şi Cultelor în guvernul Tăriceanu.

125 de ani de la naşterea compozitorului **Ion (Ivan) Hartulary-Darclée** (7 iul. 1886 – 2 apr. 1969). Este fiul cunoscutei soprane Haricleea Darclée.

120 de ani de la naşterea lui **Constantin Motăş,** biolog, ecolog şi hidrobiolog, academician român (8 iul. 1891 – 15 ian. 1980). Este considerat unul dintre primii profesori titulari ai Secţiei de ştiinţe agricole a Universităţii din Iaşi care a susţinut învăţământul agricol din Moldova.

390 de ani de la naşterea poetului francez **Jean de la Fontaine** (8 iul. 1621 – 13 apr. 1695). A fost unul dintre cei mai renumiţi fabulişti ai lumii. A se vedea şi art. din CN 2001, p. 159-160.

80 de ani de la naşterea lui **Andrei P. Kapiţa,** savant geograf, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Rusiei, profesor la Universitatea "M.V. Lomonosov" din Moscova; fiul laureatului Premiului Nobel, Piotr Kapiţa, de origine basarabeană (9 iul. 1931).

140 de ani de la naşterea **Elenei Şeidenvald (Măcărescu),** interpretă de operă (soprană) (9 iul. 1871 – ?).

545 de ani de la zidirea mănăstirii **Putna**, cea dintâi şi cea mai reprezentativă ctitorie dintre numeroasele zidiri-cetăţi, palate domneşti, biserici, mănăstiri ale lungii şi bogatei domnii a lui Ştefan cel Mare (10 iul. 1466). A se vedea şi art.

din CN 2006, p. 221-223.
95 de ani de la naşterea lui **Aleksandr M. Prohorov**, fizician rus, membru de onoare al Academiei Române, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (11 iul. 1916 – 8 ian. 2002). A colaborat cu AŞM şi UTM.
60 de ani de la naşterea lui **Petru Bogatu**, publicist, analist politic (12 iul. 1951). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 162-163.
475 de ani de la stingerea din viaţă a teologului şi reformatorului olandez **Desiderius Erasmus de Rotherdam** (cca 27 oct. 1466 – 12 iul. 1536). Este unul dintre cei mai importanţi umanişti din perioada Renaşterii. A se vedea şi art. din CN 2006, p. 329-330.
80 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Vasile Cijevschi,** publicist şi om politic, membru în Sfatul Ţării (17 oct. 1880 – 14 iul. 1931). A se vedea şi art. din CN 2005, p. 400-401.
275 de ani de la naşterea fizicianului şi inginerului francez **Charles-Augustin de Coulomb** (14 iul. 1736 – 13 aug. 1806). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 188-189.
170 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Mihail Lermontov**, poet şi romancier romantic rus (15 oct. 1814 – 15 iul. 1841). A se vedea şi art. din CN 2004, p. 283-284.
65 de ani de la naşterea doctorului habilitat în filozofie şi profesor universitar **Gheorghe Bobână** (16 iul. 1946). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 229.
100 de ani de la naşterea actriţei americane **Ginger Rogers** (16 iul. 1911 – 25 apr. 1995). Laureată a Premiului Oscar.
575 de ani de la atestarea ca aşezare rurală a oraşului **Chişinău**, în prezent capitala Republicii Moldova (17 iul. 1436). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 229-232.
200 de ani de la naşterea lui **William Makepeace Thackeray**, romancier, critic literar şi pictor caricaturist (desenator) englez (18 iul. 1811 – 24 dec. 1863). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 164-165.
80 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Nicolae C. Paulescu**, om de ştiinţă, medic şi fiziolog român, profesor la Facultatea de Medicină din Bucureşti (30 oct. 1869 – 19 iul. 1931). A descoperit hormonul antidiabetic elaborat de pancreas, numit mai târziu insulina. A se vedea şi art. din CN 2009, p. 248.
190 de ani de la naşterea lui **Vasile Alecsandri**, poet, prozator, dramaturg, folclorist, filolog, diplomat şi om politic român (21 iul. 1821 - 22 aug. 1890). A se vedea şi art. din CB 1996, p. 108-116; CN 2001, p. 127-128; CN 2008, p. 196-198.
85 de ani de la naşterea lui **Ion Ganea**, doctor habilitat în ştiinţe biologice, profesor universitar şi membru titular al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (22 iul. 1926 – 4 apr. 1993). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 166-168.
70 de ani de la naşterea doctorului habilitat în medicină, profesor universitar, **Constantin Eţco** (22 iul. 1941).
60 de ani de la naşterea lui **Daniel (Ciobotea),** patriarh al Bisericii ortodoxe Române (22 iul. 1951).
125 de ani de la naşterea lui **Walter Schottky**, fizician şi inventator german (23 iul. 1886 -- 4 mart. 1976).
100 de ani de la naşterea artistei decoratoare **Tatiana Nicolaidi** (24 iul. 1911 – 28 noiemb. 1987).
100 de ani de la naşterea istoricului şi criticului literar român **George Ivaşcu** (24 iul. 1911 – 21 iun. 1988). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 168-169.
325 de ani de la naşterea lui **Marcelo Benedetto**, compozitor, scriitor, avocat, magistrat şi profesor italian (24 iul. 1686 – 24 iul. 1739).
80 de ani de la naşterea lui **Vladimir Beşleagă,** prozator, eseist şi om politic (25 iul. 1931). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 169-171; CN 2006, p. 233-234.
60 de ani de la naşterea sociologului şi doctorului habilitat în sociologie **Vladimir Guţu** (25 iul. 1951).
135 de ani de la naşterea lui **Mihai Codreanu**, poet român, membru corespondent al Academiei Române (25 iul. 1876 – 23 oct. 1957). Considerat cel mai prolific sonetist român.
60 de ani de la naşterea lui **Ianoş Ţurcanu**, poet, prozator, textier şi autor de aforisme (26 iul. 1951).
155 de ani de la naşterea lui **George Bernard Shaw**, scriitor irlandez, laureat al Premiului Nobel pentru literatură (26 iul. 1856 – 2 noiemb. 1950). Este considerat cel mai mare dramaturg de limbă engleză, după Wiliam Shakespeare. A se vedea şi art. din CN 2006, p. 234- 235.
270 de ani de la înălţarea Bisericii **Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil**, vechea Catedrală a oraşului Chişinău (27 iul. 1741). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 318.
90 de ani de la naşterea lui **Eugen Coşeriu**, lingvist de notorietate universală, filozof al limbajului, scriitor, critic de artă, filolog şi profesor român, originar din Basarabia (27 iul. 1921 – 7 sept. 2002). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 171-173; CN 2006, p. 235-236
75 de ani de la naşterea lui **Demir Dragnev**, specialist în domeniul istoriei medii şi moderne a românilor (27 iul. 1936). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 236-238.
75 de ani de la naşterea lui **Arcadie Ursul**, doctor habilitat în filozofie, profesor universitar, membru titular al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (28 iul. 1936). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 238-239.
80 de ani de la naşterea arheologului **Ion Hâncu** (28 iul. 1931 – 24 mai 2003).
75 de ani de la naşterea specialistului în ştiinţe biologice, profesor universitar, **Petru Corduneanu** (29 iul. 1936).
60 de ani de la naşterea poetului **Vasile Nedelescu** (29 iul. 1951).
500 de ani de la naşterea lui **Giorgio Vasari**, pictor, arhitect şi istoric de artă italian (30 iul. 1511 – 27 iun. 1574). A devenit celebru prin lucrarea: "Vieţile celor mai renumiţi arhitecţi, pictori şi sculptori italieni, de la Cimabue până în timpurile noastre" (Vite de' più eccellenti architetti, pittori et scultori italiani, da Cimabue insino a' tempi nostri, 1550 şi 1568)

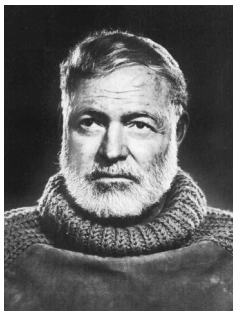

Ernest HEMINGWAY
1898 – 1961

Scriitor american, laureat al Premiului Nobel.

S-a născut la 21 iul. 1899, la Oak Park, Illinois, o suburbie a oraşului Chicago. A decedat la 2 iul. 1961, la Ketchum Idaho.

După terminarea şcolii secundare nu-şi continuă studiile, ci pleacă în oraşul Kansas City, unde se angajează reporter la ziarul *Kansas City Star*. Reprezentant al *generaţiei pierdute*. Înclinat spre risc şi aventură, a luat parte ca voluntar la Primul Război Mondial, în 1918 aflându-se pe frontul italian. A fost corespondent de presă în Spania, în timpul războiului civil şi în Franţa şi Anglia, în cel de-al Doilea Război Mondial. Evenimentele trăite au marcat tematica principalelor sale lucrări: *Fiesta, Adio arme!, Pentru cine bat clopotele*, *Trei povestiri şi zece poeme*, *În vremea noastră*, *Moartea vine după amiază*, *Câştigătorul nu ia nimic*, *Colinele verzi ale Africii, Zăpezile de pe Kilimanjaro*, *Capodopera scriitorului*, romanul *Bătrânul şi marea*, mai târziu, va primi Premiul Nobel (1954).

Călătoreşte în Africa, apoi în Europa, prin Spania şi Italia şi publică începutul unui amplu reportaj *Vară primejdioasă*. După moartea sa i-au fost publicate un volum de amintiri din Paris *O sărbătoare neîntreruptă* şi romanul *Insula în derivă*.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Hemingway, Ernest. Adio, arme! / Ernest Hemingway. – Bucureşti: Ed. Vivalde, 1992. - 88 p.

Hemingway, Ernest. Bătrânul şi marea / Ernest Hemingway. – Bucureşti: Ed. Tineretului, 1960. - 86 p.

Hemingway, Ernest. Fiesta; Bătrânul şi marea / Ernest Hemingway. – Chişinău: Lumina, 1990. - 304 p.

Hemingway, Ernest. Nimeni nu moare niciodată: Povestiri / Ernest Hemingway. – Bucureşti: Univers, 1993. - 336 p.

Hemingway, Ernest. Pentru cine bat clopotele / Ernest Hemingway. – Bucureşti: IMPEX, 1992. - 515 p.

Hemingway, Ernest. Sărbătoare de neuitat / Ernest Hemingway. – Bucureşti: Ed. pentru Lit. Universală, 1966. - 231 p.

Hemingway, Ernest. Zăpezile de pe Kilimandjaro: Povestiri / Ernest Hemingway. – Bucureşti: Univers, 1994. - 462 p.

***

Danţiş, Gabriela. Hemingway, Ernest. Gabriela Danţiş // Scriitori străini: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1981. – P. 249-250.

Hemingway, Ernest // Dicţionarul encicopedic român. vol. 2. – Bucureşti: Ed. Politică, 1964. – P. 675.

*Hemingway, Ernest // Enciclopedia sovietică moldovenească. Vol. 7. – Chişinău, 1977. – P. 224.

Hemingway, Ernest // Laureaţii Premiului Nobel pentru Literatură. – Bucureşti, 1983. – P. 355-357.

M. Ş.

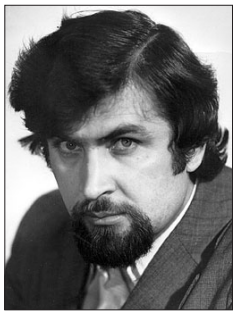

Iacob BURGHIU
1941 – 2003

Poet, prozator, regizor şi scenarist.

S-a născut la 3 iul. 1941, la Zăicani, Râşcani. A decedat la 29 iun. 2003, la Chişinău.

Şi-a făcut studiile la Institutul Pedagogic din or. Bălţi, Facultatea de fizică şi matematică, apoi la Institutul Unional de Cinematografie din Moscova, Facultatea de Regie (1969). Este actor la Teatrul Dramatic *V.Alecsandri* din Bălţi şi la Teatrul *Luceafărul* din Chişinău. Consultant al Secţiei dramaturgie a Uniunii Scriitorilor (1987-1989); şef al Direcţiei Arte şi Relaţii cu uniunile de creaţie la Ministerul Culturii (1989-1990); prim-viceministru al Culturii şi Cultelor (1990-1994); director al Centrului Naţional de studii literare şi muzeografice *M. Kogălniceanu* (1995-1997); consilier prezidenţial în problemele culturii şi cultelor din R. Moldova (1997-2001).

Publică primele nuvele în revista *Nistru* (1962). Debutează în 1966 cu volumul de proză scurtă *Soare în cârjă,* după care urmează un şir de cărţi de proză şi poezie. A produs filme artistice şi documentare: *O singură zi, Casă pentru Serafim*, *Paralela 47*, *Pământul nu uită, Surorile, Codrii în toamnă*, *Balada lemnului, Vlad Ioviţă* etc. Este autor a două piese de teatru: *Alexandru Lăpuşneanu* şi *Cutremurul.*

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001.* – Chişinău, 2000. – P. 154-155.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Burghiu, Iacob. Cifre romane (pe lespezi de calvar): versuri / Iacob Burghiu. – Chişinău: FEP Tipografia Centrală, 2001. – 127 p.

Burghiu, Iacob. Rup spice duminica: versuri / Iacob Burghiu. – Chişinău: FEP Tipografia Centrală, 2001. – 318 p.

Burghiu, Iacob. Soră lume: Povestiri, eseuri / Iacob Burghiu. – Chişinău: FEP Tipografia Centrală, 2001. – 480 p.

***

Mihail, Viorel. Domnul Burghiu: [Iacob Burghiu, scriitor, regizor şi scenarist] / Viorel Mihail // Săptămîna. – 2008. – 11 ian. - P. 19.

Roibu, Nicolae. Omul care a pus soarele-n cârjă: [Iacob Burghiu] / Nicolae Roibu // Timpul. – 2003. – 4 iul. – P. 17.

Sârbu, Antotnina. Mesaje peste timp: [despre Iacob Burghiu] / Antonina Sârbu // Ziarul de gardă. – 2007. – 29 noiemb. – P. 8.

Ţopa, Efimia. Burghiu, Iacob / Efimia Ţopa // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2006. Ed. a 2, revăz. şi compl. – Chişinău: Prut Internaţional, 2010. – P. 82-83.

M. Ş.

Vasile VASILACHE
1926 – 2008

Prozator, eseist şi traducător.

S-a născut la la 4 iul. 1926, la Unţeşti, jud. Bălţi (azi – Ungheni). A decedat la 7 iul. 2008, la Chişinău.

A absolvit Institutul Pedagogic *Ion Creangă* din Chişinău, Facultatea de Filologie (1958); Cursurile superioare de scenaristică din Moscova (1964). Este profesor la Şcoala medie din Cetireni-Ungheni, apoi redactor la *Cultura Moldovei* (1958); redactor la revista *Nistru*, membru al Colegiului şi redactor la studioul *Moldova-film* (1965-1971). Redactor-şef la revista *Columna* (1993-1995).

A debutat editorial cu proza pentru copii *Trişca* şi cu volumul de publicistică *Răsărise un soare în vie* (1961). Urmează volumele de nuvele: *Ale tale două mâini*, *Două mere ţigance* (1964), *Tăcerile casei aceleia* (1970). Îşi câştigă notorietatea cu romanul parabolă *Povestea cu cocoşul roşu* (1966), *Elegie pentru Ana-Maria* (1983), *Scrieri alese* (1986), *Navetista şi pădurea* (1989), *Surâsul lui Vişnu* (1993) ş. a. A tradus din creaţia scriitorilor ruşi V. Şukşin, V. Rasputin, A.P. Cehov, A. Puşkin, a lui J. Hašek (Cehia), Aleko Konstantinov (Bulgaria) etc.

Laureat al Festivalului cinematografic din Riga (1969); Insigna de Onoare (1986); Premiul Naţional (1994). Ordinul Republicii (1996); Premiul *Opera Omnia* al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2002).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău, 2000. – P. 155-157.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Belicov, Serafim. Un scriitor în floarea creaţiei şi a înţelepciunii: [Vasile Vasilache] / Serafim Belicov // Moldova suverană. – 2001. – 4 iul. – P. 3.

Burlacu, Alexandru. Tehnica narativă în „Povestea...” lui Vasile Vasilache / Alexandru Burlacu // Semn. – 2008. – Nr. 1. – P. 18-20.

Nastasiu, Vasile. Laudă şireteniei populare: [prozatorul Vasile Vasilache] / Vasile Nastasiu // Moldova suverană. – 2001. – 4 iul. – P. 3.

Trifan, Călina. Vasilache, Vasile / Călina Trifan // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2010. – ed. a 2-a, revăz. şi compl. – Chişinău: Prut Internaţional, 2010. – P. 556-558.

Ţopa, Tudor. Apostol în literatură: [Vasile Vasilache] / Tudor Ţopa // Glasul naţiunii. – 2008. – 17 iul. – P. 2.

Vasilache, Vasile // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor şi adolescenţilor: Dicţ. biobibliogr. – Chişinău: Prut Internaţional, 2004. – P. 392-397.

M. Ş.

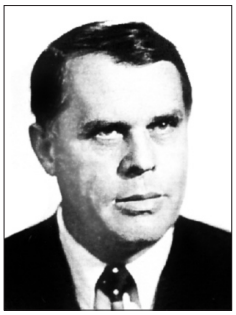

Amos CEBAN
1931 – 1989

Fizician, energetician, profesor universitar, doctor habilitat în ştiinţe tehnice.

S-a născut la 6 iul. 1931, la Racoveţ, Soroca. A decedat în 1989, la Chişinău. A absolvit şcoala medie nr. 1 din Soroca (1951). Urmează studiile la Facultatea de fizică şi matematică a Universităţii de Stat din Chişinău (1951-1956). A absolvit doctorantura la Catedra de fizică teoretică a Universităţii de Stat din Chişinău (1959). Activează în funcţie de asistent (1959-1960), lector superior (1961-1964) al Catedrei de fizică teoretică a Universităţii de Stat din Chişinău. Susţine teza de doctor în ştiinţe fizico-matematice (1963). Este şef al Sectorului de fizică a corpului solid, apoi şef de Laborator al Filialei Moldoveneşti a Institutului Unional de Cercetări în domeniul proiectării şi construcţiei surselor de energie. Concomitent predă cursul special *Metode de transformare directă a energiei la Facultatea de electrofizică a Institutului Politehnic din Chişinău* (Universitatea Tehnică din Moldova).

Susţine teza de doctor habilitat în ştiinţe tehnice (1969). I se conferă titlul ştiinţifico-didactic de profesor universitar (1974). Este şef al Catedrei de fizică a Institutului Agricol *M.V. Frunze* (azi Universitatea Agrară de Stat din Moldova) (1983-1989). Problematica cercetărilor ştiinţifice ţine de domeniul problemelor fizico-tehnice ale generării autonome şi transformării diferitor tipuri de energie. Sub conducerea şi cu participarea sa au fost efectuate cercetări aplicative în domeniul metodelor foto şi termoelectrice de transformare a energiei. În baza rezultatelor cercetărilor au fost elaborate diverse aparate, traductoare fotomagnitice, elemente fotovoltaice, dispozitive termoelectrice cu diverse destinaţii, inclusiv şi agricolă.

Este autor şi coautor a peste 200 de lucrări ştiinţifice şi 12 brevete de invenţie. A pregătit 10 doctori în ştiinţe. A fost preşedinte al Consiliului ştiinţific al Filialei Moldoveneşti a Institutului Unional de Cercetări în domeniul proiectării şi construcţiei surselor de energie.

BIBLIOGRAFIE:

Ceban, Amos. Solnečnaâ ènergiâ služit čeloveku / Amos Ceban. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1982. – 126 p.

***

Turiţă, Sava. Ceban, Amos / Sava Turiţă // Turiţă, Sava. Profesorii Universităţii Agrare de Stat din Moldova: 1933-2008. Dicţ. ist.-biogr. – Chişinău: Centrul ed. al UASM, 2008. – P. 30.

CHIŞINĂU
1436

Capitala Republicii Moldova. Atestat ca aşezare rurală la 17 iul. 1436. Centrul politic-administrativ, economic, ştiinţific şi cultural al republicii. Nod de comunicaţii. Aeroport internaţional. Industrie constructoare de maşini, electrotehnică şi electronică uşoară, alimentară, chimică, tutunului, covoarelor, mobilei, încălţămintei, textilă. Academie de Ştiinţe, Academie de Muzică, Teatru şi Arte Plastice, Academie de Studii Economice, Academie de Poliţie, universităţi, teatre, sală cu orgă, catedrale, biserici, edituri, biblioteci, muzee, monumente istorice şi arhitectonice, rezervaţii naturale. A doua menţiune documentară, în ordine cronologică, datează din 1466, în documentul de proprietate, eliberat de Ştefan cel Mare, prin care confirmă unchiului său, Vlaicu Pârcălab de Cetatea Albă, o selişte, cu întreaga moşie şi cu moară. La 25 apr. 1576 moşia Chişinăului devine proprietate a lui Dragoş, apoi a lui Hodor, Creţu şi Roşca (1608-1616), Chiriţa Dumitrachi (1640). Trece în stăpânirea mănăstirii Sfânta Vineri din Iaşi (1641). Este cunoscut ca principal centru economic pe noul drum comercial moldovenesc Suceava-Iaşi-Tighina-Cetatea Albă (1650). Este menţionat ca târg (2 mart. 1666). La 1774 recensământul populaţiei a înregistrat peste 800 de locuitori. Aici trăiau băştinaşi români şi colonişti: armeni, greci, evrei.

După anexarea Basarabiei de către Rusia, la 1812, Chişinăul, devine centru al regiunii. Este înălţată Catedrala, cu clopotniţă în preajmă (1830-1836), iar în jurul ei este sădită o grădină publică. În 1871 este deschisă calea ferată Chişinău-Tiraspol. În 1897 Chişinăul avea 108. 000 de locuitori. Devine centru al mişcării naţionale din Basarabia (1917). Aici se constituie *Sfatul Ţării*, care la 27 mart. 1918 proclamă unirea Basarabiei cu România. Conform odiosului pact Ribbentrop-Molotov din 23 aug. 1939, la 28 iun. 1940 URSS ocupă Basarabia. În acelaşi an Chişinăul devine capitală a RSS Moldoveneşti. În iun. 1941, Basarabia este reintregită în hotarele României, însă odată cu retragerea Armatei Sovietice centrul Chişinăului este bombardat şi ruinat. În 1944 Basarabia este reocupată de trupele sovietice. Prin munca băştinaşilor oraşul se ridică treptat din ruinele pricinuite de război. Îşi reiau activitatea vechile întreprinderi, intră în funcţiune noi fabrici şi uzine. În anii ’60 -’80 ai sec. XX continuă dezvoltarea extensivă a Chişinăului. Este capitala statului independent de la proclamarea acestuia (1991).

Chişinăul găzduieşte ambasadele multor state, reprezentanţe ale unor instituţii şi organisme internaţionale.

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2006*. – Chişinău, 2006. - P. 229-232.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Chirilov, Viorica. Planul Urbanistic General: pro şi contra: [Chişinău] / Viorica Chirilov // Capitala. – 2005. – 23 noiemb. – P. 4.

Danilov, Maria. Catedrala „Naşterea Domnului”: [din Chişinău] / Maria Danilov / Moldova: serie nouă. – 2005. – Nr. 5-6. – P. 16-19.

Ghenciu, Oxana. Chişinăul între Est şi Vest / Oxana Ghenciu // Gazeta oraşului. – 2005. – 21 apr. – P. 5.

Păstrăm trecutul, trăim prezentul, făurim viitorul: [Chişinău] // Capitala. – 2006. – 19 iul. – P. 5.

Sava, Lucia. Aspecte ale mediului urban al Chişinăului la începutul secolului al XX-lea (1900-1918) / Lucia Sava // Tyragetia: Istorie. Muziologie: serie nouă. – 2007. – Vol. 1, Nr. 2. – P. 267-274.

Strategia de dezvoltare social-economică a municipiului Chişinău // Moldova urbană. – 2006. – Nr. 1. – P. 16-21.

M. Ş.

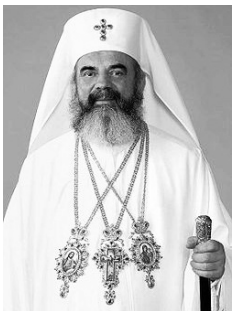

PATRIARHUL DANIEL
1951

Arhiepiscop al Bucureştilor, Mitropolit al Munteniei şi Dobrogei, Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

S-a născut la 22 iul. 1951, în localitatea Dobreşti, com. Bara, jud. Timiş, într-o familie de învăţători.

Numele de mirean: Dan-Ilie Ciobotea. A urmat şcoala elementară la Dobreşti (1958-1962) şi Lăpuşnic, jud. Timiş (1962-1966). În 1967-1970, a studiat la Liceul *Coriolan Brediceanu* din Lugoj şi se înscrie la Institutul Teologic Universitar din Sibiu (1970-1974), unde obţine Diploma de licenţă în teologie. În perioada anilor 1974-1976 frecventează cursurile de doctorat la Institutul Teologic Universitar din Bucureşti, continuând specializarea în stăinătate, la Facultatea de Teologie Protestantă din Strasbourg (1976-1978) şi la cea romano-catolică din Freiburg im Breisgau (1978-1980).

În 1979 a obţinut doctoratul în *Stiinţe religioase* la Universitatea de Ştiinţe Umaniste din Strasbourg, Facultatea de Teologie Protestantă, iar în 1980 a obţinut doctoratul la Institutul Teologic Universitar din Bucureşti.

Din 1980 a activat ca lector la Institutul Ecumenic de la Bossey (Elveţia) (în 1986 - 1988 director adjunct), fiind şi profesor asociat la Geneva şi Fribourg (Elveţia).

La 6 aug. 1987 intră în viaţa monahală la Sihăstria, sub numele Daniel şi hirotonit preot-ieromonah, iar în oct. 1988 hirotesit protosinghel.

A fost consilier patriarhal, director al Sectorului Teologie Contemporană şi Dialog Ecumenic şi conferenţiar la Catedra de Misiune Creştină a Institutului Teologic Universitar din Bucureşti (1 sept. 1988-1 mart. 1990).

Hirotonit episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timişoarei, cu titlul *Lugojanul* (4 mart. 1990).

În 1990 este ales Arhiepiscop al Iaşilor şi mitropolit al Moldovei şi Bucovinei.

Profesor-fondator al Facultăţii de Teologie Ortodoxă *Dumitru Stăniloae* din cadrul Universităţii *Al. I. Cuza* din Iaşi (din 1992). În demnitatea de mitropolit, a desfăşurat o bogată activitate pastoral-misionară, culturală şi social-filantropică (1990-2008); a deţinut numeroase funcţii pe plan bisericesc şi ecumenic.

La 12 sept. 2007 Colegiul Electoral Bisericesc l-a ales în funcţia de Arhiepiscop al Bucureştilor, Mitropolit al Munteniei şi Dobrogei, Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române şi Locţiitor al Tronului Cezareei Capadociei, fiind întronizat la 30 sept. 2007, la Catedrala patriarhală din Bucureşti.

Din anul 2007 este şi profesor la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universităţii din Bucureşti.

A publicat mai multe lucrări de teologie, istoria artei, mai multe volume de comunicări, articole, predici, precum şi peste 500 de studii, articole, cuvântări şi prefeţe în limba română, peste 100 de studii şi articole în limbile franceză, engleză şi germană în reviste şi volume colective din străinătate.

Menţiuni şi distincţii: Ordinul Serviciul Credincios în rang de Mare Cruce (2000), Premiul *Pro Humanitate*, acordat de Fundaţia Europeană pentru Cultură *Pro Europa* (din Freiburg im Breisgau), Berlin (2002), Ordinul Naţional *Steaua României în Grad de Mare Cruce* (2007).

Doctor Honoris Causa al Universităţii Catolice *Sacred Heart* (SUA, 2003), al Universităţilor *George Enescu* din Iaşi (2006), *Lucian Blaga* din Sibiu (2008), *1 Decembrie 1918* din Alba Iulia, *Aurel Vlaicu* şi *Vasile Goldiş* din Arad (2008), *Eftimie Murgu* din Reşiţa, şi al Universităţii din Oradea (2010).

Membru de onoare al Academiei Române (19 dec. 2007).

Cetăţean de Onoare a municipiului Braşov (2010).

BIBLIOGRAFIE:

Păcurariu, Mircea. Ciobotea, Daniel / Mircea Păcurariu // Păcurariu, Mircea. Dicţionarul teologilor români. – Bucureşti: Univers Encicl., 1996; [Resursă electronică] //biserica.org/WhosWho/.../DanielCiobotea.html -

* * *

Mitropolit Daniel (Ciobotea) al României [Resursă electronică] // ro.orthodoxwiki.org › ... › Cler › Episcopi

Preafericitul Părinte Dr. Daniel Ciobotea, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [Resursă electronică] // http://www.patriarhia.ro/ro/patriarhul/biografia.html

Daniel Ciobotea [Resursă electronică] //http://personalitati.infoportal.ro/biografie~nume-daniel-ciobotea.html

Vladimir BEŞLEAGĂ
1931

Romancier, eseist, traducător şi om politic.

S-a născut la 25 iul. 1931, la Mălăieşti, Dubăsari.

A absolvit Universitatea de Stat din Moldova (1955); doctorantura la aceeaşi instituţie, având ca temă de studiu *Liviu Rebreanu, romancier*.

Îşi începe activitatea literară în anii '60. Este redactor-şef adjunct la revista *Nistru* (1977-1982). Director al Muzeului Republican de Literatură *D. Cantemir* (1988); membru al Comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor.

Debutează cu cartea *Zbânţuilă* (1956) şi alte câteva ulterioare dedicate micilor cititori. Urmează primul roman *Zbor frânt* (1966), după care *Acasă* (1976), reeditat în 1998 cu titlul *Nepotul*; *Ignat şi Ana*, *Durere* (1979); *Sânge pe zăpadă* (1985); *Cumplite vremi* (1990); *Viaţa şi moartea nefericitului Filimon*. Colaborează la publicaţiile *Chipăruş*, *Cultura Moldovei, Tinerimea Moldovei, Nistru, Basarabia* etc. În ultimii ani, semnează numeroase eseuri, reflecţii şi note memorialistice în publicaţiile: *Flux*. *Ed. de vineri*, *Sud-Est*, *Contrafort*, *Jurnal de Chişinău*. Romanele scriitorului au fost traduse şi în alte limbi. A transpus în română scrieri de Longos, Erasm din Rotterdam etc.

Premiul de Stat al RSSM (1978). Premiul *George Bacovia*. Scriitor al Poporului (1991). *Ordinul Republicii* (1996, returnat în 2003 în semn de protest împotriva decorării cu acest ordin a fostului lider comunist Ivan Bodiul).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău, 2000. – P. 169-171; *Calendar Naţional 2006*. – Chişinău, 2006. – P. 233-234.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Beşleagă, Vladimir. Dialoguri literare / Vladimir Beşleagă. – Chişinău: Imprimeria BNRM, 2006. – 288 p.

Beşleagă, Vladimir. Hoţii din apartamente / Vladimir Beşleagă. – Chişinău: Prut Internaţional, 2006. – 368 p.

Beşleagă, Vladimir. Jurnal: 1986-1988: [mărturii] / Vladimir Beşleagă. – Chişinău: Prut Internaţional, 2002. – 402 p.

Beşleagă, Vladimir. Ţipătul lăstunului / Vladimir Beşleagă. – Chişinău: Cartier, 2006. – 76 p.

***

Beşleagă, Vladimir „...Am ascultat întotdeauna de vocea mea interioară": [dialog cu scriitorul Vladimir Beşleagă] / interlocutor: Nicolae Leahu // Semn. – 2007. – Nr. 2. – P. 8.

Beşleagă, Vladimir. Atâtea cărţi frumoase, visate de mine, au fost asasinate de vitregiile timpului: Dialog / Vladimir Beşleagă, Alexandru Bantoş // Limba Română. – 2006. – Nr. 4/6. – P. 164-187.

Beşleagă, Vladimir. Das Ewig-Weibliche: [mama-personaj literar] / Vladimir Beşleagă // Semn. – 2008. – Nr. 2. – P. 13-14.

Beşleagă, Vladimir. Despre harul şi curajul timidului Dimitrie cel Crud: [dramaturgia lui Dumitru Crudu] / Vladimir Beşleagă // Timpul. – 2006. – 2 iun. – P. 20.

Beşleagă, Vladimir. Despre vârstele creaţiei şi „zborul frânt" al Basarabiei: [interviu cu scriitorul Vladimir Beşleagă] / consemnare: Vasile Gârneţ // Contrafort. – 2006. – Nr. 7/8. – P. 10-11.

Beşleagă, Vladimir. El şi Ea în tea-

trul lui Val Butnaru: [reflecţii după spectacolul „Avant de mourir”] / Vladimir Beşleagă // Limba Română. – 2007. – Nr. 1/3. – P. 218-222.

Beşleagă, Vladimir. Imperativul luciditătii: [creaţia poetului Andrei Ţurcanu] / Vladimir Beşleagă // Sud-Est cultural. – 2008. – Nr. 2. – P. 34-63.

Burlacu, Alexandru. Vladimir Beşleagă: Po(i)etica romanului: [studiu monografic] / Alexandru Burlacu. – Chişinău: Gunivas, 2009. – 124 p.

***

Baciu, Valentina. Vladimir Beşleagă scrie istoria lui / Valentina Baciu // Timpul. – 2008. – 13 noiemb. – P. 8.

Beşleagă, Vladimir // Dicţionarul general al literaturii române. – Bucureşti: Univers Encicl., 2004. – P. 496-498.

Burlacu, Alexandru. De la ţipătul lăstunilor la zbor frânt şi înapoi / Alexandru Burlacu // Semn. – 2007. – Nr. 2. – P. 13-17.

Burlacu, Alexandru. Vladimir Beşleagă: Drama zborului frânt / Alexandru Burlacu // Limba Română. – 2006. – Nr. 4/6. – P. 188-194.

Ciobanu, Mircea. Metamorfozele scriitorului şi câmpul de lectură / Mircea Ciobanu // Semn. – 2007. – Nr. 2. – P. 18-20.

Dumbrăveanu, Victor. Fidel vetrei strămoşeşti: [Vladimir Beşleagă] / Victor Dumbrăveanu // Moldova: serie nouă. – 2006. – Nr. 8/9. – P. 31-32.

Enciu, Nicolae. Istoria naţională, ca roman: [creaţia lui Vladimir Beşleagă] / Nicolae Enciu // Semn. – 2007. – Nr. 2. – P. 27-28.

Ladaniuc, Victor. Vladimir Beşleagă / Victor Ladaniuc // Localităţile Republicii Moldova: Itinerar documentar-publicistic ilustrat: vol. 8: Li-M. – Chişinău: Draghiştea, 2008. – P. 287-288.

Lungu, Eugen. Anul Beşleagă / Eugen Lungu // Sud-Est cultural. – 2007. – Nr. 1. – P. 6-16.

Roibu, Nicolae. La 75 de ani prozatorul Vladimir Beşleagă nu s-a lăsat de poezie / Nicolae Roibu // Timpul. – 2006. – 26 iul. – P. 2.

Simuţ, Ion. Virtuţile analizei psihologice / Ion Simuţ // Semn. – 2007. – Nr. 2. - P. 9-12.

Trifan, Călina. Beşleagă, Vladimir / Călina Trifan // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2006. – Chişinău: Prut Internaţional, 2007. – P. 41-42.

M. Ş.

Ion HÂNCU
1931 – 2003

Arheolog, istoric, profesor universitar.

S-a născut la 28 iul. 1931, la Mateuţi, Orhei. A decedat la 24 mai 2003, la Chişinău.

Studii generale la Mateuţi. Îşi continuă studiile la Facultatea de istorie a Institutului Pedagogic *Ion Creangă* (ulterior Universitatea Pedagogică de Stat *Ion Creangă* (1951-1955). Aspirantura la Institutul de Arheologie al Academiei de Ştiinţe a URSS, Moscova (1955-1958). Doctor în istorie (1960). Este cercetător ştiinţific inferior (1959-1962) la Academia de Ştiinţe a Moldovei; cercetător ştiinţific superior (1962-1975; 1978-1990); şef al Sectorului de arheologie al Institutului de istorie (1975-1977). Şef al Laboratorului Tracologie al Universităţii de Stat din Moldova (1990-2003). Expert în arheologie (2001).

A efectuat cercetări în domeniul arheologiei şi istoriei medievale timpurii a spaţiului pruto-nistrean. Investigaţii privind arheologia urbană medievală târzie. A fost preocupat de repertorierea monumentelor arheologice din Republica Moldova. Desident în ştiinţa istorică „sovietică” de la Chişinău, şi unic promotor deschis al teoriei continuităţii românilor în arealul pruto-nistrean din fosta URSS (anii '60 '70). A fost învinuit de naţionalism, antislavism şi de promovarea unei teorii antiştiinţifice, destituit din funcţie (în dec. 1977), înlăturat din cercetare, persecutat în anii '80.

Este conducător al şantierelor de la Hansca (1964-1977), Petruha (1960-1962), Costeşti (1973), Orheiul Vechi (1993-1995). Realizări importante în formularea şi promovarea în cadrul istoriografiei sovietice a teoriei continuităţii românilor în spaţiul dintre Prut şi Nistru, în evul mediu timpuriu. Descoperirea aşezării Hansca este unul dintre dintre cele mai reprenzentative situri rurale din spaţiul românesc din epoca medievală timpurie (sec.V-XIII). Cartografierea cetăţilor de pământ şi a tumulilor din Republica Moldova. A elaborat peste 372 de lucrări ştiinţifice.

A publicat: *Populaţia şi cultura Moldovei în sec. X-IX*; *Vestigii strămoşeşti*; *Cine sunt strămoşii moldovenilor?*; *Cetăţi antice şi medievale, timpurii din Republica Moldova*; *Străvechi monumente din Republica Moldova*; *Semnificaţia etnoculturală a unor aşezări arheologice de pe teritoriul actual al Republicii Moldova* etc.

Fondator al Şcolii româneşti de arheologie medievală din Republica Moldova. Cursuri universitare la Universitatea de Stat din Moldova: *Protecţia monumentelor de istorie şi cultură*.

Membru al Consiliului ştiinţific *Relaţiile slavo-moldave şi originea poporului moldovenesc* al Academiei de Ştiinţe a RSSM (1972-1990). Membru titular al Comisiei Arheologice a Republicii Moldova (1990-2001). Membru de onoare al Comisiei arheologice a Republicii Moldova (2001). Secretar ştiinţific al Consiliului specializat pentru susţinerea tezelor de doctor în istorie la Universitatea de Stat din Moldova (1994-2000). Participant la mai multe congrese şi simpozioane internaţionale.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Hâncu, Ion. Băştinaşii plaiului moldav în lumina surselor arheologice: schiţe / Ion Hâncu. – Chişinău, 1993. – 98 p.

Hâncu, Ion. Cetăţi antice şi medievale timpurii din Republica Moldova / Ion Hâncu. – Chişinău: Universitas, 1993. – 144 p.

Hâncu, Ion. Cine sunt strămoşii moldovenilor? / Ion Hâncu. – Chişinău: Ştiinţa, 1990. – 42 p.

Hâncu, Ion. Cultura băştinaţilor din spaţiul pruto-nistrean în evul mediu timpuriu / Ion Hâncu. – Chişinău: USM, 2002. – 148 p.

Hâncu, Ion. Monumentele arheologice ale Moldovei / Ion Hâncu. – Chişinău, 1982. – 26 p.

Hâncu, Ion. Orheiul vechi: scurtă istorie a localităţii / Ion Hâncu. – Chişinău, 1995. – 34 p.

Hâncu, Ion. Străvechi monumente

din Republica Moldova / Ion Hâncu. – Chişinău: Arc, 1996. – 144 p.

Hâncu, Ion. Vetre strămoşeşti din Republica Moldova: Materiale arheologice informativ-didactice / Ion Hâncu. – Chişinău: Ştiinţa, 2003. – 508 p.

***

Ion Hâncu: Biobibliografie / ed. îngrijită de Gheorghe Postică; alcăt. Valentina Cosmescu, Ludmila Corghenci, Liliana Bârnă. – Chişinău: ULIM, 2002. – 72 p.

***

Dron, Ion. Un brav străjer al neamului: [Ion Hâncu] / Ion Dron // Natura. – 2002. – Nr. 2. – P. 14.

Hâncu, Ion // Dicţionar de istorie. - Chişinău: Civitas, 2007. – P. 199-200.

M. Ş.

Petru CORDUNEANU
1936

Specialist în ştiinţe biologice, doctor habilitat, profesor universitar.

S-a născut la 29 iul. 1936, la Cotul Morii, jud. Lăpuşna.

A absolvit Facultatea de Biologie şi Pedologie a Universităţii de Stat din Moldova (1963). După absolvire rămâne la Catedra de pedologie şi agrochimie, unde lucrează până în prezent. Este lector, doctor în biologie (1967), conferenţiar, şef de catedră, doctor habilitat în biologie (1990), profesor universitar (1991). Susţine teza de doctor în ştiinţe biologice cu tema: *Influenţa îngrăşămintelor minerale asupra recoltei şi a compoziţiei chimice a florii-soarelui* şi pe cea de doctor habilitat în ştiinţe biologice: *Nutriţia minerală, recolta şi calitatea florii-soarelui în Moldova.*

A predat cursurile normative *Agrochimia*, *Bazele organizării teritoriului* şi cursurile speciale: *Sistemul îngrăşămintelor şi controlul fertilităţii solului*; *Agricultură irigată*; *Nutriţia minerală a plantelor şi calitatea producţiei.* Problematica cerectărilor ştiinţifice: influenţa îngrăşămintelor minerale asupra recoltei şi calităţii grăsimilor, proteinelor şi compuşii fosforului. A publicat peste 120 de lucrări ştiinţifice. Este coautor de manuale şi lucrări metodice.

BIBLIOGRAFIE:

Corduneanu, Petru. Acţiunea nutriţiei cu fosfor şi fier asupra conţinutului de glucide şi formelor de azot în frunzele plantei de soia în condiţii de deficit hidric / Petru Corduneanu,Vladimir Rotaru, Ortanţa Gojineţchi // An. şt. ale USM. Ser. Şt. chimico-biologice. – 2006. – P. 338-340.

Corduneanu, Petru. Conţinutul pigmenţilor asimilatori la plantele de soia în funcţie de nutriţia cu fosfor şi nichel la diferite umidităţi ale solului / Petru Corduneanu, Vladimir Rotaru [et al.]. // An. şt. ale USM. Ser. Şt. chimico-biologice. – 2001. – P. 154-157.

Corduneanu, Petru. Studierea solurilor Moldovei şi influenţa îngrăşămintelor minerale asupra calităţii florii-soarelui pe sol de pădure / Petru Corduneanu [et al.] // An. şt. ale USM. Ser. Şt. chimico-biologice. – 1998. – P. 130-132.

Gojineţchi, Ortanţa. Unele aspecte ale nutriţiei cu nichel a plantelor de soia /Ortanţa Gojineţchi, Vladimir Rotaru, Petru Corduneanu // An. şt. ale USM. Ser. Şt. chimico-biologice. – 2003. – P. 264-269.

***

Corduneanu, Petru. Udobrenie i kačestvennyi sostav belka i masla podsolnečnika: (V usloviâh Moldavii) / Petru Corduneanu. – Chişinău: Ştiinţa, 1982. – 238 p.

Corduneanu, Petru. Vliânie udobrenij na nakoplenie žira i frakcij azota v âdrah semân podsolnečnika / Petru Corduneanu // Agrohimiâ. – 1970. – Nr. 6.

***

Rusnac, Gheorghe. Corduneanu, Petru / Gheorghe Rusnac, Valeriu Cozma // Rusnac, Gheorghe. Profesorii Uniuversităţii de Stat din Moldova: 1916-2001: Dicţ. ist.-biogr. – Chişinău: CE USM, 2001. – P. 59-60.

Toma, S. Dăruire totală pedagogiei ştiinţei: [Petru Corduneanu] / S. Toma, A. Roşca // Moldova suverană. – 1996. – 30 iul. – P. 4.

M. Ş.

CALENDAR NAȚIONAL

AUGUST

2011

Luni	1
Marți	2
Miercuri	3
Joi	4
Vineri	5
Sâmbătă	6
Duminică	7
Luni	8
Marți	9
Miercuri	10
Joi	11
Vineri	12
Sâmbătă	13
Duminică	14
Luni	15
Marți	16
Miercuri	17
Joi	18
Vineri	19
Sâmbătă	20
Duminică	21
Luni	22
Marți	23
Miercuri	24
Joi	25
Vineri	26
Sâmbătă	27
Duminică	28
Luni	29
Marți	30
Miercuri	31

125 de ani de la naşterea lui **Ştefan Holban**, avocat, fost deputat în Sfatul Ţării şi în Parlamentul României (1 aug. 1886 – 27 aug. 1961). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 247.

100 de ani de la naşterea lui **Dumitru Bălaşa**, cercetător, folclorist, istoric, publicist şi preot român (1 aug. 1911 – 24 dec. 2001). Supranumit „Patriarhul limbii dacoromâne".

150 de ani de la naşterea juristului şi matematicianului suedez **Ivar Otto Bendixson** (1 aug. 1861 - 29 noiemb. 1935). Cunoscut pentru teorema Poincaré-Bendixson.

120 de ani de la naşterea lui **Mihail Jora**, dirijor şi profesor, unul dintre cei mai mari compozitori români din prima jum. a sec. al XX-lea, academician (2 aug. 1891 - 10 mai 1971). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 180-181.

80 de ani de la naşterea lui **Nicolae Gărbălău**, doctor habilitat în ştiinţe chimice, profesor universitar, membru titular al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (4 aug. 1931 - 20 febr. 2006). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 182-185.

55 de ani de la naşterea sculptorului **Tudor Cataraga** (4 aug. 1956).

50 de ani de la naşterea lui **Barack Hussein Obama**, al 44-lea Preşedinte al Statelor Unite, primul afro-american ales în această funcţie (4 aug. 1961).

70 de ani de la naşterea lui **Ion Zaharia**, flautist, compozitor şi profesor universitar (5 aug. 1941). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 185.

100 de ani de la naşterea actorului american de teatru şi film **Robert Taylor** (5 aug. 1911 - 8 iun. 1969).

100 de ani de la naşterea lui **Dominte Timonu**, romancier, nuvelist, publicist, regizor şi actor (6 aug. 1911 - 18 ian. 1972). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 204-205.

75 de ani de la naşterea compozitorului **Oleg Negruţa** (6 aug. 1936). A se vedea şi art. CN 2006, p. 250-251.

130 de ani de la naşterea lui **Alexander Fleming**, bacteriolog scoţian, laureat al Premiului Nobel în fiziologie şi medicină (6 aug. 1881 - 11 mart. 1955). A descoperit penicilina. A se vedea şi art. din CN 2006, p. 251-252.

55 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Petru Cazacu**, doctor în medicină, istoric, publicist şi om politic român, originar din Basarabia (6 oct. 1871/1873 - 7 aug. 1956). A se vedea şi art. din CN 2003, p. 218-219.

100 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Gheorghe Cârţan**, cunoscut şi sub numele de Badea Cârţan, ţăran român autodidact (24 ian. 1849 - 7 aug. 1911). A luptat pentru independenţa românilor din Transilvania. A călătorit pe jos până la Roma pentru a vedea cu ochii lui *Columna lui Traian* şi alte mărturii despre originea latină a poporului român.

410 ani de la naşterea matematicianului francez **Pierre de Fermat** (7 aug. 1601--12 ian. 1665). Precursor al calculului diferenţial, geometriei analitice şi calculului probabilităţilor.

110 ani de la naşterea lui **Ernest Orlando Lawrence,** fizician american, laureat al Premiului

Nobel pentru fizică (8 aug. 1901 – 27 aug. 1958). Elementul chimic cu numărul 103 este numit "lawrenciu" în cinstea lui.

65 de ani de la naşterea actorului de teatru şi film **Anatol Răzmeriţă**, stabilit în SUA (8 aug. 1946). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 250.

100 de ani de la naşterea pictorului şi graficianului român de origine germană **Helfried Weiss** (8 aug. 1911 – 6 dec. 2007).

410 ani de la stingerea din viaţă a lui **Mihai Viteazul**, domn al naţiunii române unite (1558 – 9 aug. 1601). A se vedea şi art. din CB 1993, p. 99-101; CB 1998, p. 23-24; CN 2000, p. 390-392.

100 de ani de la naşterea lui **William Alfred Fowler**, fizician american, laureat al Premiului Nobel pentru fizică (9 aug. 1911 - 14 mart. 1995).

140 de ani de la naşterea lui **Leonid N. Andreev**, dramaturg, nuvelist şi fotograf rus (9 aug. 1871 – 12 sept. 1919), lider al mişcării expresioniste în literatura rusă, unul dintre cei mai de succes scriitori ruşi dintre anii 1902-1914.

70 de ani de la naşterea lui **Ion Lăcustă**, profesor universitar (UASM), doctor în ştiinţe tehnice (10 aug. 1941).

75 de ani de la naşterea lui **Vitali Makarov**, cercetător ştiinţific, profesor universitar, doctor habilitat în ştiinţe matematice (11 aug. 1936).

55 de ani de la naşterea pictorului, graficianului de carte **Sergiu Puică** (11 aug. 1956).

555 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Iancu de Hunedoara (Ioan Corvin),** domnitor şi comandant de oşti transilvănean, una dintre cele mai mari personalităţi politice, diplomatice şi militare medievale româneşti (1400/1407 - 11 aug. 1456). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 252-254.

50 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Ion Barbu (Dan Barbilian),** matematician şi poet român, considerat reprezentant de seamă al modernismului literar românesc (18 mart. 1895 – 11 aug. 1961). A se vedea şi art. din CN 2005, p. 85-86.

175 de ani de la naşterea chimistului şi matematicianului norvegian **Cato Maximilian Guldberg** (11 aug. 1836 - 14 aug. 1902).

80 de ani de la naşterea **Ludmilei Cebotarenco**, profesor universitar, traducător din limba română în limba franceză (12 aug. 1931).

70 de ani de la naşterea regizorului şi actorului de teatru şi cinema **Vitalie Rusu** (12 aug. 1941). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 188-189.

75 de ani de la naşterea lui **Marius Iosifescu**, matematician, membru titular, a fost vicepreşedinte al Academiei Române (12 aug. 1936).

75 de ani de la naşterea pictorului german, reprezentant al artei conceptuale, **Hans Haacke** (12 aug. 1936).

200 de ani de la naşterea lui **Domingo de Magalhães**, poet şi dramaturg brazilian, medic şi diplomat, şef al şcolii poetice naţionale şi promotor al romantismului (13 aug. 1811 - 10 iul. 1882).

125 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Edmond Nicolas Laguerre,** matematician francez, membru al Academiei Franceze (9 apr. 1834 - 14 aug. 1886).

130 de ani de la naşterea lui Teodosie Bujniţă, membru în Sfatul Ţării (15 aug. 1881 - ?).

75 de ani de la naşterea pictorului, profesorului şi publicistului Ion Daghi (15 aug. 1936).

240 de ani de la naşterea romancierului şi poetului romantic scoţian de limbă engleză Sir Walter Scott (15 aug. 1771 - 21 sept. 1832). Considerat cel mai popular şi mai mare poet al Angliei. A se vedea şi art. din CN 2001, p. 189-190.

80 de ani de la naşterea lui Mikael Tariverdiev, compozitor rus, de origine armean (15 aug. 1931 – 25 iul. 1996).

65 de ani de la naşterea lui **Ion Gheorghe Sebastian Şvitchi**, actor, critic de teatru şi publicist (16 aug. 1946).

90 de ani de la naşterea lui **Ovid S. Crohmălniceanu,** critic şi istoric literar, prozator român (16 aug. 1921 - 30 apr. 2000). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 190-191.

90 de ani de la naşterea lui **Gabriel Lippmann,** fizician şi profesor universitar francez, laureat al Premiului Nobel pentru fizică (16 aug. 1845 - 13 iul. 1921). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 225-226; CN 2010, p. 172-173.

80 de ani de la naşterea teatrologului şi istoricului literar român **Ileana Berlogea** (16 aug. 1931 - 17 oct. 2002).

55 de ani de la naşterea pictorului **Andrei Negură** (16 aug. 1956).

135 de ani de la naşterea lui **Ion I. Nistor,** academician, profesor universitar, istoric medievist, scriitor, publicist şi editor, om politic român (17 aug. 1876 - 11 noiemb. 1962). A se vedea şi art. din CB 1996, p. 126-129; CN 2001, p. 191-193.

75 de ani de la naşterea pictorului şi graficianului **Alexei Grabco** (18 aug. 1936). A se vedea şi art. din CB 1996, p. 124-125.

70 de ani de la naşterea interpretei **Ludmila Mişov** (19 aug. 1941).

130 de ani de la naşterea lui **George Enescu,** compozitor, pianist, dirijor, violonist şi profesor român (19 aug. 1881 - 4 mai 1955). Considerat cel mai important muzician român. A se vedea şi art. din CB 1995, p. 54-58; CN 2001, p. 194-196; CN 2005, p. 120; CN 2006, p. 257-258.

65 de ani de la naşterea scriitorului **Victor Dumbrăveanu** (20 aug. 1946). A se vedea şi art. din CB 1996, p. 130-131.

60 de ani de la naşterea lui **Mihai Ursu,** muzeograf, director

general al Muzeului Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală (20 aug. 1951).

100 de ani de la naşterea lui **Vladimir T. Kondurari**, profesor, matematician şi astronom ucrainean, originar din Basarabia (22 aug. 1911 – mai 1990).

90 de ani de la naşterea lui **Kenneth Joseph Arrow,** economist-teoretician, de origine evreu american, laureat al Premiului Nobel (23aug. 1921).

450 de ani de la naşterea matematicianului german **Bartolomeo Pitisk** (24 aug. 1561 - 2 iul. 1613).

75 de ani de la naşterea actorului român de etnie grecească **Sebastian Papaiani** (25 aug. 1936).

100 de ani de la naşterea lui Charles **Enrique Dent**, medic, fizician şi biochimist englez (25 aug. 1911 - 19 sept. 1976).

75 de ani de la naşterea lui **Eugen Popuşoi,** savant în domeniul sănătăţii publice şi al managementului sanitar, profesor universitar, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (26 aug. 1936 - 27 aug. 2001).

125 de ani de la naşterea lui **Alexandru D. Rădulescu,** medic şi scriitor român, membru titular al Academiei Române (26 aug. 1886 - 11 apr. 1979).

115 ani de la naşterea lui **Pimen Cupcea,** inginer-agronom, profesor şi vinificator (27 aug. 1896 - 14 mart. 1964). Este autorul tehnologiei vinurilor Negru de Purcari şi Roşu de Purcari.

100 de ani de la naşterea compozitorului şi pedagogului **David Gherşfeld** (28 aug. 1911 - 2004). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 199.

130 de ani de la naşterea **Annei Smericinski,** pianistă şi pedagog (28 aug. 1881 – 8 sept. 1979). Personalitate distinctă din Basarabia anilor ‘20-’40 ai sec. XX.

130 de ani de la naşterea lui **Nicolae Dunăreanu (Ionescu)**, prozator, publicist şi ziarist român (29 aug. 1881-17 oct. 1973). A se vedea şi articolul din CN 2001, p. 200-201.

75 de ani de la naşterea lui **Simion Toma**, specialist în domeniul agrochimiei şi fiziologiei nutriţiei minerale a plantelor, academician (30 aug. 1936). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 261-262.

140 de ani de la naşterea lui **Ernest Rutherford,** fizician şi chimist din Noua Zeelandă, laureat al Premiului Nobel pentru chimie (30 aug. 1871 – 19 oct. 1937). Considerat „părintele fizicii nucleare”.

200 de ani de la naşterea scriitorului francez **Théophile Gautier** (30 aug. 1811 - 23 oct. 1872). La început a fost reprezentant al romantismului, popular prin romanul istoric “Le Capitaine Fracasse” (1863), apoi devine unul din teoreticienii “artei pentru artă” şi unul din maeştrii şcolii parnassiene. A se vedea şi art. din CN 2001, p. 203-204.

200 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Louis Antoine de Bouganville,** navigator, explorator şi scriitor francez (11 noiemb. 1729 - 31 aug. 1811).

190 de ani de la naşterea lui **Hermann Ludwig Ferdinand von Helmholtz,** medic şi fizician, matematician, fiziolog şi psiholog german (31 aug. 1821 - 8 sept. 1894).

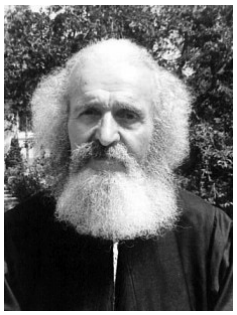

Dumitru BĂLAŞA
1911 – 2001

Preot ortodox, cercetător istoric şi scriitor român.

S-a născut la 1 aug. 1911, la Dealu Mare, jud. Vâlcea. Se stinge din viaţă la 24 dec. 2001.

A urmat cursurile Seminarului de la Râmnic, până în anul III, după care le întrerupe. În 1923, intră la Seminarul Teologic *Sfântul Nicolae* din Râmnicu-Vâlcea (1923-1931), unde se arată pasionat de poezie şi literatură, fapt ce a demonstrat abilităţi de bun gazetar bisericesc. Conlucrează cu revistele *Curierul muncii*, *Naţionalul Vâlcii, Îndrumarea Vâlcii*, *Seminarium* etc. A editat propria revistă, intitulată *Foaia litetrară*.

În anii 1932-1936 face studii universitare la Facultatea de Teologie din Bucureşti, pe care le-a absolvit cu calificativul *Magna cum laude*. În această perioadă se dedică istoriei şi cercetărilor. A început să transcrie documente din chirilică, multe din acestea fiind publicate în revista *Renaşterea* din Craiova. Cooperează cu numeroşi oameni de cultură din domeniul istoriei şi teologiei de la Bucureşti, legând numeroase prietenii durabile. Împreună cu Nicolae Plopşor, a pus bazele primei reviste istorice din Craiova, intitulată *Oltenia*, unde se regăseau manuscrise şi transcrieri traduse din slavonă, de chiar însuşi Dumitru Bălaşa.

În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, îndeplineşte misiunea de preot militar. S-a oferit voluntar pentru a merge să facă misiune în Transnistria. Întors de pe front, a continuat să slujească la biserica *Sfântul Nicolae* din cartierul Craioviţa. Toate slujbele sale se împleteau cu munca de cerecetare, dusă uneori până la sacrificiul de sine. În 1967, a fost rechemat la Craiova de mitropolitul Firmilian pentru a revigora revista *Mitropolia Olteniei* şi pentru a sluji la Catedrala mitropolitană *Sfântul Dumitru*. Prin cercetările sale a reuşit să aducă în paginile revistei subiecte inedite pe care nimeni nu le mai abordase până atunci. Tot în grija sa a fost lăsată şi bogata bibliotecă a Mitropoliei Olteniei. Contribuie semnificativ la elaborarea lucrării *Bibliografia monumentelor din Ţara Românească*. A publicat studii şi documente referitoare la istoria Bisericii şi a culturii româneşti din Oltenia, a participat la diferite simpozoane şi congrese cu caracter istoric în ţară.

Lucrări de referinţă: *Alte manuscrise ale cronicarului Dionisie Eclesiarhul* (1941), *Documente privind istoria Craiovei* (1957); *Biserica Buna Vesitre din Râmnicu-Vâlcea şi pomelnicul ctitoresc* (1971); *Biserica domnească Sf. Dumitru şi vechimea oraşului Craiova* (1975); *Transcriere după original, indice şi glosar de Dumitru Bălaşa*; *Studiu introductiv de Dumitru Bălaşa şi Nicolae Stoicescu* (1987) etc.

Membru al Societăţii Slaviştilor din România, colaborator al Societăţii *Prietenii Muzeului Nicolae Bălcescu,* preşedinte de onoare la Aula Academiei *Zamolxis* (Târgu Jiu); Cavaler al Ordinului *Steaua României* cu spade şi panglică de virtute; Iconom stavrofor (cu cruce patriarhală).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Bălaşa, Dumitru. Codicele de la Suteşti-Vâlcea: [din colecţia „Documente istorice-Ana Bălaşa"] / Dumitru Bălaşa. – Suteşti-Vâlcea: Fund. Dokiana, 1999. – 54 p.

Bălaşa, Dumitru. Mănăstirea Tismana: Vatra străbună / Dumitru Bălaşa, Toma Hrisant. – Craiova: Ed. Mitropoliei Olteniei, 1983. – 174 p.

Bălaşa, Dumitru. Roma veche: Cronică ortodoxă daco-română / Dumitru Bălaşa. – Râmnicu-Vâlcea: Ed. Buna Vestire, 1999. – 28 p.

***

Păcurariu, Mircea. Bălaşa, Dumitru / Mircea Păcurariu // Păcurariu, Mircea. Dicţionarul teologilor români. – Bucureşti: Univers encicl., 1996. – P. 36-38.

***

Bălaşa, Dumitru [Resursă electronică] // www.ligascriitoriloromani.files.wordpress.com/20-

Bălaşa, Dumitru [Resursă electronică] // www.arhiram.ro/.../Pr.-Dumitru-Balasa-1.jpeg-

Bălaşa, Dumitru [Resursă electronică] // www.biserica.org/whoswho/DTR//B/DumitruBalasa-html-

Bălaşa, Dumitru [Resursă electronică] // www.pages.prodigy.net/nnita/dumitru-balasa.htm-

Bălaşa, Dumitru [Resursă electronică] // www.zamolxis. ro/modules.php.? name-

M. P.

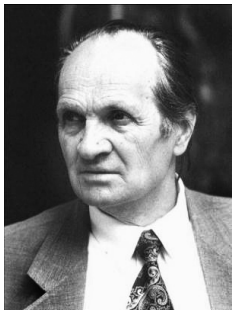

Nicolae GĂRBĂLĂU
1931 – 2006

Doctor habilitat în ştiinţe chimice, profesor universitar, membru titular al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

S-a născut la 4 aug. 1931, la Bălţi. A decedat la 20 febr. 2006, la Chişinău.

Absolveşte Facultatea de chimie a Universităţii de Stat din Chişinău (1954). Face doctorantura în cadrul Laboratorului de chimie anorganică al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1958-1961).

Activităţi profesionale: cercetător ştiinţific inferior (1961); cercetător ştiinţific în laboratorul de chimie anorganică al Institutului de chimie (1965); şef al Catedrei de chimie anorganică a Universităţii de Stat din Moldova (1972, 1978). A preluat conducerea de la dascălul său, Anton Ablov, a Laboratorului de chimie a compuşilor coordinativi al Institutului de chimie al AŞM (funcţie deţinută până în 2006).

A fondat şcoala ştiinţifică în domeniul chimiei compuşilor coordinativi, macrociclici şi supramoleculari. Aplică pe larg spectroscopia moleculară, electronică, nucleară, de masă, studiile cu raze X, magneto- şi termochimie, pentru determinarea compoziţiei, stucturii şi proprietăţilor compuşilor obţinuţi. Contribuie la

valorificarea compuşilor obţinuţi pentru prepararea metodelor extrapure şi folosirea în calitate de modificatori ai reacţiilor chimice (catalizatori la solidificarea răşinilor epoxidice, la vopsirea stofelor, inhibatori, ai proceselor de coroziune). Obţine coloranţi specifici pentru mase plastice şi fibre poliacrilamidice, materiale cu proprietăţi magnetice specifice, magneţi moleculari etc.

A publicat 4 monografii: *Reakcii na matricah* (1980); *Mass-spektrometriâ koordinacionyh soedinenij* (1984, în colab.); *Templatnyj sintez makrocikličeskih soedinenij* (1990, în colab.); *Template Synthesis of Macrocyclic Compounds* (1999, în colab.). Mai publică peste 600 de studii şi articole ştiinţifice precum: *Synthesis, structure and spectroscopic properties of nikel (II) macrocyclic and open-chain complexes resulted from 1-phenuye-butane-1.3-dione mono-s-methylisothiosemicarbazone template self condensation* (2001, în colab.) ş.a. Deţine 32 de brevete de invenţie.

Membru al Consiliului European pentru spectroscopia de masă al Asociaţiei Europene *Euroscience* al Directoratului Uniunii Internaţionale a Cristalografilor; preşedinte al Comitetului de organizare a Conferinţei Internaţionale *Metode fizice de cercetare a compuşilor coordinativi şi supramoleculari* (1993-2006), desfăşurat la Chişinău; *Doctor Honoris Causa* al Universităţii de Vest din Timişoara; laureat al Premiului de Stat; Premiul Prezidiului AŞM; Ordinul *Gloria Muncii*; Medalia *N.S. Kurnakov* din Rusia. O placă comemorativă a academicianului a fost instalată pe faţada casei unde a locuit (din str. Mateevici, nr. 84) cu inscripţia: *Aici a locuit renumitul savant chimist, academicianul Nicolae Gărbălău.*

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău, 2000. – P. 182-184.

BIBLIOGRAFIE:

Gărbălău, Nicolae. Templates synthesis of macrocyclic compounds, WILEY-VCH / Nicolae Gărbălău, Burgess, V.B. – Weinheim, 1999. – 565 p.

***

Gărbălău, N.V. Meždunarodnaâ čugaevskaâ konferenciâ po koordinacionnoj himii, 20-24 iûnâ 2005 goda: Tezisy dokladov / N.V. Gărbălău. – Chişinău: [S n.], 2005. – 608 p.

***

Batîr, Dumitru. Gărbălău, Nicolae / Dumitru Batîr // Batîr, Dumitru. Neliniştea memoriei: Evoluţie chimică în Moldova şi avatarurile vieţii. Sinteze. Portrete. Medalioane. Reflecţii. – Chişinău, 2007. – P. 47-49.

Gărbălău, Nicolae // Membrii Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Dicţ.: 1961-2006. – Chişinău: Ştiinţa, 2006. – P. 69-70.

Rusnac, Gheorghe. Gărbălău, Nicolae / Gheorghe Rusnac, Valeriu Cozma // Profesorii Universităţii de Stat din Moldova (1946-2001). Dicţ. Istorico-biografic. – Chişinău: USM, 2001. – P. 90-91.

***

Gărbălău, Nicolae [Resursă electronică] www.wikipedia.org/wikiNicoale-G

Gărbălău, Nicolae [Resursă electronică] www.cnaa.md/person/3846

Gărbălău, Nicolae [Resursă electronică] www.news.yam.md/no/story/251840

Gărbălău, Nicolae [Resursă electronică] www.unimedia.md?=news

M. P.

Barack OBAMA
1961

Al 44-lea Preşedinte al SUA, avocat.

S-a născut 4 aug. 1961, la Honolulu, Hawaii (SUA).

Fiu al unui kenyan, Barack Hussein Obama Sr. şi al unei americane, Ann Dunham Stanley. A petrecut o mare parte a copilăriei în Honolulu, Hawaii, apoi în Jakarta (Indonezia).

După absolvirea unui liceu privat în Honolulu, a frecventat, timp de doi ani, *Occidental College* din Los Angeles, după care se înscrie la Universitatea *Columbia* din New York, unde a studiat ştiinţele politice, specializându-se în relaţii internaţionale. Licenţiat în 1983, a lucrat la *Business International Corporation* şi la *New York Public Interest Research Group*, transferându-se apoi la Chicago pentru a se dedica activităţii de mobilizator comunitar; director al proiectului *Developing Communities* etc. În 1988 a fost admis la *Harvard Law School*, instituţie de studii avansate în drept. Fiind în al doilea an la facultate, este ales preşedinte al revistei *Harvard Law Review,* eveniment pe larg mediatizat.

Ziarul *The New York Times* (1990), semnala că este prima persoană de culoare care a ocupat această funcţie în cei 104 ani de existenţă a acesteia.

În 1991 a obţinut titlul de *Juris Doctor magna cum laudae*.

Revenit la Chicago, a condus o mişcare ce avea scopul de a convinge cât mai multe persoane să se înregistreze pentru a vota, apoi ca avocat asociat al biroului *Miner, Barnhill&Galland*, ocupându-se de cazuri de discriminare şi de încălcare a dreptului de vot precum şi de reprezentarea legală a mobilizatorilor comunitari (1993-1996), şi a predat dreptul constituţional la Facultatea de Drept din Chicago (1993-2004).

Senator la nivel de stat federal (Illinois, 1997-2004) şi senator al SUA (din 2004).

În urma alegerilor prezidenţiale din noiemb. 2008, devine preşedinte al SUA, învestit în funcţie la 20 ian. 2009 şi l-a înlocuit pe predecesorul său George W. Bush. Este primul preşedinte de culoare al Statelor Unite.

A semnat două cărţi de succes: *Dreams from My Father: A Story of Race and Inheritance*, o carte de memorii, publicată în 1995, câştigând, pentru versiunea audio a acesteia, Premiul *Grammy*, şi *The Audacity of Hope*, un comentariu personal asupra politicii SUA. În 2010 editează o carte pentru copii.

La 9 oct. 2009, devine laureat al Premiului Nobel pentru Pace *„pentru eforturile sale extraordinare în scopul întăririi cooperării între popoare"*.

BIBLIOGRAFIE:

** **Barack Obama.** Change We Can Believe. In: Barack Obama's Plan to Renew America's Promise / Barack Obama.

** **Obama, Barack.** Dreams from

My Father: A Story of Race and Inheritance / Barack Obama. – [S.l.]: Vintage; Reprint edition, 2008. – 464 p.
** **Obama, Barack.** The Audacity of Hope: Thoughts on Reclaiming the American Dream / Barack Obama. – [S.l.]: Vintage; Reprint edition, 2008. – 464 p.
***
Durandin, Catherine. Statele Unite şi lumea moştenite de Obama / Catherine Durandin ; trad. din fr. de Corina Iftimia. – Chişinău : Cartier, 2009. – 174 p. – (Cartier istoric).
**Preşedintele Obama: Drumul către Casa Albă / Centrul Cultural American. – Bucureşti: Ed. PuzzleWorks, 2009. – 100 p.
****D'Souza, Dinesh.** The Roots of Obama's Rage / Dinesh D'Souza. – [S.l.]: Regnery Press, 2010. – 258 p.
***
Barack Obama. Biography [Resursă electronică] //www.obama-biography.info/

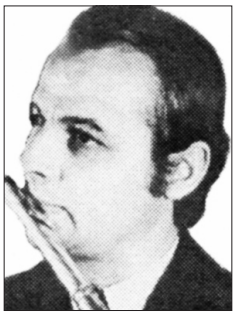

Ion ZAHARIA
1941

Flautist, compozitor şi profesor universitar.

S-a născut la 5 aug. 1941, în s. Nicolaevca, Cahul.

Îşi face studiile la Şcoala de Muzică *E. Coca* din Chişinău, fiind discipolul lui Efim Tkaci (la flaut) (1953-1959); Institutul de Arte *G. Musicescu* cu Filip Evtodienco (flaut), Gheorghe Borş (solfegiu, armonie), Oscar Dayn (muzică de cameră). Activează ca flautist în cadrul Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii moldoveneşti, prim-flautist în Orchestra Teatrului de Operă şi Balet (1964-1965, 1966-1980, 1983-1986). Este profesor de flaut la Conservatorul *G. Musicescu* din Chişinău (din 1986), şi la liceele de muzică *S. Rahmaninov* şi *Ciprian Porumbescu* din capitală; conferenţiar (1990). Este protagonistul a cinci filme televizate în studiourile *Telefilm-Chişinău*. A fondat formaţia (ansamblu cameral) *Sirinx*, cu care a realizat un şir de turnee în Ungaria, Cehoslovacia, Bulgaria, Rusia, România, Polonia, SUA, Germania, Italia, Franţa, Spania, Japonia etc. I-a avut elevi pe Oleg Burschi, Iulian Gogu, Svetlana Pogrebnik, Sergiu Martea ş.a.

Laureat al Concursului tinerilor interpreţi din Chişinău (1963); Artist Emerit din Republica Moldova (1976), Artist al poporului din Republica Moldova (1992); Membru al Uniunii Muzicienilor din Moldova. Deţine ordinul *Gloria Muncii (*1999); *Trofeul de Aur* la Festivalul de muzică din Phenian, Coreea de Nord (2001).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău: Litera, 2000. – P. 185-186.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:
Zaharia, Ion. Cum s-a întâlnit Ion Zaharia cu muzica: [interviu cu flautistul, invitatul rubricii „Începe ziua cu Flux"] / consemnare: Liliana Popuşoi // Flux: cotid. naţ. – 2004. – 14 sept. – P. 4.
Zaharia, Ion. O naţiune fără cultură este o naţiune moartă: [interviu cu flautistul] / Ion Zaharia; consemnare: Lilia Curchi // Capitala. – 2003. – 1 febr. – P. 16.
Zaharia, Ion. Taina care ne dă viaţă: [interviu cu flautistul] / Ion Zaharia; consemnare: Iurie Balan // Nistru. – 2004. – 26 mart. – P. 12.
Zaharia, Ion. Viaţa este ca o scară fără balustradă: interviu cu flautistul / Ion Zaharia; a intervievat: Veniamin Daşevski // Capitala: ziar public municipal. – 2007. – 30 aug. – P. 6.
* * *
Zaharia, Ion. Nastavnik buduših virtuozov: [muzicianul şi pedagogul Eugen Verbiţchi la 65 de ani de la naştere] / Ion Zaharia // Nezavisimaâ Moldova. – 2004. – 1 oct. – P. 18.
Zaharia, Ion. Neslomlennyj: [regizorul teatrului etnofolcloric „Ion Creangă" Silvian Fusu] / Ion Zaharia; consemnare: Lilia Curchi // Capitala. – 2003. – 1 febr. – P. 16.
* * *
Buzilă, Serafim. Zuharia, Ion / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: Museum, 1999. – P. 476-477.
Rusu, V. Flautul neîntrecut al lui Ion Zaharia / V. Rusu // Moldova suverană. – 2002. – 6 aug. – P. 4.
Ştefârţă, Sorina. Cu Nicolae Labiş, Ion Zaharia vine la Sala cu Orgă: [flautistul Ion Zaharia la 60 de ani de la naştere] / Sorina Ştefârţă // Timpul. – 2001. – 30 noiemb. – P. 19.
* * *
Zaharia, Ion [Resursă electronică] www.place.md./person/ion-zaharia-\
Zaharia, Ion [Resursă electronică] www.literaturasiarta.md/pressview.php?/=ro&ido=3-

M. P.

MIHAI VODĂ (Viteazul)
1558 – 1601

Domnitor al Ţării Româneşti unite, supranumit de popor *Viteazul*.

S-a născut în 1558, Târgul de Floci sau Drăgoeşti, Vâlcea. Se stinge din viaţă la 9 aug. 1601, Turda. Fiul lui Pătraşcu cel Bun (şi el domnitor al Ţării Româneşti între 1554 şi 1557) şi al Teodorei, membră a familiei Cantacuzinilor. Până la domnie s-a ocupat cu negoţul, a fost ban de Mehedinţi (un fel de prefect al zilelor noastre) şi mare Ban al Olteniei. În 1588, fiind declarat mare stolnic (în timpul domniei lui Mihnea Turcitul), în 1591 devine mare postelnic (în domnia lui Ştefan Surdul). După ce, din 1592, este mare aga şi chiar ispravnic, în 1593 devine mare ban al Craiovei (în timpul domniei lui Alexandru cel Rău) - cea mai înaltă demnitate până la cea de domnitor. În acelaşi an 1593, Înalta Poartă Otomană îl numeşte - în luna septembrie - domn al Ţării Româneşti. Intrarea sa în Bucureşti şi ocuparea efectiva a tronului a avut loc la 11 oct. 1593.

În timpul domniei a reuşit să pună în scurt timp bazele unui sistem de alianţe antiotomane,

capabil să ducă la sporirea rolului Ţării Româneşti pe plan extern. În 1594, după mai puţin de un an de domnie, Mihai Viteazul adera la "Liga Sfântă", o alianţă a puterilor creştine împotriva turcilor, încheind şi un tratat de alianţă cu Sigismund Bathory (principele Transilvaniei) şi cu Aron Voda (domnul Moldovei din acea perioadă). Cea mai crâncenă bătălie a avut loc la Călugăreni la 13 aug. 1595, unde a obţinut cea mai strălucită victorie asupra turcilor. În decembrie 1596, Mihai Viteazul se întâlneşte din nou cu Sigismund Bathory, la Alba Iulia, propunându-i acestuia o înţelegere decisivă împotriva turcilor. În luna următoare, solii lui Mihai Viteazul îi cer împăratului german Rudolf al II-lea să ia sub protectia sa Ţara Românească şi să asigure mijloace materiale pentru întreţinerea unei armate puternice. Astfel acesta în 1598 îi asigură lui Mihai Viteazul o plată lunară pentru întreţinerea unei armate de 5000 de soldaţi şi, la nevoie, "tunuri, praf de puşcă şi alte instrumente de război", domnitorul român obligându-se să se străduiască să îndepărteze oştile otomane de Transilvania, Ţara Românească şi de graniţele Ungariei. Imperiul recunoştea în acelaşi timp domnia lui Mihai Viteazul şi a urmaşilor săi asupra întregii ţări. La 29 mart. 1599, Sigismund Bathory, principele Transilvaniei, renunţa la tron în favoarea vărului său, Andrei Bathory, noul principe fiind însă protejatul polonilor, care erau în bune relaţii cu otomanii. Acesta îi cere lui Mihai Viteazul să înceteze luptele cu turcii şi să îi cedeze Ţara Românească. Românul refuza şi îl înfruntă pe Bathory, obţinând împotriva acestuia o victorie decisivă după bătălia de la Selimbar. La 1 noiemb. 1599, Mihai Viteazul intră triumfal, cu un alai impresionant, în Alba Iulia, unind astfel Transilvania cu Ţara Românească. Înalta Poartă Otomană este pusă în faţa unui fapt împlinit şi se vede nevoită să recunoască unirea, trimiţându-i lui Mihai Viteazul steag de domnie pentru Transilvania şi lui Nicolae Patraşcu pentru Ţara Românească. În mai 1600 Mihai Viteazul îl alungă de pe tronul Moldovei pe Ieremia Movilă, învingându-l la Bacău, şi realizează astfel prima unire a ţărilor române. Titulatura folosită de voievod (într-un document din 6 iul. 1600) era: "Domn al Ţării Româneşti şi Ardealului şi a toată Ţara Moldovei". Însă intrigile şi înţelegerile secrete între marile puteri imperiale toate conspirau împotriva lui Mihai Vodă. Este asasinat de către mercenarii generalului austriac Basta.

De la Mihai Viteazul au rămas şi două criptoportrete, ambele realizate de către Franz Francken II. Într-unul dintre ele, aflat la Muzeul Prado din Madrid, apare ca Irod, având căciula transformată în turban şi lanţul şi medalia dăruite de împăratul german. În celălalt, mai cunoscut, aflat la Kunsthistorisches Museum din Viena, apare alături de fiica sa Florica într-o reprezentare a alaiului lui Cresus (împăratul Rudolf al II-lea). Mihai Viteazul mai apare şi în gravuri din secolele XVI-XVII ce prezintă momentul uciderii lui, însă de cele mai multe ori are o înfăţişare închipuită. O serie de tablouri cu Mihai Viteazul au fost pictate în secolele XIX-XX de artişti precum Gheorghe Tattarescu, Theodor Aman, Mişu Popp sau Constantin Lecca.

A se vedea şi articolul din *Calendarul bibliotecarului 1993*. – Chişinău, 1993. – P. 99-101; *Calendar Naţional 2000*. – Chişinău: Litera, 1999. – P. 390-392.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Dinu, Tudor. Mihai Viteazul, erou al eposului grec / Tudor Dinu. – Bucureşti: Humanitas, 2008. – 506 p.

Iorga, Nicolae. Istoria lui Mihai Viteazul pentru poporul românesc / Nicolae Iorga. – Bucureşti: Semne, 2006. – 74 p.

Neagoe, Manole. Mihai Viteazul / Manole Neagoe. – Bucureşti: Europa Nova, 1994. – 288 p.

Nedelcea, Tudor. Povestiri despre Mihai Viteazul / Tudor Nedelcea. – Craiova: Ed. Scrisul Românesc, 1991. – 64 p. : il.

Panaitescu, Petre P. Documente privitoare la istoria lui Mihai Viteazul / Petre P. Panaitescu. – Bucureşti: Fund. Regele Carol I, 1936. – 177 p.

Popovici, Titus. Mihai Viteazul / Titus Popovici. – Bucureşti: Ed. Militară, 1969. – 216 p.

Tucra, Nicolae. Mihai Viteazul: Epopeea de la Călugăreni / Nicolae Tucra. – Oradea: Lumina, 1995. – 32 p. : il.

Cimpoi, Mihai. Umbra lui Mihai Viteazul în Basarabia / Mihai Cimpoi // Academica. – 2001. – Nr. 9-10. – Iul./aug. – P. 10, 43.

Păcurariu, Mircea. Mihai Viteazul - ocrotitor al Basarabiei / Mircea Păcurariu // Academica. – 2001. – Nr. 12 (Oct.). – P. 15-16.

Rezachevici, Constantin. Mihai Viteazul: Itinerarul moldovean / Constantin Rezachevici // Magazin istoric. – 2000. – Nr. 5. – P. 5-11.

***

Mihai Viteazul [Resursă electronică] www.ro.wikipedia.org/wiki/Mihai_Viteazul -

Mihai Viteazul [Resursă electronică] www.escoala.ro/istorie/mihai_viteazul.html –

M. P.

Ion LĂCUSTĂ
1941

Profesor universitar, doctor în ştiinţe tehnice.

S-a născut la 10 aug. 1941, în s. Rediul Mare, azi în r-nul Donduşeni.

Studii: şcoala elementară din satul natal (1955); Colegiul de zootehnie din s. Grinăuţi, r-nul Ocniţa (1955-1959). Licenţiat al Institutului *M.V. Frunze* din Chişinău, Facultatea de mecanizare a agriculturii (1969).

Activează mai întâi în calitate de zootehnician al r-nului Făleşti; inginer constructor la Biroul specializat de proiectare a maşinilor agricole pentru viticultură şi pomicultură din Chişinău. Exercită funcţiile de asistent (1971-1973; 1977-1985), colaborator ştiinţific superior (1977), conferenţiar universitar (1985-1997), profesor universitar (1998 - până în prezent), prodecan (1991-1992), decan al Facultăţii de mecanizare

a agriculturii (1992-1998), şef al Catedrei exploatare a parcului de maşini şi tractoare (1991-2008) din cadrul Universităţii Agrare de Stat din Moldova.

Domeniul de cercetare este legat de studierea şi îmbunătăţirea proprietăţilor de exploatare a uleiurilor lubrifiante. A propus o direcţie nouă de cercetare a uleiurilor de motor tratate cu raze gama prin metode de rezonanţă paramagnetică electronică în mediu de azot lichid. Susţine teza de doctor în ştiinţe tehnice cu subiectul *Perfecţionarea proprietăţilor de exploatare a uleiurilor de motor pentru motoarele SMD-14 A ale tractoarelor T-74 cu scopul majorării fiabilităţii lor.*

Contribuie la racordarea metodologiilor şi planurilor de studii la nivelul cerinţelor vest-europene, la implementarea tehnologiilor informaţionale în instruire şi ştiinţă.

A publicat lucrări ştiinţifice şi didactice, inclusiv recomandate pentru instituţiile de învăţământ superior şi mediu de specialitate, lucrări metodice. Autor a 12 brevete de invenţie.

Membru al Academiei Internaţionale de ştiinţe ecologice şi securitate vitală (2001), membru al Academiei Internaţionale de învăţământ agrar (2003); preşedinte al sindicatelor UASM (din 2000); membru al Consiliului ştiinţific al Institutului de tehnică agricolă MECAGRO.

Distincţii: medalia *Meritul Civic* (1996), ordinul *Gloria Muncii* (2003).

BIBLIOGRAFIE:

Lăcustă, Ion. Chimotologia agricolă / Ion Lăcustă, Gh. Lîşko, A. Hurmuzachi. – Chişinău: Centr. Ed. UASM, 2004. – 365 p.

Lăcustă, Ion. Exploatarea parcului de maşini şi tractoare / I. Lăcustă, A. Hurmuzachi. – Chişinău: Centr. Ed. UASM, 2000. – 337 p.

Lăcustă, Ion. Mecanizarea proceselor tehnologice în fitotehnie / Ion Lăcustă, Gh. Lîşko, A. Hurmuzachi. – Chişinău: Centr. Ed. UASM, 2003. – 360 p.

Lăcustă, Ion. Motoare pentru tractoarele agricole. Construcţia şi exploatarea tehnică: Manual / Ion Lăcustă. – Chişinău: Ed. UASM, 2005. – 256 p. : il.

* * *

Turiţă, Sava Ion. Lăcustă, Ion / Sava Ion Turiţă // Turiţă, Sava Ion. Profesorii universitari ai Universităţii Agrare de Stat din Moldova: Dicţ. istorico-biografic (1933-2008). – Chişinău, 2008. – P. 97-98.

M. P.

Marius IOSIFESCU
1936

Matematician român, membru titular al Academiei Române (2000) şi vicepreşedinte al Academiei Române (2002).

S-a născut la 12 aug. 1936, la Piteşti, România.

Absolveşte liceul la Piteşti, apoi urmează Facultatea de matematică a Universităţii din Bucureşti. În 1963 devine doctor în matematică cu teza *Lanţuri cu legături complete cu o mulţime arbitrară de stări.*

Activează consultant la Direcţia Centrală de Statistică (1959-1961), asistent la Catedra de matematică a Institutului Politehnic din Bucureşti (1961-1963), cercetător la Institutul de matematică şi la centrul de statistică matematică ale Academiei Române (1963-1968). Începând cu anul 2002 este director al Institutului de statistică matematică şi matematică aplicată *Gheorghe Mihoc-Caius Iacob* al Academiei Române.

A ţinut prelegeri la universităţile din: Paris (1974, 1991, 1996), Frankfurt-am-Main (1979-1980), Lille (1997), Bordeaux (1998, 1999). Este membru în colegiile de redacţie ale revistelor de profil ca: *Journal of the European Mathematical Society*, *Matematica din Cluj* etc. A dezvoltat considerabil teoria proceselor cu legături complete, deschizând noi perspective de aplicare a acestei teorii; a clarificat importanţa teoriei lanţurilor Markov neomogene; a studiat lanţurile de ordin infinit cu o mulţime numerabilă de stări; s-a preocupat de aplicarea proceselor stocastice în medicinaă şi biologie.

Lucrări de referinţă: *Teoria jocurilor* (1965); *Teoria probabilităţilor şi statistica matematică* (1966); *Finite Markov processes and their Applications* (1977, 1980, 1988); *Mică enciclopedie de statistică* (1985); *Dependence with Complete Connections and its Applications* (1982, 1990); *Metrical Theory of Continued Fractions* (2002) ş. a.

Membru al Societăţii Americane de Matematică, a fost distins cu Medalia de bronz a Universităţii din Helsinki (1975); Ordinul francez *Palmes Académiques* (1993).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Iosifescu, Marius. Dependenţă cu legături complete şi aplicaţii / Marius Iosifescu, Şerban Grigorescu. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1982. – 360 p.

Iosifescu, Marius. Lanţuri Markov finite şi aplicaţiii / Marius Iosifescu. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 1977. – 271 p.

Iosifescu, Marius. Elemente de modelare stohastică / Marius Iosifescu. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 1984. – 371 p.

***

Iosifescu, Marius. La centenarul naşterii lui Octav Onicescu (1982-1983) / Marius Iosifescu // Academica. – 1992. – Aug. (Nr. 10). – P. 18.

***

Rusu, Dorina N. Iosifescu, Marius / Dorina N. Rusu // Rusu, Dorina, N. Membrii Academiei Române: Dicţ.: 1866-2003. – Bucureşti: Ed. Encicl.; Ed. Acad. Române, 2003. – P. 414-415.

* * *

Iosifescu, Marius [Resursă electronică] // www.acad.ro/../birou_vice-03iosifescu.htm.

Iosifescu, marius [Resursă electronică] // www.acad.ro/pag-cv/cv_mi-iosifescu.htm-

Iosifesu, Mircea [Resursă electronică] // www.romania-on-line.net/../IosifescuMarius.htm-

M. P.

Teodosie BUJNIŢĂ
1881 - ?

Primul preşedinte al Comitetului Executiv Ţărănesc din Basarabia, agricultor-industriaş.

S-a născut la 15 aug. 1881, s. Negureni, jud. Orhei. Anul decesului nu se cunoaşte.

A fost deputat în Sfatul Ţării de la 27 noiemb. 1917 până la 28 dec. 1917. A ocupat funcţiile: ajutor de comisar la Orhei, director de prefectură la Orhei, ajutor de subprefect la Teleneşti şi Criuleni. Membru în Consiliul de administraţie al federaţiei Orhei, fost membru în Comitetul şcolar judeţean Orhei şi preşedinte al Comitetului şcolar din Negureni.

A întemeiat o Bancă populară şi o cooperativă de consum în comuna Negureni.

I s-a conferit Medalia *Regele Ferdinad I*, medalia *Serviciul credincios*, *Meritul cultural* pentru construcţii şcolare.

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2006*. – Chişinău, 2006. – P. 256.

***

Bujniţă, Teodosie // Figuri contemporane din Basarabia. – Chişinău: Ed. ARPID, 1939. – P. 19.

Chiriac, Alexandru. Bujniţă, Teodosie / Alexandru Chiriac // Chiriac, Alexandru. Membrii Sfatului Ţării: 1917-1918. Dicţ. – Bucureşti: Ed. Fundaţiei Culturale Române, 2001. – P. 58.

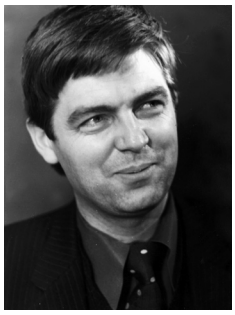

Ion-Gheorghe ŞVITCHI
1946

Actor, critic de teatru şi publicist.

S-a născut la 16 aug. 1946, în s. Crişcăuţi, r-nul Donduşeni.

Absolveşte Academia de Teatru din Moscova. Debutează în rolul lui Mircea din filmul *A iubi*, turnat la studioul *Moldova-film*. A editat prima monografie despre Teatrul *V. Alecsandri* din Bălţi. Activează la Ministerul Culturii, la UNITEM, regizor la TVM, *Florile Dalbe*, *Baricada* din Bucureşti, *Masca*, redactor la Radio-Moldova, secretar literar la teatrele *Ginta Latină*, *Guguţă*, *Licurici*, director artistic la Circul din Chişinău.

În prezent, este secretar general de redacţie la revista *Teatru*, publicaţie periodică trimestrială, care apare în limbile română, rusă, bulgară, găgăuză, franceză, engleză.

Maestru în Artă (1997).

BIBLIOGRAFIE:

*Deşteptarea celor adormiţi: piese / alcăt.: Ion-Gheorghe Şvitchi. – Chişinău: Lit. Artistică, 1988. – 384 p.

*Înălţarea spre soare: piese / alcăt.: Ion-Gheorghe Şvitchi. – Chişinău: Lit Artistică, 1982. – 320 p.

***

Şvitchi, Ion. Un maestru al maeştrilor: [despre activitatea lui Titus Bogdan-Jucov] / I. Şvitchi // Moldova suverană. – 1998. – 27 iun. – Nr. 121/122. – P. 6.

***

Şvitchi, Ion-Gheorghe Sebastian // Localităţile Republicii Moldova. Itinerar documentar-publicistic ilustrat. Vol 5. (Cos-Dră.). – Chişinău: Draghiştea, 2005. – P. 267.

Alexei GRABCO
1936

Pictor şi grafician.

S-a născut la 18 aug. 1936, în or. Camenca, din stânga Nistrului.

Studiază la Şcoala republicană de arte plastice *I. Repin* din Chişinău (1954-1957).

Între anii 1958-1984 activează la revista satirică *Chipăruş*. Este autorul lucrărilor: *Dumnezeu pe pământ* (ciclu), filmul de desene animate *Tată rătăcitor*; *Noi aventuri ale lui Trică şi Ciupică* (1963), *Caricaturi* (1970). Editează volumele: *Vecinii* (1975), *Trică şi Ciupică* (1989), *Gard în gard* (1990) etc. În 1962, a avut târguri expoziţionale personale, iar în anii 1964, 1972, 1974 expoziţii republicane.

Deţine Premiul de Onoare a Prezidiului Sovietului Suprem al RSSM (1967); Medalia de Aur şi Diploma a Uniunii Jurnaliştilor din URSS pentru caricaturile din revistele *Chipăruş* din Chişinău şi *Krokodil* din Moscova (1971). I se conferă titlul onorific de *Maestu în Artă* (2006).

A se vedea şi articolul din *Calendarul bibliotecarului 1996*. - Chişinău, 1995. – P. 124-125.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

***Grabco, Alexei.** Aventurile lui Trică şi Ciupică [pentru şcoala începătoare] / Alexei Grabco. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1960. – 12 p. : il.

Grabco, Alexei. Caricaturi pentru timp liber = [Karikatury] / Alexei Grabco, I. Rumeanţev, N. Macarenco [et al.]. – Chişinău: Timpul, 1990. – 176 p. : il.

Grabco, Alexei. Gard în gard: [album de caricaturi] / Alexei Grabco. – Chişinău: Hyperion, 1990. – 110 p. : il.

*** Grabco, Alexei.** Noi aventuri ale lui Trică şi Ciupică: [Album de desene pentru şcoala primară] /Alexei

Grabco. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1963. – 28 p. : il.

Grabco, Alexei. Tinerel m-am însurat. Tinerică mi-am luat / Alexei Grabco. – Chişinău: Bons Offices, 1998. – 32 p.

***Grabco, Alexei.** Vecinii: caricaturi / Alexei Grabco. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1975. – 63 p. : il.

* * *

Colesnic, Iurie. Grabco, Alexei / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Colegiul Republican de Arte Plastice. – Chişinău: Museum, 2008. – P. 109.

*Grabco, Alexei // Localităţile Republicii Moldova. Itinerar documentar-publicistic ilustrat. vol. 3. (C-Ch). – Chişinău: Agenţia Naţională de Presă „Moldpres", 2001. – P. 89.

* Grabco, Alexei // Literatura şi arta Moldovei : Encicl. vol. 1. – Chişinău, 1985. – P. 157.

Postolache, Gheorghe. „Vecinii" fără vecini: [despre caricaturistul Alexei Grabco, septuagenar] / Gheorghe Postolache // Moldova: serie nouă. – 2006. – Nr. 8/9. – P. 54-57.

M. P.

Ludmila MIŞOV
1941

Interpretă de muzică uşoară şi romanţe.

S-a născut la 19 aug. 1941, la Chişinău, într-o familie de învăţători.

Îşi face studiile la Conservatorul *G. Musicescu* din Chişinău (1958-1960, 1963-1965). În anii 1964-1971, a fost solistă în Orchestra de studio a Radioteleviziunii din Chişinău, pe atunci în frunte cu David Fedov. Colaborează cu Eugen Doga, Dumitru Gheorghiţă, Alexandru Ranga, Şico Aranov.

A debutat la Radio Chişinău cu piesa *Cântec de leagăn* de D. Fedov (1958). Aici înregistrează şi numeroase creaţii de L.van Beethoven, G. Şorban, Z. Tcaci, O. Negruţa, V. Vilinciuc, şi alte lucrări scrise de autori români şi străini. Profesează la Liceul *Ciprian Porumbescu* din capitală.

Discografie: *Fa Ileană*, *Ionel-astronautul*, *Ceasul*, *Izvorașul, Albina*, *Trenuleţul, Cântecul do-re-mi, Vreau să plouă*, *Clopoţelul iernii*, *La telefon*, *Ploaia* ş. a.

Participă la două ediţii ale Festivalului-concurs *Crizantema de argint* cu romanţele: *Nu-i niciodată prea târziu*, *Călugărul din vechiul schit*, *Dacă-ai şti ce este dorul*, *Mai spune-mi că nu m-ai uitat.* În 1993 i se decernează Premiul II al acestui concurs desfăşurat la Chişinău.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Mişov, Ludmila. Mai spune-mi că nu m-ai uitat..: [interviu cu cântăreaţa, deţinătoare a Premiului II la Festivalul-concurs „Crizantema de argint" din 1993] / Ludmila Mişov; consemnare: Nicolae Roibu // Timpul. – 2001. – 30 noiemb. – P. 20.

* * *

Buzilă, Serafim. Mişova, Ludmila. Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: Museum, 1999. – P. 297.

Buzilă, Serafim. Mişov, Ludmila / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Femei din Moldova: Encicl. – Chişinău: Museum, 2000. – P. 196-197.

Mişov, Ludmila // Localităţile Republicii Moldova. Itinerar documentar-publicistic ilustrat. vol. 5 (Cos-Dră). – Chişinău: Draghiştea, 2005. – P. 620.

***

Stolâr, Zinovij. Spasibo, Ludmila!: [o peredače po Nacional'nomu radio Moldovy, posvâsennoj pevice Ludmile Mišovoj] / Zinovij Stolâr // Nezavisimaâ Moldova. – 1993. – 6 mai. – P. 4.

M. P.

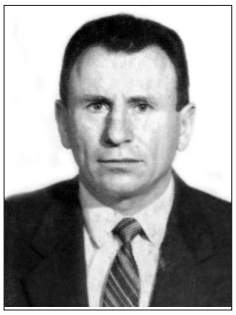

Mihai URSU
1951

Istoric, director general al Muzeului Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală din Chişinău.

S-a născut la 20 aug. 1951, în s. Lozova, r-nul Străşeni.

Absolveşte şcoala medie din satul natal, apoi îşi continuă studiile la Facultatea de Istorie a Univeristăţii de Stat din Moldova (1973).

Activează muzeograf, colaborator ştiinţific, şef de secţie, director general al Muzeului Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală. În cadrul acestui muzeu realizează proiecte importante: restaurarea şi redeschiderea pentru public a clădirii muzeului, la împlinirea a 100 de ani; a elaborat şi a etalat expoziţia de bază *Natura. Omul. Cultura,* aceasta fiind nominalizată printre finalişti la concursul *Muzeul European al Anului* (1998) şi la pavilionul naţional al Republicii Moldova la Expoziţia Mondială *Hanovra-2000*. A participat la elaborarea Programului de edificare a *Muzeului satului* din Chişinău. Contribuie la conservarea, restaurarea şi muzeificarea monumentelor de istorie şi cultură de importanţă naţională: *Conacul Balioz* din r-nul Orhei, *Vila Mândâc* din r-nul Drochia, a complexelor monastice rupestre *Saharna* şi *Ţîpova,* care au devenit filialele muzeului. A creat, în cadrul muzeului, Teatrul Folcloric *Ion Creangă* şi Ansamblul etnofolcloric *Ethnos*. Aduce contribuţii la organizarea tradiţionalelor ezpoziţii a maeştrilor populari contemporani. Participă la numeroase simpozioane şi conferinţe naţionale şi internaţionale.

A realizat peste 70 de publicaţii, o monografie despre *F. Ostermann*, scrie diferite articole şi studii, inclusiv din domeniul istoria muzeorafiei din Basarabia.

Distins cu medalia *Meritul Civic* (1994), ordinul *Gloria Muncii* (2001).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Ursu, Mihai. Arhitectura populară din zona Orheiului Vechi: Ghid practic / Mihai Ursu, Eugen Bâzgu. – Chişinău: Ed. PNUD, Moldova, 2005. – 40 p.

Ursu, Mihai. Franz Ostermann (1844-1905): Premier préparateur et intendent du Musée du Zemstvo de Bessarabie. 160-ième anniversaire de la naissance d'Ostermann = Franz Ostermann (1844-1905): The first

keeper of Preparator of the Museum of the Basarabian Zemstvo 160-th Anniversary of Ostermann's Birth / Mihai Ursu. – Chişinău: Reclama, 2004. – 80 p. : il.

Ursu, Mihai. Dacă nu ne deşteptăm, vom pierde relicvele neamului: [Interviu cu dir. general al Muzeului Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală] / Mihai Ursu; consemnare: Lilia Curchi // Capitala. – 2002. – 25 mai. – P. 9.

Ursu, Mihai. Muzeul Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală: Ghid / Mihai Ursu. – Chişinău: Ştiinţa, 2009. – 80 p. : il.

Ursu, Mihai. Numai retrocedarea imobilelor poate salva muzeul [Naţ. de Etnografie şi Istorie Naturală] / Mihai Ursu // Moldova suverană. – 2000. – 7 sept. – P. 4.

Ursu, Mihai. Protejarea patrimoniului cultural al Basarabiei / Mihai Ursu // Lit. şi arta. – 2003. – 4 dec. – P. 6.

Ursu, Mihai. Un centru muzeal de peste un secol: [Muzeul Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală, fondat în 1889] / Mihai Ursu // Limba Română. – 2003. – Nr. 4/5. – P. 206-208.

Ursu, Mihai. Vrem să avem un centru ştiinţific şi cultural al întregii Basarabii [interviu cu Mihai Ursu, directorul Muzeului Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală] / Mihai Ursu; consemnare: Alina Anghel // Flux: cotid. naţ. – 1999. – 20 ian. – P. 6.

***

Ursu, Mihai. Ne zaduvajte sveči u podnožiâ pamâti: [interv'ŭ s dir. Muzeâ Prirodoveniâ i Ètnogr.] / Mihai Ursu // Delovaâ gazeta. – 2002. – 31 iul. – P. 14

Ursu, Mihai. Pamât' ne stynet...: [Interv'ŭ s dir. Nacional'nogo Muzeâ Prirody i Ètnografii] / Mihai Ursu, Raisa Kazakova // Delovaâ gazeta. – 2005. – 25 mai. – P. 6.

***

Ursu, Mihai // Localităţile Republicii Moldova. Itinerar documentar-publicistic ilustrat. vol. 8. (Li-M.). – Chişinău: Draghiştea, 2008. – P. 136-137.

M. P.

Vladimir KONDURARI (Conduraru) 1911-1990

Profesor universitar, astronom, matematician, originar din Basarabia.

S-a născut la 22 aug. 1911, în s. Mândreştii Noi (azi r-nul Sângerei).

Se stinge din viaţă în luna mai 1990, la Dnepropetrovsk, Ucraina.

Absolvent al Facultăţii de Mecanică şi Matematică a Universităţii din Moscova (1934). Studii de doctorat la Institutul de Astronomie *Sternberg* (1937).

Doctor în ştiinţe fizico-matematice (1964). Profesor universitar (1965).

În perioada anilor 1946 şi 1970, a activat la Catedra de matematică superioară a Universităţii de Energetică din Ivanovo, iar din 1970 a fost şef al Catedrei de matematică superioară de la Institutul de ingineri constructori din Dnepropetrovsk.

A fost profesor şi la Universitatea de transport feroviar din Dnepropetrovsk, la Institutul din Novocerkask.

A studiat mişcarea corpurilor cereşti sub acţiunea atracţiei reciproce şi unele probleme de mecanică, privitoare la sateliţi etc. Autor a peste 30 de lucrări din domeniul astronomiei.

BIBLIOGRAFIE:

Kondurar', Vladimir T. Ob odnom sposobe razloženiâ tverdogo tela v râd po ego momentam inercii vyssih porâdkah / Vladimir T. Kondurar' // Izvestiâ vuzov. Matematika. – 1962. – Nr. 2. – P. 82-86; [Resursă electronică] //http://www.mathnet.ru/php/getFT.phtml?jrnid=ivm&paperid=1976&what=fullt&option_lang=rus

Kondurari, Vladimir T. Sur l'integrale de Stieltjes / Vladimir T. Kondurari // Matematičeskij sbornik. – 1937. – Nr. 2. – P. 361-366; [Resursă electronică] //http://www.mathnet.ru/php/getFT.phtml?jrnid=sm&paperid=5573&what=fullt&option_lang=rus

Kondurar', Vladimir T. Častnye rešeniâ obŝej zadači o postupatel'novraŝatel'nom dviženii sferoida pod dejstviem pritâženiâ šara // Astronom. žurnal. – 1959. – T. 36, Nr. 5. – P. 890-901.

***

*Kondurari, Vladimir T. // Enciclopedia sovietică moldovenească. vol. 3. – Chişinău, 1972. – P. 394.

***

Vladimir T. Kondurari [Resursă electronică] // http://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/597890

Vladimir T. Kondurari [Resursă electronică] //http://portalold.ispu.ru/node/1321

Eugen POPUŞOI 1936 – 2001

Doctor habilitat în medicină, profesor universitar, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

S-a născut la 26 aug. 1936, s. Cosăuţi, jud. Soroca. A decedat la 27 febr. 2001, la Chişinău.

Absolveşte Facultatea de pediatrie a Institutului de Stat de Medicină din Chişinău (1960), (azi Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie *N. Testemiţeanu*), ulterior doctorantura la Catedra de medicină socială şi organizarea ocrotirii sănătăţii a aceleiaşi instituţii (1965-1969).

Activităţi profesionale: medic-şef al Spitalului Clinic pentru copii Nr. 1 din Chişinău (1965-1967), şef al Direcţiei ocrotirea mamei şi copilului a Ministerului Sănătăţii al Republicii Moldova

(1967-1968); conferenţiar, apoi şef al Catedrei istoria medicinii (1986-1987), şef al Catedrei medicină socială şi management sanitar, decan al Facultăţii de pediatrie (1987-2001) ale Universităţii de Stat de Medicină şi Farmacie *N. Testemiţeanu*.

Domeniul său de cercetare a vizat problemele de sănătate a populaţiei, motivele mortalităţii diverselor categorii ale populaţiei din Republica Moldova (copii, populaţia aptă de muncă din mediul urban şi rural) şi măsurile de ameliorare a situaţiei. Studiază problemele alcoolismului şi narcomaniei, propunând măsuri concrete de prevenire şi înlăturare a acestor fenomene negative.

Autor şi coautor a cca 360 de publicaţii, inclusiv monografii, recomandări metodice precum: *Čelovek redkoj samobytnosti* (1970, în colab.); *Rycar' gumannosti. Žizn' i deâtel'nost' T. Ciorbă* (1973); *Poisk panacei* (1987, în colab.); *Organizarea asistenţei narcologice* (Îndrumar de narcologie) (1996); *Sănătatea publică şi managementul în medicină* (2000) etc. A pregătit 13 doctori în medicină şi 4 doctori habilitaţi în medicină.

A fost ales deputat al poporului din Republica Moldova, membru al Comisiei parlamentare pentru ocrotirea sănătăţii, membru al Comisiei Ligii Medicilor din Moldova, membru al Prezidiului Fondului Caritătii şi Sănătăţii din Moldova, membru al Uniunii Jurnaliştilor, membru al Comitetului Olimpic Naţional al Moldovei, membru al Colegiului Ministerului Sănătăţii al Republicii Moldova. A fost redactor-şef adjunct al revistei *Curierul Medical*, membru al colegiului editorial al *Jurnalului de medicină preventivă* din Iaşi.

Decorat cu ordinul *Gloria Muncii*, cu medalia *Meritul Civic*, în 1991 i s-a conferit titlul onorific de *Om Emerit* al Republicii Moldova.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Popuşoi, Eugen. Handicapul infantil ca problemă medico-socială / Eugen Popuşoi, Larisa Spinei. – Chişinău: UNICEF, 2000. – 208 p.

Popuşoi, Eugen. Problemele actuale ale sănătăţii populaţiei şi reformei asistenţei medicale: culegere de articole ştiinţifice / Eugen Popuşoi. – Chişinău: [S. n.], 2000. – 164 p.

Popuşoi, Eugen. Sănătatea populaţiei şi reformele asistenţei medicale în Republica Moldova: Materialele congresului 2 al specialiştilor în domeniul sănătăţii publice şi managementul sanitar / Eugen Popuşoi. – Chişinău, 1999. – 200 p.

Popuşoi, Eugen. Valori morale în medicină: Materiale didactice / Eugen Popuşoi. – Chişinău, 1999. – 216 p.

***

Popuşoi, Eugen // Localităţile Republicii Moldova. Itinerar documentar-publicistic ilustrat. vol. 5 : Cos-Dră. – Chişinău: Draghiştea, 2005. – P. 32.

Popuşoi, Eugen // Membrii Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Dicţ. 1961-2006. – Chişinău: Ştiinţa, 2006. – P 241- 242.

Stoiev, Ion Petru. Organizarea asistenţei narcologice: Îndrumar în narcologie / Ion Stoiev; coautor: Eugen Popuşoi. – Chişinău, 1996. – 263 p.

***

Popuşoi, Eugen **[Resursă electronică]** www.sanatatea.com/art/medici/1029-eugen-popusoi-html-

M. P.

Pimen CUPCEA
1896 – 1964

Inginer agronom, profesor, eminent oenolog al sec. al XX-lea. Este autorul redescoperirii tehnologiei vinurilor *Negru de Purcari* şi *Roşu de Purcari*.

S-a născut la 27 aug. 1896, s. Lalova, jud. Orhei. Se stinge din viaţă la 14 mart. 1964, la Chişinău.

Studiază la Seminarul de pedagogie din Ekaterinodar (Ucraina). Absolveşte Facultatea de agronomie a Universităţii *Al.I. Cuza* din Iaşi. Îşi ia licenţa în agronomie în 1931. Între anii 1928-1934 este director al Şcolii de agricultură din Cupcui, jud. Cahul (azi r-nul Leova); profesor la Şcoala de viticultură de gradul doi din Chişinău, ulterior directorul acesteia (1937-1939), inspector principal asupra tuturor şcolilor de viticultură din Basarabia (1938).

În timpul celui de-al Doilea Război Mondial este trimis la munci silnice în minele de cărbuni din Donbas. Revenit la Chişinău, în 1946-1949 activează în industria vinurilor, fiind director al Laboratorului central *Moldglavvino*; exercită funcţia de vinificator principal şi se ocupă de reabilitarea vinurilor de la Purcari, astfel terenurile cu viţă-de-vie, devin un laborator de experimente şi aplicaţii practice. A alcătuit mii de cupaje, iniţiază zeci de experienţe, organizează sute de degustări locale.

BIBLIOGRAFIE:

Cupcea-Josu, Argentina. Cupcea, Pimen / Argentina Cupcea-Josu // Chişinău: Encicl. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 177.

Batîr, Dumitru. Pimen Cupcea / Dumitru Batîr // Batîr Dumitru. Neliniştea memoriei. Evoluţia chimiei în Moldova şi avatarurile vieţii. Sinteze. Portrete. Medalioane. Reflecţii. – Chişinău, 2007. – P. 182-184.

***

Cupcea, Pimen [Resursă electronică] www.ro.wikipedia.org/wiki/Pimen-Cupcea-

M. P.

CALENDAR NAȚIONAL

SEPTEMBRIE

2011

Joi	1
Vineri	2
Sâmbătă	3
Duminică	4
Luni	5
Marți	6
Miercuri	7
Joi	8
Vineri	9
Sâmbătă	10
Duminică	11
Luni	12
Marți	13
Miercuri	14
Joi	15
Vineri	16
Sâmbătă	17
Duminică	18
Luni	19
Marți	20
Miercuri	21
Joi	22
Vineri	23
Sâmbătă	24
Duminică	25
Luni	26
Marți	27
Miercuri	28
Joi	29
Vineri	30

130 de ani de la naşterea lui **Gheorghe Mare**, învăţător, a fost membru în Sfatul Ţării şi deputat în primul Parlament al României Mari (1 sept. 1881 – 1964). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 267.

60 de ani de la naşterea interpretei de muzică uşoară **Nadejda Cepraga** (1 sept. 1951). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 210-212.

180 de ani de la naşterea lui **Simeon Mangiuca**, academician, folclorist şi lingvist român (2 sept. 1831 - 22 noiemb./4 dec. 1890).

150 de ani de la naşterea poetului şi dramaturgului român **Mircea C. Demetriade** (2 sept. 1861 - 11 sept. 1914).

100 de ani de la naşterea **Revoldei D. Fedotova**, doctor habilitat în economie şi profesor universitar (2 sept. 1911 - ?).

465 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Petru Rareş**, domn al Moldovei, fiul natural al lui Ştefan cel Mare şi al Mariei Rareş (? - 3 sept. 1546). Considerat cel mai vrednic domnitor dintre urmaşii lui Ştefan cel Mare. A se vedea şi art. din CB 1996, p. 199-200; CN 2006, p. 268-270.

75 de ani de la naşterea interpretei române de muzică uşoară, de origine rusă, **Marina Voica** (3 sept. 1936). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 270.

130 de ani de la naşterea scriitorului român **George Bacovia** (4 sept. 1881 - 22 mai 1957). A se vedea şi art. din CB 1997, p. 110-113; CN 2001, p. 213-214.

230 de ani de la naşterea matematicianului şi filozofului ceh de limbă germană **Bernard Bolzano** (5 sept. 1781 - 18 dec. 1848). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 272.

85 de ani de la întemeierea **Facultăţii de Teologie** a Universităţii din Iaşi cu sediul la Chişinău, prima instituţie de învăţământ superior din Basarabia (6 sept. 1926 - 1940). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 268-269.

155 de ani de la naşterea lui **Ioan Bianu**, academician, filolog, istoric literar şi bibliograf român (8 sept. 1856 - 13 febr. 1935). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 310-312.

170 de ani de la naşterea compozitorului de muzică clasică, originar din Boemia, **Antonin Dvořák** (8 sept. 1841 - 1 mai 1904).

75 de ani de la naşterea cântăreţului de muzică populară **Nicolae Sulac** (9 sept. 1936 - 8 apr. 2003). A se vedea şi art. din CB 1996, p. 274-275; CN 2006, p. 274-275.

70 de ani de la naşterea lui **Dennis MacAlistair Ritchie,** unul dintre pionierii tehnologiei informaţiei (9 sept. 1941). A dezvoltat împreună cu Ken Thomson şi alţi programatori prima versiune a sistemului de programare UNIX şi a scris primul Unix Programmer's Manual (1971). Împreună cu Thompson şi Brian Kernighan a dezvoltat limbajul de programare C.

90 de ani de la naşterea lui **Efim Levit**, istoric şi critic literar, doctor în ştiinţe filologice (10 sept.

1921-30 dec. 2001). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 216-217.

75 de ani de la naşterea actriţei de teatru şi cinema **Eugenia Todoraşcu** (11 sept. 1936 - 20 iul. 2010). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 276.

70 de ani de la naşterea lui **Constantin Gaindric**, profesor universitar, specialist în domeniul matematicii şi informaticii, doctor habilitat în ştiinţe tehnice, membru corespondent al AŞM (11 sept. 1941).

85 de ani de la înfiinţarea la Chişinău, din iniţiativa lui Onisfor Ghibu, a Asociaţiei culturale **ASTRA** (12 sept. 1926). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 217-218.

75 de ani de la naşterea lui **Victor Covaliov**, cercetător, doctor în ştiinţe chimice, profesor universitar (12 sept. 1936).

70 de ani de la naşterea lui **Mihail Caraman**, doctor habilitat în fizică şi matematică, profesor universitar (12 sept. 1941). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 278-279.

525 de ani de la naşterea lui **Heinrich Agrippa**, medic, filozof, teolog şi istoric german (14 sept. 1486 - 18 febr. 1535).

100 de ani de la naşterea lui **Emil Botta**, poet, prozator şi actor român de teatru şi film (15 sept. 1911 - 24 iul. 1977). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 218-219.

90 de ani de la naşterea lui **Petre Mihai Băcănescu**, zoolog şi biogeograf, membru titular al Academiei Române (15 sep. 1921 – 12 mai 2009).

125 de ani de la naşterea matematicianului francez **Paul Pierre Lévy** (15 sept. 1886 -15 dec. 1971).

120 de ani de la naşterea **Agathei Christie**, prozatoare, poetă şi autoare engleză de teatru (15 sept. 1891 - 12 ian. 1986).

125 de ani de la naşterea lui **Hans (Jean) Arp**, sculptor, artist grafic, pictor şi scriitor francez de origine germană (16 sept. 1886 -- 7 iun. 1966). Unul din membrii fondatori ai mişcării dadaiste, la Zürich (1916).

80 de ani de la naşterea **Anne Bancroft,** actriţă americană de film, de origine italiană, laureată a Premiului Oscar (17 sept. 1931 – 6 iun. 2005).

70 de ani de la naşterea prozatorului şi publicistului **Aurel Scobioală** (17 sept. 1941 – 3 iul. 2007). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 220.

70 de ani de la naşterea specialistului în domeniul istoriei literare **Alexandrina Matcovschi** (18 sept. 1941). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 220-222.

50 de ani de la stingerea din viaţă a **Luciei Sturdza-Bulandra**, actriţă de teatru, codirectoare de trupă şi profesoară română de artă dramatică (1873 - 19 sept. 1961). A se vedea şi art. din CN 2003, p. 182-183.

100 de ani de la naşterea lui **William Golding**, prozator britanic, laureat al Premiului Nobel pentru literatură (19 sept. 1911 - 19 iun. 1993).

145 de ani de la naşterea lui **George Coşbuc**, poet român din Transilvania, membru titular al Academiei Române (20 sept. 1866 - 9 mai 1918). A se vedea şi art. din CB 1993, p. 50-54; CB 1996, p. 150-152; CB 1998, p. 86; CN 2006, p. 287-288.

220 ani de la naşterea prozatorului rus, exponent al şcolii naturale, **Serghei T. Aksakov** (20 sept. 1791 -- 30 apr. 1859).

75 de ani de la naşterea lui **Gheorghe Cincilei**, istoric şi critic de teatru, muzeolog (21 sept. 1936 - 1 sept. 1996). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 291.

220 de ani de la naşterea fizicianului şi chimistului englez **Michael Faraday** (22 sept. 1791 - 25 aug. 1867). A inventat primul motor electric.

625 de ani de la începutul domniei lui **Mircea cel Bătrân**, om politic, diplomat, sprijinitor al culturii şi artei româneşti, ctitor de biserici (23 sept. 1386 - 31 ian. 1418). A se vedea şi art. din CB 1993, p. 12-13; CB 1998, p. 23-24; CN 2006, p. 292-294.

70 de ani de la naşterea cântăreţei române de muzică populară, originară din Bucovina de Nord, **Sofia Vicoveanca** (23 sept. 1941). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 222-223.

75 de ani de la naşterea lui **Emil Simion**, dirijor, compozitor şi profesor (24 sept. 1936).

70 de ani de la naşterea lui **Victor Banaru**, prozator, traducător, lingvist şi profesor universitar (24 sept. 1941 - 8 dec. 1997). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 225-226.

60 de ani de la naşterea cântăreţei de muzică uşoară **Nina Crulicovschi** (24 sept. 1951). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 242.

130 de ani de la naşterea poetului român **Panait Cerna** (25 sept. 1881 - 8 apr. 1913).

75 de ani de la naşterea lui **Boris Marian**, poet, publicist, prozator şi traducător (27 sept. 1936). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 297-298.

140 de ani de la naşterea scriitoarei italiene, laureată a Premiului Nobel, **Grazia Deledda** (27 sept. 1871 -- 15 aug. 1936).

120 de ani de la naşterea lui **Iacob Prinţ**, entomolog, membru titular al AŞM (28 sept. 1891 - 23 mai 1966). Fondatorul şcolii ştiinţifice de entomologie.

150 de ani de la naşterea lui **Aristide Caradja**, entomolog şi jurist român, membru de onoare al Academiei Române (28 sept. 1861 - 29 mai 1955).

170 de ani de la naşterea lui **Georges Clemenceau**, om politic, fizician şi jurnalist francez (28 sept. 1841 - 24 noiemb. 1929). Supranumit „Tigrul" şi „Tatăl victoriei".

110 ani de la naşterea lui **Enrico Fermi,** fizician italian, laureat al Premiului Nobel pentru fizică (29 sept. 1901 – 28 noiemb. 1954).

80 de ani de la naşterea lui **James Watson Cronin,** fizician american, laureat al Premiului Nobel pentru fizică (29 sept. 1931).

80 de ani de la naşterea lui **Dem Rădulescu**, unul dintre cei mai mari actori români de comedie, teatru, film şi televiziune (30 sept. 1931 - 17 sept. 2000).

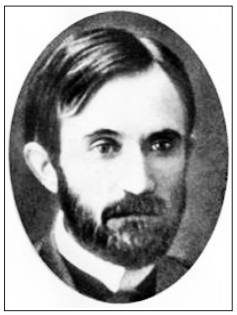

George BACOVIA
1881 – 1957

Poet român.

S-a născut la 4 sept. 1881, la Bacău. A decedat la 22 mai 1957, la București. Și-a făcut studiile elementare la un pension german și la Școala domnească din Bacău (1890-1894), gimnaziul (1894-1899), Liceul *Principele Ferdinand* (1901-1903) din același oraș. A frecventat cenaclul lui Al. Macedonski (1903-1904). Student la Facultatea de Drept din București (1903-1906) și Iași (1907-1911), unde obține licența în drept. Se înscrie la Baroul din Bacău (1911), dar nu practică niciodată avocatura. Profesor suplinitor la școala primară din Bacău și Călugăra (1912), copist, contabil la prefectura Bacău (1912-1913), copist la Direcția Învățământului Secundar și Superior de la Ministerul Instrucțiunii (1915), șef de birou la același minister (1921-1922), suplinitor la Școala Comercială de Băieți (1926-1928) din Bacău, referent la Direcția Educației Poporului (București, 1930), bibliotecar la Ministerul Minelor și Petrolului (1945), consilier cultural la Ministerul Artelor (1946).

Debut editorial cu placheta *Plumb* (1946). A colaborat la publicațiile: *Flacăra, Noua revistă română, Cugetul românesc* etc. Premiul Societății Scriitorilor Români (1925), *Medalia Meritul Cultural pentru litere și opere literare* (1932), Premul Național pentru Poezie (1934 și 1946), *Ordinul Muncii*, cl. 1 (1956).

A se vedea și articolul din *Calendar Național 2001*. – Chișinău, 2000. – P. 213-214.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Bacovia, George. Opera poetică / George Bacovia. – Chișinău: Cartier, 2007. – 368 p.

Bacovia, George. Plumb: Versuri și proză / George Bacovia. – București: Litera, 2003. – 392 p.

Bacovia, George. Rar: Poeme rostite la Radio [de George Bacovia], o înregistrare din 1954 [CD-Carte] / George Bacovia. – Bucureşti. Casa Radio, 2005. – 64 p.

***

Bacovia, George // Dicționar de istorie. – Chișinău: Civitas, 2007. – P. 41.

Bacovia, George // Dicționar general al literaturii române. – București: Univers Encicl., 2004. – P. 305-315.

Bacovia, George // Scriitori români notorii: Viața. Activitatea. Opera. – Chișinău: Epigraf. 2006. – 112 p.

M. Ș.

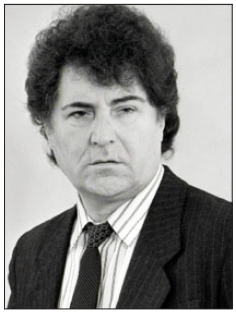

Nicolae SULAC
1936 – 2003

Cântăreț de muzică populară.

S-a născut la 9 sept. 1936, în Sadâc, Cahul. A decedat la 8 apr. 2003, la Chișinău.

Autodidact. A cântat inițial într-un colectiv de amatori. Este corist în Capela corală *Doina* a Filarmonicii din Chișinău (1959-1960); solist în orchestrele *Mugurel* (1961-1965); *Fluieraș* (1965-1970); *Lăutarii* (1970-1986) ale Filarmonicii din Chișinău. Pe lângă gestul elevat de-a alege cele mai frumoase cântece și melodii, a știut într-un fel miraculos să aleagă melodii și texte de o profunzime aparte. De-a lungul vieții sale artistice a colaborat și a fost angajat și în orchestra ansamblului *Joc*. Cu acest ansamblu a participat în numeroase turnee prin republică, prin fostele republici ale ex-URSS și peste hotare: Iugoslavia, Polonia, Finlanda, Germania, Franța etc., purtând faima cântecului românesc pe toate meridianele.

În cântecele sale: *Dorul meu e numai dor*, *Balada Miorița, Dor de mamă, Tinerețe, tinerețe*, *Doina*, *Frumoasă-i floarea norocului* etc., artistul și-a cântat bucuriile și necazurile, grijile și durerea, dragostea și dorul.

A colaborat cu Serghei Lunchevici, Victor Goia, Nicolae Botgros, Dumitru Blajinu, Petru Zaharia etc. A înregistrat, la Radio Chișinău, piesele *Bate luna, Cântec ciobănesc*, *Foaie verde ca aluna*, *Sadâcule*, *Dorul meu e numai dor, Foaie verde sălcioară, Dor de mamă* etc. La studioul *Telefilm-Chișinău*, a fost turnată pelicula *Izvorul și cântecul* (1976), consacrată creației interpretative a cântărețului.

Artist Emerit din Republica Moldova (1964); Artist al poporului din Republica Moldova (1967); laureat al Premiului de Stat (1982); *Ordinul Republicii* (1994).

A se vedea și articolul din *Calendarul Bibliotecarului 1996*. – Chișinău, 1995. – P. 139-141*; Calendar Național 2006*. – Chișinău, 2006. – P. 274-275.

BIBLIOGRAFIE:

Borșevici, Ion. Nicolae Sulac - o personalitate pe vecie / Ion Borșevici // Lit. și arta. – 2006. – 7 sept. – P. 5.

Doga, Eugen. Lumea Sulac / Eugen Doga // Lit. și arta. – 2006. – 7 sept. – P. 5.

Gheorghiță, Nadina. De ziua sa Nicolae Sulac a primit în dar... un liceu / Nadina Gheorghiță // Capitala. – 2008. – 12 sept. – P. 3.

Guțu, Alina. Ultima seară din viața lui Sulac / Alina Guțu // Jurnal de Chișinău. – 2008. – 19 sept. – P. 19.

Melniciuc, Ion. Regele cântecului popular / Ion Melniciuc // Lit. și arta. – 2007. – 13 sept. – P. 6.

Munteanu, Mihai. Marele artist și prieten / Mihai Munteanu // Lit. și arta. – 2006. – 6 apr. – P. 7.

Proca, Ion. Tristă casă de la margine de sat: [in memoriam Nicolae Sulac] / Ion Proca // Glasul. – 2008. – 28 aug. – P. 16-17.

M. Ș.

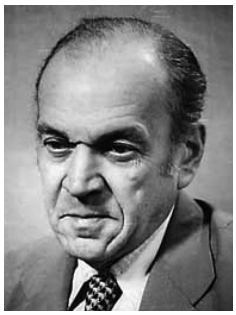

Efim LEVIT
1921 – 2002

Istoric şi cercetător literar.

S-a născut la 10 sept. 1921, la Chişinău. A decedat la 30 dec. 2002, la Chişinău.

A absolvit Facultatea de Istorie şi Filologie a Universităţii de Stat din Moldova (1951).

Cadru didactic la Colegiul Pedagogic *Boris Glavan* (Soroca), lector superior la Institutul Pedagogic *Al. Russo* din Bălţi. Din 1956 îşi desfăşoară activitatea la Institutul de Limbă şi Literatură al Academiei de Ştiinţe din Moldova. Participă la pregătirea manualelor şi îngrijirea ediţiilor de texte ale scriitorilor clasici. A elaborat o serie de studii de istorie literară: *Gheorghe Asachi* (1966); *Poezia moldovenească modernă la începuturile ei* (1770-1840) (1977); *File vechi necunoscute* (1981) etc.

A îngrijit ediţii academice ale operei lui Costache Conachi, Gheorghe Asachi, Alecu Russo, Victor Crăsescu, Alexei Mateevici. A scris articole despre contribuţia unor evrei la afirmarea literaturii române în Basarabia.

Maestru al Literaturii (1996).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău, 2000. – P. 216-217.

BIBLIOGRAFIE:

Levit, Efim. Gheorghe Asachi – romanul vieţii sale / Efim Levit. – Vaslui: [S. n.], 1999. – 191 p.

***

Levit, Efim // Dicţionar de istorie. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 232-233.

Şpitalnic, Sara. Levit, Efim // Şpitalnic, Sava. Evreii în literatura, arta şi ştiinţa Moldovei. – Chişinău, 1995. – P. 68-69.

Trifan, Călina. Levit, Efim / Călina Trifan // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2010. – Chişinău: Prut Internaţional, 2010. – P. 322.

M. Ş.

Constantin GAINDRIC
1941

Cercetător ştiinţific superior, profesor universitar, doctor habilitat în ştiinţe tehnice.

S-a născut la 11 sept. 1941, la Zăicani, Râşcani.

A absolvit Institutul Pedagogic de Stat *A. Russo* din Bălţi (1962). Este stagiar la Institutul Central Economico-Matematic al Academiei de Ştiinţe din Moscova (1964-1966). Doctor în ştiinţe tehnice, Institutul Central Economico-Matematic din Moscova (1972); cercetător ştiinţific superior (1976); doctor habilitat (2000); profesor universitar (2002); membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (2007).

Activează în calitate de laborant, cercetător ştiinţific inferior la Institutul de Matematică şi Informatică cu Centrul de Calcul al Academiei de Ştiinţe a Moldovei, stagiar la Institutul Central economico-matematic din Moscova (1964-1967); şef de secţie, director adjunct, director în instituţiile Comitetului de Stat pentru planificare (1967-1977); director-adjunct pentru problemele ştiinţifice la Institutul de Matematică şi Informatică cu Centrul de Calcul al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1977-1991); director al Institutului de Matematică şi Informatică (1991-2005) (din anul 2002, pe baze obşteşti); preşedinte al Comisiei Superioare de Atestare a Republicii Moldova (2002-2004); preşedinte al Consiliului Naţional pentru Acreditare şi Atestare al Republicii Moldova (2004). A publicat circa 110 lucrări ştiinţifice, inclusiv două monografii: *Luarea deciziilor*: *Metode şi tehnologii* (1998); *Metode matematice de elaborare şi fundamentare a deciziilor în sisteme social-economice* (1999); *Considerente asupra edificării societăţii informaţionale în Moldova* (2003, coaut.).

Este membru al colegiilor redacţionale ale revistelor ştiinţifice: *Computer Science Journal of Moldova*, *Buletinul Academiei de Ştiinţe a Moldovei*, seria *Matematică*, *Studies in Informatics and Control* (publicaţie a Academiei Române); *Upravlâûŝie sistemy i maŝiny* (Academia Naţională de Ştiinţe a Ucrainei) etc.

A pregătit 8 doctori în ştiinţe tehnice. Este membru al societăţilor ştiinţifice: Societatea de matematică din Moldova; Societatea Balcanică de sisteme Fuzzy; Societatea română de modelare matematică; Societatea română de sisteme Fuzzy (membru de onoare). Este membru al Consiliului Suprem pentru cercetare şi dezvoltare (2000-2004), membru al Consiliului consultativ pentru tehnologii informaţionale pe lângă Preşedintele Moldovei (1998-2001), membru al Comitetului pentru premiile de Stat în domeniul ştiinţei şi tehnicii (1994-1998 şi 2002-2005), membru al Comisiei Naţionale pentru Edificarea Societăţii Informaţionale în Republica Moldova. Participant la mai multe foruri ştiinţifice.

Medalia *Meritul Civic* (1996). Premiul Academiei de Ştiinţe a Moldovei (2002); Premiul Seminarului *Gr.C. Moisil* (2004); Medalia *Dimitrie Cantemir,* medalia jubiliară „60 de ani de la fondarea primelor instituţii academice din Republica Moldova"; Doctor *Honoris Causa* al Universităţii *A. Russo* din Bălţi (2006).

Conducător al programului de stat „Elaborarea suportului ştiinţific şi tehnologic în edificarea societăţii informaţionale în Republica Moldova", conducător al proiectului „Sistem automatizat de instruire în domeniul examinării ultrasonografice". Executor în cadrul proiectului „Instrumentar multimedia pentru facilitarea promovării artei moldoveneşti"(arta muzicală), direcţia strategică „Valorificarea resurselor umane, naturale şi informaţionale pentru dezvoltarea durabilă a economiei ţării" etc.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Gaindric, Constantin. Considerente asupra edificării societăţii informaţionale în Moldova /Constantin

Gaindric, S. Cojocaru. – Chişinău: Inst. de Matematică şi Informatică al AŞM, 2003. – 95 p.
Gaindric, Constantin. Luarea deciziilor: Metode şi tehnologii /Constantin Gaindric. – Chişinău: Ştiinţa, 1998. – 161 p.
Gaindric, Constantin. Metode matematice de elaborare şi fundamentare a deciziilor în sisteme social-economice: Teză de doctor / Constantin Gaindric. – Chişinău: [S. n.], 1999. – 152 p.

***

Gaindric, Constantin // Institutul de Matematică şi Informatică: File din istorie. – Chişinău: Tipogr. Acad. de Ştiinţe, 2004. – P. 214-216.

***

Gaindric, Constantin [Resursă electronică] // www.math.md/publications/csjm/issues-
Raportul de activitate al membrului corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei [Resursă electronică] // www.asm.md/administrator/fişiere/rapoarte-

M. Ş.

ASOCIAŢIA ASTRA BASARABEANĂ 1926 – 1940

Asociaţie culturală înfiinţată la Chişinău din iniţiativa lui Onisifor Ghibu, prin hotărârea adunării generale a Asociaţiei ardelene, ţinută la Zalău, în nordul Transilvaniei, în zilele de 12-14 sept. 1926. Ca structură şi organizare „Astra" basarabeană o reproducea pe cea ardeleană. Au fost înfiinţate „zece secţiuni literare şi ştiinţifice" menite a studia, a populariza şi a realiza diferite probleme de cultură şi de viaţă ale poporului român. A fost înfiinţată secţia ştiinţelor juridice, medicală şi biopolitică, social-economică cu 6 subsecţii (agricolă, comercială, industrială, financiară, a cooperaţiei, învăţământului economic), literară şi filologică, de istorie, geografică şi etnografică, tehnică, ştiinţifică şi şcolară.

Societatea *Astra* basarabeană întrunea membri activi şi membri corespondenţi, cei mai de seamă reprezentanţi ai intelectualilor din Basarabia şi alte provincii româneşti. Asociaţia s-a impus în faţa opiniei publice drept un organism cultural viabil, dinamic şi combatant, drept un centru spiritual naţional de prestigiu.

Astra basarabeană se revitalizează în anii 1994-1996, la Chişinău, creându-se *Asociaţia Astra O. Ghibu* şi secţii în alte localităţi din republică.

Au fost organizate de Astra Chişinău şi Iaşi simpozioane: Simpozionul Internaţional *Limba şi Literatura română. Regional-naţional-european* (Iaşi-Chişinău, 23-27 noiemb. 2005); *Românii din afara graniţelor ţării. Coordonate istorice şi naţionale în cadrul european* (Iaşi-Cahul-Chişinău, 1-4 noiemb. 2007); *Românii din afara graniţelor ţării: Legături istorice* (Iaşi, Chişinău, 8-12 apr. 2008); Conferinţa de lansare a proiectului *Moştenire culturală fără graniţe* (Chişinău, 23 oct., 2008).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău, 2000. – P. 217-218.

BIBLIOGRAFIE:
„Astra" unitate prin cultură: [aniversare a 75-a a Asociaţiei „Astra Basarabiei"] // Lit. şi arta. – 2001. – 8 noiemb. - P. 5.
Curchi, Lilia. Contribuţia lui Onisifor Ghibu la constituirea şi activitatea ASTREI basarabene / Lilia Curchi // Cugetul: Rev. de ist. şi cultură. – 2002. – Nr. 2. – P. 26-28.
Nechit, Irina. Proiectul cu titlul „Moştenire culturală fără graniţe": [prezentarea şi promovarea valorilor culturii comune] / Irina Nechit // Jurnal de Chişinău. – 2008. – 31 oct. – P. 3.

M. Ş.

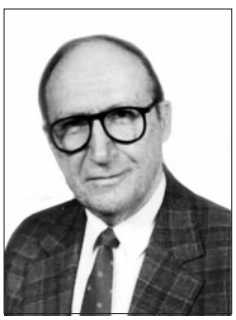

Victor COVALIOV 1936

Chimist, doctor în ştiinţe chimice, profesor universitar, Om Emerit al Republicii Moldova.

S-a născut la 12 sept. 1936, la Chişinău.

Şi-a făcut studiile la Universitatea de Stat din Moldova (1953-1958), specializarea *Măsurări electrice*. Şi-a făcut doctoratul la Institutul de fizică aplicată a Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1968-1972). Teza de doctor în chimie a fost susţinută la Institutul de chimie fizică al Academiei de Ştiinţe a Federaţiei Ruse (1972). Ulterior a acumulat o bogată experienţă la întreprinderile industriale din Moscova şi Chişinău, începând de la tehnolog, şef al secţiei de producţie până la tehnolog-şef adjunct în tehnologia chimică. A activat la Institutul de Cercetări Ştiinţifice *Tehnologia* din Chişinău (1978-1994), în funcţie de ecolog principal în cadrul Ministerului de construcţie a maşinilor pentru industria uşoară şi alimentară, apoi la Ministerul de construcţie a maşinilor din fosta URSS. Activitatea în producţie o combină cu cea de profesor, iniţial la Universitatea Tehnică (anii '70); Universitatea de Stat din Moldova (din 1994), la Catedra de chimie industrială şi ecologică.

Este vicedirector la Centrul de Cercetare a Chimiei Aplicate şi Ecologice.

A predat disciplinele *Tehnologii curate*, *Managementul apelor*, *Managementul deşeurilor*; cursurile: *Aparate şi procese în chimia industrială*, *acoperire galvanică*, *auditul ecologic în industrie, tehnologia substanţelor anorganice*. Este colaborator ştiinţific coordonator la Catedra chimie industrială şi ecologică a Universităţii de Stat din Moldova. Împreună cu academicianul Gheorghe Duca, fondează Centrul Ştiinţific de Chimie Aplicată şi Ecologică în cadrul Universităţii de Stat din Moldova (1996). Domeniul principal de cercetare: produceri curate şi mediul durabil; metode intensive de purificare ale apelor naturale şi reziduale; managementul utilizării deşeurilor lichide şi solide industriale; procesele catalitice eterogene, omogene şi electro-catalitice la tratarea apelor naturale şi reziduale; procese electrochimice ale sistemelor de tratare în mediu apos. Este deţinător a 170 de patente în Moldova, România, Rusia. Participant

la mai multe conferinţe ştiinţifice cu 90 de comunicări. A publicat peste 150 de articole în reviste de referinţă; manuale: *Environmental Audit*; *Aspecte teoretice şi practice de tratare electrochimică a apei*; *Ecologia pură în industria de vinificaţie; Ecologia industrială şi inovaţii.*

Inventator emerit al URSS (1976); 27 medalii de aur, argint şi bronz decernate la Expoziţii Internaţionale ale Inventatorilor: Londra, Bruxelles, Iaşi, Sofia, Budapesta, Geneva. Medalia *Henri Coandă* (România). Om Emerit al Republicii Moldova (1999).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Covaliov, Victor. Aspecte teoretice şi practice de tratare electrochimică a apei / Victor Covaliov. – Chişinău: CEUSM, 2004. – 418 p.

Covaliov, Victor. Ecologia industrială şi inovaţiile / Victor Covaliov. – Chişinău: Ed. AGEPI, 2004. – 135 p.

Covaliov, Victor. Environmental Audit / Victor Covaliov. – Chişinău: Searec-Com Publ., 2001. – P. 278.

Covaliov, Victor. Ecologia pură în industria de vinificaţie / Gheorghe Duca, Victor Covaliov [et al.]. – Chişinău: Ştiinţa, 2004. – 430 p.

***

Covaliov, Victor // Cercetători şi inventatori din Republica Moldova. P. 1. – Chişinău: Ed. AGEPI, 2002. – P. 50-51.

***

Covaliov, Victor [Resursă electronică] // www.utm.md/master/cv/covaliov.html-

M. Ş.

Agatha CHRISTIE
1891 – 1986

Prozatoare, poetă şi autoare dramatică engleză.

S-a născut la 15 sept. 1891, la Torquay. A decedat la 12 ian. 1986, la Londra.

Învaţă singură să citească şi îşi însuşeşte cunoştinţe elementare de matematică de la tatăl ei. Merge la şcoală abia la şaisprezece ani la Paris. Debutase la unsprezece ani cu o poezie în ziarul din Ealing. Debut editorial cu primul roman *Misterioasa crimă de la Styles Court* (1920), urmat de *Adversarul secret* (1921). Autoare a unui mare număr de romane poliţiste: *Asasinarea lui Roger Ackroyd* (1926); *Misterul trenului albastru* (1928); *Crima din „Orient-Express"*(1934); *Moartea pe Nil* (1937); *Zece negri mititei* (1940); *Noapte lungă* (1967) etc.

La sfârşitul războiului se impune şi ca autoare de teatru, fie dramatizându-şi romanele, fie scriind piese noi. Dintre piesele ei poliţiste cea mai importantă este *Cursa de şoareci* (1952), care se joacă cu mult succes. A mai scris romane de analiză psihologică, sub pseudomnimul Mary Westmacott.

În 1959 cărţile ei erau traduse în 103 limbi. Primeşte ordinul *Dame Commander of the British Empire* (1971). I se face portretul pentru muzeul de ceară *Madame Tussoud* (1972). A candidat la Premiul Nobel (1956), avându-l drept contracandidat pe scriitorul spaniol Juan Ramon Jimenez.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Christie, Agatha. Anunţul mortuar / Agatha Christie. – Bucureşti: Univers, 1973. – 199 p.

Christie, Agatha. Cadavrul din bibliotecă / Agatha Christie. – Bucureşti: Multi Press, [S.a.]. – 200 p.

Christie, Agatha. Cântecul lebedei / Agatha Christie. – Bucureşti: Multi Press, 1994. – 212 p.

Christie, Agatha. Crima în Mesopotamia / Agatha Christie. – Bucureşti: Multi Press, 1994. – 204 p.

Christie, Agatha. Cursa de şoareci / Agatha Christie. – Bucureşti: Ed. SFYNX, 1990. – 106 p.

Christie, Agatha. Larva morţii / Agatha Christie. – Bucureşti: Multi Press, 1991. – 182 p.

Christie, Agatha. Secretul casei dintre lauri: Roman / Agatha Christie. – Bucureşti: Multi Press, 1996. – 224 p.

***

Christie, Agatha // Dicţionarul literaturii engleze. – Bucureşti: Ed. Ştiinţifică, 1970. – P. 83.

Christie, Agatha // Nobel contra Nobel. vol. 2. – Bucureşti: Cartea Românească, 1998. – P. 57-67.

Christie, Agatha // Scriitori străini: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1981. – P. 122.

M. Ş.

Aurel SCOBIOALĂ
1941 - 2007

Prozator.

S-a născut la 17 sept. 1941, la Mălăieşti, Râşcani. A decedat la 3 iul. 2007, la Chişinău.

Şi-a făcut studiile la Institutul Pedagogic *Al. Russo* din Bălţi (1958-1963).

A activat în calitate de pedagog şi director de şcoală, redactor la Televiziunea Naţională, şef de redacţie la editura *Literatura artistică* (1976-1986). Director general al Departamentului edituri, poligrafie şi comerţul cu cărţi (1992-1994), colaborator la Editura *Prut Internaţional*, consilier al Uniunii Scriitorilor.

Debutează cu volumul de povestiri pentru copii *Cărăruie albă* (1974), urmat de alte cărţi pentru copii şi adulţi: *Ulciorul cu pătăranii* (1994), *Alt ulcior cu pătăranii* (2001), *Carte pentru câini deştepţi*, *Câte rude are Nelu* (2003) *Învăţă Minte din vorbă cuMinte* (2004); *Scriitorii când erau copii* (2005).

Premiul Ministerului Educaţiei din Republica Moldova. Menţiuni internaţionale: Diploma de onoare *Andersen* (2006).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău, 2000. – P. 220.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Acasă la Mălăieşti: monografia satului / colectiv de autori; coordonator: A. Scobioală. – Chişinău: Prut Internaţional, 2006. – 652 p. : il.

Scobioală, Aurel. Alt ulcior cu pătăranii: [istorioare şi glume cu scriitori şi alte nume] / Aurel Scobioală. – Chişinău: Prut Internaţional, 2001. - 249 p.

Scobioală, Aurel. Carte pentru câini

deştepţi / Aurel Scobioală. – Chişinău: Prut Internaţional, 2003. – 32 p.

Scobioală, Aurel. Învăţă Minte din vorbă cuMinte / Aurel Scobioală. – Chişinău: Prut Internaţional, 2004. – 32 p.

Scobioală, Aurel. Raţa face mac-mac-mac: versuri / Aurel Scobioală. – Chişinău: Prut Internaţional, 2002. – 9 p.

***

Cimpoi, Mihai. Schimbarea la faţă: [Aurel Scobioală] / Mihai Cimpoi // Cimpoi, Mihai. Istoria literaturii române din Basarabia: compendiu. – Chişinău, 2003. – P. 315-316.

Ciocanu, Anatol. Scobioală, Aurel / Anatol Ciocanu // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2010. – Chişinău: Prut Internaţional, 2010. – P. 476-478.

Postolache, Gheorghe. Cu ochi de copil: [Aurel Scobioal] / Gheorghe Postolache // aMic. – 2001. – Nr. 9. – P. 2.

Scobioală, Aurel // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor şi adolescenţilor: Dicţ. bio-bibliogr. – Chişinău: Prut Internaţional, 2004. – P. 333-337.

Vieru, Ion. Ceasul: [lui Aurel Scobioală] / Ion Vieru // Lit. şi arta. – 2001. – 13 sept. – P. 4.

M. Ş.

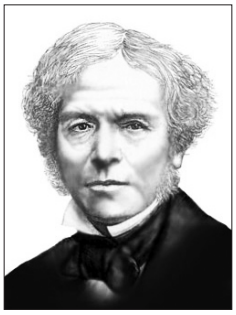

Michael FARADAY
1791 – 1867

Fizician şi chimist englez. Unul dintre fondatorii teoriei electromagnetismului.

S-a născut la 22 sept. 1791, la Newington, Anglia. A decedat la 25 aug. 1867, în apropriere de Londra.

Provenea dintr-o familie săracă şi într-o bună măsură a fost un autodidact. La paisprezece ani este ucenic la o legătorie de cărţi şi librărie, unde a profitat de situaţie ca să citească foarte mult. La douăzeci de ani, participă la conferinţele celebrului om de ştiinţă britanic sir Humphry Davy. În scurt timp a ajuns asistentul acestuia. În câţiva ani, făcea importante descoperiri pe cont propriu.

Deşi nu avea o bună pregătire matematică, ca fizician experimentator era de neîntrecut. Prima invitaţie importantă datează din anul 1821, propunându-şi producerea curentului electric cu ajutorul magnetismului. A elaborat modelul de laborator al motorului electric (1821). A obţinut lichefierea clorului (1823) şi a altor gaze prin compresie. A descoperit benzenul (1824). A demonstrat acţiunea magneţilor asupra conductorilor parcurşi de curent, descoperind fenomenul de inducţie electromagnetică (1831). A formulat legile electrolizei, numite *legile lui Faraday* (1833-1834), introducând noţiunile de *ion*, *catod*, *anod*, *electrod*, *echivalent electrochimic* şi *numărul lui Faraday*. A descris conceptele de *câmp* şi *linie de forţă* şi a studiat modul în care electricitatea şi magnetismul interacţionează şi se propagă în vid, punând bazele teoriei electromagnetice, dezvoltată apoi de J.L. Maxwell. A descoperit fenomenul electroluminescenţei (1838). A descoperit paramagnetismul şi diamagnetismul (1845). În optică, a descoperit fenomenul denumit polarizaţie rotatorie sau efectul Faraday, şi a produs noi tipuri de sticlă optică (1846). A descoperit identitatea sarcinii electrice indiferent de modul de producere (1846). Numele său a fost atribuit unităţilor de măsură ale capacităţii electrice (*farad*) şi cantităţii de electricitate necesare depunerii pe catod prin electroliză a unui atomgram dintr-un element (numărul lui F.)

Membru al Societăţii Regale Britanice (din 1824). A fost un om modest şi neobişnuit de insensibil la celebritate, bani şi onoruri. A refuzat titlul de cavaler, precum şi oferta de a deveni preşedinte al Societăţii Regale Britanice.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Faraday, Michael // Dicţionar de fizică. – Bucureşti: Ed. Encicl., 1972. – P. 181.

*Faraday, Michael // Enciclopedia sovietică moldovenească. vol. 7. – Chişinău, 1977. – P. 88.

Faraday, Michael // Personalităţi ale ştiinţei: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1977. – P. 104-105.

Hart, Michael H. Faraday, Michael / Michael H. Hart // Hart, Michael H. 100 de personalităţi din toate timpurile care au influenţat evoluţia omenirii. – Bucureşti: Ed. Lider, 1992. – P. 251-253.

***

Michael Faraday [Resursă electronică] // www.wikipedia.org/wiki/MichaelFarday-

Michael Faraday [Resursă electronică] // www.physics.pub.ro/cursuri/carmen.../Biografii.pdf

M. Ş.

Sofia VICOVEANCA
1941

Cântăreaţă de muzică populară, artist liric.

S-a născut la 23 sept. 1941, la Toporăuţi, jud. Cernăuţi.

Urmează şcoala primară din satul natal, apoi Liceul *Ştefan cel Mare* şi Şcoala Populară de Artă, secţia canto, din Suceava. Cântă în cor din toamna anului 1959, apoi este solistă vocală. Timp de 21 de ani activează ca artist liber profesionist. Pleacă la Botoşani ca angajată a formaţiei *Rapsozii Botoşanilor*, unde activează şi în prezent.

Nenumărate înregistrări la Radio, Televiziune şi Electrecord. Filme la TV: *Omule pomule*, *Lumini şi umbre, De dor de frumos pe lume* etc.; filme de lung metraj: *Oraşul văzut de sus*; *Vânătoarea de vulpi*, *Casa de vis* etc. A contribuit la realizarea coloanei sonore la filmele: *Ciprian Porumbescu*, *Dimitrie Cantemir*, *Urgia* etc. A făcut turnee în Europa, Asia, Africa, SUA. Din 1988 concertează în câteva rânduri şi la Chişinău, acompaniată de orchestra *Lăutarii*.

Este cetăţean de onoare: Suceava, Rădăuţi, Pogorâta, Ciocârlan

(Maramureş). *Meritul cultural*, cl. IV (1973); Medalia *Tudor Vladimirescu*, cl. 1 (1975); Premiul Uniunii Interpreţilor, Coregrafilor şi Criticilor muzicali (1991).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău, 2000. – P. 222-223.

BIBLIOGRAFIE:

Buzilă, Serafim. Vicoveanca, Sofia / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: Museum, 1999. – P. 444-445.

Proca, Ion. Cu cerul şi pământul de-o fiinţă: [Sofia Vicoveanca] / Ion Proca // Glasul Naţiunii. – 2004. – 7 oct. – P. 10.

***

Sofia Vicoveanca [Resursă electronică] // www.enwikipedia.org/wiki/SofiaVicoveanca-

Sofia Vicoveanca şi rapsozii botoşanilor [Resursă electronică] // www.220.ro/muzica/.../SofiaVicoveanca

M. Ş.

Nina CRULICOVSCHI
1951

Cântăreaţă de muzică uşoară.

S-a născut la 24 sept. 1951, la Sumiha, reg. Kurgan, Federaţia Rusă, unde părinţii erau deportaţi. La vârsta de şase ani revine acasă. A urmat şcoala primară din Japca, apoi şcoala medie în s. Ghindeşti (Floreşti). Studiază la Colegiul de muzică *Ştefan Neaga* din Chişinău (1968-1972). Paralel cu studiile cântă în ansamblul *Mărţişor*. Fiind solistă în orchestrele *Fluieraş* (1973-1975) şi *Lăutarii* (1975-1976) ne-a reprezentat melosul folcloric în multe republici din URSS, precum şi în Bulgaria, Finlanda, Irak etc. Din 1977 activează în formaţiile vocal-instrumentale *Orizont* (1977-1979), *Bucuria* (1979-1982), *Contemporanul* (1983-1989) ale Filarmonicii din Chişinău. În prezent activează la Teatrul *Alexandru Davila* din Piteşti. A lansat melodiile: *Cu numele tău, Nu mă chema*, *Sărută-mă*, *Cumpăraţi flori*, *Singur*, *singur dorul meu* etc.

Discografie: *Steaua polară*, *Steaua iubirii, Laudă soarelui*, *Te aştept*, *Of, leliţă Mărioară*, *Nu mă plânge bade*, *Strigături moldoveneşti*.

Filmografie: *Chipul tău* (Telefilm-Chişinău, 1984).

Laureată a festivalului de la Yalta *Krîmskie zori* (1981). Maestru al Artei din Republica Moldova (1993).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău, 2000. – P. 224-225.

BIBLIOGRAFIE:

Crulicovschi, Nina. „O jumătate de viaţă am fost şomeră şi am tras foame": [interviu cu artista] / Nina Crulicovschi; consemnare: Nicolae Roibu // Roibu, Nicolae. Artişti şi ţărani: Dialoguri, medalioane, eseuri. – Chişinău: [S. n.], 2010. – P. 11-19.

* * *

Buzilă, Serafim. Crulicovschi, Nina / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: Museum, 1999. – P. 150.

Buzilă, Serafim. Crulicovschi, Nina / Serafim Buzilă // Femei din Moldova: Encicl. – Chişinău: Museum, 2000. – P. 85.

M. Ş.

Iacob PRINŢ
1891 – 1966

Biolog, entomolog, profesor universitar, membru titular al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

S-a născut la 28 sept. 1891, Ciucea, reg. Crimeea, Ucraina. A decedat la 23 mai 1966, la Chişinău.

A absolvit secţia de ştiinţe naturale a Facultăţii de fizică şi matematică a Universităţii *M.V. Lomonosov* din Moscova (1917).

A activat în diferite instituţii de cercetări ştiinţifice şi de învăţământ superior din Rusia, Azerbaidjan, Gruzia (1917-1946). Este conducător al Secţiei protecţia plantelor la Institutul Unional de Cercetări Ştiinţifice în domeniul protecţiei plantelor (1930-1934). Tot aici îşi începe activitatea didactică la Institutul Subtropical, Catedra protecţia plantelor. Este invitat pentru a conduce Laboratorul Entomologic al Insitutului Unional de Cercetări Ştiinţifice pentru protecţia plantelor din Petersburg (1934). Concomitent conduce Catedra de entomologie şi fitopatologie a Institutului Aplicativ-Zoologic din Petersburg. Din 1946 activează în Moldova. Este şef al Laboratorului pentru imunitate al staţiunii de protecţie a plantelor, apoi şef de Catedră la Institutul Agricol din Chişinău (1946-1950); şef al Secţiei de protecţie a plantelor a Institutului de Pomicultură, Viticultură şi Vinificaţie al Filialei Moldoveneşti a Academiei de Ştiinţe a URSS (1950-1956). Conduce Laboratorul de Zoologie a nevertebratelor al Institutului de Zoologie al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1957-1966).

Efectuează cercetări fundamentale în domeniul anatomiei microchimiei, fiziologiei, biochimiei şi citologiei filoxerei. A elaborat bazele teoretice ale imunităţii plantelor faţă de dăunători. A propus metode originale de combatere a filoxerei prin fumegarea solului cu dicloretan, hexaclorbutadienă şi alte substanţe. A argumentat raţionalitatea cultivării viţei-de-vie pe rădăcini proprii, ţinând cont de tipul solului şi rezistenţa soiurilor. A elaborat sistemul integrat de combatere a dăunătorilor şi bolilor viţei-de-vie, bumbacului, a cercetat şi a elaborat măsuri de combatere a dăunătorilor şi bolilor pomilor fructiferi, şi anume: viermelemerelor, păduchele din San-Jose, păduchele lânos etc. A organizat colectarea soiurilor de viţă-de-vie şi măr de perspectivă din punctul de vedere al selecţiei. Este autor a peste170 de lucrări ştiinţifice,

inclusiv 14 monografii şi manuale: *Cultura viţei-de-vie europene cu rădăcini proprii* (1951); *Vrediteli i bolezni vinogradnoj lozy* (1962); *Filloksera i korneosobstvennaâ kul'tura evropejskih sortov vinograda v Moldavii* (1962); *Vinogradnaâ filloksera i mery bor'by s nej* (1965). Este fondatorul şcolii ştiinţifice de entomologie.

Deţine 3 brevete de invenţie. Sub conducerea lui au fost susţinute 25 de teze de doctor şi 4 teze de doctor habilitat în biologie. A fost preşedinte al Secţiei Moldoveneşti a Societăţii Unionale de Entomologie. Membru titular al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1961).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Prinţ, Iacob. Cultura viţei-de-vie europene pe rădăcini proprii / Iacob Prinţ. – Chişinău: Ed. de Stat a Moldovei, 1951. – 140 p.

***Prinţ, Iacob.** Cultura viţei-de-vie europene pe rădăcini proprii în Moldova / Iacob Prinţ. – Chişinău: Ed. de Stat a Moldovei, 1948. – 42 p.

***Prinţ, Iacob.** Cultura viţei-de-vie nealtoite în Moldova / Iacob Prinţ. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1960. – 99 p.

***

Nirca, Eugen. Prinţ, Iacob / Eugen Nirca // Nirca, Eugen. Compatrioţi înfrăţiţi cu ştiinţa. – Chişinău: Tehnica-INFO, 2001. – P. 165-168.

Prinţ, Iacob // Membrii Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Dicţ.: (1961-2006). – Chişinău: Ştiinţa, 2006. – P. 122-123.

***

Prinţ, Iacob[Resursă electronică] // ro.wikipedia.org/wiki/Iacob Prinţ-

M. Ş.

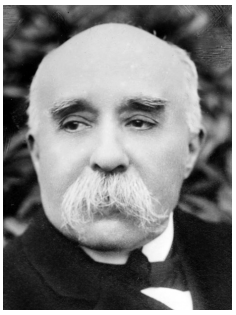

Georges CLEMENCEAU
1841-1929

Jurnalist, medic şi politician francez. Considerat unul dintre marii lideri politici din primele decenii a secolului 20. Supranumit *Tigrul* sau *Părinte al Victoriei*.

S-a născut la 28 sept. 1841, la Mouilleron-en-Pareds, departamentul Vendée (Franţa). Se stinge din viaţă la 24 noiemb. 1929, la Paris.

A studiat medicina la Nantes şi Paris (1861-1865), perioadă în care a fost angajat şi în lupta contra cenzurii şi a aparatului poliţienesc. După absolvirea studiilor, a efectuat câteva călătorii în Anglia şi SUA, activând ca profesor şi jurnalist.

Revenit în Franţa (1869), în 1870 devine primar de Montmartre, iar peste un an, este ales membru în Adunarea Generală a Republicii. În timpul revoltei populare din Paris (mart.-mai 1871) împotriva republicii conservatoare, încercările sale de mediere i-au atras acuzaţii de trădare, pierzându-şi mandatul parlamentar. Revine în Adunarea deputaţilor în 1876, dar, peste un timp, îşi întrerupe cariera politică, până în 1902, când devine senator. Patru ani mai târziu, devine ministru de interne, apoi prim-ministru (1906-1909).

A fost o figură dominantă în timpul celui de-al doilea mandat de prim ministru al Franţei (1917-1920). Adversar înfocat al Germaniei, conducerea politică a acestuia în ultimul an de război a contribuit esenţial la victoria Aliaţilor.

A fost preşedinte al Conferinţei de Pace de la Paris (1919-1920), unul din artizanii *Tratatului de la Versailles*, care a schimbat harta Europei.

După o încercare nereuşită la preşedinţie, în 1920, se retrage din politică şi se dedică scrisului.

A semnat şi câteva cărţi, inclusiv volumul filozofic *Au soir de la Pensée* (1927) şi memoriile *Grandeurs et misères d'une victoire*, publicate postum, în 1930.

Fondator şi editor al mai multor ziare (*La Justice*, 1880; *L'Aurore*, 1897; *Le Bloc*, 1900; *L'Homme Libre*, 1913), unele, fiind de opoziţie, au fost interzise.

Membru al Academiei Franceze (1918).

BIBLIOGRAFIE:

Clemenceau, Georges. Les Plus Belles Pages / Georges Clemenceau; recueill. et annot. par Pascal Bonetti; introd. de M.-C. Poinsot. – Paris: Albert Méricant, Éditeur, [1930]. – 270 p.

***

Monnerville, Gaston. Clemenceau / Gaston Monnerville. – Paris: Fayard, 1968. – 767 p.

***

Jordan, Bernd. Georges Clemenceau / Bernd Jordan // Jordan, Bernd. 100 de personalităţi ale secolului: Politicieni. – Bucureşti: All, 2005. – P. 44-45.

Georges Clemenceau // Personalităţi care au schimbat istoria lumii: De la primul război mondial până în prezent. – Bucureşti: Encicl. RAO, 2004. – P. 36-38.

***

Georges Clemenceau [Resursă electronică] //http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Georges_Clemenceau

V. M.

CALENDAR NAȚIONAL

OCTOMBRIE 2011

Sâmbătă	1
Duminică	2
Luni	3
Marți	4
Miercuri	5
Joi	6
Vineri	7
Sâmbătă	8
Duminică	9
Luni	10
Marți	11
Miercuri	12
Joi	13
Vineri	14
Sâmbătă	15
Duminică	16
Luni	17
Marți	18
Miercuri	19
Joi	20
Vineri	21
Sâmbătă	22
Duminică	23
Luni	24
Marți	25
Miercuri	26
Joi	27
Vineri	28
Sâmbătă	29
Duminică	30
Luni	31

65 de ani de la înființarea **Universității de Stat din Moldova** (1 oct. 1946).

65 de ani de la fondarea **Bibliotecii Centrale a Universității de Stat din Moldova**, important centru de informare și documentare (1 oct. 1946). A se vedea și art. din CN 2006, p. 305-306.

175 de ani de la nașterea lui **Andrei Parhomovici**, scriitor, profesor teolog și publicist (2 oct. 1836 - 21 apr. 1919).

100 de ani de la nașterea lui **Radu Miron Paraschivescu**, poet, prozator, gazetar, dramaturg și traducător român (2 oct. 1911 - 17 febr. 1971). A se vedea și art. din CN 2001, p. 230.

125 de ani de la nașterea lui **Alain - Fournier** (pseudonimul lui **Henri Alban Fournier**), scriitor francez (3 oct. 1886 – 22 sept. 1914).

75 de ani de la nașterea clarinetistului și profesorului **Eugeniu Verbeţchi** (4 oct. 1936 - 2007). A se vedea și art. din CN 2006, p. 306-307.

130 de ani de la nașterea lui **George (Gogu) Constantinescu**, om de știință, considerat unul dintre cei mai importanți ingineri români (4 oct. 1881 - 11 dec. 1965).

70 de ani de la nașterea lui **Robert Wilson,** regizor american de teatru, dramaturg, scenograf, fotograf și sculptor (4 oct. 1941). Reprezentant de seamă al avangardei teatrale de la sfârșitul sec. XX – începutul sec. XXI.

85 de ani de la nașterea prozatoarei și publicistei **Vera Malev** (5 oct. 1926 - 28 ian. 1995). A se vedea și art. din CB 1996, p. 163-165; CN 2001, p. 230-231.

75 de ani de la nașterea lui **Václav Havel**, scriitor, dramaturg și disident ceh, ultimul președinte al Cehoslovaciei și primul președinte al Republicii Cehe (5 oct. 1936). A se vedea și art. din CN 2006, p. 307.

125 de ani de la nașterea **Klementinei Baklanova,** muzician, pedagog de origine rusă (6 oct. 1886 – 10 sept. 1967).

75 de ani de la nașterea sculptorului **Iosif Chitman** (7 oct. 1936).

75 de ani de la nașterea lui **Valentin Golub**, istoric, jurnalist și autor de monografii (8 oct. 1936).

810 ani de la nașterea lui **Robert de Sorbon,** teolog francez, confident al regelui Ludovic al IX-lea, fondator al Colegiului *Sorbonne*, ce a devenit cea mai celebră universitate franceză și una dintre cele mai cunoscute universități din lume (9 oct. 1201 – 15 aug. 1274).

280 de ani de la nașterea lui **Henry Cavendish**, fizician și chimist englez (10 oct. 1731 – 24 febr. 1810). Este cunoscut în special pentru descoperirea hidrogenului (1766), a sintezei apei (1784), a celebrului experiment omonim (experimentul Cavendish) (1797-1798), în care a măsurat forța de atracție dintre două mase suspendate cu ajutorul unei balanțe de torsiune, iar ca rezultante derivate a putut calcula, pentru prima dată, constanta atracției universale și masa Pământului.

75 de ani de la nașterea actriței de teatru **Valentina Izbeşciuc** (10 oct. 1936). A se vedea și art. din CN 2006, p. 309-310.

70 de ani de la nașterea prozatoarei **Valentina Stoica** (10 oct.

1941).

60 de ani de la naşterea poetei şi publicistei **Lidia Ungureanu** (10 oct. 1951)

90 de ani de la naşterea istoricului român, specialist în heraldică şi sigilografie românească, stabilit la Paris, **Dan Cernovodeanu** (10 oct. 1921 – 25 noiemb. 1999). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 233.

75 de ani de la naşterea lui **Mihail Ion Ciubotaru**, poet, publicist şi traducător (11 oct. 1936). A se vedea şi art. din CN 2007, p. 83-84.

75 de ani de la naşterea lui **Vlad Chiriac**, istoric literar, scriitor şi bibliograf (12 oct. 1936 - 15 iun. 2005). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 234-236; CN 2006, p. 312-313.

60 de ani de la naşterea lui **Mihai Toderaşcu**, compozitor, regizor, scenarist, interpret, maestru în artă (12 oct. 1951).

190 de ani de la naşterea lui **Rudolf Virchow**, medic şi patolog german, fondator al patologiei celulare (13 oct. 1821 - 5 sept. 1902).

55 de ani de la naşterea artistului plastic **Ghenadie Jalbă,** preşedintele UAP (13 oct. 1956).

90 de ani de la naşterea lui **Tadeuş Malinovschi**, specialist în domeniul cristalografiei şi fizicii cristalelor, membru titular al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (14 oct. 1921 - 27 febr. 1996). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 236-237.

80 de ani de la naşterea lui **Vladimir Rotaru**, flautist, dirijor de orchestră, profesor şi compozitor (15 oct. 1931). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 237-238.

125 de ani de la naşterea lui **David Ben-Gurion**, politician, prim-ministru şi, totodată, părintele fondator al Statului Israel (16 oct. 1886 – 1 dec. 1973).

90 de ani de la naşterea lui **Andrei Timuş**, profesor universitar, doctor habilitat, specialist în domeniul economiei şi sociologiei, membru corespondent al AŞM (18 oct. 1921). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 316-317.

100 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Alfred Binet**, psiholog şi inventator german, autor al primului test de inteligenţă, cunoscut sub denumirea de Testul IQ (11 iul. 1857 - 18 oct. 1911).

50 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Mihail Sadoveanu**, scriitor, povestitor, nuvelist, romancier, academician şi om politic român (5 noiemb. 1880 - 19 oct. 1961). A se vedea şi art. din CN 2000, p. 283-289; CN 2005, p. 309-311.

60 de ani de la naşterea lui **Anatol Ţăranu,** doctor în istorie, comentator politic, politician (19 oct. 1951).

125 de ani de la naşterea lui **Romulus Cândea**, istoric român, membru corespondent al Academiei Române (19 oct. 1886 - 19 ian. 1973).

65 de ani de la naşterea scriitoarei austriece, laureată a Premiului Nobel, **Elfriede Jelinek** (20 oct. 1946). Este una dintre vocile distincte din perioada postbelică a spaţiului literar german.

120 de ani de la naşterea lui **James Chedwick**, fizician englez, laureat al Premiului Nobel (20 oct. 1891 – 24 iul. 1974). Celebru pentru descoperirea neutronului.

75 de ani de la naşterea lui **Mihail Purice**, profesor universitar, lingvist, doctor habilitat în filologie (20 oct. 1936). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 318-319.

120 de ani de la naşterea lui **Perpessicius** (Dumitru Panaitescu), poet, critic şi istoric literar, editor român, membru titular al Academiei Române (21 oct. 1891 - 29 mart. 1971). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 238-239.

100 de ani de la naşterea sopranei de coloratură şi lirică lejeră **Maria Boxan** (Mia Gheorghiu) (22 oct. 1911 - ?).

75 de ani de la stingerea din viaţă a juristului şi omului politic **Victor Catargi** (22 dec. 1882 - 22 oct. 1936).

70 de ani de la naşterea lui **Valeriu Umaneţ**, profesor universar, specialist în economia politică şi doctor habilitat în economie (22 oct. 1941 - ?). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 320-321.

200 de ani de la naşterea lui **Ferenc (Franz) Liszt**, pianist, compozitor, dirijor, folclorist, eseist, critic şi profesor maghiar (22 oct. 1811 - 3 iul. 1886). Unul dintre cei mai renumiţi pianişti al tuturor timpurilor. A se vedea şi art. din CN 2001, p. 241-242.

125 de ani de la naşterea lui **Grigore Melnic**, interpret de muzică de operă şi de cameră, originar din Basarabia (23 oct. 1886 – 23 mai 1968). A fost solist în "La Scala" şi cunoscut pe marile scene europene.

60 de ani de la naşterea specialistei în domeniul biblioteconomiei **Iulia Tătărescu** (23 oct. 1951).

150 de ani de la înfiinţarea la Sibiu a organizaţiei culturale **Asociaţia transilvăneană pentru literatura română şi cultura poporului român (ASTRA)** (23 oct. 1861 - 1950). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 243-244.

90 de ani de la naşterea regelui **Mihai I**, al patrulea şi ultimul rege al României, din dinastia germană Hohenzollern-Sigmaringen, înrudit cu toate casele regale din Europa (25 oct. 1921). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 244-245; CN 2006, p. 323-324.

200 de ani de la naşterea matematicianului francez, creator al algebrei moderne, **Évariste Galois** (25 oct. 1811 - 31 mai 1832).

130 de ani de la naşterea lui **Pablo Picasso**, pictor, grafician, sculptor şi ceramist spaniol (25 oct. 1881 - 8 apr. 1973). Artist universal al sec. XX-lea, considerat cel mai important pictor al artei moderne. A se vedea şi art. din CN 2001, p. 247-248.

70 de ani de la naşterea actriţei de teatru, Artistă a poporului, pe-

dagog **Paulina Zavtoni** (26 oct. 1941). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 250.

100 de ani de la naşterea matematicianului american de origine chineză **Shiing-Shen Chern** (26 oct. 1911 – 3 dec. 2004). Unul dintre liderii în geometria diferenţială al sec. XX-lea.

55 de ani de la naşterea **Zinaidei Sochircă,** manager şi specialist în domeniul biblioteconomiei (27 oct. 1956). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 328.

275 de ani de la naşterea lui **James Macpherson**, poet, scriitor, om politic englez de origine scoţiană (27 oct. 1736 - 17 febr. 1796). Este cunoscut ca „traducătorul" vechilor legende scoţiene atribuite bardului Ossian.

85 de ani de la naşterea cercetătorului ştiinţific superior şi doctorului în ştiinţe fizico-matematice **Alexandr Kuzneţov** (28 oct. 1926 - 25 iul. 1984). Este fondatorul şcolii de logică matematică.

80 de ani de la naşterea actorului şi regizorului român, originar din Basarabia, **Ilarion Ciobanu** (28 oct. 1931 - 7 sept. 2008).

260 de ani de la naşterea compozitorului rus de origine ucraineană **Dmitri S. Bortnianski** (28 oct. 1751 - 28 sept. 1825).

130 de ani de la naşterea lui **Eugen Lovinescu**, critic şi istoric literar, teoretician al literaturii şi sociolog al culturii, memorialist, dramaturg, romancier şi nuvelist român, membru al Academiei Române (31 oct. 1881 - 16 iul. 1943). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 255-257.

75 de ani de la naşterea lui **Siminică (Simion Avram**), artist şi acrobat român (31 oct. 1936). Considerat cel mai celebru comic al Circului românesc.

375 de ani de la naşterea pictorului olandez **Vermeer** (Jan van Delft) (oct. 1636 - 15 dec. 1675). Unul dintre cei mai mari pictori ai sec. XVII-lea şi cei mai mari colorişti ai lumii. A se vedea şi art. din CN 2006, p. 332.

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA 1946

Universitatea de Stat din Moldova a fost fondată la 1 oct. 1946. Iniţial Universitatea avea 320 de studenţi înscrişi la 5 facultăţi: Fizica şi Matematica; Geologie şi Pedologie; Biologie; Chimie; Istorie şi Filologie. În cadrul a 12 catedre activau 35 cadre didactice. Printre iniţiatorii fondării Universităţii au fost Macarie Radu şi Mihail Pavlov. În primul an de învăţământ a funcţionat fără Senat.

În 1947 Ministerul Învăţământului Superior al fostei URSS a permis şi a acceptat componenţa primului Senat al Universităţii. Pe parcursul anilor au fost înfiinţate şi alte facultăţi şi structuri: Biblioteca Centrală Universitară, Facultatea de Economie (1953, 2002); Facultatea de Drept şi Facultatea de Inginerie şi Tehnică (1959); Facultatea de Limbi şi Literaturi Străine (1964); Facultatea pentru instruirea studenţilor străini (1967); Centrul de Calcul (1973); Facultatea de Jurnalism (1980); Facultatea de Filozofie şi Psihologie (1994); Facultatea de Ştiinţe Politice (1995). Este prima instituţie de învăţământ superior din Moldova acreditată de Guvernul Republicii Moldova. Acest fapt certifică prestanţa academică a universităţii şi deschide noi orizonturi pentru integrarea ei în comunitatea universitară internaţională, pentru recunoaşterea şi echivalarea calificărilor şi a actelor de studii.

Actualmente, la cele 12 facultăţi cu 72 de specialităţi şi specializări studiază circa 16,5 mii de studenţi şi 650 de masteranzi şi doctoranzi. Corpul profesoral e compus din 1380 de cadre didactice şi ştiinţifice, inclusiv 13 academicieni şi membri corespondenţi ai Academiei de Ştiinţe, circa 100 de profesori universitari, care activează la 51 de catedre. În cadrul Universităţii funcţionează Centrul de cercetări ştiinţifice şi 21 de laboratoare de cercetare; Centrul de tehnologii informaţionale şi Centrul de documentare şi informare al ONU, trei baze ştiinţifice de producţie pentru pregătirea practică a studenţilor.

Rezultatele ştiinţifice recente obţinute în cadrul universităţii şi-au găsit reflectarea în peste 7 mii de publicaţii: monografii, manuale, articole, şi în 165 de brevete de invenţie. Performanţele cercetătorilor universitari au fost apreciate cu 65 de medalii de aur, 30 de argint şi 14 de bronz, obţinute la diferite expoziţii şi concursuri internaţionale. 21 de universitari au fost distinşi cu Premiul de Stat al Republicii Moldova şi cu Premiul republican pentru tineret în domeniul ştiinţei şi tehnicii. Studenţii USM au participat la circa 100 de reuniuni ştiinţifice din ţară şi de peste hotare. Mai bine de 150 de tineri au beneficiat de burse de merit ale diferitelor fundaţii internaţionale. În 1969, Universitatea de Stat din Moldova a aderat la Asociaţia Internaţională a Universităţilor ca membru plenipotenţiar. Prestigiul USM pe arena internaţională este consolidat şi de cei 14 oameni iluştri de ştiinţă şi cultură din 9 ţări ale lumii, cărora li s-a conferit titlul de Doctor Honoris Causa al USM. Are încheiate peste 60 de acorduri de cooperare în domeniul învăţământului şi ştiinţei cu centre universitare din 25 de ţări. La USM şi-au făcut studiile tineri din circa 80 de ţări ale lumii. Printre absolvenţii Universităţii se enumeră personalităţi remarcabile ale ştiinţei contemporane, fondatori de şcoli ştiinţifice: A. Andrieş, S. Rădăuţanu, V. Moscalenco, I. Gohberg, I. Bersuker, S. Moscalenco; la fel – numeroşi scriitori, critici literari, publicişti, oameni de cultură, care constituie mândria republicii. Circa 50 de absolvenţi ai USM au devenit academicieni şi membri corespondenţi ai diferitelor academii de ştiinţe. La această instituţie funcţionează un Centru editorial, Palatul sporturilor, trei muzee: Muzeul de istorie a USM, Muzeul de Arheologie şi Muzeul de Ştiinţe ale Naturii, trei baze de odihnă şi un centru medical.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Cozma, Valeriu. Istoria Universităţii de Stat din Moldova: 1946-1996 / Valeriu Cozma. – Chişinău: USM, 1996. – 560 p.

Universitatea de Stat din Moldova. – Chişinău: USM, 2001. – 56 p.

Rusnac, Gheorghe. Rectorii Universităţii de Stat din Moldova: (1946-1993) / Gheorghe Rusnac, Valeriu Cozma. – Chişinău: USM, 2005. – 310 p.

Universitatea de Stat din Moldova: (1946-1996): Indice bibliografic: în 3 vol. – Chişinău: USM, 1996,

Vol. 1. – 84 p.

Vol. 2. – 160 p.

Vol. 3. – 244 p.

* * *

Ciocanu, Gheorghe. Misiunea şi valorile Universităţii de Stat din Moldova / Gheorghe Ciocanu // Moldova suverană. – 2008. – 4 iul. - P. 2.

Crivoi, Aurelia. Universitatea de Stat din Moldova face paşi siguri spre internaţionalizarea actelor de studii / Aurelia Crivoi // Moldova suverană. – 2001. – 27 ian. – P. 3.

Pleşu, Larisa. Universitatea de Stat din Moldova, templu al ştiinţei naţionale / Larisa Pleşu // Tineretul Moldovei. – 2001. – 4 oct. – P. 5.

Roibu, Nicolae. Universitatea şi-a deschis din nou centru poligrafic / Nicolae Roibu // Flux: cotid. naţ. – 2000. – 27 ian. – P. 6.

Rusnac, Gheorghe. Tindem să ne apropiem de calitatea procesului de instruire din Occident: [interviu cu rectorul USM, profesor uinversitar Gheorghe Rusnac] / consermnare: Mariana Raţă // Jurnal de Chişinău. – 2006. – 26 sept. – P. 11.

Rusnac, Gheorghe. Universitatea de Stat din Moldova la început de mileniu / Gheoghe Rusnac // Lit. şi arta. – 2002. – 21 noiemb. – P. 3.

Universitatea de Stat din Moldova: Şase decenii de aspiraţii şi realizări // Săptămîna. – 2006. – 29 sept. – P. 8.

M. Ş.

Andrei PARHOMOVICI
1836 – 1919

Scriitor şi profesor, teolog.

S-a născut la 2 oct. 1836, la Homutţî, Poltava. A decedat la 21 apr. 1919, la Chişinău.

Şi-a făcut studiile la şcolile duhovniceşti din Pereiaslavl şi Lubensk (1846-1851); Seminarul Teologic din Poltava (1851-1857), apoi la Academia Teologică din Kiev (1859-1863). Angajat în calitate de profesor la Seminarul Teologic din Chişinău, exercită funcţia de inspector al Seminarului (1890-1904). Paralel, pe parcursul a 24 de ani, activează profesor la Şcoala Eparhială de fete. A fost unul dintre fondatorii şi colaboratorii revistei *Kišinevskie eparhialnye vedomosti* (1867). Este membru al Dumei municipale Chişinău (1893-1897). A fost unul dintre fondatorii Societăţii Istorico-Arheologice Bisericeşti din Chişinău.

Este autor a numeroase studii istorice publicate în revista Societăţii Istorico-Arheologice Bisericeşti din Chişinău. Publică culegerea de versuri *Na dosuge* (1911) şi lucrarea de investigaţie istorică *Kievskaâ Duhovnaâ Akademiâ dlâ Kišinevskoj eparhii s eë učebnymi zavedeniâmi. 1813-1913* (1914). Este şi autor a numeroase lucrări cu tematică religioasă: *Ecleziast* (1868), *Explicarea profeţiilor despre Mesia cuprinse în Pentateulhul lui Moise şi în Psaltire* (1894), *De la Ghetsimani până la Golgota,* tradusă în limba sârbă şi publicată la Belgrad; *Orfanul şi mama vitregă,* în traducerea preotului Ioan Andronic, publicată în revista *Luminătorul* (dec. 1918).

BIBLIOGRAFIE:

Colesnic, Iurie. Andrei Parhomovici / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Basarabia necunoscută. vol. 3. – Chişinău: Museum, 2000. – P. 60-63.

Colesnic, Iurie. Andrei Parhomovici, cărturarul din tagma celor neobosiţi / Iurie Colesnic // Magazin bibliologic. – 2006. – Nr. 4. – P. 90-91.

Parhomovici, Andrei // Chişinău: Encicl. – Chişinău : Museum, 1997. – P. 357.

Parhomovici, Andrei // Prezenţe basarabene în spiritualitatea românească (secolul al XIX-lea - prima jumătate a secolului al XX-lea). : Dicţ. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 222.

M. Ş.

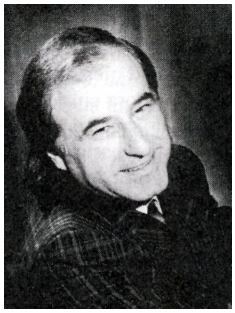

Mihai TODERAŞCU
1951

Compozitor, regizor şi interpret de muzică uşoară.

S-a născut la 12 oct. 1951, la Bardar, Ialoveni.

A absolvit Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic *Ion Creangă*. Paralel a urmat dirijatul coral, lecţii de teorie a muzicii, pian şi acordeon. Îşi continuă studiile la Institutul de Arte, Facultatea scenaristică şi regie. Este solist în formaţiile de muzică populară *Hora*, *Ciocârlia*, *Codru*; metodist la Casa de creaţie din Chişinău. A fost profesor de scenaristică şi regie la Institutul de Arte din Chişinău. Debutează în calitate de compozitor (1978) cu piesele *Balada stropului nestins*, versuri Pavel Boţu, *Trandafirii agitaţi*, versuri Iulian Filip, urmate de *Florile*, *Doi străini,* interpretate de Anastasia Lazariuc. Efectuează imprimări cu ansamblul de muzică populară *Folclor* etc.

Este realizatorul emisiunii *Radiomagazin* la Antena C. Semnează muzică pentru mai multe piese: *Taci, inimă, taci; Artist şi spectator, Un miracol*, *Iubitul meu*, *Hai cu noi*, *Rar de tot, Eşti primăvara mea*, *Te-am aşteptat*, *Nu mă uita*, *Ciudat mai eşti*, *Întoarce-te*, *La Palermo*, *Ce bine-ar fi* etc. A colaborat cu mai mulţi interpreţi: Nina Crulicovschi, Olga Ciolacu, Anişoara Puică, Aurel Margine, Stela Argatu, Adrian Ursu, Romeo Zaharia etc. A evoluat şi în calitate de interpret având în palmaresul său mai multe cântece compuse de el. A iniţiat şi a organizat mai multe spectacole muzicale: *Dragi mi-s cântecele mele,* care a avut nouă ediţii; *Din toată în fiu*, conceput ca o trecere-n revistă în formă artistică a istoriei noastre, de la Decebal până în prezent; *Poetul şi balada,* gândit împreună cu poetul Ion Vatamanu, dorindu-se a aduce balada în scenă. Prima serată de creaţie are loc în 1991, ca doar la un an să editeze la Bucureşti un disc gigant, intitulat *Anii mei*. Au urmat alte cinci serate de creaţie, noi cântece, mai multe casete, albume ce înserează cele mai reuşite melodii ale sale. Maestru în Arte din Republica Moldova.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Toderaşcu, Mihai. Un miracol: Melodii de Mihai Toderaşcu / Mihai Toderaşcu. – Chişinău: Lyceum, 2002. – 24 p.

***

Toderaşcu, Mihai. Cultura - universul interior al omului: [interviu cu compozitorul şi interpretul de muzică uşoară Mihai Toderaşcu] / consemnare: Mihai Morăraş // Viaţa satului. – 1994. – 22 oct. – P. 6.

Toderaşcu, Mihai. Mă feresc să fac ceva banal, de rutină...: [interviu cu compozitorul şi interpretul de muzică uşoară Mihai Toderaşcu] / consemnare: Lora Rucan // Dialog. – 1998. – 18 noiemb. – P. 4.

Toderaşcu, Mihai. S-a lăsat toamna...: [interviu cu interpretul de muzică uşoară şi compozitorul Mihai Toderaşcu] / consemnare: Mihai Morăraş // Capitala. – 2001. – 31 oct. – P. 4.

***

Hadârcă, Ion. Mihai Toderaşcu sau artistul şi jubileele sale / Ion Hadârcă // Lit. şi arta. – 2001. – 1 noiemb. – P. 6.

Mihai Toderaşcu: [compozitor, regizor, scenarist, Maestru în arte] // Timpul. – 2006. – 13 oct. – P. 3. – (Omul săptămânii).

Morăraş, Mihai. Împătimitul de sublim: [creaţia lui Mihai Toderaşcu] / Mihai Morăraş // Viaţa satului. – 1996. – 2 noiemb. – P. 6.

Roibu, Nicolae. Compozitorul Mihai Toderaşcu: Vă invit la un spectacol dedicat nepoţelei mele / Nicolae Roibu // Timpul. – 2008. – 20 mai. – P. 8.

Rucan, Lora. O întâlnire cu Mihai Toderaşcu, compozitor, regizor şi interpret de muzică uşoară, Maestru în artă din Republica Moldova / Lora Rucan // Rucan, Lora. Voci umane, destine neordinare. – Chişinău: USM, 2006. – P. 256-259.

Vatamanu, Ion. Cântecele lui Mihai Toderaşcu – compozitor, regizor şi interpret de muzică uşoară / Ion Vatamanu // Moldova suverană. – 1994. – 13 aug. – P. 3.

M. Ş.

Ghenadie JALBĂ
1956

Pictor, profesor în învăţământul artistic, preşedintele Uniunii Artiştilor Plastici din Moldova. În documentele de identitate, numele îi este ortografiat *Jaloba*.

S-a născut la 13 oct. 1956, în com. Sărata Veche, Făleşti, în familia Jalbă Ion şi Varvara (n. Cutureanu), profesori la şcoală.

După absolvirea şcolii medii incomplete din satul natal, urmează Şcoala de arte din Făleşti, avându-l ca îndrumător pe profesorul de desen Gheorghe Sandu. În anii 1971-1975 face studii la Şcoala de pictură *Ilia Repin* (în prezent, Colegiul de Arte Plastice *Al. Plămădeală*) din Chişinău, unde l-a avut ca mentor pe plasticianul Petru Rusu. Din 1975 urmează Facultatea de pictură a Institutului de Arte Plastice (ulterior, Academia de Arte Frumoase) *Vasili Surikov* din Moscova, în 1981 devenind licenţiat al acestei instituţii, sub îndrumarea prof. Viktor Ţîpliakov.

Îşi începe cariera didactică în 1981, în calitate de lector la Facultatea de arte plastice a Institutului Pedagogic *Ion Creangă* din Chişinău. În anii 1983-1984 este director al Şcolii de pictură pentru copii din Făleşti, apoi activează ca profesor la Liceul Republican de Arte Plastice *Igor Vieru* (1984-1995). Din 1998 (până în prezent) este angajat al Colegiului de Arte Plastice *Alexandru Plămădeală*, unde predă disciplinele *compoziţie*, *desen*, *pictură*.

Participă la expoziţii din 1983, de când a avut şapte expoziţii personale şi câteva zeci de participări la expoziţii de grup, naţionale şi internaţionale. Astfel, a organizat expoziţii personale la Chişinău (1990, 2001, 2003, 2004), inclusiv la Muzeul Naţional de Artă a Moldovei, în incinta Ambasadei României, la *Artium Gallery* de la Dedeman Grand Hotel; a mai expus la Muzeul Literaturii Române din Iaşi (Casa *Vasile Pogor*, 1998); la Galeriile *Geneza* din Moineşti (1998) şi *Arta* din Bacău (1999). Este mereu prezent la *Saloanele Moldovei*, Chişinău-Bacău (1990-2010), participând şi la expoziţii de grup organizate la Iaşi (1990, Galeriile *Victoria*), Bucureşti (1997); a expus la Bienala internaţională de pictură Chişinău-2009. De asemenea, a expus, împreună cu alţi colegi de breaslă, în Finlanda şi în Germania (1987), apoi în Rusia (Moscova, 1998, 1999), Franţa (Strasbourg, 1999), Germania (Hanover, 2000), Olanda şi Belgia (la Utrecht şi, respectiv, Bruxelles, în 2006). Din 1990 este invitat la mai multe tabere de creaţie, efectuează călătorii de studiu şi documentare: la Iaşi (1990, 2000), Paris (1993), Tescani (1997), Orheiul Vechi (2003), Vatra Dornei (2004), Chişinău (*Leograd Art Painters' Campus*, 2004).

Pe lângă activitatea de creaţie şi cea didactică, se implică şi în viaţa Uniunii Artiştilor Plastici, al cărei membru este din 1991, din 1997 fiind şi membru al AIAP UNESCO. În anii 1996-2003 deţine funcţia de preşedinte al Secţiei Pictură din cadrul UAP; în perioada 2007-2009 este membru al Consiliului (Senatului) UAP, ca la 19 febr. 2009 să fie ales în unanimitate preşedinte al UAP din Moldova. Om Emerit al Republicii (2005).

Ghenadie Jalbă cultivă preponderent pictura de şevalet, mai rar acuarela şi grafica; percepţiile sale vizuale - proaspete, inedite, emoţionante –, regăsindu-se în compoziţii, peisaje, portrete (inclusiv nuduri), naturi statice etc. Conform unor aprecieri ale specialiştilor în materie, creaţia sa *„poate fi considerată o fuziune dintre tradiţional şi modern"* (Vlad Zbârciog); prin care autorul, *„fascinat de lumina ce alimentează dinamismul"* lucrărilor face ca *„evoluţiile şi trăirile să fie mai presus decât percepţia senzorială"*, iar *„culoarea devine reflexul unei stări în afara observaţiei naturii"* (Sofia Bobernagă). *„Plin de căldură* [...], *profund* [...], *animat de bune intenţii iconice"* (Radu Negru), *„pictorul Ghenadie Jalbă este un narator al locurilor natale"*, ale cărui împliniri artistice îl îndreptăţesc să fie considerat *„un subtil cercetător al universului uman, un artist într-o continuă maturizare creatoare [...]"* (Victor Macarie).

Tablouri de Gh. Jalbă au fost achiziţionate de Muzeul Naţional de Artă al Moldovei, Muzeul Naţional de Istorie al Moldovei, precum şi de Muzeul Literaturii Române (*Casa „Vasile Pogor"*) din Iaşi, Muzeul de Arte Plastice din Bacău. Numeroase creaţii de ale sale se află în colecţii particulare din R. Moldova, România, Franţa, Italia, Germania, Rusia, Ucraina, Israel, SUA, Australia ş.a.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Jalbă, Ghenadie. Pictură: catalog / Ghenadie Jalbă. – Chişinău: [S. n.], 2003. – 10 p.: il., portr.
Presents Ghenadie Jalbă: Personal Exhibition, Febr. 20th – March 20th: pliant / editor: Ion Şcerbină. – Chişinău, 2004. – (Text în limba engl.; il.).

* * *

Jalbă, Ghenadie. Culori şi umbre la Uniunea Pictorilor: [prezentare şi interviu cu Gh. Jalbă, preşedintele UAP] / Ghenadie Jalbă; consemnare: Tamara Gorincioi // Capitala. – 2009. – 19 mart. – P. 8.

Jalbă, Ghenadie. „Eu cred în forţele şi în bunele intenţii ale colegilor mei de breaslă": interviu cu Gh. Jalbă, preşedintele Uniunii Artiştilor Plastici din R. Moldova / Ghenadie Jalbă; consemnare: Doina Cernica // Crai nou [ziarul judeţean Suceava]. – 2009. – 10 oct. – P. 5.

Jalbă, Ghenadie. [Interviu cu pictorul] / Ghenadie Jalbă; consemnare: Liliana Popuşoi. – Flux: ed. de vineri. – 2006. – 28 mart. – P. 7.

Jalbă, Ghenadie. Pictorul la o vârstă frumoasă: [prezentare şi interviu cu Gh. Jalbă, preşedintele UAP] / Ghenadie Jalbă; consemnare: Doina Cernica // Crai nou [ziarul judeţean

Suceava]. – 2004. – 20 noiemb. – P. 5.

Jalbă, Ghenadie. „Un pictor adevărat e dator să surprindă irepetabilul, inefabilul acestei lumi...": Interviu cu pictorul Gh. Jalbă, consemnare: Alexandru Bantoş // Limba Română. – 2006. – Nr. 7/9. – P. 265-273: portr., il.

* * *

Jalbă, Ghenadie. Amanţi; Compoziţie: [reproduceri după tablouri de Gh. Jalbă] / Leogrand Art Chişinău: Painters Campus: - Chişinău: [S.n.], 2004. – P. 28.

Jalbă, Ghenadie. Florărească II: ulei, pânză / Ghenadie Jalbă // Bienala internaţională de pictură = International Painting Biennial „Chişinău 2009". – Chişinău: [S.n.], 2009. – P. 32. – [Ed. bilingvă, româno-engl.].

Jalbă, Ghenadie. Manechin; Refugiaţi; Baladă (Ciobănaşul); Leonida Lari; Portret; Golgota; Portret în alb şi negru: [reproduceri după tablouri] / Ghenadie Jalbă // Lit. şi arta. – 1998. – 14 mai. – P. 1, 3-6, 8.

Jalbă, Ghenadie. Margine de sat; Amintire de la Tescani; Fată cu fular alb; Refugiaţi; Vază cu flori; Maternitate: [reproduceri după tablouri] / Ghenadie Jalbă // Lit. şi arta. – 2001. – 19 apr. – P. 1, 3-4, 6, 7.

Jalbă Ghenadie. Scaun vienez cu trandafiri; Refugiaţi; Ciobănaşul (Baladă); Motiv de iarnă; Nud; Basarabeancă; Nostalgie; Ilona; Bocitoarele: [reproduceri după tablouri de Gh. Jalbă] / Ghenadie Jalbă // Atelier. – 2004. – Nr. 1/4. – P. 88-90.

Jalbă, Ghenadie. Sâmbăta morţilor; Baladă (Ciobănaşul); Veşnică pomenire; Poartă la Butuceni; Fată cu fular alb; Basarabeancă; Motiv de iarnă; Natură statică : [reproduceri după tablouri] Ghenadie Jalbă // Limba Română. – 2006. – Nr. 7/9. – P. 265-273.

* * *

Adam, Victor. Inspirate din tradiţiile populare: [tablourile lui Gh. Jalbă] / Victor Adam // Ploieştii (ziar municipal). – 2006. – 2-8 mart. – P. 9.

Bobernagă, Sofia. Jalbă, Ghenadie (n. 13:X.1956, Sărata Veche, Fălești) / Sofia Bobernagă // Enciclopedia artiştilor români contemporani. vol. 2. – Bucureşti: Ed. ARC 2000, 1998. – P. 98. – (Text, il., portr.).

Bobernagă, Sofia. Evantai de percepţii vizuale: [creaţia lui Ghenadie Jalbă] / Sofia Bobernagă // Lit. şi arta. – 1998. – 14 mai. – P. 6.

Ghenadie Jalbă: [fişă biografică] // Leogrand Art Chişinău: Painters Campus: - Chişinău: [S.n.], 2004. – P. 28. – (În limbile engl. şi turcă).

Macarie, Victor. Ghenadie Jalbă – ample străluciri de smalţ / Victor Macarie // Cuvântul care uneşte. (Supl. la rev. „Cronica" (Iaşi). – 1998. - An. XXXIII, Nr. 5 /1469 (Mai). – 1998. – Nr. 10 (Mai). – P. 2. – (Text, portr., il.).

Rocaciu, Victoria. Ghenadie Jalbă: [portret de creaţie] / Victoria Rocaciu // Atelier. – 2004. – Nr. 1/4. – P. 88-90.

Zbârciog, Vlad. Un intelectual de elită – pictorul Ghenadie Jalbă / Vlad Zbârciog // Lit. şi arta. – 2001. – 19 apr. – P. 6.

Vlad POHILĂ

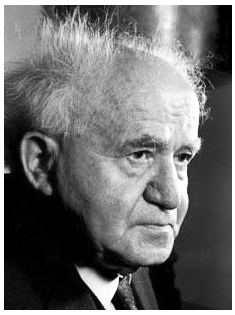

David BEN-GURION
1886-1973

Politician şi om de stat israelian, originar din Polonia, întemeietor al Statului Israel modern. Numele la naştere: David Green.

S-a născut la 16 oct. 1886, la Płońsk, Polonia (atunci, parte din Imperiul Rus). Se stinge din viaţă la 1 dec. 1973, la Soe Boker, Israel.

A fost educat la şcoala evreiască fondată de tatăl său, avocat şi un sionist fervent.

La vârsta de 18 ani a devenit profesor într-o şcoală evreiască din Varşovia, alăturându-se unui grup sionist socialist *Poalai Zion* (Muncitorii din Sion).

După pogromurile antisemite din Europa de Est, fiind arestat de două ori, în 1906 emigrează în Palestina (atunci inclusă la Imperiul Otoman), unde a înfiinţat prima cooperativă agricolă, de unde avea să pornească mişcarea kibbutzurilor, şi a adoptat numele de Ben-Gurion (în ebraică – *Tânărul leu*). În 1910 este unul dintre fondatorii şi primul editor al ziarului *Ajdut* (în ebraică - Uniune). La Istanbul a studiat dreptul. În 1915, pentru activităţile sale politice, a fost deportat de către turci în Egipt, de unde ajunge la New York. După Primul Război Mondial, se alătură la Legiunea Evreiască - organizaţie care se bucura de sprijinul Marii Britanii în vederea eliberării Palestinei de sub dominaţia turcă, devenind unul dintre principalii conducători şi ideologi ai mişcării sioniste, de autodeterminare a poporului evreu, culminând cu aportul său la formarea Statului Israel.

Dupa ce a condus Israelul în războiul arabo-israelian din 1948, a contribuit la formarea instituţiilor de stat şi a supravegheat situaţia evreilor din lumea întreagă. A fost cel dintâi prim-ministru al Israelului (1948-1953), ocupând funcţia şi de ministru al Apărării. A prezidat guvernul israelian şi de la 3 noiemb. 1955, până la 26 iun. 1963.

Dupa retragerea sa din lumea politică s-a stabilit la Soe Boker (1970), dedicându-se alcătuirii unui volum de memorii.

Ben-Gurion a fost inclus în topul revistei *Time Magazine* printre cei mai importanţi o sută de oameni ai secolului XX.

BIBLIOGRAFIE:

Silverstein, Herma. David Ben-Gurion / Herma Silverstein. – New York: Franklin Watts, 1988. – 128 p.

***

Jordan, Bernd. David Ben-Gurion / Bernd Jordan // Jordan, Bernd. 100 de personalităţi ale secolului: Politicieni. – Bucureşti: All, 2005. – P. 24-25.

Mooney, Brian. David Ben-Gurion / Brian Mooney. 100 mari lideri: Din antichitate până în prezent. – Bucureşti: Lider, 2008. – P. 88-90.

David Ben-Gurion // Personalităţi care au schimbat istoria lumii: De la primul război mondial până în prezent. – Bucureşti: Encicl. RAO, 2004. – P.230-232.

***

David Ben-Gurion [Resursă electronică] //http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/ben_gurion.html

David Ben-Gurion [Resursă electronică] //http://www.palestineremembered.com/Acre/Famous-Zionist-Quotes/Story638.html

Mihail SADOVEANU
1880 – 1961

Scriitor român, romancier, povestitor, nuvelist.

S-a născut la 5 noiemb. 1880, la Paşcani, jud. Iaşi. A decedat la 19 oct. 1961, la Bucureşti.

Şi-a făcut studiile elementare la Vatra-Paşcani, apoi gimnaziale la Fălticeni. Îşi ia bacalaureatul la Liceul *Naţional* din Iaşi (astăzi Liceul *Mihail Sadoveanu),* prin acumulările literare anii de liceu fiind hotărâtori pentru formarea artistică a lui M. Sadoveanu. Debutează în revista bucureşteană *Dracu,* cu schiţa *Domnişoara M. din Fălticeni* (1897). Se înscrie la Facultatea de Drept din Bucureşti (1900), pe care o abandonează, fiind atras de literatură. Se dedică vieţii literare încă din anii de liceu, colaborând cu schiţe şi versuri, la *Convorbiri literare*, *Pagini literare*, *Semănătorul.* A colaborat strâns la *Viaţa Românească* (1906-1916). Este numit director al Teatrului Naţional din Iaşi (din 1910), contribuind substanţial la propăşirea mişcării teatrale ieşene. În anii Războiului de Reîntregire Naţională (1916-1918) a înfiinţat şi a condus ziarul *România*, organ al apărării naţionale. Împreună cu George Topârceanu, scoate revista *Însemnări literare* (1919). A colaborat la *Lumea*, *Adevărul literar* şi a condus ziarele *Adevărul* şi *Dimineaţa* (1924-1938).

Debutează editorial în 1904, cu patru volume deodată: *Povestiri, Şoimii*, *Dureri înăbuşite*, *Crâşma lui moş Precu*, primele două premiate de Academia Română, iar Nicolae Iorga numeşte anul 1904 „anul lui Sadoveanu". Au urmat *Povestiri din război* (1905); *Floare ofilită* (1906); *Vremuri de bejenie* (1907); *Oameni şi locuri* (1908); *Apa morţilor* (1911); *Bordeienii şi alte povestiri* (1912); *Neamul Şoimăreştilor* (1915); *Venea o moară pe Siret* (1925), *Dumbrava minunată* (1926); *Hanu Ancuţei* (1928); *Baltagul* (1930); *Viaţa lui Ştefan cel Mare* (1934); *Fraţii Jderi* (1935); *Măria sa puiul pădurii* (1943); *Mitrea Cocor* (1946) etc. A fost şi autorul câtorva lucrări eseistice: *Poezia cimiliturilor* (1949); *Despre marele povestitor Ion Creangă* (1951); *Evocări* (1954); *Mărturisiri* (1960). Opera sa a fost tradusă în peste 40 de limbi. Traduce din H. Heine şi I. Turgheniev. Eseistul M. Ralea menţona: *„Definiţia unei naţiuni se face prin scriitorii ei. Aceştia plămădesc cu încetul conştiinţa socială. Mai mult ca oricare scriitor M. Sadoveanu ne-a arătat ceea ce e românesc. Opera d-sale reprezintă etapa cu etapă formaţia progresistă a sufletului nostru".*

Doctor Honoris Causa al Universităţiii *Al.I. Cuza* din Iaşi (1939). Laureat al Premiului de Stat pentru romanele *Mitrea Cocor* (1949) şi *Nicoară Potcoavă* (1952). I s-a conferit *Medalia de Aur a păcii* (1950) şi Premiul *Lenin* pentru pace (1961).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2000*. – Chişinău, 1999. – P. 283-289; *Calendar Naţional 2005*. – Chişinău, 2004. – P. 309-311.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Sadoveanu, Mihail. Fraţii Jderi / Mihail Sadoveanu. – Chişinău: Prut Internaţional, 2006. – 305 p.

Sadoveanu, Mihail. Măria sa puiul pădurii / Mihail Sadoveanu. – Bucureşti: Ed. Garamond, [S.a.]. – 158 p.

Sadoveanu, Mihail. Neamul Şoimăreştilor / Mihail Sadoveanu. – Bucureşti: Cartea Românească, 2008. – 233 p.

Sadoveanu, Mihail. Ţara de dincolo de negură / Mihail Sadoveanu. – Chişinău: Litera, 2003. – 232 p.

Sadoveanu, Mihail. Viaţa lui Ştefan cel Mare / Mihail Sadoveanu. – Chişinău: Prut Internaţional, 2004. – 207 p.

***

Paleologu, Alexandru. Treptele lumii, sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu / Alexandru Paleologu. – Bucureşti: Cartea Românească, 2006. – 320 p.

Vicol, Dragoş. Sadoveniana: studii şi cercetări / Dragoş Vicol. – Chişinău: ULIM, 2005. – 220 p.

Vicol, Dragoş. Viziune optică şi artă poetică în proza românească – Mihail Sadoveanu: Teză / Dragoş Vicol. – Chişinău, 2005. – 302 p.

Zbârciog, Vlad. Sadoveanu sau dorul de cel fără vârstă: Momente, reflecţii, disociaţii / Vlad Zbârciog. – Chişinău: Pontos, 2006. – 251 p.

***

Bunescu, Lucia. Teatrul lumii: M. Sadoveanu şi I. Druţă / Lucia Bunescu // Rev. de lingvistică şi ştiinţă literară. – 2007. – Nr. 5/6. – P. 36-47.

Cimpoi, Mihai. Drumurile basarabene ale lui Sadoveanu / Mihai Cimpoi // Jurnal de Chişinău. – 2005. – 19 iul. – P. 5.

Golubiţchi, Silvia. Romanul „Fraţii Jderi" de M. Sadoveanu ca model de educaţie permanentă: Teză / Silvia Golubiţchi. – Chişinău, 2008. – 160 p.

Heitmann, Klaus. Mihail Sadoveanu. Călător prin Basarabia: Fragment / prez. şi trad. Dumitru Hâncu / Klaus Heitmann // România literară. – 2005. – 21-27 dec. – P. 16-17.

Lăcustă, Ioan. Mihail Sadoveanu aşteptat la Soroca / Ioan Lăcustă // Tribuna învăţământului. – 2006. – 4-10 sept. – P. 4.

Mihail Sadoveanu - 125 de ani de la naştere // Lit. şi arta. – 2005. – 17 noiemb. – P. 5.

Pohilă, Vlad. Mihail Sadoveanu în Basarabia sub ocupaţie sovietică: (aspecte ale receptării creaţiei Maestrului) / Vlad Pohilă // Viaţa Basarabiei. – 2005. – Nr. 3/4. – P. 186-193. – (Patrimoniu).

Pohilă, Vlad. Pe urmele Maestrului [M. Sadoveanu], la Fălticeni / Vlad Pohilă // BiblioPolis. – 2005. – Nr. 3. – P. 36-39; Pohilă, Vlad. Şi totuşi, limba română. – Chişinău, 2008. – P. 86-91.

Pohilă, Vlad. Sadoveanu pe drumurile Basarabiei sovietizate // Timpul de dimineaţă. – 2005. – 4 noiemb. – P. 10.

Sadoveanu, Mihail // Dicţionar de istorie. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 342.

Sadoveanu, Mihail // Scriitori români notorii: Viaţa, activitatea, opera. – Chişinău: Ed. Epigraf, 2006. – P. 92-95.

Simuţ, Ion. Sadoveanu francmason / Ion Simuţ // România literară. – 2008. – Nr. 10. – P. 13.

Vicol, Dragoş. Mihail Sadoveanu: de la biografia scriitorului la biografia neamului / Dragoş Vicol // Limba Română. – 2005. – Nr. 12. – P. 29-35.

Vicol, Dragoş. Mihail Sadoveanu: valenţele etice şi estetice ale romanului istoric / Dragoş Vicol // Limba Română. – 2005. – Nr. 11. – P. 95-102.

Zbârciog, Vlad. Dor de Sadoveanu / Vlad Zbârciog // Lit. şi arta. – 2005. – 30 noiemb. – P. 4.

M. Ş.

Maria BOXAN
1911 – ?

Cântăreaţă de operă, operetă şi muzică uşoară.

S-a născut la 22 oct. 1911, la Străşeni, jud. Lăpuşna. Anul decesului nu este cunoscut.

Şi-a făcut studiile la Conservatorul *Unirea* din Chişinău (1928-1932) cu Gavriil Afanasiu (canto) şi lecţii particulare cu Lidia Lipcovski (canto). Licenţiată a Facultăţii Juridice a Universităţii din Bucureşti (1948).

Solistă la Teatrul *Liliacul* din Chişinău (1932-1937), apoi la teatrele *Alhambra* (1937-1945) şi *Barbu Delavrancea* (1945) din Bucureşti; interpretă de operetă şi muzică uşoară la restaurantele *Răcarul*, *Bulevard*, *Picalidy*, *Colos* (1940-1945) şi Teatrul *Constantin Tănase* (1955-1966) din Bucureşti.

A întreprins turnee artistice la Iaşi, Chişinău, Soroca, Constanţa, Bucureşti, Braşov, Bacău, Vaslui etc.

A lansat melodii de Ion Vasilescu: *Astăzi e nunta ta*; Nicolae Kirculescu: *Culori, culori*, *La căsuţa cu zorele*; Ionel Fernic: *Adio nopţi de mai*. A colaborat cu dirijorii Anatol Albin, Ion Vasilescu, Ionel Perlea; cu soliştii Titu Botez, Virginia Popescu, Aurel Munteanu etc. A promovat un repertoriu liric de excepţie: *Rigoletto*, *Bărbierul din Sevilla*, *Lakme*, *Văduva veselă*, *Eva*, *Dama de pică* etc.

BIBLIOGRAFIE:

Buzilă, Serafim. Boxan, Maria / Serafim Buzilă // Femei din Moldova: Enciclopedia. – Chişinău: Museum, 2000. – P. 54.

Buzilă, Serafim. Boxan, Maria / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: Museum, 1999. – P. 75.

Constantinescu, Marian. Maria Boxan / Marian Constantinescu // Constantinescu, Marian. Dirijorul de lebede. – Bucureşti: Ed. Muzicală, 1989. – P. 184.

Sbârciog, George. Teatrul de revistă: [Maria Boxan] / George Sbârciog // Sbârciog, George. Muza cu har: Două secole de muzică uşoară românească. – Bucureşti: [S. n.], 1984. – P. 93.

M. Ş.

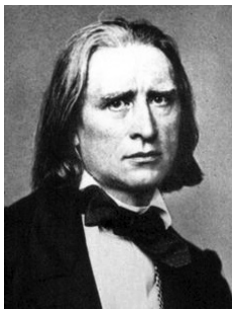

Franz LISZT
1811-1886

Numele deplin: Franz Ritter von Liszt, cunoscut şi ca Ferenc Liszt.

Compozitor şi pianist maghiar, unul dintre cei mai importanţi inovatori în domeniul armoniei şi al artei pianistice. A dominat viaţa artistică europeană prin activitatea sa artistică multiplă, de virtuos concertist, dirijor, pedagog, creator de înaltă concepţie, eseist şi critic muzical, cu fin spirit de observaţie, dar şi ca generos protector al contemporanilor săi.

S-a născut la 22 oct. 1811, la Raiding, Imperiul Austro-Ungar (astăzi Burgenland, Austria).

Se stinge din viaţă la 31 iul. 1886, la Bayreuth, Bavaria.

De timpuriu îşi afirmă calităţile muzicale: la vârsta de şapte ani cânta foarte bine la pian, la opt ani compunea, la nouă dădea concerte publice, iar la zece ani studia cu Czerny şi Salieri la Viena. În 1823, nefiind admis la Conservatorul din Paris, a studiat compoziţia cu doi profesori de aici: italianul Ferdinand Paër şi cu cehul Anton Reicha. Curând, adolescentul pianist devine unul dintre artiştii preţuiţi ai vieţii muzicale pariziene; prin saloanele aristocraţiei de aici, cunoaşte cele mai proeminente figuri ale literaturii, artelor plastice, muzicii.

La doar 14 ani, a compus opera *Don Sancho*, a carei premieră a avut loc la Opera din Paris, la 17 oct. 1825. Este aplaudat şi la Londra, unde a fost invitat de regele Carol al IV-lea.

După o perioadă de criză (a încercat să renunţe la cariera muzicală şi să se călugărească), în anul 1827 se stabileşte la Paris, unde-i va cunoaşte pe cei trei mari muzicieni, care-i vor influenţa dezvoltarea sa viitoare: Berlioz, Paganini şi Chopin.

A activat succesiv la Roma, Budapesta, Weimar, unde a fost conducătorul operei şi orchestrei ducelui de Weimar, desfăşurând şi o activitate de încurajare a creaţiei tinerilor compozitori: Wagner, Berlioz, Schumann, Borodin ş.a.

A semnat numeroase articole în presa muzicală din diferite ţări.

Şi-a înscris numele în cultura muzicală a Europei romantice, prin contribuţiile sale la dezvoltarea muzicii de pian şi simfonice,

deschizătoare de noi perspective. Pianist virtuos, a consacrat în viaţa concertistică recitalul, realizat de un singur interpret şi redat din memorie, contrar obiceiului de a se cânta în public programul pe note. Prin extraordinara sa virtuozitate, prin varietatea genurilor pianistice, unele dintre ele create de el, şi prin talentul său de inegalabil improvizator reuşea să capteze în concerte interesul ascultătorilor, fără concursul altor artişti.

Creaţia sa muzicală se împarte în două categorii: lucrări de virtuozitate, compuse în prima parte a vieţii sale, când era mai mult preocupat de succesul său ca interpret, şi creaţia muzicală propriu-zisă, care constă din sonate, valsuri, lucrări pentru orchestră (simfonii şi poeme simfonice, lucrări concertistice, cuprinzând în total 1233 de lucrări, dintre care 649 sunt compoziţii originale, 150 dintre acestea sunt piese dedicate pianului.

A întreprins turnee triumfale în toată Europa. În 1846-1847 a efectuat un lung turneu şi în Ţările Române. A susţinut mai multe concerte la Timişoara, Lugoj, Arad, Cluj, Sibiu, Bucureşti şi Iaşi. Impresionat de muzica populară românească, a creat o *Rapsodie română* ce avea la bază doinele, baladele, cântecele de petrecere şi de jale cu care era întâmpinat prin locurile unde a poposit. Memorabila întâlnire din 1847, la conacul lui Vasile Alecsandri din Mirceşti, dintre compozitorul maghiar şi Barbu Lăutaru, ultimul reproducând la o primă audiţie o improvizaţie de-a lui Franz Liszt, a fost descrisă în săptămânalul francez *La Vie parisienne*, în 1874.

Fondator şi preşedinte al Academiei Naţionale Ungare de Muzică (1869).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău, 2000. – P. 241-242.

BIBLIOGRAFIE:

Melnic, Victoria. Ferenc Liszt - un deschizător de drumuri pe tărâmul armoniei contemporane / Victoria Melnic. – Chişinău: [S. n.], 2004. – 30 p. : n. muz.

***

Pronin, Serghei. Motive româneşti în creaţia lui Ferenc Liszt: [trad. din lb. rusă] / Serghei Pronin // Lit. şi arta. – 2010. – 16 sept.

***

Ferenc Liszt (1811-86) [Resursă electronică] //http://www.presto-classical.co.uk/wi/Liszt

Franz Liszt [Resursă electronică] //http://cpciasi.wordpress.com/lectii-de-istoria-muzicii/lectia-7-romantismul-muzical/franz-liszt/

Franz Liszt a compus o "Rapsodie română" [Resursă electronică] // http://www.curierulnational.ro/Specializat/2004-01-31/

Ilie, Constantin. Franz Liszt, mereu „muzicianul de mâine" / Constantin Ilie [Resursă electronică] //http://www.gds.ro/Cultura/2006-02-23/Franz+Liszt.

Istorii mai puţin ştiute: Barbu Lăutarul - "vocea lumii desfătată" [şi Franz Liszt] [Resursă electronică] // http://2008.informatia.ro/Istorii_mai_putin_stiute_Barbu_Lautarul

V. M.

Iulia TĂTĂRESCU
1951

Bibliotecar-bibliograf.

Născută la 23 oct. 1951, în suburbia Băcioi a municipiului Chişinău. Absolventă a Facultăţii de Biblioteconomie (pe atunci) (1973) a Universităţii de Stat din Moldova, Iulia Tătărăscu este fidelă profesiei deja de 35 ani.

Activând în mai multe biblioteci : publice, ştiinţifice, specializate, universitare, a acumulat o experienţă profesională bogată de bibliotecar, bibliograf, manager. În prezent activează în funcţia de şef serviciu la Biblioteca Republicană Ştiinţifică Agricolă. Ca specialist de forţă şi menţinând gradul superior de calificare, este membru al Comisiei de atestare a cadrelor bibliotecare a acestei instituţii.

Este membru al colegiului de redacţie al revistei de specialitate *InfoAgrarius* şi alcătuitoare a 3 bibliografii din seria *Publicaţii ale cadrelor didactice şi ştiinţifice ale Universităţii Agrare de Stat din Moldova*, premiate în cadrul Concursului Naţional *Cele mai reuşite lucrări ale anului din domeniul bibliologiei şi ştiinţei informării*.

Participă activ la diverse activităţi biblioteconomice organizate în Republica Moldova, la acţiuni de instruire profesională, la care se prezintă ca formator. Este membră a Comitetului Tehnic republican de standardizare *Biblioteconomie. Informare. Documentare* din momentul înfiinţării acestuia (1992), iar din 2005 este preşedintele acestui comitet. Face mult pentru promovarea standardizări domeniului prin articole, comunicări, acţiuni de instruire. Ca preşedinte al CT nr.1 este membru al Consiliului Biblioteconomic Naţional.

Pe parcursul anilor a fost membră a Consiliului şi Biroului Asociaţiei Bibliotecarilor din RM. În prezent este preşedinta Comisiei de standardizare a activităţii de bibliotecă a ABRM.

Participă la organizarea conferinţelor anuale ABRM, a congreselor bibliotecarilor din RM.

BIBLIOGRAFIE:

Bibliografie selectivă a publicaţiilor cadrelor didactice şi ştiinţifice a UASM: În vol. / alcăt.: Silvia Mihailov, Iulia Tătărescu; red.: Nicolae Gheorghiev; resp. de ed.: Ludmila Costin. – Chişinău, 2006. – Vol. 3 : Facultatea Agronomie (anii 1966-1995). – 235 p.

Bibliografie selectivă a publicaţiilor cadrelor didactice şi ştiinţifice a UASM / Univ. Agrară de Stat din Moldova. Bibl. Rep. Şt. Agricolă; alcăt.: Iulia Tătărescu; resp. de ed.: Ludmila Costin; lector.: Ana Cechirlan. – Chişinău: CEP UASM, 2008. –

Vol. 8. Ediţie cumulativă (anii 1996-2005). – 338 p.

Reguli de alcătuire a referinţelor bibliografice / elab.: Angela Amoriţitu, Silvia Ciubrei, Maria Vataman; coord.: Iulia Tătărescu; Asociaţia Bibl. din Rep. Moldova. – Chişinău, 2007. – 16 p.

Ştiinţa, învăţământul şi practica agricolă în publicaţiile Universităţii Agrare de Stat din Moldova: bibliogr. cronologică / Univ. Agrară de Stat din Moldova. Bibl. Rep. Şt. Agricolă; alcăt.: Iulia Tătărescu; resp. de ed.: Ludmila Costin; lector.: Ana Cechirlan. – Chişinău: CEP UASM, 2008. – 136 p.

Tătărescu, Iulia. Unele consideraţii privind aplicarea standardelor de bibliotecă / Iulia Tătărescu // Buletinul ABRM. – 2006. – Nr. 2 (4). – P. 27-28.

Tătărescu, Iulia. Cadrul de reglementare al bibliotecii ca instrument managerial / Iulia Tătărescu // InfoAgrarius. – 2007. – Nr. 1. – P. 7-10.

Tătărescu, Iulia. Cadrul de reglementare al bibliotecii ca instrument managerial / Iulia Tătărescu // Buletinul ABRM. – 2008. – Nr. 1 (7). – P. 71-73.

Tătărescu, Iulia. Departamentul Asistenţă Informaţională şi Colaborare Internaţională: structură, obiective, servicii / Iulia Tătărescu // InfoAgrarius. – 2008. – Nr. 1. – P. 23-25.

Tătărescu, Iulia. Standardizarea în domeniul biblioteconomiei, informării, documentării: probleme conceptuale şi de implementare / Iulia Tătărescu // InfoAgrarius. – 2009. – Nr. 2. – P. 10-11.

* * *

Kulikovski, Lidia. Trăirea prin bibliotecă şi carte, pentru bibliotecă şi carte: [despre contribuţiile doamnei Iulia Tătătescu la dezvoltarea domeniului biblioteconomic] / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2006. – Vol. 19. – Nr. 3. – P. 44-45.

Madan, Ion. Tătărescu, Iulia / Ion Madan // Biblioteconomia şi bibliografia Moldovei : Profesori şi discipoli. – Chişinău, 2000. – P. 103.

Ludmila COSTIN

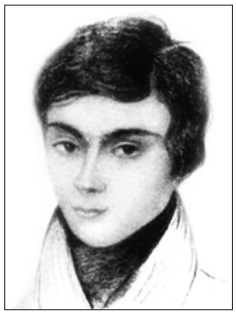

Evariste GALOIS
1811 – 1832

Matematician francez. Creator al algebrei moderne.

S-a născut la 25 oct. 1811, la Bourg-la Reine. A decedat la 31 mai 1832, la Paris.

Mama i-a fost singurul profesor până la vârsta de 12 ani. L-a învăţat greaca, latina şi religie, împărtăşindu-i scepticismul său. În anul 1822, pleacă la Paris pentru a-şi continua studiile la Liceul *Louis le Grand*. Plictisit de repetarea unor materii pe care le cunoştea foarte bine, s-a refugiat în matematică, mai întâi din curiozitate apoi din pasiune. Se înscrie în prima sa clasă cu profil matematic, clasa lui M. Vernier (1827) după care se înscrie în clasa lui Louis Richard. Muncea din ce în ce mai mult la propriile sale cercetări şi din ce în ce mai puţin pentru şcoală. A studiat geometria lui Le Gendre şi tratatul lui Lagrange. Publică prima lucrare de matematică despre fracţiile continue în *Anale matematice* (1829). Înaintează Academiei de Ştiinţe trei memorii de studii aprofundate asupra teoriei ecuaţiilor *Condiţiile pentru ca o ecuaţie să fie rezolvată prin radicali*, în care a rezolvat această problemă, dezvoltând teoria grupurilor (1830). Aceste memorii au fost pierdute, iar un al patrulea a fost aruncat (1831), de Poisson, incapabil să înţeleagă ideile lui Galois.

Continuă să lucreze asupra teoriei funcţiilor eliptice şi integrale abeliene. Publică trei lucrări în *Bulletin de Ferussac* în aprilie 1830. A fost arestat pentru ideile sale revoluţioniste, a murit într-un duel înscenat de poliţia regală franceză. Importantele sale memorii, depăşind puterea de înţelegere a epocii sale, au apărut postum. Independent de N. Abel, a demonstrat că ecuaţiile algebrice de un grad mai mare decât patru, nu sunt rezolvabile în radicali şi a găsit condiţia necesară şi suficientă pentru ca o ecuaţie să fie rezolvabilă pe cale algebrică A creat o teorie nouă a rezolvării ecuaţiilor algebrice introducând unele noţiuni fundamentale: *grup*, *subgrup*, în algebra modernă, pe care le-a folosit la rezolvarea ecuaţiilor algebrice. Amploarea cercetărilor sale a fost recunoscută abia în 1870, după apariţia *Tratatului despre substituţii şi ecuaţii algebrice* al lui C. Jordan, care a realizat o primă prezentare completă a acestora.

BIBLIOGRAFIE:

Galois, Evariste // Dicţionar de matematici generale. – Bucureşti: Ed. Encicl. Română, 1974. – P. 128.

*Galois, Evariste // Enciclopedia sovietică moldovenească. vol. 2. – Chişinău, 1971. – P. 116.

Galois, Evariste // Personalităţi ale ştiinţei: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1977. – P. 119.

M. Ş.

Paulina ZAVTONI
1941

Actriţă, Artistă a poporului, conferenţiar universitar.

S-a născut la 26 oct. 1941, la Chişinău.

A absolvit Şcoala nr. 1 din Chişinău (1959), Conservatorul de Stat *G. Musicescu* din Chişinău

(1963). De la absolvire şi până în prezent activează în trupa Teatrului *Luceafărul* (din 1963). Este conferenţiar la Universitatea de Stat a Artelor (din 1973). Ştiind bine ce-şi doreşte în viaţă, a început cu cercul dramatic de la şcoala nr. 1 (astăzi Liceul Teoretic român-francez *Gh. Asachi*), unde şi-a jucat primele sale roluri în spectacolele *Lanţul slăbiciunilor* şi *Soacra cu trei nurori.* Pe când era studentă a fost participanta studioului de pe lângă *Moldova-film*, unde a fost remarcată de Nadejda Aronenţchi, iar mai târziu invitată de aceasta în trupa de actori a Teatrului *Luceafărul,* încredinţându-i rolul principal în *Copilul nimănui* după I. Şkvarkin.

Pe scenă prestează un joc energic şi pătimaş. A reuşit cu râvnă şi perseverenţă să împace jocul pe scenă cu activitatea pedagogică în aulele universitare A fost întodeauna omul care s-a gândit mai întâi de toate la prestigiul teatrului naţional. Palmaresul realizărilor sale e destul de variat şi impunător. A realizat o serie de roluri memorabile din dramaturgia clasică şi contemporană. În cele peste 100 de roluri jucate pe scena Teatrului *Luceafărul* şi la Televiziunea din Chişinău, actriţa a pus o bucată din suflet în fiecare din aceste roluri. Numeroasele roluri, interpretate pe parcursul carierei profesioniste de decenii a făcut-o pe actriţă să ajungă la un singur termen agreat de conştiinţa-i de artist: scena vieţii. Nu mai puţină popularitate i-a adus-o micul ecran. A devenit cunoscută şi îndrăgită de toată lumea, pe care a cucerit-o prin jocul ei firesc şi graţios. În roluri de orice factură e întodeauna frumoasă, tânără, surprinzătoare.

E privită cu plăcere pe scenă, în spectacolele TV, e aşteptată în emisiunile radiofonice, studenţii îi sorb cu sete tezele, în aulele universităţii. Mulţi ani la rând a prezentat cicluri întregi de emisiuni, a participat în multe spectacole televizate. S-a impus de la primele roluri prin sinceritate şi printr-o ţinută agreabilă. Ea a întruchipat roluri ce s-au întipărit în memorie, a creat chipuri cu profunde trăiri sufleteşti: Evlavia Andreevna din *Nevolnicele* de N. Ostrovski, Fiocla Ivanovna din *Casătoria* de N. Gogol, Paulina din *Păsările tinereţii noastre* de I. Druţă, Secretara din *Cervus Divinus* de I. Druţă, Natalia Ivanovna din *Trei surori* de A. Cehov, Zoe din *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale, Dna Pernelle din *Tartuffe* de Molière, Cucoana din *Neneaca, cuconaşul ei şi dascălul* de C. Stamati, Luluţa din *Chiriţa în provincie* de V. Alecsandri, Lizeta din *Jocul dragostei şi al întâmplării* de Alfred de Musset, Sophie din *Intrigă şi iubire* de Friedrich Schiller etc.

Paulina Zavtoni s-a produs în multe spectacole de comedie muzicală: Manea din *Copilul nimănui* de L. Maliughin, Zina din *În căutarea surâsului* de V. Konstantinov şi Raţer etc. Fiind adeptă a concepţiilor estetice ale lui E. Vahtangov, ea consideră spectacolul teatral o sărbătoare atât pentru publicul spectator, cât şi pentru actori. A evoluat cu acelaşi succes şi în roluri de travesti: Băiatul din *Copiii şi merele*, de C. Condrea, Alioşa din *Tom - inimă mare* de S. Bogomazov şi M. Şatrov etc.

Este mereu prezentă şi în nenumărate emisiuni radiofonice literare pentru copii şi tineret, este mereu în căutare prin munca sa demonstrând un profund devotament scenei. La întrebarea adresată de către ziaristul şi prozatorul N. Roibu „*În această viaţă, ce aţi mai avut doar într-un singur exemplar*?, răspunsul actriţei a fost: „*Un singur teatru, o singură familie şi o singură ţară. De aici n-aş pleca nicăieri, pentru nimic în lume. Nu pot să merg printr-un oraş în care să nu văd o faţă cunoscută, o clădire, un copac ştiut de mine*".

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001.* – Chişinău, 2000. – P. 250.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Zavtoni, Paulina. Secretele măiestriei şi nu numai: [interviu cu actriţa Paulina Zavtoni] / consemnare: Svetlana Vizitiu // Cultura. – 2008. – Nr. 5/6. – P. 11.

Zavtoni, Paulina. Teatrul m-a salvat întodeauna de proza vieţii: [interviu cu actriţa Paulina Zavtoni] / consemnare: Nicolae Roibu // Timpul. – 2003. – 22 febr. – P. 15.

***

**Rapsodie teatrală în universul Paulina Zavtoni şi Spiru Haret: Biobibliografie / resp. de ed.: Lidia Kulikovski. – Chişinău, 2006. – 42 p.

***

Irezistibilă, atracţia scenei: [dinastia de actori Paulina Zavtoni, Spiru Haret, Constantin Haret] // Moldova: serie nouă. – 2007. – Nr. 5/6. – P. 32-35. – Text şi în lb. rusă, engl.

Ladaniuc, Victor. Să intri în teatru cu sfinţenie: [Paulina Zavtoni şi Spiru Haret, actori de teatru] / Victor Ladaniuc // Lit. şi arta. – 2006. – 26 oct. – P. 6.

Oameni mari cunoscuţi de Gheorghe Urschi: [actorii Teatrului „Luceafărul" Paulina Zavtoni şi Spiru Haret] // VIP Magazin. – 2006. – Sept. – P. 38-39.

Popuşoi, Liliana. Paulina Zavtoni la vârsta aurului din frunzele toamnei // Liliana Popuşoi // Flux: cotid. naţ. – 2006. – 26 oct. – P. 4.

Roibu, Nicolae. Actriţa care a învins întodeauna lanţul slăbiciunilor / Nicolae Roibu // Timpul. – 2006. – 27 oct. – P. 16.

Roibu, Nicolae. Paulina Zavtoni o actriţă optimistă / Nicolae Roibu // Roibu, Nicolae. Spovedanii de vineri. – Chişinău: [S. n.], 2002. – P. 204-211.

Solomcă, Tatiana. Paulina Zavtoni - regină blândă a teatrului şi o prietenă a tuturor / Tatiana Solomcă // Săptămîna. - 2006. – 24 mart. – P. 8-9.

Stoica, Valentina. O singură şi înflăcărată pasiune: [Paulina Zavtoni] / Valentina Stoica // Stoica, Valentina. În reverberaţiile scenei: Spiru Haret-Paulina Zavtoni. – Chişinău: Departamentul Editorial UNITEM „Masca", 2002. – P. 27-39.

M. Ş.

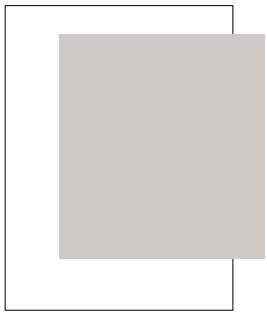

Alexandr KUZNEŢOV
1926 – 1984

Cercetător ştiinţific superior, doctor în ştiinţe fizico-matematice.

S-a născut la 28 oct. 1926, la Moscova, Rusia. Se stinge din viaţă la 25 iul. 1984, la Chişinău.

A absolvit şase clase ale şcolii medii nr. 17 din Moscova (1941), apoi circa 20 de ani a studiat de sine stătător, împreună cu studenţii Universităţii de Stat *M.V. Lomonosov* din Moscova, fiind îndrumat şi de profesorul său de aici S.A. Ianovskaia.

A exercitat funcţia de secretar al seminarului ştiinţific de logică matematică al Facultăţii de mecanică şi matematică (1946-1965). Prezintă primul raport în cadrul acestui seminar (1946). Publică în *Rapoartele Academiei de Ştiinţe a URSS* prima sa lucrare ştiinţifică *Despre funcţiile primitiv-recursive cu amplitudine mare* (1950). Este ales membru al Societăţii de Matematică din Moscova (1957), la şedinţele căreia şi-a expus rezultatele în domeniul teoriei demonstraţiilor şi problemelor algoritmice ale algebrei. Lucrează în Laboratorul de modelare electrică al Institutului Unional de Informaţie Tehnico-Ştiinţifică al Academiei de Ştiinţe a URSS (1957-1965), unde participă activ la cercetările din domeniul semioticii, începute acolo. Odată cu formarea Catedrei de logică matematică la Universitatea de Stat *M.V. Lomonosov* din Moscova, devine colaboratorul ei, ţinând cursuri opţionale (1959-1965). Susţine doctoratul la Institutul de Matematică *V.A Steklov* (1965), cercetător ştiinţific superior, doctor în ştiinţe fizico-matematice.

În acelaşi an se transferă la Chişinău, unde activează în cadrul Institutului de Matematică şi Informatică al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1965-1984), fiind iniţiatorul şi conducătorul cercetărilor în domeniul logicii matematice şi fundamentelor matematicii. Cercetările ştiinţifice efectuate de A. Kuznețov ţin de domeniul algebră şi logică matematică. Este fondatorul şcolii ştiinţifice de logică matematică din Moldova. Rezultatele ştiinţifice au fost publicate în 61 lucrări ştiinţifice, inclusiv 40 articole.

A demonstrat imposibilitatea generalizării principiului duabilităţii pentru schemele cu contacte independente. A dezvoltat ideea transferului noţiunii expresibilitate din logica clasică şi logicile multivalente în logica intuiţionistă şi a descoperit proprietăţi originale ale sistemelor funcţional complete de formule. A construit bazele teoriei schemelor cu contacte independente. A soluţionat problemele 5 şi 6 ale matematicienilor niponi T. Hosoi şi H. Ono despre clasificarea în straturi a logicilor superintuiţioniste etc.

A participat la conferinţa a IV-a unională în domeniul logicii matematice (Chişinău, 1976); la conferinţele în domeniul algebrei şi logicii matematice, organizate la Moscova, Krasnoiarsk, Novosibirsk etc.

Premiul Prezidiului Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1990).

BIBLIOGRAFIE:

Alexandr Kuznețov, fondator al şcolii de logică matematică // Institutul de Matematică şi Informatică: File din ist. – Chişinău: Tipogr. Acad. de Şt. a Rep. Moldova, 2004. – P. 85-86.

Raţă, Mefodie. Un om strălucit, un logician talentat / Mefodie Raţă // Institutul de Matematică şi Informatică: File de ist. – Chişinău: Tipogr. Acad. de Şt. a Rep. Moldova, 2004. – P. 86-88.

***

Alexandr Kuznețov [Resursă electronică] // http://www. math.md/structure/pure /.../topology-geometry-

M. Ş.

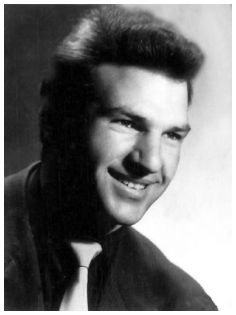

Ilarion CIOBANU
1931 – 2008

Actor şi regizor român.

S-a născut la 28 oct. 1931, la Ciucur-Menjir, Tighina. A decedat la 7 sept. 2008, la Bucureşti.

A copilărit la Constanţa, pe malul mării. La 12 ani a intrat băiat de prăvălie, după care a urmat o lungă caravană de meserii: hamal, tractorist, miner, tâmplar, şofer etc. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică *I.L. Caragiale* din Bucureşti. A avut şi o carieă sportivă în calitate de rugbist, făcându-şi debutul în 1948, la *Ştiinţa* Bucureşti, sub îndrumarea antrenorului Gustav Fanella. Se transferă apoi la *Dinamo* Bucureşti, unde cunoaşte consacrarea ca sportiv. Ultima parte a carierei a petrecut-o la *Progresul* Bucureşti (1959-1962), ca jucător de linia a 2-a. Era socotit atunci un înaintaş de temut, greu de trecut, pe cât de dur în sensul bun al cuvântului, pe atât de corect.

Debutul cinematografic al actorului s-a produs la vârsta de 30 de ani în filmul *Setea*, în care a jucat alături de Ion Besoiu şi Amza Pellea. Au urmat apoi alte 60 de

producţii în care actorul a deţinut roluri principale: *Iancu Jianu*, *haiducul*, *Ecaterina Teodoroiu, Profetul, aurul şi ardelenii*, *Toate pânzele sus*, *Pe aici nu se trece*, *Nemuritorii*, *Ultimul cartuş*, *Cu mâinile curate*, *Baltagul*, *Răscoala, Omul de lângă tine* etc.

După 1989 a mai jucat doar ocazional în câteva filme: *Tancul*, *Bord*, *Ochii care nu se văd*, *Terente - regele bălţilor*, *Crucea de piatră* etc. A fost de asemenea regizor al filmelor *Omul de lângă tine* şi *Mara.*

Premiul de Excelenţă pentru contribuţia sa în arta cinematografiei, primit la prima ediţie a Festivalului Internaţional de Film Bucureşti (2004).

BIBLIOGRAFIE:

Corciovescu, Cristina. Ciobanu, Ilarion / Cristina Corciovescu, Bujor T. Râpeanu // Corciovescu, Cristina. 1234 cineaşti români: ghid bio-filmografic. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1996. – P. 74-75.

***

Ilarion Ciobanu [Resursă electronică] http://www.ro.wikipedia.org/wiki/Ilarion Ciobanu-
Ilarion Ciobanu [Resursă electronică] http://www.cineMagia.ro.-
Ilarion Ciobanu a trecut şi în arhiva de aur [Resursă electronică]http: // www.cotidianul.ro/actorul Ilarion ciobanu a încetat din viaţă-57299. html.-

M. Ş.

CALENDAR NAȚIONAL

NOIEMBRIE

2011

Marți	1
Miercuri	2
Joi	3
Vineri	4
Sâmbătă	5
Duminică	6
Luni	7
Marți	8
Miercuri	9
Joi	10
Vineri	11
Sâmbătă	12
Duminică	13
Luni	14
Marți	15
Miercuri	16
Joi	17
Vineri	18
Sâmbătă	19
Duminică	20
Luni	21
Marți	22
Miercuri	23
Joi	24
Vineri	25
Sâmbătă	26
Duminică	27
Luni	28
Marți	29
Miercuri	30

100 de ani de la naşterea profesoarei şi doctorului în psihologie **Cleopatra Vnorovschi** (1 noiemb. 1911 – 26 ian. 2005). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 337-338.

175 de ani de la naşterea lui **Ion G. Sbiera**, folclorist şi istoric literar român, membru fondator al Academiei Române (1 noiemb. 1836 – 22 oct. 1916). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 340-341.

100 de ani de la naşterea lui **Aleksandr Gr. Dralkin**, geograf, oceanolog şi explorator rus (3 noiemb. 1911 - ?).

100 de ani de la naşterea istoricului orientalist român, originar din Basarabia, **Mihail Guboglu** (4 noiemb. 1911 – 12 mai 1989). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 266.

110 ani de la naşterea pictorului american, evreu originar din Basarabia, **Sacha Moldovan** (Solomon Vainstein) (4 noiemb. 1901 – 17 mai 1982).

60 de ani de la naşterea lui **Traian Băsescu**, Preşedinte al României, de carieră ofiţer maritim (4 noiemb. 1951). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 343.

70 de ani de la naşterea lui **Pavel Godoroja,** profesor universitar**,** doctor habilitat în stomatologie (5 noiemb. 1941 – 23 sept. 2009). A fost şi decan al Facultăţii de Stomatologie pediatrică a Universităţii de Stat de Medicină şi Farmacie „N. Testemiţanu".

65 de ani de la naşterea **Aureliei Crivoi**, profesor universitar, specialist în ştiinţe biologice şi fiziologice, doctor habilitat (5 noiemb. 1946). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 343-345.

75 de ani de la naşterea lui **Emil Loteanu**, regizor de film, scenarist, actor, poet şi pedagog, personalitate artistică de talie mondială (6 noiemb. 1936 - 18 apr. 2003). A se vedea şi art. din CB 1996, p. 171-173; CN 2006, p. 346-347.

65 de ani de la naşterea doctorului în chimie, conferenţiar universitar, **Galina Dragalina** (6 noiemb. 1946).

75 de ani de la naşterea actorului francez de teatru şi film **Jacques Charrier** (6 noiemb. 1936).

100 de ani **Mariei Lătăreţu**, interpretă de folclor muzical românesc (7 noiemb. 1911 – 23 sept. 1972).

175 de ani de la naşterea lui **Mihail Miţul,** agronom, geolog, pedolog, fitotehnician, demograf, cercetător al naturii şi om de ştiinţă (8 noiemb. 1836 – 27 sept. 1883). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 349.

300 de ani de la naşterea savantului enciclopedist şi scriitor rus **Mihail Lomonosov** (8 noiemb. 1711 – 4 apr. 1765). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 269-270.

60 de ani de la naşterea lui **Stas Namin** (Anastas Mikoian), cunoscut muzician, compozitor, fotograf, regizor de teatru, producător de film, om de afaceri rus, de origine armeană (8 noiemb. 1951).

70 de ani de la naşterea doctorului habilitat în biologie şi profesor universitar **Vasile Grati** (9 noiemb. 1941).

65 de ani de la naşterea lui **Pavel**

Cocârlă, profesor universitar, istoric, doctor habilitat (10 noiemb. 1946).

60 de ani de la naşterea poetului şi prozatorului **Leonard Tuchilatu** (10 noiemb. 1951 – 4 noiemb. 1975). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 271-272.

100 de ani de la naşterea lui **Emil Turdeanu**, filolog şi istoric literar român din exil, membru de onoare din străinătate al Academiei Române (10 noiemb. 1911 – 14 ian. 2001).

190 de ani de la naşterea lui **Feodor M. Dostoievski,** unul din cei mai importanţi şi mai cunoscuţi scriitori şi gânditori ruşi, ale cărui opere au avut un efect profund şi de durată asupra ficţiunii din secolul al XX-lea (11 noiemb. 1821 – 9 febr. 1881).

70 de ani de la naşterea lui **Ivan Ogurţov**, profesor universitar, doctor habilitat în ştiinţe fizico-matematice (11 noiemb. 1941).

60 de ani de la naşterea dirijorului de orchestră în Ansamblul „Joc", **Gheorghe Sevcişin** (11 noiemb. 1951).

125 de ani de la naşterea scriitorului şi traducătorului român **Cezar Papacostea** (11 noiemb. 1886 – 5 iul. 1936).

50 de ani de la naşterea gimnastei române **Nadia Comăneci** (12 noiemb. 1961). Considerată a fi una dintre cele mai bune sportive al secolului XX şi una dintre cele mai bune gimnaste ale lumii, din toate timpurile.

100 de ani de la naşterea graficianului **Victor Rusu-Ciobanu** (14 noiemb. 1911 – 12 mai 1981).

125 de ani de la naşterea **Olgăi Golda Anikst**, renumit pedagog rus, de origine evreu din Basarabia, organizator al învăţământului profesional în Rusia (14 noiemb. 1886 – 9 sept. 1959). Fondator şi primul rector al Universităţii de Stat de Filologie din Moscova.

180 de ani de la stingerea din viaţă a filozofului german **Georg Wilhelm Friedrich Hegel** (27 aug. 1770 – 14 noiemb. 1831). Este unul dintre clasicii filozofiei germane şi universale. A se vedea şi art. din CN 2006, p. 352-353.

90 de ani de la naşterea poetului şi traducătorului **Vasile Leviţchi** (15 noiemb. 1921 – 21 oct. 1997). A se vedea şi art. din CB 1996, p. 174-176; CN 2001, p. 275-276.

100 de ani de la naşterea lui **Alexandru Ciorănescu**, poet, istoric şi teoretician literar, profesor, diplomat, traducător şi bibliograf român (15 noiemb. 1911 – 20 noiemb. 1999). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 273-275.

80 de ani de la naşterea istoricului şi paleografului **Coralia Fotino** (16 noiemb. 1931).

70 de ani de la naşterea lui **Filip Gornea,** profesor universitar, doctor habilitat în ştiinţe medicale (17 noiemb. 1941).

85 de ani de la naşterea lui **Antonie Plămădeală**, Mitropolit al Ardealului, Crişanei şi Maramureşului, istoric al culturii şi scriitor român, originar din Basarabia (17 noiemb. 1926 – 29 aug. 2005). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 276-278; CN 2006, p. 355-356.

220 de ani de la naşterea lui **Alexandru Scarlat Sturdza**, diplomat, publicist, sociolog, filozof al religiei, estetician român (18 noiemb. 1791 – 13 iun. 1854). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 278-280.

225 de ani de la naşterea lui **Carl Maria von Weber**, compozitor, dirijor, pianist şi critic muzical german, creatorul operei romantice germane (18 noiemb. 1786 – 5 iun. 1826). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 358-359.

175 de ani de la naşterea dramaturgului şi libretistului englez **Sir William Schwenk Gilbert** (18 noiemb. 1836 – 29 mai 1911).

75 de ani de la naşterea lui **Nicolae Ghibu**, scenarist de film (19 noiemb. 1936).

70 de ani de la naşterea pictorului şi graficianului **Ion Sfeclă** (19 noiemb. 1941).

125 de ani de la stingerea din viaţă a pianistului şi compozitorului **Emil Weitzecker** (30 sept. 1864 – 19 noiemb. 1886). A fost membru fondator al Societăţii artelor din Iaşi.

100 de ani de la naşterea actriţei britanice **Merle Oberon** (19 noiemb. 1911 – 23 noiemb. 1979).

60 de ani de la naşterea politicianului **Mihai Ghimpu** (19 noiemb. 1951).

100 de ani de la naşterea lui **Radu Grigorovici**, fizician român, membru titular al Academiei Române (20 noiemb. 1911 – 1 aug. 2008).

200 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Heinrich von Kleist**, dramaturg, poet şi scriitor romantic german (18 oct. 1777 – 21 noiemb. 1811). Considerat unul dintre cei care au influenţat evoluţia teatrului german.

60 de ani de la naşterea cântăreţei de operă (soprană lirică) şi lied **Svetlana Strezeva** (23 noiemb. 1951). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 283.

85 de ani de la naşterea lui **Tsung-Dao Lee,** fizician american de origine chineză, laureat al Premiului Nobel pentru fizică (24 noiemb. 1926).

80 de ani de la naşterea lui **Valentin Ungureanu**, doctor habilitat în biologie, profesor universitar, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (26 noiemb. 1931). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 363-364.

50 de ani de la stingerea din viaţă a pianistului şi compozitorului rus, evreu originar din Basarabia, **Aleksandr Goldenweiser** (26 febr. 1875 – 26 noiemb. 1961).

130 de ani de la naşterea mezzosopranei **Eugenia Lucezarschi** (27 noiemb. 1881 – 1955).

310 ani de la naşterea lui **Anders Celsius**, astronom, fizician şi inventator suedez (27 noiemb. 1701 - 25 apr. 1744). A elaborat un termometru cu mercur bazat pe scara centesimală de temperaturi, unde punctul "0" marca punctul de congelare şi 100 punctul de fierbere al apei. Numele său a fost atribuit unui grad termometric (gradul C).

65 de ani de la naşterea lui **Vladimir Zolotarevschi,** matematician, doctor habilitat în ştiinţe fizico-matematice, profesor universitar (28 noiemb. 1946).

200 de ani de la naşterea lui **Alexandru Hâjdău**, savant-enciclopedist, bibliograf şi scriitor basarabean de expresie rusă şi română, membru de onoare al Academiei Române (30 noiemb. 1811 – 9 noiemb. 1872). A se vedea şi art. din CB 1997, p. 261-263; CN 2001, p. 285-286.

535 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Vlad Ţepeş**, domn al Ţării Româneşti (noiemb./dec. 1431 - dec. 1476). A se vedea şi art. din CB 1998, p. 196-197.

Mihail GUBOGLU
1911 – 1989

Istoric şi filolog orientalist român de origine basarabeană.

S-a născut la 4 noiemb. 1911, în or. Ceadâr-Lunga. A decedat la 11 mai 1989, la Bucureşti.

Își face studiile secundare la Tighina, cele superioare la Cernăuţi (1934-1938). Activează asistent la Universitatea din Iaşi (1940-1945); cercetător ştiinţific la Institutul de Istorie al Academiei Române (1948-1963), cercetător ştiinţific la Institutul de Studii Sud-Est Europene (1963-1968). A fost arhivar principal la Arhivele din Bucureşti (1955-1970) apoi conferenţiar la Facultatea de limbi orientale a Universităţii din Bucureşti (1970).

A editat izvoare turco-osmane de o mare valoare pentru istoria românilor, realizează instrumente ştiinţifice de lucru precum cataloage, tabele sinoptice, albume paleografice şi diplomatice turco-osmane.

Publică lucrările: *Tabele sinoptice* (1955); *Paleografia şi diplomatica turco-osmană* (1958); *Catalogul documentelor turceşti* (vol. I-II, 1960-1965); *Cronici turceşti privind ţările române* (vol. I-II, 1960-1974).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău: Litera, 2000. – P. 266.

BIBLIOGRAFIE:

Guboglu, Mihail. Cronici turceşti privind Ţările Române. vol. 1. Extrase. Sec. XV – mijlocul sec. al XVII / Mihail Guboglu, Mustafa Megmed. – Bucureşti: Ed. Acad. RSR, 1966. – 562 p.

Guboglu, Mihail. Cronici turceşti privind Ţările Române. vol. 1. Extrase. Sec. XVII – începutul sec. al XVIII / Mihail Guboglu, Mustafa Megmed. – Bucureşti: Ed. Acad. RSR, 1966. – 539 p.

***

**Enjeux politiques, économiques et militaires en Mer Noire (XIV-XXI siècles). Études à la mémoire de Mihail Guboglu / Faruk Bilici, Ionel Cândea, Anca Popescu. – Brăila: Editions Istros, 2007. – 763 p.

***

Guboglu, Mihail // Dicţionar de istorie. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 194.

Holban, Eugen Şt. Guboglu, Mihail / Eugen Şt. Holban // Holban, Eugen Şt. Prin veacurile învolburate ale Moldovei dintre Prut şi Nistru : Dicţ. cronologic. – Chişinău: Museum, 1998. – P. 188.

Mahmut, Nedret. Mihail Guboglu – contribuţii folclorice. In memoriam / Nedret Mahmut // Rev. de etnogr. şi folclor. – 1991. – Nr. 1/2. – P. 99-104.

Traian BĂSESCU
1951

Politician român, actualul preşedinte al României.

S-a născut la 4 noiemb. 1951, în oraşul Basarabi, azi Murfatlar, jud. Constanţa.

A absolvit Institutul de Marină *Mircea cel Batrân* din Constanţa, Facultatea de Navigaţie, Secţia Comercială (1976).

În anul 1995 a absolvit cursurile avansate în Industria Transportului Maritim ale Academiei din Norvegia, ca bursier al acestui stat.

Comandant de navă în cadrul flotei comerciale a României (1981-1987). Din anul 1987 a făcut parte din reprezentanţa NAVROM la Anvers, Belgia. În 1989 este numit director general al Inspectoratului pentru Navigaţie Civilă în cadrul Ministerului Transporturilor. După dec. 1989 a ocupat funcţia de subsecretar de stat în Ministerul Transporturilor.

A intrat în viaţa politică românească ca ministru al transporturilor în Guvernul Theodor Stolojan (16 oct. 1991-19 noiemb. 1992). A fost vicepreşedinte al Comisiei de Industrie şi Servicii a Camerei Deputaţilor (1992-1996).

În 1996 a fost director coordonator în campania electorală a lui Petre Roman. Între 1996 şi 2000 a reocupat funcţia de ministru al transporturilor în mai multe guverne.

La alegerile legislative din 1992 a fost ales deputat de Vaslui din partea FSN (1992-1996).

Lider al Partidului Democrat (2001-2004).

Între 2000 şi 2004 a fost primar general al municipiului Bucureşti.

În anul 2004 devine Preşedinte al României, fiind reales şi în urma alegerilor din 2009.

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2006*. – Chişinău, 2006. – P. 343.

***

Biografie - Traian Băsescu [Resursă electronică] // http://www.presidency.ro/?_RID=htm&id = 4&exp1 =president

Traian Băsescu [Resursă electronică] // http://en.wikipedia.org/wiki/Traian_B%C4%83sescu

Emil LOTEANU
1936 – 2003

Regizor de film, scenarist, actor, poet şi pedagog, personalitate artistică de talie mondială.

S-a născut la 6 noiemb. 1936, la Clocuşna, jud. Hotin. A decedat la 18 apr. 2003, la Moscova.

În timpul războiului, părinţii se refugiază la Rădăuţi. Se mută cu traiul la Râmnicu-Vâlcea, iar apoi se stabilesc la Bucureşti, unde Emil Loteanu îşi face studiile la Liceul *Sf. Sava*. Debutează cu versuri în revista *Contemporanul* (1949). Se reîntoarce la Clocuşna (1952). A urmat studiile la Şcoala Teatrală de pe lângă Teatrul Aca-

demic de Artă (MHAT) (1954-1956), actorie; Institutul Unional de cinematografie din Moscova (VGHIK) (1956-1962), regie.

Editorial debutează în 1956 cu volumul de versuri *Zbucium*. Student fiind, realizează primul său film de scurt metraj *Măria sa Hora*, apoi *A fost odată un băiat* după *Amintiri din copilărie* de Ion Creangă. Primul său film de lung metraj este *Aşteptaţi-ne în zori* (1963), urmat de altele: *Această clipă*, *Poienele roşii*, *Lăutarii*, *O şatră urcă la cer*, *Dulcea şi tandra mea fiară, Găoacea, Ana Pavlova*, *Luceafărul,* care s-au bucurat de mare succes, fiind distinse cu premii de prestigiu: *Scoica de argint* la San-Sebastian, Spania; Premiul *Nimfa de argint* la festivalul din Neapole, Italia etc. Aduce în lumina ecranului tineri artişti, deveniţi notorii în cinematografie: Grigore Grigoriu, Svetlana Toma, Maria Sagaidac, Vasile Zubcu-Codreanu, Mircea şi Victor Voinicescu-Soţchi, Mihai Volontir, Sandu Ion Şcurea etc.

Membru de onoare al Academiei Internaţionale de film Nike, Maestru Emerit al Artei din Moldova (1969); Artist al Poporului din Federaţia Rusă (1980). *Ordinul Republicii*, membru de onoare al Academiei de Ştiinţe din Moldova. A se vedea şi articolul din *Calendarul bibliotecarului 1996*. – Chişinău, 1995. – P. 171-173; *Calendar Naţional 2006*. – Chişinău, 2006. – P. 346-347.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Acesta era Emil...: [Emil Loteanu, 70 de ani de la naştere] // Moldova – 2006. – Nr. 10-11. – P. 30.

Ciocanu, Anatol. Loteanu, Emil / Anatol Ciocanu // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia 1812-2010. – Chişinău: Prut Internaţional, 2010. – P. 324-326.

Ciocoi, Gheorghe. Poetul, cineastul şi clocuşneanul / Gheorghe Ciocoi // Glasul Naţiunii. – 2006. – 9 noiemb. – P. 12.

Crăciun, Victor. Cum l-am cunoscut [pe Emil Loteanu] / Victor Crăciun // Glasul. – 2008. – 14 aug. – P. 13.

Emil Loteanu, ultimul romantic al cinematografiei moldoveneşti şi sovietice // Post-Factum. – Nr. 8. – P. 12-19.

Olaru, Angelina. În centrul Moscovei, va fi instalat bustul lui Emil Loteanu / Angelina Olaru // Timpul. – 2007. – 18 ian. – P. 2.

Nechit, Irina. Lupii l-au fascinat pe Emil Loteanu: [Săptămâna de film „In memoriam" maestrului Emil Loteanu] / Irina Nechit // Jurnal de Chişinău. – 2008. – 24 apr. – P. 2.

Panţa, Svetlana. Emil Loteanu, mereu aproape / Svetlana Panţa // Ziarul de gardă. – 2006. – 9 noiemb. – P. 8.

Loteanu, Emil // Dicţionar de istorie. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 237.

Zbârciog, Vlad. Vreau cântarea să-mi fie adiere de vânt / Vlad Zbârciog // Lit. şi arta. – 2006. – 2 noiemb. – P. 7.

M. Ş.

Maria LĂTĂREŢU
1911-1972

Interpretă de folclor muzical românesc.

A fost una dintre cele mai cunoscute şi îndrăgite interprete, supranumită *Privighetoarea Gorjului*, *Crăiasa cântecului românesc*, *Regina cântecului românesc.*

S-a născut la 7 noiemb. 1911, în localitatea Bălceşti, jud. Gorj.

Se stinge din viaţă la 23 sept. 1972, la Romăneşti, Botoşani, în timpul unui concert.

Deprinde arta de a cânta de la mama sa, Maria, care provenea dintr-o vestită familie de lăutari.

În 1923, la vârsta de 12 ani, cânta în taraful lui Ionica Gâlca din Novaci, apoi la Târgu-Jiu, în taraful fratelui său, Ioniţă. La nici 16 ani, devine cântăreaţa principală a tarafului Tică Lătăreţu, viorist şi cântăreţ din Leleşti (sat nu departe de Târgu-Jiu), care-i va deveni soţ, interpreta de acum înainte fiind cunoscută ca Maria Lătăreţu.

În 1937 Constantin Brăiloiu o aduce la Bucureşti, pentru înregistrările Arhivei de folclor a Societăţii Compozitorilor Români. Primele imprimări sunt făcute pe cilindri de fonograf, apoi pe discuri *Columbia*. Cântă la microfonul posturilor de radio şi devine cunoscută în întreaga ţară ca interpretă şi reprezentantă a cântecului popular românesc. În 1949, devine prim-solistă a Orchestrei de muzică populară de Stat, nou-întemeiată pe lângă Institutul de Folclor, care avea să devină mai apoi Orchestra *Barbu Lăutaru*.

A susţinut un număr mare de concerte şi în ţară, a realizat numeroase înregistrări discografice şi a participat lamai multe emisiuni de radio şi TV.

A fost solicitată şi a cântat pe estrada marilor săli de concerte din Elveţia, Turcia, Cehia, Slovacia, Ungaria, Polonia, Iugoslavia, Bulgaria, Egipt, Siria ş.a.; a fost extrem de iubită de românii din Timoc şi Voievodina, Basarabia, Nordul Bucovinei.

Timp de un an a avut un contract cu restaurantul de artă culinară românească *Dunărea* din Rusia. A fost invitată pe scena Teatrului Mare din Moscova.

Cântecul *Mă uitai spre răsărit,* în interpretarea Mariei Lătăreţu, este considerat şi catalogat ca unul dintre cele mai frumoase ale lumii.

Alte cântece din repertoriul ei: *De ce nu te-nsori, Gheorghiţă ?*, *Lie, ciocârlie*, *Radu mamii, Radule*, *Sanie cu zurgălăi*, *Au plecat olteni la coasă* etc.

BIBLIOGRAFIE:

Brânaru, Marin. Maria Lătăreţu şi cântecele sale / Marin Brânaru. – Bucureşti: Ed. Muzicală, 1989. – 256 p. : il.

Lătăreţu, Ioana. Maria Lătăreţu, privighetoarea nepereche / Ioana Lătăreţu, Dorin Brozbă; consilieri şi lectori de carte: Liliana şi George Manoniu; fotogr.: Vasile Pleşa şi Mugurel Petrescu. – Ed. a 2-a, adăugită şi revăzută. – Târgu-Jiu: B.D. Media, 2008. – 324 p., il., note, fotogr. – (Carte - document).

***

Roibu, Nicolae. Istorii din viaţa Mariei Lătăreţu: [lansarea cărţii „Măria Lătăreţu – privighetoarea-nepereche", la Chişinău] / Nicolae Roibu // Timpul: Cotid. naţional. – 2010. – 4 iun. – P. 30.

Roibu, Nicolae. Maria Lătăreţu, comemorată la Chişinău / Nicolae

Roibu // Timpul: Cotid. naţional. – 2010. – 27 febr. – P. 5.

***

Pasărea Măiastră a Gorjului - Maria Lătăreţu [Resursă electronică] // http://www.formula-as.ro/2010/930/societate-37/pasarea-maiastra-a-gorjului-maria-lataretu-12747

Mihail V. LOMONOSOV
1711 – 1765

Fizician, poet, filolog, geograf, istoric, om de stat, promotor al culturii ruse.

A fost primul savant care a propus teoria biogenică (organică) a formării petrolului.

S-a născut la 8 noiemb. 1711, la Denisovka, Arhanghelsk, Rusia. A decedat la 4 apr. 1765, la Sankt Petersburg.

În 1731 se înscrie la Academia Slavo-Greco-Latină din Moscova, apoi îşi continuă studiile în Germania la universităţile din Marburg şi Freiberg (1736-1741). Reîntors la Sankt Petersburg este numit profesor universitar de fizică şi chimie, începând o excepţională carieră de fizician şi scriitor în acelaşi timp.

A publicat lucrări teoretice importante despre natura aerului, materie şi electricitate. Lomonosov afirma că toate corpurile sunt compuse din particule minuscule, numite molecule şi atomi. Proiectează şi construieşte un telescop pentru observarea stelelor şi a planetelor. Cu ajutorul acestui telescop, a descoperit că planeta Venus este înconjurată de atmosferă ca şi Pământul. În ceea ce priveşte domeniul literaturii, reformează poezia, adoptând versul silabotonic şi limba literară, distigând trei stiluri: stilul nobil, stilul familiar (de mijloc) şi stilul vulgar, care admite expresiile populare.

A publicat lucrările: *Gramatica rusă* (Rossijskaâ grammatika) (1755); *Despre utilitatea cărţilor bisericeşti* (1757) etc. Este autor al unei *Istorii a Rusiei până la 1054,* publicată postum.

În 1755, la iniţiativa sa au fost puse bazele fondării primei Universităţi de Stat din Rusia (azi Universitatea din Moscova). Din 1940, aceasta a fost redenumită în onoarea marelui savant, comparată cu cele mai bune universităţi ale lumii. Biblioteca rusă din Chişinău – filială a BM „B.P. Hasdeu", poartă numele lui Lomonosov; la fel, o stradă şi un liceu din Chişinău.

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău: Litera, 2000. – P. 269-270.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Lomonosov, Mihail Vasil'evič. Izbrannye proizvedeniâ / Mihail Vasil'evič Lomonosov. – Leningrad: Sov. Pisatel'. Leningrad. otd-nie, 1990. – 464 p.

Lomonosov, Mihail Vasil'evič. O vospitanii i obrazovanii / Mihail Vasil'evič Lomonosov. – Moskva: Pedagogika, 1991. – 344 p.

***

Lomonosov, Mihail Vasil'evič / 200 velikih lûdej. – Moskva: Izd. Torsing, 2001. – P. 212.

***

Danţiş, Gabriela. Lomonosov, Mihail Vasilievici / Gabriela Danţiş / Danţiş, Gabriela. Scriitori străini: Mic dicţ. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1981. – P. 344-345.

Lomonosov, Mihail Vasilievici // Dicţionar encicopedic ilustrat Junior: Nume prooprii. – Chişinău: Cartier, 2004. – P. 843.

Lomonosov, Mihail Vasilievici // Dicţionar inventatori şi invenţii. – Bucureşti: Ed. Tehnică, 2001. – P. 611-612.

***

Belâvskij, Mihail Timofeevič. "Vse ispytal i vse pronik": [despre Mihail Vasilievici Lomonosov] / Mihail Belâvskij. – Moskva: Izd.-vo MGU, 1990. – 221 p. : il.

Perevezencev, Sergej Vâčeslavovič. Mihajlo Lomonosov / Sergej Vâčeslavovič Perevezencev; hud.: Evghenij Orlov. – Moskva: Belyj Gorod, 2003. – 484 p. : il.

Spicyna, Irina. Naš pervyj universitet – biblioteka: [interv'ŭ s dir. Biblioteki im. M. Lomonosova] / Irina Spicyna, Larisa Mihajlo // Capitala = Stolica. – 2005. – 6 apr. – P. 15.

Spicyna, Irina. Pročtenie. „Lomonosovski: [interv'ŭ s dir. Bib. „M. Lomonosov"] / Irina Spicyna // Kišinevskie novosti. – 2004. – 27 febr. – P. 4.

Ŝukin, A.N. Lomonosov Mihail Vasil'evič / A.N. Ŝukin // Ŝukin, A.N. Samye znamenitye lûdi Rosii. Tom 1. A-M. – Moskva: Veče, 2001. – P. 504-505.

***

Lomonosov, Mihail [Resursă electronică] // www.ro.wikipedia.org/wiki/Mihail-Lomonosov

Lomonosov, Mihail [Resursă electronică] // www.preferatele.com/.../mihail-vasilievici-/14.php

Lomonosov, Mihail [Resursă electronică // www.en.wikipedia.org/wiki/lomonosov

Lomonosov, Mihail [Resursă electronică] //www.peoples.ru/science/founder/lomonosov/-

Lomonosov, Mihail [Resursă electronică] // www.taina.aib.ru/biographz/mihai-lomonosov.htm-

M. P.

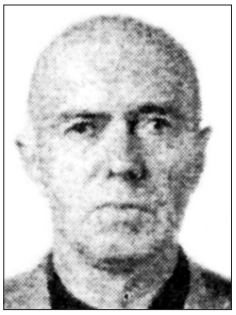

Vasile GRATI
1941

Doctor habilitat în biologie, profesor universitar.

S-a născut la 9 noiemb. 1941, în s. Condrăteşti, r-nul Ungheni.

Absolveşte şcoala gimnazială din satul natal, apoi şcoala medie din s. Hîrceşti. Îşi face studiile la Institutul Pedagogic din Tiraspol (acum Universitatea de Stat din Tiraspol cu sediul la Chişinău (UST). Activează profesor de biologie şi chimie în satul Bravicea, r-nul Călăraşi; asistent la Catedra de botanică a Institutului din Tiraspol; cercetător ştiinţific inferior la Grădina Botanică a Academiei de Ştiinţe a Moldovei; cercetător ştiinţific superior la AŞP „Nistru"; şef al Catedrei de botanică a Institutului din Tiraspol, decan al Facultăţii de biologie şi chimie

a Universităţii de Stat din Tiraspol; şef al catedrelor de botanică şi fiziologie vegetală, de biologie vegetală la aceeaşi universitate.

A realizat implementarea în gimnazii a curriculumului la biologie. Elaborează metode în domeniul citogeneticii tomatelor. În urma cercetărilor obţine trei soiuri noi de tomate (în colab.). Creează colecţii de mutaţii (restructurări cromosomiale), reglează cariosistematica speciilor de pin din Moldova.

Laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova în domeniul ştiinţei, tehnicii şi producţiei.

BIBLIOGRAFIE:

Andon, C. Botanica cu bazele ecologiei / C. Andon, V. Ciocoi, V. Donea, V. Grati. – Chişinău: Universul, 1997. – 268 p.

Grati, V. Botanica generală: Ghid pentru ciclul preuniversitar / V. Grati. – Chişinău: Lyceum, 1999. – 262 p.

Grati, V. Compendiu de lucrări practice la anatomia şi morfologia plantelor. Material didactic / V. Grati, E. Pulbere, V. Şalaru. – Chişinău: USM, 1997. – 160 p.

* * *

Grati, Vasile // Localităţile Republicii Moldova. Itinerar documentar-publicistic ilustrat. vol. 7 (H-Le). – Chişinău: Draghiştea, 2007. – P. 712-713.

Emil TURDEANU
1911 – 2001

Filolog, istoric literar, francez de origine română, membru de onoare din străinătate al Academiei Române.

S-a născut la 10 noiemb. 1911, la Alba Iulia. A decedat la 14 ian. 2001 în Franţa.

Şi-a făcut studiile liceale la Alba Iulia; Facultatea de Litere a Universităţii din Bucureşti. Şi-a continuat specializarea în slavistică la Sofia şi Belgrad. Obţine o bursă la Şcoala Română de la Fontenay-aux-Roses (1935). Este numit lector de română la Sorbona (1938). Revenit în ţară în preajma războiului, a fost trimis ca profesor şi director al Institutului Român din Sofia, unde a întemeiat şi a condus *Buletinul* Institutului. Susţine teza de doctor (1942), la Bucureşti, cu tema *Manuscrisele slave din timpul lui Ştefan cel Mare*. Revine la Sorbona (1943). În paralel, a urmat şi cursurile de la École Pratique des Hautes Études, absolvite în 1945 cu teza *La littérature bulgare du XIV-ième siècle et sa diffusion dans les pays roumains*. Este cercetător la Centrul Naţional de Cercetări Ştiinţifice din Paris (1948-1977); profesor de limba română la Universitatea din Roma (1977-1983).

Şi-a orientat activitatea ştiinţifică îndeosebi spre trei direcţii principale: studiul textelor religioase, apocrife ale Vechiului Testament de influenţă bogomilă şi pseudobogomilă. Studierea literaturii române în limba slavonă şi a întregului sistem de raporturi cărturăreşti din aria balcanică post-bizantină şi a unor texte române de mare răspândire; studierea istoriei române şi balcanice.

Rezultatele cercetărilor sale le-a prezentat în numeroase lucrări şi studii: *Varlaam şi Ioasaf. Istoricul şi filiaţiunea redacţiilor româneşti (1934); Contribuţie la studiul cronicilor rimate* (1936), pentru care a primit Premiul *Ion Bianu* al Facultăţii de Litere din Bucureşti; *Legăturile româneşti cu mănăstirile Hilandar şi Sfântul Pavel de la Muntele Athos* (1940); *Miniatura bulgară şi începuturile miniaturii româneşti* (1941); *Opera patriarhului Eftimie al Târnovei (1371-1395) în literatura slavo-română* (1946); *Primele texte şi formarea limbii literare româneşti* (1959); *Un manuscris religios din timpul lui Mircea cel Bătrân* (1968).

De numele său se leagă apariţia marilor reviste ale exilului românesc: *Revue des Études Roumains* şi *Fiinţa Românească. Doctor Honoris Causa* al Universităţii din Bucureşti.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Turdeanu, Emil. Oameni şi cărţi de altădată / Emil Turdeanu. – Bucureşti: Ed. Encicl., 1997. – 400 p.

Turdeanu, Emil. Studii şi articole literare / Emil Turdeanu. – Bucureşti: Minerva, 1995. – 271 p.

Turdeanu, Emil. Manuscrise slave din timpul lui Ştefan cel Mare: (Extras din cercetări literare) / Emil Turdeanu. – Bucureşti: [S. n.], 1943. – 240 p.

* * *

Anghelescu, Mircea. Turdeanu, Emil / Mircea Anghelescu // Dicţionarul scriitorilor români: R-Z. – Bucureşti: Albatros, 2002. – P. 615-617.

Barbu, V. Emil Turdeanu istoric român / V. Barbu // Studii şi materiale de istorie medie. – 2002. – Vol. XX. – P. 11-14.

Dialoguri esenţiale cu Emil Turdeanu despre respectul adevărului // Jurnalul literar. – 2000. – Nr. 3/6. – P. 1, 6.

Rusu, Dorina N. Turdeanu, Emil / Dorina N. Rusu // Rusu, Dorina N. Membrii Academiei Române: Dicţ.: 1866/2003. – Bucureşti: Ed. Encicl., Ed. Acad. Române, 2003. – P. 841-842.

Simionescu, Dan. Emil Turdeanu / Dan Simionescu // Revista de istorie şi teorie literară. – 1983. – Nr. 4. – P. 82-84.

Turdeanu, Emil // Enciclopedia istoriografiei româneşti. – Bucureşti: Ed. Şt. şi Encicl., 1978. – P. 329.

M. Ş.

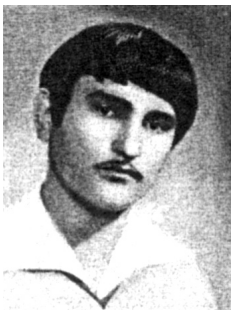

Leonard TUCHILATU
1951 – 1975

Poet şi prozator. Este unul dintre cei mai subtili poeţi români din Basarabia, *un mare poet român din sec. XX* (Andrei Vartic).

S-a născut la 10 noiemb. 1951, Bursuceni, Sângerei. A decedat la 4 noiemb. 1975, la Moscova, înmormântat la Bursuceni.

Absolveşte şcoala medie de cultură generală din Bursuceni (1958-1968), ulterior Institutul de literatură *M. Gorki* din Moscova (1973-1975).

A lăsat o operă nedefinită, dar cu semnele unui talent de excepţie. Era pasionat de creaţia modernă a poeţilor N. Stănescu, M. Sorescu; *"căuta mult în straturile foarte vechi ale poeziei româneşti, în rituri şi mituri, în balade şi legende, colinde şi hore"*. A citit masiv din Verlaine şi Rimbaud, din Mallarmé şi Apollinaire.

Debutează cu volumul *Sol*, apărut postum, graţie poetei Leonida Lari, sora lui Leonard. Urmează editarea altor plachete ca *Fata Morgana* (1989); *Fata Morgana*: Poezie şi proză (1995); *Rapsodie* (ed. în română şi rusă) (2001).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău: Litera, 2000. – P. 271-272.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Tuchilatu, Leonard. Rapsodie: Poezii / Leonard Tuchilatu; trad. în rusă: Miroslava Metleaeva. - Chişinău: Prut Internaţional, 2001. – 116 p.

Tuchilatu, Leonard. Sol. Fata Morgana: Poezie şi proză / Leonard Tuchilatu. – Chişinău: Glasul, 1995. – 478 p.

Langa, Andrei. Expresionismul în poezia românească: de la Lucian Blaga la Leonard Tuchilatu / Andrei Langa. – Chişinău: Prut Internaţional, 2001. – 96 p.

Langa, Andrei. Leonard Tuchilatu: Creaţia prin destin (portret literar) / Andrei Langa. – Bucureşti: Ed. Vasile Cârlova, 1996. – 99 p.

***

Ciocanu, Anatol. Tuchilatu, Leonard / Anatol Ciocanu // Ciocanu, Anatol. Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2010. Dicţ. – Chişinău: Prut Internaţional, 2010. – P. 532-533. - (Articol semnat: An. C.).

Iorga, Mihai. Leonard Tuchilatu: [... şi cineva culege mărgăritari] / Mihai Iorga // Basarabia. – 2001. – Nr. 1/4. – P. 107-110.

Josu, Nina. Leonard Tuchilatu: [lansarea cărţii „Rapsodie" de Leonard Tuchilatu la Biblioteca „Onisifor Ghibu"] / Nina Josu // Lit. şi arta. – 2001. – 13 dec. – P. 5.

Langa, Andrei. Între revelaţie şi regret: [Leonard Tuchilatu] / Andrei Langa // Lit. şi arta. – 2000. – 9 noiemb. – P. 6.

Negriş, Alexandru. Leonard Tuchilatu: [Un zbor întrerupt de timpuriu (1951-1975)] / Alexandru Negriş // Capitala. – 2001. – 10 noiemb. – P. 9.

***

Tuchilatu, Leonard [Resursă electronică] // www.iatp.md/dava/dava4/vartic../tuchilatu/tuchilatu.html.

Tuchilatu, Leonard [Resursă electronică] // www.agonia.ro/index.php./author/0023330/index.html-

Tuchilatu, Leonard [Resursă electronică] // www.zdg.md/51/interviu/-

Tuchilatu, Leonard [Resursă electronică] // www.poeziile.com/../la-moartea-poetului-leona 46 php-

Tuchilatu, Leonard [Resursă electronică] // www.tiuk.reea.net/21/tuchilatu.html.-

M. P.

Ivan OGURŢOV
1941

Doctor habilitat în ştiinţe matematice, profesor universitar, specialist notoriu în chimia fizică şi fizica teoretică.

S-a născut la 11 noiemb. 1941, s. Semionovca, jud. Tighina (Căuşeni).

Şi-a început studiile primare în satul natal apoi le continuă în gulagurile staliniste. Absolveşte mai târziu şcoala medie din Căuşeni (1958), apoi Facultatea fizico-matematică, specialitatea fizică, a Universităţii de Stat din Moldova (1959-1964).

Activează în Laboratorul de chimie cuantică al Institutului de chimie al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Ulterior susţine teza de doctor cu tema *Aspecte teoretice privind interacţiunile hiperfine în spectrele Mössbauer* (1969), apoi cea de doctor habilitat în fizico-matematici, prezentând lucrarea cu titlul *Proprietăţile electrice şi spectroscopice ale sistemelor moleculare cu degenerescenţă sau pseudodegenerescenţă electrică*. Este şef al Laboratorului de chimie cuantică al Institutului de chimie al AŞM; şef al Catedrei de chimie fizică a Universităţii de Stat din Moldova (din 1995). După comasarea Catedrei de chimie fizică cu cea de chimie anorganică, profesorul preia conducerea Laboratorului de chimie cuantică şi cinetică a Institutului de chimie al AŞM. A stabilit şi a orientat cercetările spre un profil nou: *Studii fizico-chimice, elaborarea metodelor de control analitic al ecosistemelor şi tehnologiilor nonpoluante*. Acestea au dus la descoperirea unor metode de studiu al structurii electronice şi vibronice a noilor compuşi coordinativi, polinucleari, la determinarea stărilor de spin ale complecşilor, la modelarea proceselor de activare a moleculelor mici (oxigen, azot, oxid de carbon ş.a), prezente în diverse evoluţii, catalitice etc.

A participat la numeroase manifestări ştiinţifice republicane şi internaţionale. Susţine un ciclu de prelegeri la Şcoala de vară dedicată aniversării a 30-a de la înfiinţarea Institutului de chimie fizică *I. Murgulescu* din Bucureşti şi conferinţe la şcolile de vară organizate de Universitatea de Vest din Timişoara.

Rezultatele cercetărilor sale sunt apreciate de comunitatea ştiinţifică din afara hotarelor Moldovei, dovadă fiind granturile acordate pentru cercetători de către SUA.

Distins cu Premiul Prezidiului Academiei de Ştiinţe a Moldovei (2004).

BIBLIOGRAFIE:

Batîr, Dumitru. Ion Ogurţov / Dumitru Batîr // Batîr, Dumitru. Neliniştea memoriei. Evoluţia chimiei în Moldova şi avatarurile vieţii. – Chişinău, 2007. – P. 72-73, P. 242-243.

Batîr, Dumitru. Personalitate dramatică şi talentată / D. Batîr // Florile Dalbe. – 1999. – 11 noiemb. – Nr. 45/46. – P. 2.

Rusnac, Gheorghe. Ogurţov, Ion / Gheorghe Rusnac, Valeriu Cozma // Rusnac, Gheorghe Profesorii Universităţii de Stat din Moldova: 1946-2001: Dicţ. istorico-biogr. – Chişinău: CE USM, 2001. – P. 148-149.

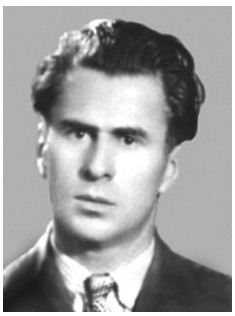

Vasile LEVIŢCHI
1921 – 1997

Poet, publicist, traducător şi profesor. *„Este omul emblematic al Nordului Bucovinei; poet apostol cultural, care a făcut figură de iluminist, de om de renaştere într-o perioadă de vitregie pentru cultura română din această parte de ţară”* (Mihai Cimpoi).

S-a născut la 15 noiemb. 1921, în Carapciu, jud. Storojineţ, Cernăuţi (în prezent, Ucraina). A decedat la 21 oct. 1997, la Chişinău.

Absolveşte Şcoala Pedagogică *A. Russo* din Bălţi. Îşi începe activitatea didactică ca profesor de limba română în învăţământul secundar, apoi în cel superior, respectiv conferenţiar, lector superior la Catedra de filologie română şi clasică (1969-1975) a Universităţii de Stat din Cernăuţi. În 1959 debutează editorial cu volumul *Versuri*. A făcut traduceri din L. Tolstoi, L. Leonov, A. Platonov, A. Tolstoi, L. Ukrainka ş.a.

Se numără printre iniţiatorii şi fondatorii, la Cernăuţi, a Societăţii culturale româneşti *Mihai Eminescu*, fiind şi preşedintele acesteia (1989). În 1991 se stabileşte la Chişinău. A colaborat la diverse publicaţii cu studii, articole, schiţe, note, comentarii, din Cernăuţi - *Plai românesc*; din Chişinău: *Basarabia*, *Contrafort*, *Literatura şi arta*, *Flux*; la fel, a publicat în unele reviste literare de la Bucureşti, Iaşi, din alte oraşe româneşti.

Semnează mai multe culegeri de versuri: *Versuri* (1959); *Grâu şi cântec* (1962); *La izvoarele Siretului* (1968); *Mărturisiri în drum* (1966); *Inima iarăşi* (1972); *O, sfântă naivitate* (1973); *Întârziere cu o viaţă* (1982); *...Se destramă o noapte albă* (1989); *Adaos la cartea de vise* (1989); *Punte spre un mal inexistent* (1997); *Centrul covrigului* (1992); volumul de eseuri *Multe trec pe dinainte* (2001).

Premii şi distincţii: ordinul *Gloria Muncii*, Maestru Emerit în Arte, laureat al Premiului Uniunii Scriitorilor din Moldova; al Premiului *Bacovia* etc.

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău, 2000. – P. 275-276.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Leviţchi, Vasile. Centrul covrigului: schiţe, note polemice, parodii / Vasile Leviţchi. – Chişinău: Hyperion, 1992. – 114 p.

***Leviţchi, Vasile.** La izvoarele Siretului: versuri / Vasile Leviţchi. – Chişinău: Lumina, 1966. – 66 p.

Leviţchi, Vasile. Multe trec pe dinainte... / Vasile Leviţchi. – Timişoara: Augusta, 2001. – 276 p.

***Leviţchi, Vasile.** Punte spre un mal inexistent / Vasile Leviţchi. – Chişinău: Ed. Uniunii Scriitorilor, 1997. – 160 p.

* * *

Apetri, Dumitru. Un liric al genealogiei neamului: Vasile Leviţchi / Dumitru Apetri // Apetri, Dumitru. Bucovina. Cultură, personalităţi, destine. – Timişoara: Augusta, 2000. – P. 94-100; 101-111; 112-119.

Butnaru, Leo. Sub semnul scutului: [despre poetul Vasile Leviţchi (1921-1997)] / Leo Butnaru // Sud-Est cultural. – 2009. – P. 59-62.

Cimpoi, Mihai. Vasile Leviţchi, poet şi apostol cultural / Mihai Cimpoi // Lit. şi arta. – 2001. – 22 noiemb. – P. 3.

Ciocanu, Anatol. Leviţchi, Vasile / Anatol Ciocanu // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2010. – Chişinău: Prut Internaţional, 2010. – P. 322-324. – Semnat: An. C.

Ciocanu, Ion. Vasile Leviţchi / Ion Ciocanu // Ciocanu, Ion. Scriitori de ieri şi de azi. – Bucureşti: Litera Internaţional, 2004. – P. 69-82.

Josu, Nina. Vasile Leviţchi – simbol al demnităţii bucovinene / Nina Josu // Lit. şi arta. – 2009. – 19 noiemb. – P. 4.

Suceveanu, Arcadie. Vasile Leviţchi – poetul preatârziului / Arcadie Suceveanu // Sud-Est. – 2008. – Nr. 3. – P. 54-62.

Tărâţeanu, Vasile. Oameni care au fost: Vasile Leviţchi / Vasile Tărâţeanu // Tărâţeanu, Vasile. Apă vie: Almanahul tuturor românilor. – Timişoara: Augusta, 2003. – P. 126-128.

* * *

Leviţchi, Vasile [Resursă electronică] // www.flux.md/edituri/200851/articole/2568/-

Leviţchi, Vasile [Resursă electronică] // www.literaturasiarta.md/pressview.php?/=ro-

Leviţchi, Vasile [Resursă electronică] //www.timpul.md/../vasile-levitchi-in-amintirile-contemporanilor-5021.html.-

Leviţchi, Vasile [Resursă electronică] // www.romaniaculturala.ro/articol.php?cod=11526-

Leviţchi, Vasile [Resursă electronică] // www.sud-est.md / numerele/20080915/article-6/-

Leviţchi, Vasile [Resursă electronică] // www.princepsedit.ro/index.php?main-page.info-

M. P.

Alexandru Scarlat STURDZA
1791-1854

Diplomat, scriitor-teolog, filozof, publicist, pedagog şi filantrop.

A fost primul guvernator al Basarabiei (1812-1813).

S-a născut la 18 noiemb. 1791, la Iaşi.

Se stinge din viaţă la 13 iun. 1854, la Odesa.

Fiu al vornicului Scarlat Sturdza. În anul 1792, familia s-a stabilit în Rusia, mai întâi la Moscova, apoi la Moghiliov, pe Nistru. Terminându-şi educaţia, a intrat în cadrul diplomaţiei ruseşti, ca ataşat la Ministerul de Interne (1808-1830), sub conducerea ţarilor Alexandru I şi Nicolae I primind titlul onorific de *consilier de taină* al ţarului.

A fost primul guvernator (şi unicul de origine română) al Basarabiei după anexarea acesteia la Imperiul Rus, fiind numit în această funcţie la 23 iul. 1812, însă destituit după numai un an, în aug. 1813.

A îndeplinit misiuni diplomatice în Franţa, Austria, Prusia etc. Între 1828 şi 1830, a deţinut o

misiune la Bucureşti, pe lângă autorităţile ruse de ocupaţie. După ieşirea din diplomaţie (1830), s-a stabilit la Odesa şi s-a dedicat exclusiv vieţii cărturăreşti şi filantropice.

A colaborat cu *Societatea de binefacere a femeilor*, a ajutat populaţia în timpul epidemiei de ciumă din 1837. Împreună cu alţii, în acelaşi an, a fondat Societatea de istorie şi antichităţi din Rusia Nouă (reg. Novorossia). În anul 1843, a venit pentru ultima dată în Moldova, la rugămintea vărului său, domnul Moldovei, Mihail Sturdza (1834-1849), pentru a ajuta la reorganizarea Seminarului Teologic din Iaşi.

Întors la Odesa, s-a consacrat unor opere sociale şi a scris diferite studii teologice, mai ales apologetice, publicate în limbile rusă, greacă, franceză şi germană. Lucrările sale, religioase, istorice, filozofice şi literare, au fost publicate postum la Paris, în cinci volume (1859-1861). O parte din opera lui a fost tradusă în română de fraţii arhierei Neofit şi Filaret Scriban.

A se vedea şi articolele din *Calendarul bibliotecarului 1994*. – Chişinău, 1993. – P. 93-95; *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău, 2000. – P. 278-280.

BIBLIOGRAFIE:

Sturza, Alexandru. Dublul paralel sau Biserica în faţă papităţei şi a reformei veacului XVI / Alexandru Sturza; trad. şi publ. de N. Scriban. – Iaşi: Tipogr. Buciumul Român, 1851. – 117 p.: fotocopii.

Sturza, Alexandru. Învăţături religioase, morale şi istorice / alcăt. în lb. fr. de Alexandru Sturza; trad.: Filaret Scriban. – Iaşi: La Cantora Foaei Săteşi, 1844. – 180 p.: fotocopii.

Sturza, Alexandru Scarlat. Priviri istorice asupra învăţăturii şi duhului bisericii ortodoxe / Alexandru Sturdza. – Făgăraş: [S.n.], 1931. – 147 p.

***

Alexandru Sturza: Viaţa şi opera. Aviz pentru tinerii diplomaţi / alcăt.: Emil Vrabie; trad. din limba fr. de Gicu Chiriţă; red.: V. Beniuc şi Emil Vrabie. – Chişinău: CE USM, 2002. – 62 p.

Vrabie, Emil. Soarta unui emigrant. Alexandru Sturza: Roman istoric despre renumitul scriitor-teolog, savant şi diplomat din prima jumătate a sec. al XIX-lea Alexandru Scarlat Sturza / Emil Vrabie. – Chişinău: Pontos, 2009. – 268 p.

***

Alexandru Sturdza. Platon al creştinătăţii: expoz. tematică la Biblioteca Naţională, consacrată diplomatului, omului politic, filozofului şi teologului (1791-1854) // Ţara. – 2001. – 4 dec. – P. 4.

Balmuş, Pavel. Alexandru Sturdza, inedit: diplomat, om politic, filozof, teolog (1791-1854) / Pavel Balmuş // Ţara. – 2001. – 4 dec. – P. 4.

Bobână, Gheorghe. Argumentul existenţei lui Dumnezeu în concepţia lui Alexandru Sturdza: diplomat, om politic, filozof, teolog (1791-1854) / Gheorghe Bobână // Ţara. – 2001. – 4 dec. – P. 4.

Bobână, Gheorghe. Alexandru Sturdza – istoric al filozofiei / Gheorghe Bobână // Rev. de filozofie şi drept. – 2005. – Nr. 1-3.

Colesnic, Iurie. Alexandru Scarlat Sturdza / Iurie Colesnic // Colesnic, Iurie. Basarabia necunoscută. vol. 2. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 6-15.

Poştarencu, Dinu. Scarlat Sturdza / Dinu Poştarencu // Rev. de ist. a Moldovei: – 2006. – Nr. 1-2. – P. 76-82.

Şpac, Ion. Alexandru Sturdza, proeminent om de ştiinţă, filozof, diplomat şi scriitor român basarabean / Ion Şpac // Lit. şi arta. – 2004. – 15 ian. – P. 7.

Vrabie, Emil. Un mare cărturar şi creştin: Interviu cu Emil Vrabie despre Alexandru Scarlat Sturdza, diplomat, scriitor-teolog, filozof, pedagog şi filantrop / consemnare: O. Moşin // Altarul credinţei. – 2006. – 30 noiemb. – P. 12.

***

Alexandru Scarlat Sturza [Resursă electronică] // http://biserica.org/WhosWho/DTR/S/ScarlatSturzaAlexandru.html

Maftei, Ionel. Alexandru Sturdza – cărturar de talie europeană / Ionel Maftei [Resursă electronică] // http://www.evenimentul.ro/articol/alexandru-sturdza-carturar.html

Nicolae GHIBU
1936

Regizor şi scenarist.

S-a născit la 19 noiemb. 1936, în s. Babele, jud. Ismail (azi Oziornoe, reg. Odesa, Ucraina).

A absolvit Facultatea filmologie şi scenaristica de la Institutul de Cinematografie din Moscova (VGHIK) (1961-1966).

Din 1967 activează la Studioul *Moldova-film*.

Ca scenarist a debutat la Studioul de filme din Odesa, cu filmul de scurt-metraj *Fetişcana de pe remorcher*. În 1971, în colaborare cu soţia sa Z. Circova, a semnat scenariul pentru filmul de lung metraj *Ofiţer în rezervă*, turnat la Studioul *Moldova-film*. În 1972 semnează regia la filmul de ficţiune *Crestături spre amintire* (în colab. cu M. Israilev). Au urmat: *Mânie* (în colab. cu L. Proscurov) (1974), *Rădăcinile vieţii* (1978), *Parola "Tunetul de miază-zi"* (1980), *Găseşte potcoava fericirii* (scenariul şi regia în colab. cu Z. Circova) (1983), *Corespondentul vostru special* (1987), *Jocul de-a moartea* (1990), *Să fie vina mea?* etc.

A realizat schiţe documentare după scenariile proprii: *Muncitorul* (1970), *Filmul moldovenesc* (1971), *Directorul*; *Inginerul; Judecătorul* (1976), *Cahulenii* (1977); *Râbniţenii* (1978), *Fraţii Moscalenco* (1983), *Omul care n-a vrut să fie filmat* (1984), *Vasiluţa, Virineea şi Maria* (1984), *Vera* (1984); *Forţa motrice* (1985), *Cer cuvântul* (1986), *Demisia n-a fost acceptată* (1986), *Deţinutul politic R-866* (1989), *Cuceritorii Siberiei* (1990), *Dunărea, dragostea mea*, coproducţie moldo-ruso-ucraineană (2002) etc.

A publicat câteva cărţi: *Gustul pâinii: Însemnări despre film* (1967), un volum de *Notiţe despre filmul moldovenesc* (1968) ş.a.

BIBLIOGRAFIE:
Ghibu, Nicolae. Gor'kie zerna: Zametki o fil'me / Nicolae Ghibu. – Chişinău: Moldreclama, 1968. – 224 p.
***Ghibu, Nicolae.** "Gustul pâinii": Însemnări despre film / Nicolae Ghibu**. –** Chişinău: Moldreclama, 1967. – 32 p.
Ghibu, Nicolae. Pesn' o rabočem / Nicolae Ghibu. – Chişinău: Moldreclama, 1968. – 42 p.
***Ghibu, Nicolae.** Vadim Derbeniov / Nicolae Ghibu. – Chişinău: Moldreclama, 1968. – 35 p.
Ghibu, Nicolae. Zametki o moldavskom kino / Nicolae Ghibu. – Chişinău: Moldreclama, 1968. – 122 p.
***
Ghibu, Nicolae. Èto pečal'naâ povest' o moej boli i moej čudovišnoj naivnosti : [interviu] / Nicolae Ghibu; bral interv'û: Urij Tiŝenko] // Nezavisimaâ Moldova. – 2010. – 29 sept. – P. 3, 4 ; 30 sept. – P. 3, 4.
Ghibu, Nicolae. Nicolae Ghibu va face filme în continuare: interviu cu regizorul / Nicolae Ghibu; consemnare: Vasile Ciobanu // Moldova suverană. – 2003. – 26 mart. – P. 6.
Ghibu, Nicolae. Lëža na peči, ne ispečeš' kalači: [interviu] / Nicolae Ghibu; consemnare: Raisa Homenko // Capitala = Stolica. – 2002. – 19 ian. – P. 10.
Ghibu, Nicolae. Po sovetskomu kino – diva-nostal'giâ: [interviu] / Nicolae Ghibu; bral interv'û: Oleg Daševskij // Moldavskie vedomosti. – 2010. – 5 oct. – P. 4.
***
Andon, Victor. Èto besspokojnyj režisser: [Nicolae Ghibu] / Victor Andon // Nezavisimaâ Moldova. – 2006. – 28 noiemb. – P. 4.
*Ghibu, Nicolae // Literatura şi arta Moldovei: encicl. vol. 1. – Chişinău, 1985. – P. 150.
Kazakova, Raisa. V obnimku s nadeždoj [regizorul de cinema Nicolae Ghibu] / Raisa Kazakova // Delovaâ gazeta. – 2002. – 1 febr. – P. 19.
Solov'eva, Tat'âna. Redkij duèt / Tat'âna Solov'eva // Kišinevskij obozrevatel'. – 2010. – 7 oct. – P. 14.
Šatohina, Elena. Vojna - Akademiâ smerti: [regizorul moldovean Nicolae Ghibu a devenit laureatul Festivalului Int. de film patriotic "Volokolamskij rubež", ed. a 2-a] / Elena Šatohina // Vremâ. – 2005. – 27 dec. – P. 14.
***
Nicolae Ghibu [Resursă electronică] //http://www.cinema.art.md/person/222/index.html
Nicolae Ghibu [Resursă electronică] // http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_cinema/4006/%D0%93%D0%98%D0%91%D0%A3

Mihai GHIMPU
1951

Politician şi jurist.

Preşedinte interimar al Republicii Moldova (din 28 aug. 2009).

Preşedinte al Partidului Liberal din RM (din 1998).

S-a născut la 19 noiemb. 1951, în com. Coloniţa, mun. Chişinău.

După absolvirea studiilor medii la Şcoala Nr. 1, din or. Chişinău (actualmente Liceul *Gheorghe Asachi*), urmează Facultatea de Drept de la Universitatea de Stat din Moldova. În anii 1978-1990 activează în calitate de jurist la diferite întreprinderi şi ca judecător al sectorului Râşcani din mun. Chişinău (1984-1985). Avocat, fondator şi şef al Biroului asociat de avocaţi *Credo* (1998-2009).

Încadrat în Mişcarea de renaştere naţională, devine una dintre figurile marcante ale acesteia, şi unul din fondatorii Frontului Popular (1988-1993); membru al Biroului Executiv. În 1990-1998 este deputat în Parlamentul Republicii Moldova, perioadă în care a fost vicepreşedinte al Comisiei juridice, numiri şi imunităţi (1990-1994), preşedinte interimar al Comisiei juridice, numiri şi imunutăţi (1992-1993), membru al delegaţiei parlamentare a Republicii Moldova la Adunarea Parlamentară a Cooperării economice la Marea Neagră (1993-1994), membru al Comisiei pentru drepturile omului (1994-1998), membru al delegaţiei parlamentare a Republicii Moldova la Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei (1995-1998).

Cofondator al Congresului Intelectualităţii (1993); vicepreşedinte şi secretar executiv al Congresului Intelectualităţii (Partidul Forţelor Democratice).

Cofondator al Forumului parlamentar al Comunităţii Democraţiilor (Vilnius, Lituania) (2010).

În 1998 este ales preşedinte al Partidului Reformei, transformat în Partidul Liberal (PL) la Congresul II din 24 apr. 2005.

La alegerile locale din 3 iun. 2007, devine consilier municipal şi preşedinte al fracţiunii PL în Consiliul Municipal Chişinău. La 11 noiemb. 2007 a fost ales preşedinte al Consiliului Municipal Chişinău, funcţie exercitată până în iun. 2008. După alegerile parlamentare din 5 apr. 2009 este readus în legislativul Republicii Moldova, iar după alegerile anticipate din 29 iul. 2009 participă la formarea coaliţiei majoritare din Parlament - Alianţa pentru Integrare Europeană (AIE).

La 28 aug. 2009 este ales preşedinte al Parlamentului, iar din 11 sept. 2009 asigură interimatul funcţiei de Preşedinte al Republicii Moldova.

Distincţii: Ordinul Naţional *Steaua României* în grad de Colan, Ordinul *Sfântul Gheorghe,* acordat de Mitropolia Basarabiei, Medalia *Meritul Civic* (1996). Menţionat cu premiul de excelenţă pentru schimbarea politică fundamentală produsă în Republica Moldova, în cadrul celei de-a VI-a ediţii a Galei *Zece pentru România* (2010).

***

Mihai Ghimpu: Biografie [Resursă electronică]//http://www.president.md/about.php?p=7&lang=rom
Mihai Ghimpu [Resursă electronică] // http://www.vipmagazin.md/people/Ghimpu_Mihai_people/articole/
Portretul liderului politic Mihai Ghimpu [Resursă electronică] // http://www.patriotism.md/?p=413

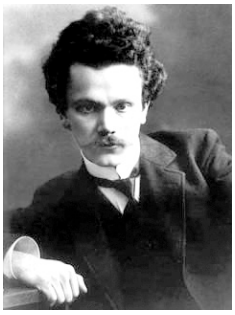

Alexander
GOLDENWEISER
1875 – 1961

Compozitor, pianist şi profesor evreu, doctor habilitat în arte, originar din Basarabia.

S-a născut la 26 febr. 1875, la Chişinău. A decedat la 26 noiemb. 1961, Moscova. Datorită mamei sale, care era o pianistă şi cântăreaţă desăvârşită, este iniţiat în lucrările lui Mozart, L.van Beethoven, Schubert şi Chopin. Se stabileşte cu întreaga familie la Moscova (1883). În 1889 se înscrie la Conservatorul din Moscova, unde studiază pianul în clasa lui Siloti apoi Pabst (1895); compoziţia cu Arenski, Ippolit Ivanov şi Taneev (1897).

A colaborat cu maeştri ai artei ruse precum S. Rahmaninov, a fost unul dintre confidenţii lui Lev Tolstoi la *Iasnaia Poliana*. În urma acestei colabărări publică lucrarea *Vblizi Tolstogo* (În preajma lui Tolstoi). Pe parcursul întregii sale cariere artistice Goldenweiser a jucat un rol vital în dezvoltarea şi perpetuarea muzicii din acele timpuri în Rusia. Un exemplu ar fi deschiderea unei şcoli speciale la *Nikitskie vorota*, de pe lângă Conservatorul din Moscova. Printre studenţii săi se numără peste 200 de muzicieni, dintre care renumiţii pianişti S. Feinberg, G. Ginzburg, D. Başkirov; compozitorii D. Kabalevski, S. Evseev, Vladimir Fere etc.

Cântă în ansamblu cu N. Obuhova, V. Barsova, B. Sibor, E. Ysaye, P. Kasals, V. Kubaţki, V. Safonov, E. Kruglikova, A. Ghen, A. Hessin, Leonid Kogan şi Mstislav Rastropovici. De asemenea lucrează cu Dmitri Ţiganov, Alexander Şirinski, David Oistrah ş.a.

A compus lucrări scenice, vocal-simfonice, instrumentale de cameră, vocale.

Distins cu titlul de Maestru Emerit al artei din Federaţia Rusă (1940); Artist al poporului din URSS (1946). Apartamentul său din centrul Moscovei a fost transformat în filiala Muzeului culturii muzicale *M. I. Glinka.*

BIBLIOGRAFIE:

Buzilă, Serafim. Goldenweiser, Alexander / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Chişinău: Enciclopedia, 1997. – P. 230-231.

Spitalnic, S. Goldenweiser, Alexander Borisovici / S. Şpitalnic // Şpitalnic, S. Evreii în literatura, arta şi ştiinţa Moldovei (îndreptar). – Chişinău, 1994. – P. 166.

Şişcan, Constantin. Aleksandr Goldenweiser (1875-1961) / Constantin Şişcan, Serghei Pojar // Moldavsko-russkie vzaimosvâzi v iskusstve v licah i personaliâh (XVIII – I polovina XX vv). – Chişinău, 2009. – P. 143-145.

* * *

Goldenweiser, Alexander [Resursă electronică] // www.toccataclassics.com/artistdetail.php?ID=25

Goldenweiser, Alexander [Resursă electronică] // www.imslp.org/wiki/Category:Goldenweiser,_Alexander –

Goldenweiser, Alexander [Resursă electronică] // www.en.wikipedia.org/.../Alexander Goldenweiser_(composer) -

Alexander DUBČEK
1921-1992

Politician slovac, lider al Cehoslovaciei (1968-1969), cunoscut pentru încercarea sa de a reforma regimul comunist (*Primăvara de la Praga*).

S-a născut la 27 noiemb. 1921, în Uhrovec, Cehoslovacia (în prezent - Slovacia).

Se stinge din viaţă la 7 noiemb. 1992, în urma unui accident de maşină.

Până în 1938, împreună cu familia, s-a aflat în Kîrgîzstan (ex-URSS). Reîntors în Slovacia, a aderat la partidul comunist slovac (1939) şi, pe durata ocupaţiei naziste, a luptat în forţele de rezistenţă. A studiat dreptul la Universitatea *Komensky* din Bratislava.

În 1951 devine membru al conducerii Partidului comunist cehoslovac şi, în acelaşi an, este trimis la studii la Moscova, unde a obţinut doctoratul în ştiinţe politice (1951-1958).

Deputat al Adunării Naţionale (Parlamentul Federal) (1951-1955, reales şi în 1960-1968, 1969-1970).

Membru al Parlamentului Slovac (1964-1970), membru al prezidiumului (1962), prim secretar al CC al PC Slovac (1963).

La 5 ian. 1968, a preluat funcţia de secretar general al PC Cehoslovac.

A început o perioadă de democratizare a societăţii şi de descentralizare a economiei; a ridicat unele restricţii ce priveau libertatea de expresie şi dreptul la liberă călătorie. Perioada mart.-aug. 1968 a fost denumită *Primăvara de la Praga*, pe durata căreia Dubček a încercat să liberalizeze guvernul şi a vorbit pentru prima dată despre *socialismul cu faţă umană*. În luna apr. 1968, a lansat un *Program de Acţiune*, ce prevedea printre altele şi limitarea drepturilor serviciilor secrete şi federalizarea ţării în două naţiuni egale *relaţii bune* cu Occidentul, precum şi o serie de reforme şi libertate culturală care urmăreau ridicarea cenzurii, stabilirea dialogului civic, iniţierea unor dezbateri asupra greşelilor trecutului, noi libertăţi în ceea ce priveşte publicarea cărţilor şi a presei etc.

Ideile sale refomatoare, au fost exprimate de la prezidiul Partidului comunist.

L.I. Brejnev şi alţi lideri importanţi de la Moscova au considerat aceste reforme democratice ca o serioasă ameninţare la adresa influenţei URSS asupra statelor socialiste din centrul şi sud-estul Europei. Pentru a pune capăt acestora, între 20 şi 21 aug. 1968, Cehoslovacia a fost invadată de 30 de divizii sovietice, susţinute de unităţi bulgare, ungare, poloneze şi est-germane (singurele ţări semnatare ale *Pactului de la Varşovia*, care au refuzat să sprijine Rusia în această ofensivă au fost România şi Albania). Ocupaţia avea să dureze 20 de ani, până la *Revoluţia de catifea* din 1989. În urma încheierii aşa-numitului *Protocol de la Moscova*, Dubček a fost înlăturat din funcţia de prim-secretar al PC cehoslovac şi expulzat din partid (1970).

Ambasador în Turcia (1969-1970).

Supravegheat de securişti, a urmat o perioadă de izolare, câştigându-şi existenţa ca angajat al administraţiei silvice din Bratislava.

După *Revoluţia de catifea*, sprijinind Forumul Civic al lui Václav Havel, a fost reabilitat şi ales în funcţia de preşedinte al parlamentului (dec. 1989).

Între anii 1989 şi 1992, a fost membru al partidului VPN (ulterior redenumit ODÚ-VPN). În 1992 devine lider al Partidului Social Democrat din Slovacia. După alegerile din acelaşi an devine membru al parlamentului, reprezentând PSDS.

Distincţii şi menţiuni: Premiul Umanist Internaţional, acordat de Uniunea Internaţională Umanistă şi Etică (1990) şi Premiul *Saharov* al Parlamentului UE (1989).

BIBLIOGRAFIE:

****Dubcek, Alexander.** Hope Dies Last: The Autobiography of Alexander Dubcek. – New York: Kodansha International, 1993.

Dubček, Alexandr. Nadeje umira posledni: Vlastni životopis Alexandra Dubčeka / Ed. Jiři Hochman; prelož. z angl.: Eva Simeckova. – Praha: Svoboda-Libertas, 1993. – 294 p., il.

***

**Alexander Dubček e Jan Palach: Protagonisti della storia europea / volume curato da Francesco Leoncini. – [S.l.]: Editura Rubbettino, 2009. – 409 p. – (Studi diplomatici).

***

Jordan, Bernd. Alexander Dubček / Bernd Jordan, Alexander Lenz // Jordan, Bernd. 100 de personalităţi ale secolului: Politicieni. – Bucureşti: ALL Educaţional, 2005. – P. 52-53.

Tismăneanu, Vladimir. [Alexander Dubček] / Vladimir Tismăneanu // Tismăneanu, Vladimir. Reinventarea politicului: Europa Răsăriteană de la Stalin la Havel / trad. de Alexandru Vlad; stud. introd.: Dan Pavel. – Iaşi: Polirom, 1997. – 286 p.

[Alexander Dubček] // Revoluţiile din 1989: Între trecut şi viitor / vol. coord. de Vladimir Tismăneanu; trad.: Cristina Petrescu şi Dragoş Petrescu. – Iaşi: Polirom, 2005. – 288 p.

***

Dragusin, Nicolae. Praga 1968, si reforma imposibilă a comunismului [Resursă electronică] / Nicolae Dragusin //http://www.romanialibera.ro/opinii/aldine/praga-1968-si-reforma-imposibila-a-comunismului-132460.html

Ripa, George Daniel. 1968: Primăvara de la Praga, zdrobită de sovietici [Resursă electronică] / George Daniel Ripa // http://www.adevarul.ro/international/ Primavara-Praga-zdrobita-sovietici_0_28799293.html

V. M.

Eugenia (Luci) LUCEZARSKI
1881 – 1955

Cântăreaţă de operă (mezzo-soprană), considerată *"o stea de primă mărime a operei europene, dar cu rădăcini în şcoala de canto basarabeană"* (S. Pojar).

S-a născut la 27/29 noiemb. 1881, în târgul dunărean Chilia, în familia unui notar. Se stinge din viaţă în 1955, la Bucureşti.

A învăţat la Liceul *Principesa Dadiani* (1897-1901), apoi la Şcoala privată de muzică a lui *Vasile Hutor* (1900-1902). Este apreciată îndeosebi de violonistul A. Verbilovici şi pianistul de origine basarabeană A. Ziloti. L-a avut ca dascăl pe V. Anenkov, absolvent al Conservatorului din Petersburg, care o invita la serate-le şi concertele sale. În anii 1902-1906 face studii la Conservatorul din Petersburg, în clasa profesoarei Natalia A. Ireţkaia, studiind vocalul.

Debutează la Petersburg, în Teatrul de operă al Casei Împăratului Nicolai II, în *Paiaţe* de P. Leoncavallo (1906). Mai târziu apare în rolul său de triumf *Carmen*. A fost solistă a unor faimoase teatre lirice precum *Teatrul Mare (Bolşoi)* din Moscova (1906-1920), unde a strălucit şi a interpretat cu măiestrie, şi cu o tehnică muzicală de excepţie în majoritatea operelor ruseşti: *Olga* în *Evgheni Oneghin*; *Polina* şi *Milivzar* în *Dama de pică* de P. Ceaikovski, *Cneaghina* în *Rusalca* de A. Dargomîjski, *Conceakovna* în *Cneazul Igor* de A. Borodin, *Marfa* în *Hovanşcina* de M. Musorgski. A fost invitată la stagiunile din Odesa, apoi la Neapole, la Teatrul *San Carlo*, păstrându-şi aceeaşi prestaţie interpretativă. De asemenea a cântat câteva stagiuni la *Opera basarabeană* din Chişinău (1920-1921). Colaborează cu diverse personalităţi ale timpului, cu dirijorii Egizio Massini, Nikolai Golovanov, Emil Kouper, Mihail Bârcă, ulterior cu numeroşi solişti precum Margareta Metaxa, Vasile Rabega, Lidia Lipkovski, Nicolae Nagacevschi, Viorica Ursuleac, Feodor Şaleapin etc. Lipsa unei perspective la baştină au făcut-o să plece din Basarabia. A cântat la Cluj (1923-1926) şi Bucureşti (1926-1932); solistă a Capelei Societăţii *Cântarea României* din Bucureşti (1932-1940). Părăsind scena, continuă să cânte în programele de cameră, activează ca pedagog.

BIBLIOGRAFIE:

Arabagiu, Radion. De la Chilia din sudul Basarabiei...: [despre vedeta Teatrului Mare din Moscova şi Operei Imperiale din Sankt Petersburg, primadona Operei Române din Cluj, Eugenia Luci-Lucezarski] / Radion Arabagiu; trad. din rusă de Vlad Pohilă // Glasul naţiunii. – 1993. – Nr. 9 (mart.). – P. 10.

Arabagiu, Radion. Carmen care ştia să te cucerească şi să te farmece: la aniversarea a 110-a din ziua naşterii primadonei de operă Eugenia Luci-Lucezarski / Arabagiu, Radion // Curierul de seară. – 1991. – 10 dec. – P. 3.

Buzilă, Serafim. Lucezarski, Eugenia / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Chişinău: Encicl. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 293.

Buzilă, Serafim. Lucezarski (Luci), Eugenia / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. - Chişinău: Museum, 1999. – P. 272-273.

Buzilă, Serafim. Lucezarschi (Luci, Lucezarskaia), Eugenia / Serafim Buzilă // Femei din Moldova: Encicl. – Chişinău: Museum, 2000. – P. 176.

Pojar, Serghei. Strălucirea magică a Eugeniei Lucezarski: [despre Eugenia Lucezarski, cântăreaţă de operă de primă mărime a operei europene, cu rădăcini în şcoala de canto basarabeană (1881-1955)] / Serghei Pojar // Moldova. Serie nouă 2008. – Nr. 6. – P. 33-25. – [Text şi în lb. engl., rusă].

Şişcan, Constantin. Evgeniâ Lučezarskaâ (1881-1955) / Constantin Şişcan, Serghei Pojar // Moldavsko-russkie vzaimosvâzi v isskustve v licah i personaliâh (XVIII- I polovina XX vv.). – Chişinău, 2009. – P. 328-329.

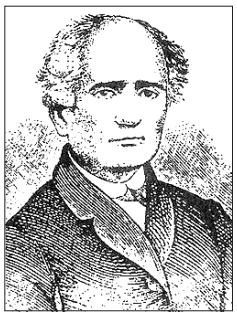

Alexandru HÂJDĂU (HASDEU)
1811 – 1872

Cărturar, prozator, poet, filozof român din Basarabia.

S-a născut la 30 noiemb. 1811, la Mişiurineţ-Cremeneţ, Ucraina. A decedat la 9 noiemb. 1872, la Cristineşti, jud. Hotin. A fost tatăl lui B.P. Hasdeu.

Studii la pensionatul pentru copii de nobili de pe lângă Seminarul Teologic din Chişinău (1822-1828), apoi la Facultatea de Drept a Universităţii din Harkov (1829-1832), unde studiază dreptul, filologia şi ştiinţele fizico-matematice. Audiază prelegeri şi la universităţile din München şi Heidelberg.

Revenit la Chişinău, a fost numit revizor secund al Comitetului de tutelă al coloniştilor din sudul Rusiei. În anii 1833-1834 activează funcţionar în cancelaria guvernatorului Basarabiei, în calitate de tutore de onoare. A fost profesor de limbă şi literatură rusă, logică, statistică la gimnaziile din Viniţa (1840-1842) şi Kameneţ-Podolsk (1842-1843). A abandonat învăţământul, practicând până în 1872 avocatura. Domeniul de activitate a fost variat: ştiinţă, drept, filozofie, folcloristică, istorie, literatură, sociologie. A fost primul popularizator al folclorului românesc în mediul de limbă rusă. Traduce şi publică în revistele ruse *Vestnik Evropy, Teleskop*, *Molva*, numeroase creaţii populare din spaţiul românesc, însoţite de comentarii de ordin istorico-literar şi etnografic: *Două cântece moldoveneşti* (1830); *Cântece populare româneşti* (1833); *Cântec popular românesc* şi *Dumă populară românească* (1835). Debutează în 1830, cu proza *Duca. Legendă moldovenească*, mai apoi ataşând la această lucrare nuvelele *Dabija* şi *Hâncul*, pe care le traduce şi le publică în revista *Columna lui Traian* sub titlul *Domnia Arnăutului* (1871). În 1835, a editat lucrarea *Literaţii basarabeni*, în care prezintă informaţii inedite despre C. Stamati, A. Donici, I. Hâjdău etc. A publicat şi articole filozofice: *Despre calitatea poeziei divine* şi *Despre scopul filozofiei*. A publicat câteva lucrări despre filozoful şi poetul iluminist ucrainean Gr. Skovoroda: *Socrate şi Skovoroda* (1833); *Grigori Varsava Skovoroda* (1835); una din principalele lucrări filozofice *Problema timpului nostru* (1838) tratează rolul culturii în societate, autorul expunând probleme filozofice ale istoriei. De sub pana lui au ieşit numeroase poezii, pentru care sunt caracteristice, ca şi pentru proză, coloritul autohton şi tematica naţională.

S-a preocupat şi de botanică, întocmind un studiu privitor la *Flora Basarabiei*. A publicat, în Buletinul Societăţii Agricole din Sudul Rusiei, un articol cu privire la întocmirea clasificării idiomatice a plantelor ce cresc liber şi a celor cultivate în regiunea Basarabiei, subliniind semnificaţia şi importanţa cunoaşterii denumirii populare ale plantelor.

A fost membru fondator (1866) şi membru de onoare al Societăţii Filologice Române (în viitor Academia Română, 1869). C. Stamati afirma că Al. Hâjdău a fost *„un al doilea Cantemir”*.

A se vedea şi art. din *Calendarul bibliotecarului 1997*. – Chişinău: BN RM, 1996. – P. 261-263; *Calendar Naţional 2001*. – Chişinău: BN RM, 2000. – P. 285-286.

BIBLIOGRAFIE:

Hâjdeu, Alexandru. Clipe de inspiraţie / Alexandru Hâjdeu. - Bucureşti: Litera Internaţional, 2004. - 248 p

***Hâjdău, Alexandru.** Domnia Arnăutului: proză, poezie, publicistică / Alexandru Hâjdău. – Chişinău: Lit. Artistică, 1987. – 158 p.

***

Moştenirea literar-spirituală a dinastiei de cărturari Hâjdău-Hasdeu în bibliotecile chişinăuene : Catalog-Bibliografie / ed. îngrijită de Lidia Kulikovski; alcăt.: Clara Balmuş, Pavel Balmuş; Bibl. Mun. “B.P. Hasdeu”. – Chişinău: Elan Poligraf, 2007. - 190 p.

Pro Fide et Patria: Contribuţii la studierea vieţii şi activităţii membrilor familiei Hâjdău-Hasdeu. Fasc. 1 / selecţ., pref. şi îngrijirea textelor de Pavel Balmuş. – Chişinău: Epigraf, 2002. – 255 p.

* * *

***Borşci, Dmitri.** Alexandru Hâjdău / Dmitri Borşci. – Chişinău: Cartea Moldovenească, 1979. – 87 p.

Dabija, Nicolae. Recuperarea unui clasic: [Alexandru Hâjdău (1812-1872)] / Nicolae Dabija // Lit. şi arta. – 2004. – 29 ian. – P. 1.

Eremia, Anatol. Hâjdău, Alexandru / Anatol Eremia Chişinău: Encicl. – Chişinău: Museum, 1997. – P. 243-244.

Grecov, Iurie. Hâjdău, Alexandru / Iurie Grecov // Grecov, Iurie. România în chipuri. – Chişinău: Ed. Uniunii Scriitorilor, 2000. – P. 81-82.

Hâjdău, Alexandru // Dicţionar de istorie: ed. a 2-a revăzută şi adăugită. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 197.

Hâjdău, Alexandru // Dicţionarul general al literaturii române (E/K). – Bucureşti: Univers Encicl., 2005. – P. 479-480.

Hâjdău, Alexandru // Prezenţe basarabene în spiritualitatea românească (sec. al XIX-lea, prima jum. a sec. al XX-lea). Dicţ. – Chişinău: Civitas, 2007. – P. 155-157.

Hâjdău, Alexandru // Russkaâ literatura Moldovy v licah i personaliâh (XIX-načalo XXI vv.): Biobibliografičeskij slovar’-spravočnik. – Chişinău, 2003. – P. 106-107.

Nazar, Valeriu. Hâjdău, Alexandru / Valeriu Nazar // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2010. – Chişinău: Prut Internaţional, 2010. – P. 290-292. – [Semnat: V.N.].

Rusu, Dorina N. Hasdeu (Hâjdeu), Alexandru / Dorina N. Rusu // Rusu, Dorina N. Membrii Academiei Române (1866-2003): Dicţ. – Bucureşti: Ed. Encicl.; Ed. acad. Române, 2003. – P. 373.

Vartic, Andrei. Enigmele adânci ale lui Alexandru Hâjdău / Andrei Vartic // Dacia literară. – 2005. – Nr. 2. – P. 10-12; Nr. 3. – P. 16-18.

M. P.

CALENDAR NAȚIONAL

DECEMBRIE

2011

Joi	1
Vineri	2
Sâmbătă	3
Duminică	4
Luni	5
Marți	6
Miercuri	7
Joi	8
Vineri	9
Sâmbătă	10
Duminică	11
Luni	12
Marți	13
Miercuri	14
Joi	15
Vineri	16
Sâmbătă	17
Duminică	18
Luni	19
Marți	20
Miercuri	21
Joi	22
Vineri	23
Sâmbătă	24
Duminică	25
Luni	26
Marți	27
Miercuri	28
Joi	29
Vineri	30
Sâmbătă	31

65 de ani de la naşterea tenorului **Vladimir Zaklikovski** (1 dec. 1946).

80 de ani de la naşterea **Zinaidei K. Circova**, scenaristă, regizoare, autoare de romane istorice, de origine rusă (2 dec. 1931 -- 30 sept. 2009).

125 de ani de la naşterea lui **Karl Manne Georg Siegbahn,** fizician suedez, laureat al Premiului Nobel pentru fizică (3 dec. 1886 – 26 sept. 1978).

70 de ani de la naşterea lui **Iaroslav Mironenco**, profesor universitar, muzicolog şi doctor habilitat în studiul artelor (3 dec. 1941).

60 de ani de la naşterea interpretei de muzică populară **Zinaida Julea** (3 dec. 1951). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 290.

880 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Omar Khayyam**, poet, matematician, fizician, astronom şi filozof persan (18 mai./iun. 1048 - 4 dec. 1131).

70 de ani de la naşterea poetului şi traducătorului **Ion Vieru** (7 dec. 1941). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 293-294.

100 de ani de la naşterea lui **Grigorie Marcu**, teolog, preot şi profesor român (7 dec. 1911 - 21 ian. 1987).

90 de ani de la naşterea actriţei de teatru şi film **Ecaterina Cazimirov** (8 dec. 1921). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 294-295.

150 de ani de la naşterea primului regizor de film francez **Georges Méliès** (8 dec. 1861 - 21 ian. 1938).

65 de ani de la naşterea lui **Virgil Percec**, chimist american de origine română, membru de onoare al Academiei Române (8 dec. 1946).

100 de ani de la naşterea lui **Ilie Grămadă**, profesor, filozof, istoric şi eseist român (10 dec. 1911 - 11 aug. 1999).

75 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Luigi Pirandello**, dramaturg, prozator, poet şi eseist italian, creatorul teatrului modern european, laureat al Premiului Nobel pentru literatură (28 iun. 1867 - 10 dec. 1936). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 375.

125 de ani de la naşterea actorului american de origine engleză **Victor McLaglen** (11 dec. 1886 - 7 noiemb. 1959).

75 de ani de la naşterea poetului şi traducătorului **Ion Iachimov** (12 dec. 1936 – 12 sept. 1996).

160 de ani de la naşterea lui **Ion C. Suruceanu**, arheolog şi colecţionar, fondatorul Muzeului de Antichităţi din Chişinău, membru de onoare al Academiei Române (13 dec. 1851 - 18 noiemb. 1897). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 304-305.

100 de ani de la naşterea lui **Trugve Haavelmo**, economist norvegian, laureat al Premiului Nobel în economie (13 dec. 1911 - 28 iul. 1999).

75 de ani de la naşterea **Luizei Iantzen**, artist plastic, decorator şi ceramist (14 dec. 1936).

60 de ani de la naşterea ziaristului şi publicistului **Alexandru Manoil** (14 dec. 1951).

60 de ani de la naşterea cântăreţului de muzică folk şi chitaristului **Iurie Sadovnic** (14 dec. 1951). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 301-302.

50 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Auguste Baillayre**, pictor, scenograf, grafician şi profesor, de origine franceză (1 mai 1881/ alte date 1879 - 16 dec. 1961). A se vedea şi art. din CN 2006, p. 131-132.

100 de ani de la naşterea arhitectului **Robert Kurţ (Curţ)** (17 dec. 1911 - 24 apr. 1980). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 303.

100 de ani de la înălţarea **Casei Arhiepiscopale din Chişinău** (18 dec. 1911). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 304.

165 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Veniamin Costache**, cărturar, compozitor şi traducător român, mitropolit al Moldovei (20 dec. 1768 - 18 dec. 1846). A se vedea şi art. din CB 1993, p. 135-136; CB 1998, p. 191; CN 2006, p. 378.

100 de ani de la naşterea sculptorului italian **Robert Lardera** (Berto Lardera) (18 dec. 1911 - 1989). Considerat cel mai notabil sculptor al sec. al XX-lea.

190 de ani de la naşterea prozatorului şi romancierului francez **Gustave Flaubert** (21 dec. 1821 - 8 mai 1880). Considerat romancier notoriu din sec. al XIX-lea şi întemeietor al romanului modern, fondator al realismului critic francez, părinte al naturalismului. A se vedea şi art. din CN 2001, p. 299-300; CN 2005, p. 123.

175 de ani de la naşterea lui **Mili A. Balakirev**, pianist, dirijor şi compozitor rus (21 dec. 1836 - 16 mai 1910).

415 ani de la stingerea din viaţă a lui **Petru Movilă**, mitropolit al Kievului, teolog şi cărturar umanist de origine română (21 dec. 1596/1596 - 22 dec. 1646). A se vedea şi art. din CB 1996, p. 189-191; CN 2006, p. 380-381.

55 de ani de la stingerea din viaţă a poetului român **Nicolae Labiş** (2 dec. 1935 - 22 dec. 1956). A se vedea şi art. din CN 1995, p. 124-126; CB 1996, p. 194-195; CN 2005, p. 342-343.

70 de ani de la naşterea lui **Ştefan Tudor (Melnic)**, poet, prozator şi publicist (24 dec. 1941).

520 de ani de la naşterea lui **Ignaţiu (Ignacio) de E Loyola**, preot spaniol, fondator al Societăţii lui Iisus, cunoscută sub numele Ordinul Iezuiţilor (24 dec. 1491 – 31 iul. 1622). Acest ordin a fost recunoscut pentru activitatea din domeniul educaţiei (a fondat şcoli şi universităţi, fixând noi standarde în educaţie).

75 de ani de la naşterea lui **Iuliu Cârchelan**, poet, prozator şi traducător (25 dec. 1936). A se vedea şi art. din CB 1996, p. 192-193.

170 de ani de la naşterea lui **Vladimir Repta**, profesor de teologie devenit mitropolit al Bucovinei, membru de onoare al Academiei Române (25 dec. 1841 - 24 apr. 1926).

70 de ani de la naşterea lui **Ioan Alexandru** (**Ion Şandor**), poet, publicist, eseist şi om politic român (25 dec. 1941 -- 16 sept. 2000). A fost membru fondator şi vicepreşedinte al PNŢCD, deputat în legislatura 1990-1992 şi senator PNŢCD de Arad în legislatura 1992-1996. În legislatura 1990-1992 a fost membru în grupul de prietenie cu Polonia. A se vedea şi art. din CN 2001, p. 305-306.

220 ani de la naşterea matematicianului şi inginerului mecanic englez **Charles Babbage** (26 dec. 1791 – 18 oct. 1871). A fost cel dintâi care a imaginat o maşină de calculat programabilă, asemănătoare computerelor din ziua de azi, numit „părinte" al informaticii.

85 de ani de la naşterea scriitorului de limbă rusă din Republica Moldova **Nikolai Savostin** (27 dec. 1926). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 307-308.

440 de ani de la naşterea lui **Johannes Kepler**, matematician, astronom şi naturalist german (27 dec. 1571 - 15 noiemb. 1630). A se vedea şi art. din CN 2005, p. 318-319.

90 de ani de la naşterea profesorului universitar, doctor habilitat în ştiinţe agricole **Neonila Nicolaev** (28 dec. 1921).

60 de ani de la naşterea poetului şi criticului literar **Ştefan Hostiuc** (28 dec. 1951). A se vedea şi art. din CN 2001, p. 309-310.

75 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Toma Ciorbă**, medic, reprezentant de seamă al vieţii sociale din Basarabia şi organizator al ocrotirii sănătăţii (15 ian. 1864 - 30 dec. 1936). A se vedea şi art. din CN 2004, p. 26-27.

65 de ani de la naşterea pictoriţei **Inesa Ţâpin** (31 dec. 1946).

535 de ani de la stingerea din viaţă a lui **Vlad Ţepeş**, domn al Ţării Româneşti (noiemb./dec. 1431 - dec. 1476). A se vedea şi art. din CB 1998, p. 196-197.

Zinaida CIRCOVA-GHIBU
1931-2009

Romancieră, eseistă, regizor şi scenaristă de film de expresie rusă.

S-a născut la 2 dec. 1931, în localitatea Temleak, reg. Kurgan, Rusia. Se stinge din viaţă la 29 sept. 2009, la Chişinău.

A absolvit Facultatea de Jurnalism de la Universitatea de Stat din Leningrad (1955) şi Facultatea de Scenaristică a Institutului de Cinematografie din Moscova (VGHIK). După o perioadă de activitate la mai multe ziare din Murmansk (1952-1968), se stabileşte cu traiul la Chişinău. În perioada anilor 1968 şi 1982 a fost redactor şi scenarist de film documentar la studioul *Moldova-film*. În 1971 a debutat cu filmul de animaţie *Puiul de cocostârc*.

Este coautoare de scenarii pentru filme artistice: *Ofiţer în rezervă,* 1973 şi *Găseşte potcoava fericirii,* 1983, ambele în colab. cu soţul, Nicolae Ghibu; *Să fie vina mea*, 1992 ş.a. A semnat scenarii pentru cca 30 de filme documentare, inclusiv: *Fraţii Moscalenco* (1983), *Omul care n-a vrut să se filmeze*; *Vasiluţa, Virineia şi Maria*; *Vera* (coaut.) (1984), *Griji de neamânat* (1985), *Demisia n-a fost acceptată* (1986), *Salut din anii 1937, 1949 şi…* (1988); *Deţinutul politic R-866* (1989); *Cuceritorii Siberiei* (1990**)** şi *Să luăm aminte*, care a fost apreciat la mai multe festivaluri internaţionale de film (2007). Scenarii pentru filmele de animaţie: *Andrieş*, *Povestea unui vânător* (1976), *Viforul negru* (1981), *Doua izvoare* (1983) ş.a.

Autoare a treisprezece romane istorice, dintre care unsprezece au apărut la edituri din Moscova, inclusiv *Maria Cantemir. Blestemul vizirului* (2006). A publicat nuvele şi peste două sute de articole, în revistele *Oktâbr'*, *Dnestr, Kodry*, şi în ziarele *Polârnaâ zvezda, Izvestiâ, Pravda etc.*

Membru al Uniunilor Cineaştilor din Moldova şi din Rusia.

Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova şi din Federaţia Rusă.

Distincţii: *Om Emerit* (2002) şi medalia *Meritul Civic* (2006).

BIBLIOGRAFIE:

****Čirkova, Zinaida.** Mariâ Kantemir. Proklâtie vizirâ / Zinaida Čirkova. – [Moskva]: Ast; Astrel'; Tranzitkniga, 2006. – 528 p.
Rec.: David, Eugenia. Maria, fiica principelui Dimitrie / Eugenia David // Săptămîna – 2008 . – 8 aug. – P. 13.

Čirkova, Zinaida. Sof'â Grečanka i Elena Vološanka: Svekrov' i nevesta: Ist. roman / Zinaida Čirkova. – Chişinău: Bons Offices, 2009. – 505 p.; il.

****Čirkova, Zinaida.** Ukradennyj tron / Zinaida Čirkova. – Moskva: Armada, 1998. – 410 p.

****Čirkova, Zinaida.** Vokrug trona Ekateriny Velikoj / Zinaida Čirkova. – [Moskva]: Ast; Astrel'; Harvest, 2001. – 480 p.

****Čirkova, Zinaida.** Volynskij. Kabinet-ministr Artemij Volânskij / Zinaida Čirkova. – [Moskva]: Ast, 2003. – 542 p.

****Čirkova, Zinaida.** Zvezda pečal' nogo sčast'â / Zinaida Čirkova. – [Moskva]: Èksmo-Press, 2001. – 544 p.

***

Čirkova, Zinaida. Vse Zinaidy trudâgi: interv'û s moldavskoj pisatel'nicej / Zinaida Čirkova; besedovala: Natal'â Rozamirina // Argumenty i fakty (Moldova). – 2009. – Nr. 33. – P. 19.

***

Ânvareva, Svetlana. Ona pisala, kak dyšala / Svetlana Ânvareva // Russkoe slovo. – 2009. – 9 oct. – P. 5.

Daševskij, Oleg. Mašina vremeni Zinaidy Čirkovoj / Oleg Daševskij // Vremâ: Ežened. gaz. – 2008. – 23 iul. – P. 6.

Ghibu, Nicolae. Ee lučistyj sled / Nicolae Ghibu // Nezavisimaâ Moldova. – 2009. – 6 noiemb.;
[Resursă electronică] //http://www.nm.md/daily/article/2009/11/06/0902.html

Ghibu, Nicolae. Èto pečal'naâ povest' o moej boli i moej čudovišnoj naivnosti [interviu cu regizorul despre Z. Circova] / Nicolae Ghibu; bral interv'û: Ûrij Tišenko] // Nezavisimaâ Moldova. – 2010. – 29 sept. – P. 3, 4 ; 30 sept. – P. 3, 4.
[Pisatel'nica Zinaida Čirkova] // Argumenty i fakty (Moldova). – 2009. – Nr. 41. – P. 31.

Rozamirina, Nataliâ. Zinaida Čirkova – o Marii Kantemir i care Petre / Nataliâ Rozamirina // Moldova. Ser. nouă. – 2008. – Nr. 11/12. – P. 38-39.

Solov'eva, Tat'âna. Redkij duèt / Tat'âna Solov'eva // Kišinevskij obozrevatel'. – 2010. – 7 oct. – P. 14.

Tišenko, Ûrij. Romanistka / Ûrij Tišenko // Nezavisimaâ Moldova. – 2008. – 18 iul.

Zinaida JULEA
1951

Cântăreaţă de muzică populară. Artistă a poporului.

S-a născut la 3 dec. 1951, la Hârbovăţ, jud. Chişinău.

Şi-a făcut studiile la şcoala medie de muzică *Ştefan Neaga* (1973-1977), cu Vladimir Achimov (dirijat coral). Urmează studiile la Institutul de Arte din Chişinău (1988-1993), cu Vasile Stratulat (regie manifestări culturale).

Este solistă în orchestrele de muzică populară *Fluieraş* (1968-1991) şi *Mugurel* (din 1991) ale Filarmonicii Naţionale. A evoluat alături de N. Sulac, S. Lunchevici, V. Copacinschi, I. Dascăl, T. Ciobanu, Gh. Eşanu, P. Zaharia, S. Brânzilă etc. A înregistrat la Radiodifuziunea Naţională muzică populară şi uşoară: *Un medalion*, *Lume, lume, Drum la vale şi drum la deal*, *E trist poetu-n faţa mării* etc.

Repertoriul cântăreţei cuprinde doine, cântece de petrecere, romanţe, balade. Interpretează şi cântece populare spaniole, ruse, ucrainești, kazahe, armene, mexicane, arabe şi ale altor popoare. A înregistrat discuri la Firma *Melodia* din Moscova.

Discografie: *Moldovă, pământ cu flori*, *Porumbei cu pene albe*, *Ia mai cântă-mi, cucule, Pe ulița satului, Of, leliță Mărioară*, *Unde cântă moldovenii* etc.

Filmografie: *Cântă Zinaida Julea* (Telefilm-Chișinău, 1986). Împreună cu Orchestra *Fluieraș* a realizat numeroase turnee în țară și peste hotare.

Artistă Emerită (1976) și *Artistă a Poporului* din Republica Moldova (1993). *Meritul civic* (1993). *Ordinul Republicii* (1998).

A se vedea și articolul din *Calendar Național 2001*. – Chișinău, 2000. – P. 290-291.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Julea, Zinaida. Alerg mereu după cel mai frumos cântec pe care încă nu l-am cântat: [interviu cu interpreta de muzică populară Zinaida Julea] / consemnare: Olga Alerguș // Săptămîna. – 2003. – 26 dec. - P. 25-26.

Julea, Zinaida. Am cântat iubirea voastră, crezând că pe-a mea o cânt: [interviu cu cântăreața Zinaida Julea] / consemnare: Liliana Popușoi // Flux: cotid. naț. – 2004. – 8 ian. - P. 4.

Julea, Zinaida. Capul sus, pieptunainte! / Zinaida Julea // Capitala. – 2007. – 7 dec. – P. 15.

Julea, Zinaida. Fac niște cântece care mi-aș dori să reziste în timp: [interviu cu interpreta de muzică populară Zinaida Julea] / consemnare: Nicolae Roibu // Timpul. – 2008. – 7 iul. – P. 8.

Julea, Zinaida. Trebuie să știi să trăiești o romanță: [interviu cu interpreta de muzică populară Zinaida Julea] / consemnare: Liliana Popușoi // Flux: ed. de vineri. – 2004. – 30 ian. – P. 7.

***

Batcu, Ion. Cântecul Zinaidei Julea e o sărbătoare / Ion Batcu // Lit. și arta. – 2006. – 30 noiemb. – P. 6.

Julea, Zinaida // Femei din Moldova: Encicl. - Chișinău: Museum, 2000. – P. 157-158.

Popușoi, Liliana. Zinaida Julea: [portret de familie] / Liliana Popușoi // Flux continuu: ed. de vineri. – 2008. – 22 febr. – P. 12.

Teleșcu, Ilie. Lume, nu mă judeca: [Zinaida Julea] / Ilie Teleșcu // Moldova suverană. - 2006. – 11 ian. – P. 4.

Urschi, Gheorghe. Zinaida Julea / Gheorghe Urschi // VIPmagazin. – 2007. – oct. – P. 48.

Zinaida Julea // Timpul. – 2006. – 1 dec. – P. 3. – (Omul săptămânii).

M. Ș.

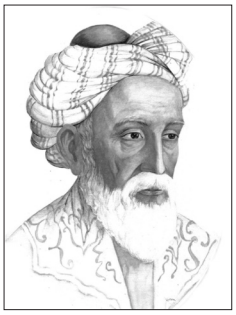

Omar KHAYYAM
1048 – 1131

Matematician, fizician, astronom, poet și filozof persan, mare umanist al vremii, este una dintre notorietățile universale. S-a impus ca celebru savant al Evului Mediu oriental.

S-a născut la 18 mai (după alte surse, la 18 iunie) 1048, în or. Neishabur, din provincia persană Khorasan, din nordul Iranului actual. A decedat la 4 dec. 1131.

Despre viața lui nu se știu prea multe lucruri. A făcut studii temeinice în celebrul medreseh (colegiu) din orașul natal. A fost directorul observatorului din Ispahan. A prezidat grupul celor opt astronomi care au efectuat reforma calendarului musulman (1074), acesta fiind mai exact și mai timpuriu decât calendarul nostru, gregorian. A fost astronomul și medicul oficial al curții regale. Cariera sa a fost asigurată de cunoștințe, profunde și vaste, de facultăți geniale, care au permis realizarea unor descoperiri științifice în diferite domenii. Ca matematician a devenit cunoscut descoperind metoda de a rezolva ecuații algebrice de ordin superior. A descoperit, cu șase secole înaintea savantului Blaise Pascal, triunghiul lui Pascal. A fost astronom de excepție. În 1073, a fost invitat de sultanul Malik-Șah al-Seljuk, să construiască și să opereze un observator astronomic împreună cu un grup de alți distinși astronomi. Ca rezultat el calculează cu o precizie absolută durata unui an solar la 365, 24219858156 de zile, introducând anul bisect. Această măsurătoare are o precizie mai mare decât calendarul pe care-l folosim în prezent. A fost adeptul sufismului, curent islamic, mistic și ascetic, care pune accentul pe experiența interioară. Sub conducerea unui ghid spiritual, sufiștii practicau invocarea lui Dumnezeu. Astfel, poemele sale reflectă concepțiile scriitorului, care se declara credincios, dar nu practicant al religiei, considerând că legătura spirituală dintre om și Creator poate fi directă, dar nu neapărat în lăcașuri sfinte și prin intermediari. Este considerat autor a 14 tratate, care au fost traduse în mai multe limbi europene. Dintre acestea amintim tratatul de algebră *Demonstrații de probleme de algebră*; *Tratatul asupra dificultății definițiilor lui Euclid*, restul scrierilor științifice sau filozofice s-au pierdut.

Creația umanistului și enciclopedistului oriental cuprinde, pe lângă tratate științifice, și opera beletristică, foarte prețuită în Iran, în primul rând *Cartea Anului Nou,* consacrată tradițiilor musulmane de sărbătorire a Anului Nou. În a doua parte a vieții, scrie o culegere de 170 de poeme (catrene), numite în persană *Robaiyate* (sau: *Rubaiate*), puternic influențate de poziția sa filozofică cât și de condițiile sociale și ascendența religiei islamice. Versurile poetului au fost traduse în foarte multe limbi și în mai multe variante, între original și traducere existând adesea divergențe esențiale. Unele dintre catrene lui Khayyam au fost cenzurate de regimul iranian teocratic, pe motivul unor "viziuni liberale" asupra islamului, altele fiind considerate drept antireligioase și imorale. Prin robaiyate însă, O. Khayyam a dobândit o impresionantă popularitate nu numai în patria sa, fiind tradus în numeroase limbi, respectiv, țări din Europa, Asia, America, Africa.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Khayyam, Omar. Catrene / Omar Khayyam. – Iași: Junimea, 1993. – 80 p.

Khayyam, Omar. Rubaiate: Robaiates / Omar Khayyam. – București: Alcor Edimpex, 1996. – 72 p.

* * *

Popa, George. Rubãiyãtele lui Omar Khayyãm / George Popa. – Iași: Timpul, 1999. – 139 p.

***Sultanov, Șamil.** Omar Khayyam / Șamil Sultanov, Kamal Sultanov; trad. și prefață: Vlad Pohilă; trad. robaiyatelor: Vsevolod Cernei. – Chișinău: Cartea Moldovenească, 1989. – 362 p. – (Col. "Oameni de seamă").

* * *

***Pohilă, Vlad.** Cuvânt-înainte: [despre viața și opera lui Omar Khayyam] / Vlad Pohilă // Șamil Sultanov, Kamal Sultanov. Omar Khayyam. – Chișinău: Cartea Moldovenească, 1989. – P. 3-16.

* * *

Omar Khayyam // 100 de scriitori notorii ai lumii: viaţa, activitatea, opera. – Chişinău: Epigraf, 2006. – P. 389-390.

M. Ş.

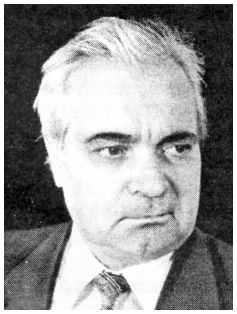

Ion VIERU
1941

Poet şi traducător.

S-a născut la 7 dec. 1941, la Pelinia, jud. Bălţi.

A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii de Stat din Moldova (1965).

Este redactor literar la Radiodifuziunea Naţională (1966-1972); redactor literar la editurile *Lumina* şi *Literatura Artistică* (1972-1983); redactor, şef de sector la Comitetul de Stat pentru edituri, poligrafie şi comerţul cu cărţi (1984-1996); redactor la Biroul de propagare a literaturii de pe lângă Uniunea Scriitorilor (1986-1992): şef de secţie, apoi consilier la Uniunea Scriitorilor din Moldova (din 1992). Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1972). Membru al Uniunii Scriitorilor din România (1996).

Debut editorial în 1969 cu placheta de versuri *O palmă de cer,* urmată de alte volume de poezii: *Ploile dorului* (1972); *Dincolo de ferestre* (1976), *Autografe în câmp* (1981), *Întreaga iubire* (1984), *La părinţi* (1989), *Cer şi pământ* (1991), *Aici pe pământ* (1998), *Prin valuri* (2001). A scris şi pentru copii: *Pomul* (1978), *Cântă-mi ciocârlie* (1979), *Soneria* (1985). *Maestru al literaturii* (1999). Laureat al Ligii culturale a românilor de pretutindeni pentru volumul de versuri *Aici pe pământ* (1999).

A se vede şi articolul din *Calendar Naţional 2001.* – Chişinău, 2000. – P. 293-294.

BIBLIOIGRAFIE SELECTIVĂ:

Vieru, Ion. Aici pe pământ: versuri / Ion Vieru. – Chişinău: Prometeu, 1998. – 112 p.

Vieru, Ion. Cer şi pământ / Ion Vieru. – Chişinău: Hyperion, 1991. – 336 p.

Vieru, Ion. Prin valuri: versuri / Ion Vieru. – Chişinău: Prometeu, 2001. – 224 p.

Rec. : Buru, Nicolae. Poetul ţărânii de acasă / Nicolae Buru // Flux: cotid. naţ. – 2002. – 3 iul. – P. 4.

Rec. : Dinescu, Viorel. Fântânile satului / Viorel Dinescu // Lit. şi arta. – 2002. – 12 dec. – P. 5.

* * *

Ciocanu, Anatol. Vieru, Ion / Ion Ciocanu // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2010. – Chişinău: Prut Internaţional, 2010. – P. 575-576.

Ciocanu, Ion. Ion Vieru: [creaţia lui Ion Vieru] / Ion Ciocanu // Viaţa Basarabiei: serie nouă. – 2006. – Nr. 3/4. – P. 96-103.

Ciocanu, Ion. Vieru, Ion / Ion Ciocanu // Ciocanu, Ion. Scriitori de ieri şi de azi. – Chişinău: Litera Internaţional, 2004. – P. 343-351.

Melniciuc, Ion. Floare de câmp - poetul Ion Vieru la 60 de ani de la naştere / Ion Melniciuc // Lit. şi arta. – 2006. – 6 dec. – P. 5.

Negriş, Alexandru. Legământ: [poetul Ion Vieru] / Alexandru Negriş // Capitala. – 2001. – 8 dec. – P. 8.

Vieru, Ion // Iubire de metaforă: De la Petru Zadnipru la Svetlana Corobceanu: O antologie a poeţilor absolvenţi ai Universităţii de Stat din Moldova. vol. 1. – Chişinău: Pontos, 2001. – P. 226-270.

Vieru, Ion // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor şi adolescenţilor: Dicţ. biobibliogr. – Chişinău: Prut Internaţional, 2004. – P. 422-425.

M. Ş.

Ecaterina CAZIMIROV
1921

Actriţă de teatru şi cinema.

S-a născut la 8 dec. 1921, la Doibani, Dubăsari.

Urmează şcoala de cultură generală, apoi Şcoala de Artă Teatrală din Odesa (1936-1939), după care se încadrează în trupa Teatrului Moldovenesc Muzical-Dramatic din Tiraspol (actualmente Teatrul Naţional *Mihai Eminescu).* Debutează în rolul Belosovei din spectacolul de diplomă *Miresele bogate* de A. Ostrovski (1939). A realizat rolurile: Sanea din *Urmaşii* de I. Iankovski (1940); Cherubino din *Nunta lui Figaro* de P. Beaumarchais (1941). În anii războiului (1941-1943) face parte din Ansamblul Moldovenesc de cântece şi dansuri *Doina*, participând la diverse programe artistice, pregătite şi prezentate pentru ostaşi. Revine în trupa teatrului evacuat, în or. Marî, Turkmenistan (1943), participând la noi spectacole.

După război palmaresul actriţei cuprinde eroine lirice, eroice şi romantice din dramaturgia clasică: Beatrice, *Slugă la doi stăpâni* de C. Goldoni (1948); Zoe, *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale (1952); Sânziana, *Sânziana şi Pepelea* de V. Alecsandri (1956); Ana Andreevna, *Revizorul* de N. Gogol (1972); Margareta Aurelievna, *Cântec de leagăn pentru bunici* de D. Matcovschi (1977) etc.

Se produce în filmele: *Leana, Zece ierni pe o vară* etc. Participă la diverse festivităţi şi decade artistice. A avut numeroase turnee la Riga, Tallinn, Vilnius, Kiev, Odesa, Cernăuţi, Moscova, Iaşi, Bacău, Piatra-Neamţ etc. A conlucrat cu mai mulţi regizori de teatru: V. Gherlac, N. Aroneţchi, V. Cupcea, V. Apostol ş. a A îmbogăţit istoria artei cinematografice moldoveneşti, colaborând la crearea numeroaselor pelicule artistice cu regizorii: Vl. Ioviţă, E. Loteanu, V. Pascaru, V. Gagiu etc.

Insigna de onoare (1949); Artistă a poporului din RSSM (1960). A fost decorată cu ordinele: *Drapelul Roşu de Muncă* (1960). Medalia *Meritul Civic* (1994).

Deputat al Sovietului Suprem al RSSM de legislatura a cincea.

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001.* – Chişinău, 2000. – P. 299-295.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Cazimirov, Ecaterina // Femei din Moldova: Encicl. – Chişinău: Museum, 2000. – P. 64-65.

Morăraş, Mihai. Parcă-s două lebede / Pe o apă repede...: [Artiştii Poporului Constantin Constantinov şi Ecaterina Cazimirov] / Mihai Morăraş // Capitala. – 2001. – 29 dec. – P. 12.

Negriş, Alexandru. Dreptul la neuitare: [actriţa Ecaterina Cazimirov]/ Alexandru Negriş // Capitala. – 2001. – 12 dec. – P. 4.

Proca, Ion. Cel de-al treisprezecelea din cei nouăsprezece: [dinastia de artişti Constantinov: Constantin Constantinov, Ecaterina Cazimirov, Constantin Constantinov jr-sculptor, Eleonora Constantinov-regizor] / Ion Proca // Glasul naţiunii. – 2008. – 1 febr. – P. 6.

M. Ş.

Ion IACHIMOV
1936 – 1996

Poet, publicist, traducător.

S-a născut la 12 dec. 1936, la Coteala-Briceni, jud. Edineţ. A decedat la 12 sept. 1996, la Chişinău.

A absolvit Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Filologie, specializarea Limba şi literatura română (1965). A fost redactor-şef la Televiziunea Naţională, conducând mai întâi redacţia literar-dramatică (până în 1979), apoi redacţiile Programe, Telematinal, programe pentru copii (până în 1996).

Debutează cu versuri în culegerile colective: *Armele şi porumbeii* (1967); *Cartea poeziei* (1970, 1976); *Dintre sute de catarge* (1975). Editorial a debutat cu volumul de versuri pentru copii *Casa mea* (1976), urmat de alte două volume de versuri pentru adolescenţi şi copii: *Pădurea albă* (1979) şi *Crângul cu cerbi* (1982). Semnează volumul pentru maturi *Semănătorii rămân* (1979). N-a reuşit să-şi editeze cartea pregătită pentru tipar *Linia vieţii.*

Laureat post-mortem al Concursului televizat *Antena de aur,* pentru ciclul de emisiuni *Vetrele noastre strămoşeşti.* Jurnalist Emerit din Republica Moldova.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

*** Iachimov, Ion.** Casa mea: [versuri] / Ion Iachimov. – Chişinău: Lumina, 1976. – 14 p.

*** Iachimov, Ion.** Crângul cu cerbi: [Povestiri] / Ion Iachimov. – Chişinău: Lit. Artistică, 1982. – 44 p.

*** Iachimov, Ion.** Pădure albă: [Versuri] / Ion Iachimov. – Chişinău: Lit. Artistică, 1979. – 24 p.

*** Iachimov, Ion.** Semănătorii rămân... [Versuri] / Ion Iachimov. – Chişinău: Lit. Artistică, 1979. – 50 p.

*** Iachimov, Ion.** Un dar de la moş Dănilă: Povestiri şi poveşti / Ion Iachimov. – Chişinău: Lit. Artistică, 1988. – 64 p.

***

Corlăteanu, Nicolae. O imagine vie a plaiurilor natale: [ciclul de emisiuni televizate „Vetrele noastre strămoşeşti", autor Ion Iachimov] / Nicolae Corlăteanu // Lit. şi arta. – 1997. – 6 febr. – P. 5.

Ion Iachimov // Iubire de metaforă. vol. 2. – Chişinău: USM, 2001. – P. 252-253.

M. Ş.

Iurie SADOVNIC
1951

Cântăreţ de muzică folk, chitarist.

S-a născut la 14 dec. 1951, în com. Susleni, jud. Orhei.

Îşi face studiile la şcoala din satul natal. Urmează studiile la Institutul de Arte, pe care însă nu-l termină. Activează în formaţia artistică a institutului *Haiducii,* unde s-a impus, în scurt timp, atenţiei publicului, dar şi a conducătorilor de formaţii.

A cântat în grupul *Sonor*, condus de Oleg Milştein (1974-1976), apoi în formaţiile: Mariei Codreanu (1976), *Contemporanul* (1977-1980); *Bucuria* (1980-1981). Este conducătorul formaţiei *Legenda* (1983 – 1999), cu care a întreprins turnee în Danemarca, Cehoslovacia, România, Franţa, Polonia, Ungaria, Mongolia, Germania, concertând alături de prestigioase formaţii din lume. Participă la Festivalul al XII-lea Mondial al Tineretului şi Studenţilor din Moscova (1980). A adus în scenă renumitele balade şi doine ale neamului, baladele *Mioriţa*, *Toma Alimoş*, melodii pentru adolescenţi şi copii.

Eposul eroic, cântecul civic, lirismul poeziei clasice şi contemporane stau la baza repertoriului său baladesc. Dă preferinţă cântecelor de origine populară, celor pe versuri de Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, Grigore Vieru etc., textelor proprii. Scrie versuri, compune melodii. A editat volumul de versuri: *Am să plec în codrul verde* (1999). Discografie: *Legenda* (album), *Enigmatica femeie.*

Filmografie: *La pragul drag* (Telefilm-Chişinău, 1988).

Premiul *Boris Glavan* al tineretului din Moldova (1983); Artist Emerit din Republica Moldova (1984); *Meritul Civic* (1993); Medalia *Eminescu* (2000); Premiul *Iurie Matei* (2005).

A se vedea şi articolul din *Calendar Naţional 2001.* – Chişinău, 2000. – P. 301-302.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Sadovnic, Iurie. Ce ascunde Sadovnic [Iurie] sub pălărie: [interviu cu cant-autorul Iurie Sadovnic, invitatul rubricii „Începe ziua cu "Flux"] / consemnare: Liliana Popuşoi // Flux: cotid. naţ. – 2003. – 16 dec. – P. 4.

Sadovnic, Iurie. Cu cât mai mult veţi citi, cu-atât mai mult veţi trăi: [interviu cu cântăreţul de muzică folk Iurie Sadovnic] / consemnare: Irina Nechit // Lit. şi arta. – 2001. – 27 dec. – P. 6.

Sadovnic, Iurie. De orice m-aş fi apucat, totdeauna m-am străduit să lucrez temeinic: [interviu cu cântăreţul Iurie Sadovnic] / consemnare: Otilia Brăduţeanu // Moldova şi lumea = Moldova i mir. – 2004. – Nr. 4. – P. 55.

Sadovnic, Iurie. Dimineaţa la Susleni: [versuri] / Iurie Sadovnic // Golub, Valentina. Susleni: file de ist. / Valentina Golub, T. Golub. – Chişinău, 2008. – P. 172.

Sadovnic, Iurie. Mie îmi plac tinerii, pentru că sunt ca mine!: [interviu cu interpretul Iurie Sadovnic] / consemnare: Liliana Popuşoi // Flux: ed. de vineri. – 2004. – 23 ian. – P. 8.

* * *

Batcu, Ion. O viaţă închinată sufletului şi cântecului românesc: [Iurie Sadovnic] / Ion Batcu / Lit. şi arta. – 2006. – 14 dec. – P. 1.

Belicov, Serafim. Cântecul ca destin: [interpretul de muzică folk Iurie Sadovnic] / Serafim Belicov // Moldova suverană. – 2001. – 15 dec. – P. 4.

Buzilă, Serafim. Sadovnic, Iurie / Serafim Buzilă // Buzilă, Serafim. Enciclopedia interpreţilor din Moldova. – Chişinău: Museum, 1999. – P. 383.

Calcea, Andrei. Sadovnic, Iurie / Andrei Calcea // Calcea, Andrei. Personalităţi orheiene: Dicţ. enciclop. - Chişinău: Pontos, 2003. – P. 155.

Dabija, Nicolae. Cântece pentru

supravieţuitori: [Iurie Sadovnic cântă poezia lui Grigore Vieru] / Nicolae Dabija // Lit. şi arta. – 2005. – 3 noiemb. – P. 1.

Golub, Valentina. Personalităţi suslenene: Iurie Sadovnic Valentina Golub, T. Golub. // Golub, Valentina. Susleni: file de ist. / – Chişinău, 2008. – P. 122-123, 172.

Roibu, Nicolae. „Nebunul" care l-a urmat pe Stanislavski: [interpretul de muzică folk Iurie Sadoivnic] / Nicolae Roibu // Timpul. – 2001. – 14 dec. – P. 8.

Sadovnic, Iurie // Personalităţi orheiene în domeniul culturii, artei şi literaturii: Dicţ. biobibliogr. – Chişinău: Pontos, 2008. – P. 269-274.

M. Ş.

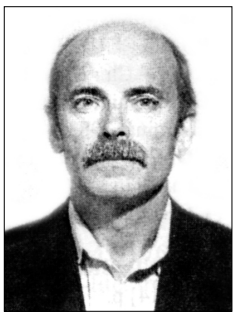

Ştefan TUDOR (MELNIC)
1941

Poet, prozator, publicist.

S-a născut la 24 dec. 1941, în s. Coreşniţa, jud. Soroca.

A absolvit Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic *Alecu Russo* din Bălţi (1964). Este profesor de limba franceză, redactor la Teleradio-Moldova (1966-1976); redactor la Comitetul de Stat pentru edituri, poligrafie şi comerţul cu cărţi (1976-1978); corespondent la revista *Scânteia leninistă* (1978-1981). Este corespondent apoi redactor-şef al revistei *Alunelul* (din 1997).

Debutează cu poezie (1958), editorial cu volumul *Casa puiului de soare* (1973), urmată de cărţile de proză: *Verde căpitan şi echipa lui* (1975); *Comandant în vacanţă de vară* (1976); *Avionul* (1980). Semnează şi alte cărţi pentru copii: *Mi-i dor de iepuraşi* (1985); *Mingea fermecată* (1988) etc. Volumul de publicistică *Satana pe pământ* (1992) este o mărturie a anilor grei de foame şi deportări, subiect la care scriitorul revine în anii următori. Multe din versurile sale, devenite texte pentru cântece, au completat reuşit repertoriul muzical pentru copii.

Laureat al premiului Uniunii Jurnaliştilor pentru cea mai valoroasă lucrare publicistică (1990). Premiul II la Concursul *Cea mai bună oglindire a drepturilor omului în mass-media* (1991).

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

*** Tudor, Ştefan.** Avionul: [povestiri] / Ştefan Tudor (Melnic). – Chişinău: Lit. Artistică, 1980. – 46 p.

Tudor, Ştefan. Băieţelul din balon: [povestire-basm] / Ştefan Tudor (Melnic). – Chişinău: Hyperion, 1991. – 64 p.

***Tudor, Ştefan.** Comandant în vacanţa de vară: povestire / Ştefan Tudor (Melnic). – Chişinău: Lumina, 1976. – 76 p.

*** Tudor, Ştefan.** Coroana de regină: versuri şi miniaturi / Ştefan Tudor (Melnic). – Chişinău: Lit. Artistică, 1989. – 64 p.

*** Tudor, Ştefan.** Mi-i dor de iepuraşi: versuri / Ştefan Tudor (Melnic). – Chişinău: Lit. Artistică, 1985. – 46 p.

Tudor, Ştefan. Poveste amară: nuvelă documentară / Ştefan Tudor (Melnic). – Chişinău: Hyperion, 1992. – 88 p.

*** Tudor, Ştefan.** Verde căpitan şi echipa lui: (povestire) / Ştefan Tudor (Melnic). – Chişinău: Lumina, 1975. – 64 p.

***

Partole, Claudia. Onestitate şi cumsecădenie: scriitoruil Ştefan Tudor la 60 de ani / Claudia Partole // Florile dalbe. – 2001. – 20 dec. – P. 8.

Ştefan, Tudor (Melnic) // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor şi adolescenţilor: Dicţ. biobibliogr. – Chişinău: Prut Internaţional, 2004. – P. 371-372.

Zbârciog, Vlad. Tudor (Melnic), Ştefan // Dicţionarul scriitorilor români din Basarabia: 1812-2010. – Chişinău: Prut Interrnaţional, 2010. – P. 535-536.

M. Ş.

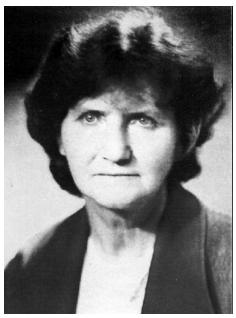

Neonila NICOLAEV
1921

Specialist în agronomie, profesor universitar, doctor habilitat în ştiinţe agricole.

S-a născut la 28 dec. 1921, la Orac, jud. Cahul.

A absolvit liceul *Principesa Dadiani* din Chişinău (1940). Urmează studiile la Facultatea de Agronomie a Institutului Agricol *M.V. Frunze* din Chişinău (1940-1945). Este asistent al Catedrei de pedologie la acelaşi institut (1945-1946). Studii de doctorat (1946-1949), susţinând, în 1949, teza de doctor în agricultură cu tema: *Vliânie plošadi pitaniâ i drugih priemov agrotehniki na urožaj kukuruzy i ego strukturu.* Susţine teza de doctor habilitat în ştiinţe agricole cu tema: *Materialy po izučeniû dejstviâ gerbicidov na važnejših sel'skohozâstvennyh kul'turah Moldavii* (1971). Asistent al Catedrei de agrotehnică a Institutului Agricol din Chişinău (1949-1958), apoi docent (1958-1974); din 1974 este profesor universitar. A exercitat şi funcţia de conducător ştiinţific al Laboratorului de combaterea buruienelor şi folosirea erbicidelor, conducând cercetările privind elaborarea şi perfecţionarea bazelor ştiinţifice şi practice de utilizare a erbicidelor în agricultura Moldovei. A fost prima care a predat timp de 14 ani disciplina *Agricultura tropicală şi subtropicală* studenţilor străini, asigurând acest curs cu lucrări metodice şi material didactic.

A implementat în producţie noi tehnologii de cultivare în asolamentele de câmp, în vii şi livezi. A adus contribuţii la studierea influenţei erbicidelor asupra proceselor biochimice şi fiziologice care au loc în plante. A formulat noţiunile de *obosealâ erbicidică a solului* (1978) şi *toxicitate a solului cauzată de buruieni* (1992). A pregătit 24 de doctori în ştiinţe agricole, printre care şapte din ţări străine: Cehoslovacia, Etiopia, Guineea etc. A publicat peste 180 de lucrări ştiinţifice, monografii, lucrări metodice, manuale în domeniile respective. Participantă la numeroase conferinţe, colocvii, simpozioane internaţionale: Franţa, România, Rusia, Ucraina etc.

Timp de 17 ani a fost membră a Consiliului de coordonare al Secţiei de agrotehnică şi chimizare a Academiei Agricole Unionale şi timp de patru ani membră a Biroului de conducere al acestui Consiliu, membră a consiliului de coordonare a instituţiilor de învăţământ superior agricol pe probleme de agrotehnică şi chimizare, membră a Societăţii de Erbologie din Sankt Petersburg, membră a Consiliului tehnico-ştiinţific al Mi-

nisterului Agriculturii al RSSM şi a Consiliului Specializat pentru susţinerea tezelor de doctorat. A fost distinsă cu Diplomă de Onoare a Sovietului Suprem al RSSM, insigna *Pentru succese eminente în ştiinţă* a Ministerului Învăţământului Superior al URSS (1977), medalia pentru activitatea ştiinţifică a studenţilor (1978).

BIBLIOGRAFIE:
Agrotehnica: Man. / Neonila Nicolaev, B. Boincean [et al.]. – Bălţi, 2006. – 297 p.
Nicolaev, Neonila. Herbologie aplicată: concepţie ecologică de combatere complexă a buruienelor în agroecosisteme / Neonila Nicolaev, Serghei Ladan. – Chişinău: Ed. Cozara, 2008. – 306 p.
Metodičeskie rekomendacii po ocenke pokazatelej vredonosnosti sočnyh rastenij v posevah soi / Neonila Nicolaev, V. Marcenco [et al.]. – Chişinău, 1996. – 63 p.
Prikladnaâ gerbologiâ: Teoretičeskie i praktičeskie osnovy / Neonila Nicolaev, G. Bucur [et al.]. – Chişinău, 2001. – 357 p.

* * *

Bucur, Gh. Neonila Nicolaev la 85 de ani / Gh. Bucur // Agricultura Moldovei. – 2007. – Nr. 1. – P. 27.
Turiţă, Sava. Neonila Nicolaev / Sava Turiţă // Turiţă, Sava. Profesorii universitari ai Universităţii Agrare de Stat din Moldova: 1933-2008: Dicţ. ist.-biogr. – Chişinău: Centrul ed. al UASM, 2008. – P. 119-120.

M. Ş.

VLAD ŢEPEŞ
1431 – 1476

Denumit şi Vlad Drăculea (sau *Dracula*, de către străini). Domnitor al Ţării Româneşti în anii 1448; 1456-1462 şi 1476. Fiu al lui Vlad al II-lea Dracul (numit aşa, deoarece făcuse parte din ordinul cavaleresc al Dragonului), guvernatorul Transilvaniei din ordinul regelui ungar Sigismund, şi nepot al marelui voievod român Mircea cel Bătrân, Vlad al III-lea Tepeş se naşte în noiemb. 1431, în fortăreaţa Sighişoarei. A fost unul dintre cavalerii cei mai străluciţi ai Europei secolului XV. A decedat în dec. 1476, înmormântat la mănăstirea Snagov.

A executat, prin tragerea în ţeapă, mulţi boieri care complotau împotriva sa şi care susţineau diferiţi pretendenţi la tron. A acţionat în vederea întăririi autorităţii domneşti şi a încetării luptelor dintre diferitele grupări boiereşti pentru putere. Porecla *Ţepeş* i s-a atribuit de pe urma execuţiilor frecvente prin tragere în ţeapă pe care le ordona. Pe plan intern a consolidat domnia, a sprijinit dezvoltarea economică şi a întărit puterea militară. În 1559 a refuzat plata tributului şi a început războiul antiotoman. În anii 1461-1462 a nimicit garnizoanele turceşti de la Dunăre. A silit pe sultanul Mehmed al II-lea, care a invadat ţara în 1462, să se retragă peste Dunăre. A fost înlăturat de la domnie în oct. 1462 de către fratele său, Radu cel Frumos, sprijinit de boieri şi de turci. Se refugiază în Transilvania, fiind întemniţat de Matei Corvin la Buda. Revenit la putere în 1476, cu sprijinul lui Ştefan cel Mare, guvernează câteva luni, la scurt timp este ucis.

Ctitor al Mănăstirii Comana şi al unui monument din Târgşor; a ridicat noi ziduri Snagovului.

Imaginea lui Vlad Ţepeş - aceea de om puţin credincios şi sângeros - a fost creată după moartea sa prin legendele de origine germanică. Exagerarea cruzimii lui s-a datorat unor ecleziaşti catolici, care nu se supuneau legilor ţării, şi care au creat poveşti de groază despre faptele lui, influenţând astfel lumea vestică. De aici s-a inspirat şi Bram Stoker, un irlandez cu o imaginaţie foarte bogată, în realizarea unui roman care avea sa aiba un succes răsunător (*Dracula*, 1897). Cartea lui Bram Stoker a fost ecranizată în mai multe variante încă de la începutul cinematografiei: Nosferatu (*O simfonie a groazei*) (1922), Germania; *Dracula* (1931), cu Bela Lugosi, SUA; *Dracula* (1977), miniserie pentru TV, BBC; *Dracula* (1993), SUA; *Dracula, un mort iubăreţ* (1997), parodie, SUA; *Dracula 2000* (2000) regizor Wes Craven ş.a.

Au mai fost regizate filme despre viaţa domnitorului, regia lui Doru Năstase, în rolul lui Vlad a jucat Ştefan Sileanu (1979). Au mai interpretat: Alexandru Repan, Ernest Maftei, Emanoil Petruţ. O portretizare a copilăriei domnitorului încearcă Sergiu Nicolaescu, în filmul său *Mircea* (1989) - rol jucat de Vlad Nemeţ. O încercare de a descifra „enigma Vlad Ţepeş" a făcut şi Marin Sorescu, în piesa *A treia ţeapă*, care s-a jucat şi se mai joacă cu un mare succes; în rolul principal, al lui Ţepeş, s-au produs mulţi actori de talent, de neuitat rămânând Amza Pellea. Astfel, se încearcă o explicaţie asupra genezei comportamentului de mai târziu al lui Ţepeş: dragostea pentru ţară şi groaznica pedeapsă care i-a dat porecla.

A se vedea şi articolul din *Calendaul bibliotecarului 1998*. Chişinău, 1985, p. 196-197.

BIBLIOGRAFIE:
Buican, Denis. Dracula şi avatarurile sale: De la Vlad Ţepeş la Stalin şi Ceauşescu / Denis Buican. – Bucureşti: Scripta, 1993. – 206 p.
Decusară-Bocşan, Crina. Vlad Ţepeş şi a lui ţeapă / Crina Decusară-Bocşan. – Bucureşti: Ed. Dacoromână, 2006. – 72 p. : il.
Djuvara, Neagu. De la Vlad Ţepeş la Dracula. Ed a 2-a revăz. / Neagu Djuvara; il. Radu Oltean. – Bucureşti: Humanitas, 2003. – 100 p. : il.
Nedelcea, Tudor. Vlad Ţepeş Dracula / Tudor Nedelcea; il. Lucian Irimescu. – Craiova: MJM, 2005. – 66 p.
Stoian, Emil. Vlad Ţepeş: Mit şi realitate istorică / Emil Stoian. – Bucureşti: Albatros, 1989. – 209 p.
Toma, Ileana. Singurătatea lui Vlad Ţepeş: Roman istoric / Ileana Toma. – Bucureşti: Miracol, 1995. – 277 p.
Vlad Ţepeş // Dicţionar de istorie a românilor. – Chişinău: Civitas, 2005. – P. 317.
Vlad III Ţepeş (Drăculea) // Dicţionar enciclopedic ilustrat Junior: Nume proprii. – Chişinău: Cartier, 2004. – P. 1640.

* * *

Cârciumaru, Radu. Vlad Ţepeş şi Ştefan cel Mare: prieteni sau duşmani / Radu Crâşmaru // Magazin istoric. – 2004. – Nr. 1. – P. 43-48.

* * *

Vlad Ţepeş [Resursă electronică]www.ro.wikipedia.org/wiki/Vlad_Ţepeş-
Vlad Ţepeş [Resursă electronică] www.e-scoala.ro/istorie/vlad.html –